

בעזרת השם יתברך

שלשה ספרים נפתחים

מדריך ומורה דרך לזכות לחזור בתשובה

מאהבה

ספר א': יסוד התשובה:

בו יבואר: תיקוני תשובה לבת השובבה, שישובו מדרכם הרעה, ללמוד בזה הספר לעשות ולקיים ככל הכתוב בו, וימצא מזור ותרופה לנפשו האומללה, ויעלה מעלה מעלה, וסר עונו וחטאתו תכופר, חיברו אחד מבני עליה.

ספר ב': מעולפת ספירים:

אשר אסף וקיבץ ותיקן וסדר הרב המובהק חסיד ועניו כמוהר"ר רבי שלמה אלגאזי זי"ע. הביטו וראו תהילותיו כי רבים ונכבדים המה, אשרי האיש אשר יקרא בו מידי יום ביומו ויבוא לידי מעשה. וידוע כי ביאת הגאולה תלוי ברצון ישראל, שירצו לעשות תשובה, כמו"ש 'אימת אתי משיחא? אמר ליה: היום אם בקולו תשמעו.

ספר ג': באר הזוהר - שאלות ותשובות.

בו יבואר: הדרכה למזכי הרבים להחזיר יהודים בתשובה להראות הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשון.

יצא לאור על ידי

מפעל היתר העולמי פת"ם

ראש חודש אדר ב' תשע"ו

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזנות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

ט"ל תשבת מפיי זרעו

ספר
יסוד התשובה

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזנות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

ספר יסוד התשובה

אשר אסף וקיבץ ותיקן וסדר אחד מבני עליה וישמו מופלא.
הספר הקדוש הזה מלא דברי מוסר מזוהר הקדוש, ומכ־
תבי האריז"ל, ראשית חכמה, עמק המלך אלשיך הקדוש,
של"ה הקדוש זי"ע, ועוד, הרוצה לשוב לבוראו ילמוד בזה
הספר לעשות ולקיים ככל הכתוב בו וימצא מזור ותרור
פה לנפשו היחידה, ויעלה מעלה מעלה, ויתן לו מהלכים
בין העומדים האלה לזכות לשוב לבוראו תשובה מאהבה
בנפש חפצה ולקיים התורה בשמחה.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי" סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50 בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 052-7651911
ז"ך אלול שנת ה' תשע"ד

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

ספריית אגודת חסיד חביב
אהל יוסף יצחי
ליובאוויטש
ארה"ב - U.S.A.

בעד"ת

זה ספר

יסוד התשובה

בו יתבאר תקוני תשובה. לכת השוכחה. היא כת
מטריד בת מי זהב"ה. ההולכים אחרי שרירות לבם
הרע. וקצר המצע שהשתרע. ובהתורה חטאתם אשר
חטאו וישבו מדרבם הרעה. לאמר אלכה ואשובה אל
אישו הראשון. ילמוד בזה הספר לעשות ולקיים ככל
הכתוב בו. וימצא מזור ותרופה לנפשו האוסללה. גלמודה
ושכולה. ויעלה מעלה מעלה. ויתן לו מהלכים בין
העומדים האלה. וסר עונו וחטאתו חכופר. ותטב לה'
משור פר. חברו אחר מבני עלי' ושמו מופלא כאשר
יתבאר מעליד בהקדמה. נדפס עיי מהריר אהרן
יוסף הכהן בודק מים בחצר כה"כ חדשה דת"ם :

נדפס בלבוש שנת תקני"ב וכעת הובא לביה"ד מחדש בהוצאת
בית מסחר הספרים של הרבני הנגיד מויה מאיר יהיאל
פעלדינגער נ"י מוים במונקאטש .

אררעסע :

Feldinger Majer
Munkács, (Ungarn).

מונקאטש .

ברפום של השותפים בלייער עץ קאהן

סנת תרנ"ז לפיק

Blayer & Kohn, Munkács 1896.

הסכמת

בעל המחבר ספר משנת חכמים. ה"ה
הרב האי גאון מוהר"ר יוסף אב"ד דק"ק
זאמשטש והגלי"ל :

יקוד תשובה ועמוד דקעצודה לשמור דרך ען החיים להיות ידו
הדה. לתורה ולתעודה. וטרם
ישפוכי הניס הזוכים. יס"ס לקדושתו ית' הרעיונים. וישגה צלחתו
הצנה עולם דשני ורעננים. אז ינהגו עלמות ויפרח בשושנים. ויש למקרא
לקרות כל יום דרכי התשובה למחות חזן החושי אשר נאסו הצוכים.
ויצא תחומים. שהשם צרחוניי יהא עוזר לו לפתוח לו צירי. חמונים.
להצין חושי צינה לעשות למלאכת שווי כוונים. והנה צווי ללציו צא
חלי המופלא מוהר"ר אהרן יוסף צהרצ המנוח המופלא צחקידות
ופרישות מי כפחלי הירן הכהן נוק"ק זאונשטש והראה לי חיבור כחמד
הנקרא צטס עוב יסוד התשובה וראיתי כונה דפין וידעתי
כאמנה. שכל מי שיראה ויצא צחיכה. יצאן שכל דצרו דצרי ישר. ולא
ראיתי שם המוצר. אך שפתיו שפתי דעת וצינה. וחלי הוא חיבור
יקוד התשובה שהוצאו המוצריי שדפס כצר צקי ק'. ולמיחש נוצעי
החורכי מוהר"י שאחר היגיעות שיגע להעלותו על מוצה הדפוס להיות
הכונתו צחץ חרוכה. יצא אחר ויוסוג גזולו להיות לו לונה. ע"כ ילחתי
צארור נוקיג גזול רעהו עד נוסך בשם שנים צלי רלוי מוהר"י ושונע
צטון צטח צונשען ונושענה. הכ"ד המדצר לכצוד ההורה ולומדיה.
יום ו' ר"ח אב שנת **הוא יישר** אורחותיך

הק יוסף צהגאון מוהר"י יצחק זללה"ה.
מזאמשטש

הקדמה

ב

כשמו כן הוא כולל צקילור ספרי מוסר וכל ערכי תקנת חסודי על כל חטא פרטי וציחוד תיקון קרי שהוא צריח הנועור ותיקון צריח הלסון שהם חטאי המלויי וטכחי צעויה צרוצ העולם. כל תיקוני חסודה הללו מלוקטו ומצוקר מכל הפוסקי ומספר עמק המלך וספר ויחל משה ומסאח טאלות וחסודת ומסוך ספריי הנחמודי טלח הוצחו צרשטיה חכמה וצטליה וצטאר הנחצריי היה הרצ רציו משה חלטיך ומכחצי קודש חי קדוש מרצר האחרון צומן והרלשון צמעלה היה החלקי המפורסם כרח מואוד מואורי יחק לורח זלטה ומספר חסד לאצרהס המצוארי כל מיני חסודה וכל ערכי תיקוני חסודה. והחועלת היולח מזה הספר הם רציי המעלה החי היא גדולה למעלה להעיר לצות צני אדם לעלות למעלה צמעלה עולה והכפלה מעלות החסודה המצוארת צחורה וצכציחי וצכחוציס וצט"ס וצמדריס וצזוהר חדש וצתיקוני ומי לנו גדול מוהרצ ציה יוסק טההירו המגיד טיהי לו טיעור מיוחד צכל יוס צספרי מוסר וצזוהר וחמחקן מצואר להדיח דחף צהגיע זמן הקן חינס כגחלי חלח צלירוף החסודה וכן הוא צהקדומת תיקוני זוהר צמענה חליהו הנציח עיה לרשציי זלטה. והמעלה חצי הוא להטוחל והדורש חל המורה. להורות לו דרך חסודה ודרך החיי טלח ילטרך הרצ המורה ללדקה לחפס צספריי המפורי צהס תיקוני חסודה על כל חטא פרטי חי הנה וחמד הנה וצפרטו טלח כל אדם זוכה להיות לו הספריי מלוייס צידו. והמעלה הגי הוא לצעל חורה העוטה דצר עצירה ויחצייט צה להודיע כגעי מוכאוציו להמורה יפרט כפיו חל הספר הזה הנרשס מעלייד וינחל לכפשו מוזר ותרף. וכדי לזכות חת הרציי חסף וליקטו וצירר צעירח דמון חצרייח החיצור הלזומכל הספריי הנחכריי לעיל מעלייד ורצו חסף וקצן ומספר קנה חכמה ומחנות טעמו ומינווקו עמו לח לכה ליטח טמו על טפהיו :

מפתחות

פרק א' צו יתי טהחורה והחפלי חינה רלוייה כ"ח אחר החסודה ולח די טחינס רלוייס חלח טנכנס עליהם על החורה טלמוד ועל החפלה ומעטיי טוציי טעטה קודם החסודה כי נתן כח חל

יסוד התשובה

פרק א'

בהיות כי קודם תורה ותפלה לריך תשובה תחלה כי אם לא שז כראוי אין תורתו רלויה ונוקזלת לפני הקציה כמ"ש הכתוב ולרשע אומר אלהים מה לך לספר חוקי וכתיב הר"ח פ"ז ונשער התשובה וז"ל ולזה כיון ר' יהודה זר אילעאי צאוורו אשרי מי שעמלו צתורה ועשה כחת רוח לזולרו פיי שעוסק זה ונזקה נחטא ועון קלא הונך נשתעשע זו וצתורתו. אזל מי שהיא מלא קרחון לואת עונותיו אין תורתו כחת רוח לצורלו והטעם הוא כי צעק התורה האדם ונושיך השכינה עליו וצתורתו נקי נחטא ונלאה השכינה כסא ונושב שזו תשז ותנוח כאדם היושב צכסא הנותקן כראוי שהכסא הוא כחת רוח לו כן התורה הנקייה היא כסא ונותקן לשכינה שתשרה זו. אזל צהיות אדם ונלולך צכתנים של עונותיו אין התורה שורה זו כי אין זו כסא לשרות לא התורה ולא השכינה. כי כל קון נכאוב ונומאר ליושב על הכסא ולכן קודם כל ירחץ לואת עונותיו צתשובה כראוי ואח"כ יעקוק צתורה ויקח דונין והדין הפשוטו בגמרא צנוקוס שיט ריה רע אקור לעקוק שם צתורה וצתפלה ומדע שהעונות נקראו לואה כג"ש אם רחץ ה' אם לואת צנות ליון ולכן כל הקדושים העליוני ונתרחקי ונונו אף צעסקי צתורה ונליכו שלא עמדה תורה לדואג ואחיתופל: כי שניהם אין להם חלק לעה"צ אצפ"י שהי' דורשי' כונה נואות הלכות צמגל הפורה צאור ועיקר התשובה מציא לדי תורה ונעשים עכ"ל. וגדולה מזו אמרו איתא צר"נוכן צכהצי האר"י זלה"ה וצחה"ל כל הונעשי' שהאדם עושה והתורה שהיא לומד והוא רשע לא די שאינו מוסיק כח ואונן צקדושה אלא אף גם מוסיק כח צק:יפה וכענש על לימודו כי נאחר שהרשע נמלא תוך הקליפה הוא משפיע אל הקליפה וגם אם לא שז כראוי אין תפלתו רלויה וכמ"ש צגמרא אמר אציי צתעניתא עד פלגי יומא נעיינו צמילי דנתחא ונפלגי דיומא ריצעא דיומא קרי ומפטרי וריצעא דיומא צעי רחמי ואיפך אלא לא ס"ד וכו'. גם כתיב צכסר חרדים צכס ר' קעדיה הגאון צטצ"ל ז' דצרי' אין תפלתו נשעמעת ואחר מהם אשר גצרו עונותיו ולא עשה תשובה שנאמר עונותי: מצדילים ציכס :

וקדם

בעזרת השם יתברך

ספר יסוד התשובה

בו יתבאר תיקוני תשובה לבת השובבה, היא בת ממר"ד בת מי זהב"ה, ההולכים אחר שרירות לבם הרע, וקצר המצע מהשתרע, ובהתודה חטאתם אשר חטאו, וישובו מדרכם הרעה, לאמור אלכה ואשובה אל אישי הראשון, ילמוד בזה הספר לעשות ולקיים ככל הכתוב בו, וימצא מזור ותרופה לנפשו האומללה, גלמודה ושכולה, ויעלה מעלה מעלה, ויתן לו מהלכים בין העומדים האלה, וסר עונו וחטאתו תכופר, ותטב לה' משור פר, חיברו אחד מבני עליה, ושמו מופלא כאשר יתבאר מעבר לדף בהקדמה.

נדפס ע"י מוהר"ר אהרן יוסף הכהן בודק, מ"מ בחצר בית הכנסת חדשה דת"ם

נדפס בלבוב שנת תקנ"ב

וכעת הובא לבית הדפוס מחדש בהוצאת בית מסחר הספרים של הרבני הנגיד מוהר"ר מאיר יחיאל פעלדינגער נ"י מו"ס במונקאטש שנת תרנ"ז לפ"ק

ועתה יוצא לאור מחדש

ז"ך אלול שנת ה' תשע"ד

על ידי מפעל הזוהר העולמי

סניף בת ים

רחוב בר יהודה 50 בת ים יצ"ו ארץ ישראל

טל: 052-7651911

תוכן העניינים

א	הקדמת המוציאים לאור - מפעל הזוהר העולמי
א	הוספות המוציא לאור
טעם	למה פתח הרמ"א זכרונו לברכה חיבורו על שולחן ערוך, בעניני יראת שמים
ד	ובענין קיום שויתי ה' לנגד תמיד
א	תקון לגאולה האמתית מטעם הרבנים הגאונים מארי דארעא קדישא בשנת תרפ"א
ו	לפ"ק
ז	ילמדו הזוהר והתקונים אלף פעמים בסוד האלף לך שלמה
ח	מודעה חדשה מטעם רבנים הגאונים מארי דארעא קדישא לשקוד על למוד הזוהר לגמר
ח	בארץ ובחוצה לארץ אלף סיומים
ח	דברי הגאון כבוד מורינו הרב רבי יצחק ירוחם דיסקין שליט"א
ט	יצא לאור על ידי מפעל הזוהר העולמי בהוצאה מחודשת ז"ך אלול תשע"ד לפ"ק
י	הקדמת הרה"צ המביא לבית הדפוס
יא	מפתחות
טו	פרק א'
טו	מי שהוא מלא סרחון צואת עוונותיו אין תורתו נחת רוח לבוראו
טז	כל המעשים שאדם עושה והוא רשע מוסיף כח בקליפה והוא נענש על לימדו
טז	קצת דברים המביאים אל התשובה, ושלא ינצל מהדין הגדול והנורא כי אם על ידי
טז	תשובה
יח	פרק ב'
יח	צריך ליתן דין על כל אחד ואחד שדש בעקביו
יח	צריך לחפש אפילו בדעות הרעות שיש לו ולשוב מהם
יט	ישוב אפילו מספק עבירה
יט	יפשפש בעסק מצוה, שמא לא עשה לשמה
כ	השמר לך בשובך בתשובה שלא תשאיר שום עוון שלא תתקן אותו
כ	הדרך הטוב והישר שיעורר האדם את עצמו אל התשובה עד שלא יבואו עליו
כ	יסורים
כא	אל יאמר האדם חטאי הם רבים עד אין מספר אין אפשר שיהיה לי כפרה ויתייאש מן
כא	התשובה
כא	שורש גדול אל התשובה - יחשוב בלבו דרכיו ויפשפש במעשיו כפי כוחו
כב	"כי תצא למלחמה על אויבך" - הם יצרך וסיעתו

- צריך שיהא זריז וזהיר מאוד לבל יהטא עוד..... כב
- פרק ג'**..... כב
- ספק עבירה צריך יותר חפוש מעבירה..... כג
- טעם התענית בעשרת ימי תשובה..... כד
- טעם התענית שמתענים בערב ראש חודש..... כד
- תענית חלום - טעמו..... כד
- ענין ד' צומות..... כד
- ענין תענית חתן ביום חופתו..... כה
- תענית שמת בו אביו ואמו..... כה
- ענין תענית ציבור על כל צרה שלא תבוא..... כה
- בלי הכנעת הלב ופשפוש מעשים לא יבוא לידי תשובה..... כז
- סוד התענית - כמו הקרבן שאינו מועיל בלא תשובה..... כז
- אדם שהרבה לחטוא לא יעשה סגופים עד אשר יתחזק לבו בחרטה גמורה..... כח
- התעניות הם כדי שעל ידם יבוא בני אדם לפשפוש מעשים..... כח
- לא שק ולא תענית גורם, אלא תשובה ומעשים טובים גורמים..... כח
- התענית אינו עיקר..... כט
- מפרסמין את החניפין מפני חילול השם..... כט
- השרוי בתענית יהא דואג ואונן..... כט
- כל יום התענית יהא בתשובה ותפילה וצדקה ותלמוד תורה כנגד כולם..... ל
- יתן ממונו לצדקה ביום התענית..... ל
- פרק ד'**..... ל
- קודם שיבאר דרכי תשובה אחר שפשפש ומצא, נביא קצת דברים המעוררין את האדם לתשובה..... לא
- טוב שיפול לפני השופט של מטה, משיפילוהו ויכוהו בית דין של מעלה..... לא
- צריך לעשות תשובה, שפגם בכל העולמות..... לב
- פשפש מעשיך ותראה כל המקומות אשר פגמת..... לב
- כי יהטא ואשם אין תפילתו נכנסת ולא נשמעת..... לג
- גם למלאכים המלווים לאדם מגיע עלבון גדול, כשאדם חוטא מתאבלים עליו..... לד
- פרק ה'**..... לה
- לבאר הדבר, איך שייך לומר שהאדם בחטאו יוכל לפגום במידות עליונות..... לה
- ענין גלות ישראל בכל העולם לברר ולהעלות נצוצי הקדושה שנפלו לתוך הקליפות בחטא אדם הראשון..... לה
- אחרי צאת נפשו מהגוף מפשיטין ממנה מלבוש זכויות ומלבישין אותה בגדים

לז	צואים
לז	איך יעלה הטמא עם הטהור?
לז	פוגם במידות עליונות, על ידי חוט המשוך משורש נשמתו למה שבאדם
לח	החוטא - מסתלקת ממנו רוח קדושה ושורה עליו רוח דמסאבא במקום קדושה
לח	מפני מה מועיל חטאת על שוגג?
לט	פרק ו'
לט	ה"עולם" טועים וחושבים, שתכלית התשובה היא הצום והתפילה, אך עיקר התשובה אינם מקיימים
מ	ב' פעולות טובות הצריכים אל התשובה
מ	פעולה א' היא חרטה ועזיבת החטא
מא	צריך גם וידוי בפה
מא	מסגולת הוידוי הוא לסלק ממנו כל המקטרגים
מב	מי שמתודה ולא נשבר ליבו בקרבו עונשו גדול
מב	זה שאמר: "על חטא שחטאנו לפניך בוידוי פה" - רצונו לומר, שהיה הוידוי רק בפה ולא בלב
מב	אין השכינה שורה על האדם אלא אם כן הוא נמצא שלם בקיום התרי"ג מצוות
מג	כל ישראל ערבים זה לזה
מג	כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה
מד	יעביר הדמעה על ידו
מד	העוונות הרשומות על הנפש הם מכות ונגעים וצריכים רפואה
מה	פרק ז'
מה	פעולה ב' הצריכה אל התשובה לגרש המשחיתים אשר השרה עליו מבחוץ
מו	אם בא עבירה לידו ופירש ממנו ב' פעמים עשה ב' מצוות
מו	המשחית הוא לעולם הנייתו במקום שנברא
מו	המלאכים אשר בראו על הדרכים היו מתאבלים שם
מז	אם עשית תבילה של עבירות, עשה כנגדן חבילות של מצוות
מז	צריך השב - תחילה לבער קוצי עוונותיו, ואחר כך יעשה מצוות
מח	מרפא תחילה פנימיות המכה, ואחר מרפא חיצוניתה
מח	פרק ח'
מח	"כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו"
נא	אין השראת שכינה אלא אם מושלם בכל תרי"ג מצוות
נב	מה שאי אפשר לקיים - יתוקן על ידי שמירת שבת כהלכתו

נב	פרק ט'
נג	טבילה לשם תשובה
נה	אין טהרה אלא במים
נה	ראוי לבעל תשובה להיות נוהג בעצמו נזיפה
נה	צריך בעל תשובה להיות שומע חרפתו ואינו משיב
נו	המעלה בכל התשובות למרק החטאים והזדונות והפשעים, הוא טבילות העלבונים והחרופים והגדופים
נו	דרכן של בעלי תשובה להיות שפלים וענוים ביותר
נז	צריך בעל תשובה לשבור תאות ליבו ולהיות מופרש מהתענוגים
נז	צריך בעל תשובה ששייב גם אחרים לעבודת הבורא יתברך
נז	פרק י'
נז	התענית והסגופין הם להתיך הזוהמא הנשאר בו בבית ובחוץ
נח	על ידי בכי ומספד ועל ידי שק ואפר וטבילות מגרשים גם כן הזוהמא הנשאר בפנימיותו
נח	כן מציינו באדם הראשון שסבל סגופים ותענית
נט	אין התענית והסגופים תשובה, אלא אחר שקיים דרכי תשובה
נט	התענית והסגופים הם להתיך הרושם אשר נשאר בו אחר שגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו
נט	כל המעשים טובים שהאדם עושה והתורה שהוא לומד והוא רשע לא די שאינו מוסיף כח ואומץ בקדושה, אלא אף גם מוסיף כח בקליפה
סא	בעל תורה שאינו יכול להתענות, יטרח לעשות כל מצוה ומצוה ולזכות את הרבים
סא	אם נכשל אדם בעבירה, מה יעשה ויחיה?
סב	פרק י"א
סב	אם חטא בחטא אחד אפילו מאה פעמים, וקיים דרכי תשובה, אינו צריך לקיים הסגופים והתענית יותר מג' פעמים
סג	על ידי וידוי בלב שלם, יכול לגרש כח הטומאה, שנכנס בו בג' פעמים
סג	טעם שהנהיגו קדמונים ביום הסליחות לומר "אשמנו" ג' פעמים
סג	המשחיתים אשר עליו מבחוץ יכול לעשותם גסים ועבים יותר לפי רוב חטאיו
סד	אינו יכול להמשיך עליו יותר מג' כוחות הטומאה בפנימיותו, רק הוא מחזק ומגביר אותם בכח חזק
סה	מי שחטא בחטא אחד מאה פעמים
סה	איך שהציע את דבריו אלה לפני כבוד הרבנים והגאונים דמדינת ליטא ולפני שאר הרבנים גדולי ישראל
סו	אפילו על ידי הרהור תשובה בלב שלם נקרא צדיק גמור

- טו..... אין הזוהמא מתמרקת ממנו לגמרי עד יום כיפור
- טז..... אם עשה תשובה ומת קודם יום כפור, אין נמלט מעונשו של גהינם עד יום כפור
- טח..... התשובה המעולה הוא תיכף למעשה
- הסר מעליך נגעי עסקיך, ואז כשתפנה תשנה ותשמור כל מוצא שפתיך כאשר עם לבבך
- סט..... - זאת עצת היצר הרע
- ע..... יפשפש במעשיו בערב שבת
- עא..... אשרי מי שהוא איש ועושה תשובה בבהרותו
- עב..... על ידי הרהור תשובה בלא וידוי פה, אינו יכול לברוא מלאך קדוש
- עב..... למה קורא "צפצפא" לתשובה?
- עב..... אשרי משכיל אל דא הוא שכיב מרע
- עג..... בנה אב לכל המתים שטעינין וידוי
- עג..... **פרק י"ב**
- עג..... כשישמעו העונשים, יחזרו בתשובה מפני יראת העונש
- עד..... הנשמה דנה את הרשעים
- זה..... כשבא לעורר על התשובה צריך שיפרוש עונשי עולם הבא ועונשי גהינם, ועל ידי זה יבוא לידי יראה ואל התשובה
- עד..... הדין האחד לאדם הוא המיתה
- עה..... במתן תורה פסקה הזוהמא, וכשחטאו בעגל, חזרה הזוהמא
- עו..... אפילו הצדיקים לא יבצר מהם לפחות שעה אחת קודם תחיית המתים לשוב לעפרו
- עח..... מיתת צדיקים היא בלא צער
- עח..... בשעת סלוקם של צדיקים, הקדוש ברוך הוא מראה להם שכרם
- עט..... המיתה היא תקון לצדיק, שעל ידה זוכה להתלבש בלבוש רוחני
- עט..... ענין המיתה, שלא יושפע חיים לנפש ורוח התחתונים
- עט..... הלומד לשמה - מת על ידי נשיקה
- עט..... לא נפטר האדם מהעולם עד שיראה את השכינה
- הקרובים והנאהבים בחיים גם במותם לא נפרדו לקבל את קרוביהם עמהם
- פ..... במחיצתם
- פא..... החוטא לא יוכל לבוא אל מקומו
- פא..... בשעת פטירת הצדיק - חוזרים ומתחדשים מעשיו
- פב..... **פרק י"ג**
- פב..... הכרת הוא העונש המגיע לנשמה לאחר ההפרדה מן הגוף
- פג..... עונש רשעים - עונש כף הקלע
- פג..... הנשמה והרוח אין נפרדים זה מזה ולא שייך בהם כרת

אדם מת באים אליו ד' מלאכים, אחד ממלאכי השרת לכתוב זכיותיו ואחד ממלאכי השרת לכתוב חובותיו ואחד סופר ואחד שממונה עמו ואומר לו קום הגיע קיצך	פד
ג' מינין הם בסוד מיתה האחד המתים על ידי מלאך המות, שהוא שוחט בסכין פגימה אוגרת ומסוכסכת והוא נבילה, אמנם המתים בארץ ישראל הם על ידי מלאך הקדוש והטהור, על ידי סכין בדוק בחרב של הקדוש ברוך הוא, ועמי הארץ הנשחטים כבהמה	פה
כמה יש לו לאדם להסתכל ולדעת בעבודת רבונו בן אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד וישאר בתוכו לדורי דורות. עד שהוא הולך בעולם, נותנים אותו בקולר אם נמצא לו סגור - הרי נצול מהדין	פו
פרק יד	פז
מאיזה גיל נידון בדין גיהנם	צד
פרק טו	צז
הרשעים מדמים שאין מקום בגיהנם ואינם יודעים שכל מה שחוטאים נתבצר הגיהנם יותר עמוק	צז
ענין הגהינם הוא לעכל הזוהמא	ק
כל אדם מחויב לעבור דרך הגהינם	קא
ז' שמות יש לגהינם נגד ז' מיני רשעים	קב
השאל - חציו אש וחציו ברד	קב
הנשרפים בגהינם חוזרים ומתחדשים כבתחילה, כדי שיהיו עוד למאכלת אש	קב
יטעום הנפש כפי שעור הפעמים שטעם בעבירה	קג
מיני טהרות הם ג' והיותר טוב שבכולם היא התשובה	קג
טעם מדוע נקרא ה"גהינם" כך?	קג
האש שבגהינם, אינו כמו אש בעולם הזה כלל	קג
תשובה לשואל, למה לא הזכיר עונש גהינם בין יעודים הרעים הנאמרים בתורה	קג
פרק ט"ז	קד
צריך לירא מעונש הגלגול, שהוא מר מאוד לנשמה יותר מדיני גהינם	קד
מי שהקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים, והוא מקבל עליו בעין יפה, לא יצטרך לבוא בגלגול	קד
לידע על איזה עבירה בא בגלגול	קו
העיבור שנכנסת בו נשמה אחרת בתוכו	קו
המגולגלים לזכות אחריה להישיר את בני האדם ולא לצורך עצמם אלו מובטחים שלא יחטאו כלל	קו
אם נתגלגל שלושה פעמים ולא התחיל לתקן מעשיו, אז אין לו תקנה ואין מתגלגל יותר	קז

איחור הגאולה כל כך, לפי שצריך גלגולים אין סוף, עד שכל ניצוץ ישלים כל התרי"ג מצוות.....	קז
בני אדם, שאינם יודעים על מה באו לעולם ומה חסר מהם, צריכים לקיים הכל.....	קח
למה הוצרכו ימות המשיח קודם עולם הבא, שהנשמה לבדה אין לה קיום המצוות התלויות בארץ.....	קה
צריך האדם לקיים כל התרי"ג מצוות במעשה ובמחשבה ובדיבור.....	קח
גהינם הוא גרירת המאוס והבאוש לבד וגן עדן הוא רפואות המכות והחבורות.....	קט
טעם הגלגולים של עבירה, מפני שאין הגהינם מתקן אותן.....	קט
צריך לירא מן הגלגול, כי הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה.....	קי
עוד שם, שחיטה כשרה וכוונת הברכה ואכילת הבשר.....	קי
ד' כתות שאין רואים פני שכינה - מגולגלים בחיות.....	קי
בני אדם, שהם עזי פנים היו בגלגול בהמה חיה ועוף טמא.....	קיא
אם מתגלגל בבהמה חיה ועוף יש לה הרגשה, איך היא מקבלת עונשה, כן המגולגל בדומם וצומח.....	קיא
צער גדול מאוד סובלת בהיותה תחילה בגוף הבהמה.....	קיא
מכריזים עונשו ועונו בכל אותו זמן שגזר אותו העונש.....	קיא
ראוי להזהר בברכה כששותה מים מן המעיין.....	קיב
במה מתגלגלים?.....	קיב
פרק י"ז	קטו
התשובה היותר חמורה היא יותר חמורה.....	קטו
בזה יתוקן גם מה שפגם במדות עליונות.....	קטז
הרוצה שתהא תשובתו שלימה בלב ונפש, לא יתירשל בבקשת ספרים הצריכים לרפואת נפשו.....	קטז
טעם תעניות ג' ימים וג' לילות רצופים.....	קטז
תעניות ג' ימים וג' לילות רצופים.....	קיז
אין לך חטא שמטמא האדם יותר מהמוציא זרע לבטלה בידיים.....	קיז
מכאן עד סוף המאמר במשפט ובצדק. נכנס כבר אחר מדרש תלפיות?.....	קיח
הבנים שהוליד על ידי זרע לבטלה מענישים את אביהם בעת פטירתו מן העולם.....	קיט
נידון בגהינם לדורי דורות במדור שנקרא צואה רותחת.....	קיט
עד היכן מגיע קדושת ישראל לבין אביהם שבשמים.....	קיט
נח לו, שנהפכה שליתו על פניו ולא יצא לאויר העולם.....	קכ
אין דבר העומד בפני התשובה.....	קכ
בחטא הזה אינו יכול לגרש כח הטומאה אלא על ידי שמירת שבת כהלכתו בכל האופנים בדיבור ובמעשה ובמחשבה.....	קכא

- אינו יכול לגרש כח הטומאה שעל הממזר קכב
- אין לו תקנה בתשובה, עד שימית גם אותן המזיקים קכב
- "קריאת שמע" היא החרב ההורגת מזיקים קכג
- כדי להמית המזיקים שהוליד יאמר תפילה זו קכג
- הטעם למנהג ישראל להתענות שובבי"ם קכד
- טוב להתענות אותן התעניות בימי השובבי"ם קכד
- "ונשמרת מכל דבר רע" - הדבר המביא לידי טומאה הוא ההסתכלות בנשים קכה
- איסור מגע אשה קכו
- מרבה שיחה עם אשה גורם רעה לעצמו קכו
- כשם שצריך האדם לפרוש מגוף העבירה, כך צריך לפרוש ממחשבותיה קכז
- אחורי ארי ולא אחורי אשה קכז
- כל הכובש עינו מן העריות זוכה ורואה פני השכינה קכז
- הדבר דומה למי שנופח להבעיר הפחם קכח
- על כל מחשבה ודיבור ומעשה נברא מלאך קכח
- יפנה מחשבתו לדברי תורה קכט
- שלא יעבוד השם ולזולתו אלא לו לבדו קכט
- הגורמים שיטמאוהו בקרי קל
- הרואה קרי יפשפש במעשיו קל
- על ידי הטבילה תחזור נשמתו למקומה קלא
- תקוני הברית קלא
- ובכל אלה האריך ה"ראשית חכמה" ונתן טעם לדבריו קלב
- עוד כמה מצוות המסוגלים לתקון זה קלב
- חטא הזנות גדול מאוד קלג
- עיקר החורבן והגלות היא על זנות, ועל הניאוף נחתם עליהם גזר דינם קלג
- מאן דמתבר באינת' אחרא כאילו משקר ביה בהקדוש ברוך הוא קלג
- עונשי הזנות קלד
- נבאר סגופים לכל אחד ואחד - הבא על אשת איש קלד
- הרובע זכר קלה
- הבא על נכריות קלה
- לעתיד לבוא אברהם יושב בפתח גהינם ואינו מניח אדם מהול לכנוס לתוכה קלז
- הסגופים השייכים לחטא זה קלז
- הבא על בהמה או על עוף וכדו' קלז
- לא פרש מאשתו סמוך לוסתה קלח

קלט	הבא על הפנויה שטבלה לנדתה
קלט	פרק י"ח
קמ	הסגופים השייכים לחוטאים בברית הלשון
קמ	עונש הלץ
קמ	היושב בטל הרי זה מתלוצץ
קמא	ההולך לאצטד"ן הרי זה מושב ליצים
קמא	המדברים דברים בטלים ככופר בעיקר
קמב	המשחקים בקוביא"ת בימי המועדים
קמב	עונש החנפים
קמג	החונף נקרא המדבר אחד בפה ואחד בלב
קמג	החניפים נחלקו לג' כתות
קמג	עוד חנף רע
קמד	אסור לכבד הרשעים
קמד	עונש השקרנים
קמד	לא גלו ישראל אלא בעוון השקר
קמה	יש לישראל לאחוז במדת האמת
קמה	עונש מספרי לשון הרע
קמה	המספר לשון הרע עובר בלאו ועשה
קמו	מתחייב נפשו למות
קמו	"טמא טמא יקרא" - ראוי לסקלו ולהשליכו לכלבים
קמו	ו' חלקים בלשון הרע
קמח	להזהר שלא לקלל בשם
קמט	אל יפתח אדם פיו לשטן
קמט	"ישם אלוקים אחרים לא תזכירו"
קמט	גודל עוון שבועת שוא ושקר
קנ	הנשבע לשקר מכחיש אמונת השם יתברך
קנ	העובר על החרם הוא כמו העובר על השבועה
קנ	כל אלו שחטאו אותם חטאים שצריכים את הנזיפה, עשרה כרוזים יוצאים בכל יום קנ
קנא	המברך ברכה שאינה צריכה
קנא	אף במקום שמתור להזכיר את השם או הכני צריך באימה וביראה ובידים נקיות ובמקום נקי
קנב	ובמקום נקי
קנב	המזכירים שם שמים ללא צורך
קנב	דיני נדרים

הסגופים והתעניות השייכים לפרטי חטאי החוטאים בברית הלשון.....	קנג
מסכת חיבוט הקבר.....	קסא
פרק ראשון.....	קסא
פרק שני.....	קסב
פרק שלישי.....	קסג
פרק רביעי.....	קסה
פרק חמישי.....	קסו
האדם החוטא ממשיך קליפה וזוהמת הנחש כפי ערך חטאו, על ידי התשובה יכול לדהות מעליו הזוהמא ההיא שנדבקה בו על ידי חטאתיו אפילו אם הם חטאים גדולים ..	קסז
כל תענוג בעולם הזה מוסיף לו יסורים בחיבוט הקבר.....	קסח
על ידי כמה מצות סגוליות יכולים להיפטר מחיבוט הקבר.....	קסח
הרימה ותולעה בעצמם נולדים מהחטאים והעונות שלו כל רימה ותולעה הכל במספר ובמפקד לפי חטאיו.....	קסט

הסכמת

בעל המחבר ספר משנת חכמים
ה"ה הרב האי גאון מוה"ר יוסף
אב"ד דק"ק זאמשטש והגליל

י"סוד ה'תשובה ועמוד ה'עבודה, לשמור דרך עץ החיים להיות ידו הדה, לתורה ולתעודה, וטרם ישטפוני המים הזדונים, ישים לקדושתו יתברך הרעיונים, וישגה באהבתו אהבת עולם דשנים ורעננים, אז ינהגנו עלמות, ויפרח כשושנים, ויש למקרא לקרות כל יום דרכי התשובה, למחות אבן התועים אשר מאסו הבונים, ויבא תחנונים שהשם ברחמיו יהא עוזר לו לפתוח לו שערי אמונים, להבין אמרי בינה לעשות מלאכת שמים כוונים, והנה בבואי ללבוב בא אלי המופלא מוה"ר אהרן יוסף בהרב המנוח המופלא בחסידות ופרישות מורנו נפתלי הירץ הכהן מק"ק זאמשטש, והראה לי חיבור נחמד הנקרא בשם טוב "יסוד התשובה" וראיתי כמה דפים, וידעתי נאמנה, שכל מי שיראה ויבוא לבחינה, יבחן שכל דבריו דברי יושר, ולא ראיתי שם המחבר, אך שפתיו שפתי דעת ובינה, ואולי הוא חיבור יסוד התשובה שהובאו המחברים שנדפס כבר בק' ק', ולמיחש מבעי התורני מהרא"י שאחרי יגיעות שיגע להעלותו על מזבח הדפוס, להיות חכמתו בחוץ תרונה, יבא אחר ויסוג גבולו להיות לו למכה, על כן יצאתי בארור משיג גבול רעהו, עד משך ששה שנים בלי רצוי מוהרא"י, ושומע ישכון בטח במשעון ומשענה. הכ"ד המדבר לכבוד התורה ולומדיה, יום ו' ר"ח אב שנת הוא יישר אורחותיך [תקנ"ב].

הק' יוסף בהגאון מוהר"י יצחק זצלה"ה מזאמשטש

הקדמת המוציאים לאור מפעל הזוהר העולמי

מראה מקומות, כותרות, וסידורן המפתחות לפני כל פרק וחילקנום לאותיות, כמו כן הוספנו תרגום הזוהר, והדגשות במקומות הנחוצות, והערות והוספות נחוצות להבנת העניין, דבר השווה לכל נפש.

כמו כן הוספנו מסכת חיבוט הקבר, **נעתק מספר שכר ועונש** (חלק א'): מובא בספר הקדוש **ראשית חכמה** (שער היראה פרק י"ב) ובספר **חסד לאברהם** (מעין חמישי נהר א' ב' ג' ד'), וסביב לו ביאור מספר **חסד לאברהם הנ"ל**.

השיר והשבח לחי העולמים, שהגיענו לעת הזאת, להגיש לציבור שוחרי ואוהבי תורה, אוצר בלום מלא כל טוב, מאות מאמרי חכמינו זכרונם לברכה וספרי קודש שנלקטו ליקוטי בתר ליקוטי, דיבורים קדושים ונפלאים, התעוררות בענין התשובה ואמונה בשכר ועונש ועניני יראת שמים שאין איש שם על לב לעבדה ולשמרה, והעלינו את המאמרים האלו על ספר למען יעמדו ימים רבים, ולמען יאירו לדורות הבאים את אורחותיהם.

ובאמת גם מי שהוא תלמיד חכם ולמדן גדול ומתמיד בלימודו, מכל מקום לא נמצא בו שיעשה תשובה בכל יום, ועל ידי זה יגיע ליראת שמים ואהבת השם כראוי באמת, ושיהיה דבוק באמת בהשם יתברך ובעבודתו, או שיתקן אפילו מדה אחת בשלימות על פי התורה.

יסוד היראה ותיקון השלם על ידי דרכי התשובה אשר תשובה קדמה לעולם מבראשית, שכידוע מהאר"י הקדוש זי"ע שבדורינו כולם הם נשמות מגולגלות ובעלי תשובה, [ראה בספרנו שכר ועונש ו' כרכים] ונחוץ חיבור זה מאוד בערבי עקבתא דמשיחא.

ספר קדוש זה נדפס למעלה ממאתיים שנה על ידי צדיק קדוש שהדפוס בעילום שם, כמו שידוע הספר ראשית חכמה גם כן נדפס בעילום שם, וכן הרבה צדיקים שפחדו לגלות שמותיהם. הרח"ק שר המסכים כתב, וז"ל: **ויש למקרא לקרות כל יום דרכי התשובה, למחות אבן התועים אשר מאסו הבונים, ויבא תחנונים שהשם ברחמיו יהא עוזר לו לפתוח לו שערי אמונים, להבין אמרי בינה לעשות מלאכת שמים כוונים, וכו'.**

ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לברך על המוגמר להביאו לדפוס הספר הקדוש "יסוד התשובה", מלאכת הקודש הלזו אשר לא נראה ולא נשמע כבושם הזה מעולם כי אין תמורה ואין ערך ליקר תפארת גדולת קדושת ספר הנפלא והנורא הזה, שנלקט מספרים שהם מצדיקים הקדושים שהם היו בכחינת קדשי הקדשים וכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

הוספות המוציא לאור:

פתחנו את הראשי תיבות, הגהות, בדפוס חדש ומהודר, והוספנו מקורות ותוספות

זכות וכו', והוה צנוע וארך רוח ומוחל על עלבוננו.

רואים מזה שלימוד התורה כשהיא לשמה מביאה את האדם לידי אהבת ויראת השם יתברך ולכל מעלות ומדות טובות, אבל הרי צריך להיות לשמה. ובכלל לימוד התורה לשמה הוא שיביא הלימוד לידי מעשה בעניני המדות והמעשים על ידי עבודות הפרטיות, ואז גם הלימוד בעצמו מזוכך את האדם ומקדשו ומסייעו הרבה לתקן המדות. אבל אם עוסק בלימוד גרידא בלי עבודה פרטית על יראת שמים ותיקון המדות, לא יבוא למעלות אלו, ואף אם יתעורר לפעמים ליראת שמים ותיקון המדות, אחר כך יתקרב מזה וישכח מכל אלה. ולכן צריך תמיד התעוררות חדש ליראה ולאהבה את השם יתברך ולתקן המדות, שהוא יסוד כל עבודת האדם בעולם הזה.

וידוע מה שאמר רבן של ישראל החתם סופר זכותו יגן עלינו, שכאשר נודמן לו יום אחד שאינו עוסק בספרי מוסר, הוא מתקרב מעבודת השם יתברך. וכן ידוע מהגאון הקדוש רבי הלל מקאלאמי זכר צדיק לברכה שאמר על עצמו: "השבט מוסר עשה אותי ליהודי". הוא היה אומר, מי שאינו עוסק בספרי מוסר אינו יכול להיות יהודי.

וידוע שהצדיק הקדוש רבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זכותו יגן עלינו היה שגור בפיו הספר הקדוש קב הישר ולמד וחזר עליו עד ק"ב פעמים כמנין שם הספר ופרקיו.

וכן האדמו"ר הגאון הקדוש השר - שלום מבעלזא זכותו יגן עלינו סיפר על עצמו

וכמה פעמים רואים למדן שעוסק בתורה יומם ולילה ומתמיד בה בתשוקה רבה, והולך מחיל אל חיל מתורה לתפלה ומתפלה לתורה בהתלהבות, ומכל מקום לא זכה להארת התורה והעבודה האמיתית, כי לפעמים מרוב למדנותו של התלמיד חכם קל בעיניו לבטל אנשים אחרים ואינו משים אל לבו עיקר העבודה שהוא ענוה ויראת ה', ולכאורה מאין בא לו זאת, הלא הוא למדן ועובד ה', ונראה שחפצו לקיים את התורה, והרי וודאי למד ויודע עונש וגנות כל עושה אלה. אך התשובה על זה הוא משום שמסתפק בידיעתו וזכרונו על דברים אלו רק בכלל הלימוד, ואינו עוסק בפרטיות להזכיר עצמו תמיד ולעורר נפשו ונשמתו על ענין התשובה ולעסוק בספרי מוסר, ולהתבונן על יראת שמים האמיתית ועל תיקון המדות.

לכן אף שלמד תורה הרבה עם כל זה לא נחקקו הדברים בלבו לזכור וליוהר בהם תמיד. ולכן נתפשטה הגאווה ונתמעט האמת, כי כל אשר יתמיד האדם בפשט ופלפול התורה, בלי התעסקות בעבודות תשובה על העבירות שעל ידי זה יגיע ליראת שמים ותיקון המדות, ודאי יש בו גאווה ומדות פחותות יותר משאר אדם, כי מרוב לימודו לבו מתנשא עליו, ועל ידי זה בא לידי קלקול יותר מלתיקון.

ומשנה שלימה שנינו (אבות פרק ו') רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו', **אוהב את המקום, אוהב את הבריות וכו', ומלבישתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקו מן החטא ומקרבתו לידי**

במדרש רבה (בראשית פרשה כ) ד' תשוקות הן זכו, ואמר הגר"א זצוק"ל יש עוד תשוקה אשר אין בכח איש לצייר ולשער קְזָקָה וְנִדְלָה בעת שמוליכין את האדם מביתו לקברו ואז תפקחנה כל חושיו ורואה מה שלא יכול לראות בימי חיותו, ומראין לו עונשי הגיהנם ותענוגי הגן עדן, ורואה איך כִּלְה ימיו בהבֵּל, וכל כספו וזהבו אשר עמַל עליהם הם לַצְנִינִים ולַחֹחִים כְּעִינֵינוּ, כי בעבורם קנה לַנֶּפֶשׁ עֹנְשֵׁי הַגִּיהֶנֶם, וגם הפסיד תענוגי הגן עדן, ויתבונן אז בשכֵּלו הוֹך כִּמָּה תענוגי גן עדן הפסיד בעוֹלָם הזה, כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוֹלָם הזה מכל חיי העוֹלָם הבא, וכמה שעות היה בכל ימי חייו אשר הלכו בכמלה, אשר כל שעה ושעה היה יכול להרויח גן עדן בתענוגים נפלאים אשר עין לא ראתה, ומחמת גודל התשוקה אשר הוא רוצה להתעדין שם והוא אינו יכול להכנס שם מחמת שהוא מלוכלך בצוֹאֹת עוֹנוֹתָיו, הוא מרוצה להעניש בגיהנם בענשים קשים ומרים רק שיבוא אחר כך לתענוגי הגן עדן, ואין בכח אדם לצייר גודל שבירת לבו וחרטתו, ואם יהיה לאדם בעולם הזה אחד מאלף אלפים חלק מהצער שיש לו שם בעולם הבא, היה מוכרח למות מחמת שלא היה יכול לסבול גודל הצער, רק בעולם הבא נותן לו הקדוש ברוך הוא כח שיוכל לסבול זה הצער, ואז גודל תשוקתו שיתן לו רשות לחזור לביתו ולעסוק בתורה ועבודה כל ימי חייו, וממרט שערות ראשו וקורע את בשרו ואומר אוי לי איך החלפתי עולם בתענוגים נצחיים על עולם חושך, והצער הזה קשה לו מכל יסורי גיהנם, עד כאן לשונו.

שלמד את הספר הקדוש "קב הישר" ק"ב פעמים (כמנין ק"ב), והעיד כי היראת-שמים שלו שאב מדברי כיבושין של ספר-קדוש זה.

וכן כתב הגאון הקדוש רבי חיים פלאגי זצוק"ל כותב: יצוה כל אחד לבניו ללמוד בספר קב הישר ועוד.

גם הוא בעצמו גמר הספר בשיעורו בספרי מוסר במוציאי שבת.

וכן הגאון הקדוש בעל החיד"א זצוק"ל מזכיר רבות בספריו את דברי המחבר, ממליץ עליו כספר מעורר ליראת-ה' והיה מצוי על שולחנו בעתות רצון.

ובספר פתגמין קדישין הכיבא בשם הרב הקדוש רבי אהרן מויטומיר זכר צדיק לברכה בעל מחבר ספר תולדות אהרן, שאמר בזה הלשון: ועיקר שלא ישכח אפילו רגע אחת מעבודת השם יתברך, ויעשה לעצמו סימנים בביתו שיוזכר לו יראת השם כל אחד ואחד לפי שכלו, וכן שיוזכר להנצל מנאזוה וכעס ושקר ושאר עבירות ולא יסמוך על עצמו, עיין שם.

וגם כן לקחנו על שכמנו להדפיס ולסדר ספר זה על ענייני תשובה ואמונה בשכר ועונש, ועובדות הקשורים בעולם של הרוח והנשמה, תיקון הנשמות בעולם הזה, עניני יראת שמים, והכל למטרה אחת - לחזק את התשובה והאמונה בכורא העולם יתברך ויתעלה.

וידוע מכתב ההתעוררות מכתבי הגאון הצדיק המפורסם רבי שלמה בלאך זכר צדיק לברכה, שהיה תלמיד החפץ חיים זכר צדיק לברכה, שכתב בשם הגר"א זכותו יגן עלינו (וכן כתב הגר"א בעצמו במכתבו הידוע שכתב לזוגתו ולמשפחתו מארץ ישראל), וזה לשונו:

שויתי ה' לנגדי תמיד^א, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישירתו ותנועתו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו כמושב המלך, כל שכן כשישים האדם אל לבו

מעם למה פתח הרמ"א זכרונו לברכה חיבורו על שולחן ערוך, בעניני יראת שמים ובענין קיום שויתי ה' לנגד תמיד.

א. רבינו הרמ"א זכר צדיק לברכה פתח הגהותיו על השולחן ערוך (רמ"א שולחן ערוך אורח חיים סימן א' סעיף א'), בשם המורה נבוכים (חלק ג' פרק כ"ב), בזה הלשון:

בגדולתו יבא לו שמחה על ידי זה. והביא ראיה לזה ממה שאמר הכתוב שויתי ה' לנגדי תמיד, ואחר כך כתיב לכן שמח לבי וגו' עד כאן דבריו. ז. ושם בשער הענוה פרק ו' כתב, כי מי שחשוב בהקדוש ברוך הוא דרך עראי אין יראתו קנויה בלבו.

השוכח את הקדוש ברוך הוא עובר בלא תעשה כל רגע ח. ורבינו יונה זכרונו לברכה כתב שהשוכח את הקדוש ברוך הוא עובר בלא תעשה כל רגע, כמו שנאמר השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך. גם כתבו שמצות עשה מן התורה שיהיה האדם דבוק תמיד במחשבתו בהקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב ולדבקה בו. וכן כתב בייטב פנים לשלש עשרה מדות אות א' כתב: כי השוכח את ה' רגע אחד עובר בלא תעשה.

מצות עשה מן התורה לזכור את ה' תמיד

ט. ועיין בספר החינוך בהקדמה וברמב"ן על התורה על פסוק את ה' אלקיך תירא וכו' ובו תדבק, ועיין בחרדים ובחיי אדם כלל א', שמצות עשה מן התורה לזכור את ה' תמיד, על דרך שויתי ה' לנגדי תמיד, וכמו שכתוב וזכרת את ה' אלקיך וגו', כמו שכתב בספר המצוות ובסמ"ג עשין ד' ובחינוך סימן תל"ד, שהמצות עשה של את ה' אלקיך תירא נוהגת בכל כעת ובכל רגע ובכל מקום.

י. בספר באתר המים פרשת ואתחנן על הפסוק לא יהיה בך אל זר, כתב בשם הרב הקדוש רבי צבי הירש מוימנוב זכר צדיק לברכה, הפסוק ירמוז לנו בזה לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, ובאם לאו נקרא זר ונכרי עמך, כמו הבא רק לימים רחוקים ועתים ידועים, עד כאן.

א. א. עיין בראשית חכמה שער האהבה (סוף פרק א'), ובשער הקדושה שם (פרק י').

הוכיח לבני אדם שאינם מקיימין שויתי ה', גם בעסקיו בסחורה ומשא ומתן

ב. ועיין בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף פרשת וירא בשם הרב הקדוש רבי נחמן קאסאווער זכר צדיק לברכה שהוכיח לבני אדם שאינם מקיימין שויתי ה' וכו', גם בעסקיו בסחורה ומשא ומתן, וכי תימא איך אפשר זה, והא בהיותו בבית הכנסת ומתפלל אפשר לו לחשוב בכל מיני סחורה ומשא ומתן, הוא הדין איפכא נמי אפשר עד כאן.

ג. ובתהלים תפלה למושה (תהלים י"ז) כתב דהגם שנודע שבנהמא דכסופא מתבייש למחמי אפיין כמבואר בזוהר הקדוש, אמנם מי שמקיים בו שויתי ה' לנגדי תמיד אז גם בעת קיבול שכרו זוכה ורואה אפיין באפיין מדה כנגד מדה, עיין שם.

ד. הבעל שם טוב זכר צדיק לברכה פירש הפסוק אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, היינו שאם רגע אחד אינו חושב כי שם ה' לנגדו, אז נחשב אצלו זה לעון מחמת שהורגל לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד.

ה. בשערי תשובה (סוף סימן תרצ"ז) הביא בשם הברכי יוסף שהרמ"א זכרונו לברכה בחכמה יסד חתימה מעין פתיחה, שני תמידין כסדרן, הוא פתח בראש הגהותיו שויתי ה' לנגדי תמיד, וחתם וטוב לב משתה תמיד, עיין שם.

החושב בשם הוי' ברוך הוא בגדולתו יבא לו שמחה על ידי זה

ו. ובראשית חכמה שער האהבה פרק י' כתב דבר נפלא על זה, דהחושב בשם הוי' ב"ה

ודבר זה גורם להביא בלב האדם יראתו יתברך וגם לזכך הנפש, וזה שאמר דוד המלך לה' שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט.

ו. ידוע מהצה"ק האדמו"ר הזקן מחב"ד בעל שולחן ערוך הרב [בעל התניא], והגר"א ומהחפ"ן חיים והחזון איש זי"ע, שספר הזוהר הוא ספר מוסר הכי הגדול ומטהר את הנשמה ומסיר את ממטום המוח, וכן סגולה להינצל מגאוה להרבות בלימוד הזוהר הקדוש ובדוק ומנוסה, ראה באריכות בספר אור הזוהר מאלף צדיקי הדור שעוררו שכל איש ישראל ילמד זוהר הקדוש, לתקן את נשמתו ולתקן את כלל ישראל לאוקמא שכינתא מעפרא ולעילוי שכינת עוזינו שתבא הגאולה השלימה ברחמים אמן.

ונעתיק מכתב הבד"ץ וגאוני ישראל לפני למעלה מ-90 שנה:

ניעור משנתו ויאמר עמו ברכות ושכחים לפי שני ויטול ידיו לאכילה ויברך כל הברכות במתון ויענה אמן, ואחר כך מחנכין אותו שיתפלל מלה במלה ויחנכו בדרך ארץ כו', ואז בודאי חכמתו שישגי הן מקרא או משנה או גמרא ופוסקים יתקיים בידו, אבל אם מקדים חכמתו כדרך איזה שוטים שואמרים יהיה יכול ללמוד ויהיה חכם ודברים אלו של יראה יהיה לו עוד זמן כשיתגדל, אז זה וזה לא מתקיים בידו וכו', עד כאן לשונו.

ג. ואמרו חכמינו זכרונם לברכה בפרק חלק (סנהדרין דף ק"י ע"ב) תנא משום רבי מאיר, בשעה שיאמר אמן שנאמר (ישעיה כ"ו) פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים, אל תקרי שומר אמונים אלא שאומר אמן, מאי אמן, אמר רבי חנינא א-ל מלך נאמן. וברש"י שם ד"ה מאי אמן, כתב וזה לשונו" כשעונין על ברכה וברכה אמן, האיך משמע קבלת יראת שמים. ושם ברש"י ד"ה א-ל מלך נאמן, כתב וזה לשונו: בוטריקון שמאמין עליו הקדוש ברוך הוא.

שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא אשר מלוא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השם יתברך ובשתו ממנו תמיד.

ג. וכתב שם הבאר היטב (סעיף קמ"ג) בשם האר"י זכרוננו לברכה: שויתי ה', שיצייר שם הוי' תמיד נגד עיניו כזה ה', וזהו סוד שויתי ה' לנגדי תמיד, וזה תועלת גדול לענין היראה, עד כאן לשונו.

ד. ובמשנה ברורה (שולחן ערוך סימן ה', סעיף קמ"ז) כתב בזה הלשון: ונכון שיכסה ראשו במלית, שכיסוי זה מכניע לב האדם ומביאו לידי יראת שמים, עד כאן.

ה. ובספר הקדוש פרי עין חיים (שער רוח הקודש, דף נ"ז עמוד א') כתב: טוב לאדם שיצייר אותיות שם הוי' תמיד בציורם לנגד עיניו,

ב. א. ועיין בספר הקדוש עבודת ישראל במתניתין דאבות, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו, שכתב וזה לשונו: יש כמה פתאים בעולם שאין משגיחים את בניהם ביראת ה' ועבודתו בימי הנחרות ומניחים לבניהם לעשות כל הרעות שבעולם, ועיקר מגמתם הוא רק בענין לימודם שיהיו למדנים ואומרים שלעת זקנתם ועמדם על דעתם יחזיקו אז ביראת ה' ועבודתו, והם עניי הדעת חסרי לב כי מה תועלת יבא להם בלימודם כי אף אם יזקינו ישגו באולתם ובעוונם רחמנא ליצלן, עד כאן לשונו.

ב. ובספר נוצר חסד מהגאון הקדוש מקאמאראנא זכר צדיק לברכה (פרק ג') על המשנה כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כתב וזה לשונו: תמיד מנעוריו בהיותו ילד יקדים יראת חטאו לפי השגחתו לחכמתו דלא הוה כמו איזה שוטים שאין מחנכין את הילד ביראה ואומרים שזה יהיה לו זמן בעת שיתגדל אז יתפלל ויענה אמן, אלא מחנכין הילד עיקר ביראה שיטול ידיו תיכף בעת

דישךאל עתידין למטעם מאילנא דחיי דא
 הוא ספר הזהר ופקון ביה מגלותא ברחמי.
 עוד בהקדמת התקונים: "והמשפילים
 ונהירו בזהר הרקיע" וגו' והמשפילים
 אצין רבי שמעון וסברין, ונהירו בד
 אתפנשו למעבד האי חבורא, רשותא
 אתהיב להון ולאלתהו עמהון ולכל
 נשמתין דמתיבתאן לנתתא ביניהו ולכל
 מלאכיא באתפסא ובארח שכל. ועלת
 על כלל יחיב רשו כלל שמחן קדישין
 ולכלל הויין ולכלל בניוין לנגלה לון רזין
 ממירין כל שם בדרגא דליה, ורשותא
 יחיב לעשר ספירן לנגלה לון רזין
 ממירין דלא אתהיב רשו לנגלה לון עד
 דייתי דרא דמלאכא משיחא.

המורם מן האמור פי: הגאולה תלויה
 בלמוד הזהר, ע"כ.

ועתה נכתב מה גורם בעולם בטול למוד
 הזהר, ונקה אותו מדברי הרב הגדול
 המקבל הגאולה רבי חיים ויטאל זכרונו
 לחיי העולם הבא, תלמיד הרב האר"י
 זכותו וגו' עלינו אמן, הכתוב בהקדמת שער
 ההקדמות, וזה לשונו: אני הצעיר בעיר,
 הדל באלפי חיים, ויטאל בן לאדוני אבי
 הרב יוסף ויטאל זכרונו לחיי העולם הבא,
 בהיותי בן שלשים לבח תשש פחי וישבתי
 משתומם ומחשבותי תמהים, פי עבר
 קציר, בלה קוץ, ואנחנו לא נושענו, תרופה
 לא עלתה למחלתנו, אין מזור לבשרנו ולא
 עלתה ארוכה למפתנו ולחרפן בית
 מקדשנו, אזי לנו פי פנה היום וגם נמו צללי
 ערב, וכלו כל הקצים ועדן בן דוד לא בא.
 ואתנה את פני לחקר ולדעת מה זה ועל

התינוק מנעוריו ביראת שמים.

תקון לנגלה האמתית מטעם הרבנים
 הגאונים מארי דארנא קדישא בשנת
 תרפ"א לפ"ק;

ידוע לכל כי ספר הזהר של התנא הגאולה,
 אור העולמות העליונים והתחתונים,
 הנאמר עליו: זה האיש מרעיש הארץ מרגו
 ממלכות, ובגמרא אמרו, דילדה אימיה
 ברבי שמעון תליד ואי לא לא תליד (מכות
 י"ג) הוא עמרת ראשנו ותפארתנו, הרשב"י
 זכותו וגו' עלינו אמן, אשר תורתו בוקעת
 לאלפי אלפים ורבני רבבות עולמות,
 ועוברת בין שרפים ואופנים וחשמלים
 וחיית הקדש, מקום נהרי אש אוכלת אש
 עד קול דממה דקה לפני הקדוש ברוך הוא,
 ושמה בה ובונה בה עולמות חדשים
 ומרחם על עמא.

פוק חיי מה שכתב הגאון חיד"א זכרונו
 לחיי העולם הבא:

למוד הזהר מרומם על כל למוד אפלו דלא
 ידע מאי קאמר.

והרב "בסא מלך" (פרוש על תקון מ"ג) אמר:
 למוד הזהר בגורסא בונה עולמות
 עליונים.

עוד אמר אליהו זכרונו לברכה לרבי
 שמעון: בהאי ספר הזהר ותפרקון מן
 גלותא בד אתגליא בדרא בתראה. עוד
 בדה קכ"ד: לשון משה רבינו לרבי שמעון,
 והמשפילים ונהירו בזהר הרקיע בהאי
 חבורא דילך דאיהו ספר הזהר באילין לא
 צריה נסיון - רצה לומר: כי הלומד בספר
 הזהר לא יכפל חבלי משיח. ובגין

ד. ובקיצור שלחן ערוך סימן קס"ה כתב, ידקדק
 לבחור מלמד שהוא ירא שמים למען ירגיל את

מלאכות, חזקו ואמצו לקחת חלק עמנו, והחלש יאמר גבור אני. זכו והתחברו בחברה הזאת, וכל אחד יחמף חלק מהזהר, ובשעת הפנאי ובין הדברים ילמד איזה עליו כפי הסדר אשר יתנו לכם הנבאים והמנהלים בין בארץ בין בחוץ לארץ. אשריכם ישראל, דעו מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, דעו כל מלה ומלה נעשית אלה אלפין ורבי רבבון עלמות עליונים בשמים, פנזכר בהקדמת אור התפוח.

כל חבר ולמד זהר שלם עד כ"ה אלול או חציו או רבעו, ולזוג כל סיום שלם על ג' או ד' חברים בקדי דעת פמה סיומים יש בכל עיר ועיר להשלים אלה פעמים, וכבר מנינו חברת מנזה את הרבים להשתדל בזה.

ואתם, אחינו, נבאי ומנהלי עם קדש בארץ ובהוץ לארץ, אשר עליכם נאמר "ומצדיקי הרבים כפוכבים לעולם ועד", עמדו ועשו משמרות משמרות וסדר לכל חבר וחבר כפי כחו, באפן כי כל חבר ולמד זהר שלם עד כ"ה אלול או חציו או רבעו, ולזוג כל סיום שלם על ג' או ד' חברים בקדי דעת פמה סיומים יש בכל עיר ועיר להשלים אלה פעמים. וכבר מנינו חברת מנזה את הרבים להשתדל בזה.

וכרור כי גם אנשי חוץ לארץ יעלה תלמוד שלחם עם אנשי עיר הקדש במסלות בית קדש הקדשים בסוד כל ישראל ערבים זה בזה, ונבנס לשנה חדשה שנת גאלה וישועה ברחמים על עמו ישראל ועל כל העולם בלו, ואחר הסיום אם יצטרף עוד נחזר עוד פעם סדר שני וזכות התנא הרשבי" זכותו וגן עלינו אמן, וגן עלינו וגן עליכם ואתם שלום.

מה זה נתארך קצנו ונלותנו ומדוע לא בא בן ישי?

ומצאתי און לי ואנינה בקרבי ולפי דוי, ממאמר אחד הובא בספר התקונים תקון ל' וזה לשונו: תנינא פתיב ורוח אלהים מרחפת וכו' והיא אומרת מה אקרא וכו' בטהוה זמנא ויזכור כי כשר המה רוח הולך ולא ישוב (תהלים עח ט) לעלמא, ודא איהו רוקא דמשיח, וי לון מאן דגרימין דיוזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא, דאלין אינון דעבדון לאורייתא ובשה, ולא בעאן לאשתדלא בהכמה דקבלה (רוצה לומר למוד הזהר), דגרימין דאסתלק גביעו דחכמה דאיהו י' מינה, ואשתארת ב' ובישה, וי לון דגרימין עניותא וחרבא וביוה וחרג ואבדון בעלמא, והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח במה דאתמר, ואיהו רוח הקדש, ואיהו רוח חכמה ובניה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת השם (ישעיה יא ב). עד כאן.

ילמדו הזהר והתקונים אלה פעמים בסוד האלה לה שלמה

הרי כי למוד הזהר הוא מעורר הרחמים ונשמתו של משיח, ויתגלה ויבנה המקדש וישראל ישפן לבטח, והלומד בו בטוח שלא יסבל צער חבלי משיח, אשר על בן אנתנו חכמי ורבני עיר הקדש ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן, ובתי דינים, נתעוררנו ליסד למוד הזהר בארץ ובהוץ לארץ בקדי לגמר הספר הזהר, ויהיה הסיום בכ"ה אלול הבא עלינו למוכה, יום בריאת העולם, וילמדו הזהר והתקונים אלה פעמים בסוד האלה לה שלמה.

ולכן אנתנו קוראים לכם, אחינו חכמים ורבנים, סוחרים, בעלי בתים, בעלי

לְשִׁנָּה, וַיֹּאמֶר דַּי לְצָרוֹתֵינוּ וַיִּשְׂרָאֵל יִשְׁכַּן
לְבִטָּח, אָמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.

**דְּבַרֵי הַגָּאוֹן כְּבוֹד מוֹרֵינוּ הַרְבֵּי רַבִּי
יִצְחָק יְרוּחָם דִּיִּסְקוֹן שְׁלִימָ"א**

עֲזָרֵי מַעַם הַשָּׁם עוֹשֶׂה שְׁמִים וְאָרְצֵי,
יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקִּדְשׁ תִּפְנֶנָּה וּתְכַוֵּן בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

כָּבֵד אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה,
שֶׁתְּלַמּוּד תּוֹרָה הִיא שְׁקוּלָה כְּגֵד כֹּל
הַמְּצוּוֹת. אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֶה לְהִיּוֹת עָמְלוֹ
בַּתּוֹרָה הֵן בְּגִלְגָּה הֵן בְּנִסְתָּר, בְּסֶפֶר וְזֶה
הַקִּדּוּשׁ וְהַתְקוּנִים.

וּכְדָאֵי הוּא רִשְׁבִי, הַתְּנָא הַאֲלֵקֵי זְכוּתוֹ
יְגַן עֲלֵינוּ אָמֵן, לְפַטֵּר אֶת כָּל הַעוֹלָם כִּלּוֹ
מִן הַדִּין וּלְקַרְבֵּי אֶת הַגְּאֻלָּה, וְעֵינֵינוּ
תַּחֲנוּנָה בְּהַגְלוֹת נְגִלוֹת אֹרֶךְ הַשָּׁם וּמִלְּאָה
הָאָרְצֵי דַעֲהָ אֶת הַשָּׁם בְּבִיאַת גּוֹאֵל צְדָקָה,
וַיִּשְׂרָאֵל נוֹשָׁע בְּהַשָּׁם תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים
בְּעִגְלָה וּבְקָרָב.

נְאוּם יִצְחָק יְרוּחָם בְּהַגְאוֹן הַחֲסִיד מוֹרֵינוּ
הַרְבֵּי רַבִּי מִשָּׁה יְהוֹשֻׁעַ יְהוּדָא לִיב
זְכָר צְדִיק לְבִרְכָה דִּיִּסְקוֹן

מַסְבִּים אֵינִי לְכָל הַמְדַבֵּר לְמַעַלָּה, וּמִבְּקֵשׁ
מֵאַחֲרֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֵל מְקוֹם לְהַתְמִיד
בַּלְמוּד הַקִּדּוּשׁ הַנּוֹזֵר וּבַסֵּדֶר הַנּוֹזֵר, וְזְכוּת
הַתְּנָא הַקִּדּוּשׁ רִשְׁבִי זְכוּתוֹ יְגַן עֲלֵינוּ אָמֵן
וְתוֹרָה הַקִּדּוּשׁ יְגַן עֲלֵינוּ לְזוֹבוֹת לְרֵאוֹת
בְּגִילְגָּלַת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
אָמֵן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנְּבִיא "גַּם כִּי יִתְּנוּ כְּגוֹים
עֵתָה אֲקַבְּצֵם".

וּבְאֵנוּ עַל הַקְּתוּמֵם יוֹם פֶּסַח תְּרַפֵּ"א בֵּא
ס"ט וּפְרָח בְּשׁוֹשַׁנָּה לְפָרְט קָטָן

הַצְּבִי יַעֲקֹב מֵאִיר ס"ט (סְפָרְדֵי סְהוֹר)
רֵאוֹנוֹ לְצִיּוֹן וְרֵאוֹשׁ הַרְבָּנִים בְּאָרְץ יִשְׂרָאֵל

מוֹדְעָה הַדְּשָׁה מַטְעַם רַבָּנִים הַגָּאוֹנִים
מֵאִרֵי דְאָרְעָא קַדִּישָׁא לְשָׁקֵד עַל לְמוּד
הַזֶּהר לְגַמֵּר בְּאָרְצֵי וּבַחֲזוּפָה לְאָרְצֵי אֲלֵף
סִיּוּמִים, וּכְפִי הַרְשִׁימוֹת אֲשֶׁר קִבְּלָנוּ לֹא
נִגְמַר רַק לְעַרְךָ שֵׁשׁ מֵאוֹת סִיּוּמִים

כָּבֵד יָדוּעַ לְכַבּוֹדָם מַעֲלַת לְמוּד הַזֶּהר
הַקִּדּוּשׁ, אֲשֶׁר הוּא מְכַסֵּל כָּל מִינֵי פְרַעְגִּיּוֹת
וּבְגוֹרוֹת קְשׁוֹת וְרַעוֹת וּמוֹתְנָא וְחַרְפָּא וּבְזָה
מַעֲלָמָא, וְהַשְׁנָה שֶׁעֲבָרָה כָּבֵד עוֹרְרָנוּ עִם
יִשְׂרָאֵל "תְּקוּן לְגִילְגָּה הָאֲמִתִּית" מַטְעַם
רַבָּנִים הַגָּאוֹנִים מֵאִרֵי דְאָרְעָא קַדִּישָׁא
הַנּוֹזֵר לְעֵיל, לְשָׁקֵד עַל לְמוּד הַזֶּהר לְגַמֵּר
בְּאָרְצֵי וּבַחֲזוּפָה לְאָרְצֵי אֲלֵף סִיּוּמִים, וּכְפִי
הַרְשִׁימוֹת אֲשֶׁר קִבְּלָנוּ, לֹא נִגְמַר רַק
לְעַרְךָ שֵׁשׁ מֵאוֹת סִיּוּמִים.

עַל כֵּן אֲנַחְנוּ, רַבָּנֵי וּגְאוּנֵי אָרְצֵי הַקִּדּוּשָׁה,
מִבְּקָשִׁים מְכֹל כֵּר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדוּ מִשְׁנֵה,
לְלַמֵּד עוֹד פַּעַם בְּכַדֵי גְמֵר הָאֲלֵף סִיּוּמִים
בְּכִ"ה אֲלוּל תְּבֵא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה כְּפִי שְׁעוֹר
הַרֵאוֹנוֹ יוֹתֵר אוֹ פָחוֹת, עִם בְּנֵי חֲבָרְתוֹ שֶׁל
אֲשֶׁתְּקֵד, סִיּוּם זֶהר אֶחָד לְעֵלוֹי מוֹל עִם
יִשְׂרָאֵל, וּלְכַסֵּל כָּל הַצָּרִים אוֹתָם עֲלִיוֹנִים
וְתַחֲתוֹנִים, וְיַפֵּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ וּיְקַלְקַל
מַחֲשַׁבוֹתָם, וְלֹא תַעֲשִׂינָה יְדִיהֶם תּוֹשִׁיעָה,
וַיִּשְׂרָאֵל יִשְׁכַּן לְבִטָּח וּנְרָאָה בְּנִחְמַת צִיּוֹן,
אָמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן. יְרוּשָׁלַיִם תִּפְנֶנָּה וּתְכַוֵּן
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. א' לַחֲדָשׁ אֲזֵר שְׁנַת
תְּפִא"ר לְפָרְט קָטָן.

קִדְּם הַלְמוּד יֹאמֶר:

הַרֵי אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים בְּסֶפֶר הַזֶּהר הַקִּדּוּשׁ
לְעֵלוֹי שְׁכִינַת עֲנוּ, וּלְהַרִים קָרָן מוֹל
יִשְׂרָאֵל, וְלִסְתַם פִּי כָּל הַצָּרִים אוֹתְנוּ
עֲלִיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְלְהַחְזִיר הַעֲטָרָה

דכל עם ישראל למב ולחיינ ולשלם אמנ
כן יהי רצון.

יהי רצון שיערה ה' עלינו רוח מטהרה
ונזכה לטהר לכבנו לעבוד ליוצרנו בכל
כוחנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו עד
שישלח לנו משיחנו ויקבץ נדחנו במטהרה
בימינו אמנ.

יצא לאור על ידי מפעל הזוהר העולמי
בהוצאה מחודשת ז"ך אלול תשע"ד לפ"ק.

יתן ה' שימצא ספר זה חן ושכל טוב
בעיני ציבור היראים את דבר ה' שאליו
הספר מופנה בעיקר, ושבשכילו כל
מאמין כדאי ומשתלם, ויאירו דברי
הספר את עיניהם של ישראל בכל מקום
שהם לדבוק ולילך בדרכי הצדיקים
המוכאים בהספר לזכות וליאור באור
פני מלך חיים, וזכותם של הצדיקים
הנוכרים לעיל יגינו עלינו ועל כל בני
ביתנו, להשלים משאלין דלבאי ולבא

הקדמת הרה"צ המביא לבית הדפוס

המגיד, שיהיה לו שיעור מיוחד בכל יום בספרי מוסר. אכן בזוהר ואתחנן מבואר להדיא דאף בהגיע זמן הקץ אינם נגאלים אלא בצרוף התשובה, וכן הוא בהקדמת תקוני הזוהר במענה אליהו הנביא ע"ה לרשב"י זלה"ה.

המעלה השניה היא לשואל ולדורש אל המורה, להורות לו דרך תשובה ודרך החיים, שלא יצטרך הרב המורה לצדקה לחפש בספרים המפוזרים בהם תקוני תשובה על כל חטא פרטי, אחד הנה ואחד הנה, ובפרט שלא כל אדם זוכה שיהיו אלו הספרים מצויים בידו.

המעלה השלישית היא לבעל תורה העושה דבר עבירה ומתבייש בה להודיע נגעי מכאוביו למורה. יפרש כפיו אל הספר הזה הנרשם מעל"ד [מעבר לדף] וימצא לנפשו מזור ותרף, וכדי לזכות את הרבים אסף ולקטו וברר זעירא דמן חברייא החבור הלזה מכל הספרים הנזכרים לעיל מעל"ד ורובו אסף וקבץ מספר "קנה חכמה", ומחמת טעמו ונימוקו עמו לא רצה לישא שמו על שפתינו.

כשמו כן הוא, כולל בקצור ספרי מוסר וכל עניני תקנת תשובה על כל חטא פרטי, וביחוד תקון קרי שהוא ברית המעור ותקון ברית הלשון, שהם חטאים המצויים ושכיחים בעולם הזה אצל רוב העם. כל תקוני תשובה הללו מלוקט ומבוקר מכל הפוסקים ומספר "עמק המלך" וספר "זיחל משה" ומשאר שאלות ותשובות ומתוך ספרים הנחמדים שלא הובאו ב"ראשית חכמה" ובש"ה ובשאר המחברים ה"ה הרב רבינו משה אלשיך ומכתבי קודש אחד קדוש המדבר האחרון בזמן והראשון במעלה ה"ה האלוקי המפורסם נורא מאוד מהור"ר יצחק לוריא זלה"ה ומספר "חסד לאברהם" המבוארים כל מיני תשובה וכל עניני תקוני תשובה, והתועלות היוצאות מזה הספר רבות הן.

המעלה האחת היא גדולה למעלה להעיר לבות בני אדם לעלות למעלה במעלה עולה ונפלאה - מעלות התשובה - המבוארת בתורה ובנביאים ובכתובים ובש"ס ובמדרשים ובזוהר חדש ובתיקונים, ומי לנו גדול מהרב ה"בית יוסף" שהזהירו

מפתחות

פרק א' – בו יבואר הענין, שהתורה והתפילה אינם רצויים כי אם אחר התשובה, ולא די שאינם רצויים אלא שנענש עליהם, על התורה ועל התפילה ועל המעשים טובים שעשה קודם התשובה, כי נתן כח אל החיצונים כמבואר ב"רעיא מהימנא" ובכתבי האר"י זלה"ה וב"חסד לאברהם", ובו יתבאר, שראשית התשובה שידע מה שחטא, וביאור מה שאמר הכתוב: "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל ה'" – בב' לשונות: "חפוש וחקור", וביאור מה שאמר רבא: "אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו".

פרק ג' – בו יתבאר סדר פשפוש מעשיו, כגון: תענית עשרת ימי תשובה וערב ראש חודש וד' צומות ושאר תעניות. תעניות הללו נקראות בפי חכמינו – רופאי הנפש – "תענית שקודם התשובה", כדי שביום התענית יפשפש במעשיו ויתן אל ליבו לשוב מעבירותיו שבידו, כי אם הוא אוכל ושותה יגבה ליבו ולא יאבה לחפש דרכיו, כי הוא צדיק וישר בעיניו, אך ביום שמענה נפשו, נחלש כוחו של יצר הרע ומתגבר כח השכלי, ויתן אל ליבו לשוב בתשובה, ולא כרוב העולם שסוברים, שעל ידי התענית של עשרת ימי תשובה וכמה הפסקות בלי שום קיום דרכי התשובה שיתבאר – ימחול לו כל העבירות של כל השנה ביום כפור, זה לא יעלה על הדעת, וכן כמה באורים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך, על מה שדרשו חז"ל בפסוק – "וכפר מאשר חטא על הנפש", ועל הפסוק: "הראינו את מראיך", ויתבאר שם, שהתעניות הן כמו קרבן, ואיך יתנהג ביום התענית, וענין הצדקה ביום התענית.

פרק ד' – בו יתבאר דברי המעוררים אל התשובה, עד היכן מגיע פגם החוטא בכל העולמות של מעלה ולכל הנבראים של מטה, דהיינו: בעולם הזה שתחת גלגל, ואיך הוא גורם להביא רעות גדולות על גופו ועל נשמתו ועל בניו ועל אחרים, וגורם אריכת הגלות ושפיכת דמי חסידים ומיתת צדיקים, שנתפסים בעוון הדור, הלא יצעקו אל ה' עליו, שהביא עליהם רעות גדולות, ויתבאר עוד שם ביאור נחמד מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "והפילו השופט והכהו לפניו".

פרק ה' – בו יתבאר טעמים נכונים מהרב ר' משה אלשיך, איך שייך לומר, שהאדם על ידי חטאיו יוכל לפגום בנפשו ורוחו ונשמתו, ומכל שכן איך שייך לומר, שפגום למעלה, ואיך הוא מושך כח הטומאה בפנימיות נשמתו ובחיצוניותו, וכח הטומאה קונה חיונות על ידי הקדושה שיצאה ממנו, ותבין ותשכיל, שדינה של גהינם הוא בהכרח לחוטא ללבן נשמתו ולטהרה, ובו יתבאר, שקודם שמכניס הנשמה לגהינם מפשיטים ממנה מלבושי מחלצות והזכות אשר עליו, ובו מבואר מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה – הרהור עבירה קשה מעבירה.

פרק ו' – בו יתבאר מה עיקר התשובה, ואיך יוכל לתקן, מה שפגם על ידי התשובה, ומבואר שם ב' פעולות טובות הצריכים אל התשובה, שעל ידם יוכל לגרש כח הטומאה בהטיל בו הס"א בפנימיותו ובחיצוניותו, כי כבלעו כן פלטו, ולכן צריך לעשות ב' פעולות טובות, ואז ישיב את הכח הקדוש שיצא ממנו אל מקומו הראשון, פעולה א' היא על ידי החרטה ועזיבת החטא והוידוי בבכיה – על ידה הוא מגרש כח הטומאה אשר בפנימיותו על ידי חטאיו, ובו מבואר הדברים המביאים לידי בכיה.

פרק ז' – בו יתבאר הפעולה השניה הצריכה אל התשובה, שעל ידה יוכל לתקן ולהסיר המשחיתים אשר עליו מבחוץ, והם הבגדים הצואים אשר נמשכו עליו על ידי חטאיו בחיצוניותו, ולפעולה זו יש ב' תקנות: תקנה א' – מה שכתוב בגמרא, שצריך שיעשה מצוות באותן איברים שחטא בהם, ואז על ידי זה יבראו מלאכים קדושים והמה יגרשו את המשחיתים, כשיבואו לשרות באיברים רוחניים של נשמתו, וכן הוא במדרש על הפסוק: "בתחבולות תעשה לך מלחמה" – אם עשית חבילות של עבירות עשה חבילות של מצוות כנגדן: עיניים רמות – "והיו לטוטפות בין עיניך", לשון שקר – "ולמדתם אותם את בניכם..." וזה שאמר: "בתחבולות" רצונו לומר "בחבילות" של מצוות, שיהיו מלאכים קדושים נלחמים עם אותם משחיתים לגרש אותם מעליו, ובו יתבאר דברים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "אל תעמוד בכל הככר", ועל הפסוק: "דרכי ציון אבילות", ועל הפסוק: "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל הקוצים".

פרק ח' – בו יתבאר תקנה ב' לגרש המשחיתים אשר עליו מבחוץ. הוא מה שכתוב בגמרא: אמר ריב"ל: "כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו", ובו מבואר הפירוש של הפסוק: "אך את שבתותי תשמורו..."

פרק ט' – בו יתבאר, שיטבול עצמו קודם וידוי, ובו יתבאר למה אין טהרה אלא במים, ובו מבואר שצריך הבעל תשובה להיות שומע חרפתו ואינו משיב, וצריך בעל תשובה, שישב את האחרים גם כן לעבודת השם יתברך.

פרק י' – בו יתבאר לאיזה ענין הם תעניתים והסגופים השייכים לכל עוון. כמו שאמר הרוקח וכתבי האר"י זלה"ה, מאחר שקיים דברים העקריים של תשובה, לגרש את כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, כנזכר בפרקים הקודמים, ובו יתבאר שעסק התורה לשמה פועל כמו התענית והסגופים, דהיינו – אחר שקיים ב' דברים העיקריים הנזכרים, ומדובר דווקא בתלמיד חכם, שאם יתענה יותש כוחו ויבא לבטל מלימודו, אבל מי שיודע בנפשו, שאם יתענה לא יבטל מלימודו חייב להתענות.

פרק י"א – בו יתבאר, שאם חטא אדם בחטא אחד אפילו מאה פעמים וקיים דרכי תשובה כמו שכתוב, וגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, אין צריך לקיים הסגופים והתעניתים המסודרים לאותו חטא יותר מג' פעמים, ולא כמו שכתב השל"ה

לעשות סגופים ותעניות על כמה פעמים שנהנה מעבירה, ומביא ראייה מהרמב"ם, ולא כמו שאמר ב"תשובת חוט השני" (סי' מ"ז), שדי בשני פעמים, ויתבאר עוד, שיש להקל לבעל תשובה, שאם חטא באבר אחד כמה חטאים ועבירות חלוקות קלות וחמורות, אם יקיים הסגופים והתעניות המסודרים למה שחטא בחמור שבהם באותו אבר, אין צריך לקיים סגופים ותעניות המסודרים לקלים שבהם באותו אבר, ויתבאר עוד, אף על פי שקיים ב' הדברים האלה, שהם דרכי תשובה, אין הזוהמא מתמרקת ממנו לגמרי עד יום הכיפורים, ויתבאר עוד, שעיקר התשובה הוא קודם שיבואו ימי הזקנה, והתשובה הגרועה והפחותה מכולם היא, מי שלא נתחרט כל ימיו רק מתודה ומתחרט קודם מותו, וביאור מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "עד מתי עצל תשכב".

פרק י"ב – בו יתבאר החיוב לצדיקים להודיע לפחותים מערכם הדינים והעונשים שאחר המות, כמו שכתוב בזוהר וירא, ויתבאר בו, שהצדיקים מתים בלא צער על ידי השכינה ולא על ידי מלאך המוות, הכבוד אשר חולקים להם אחר מותם, ושקרוביהם באים לקראתם, וכמה באורים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך.

פרק י"ג – בו יתבאר מהצער הגדול שסובל הרשע במותו מהדינים שדנים אותו אחר מותו, ולמה אינו מבואר בתורה עונש לחוטאים אחר המוות, ומה ענין הכרת ועונש כף הקלע, ולמה אינו נותן חשבון על עוונותיו קודם מותו, והחילוק בין המיתה בארץ ישראל למיתה בחוץ לארץ, והדינים אשר לו, כשמולכין אותו אל הקבר, ושיש חיות רעות השומרים, שלא להניחו לגן עדן, אלא נשמות טהורות מניחין לגן עדן, וביאור מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "ופנית בבקר והלכת לאהליך..."

פרק י"ד – בו יתבאר דין הד' הוא דינא דקברא, ומה ענין חבוט הקבר, ומה יעשה וינצל מדין הקבר, ויש רשעים שכל כך קבלו הזוהמא, עד שנגזר עליהם כף הקלע ושיהיו נע ונד בארץ, אשר הגהינם אינו אלא אחד משש מאות מן הצער של כף הקלע.

פרק ט"ו – בו יתבאר מהו דינא דגהינם, ולמה אין מבואר בפסוקים עונש גהינם, ושהקדוש ברוך הוא שולח נשמות צדיקים לגהינם לעלות משם אותן שהרהרו בתשובה קודם מותם, מי היורדים ואינם עולים, ונותן טעם למה ז' מדורי גהינם, וביאור נחמד מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "תשיתמו כתנור אש", וביאור נחמד וטעם הגון למה לא נזכר עונש גהינם בין יעודים רעים הנאמרים בתורה לחוטאים.

פרק ט"ז – בו יתבאר עונש הגלגול, ומה ענין הגלגול, ושהוא מר יותר מגהינם, ובשביל איזה דבר מגולגל האדם, וכמה פעמים היא הגלגול, ובשביל איזה חטאים הוא בא בגלגול בהמה, חיה ועוף.

פרק י"ז – בו יתבאר הסגופים למוציא זרע לבטלה בידיים, ומה הם העונשים לחטא זה, ומהו גודל הפגם, שמוליד על ידי כך בנים זרים והם מענישים אותו, כשמולכים אותו מביתו לקבר, אם לא שב בתשובה, וביאור מה שכתוב בזוהר, דאין לחטא זה תשובה, ועל ידי אלו דברים יבוא האדם להיות רואה, כדי שיזהר בהם שלא יכשלו בהם,

ותקון התשובה ומעשה הסגופים לרואה קרי, וגודל חטא הזנות ועונשים וסגופים לבא על אשת איש ומשכב זכור, והבא על ערוה מחייבי כריתות, והבא על בהמה, והבא על נכריות, ועל הפנויה שלא טבלה לנדתה, ועל אשתו נדה, ועל הפנויה שטבלה לנדתה, וביאור מהרב ר' משה אלשיך מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, עליו השלום, גהינם ומלכויות וברור מלכויות, להציל מדינה של גהינם, ובלי ספק שלא מן הגהינם ההוא כעת הצילנו, כי כל חוטא אינו נקי אלא מן הגהינם העתיד.

פרק י"ח – בו יתבאר: הד' כתות שאינן רואות פני השכינה, גודל החטא של המשחקים ב"קארטין" אף בימי חנוכה ופורים, מה נקרא לשון הרע, גודל עוון שבועת שקר ושוא, מהי השבועה, ושאפילו באמת אסור להשבע, עונש מועל בחרם, גודל איסור הזכרת שם שמים לבטלה בכל לשון ובכל כנוי, דיני נדרים, ושאינן להתיר הנדר של מצוה, אלא אם כן רואים שהוא אנוס גדול, כיצד יתנהג הרוצה להתענות והוא חלש, המתנהג לאסור בדברים המותרים כיצד יעשה שלא יהא כנדר, ובו יתבאר התשובה והסגופים והתענית לשאר פרטי חטאיו, ממה שאינו בברית הלשון ובברית המעור: תשובה לעובר על דת יהודית ועובד עבודה זרה, תשובה למחלל שבת, תשובה לרוצח, תשובה לאשה השוכבת על בנה והמיתו בשינה, תשובה למכה חברו או צערו בממון או באונאת דברים, תשובה לכותבי קמיעות, תשובה לאוכל נבילה או טריפה בין באונס בין ברצון או ששחט בסכין פגומה, תשובה למכה אשתו, תשובה למגביה ידו על חברו, תשובה לגונב או לגוזל ממון מישראל, תשובה ללוקח ריבית מישראל, תשובה למסיג גבול רעהו בכל מקום ובכל ענין, תשובה לשותה יין נסך – והוא סתם יין של עובד כוכבים ומזלות, תשובה לאוכל בשר אחר גבינה קשה או להיפך, תשובה לאוכל בלא נטילת ידיים, תשובה לאבל ששמש בימי אבלו, תשובה ותקנה להנצל מכרת א'.

ספר יסוד התשובה

פרק א'

בן יבואר: א. שהתורה והתפילה אינם רצויים כי אם אחר התשובה: ולא די שאינם רצויים אלא שנענש עליהם, על התורה ועל התפילה ועל המעשים טובים שעשה קודם התשובה, כי נתן כח אל החיצונים כמבואר ב"רעיא מהימנא" ובכתבי האר"י זלה"ה וב"חסד לאברהם", ב. בו יתבאר, שראשית התשובה שידע מה שחטא, וביאור מה שאמר הכתוב: "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל ה'" - בב' לשונות: "חפוש וחקור", וביאור מה שאמר רבא: "אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו".

חכמה "פ"ב משער התשובה) וזה לשונו: ולזה כיוון ר' יהודה בר אלעאי באומרו: אשרי מי שעמלו בתורה ועשה נחת רוח ליוצרו - פירוש, שהעוסק בה מנוקה מחטא ועוון, שאז המלך משתעשע בו ובתורתו, אבל מי שהוא מלא סרחון צואת עוונותיו אין תורתו נחת רוח לבוראו. הטעם הוא, כי בעסק התורה האדם ממשיך השכינה עליו, ובהיותו נקי מחטא מצאה השכינה כסא ומושב שבו תשב ותנוח, כאדם היושב בכסא המתקן כראוי, שהכסא ההוא נחת רוח לו - כן התורה הנקיה היא כסא מתקן לשכינה שתשרה בו, אבל בהיות האדם מלוכלך בכתמי עוונותיו אין התורה שורה בו, כי אין בו כסא לשרות, לא התורה ולא השכינה, כי כל קוץ מכאוב וממאיר ליושב על הכסא, לכן קודם כל ירחץ צואת עוונותיו בתשובה כראוי, ורק לאחר מכן יעסוק בתורה, ויקח דמיון מהדין הפשוט בגמרא: במקום שיש

מי שהוא מלא סרחון צואת עוונותיו אין תורתו נחת רוח לבוראו

צריך תשובה תחילה קודם תורה ותפילה, כי אם לא שב כראוי אין תורתו רצויה ומקובלת לפני הקדוש ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב: "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי", וכתב ה"ראשית

דיומא קרי ומפטרי ורבעיא דיומא בעי רחמי ואיפך אנא לא ס"ד וכו'. גם כתב בספר "חרדים" בשם ר' סעדיה גאון: בשביל ז' דברים אין תפילה האדם נשמעת ואחד מהם, אשר גברו עוונותיו ולא עשה תשובה שנאמר: "עוונותיכם מבדילים ביניכם".

קצת דברים המביאים אל התשובה, ושלא ינצל מהדין הגדול והנורא כי אם על ידי תשובה

וקודם שנבאר דרכי התשובה איכותה ומהותה נביא תחילה מעט מן הדברים המביאים אל התשובה.

בספרי מביא ז' דברים ואחת מהם, שידע רוע מעשיו וחטאיו, וידע שלא ינצל מדין הגדול והנורא, כי אם על ידי תשובה, כמו שכתוב: "כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך", דאם לא כן שמא יחשוב שמה שעשה אינו חטא, וכן אמר ירמיה, עליו השלום: "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל ה' - הרי מבואר, שקודם שיעשה תשובה צריך תחילה פשוש מעשים וחקירה עליהם, כדי שידע על מה יעשה תשובה, ומה שאמרו ב' לשונות:

רשע גמור טוב שיגרוס בזה הקדוש, כי המאור שבא מחזירו למוטב ומעשים ראינו אין שאמרנו לכמה אנשים טובים ומוצלחים שבעונות לא הלכו בדרך ה', שיעסקו בזה הקדוש וב"ה עתה חזרו למוטב והם שמחים מאוד בתורה הקדושה עכ"ל.

ריח רע אסור לעסוק שם בתורה ובתפילה, וכידוע, שהעוונות נקראו "צואה", כמו שכתוב: "אם רחץ ה' את צואת בנות ציון", ולכן כל הקדושים העליונים מתרחקים ממנו אף בעוסקו בתורה.

ומצינו שלא עמדה תורה לדואג ולאחיתופל, כי שניהם - אין להם חלק לעולם הבא, אף על פי שהיו דורשים כמה מאות הלכות במגדל פורח באויר, ועיקר התשובה מביא לידי תורה ומעשים, עד כאן לשוננו.

כל המעשים שאדם עושה והוא רשע מוסיף כח בקליפה והוא נענש על לימודו

יותר מכך אמרו, איתא בר"מ וכן בכתבי האר"י זלה"ה ובחה"ל: כל המעשים שהאדם עושה והתורה שהוא לומד והוא רשע, לא די שאינו מוסיף כח ואומץ בקדושה, אלא אף גם מוסיף כח בקליפה, ונענש על לימודו, כי מאחר שהרשע נמצא תוך הקליפה הוא משפיע אל הקליפה, וגם אם לא שב כראוי אין תפילתו רצויה, וכמו שכתוב בגמרא: אמר אביי בתעניתא עד פלגי יומא מעיינו במילי דמתא ומפלגי דיומא ריבעא

א. כתב בספר כף החיים לרבי חיים פלאגי ז"ע, (סימן א' אות ג'), קודם עשיית המצוה יקרא במאמרי הזהר הקדוש המדברים מאותה מצוה, עכ"ל. ובספר אור הרשב"י (להגה"צ המקובל רבי בנייהו יששכר שמואלי שליט"א), וז"ל: ועוד אומר לך חביבי, אפילו

עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר, כגון: לשון הרע ואבק גזל וריבית ורבות כהנה וכהנה, אף על פי שידע מחומר איסורם, מה שאין כן אותם שהם מסוג הב', מחמת חסרון ידיעה מצוה זו או חומר עבירה זו. הנה אותם שהם מסוג א' ימצא בחפוש קל, כי יודע מחומר איסורם, מה שאין כן אותם שהם מסוג ב' צריך חקירה עליהם על ידי לימוד התורה לידע מחומר איסורם. זה שאמרו תחילה "נחפשה דרכינו" - רצונו לומר, מה שדרכנו בעקבינו והורגלנו בהם והם מסוג הא', ואם לא ימצא בחפוש קל אזי "ונחקורה" - על ידי חקור רב לידע אותם החטאים ולמצוא אותם, ואחר כך "ונשובה אל ה'" - ולהתחרט עליהם, ואלה הם דברי הגמרא: אמר רבא: אם רואה אדם, שיסורים באים עליו, והם על כרחך בשביל אותם החטאים שאדם דש בעקביו - יפשפש במעשיו, דהיינו - באותם חטאים שהוא רגיל בהם, אף על פי שיודע מחומר איסורם. פשפש ומצא יעשה תשובה; פשפש ולא מצא - יתלה מה שלא מצא בביטול תורה, רצונו לומר - על שלא למד ואינו יודע מחומר איסורם וצריך ללמוד ולחקור עליהם, וכאשר יתודע לו יעשה עליהם תשובה, ואם תלה ולא מצא גם אחר החקור על ידי

"חפוש וחקור", נקדים מה שאמר רבא בגמרא: אם ראה אדם שיסורים באים עליו - יפשפש במעשיו. משמע, שהקדוש ברוך הוא שולח יסורים לחוטא, כדי שיעשה תשובה, וכן אמרו בגמרא: אין יסורים בלא עוון, וכן הוא בזוהר, מה שאמרו: או הודע אליו חטאתו או ידע מבעי' ליה, אלא קודשא בריך הוא פקיד ליה לאודעי לבר נש חובה דחב בדינא, כמו שאמרו: "הודע ירושלים את תעבותיה", וקשה הלא כתוב: "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו" - פרש רש"י, דמשלם טובה לרשעים בעולם הזה להאבידו מעולם הבא, ועל כן מתרץ, דהפסוק מיירי בחטאים הידועים לו ואין צריך פשפש. הגמרא והזוהר מיירי בחטאים, שהוא דש אותם בעקביו ואין מחזיק אותם כחטא, כי אם אחר פשפוש, לזה שולח הקדוש ברוך הוא יסורים, כדי שיפשפש במעשיו, וגם יש לומר דהפסוק מיירי שאם שלח עליו יסורים, אף על פי כן אינו מפשפש במעשיו, כמו שכתב הזוהר ז"ל: "כי את אשר יאהב ה' יוכיח" - קודשא בריך הוא אוכח ליה לבר נש ברחימא אי יקבל יאות ואי לאו שארי ולא אוכח לה וישבוק ליה ויעביד רעותיה, ובענין דש בעקביו כתב השל"ה, שיש ב' סוגים: האחד מה שאמרו, עבר

יוצא ידי חובתו, לפי שהיא בת מלכים; כך כל מה שיפעל האדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו, לפי שהיא מלמעלה, הרי מבואר שהוא חייב ועתיד ליתן את הדין על מה שלא שמר ועשה כל מה שהיה בידו יכולת לעשות, ומה שלא הטילו הפוסקים על כל איש מישראל לקיים כל דקדוקי מצוות הכתובים בספרי מוסר ויראה, לפי שאין רוב הציבור יכולים לקיים, אבל מי שיכול לקיים ואינו מקיים - הקולר תלוי בצוארו לעשות ולקיים, ואינו רשאי לפרוק העול מעל צוארו, וזה לשון השל"ה:

יש אנשים שסוברים שאינו נקרא "בעל תשובה" אלא מי שכפר

בעיקר או שהרג את הנפש או שבא על הערוה וכיוצא בו. דע, כי טעות היא בידם, ואינם יודעים שצריך ליתן דין וחשבון על כל אחד ואחד שהוא דש בעקביו.

צריך לחפש אפילו בדעות הרעות שיש לו ולשוב מהם

אלה הם דברי הרמב"ם זלה"ה, וזה לשונו: ואל תאמר, שאין לחפש בדרכיו כי אם מעבירות שיש בהם מעשה, כגון: גזל או גניבה וזנות או כיוצא בו, אלא צריך לחפש אפילו בדעות הרעות שיש לו ולשוב מהם. דהיינו: מן הכעס והאיבה והשנאה והקנאה ומרדיפות מאכלים וכיוצא

הלימוד, אז בידוע שהם יסורים של אהבה.

פרק ב'

בו יבואר סדר פשפוש מעשיו: א. שלא יניח אף חטא אחד, שלא ישוב עליו, ושאל יתיאש מן התשובה, אף אם רבו חטאיו, וכאשר יתגבר יום אחד על יצרו הקדוש ברוך הוא יעזרהו. ב. ואיך יתנהג בהעלותו ליבו אל התשובה. ג. וביאורים נחמדים מהרב רבי משה אלשיך על הפסוק: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ", ועל הפסוק: "כי תצא למלחמה על אויבך".

צריך ליתן דין על כל אחד ואחד שדש בעקביו

עתה נבאר: סדר הפשפוש הוא כך, שיפשפש שמא עבר על איזה דבר המבואר בפסוקי תורה או בגמרא ומבוארים המה, איזה מלתא דחסידתא המבואר בספרי יראה, והיה ספק בידו לעשות ולא עשה, כמו שכתב בספר "תנא דבי אליהו": חייב אדם לומר, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי - אברהם, יצחק ויעקב, שלא קנו עולם הזה ועולם הבא וימות המשיח אלא בשביל תורה ומעשים טובים, וכן הוא במדרש ויקרא: משל לעירני שנשא בת מלכים, אף על פי שמאכילה כל מעדני מלאכים אינו

בהם - מהכל צריך לשוב, ואלו הם קשים יותר מעבירות שיש בהם מעשה, שבזמן שהאדם רגיל באלו קשה לפרוש מהם, מאחר שנשתקע בהם ודש בהם לעשות, ועל זה נאמר: "יעזוב רשע דרכו", עד כאן.

ישוב אפילו מספק עבירה

בנוסף לכך, יש הרבה עבירות שאדם דש בהם: נקימה, נטירה, קללה בשם, הזכרת שם שמים לבטלה, חמדה ותאוות נשים, צחוק, הרחקת הכעס שהוא קל זר, גבהות הלב, חטאת נעורים, הסתכלות בנשים, דברים בטלים, שיחת חולין בשבת, הליכה בלא תורה ובלא דרך ארץ, תפילה בלא כוונה ורבות כאלה. העיקר מהדברים המעכבים את התשובה הם: הרכילות והלשון הרע, בעל חימה, בעל מחשבה רעה והמתחבר לרשע, וישוב אפילו מספק עבירה, וקבלה היא בידינו, שעונש הספק גדול יותר מעונש הודאי, משום שעל הודאי אדם משים על ליבו ודואג ומתחרט וחוזר בתשובה, אבל על הספק אינו מתחרט כל כך, כי סבור בליבו: לא חטאתי, עד כאן.

יפשפש בעסק מצוה, שמא לא עשה לשמה

אלה הם גם דברי "יש נוחלין" בהג"ה והוסף לומר ז"ל: גם יפשפש בעסק מצוה, שמא לא עשה

לשמה, ושמא לא עשה איזה דבר קדושה כהוגן, כאשר עינינו רואות, שהרבה מצוות אינם נעשים כהוגן, כגון: הנחת תפילין, שרוב העולם נכשלים בהם, ואינם מניחים על השער אלא על המצח, וכשאינו עושה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, אפילו דקדוק אחד - לא עשה המצוה כתקון, כי חז"ל פרשו הכל לפי קבלתם האמיתית וכפי חכמתם הקדושה והחכמה הנפלאה בחכמת אלוקים אשר בקרבם, שהיו יודעים, שבכל דקדוק ודקדוק ובכל ענין שהזהירו וצוו עליו, אפילו הוא דבר קל וקטן מאוד, כפי הנראה, אבל לפי האמת תלויים בו קיום העולמות; אם מקיימים או חס ושלום חרבנם אם עוברים, לכן יעיין בכל המצוות, שמא לא קיים אותם כדין או שמא עשה המצוה שלא לשמה, ואפילו הוא צדיק תמים בכל מעשיו, אל יעמיד עצמו על חזקתו, שאינו יוצא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו, כי אדרבה: כל הגדול מחבירו יצרו גדול יותר ומבקש להכשילו, והוא צריך שימור יותר וזרוז וזהירות, מפני שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, כמו שאמר הכתוב: "וסביביו נשערה מאוד" - כי כפי גודל קדושת נשמתו ומעלותיו העליונות, אם יחטא אפילו כחוט השערה, נחשב לו כעבותות העגלה, שכל מה שהנשמה

כמעשהו" - והוא כי חסד קל, שמביא יסורים על האדם דוגמת החטאים שעשה, דהיינו: באיזה אבר שחטא מביא יסורים על אותו אבר, וכן סך ממון שחטא הוא נלקה כפי אותו סך, שעל ידי זה יפשפש במעשיו וימצא מאשר חטא על הנפש ושב ורפא לו, עד כאן לשונו.

הדרך הטוב והישר שיעורר האדם את עצמו אל התשובה עד שלא יבואו עליו יסורים

אמנם הדרך הטוב והישר שיעורר האדם את עצמו אל התשובה, עד שלא יבואו עליו יסורים, כמו שכתב האלשיך בספר תהילים: "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'", עיין שם, וביותר אם השפעתו ברווח והוא יודע מומי נפשו ידאג, שמא הקדוש ברוך הוא מאכילו מזכויותיו בעולם הזה כדי להאבידו, חס ושלום, מעולם הבא, ויקבל על עצמו ענויי נפש ויסורים, ואם אחר שהתחיל להשיב רואה שיסורים באים עליו בגופו או בממונו אל יקוץ במ לומר, האם זה שכר התשובה, כי טרם שובי על חטאי הייתי שלם בגופי ובממוני וכאשר נעשיתי שלם בתורתי חסרתי כל אלה. אדרבה, יתן שמחה בלב, שזה מורה שהקדוש ברוך הוא מקבל תשובתו, כי זה דרכו יתברך, כמו שהרופא אינו נותן רפואה לחולה, עד אשר יחפוץ החולה להרפא לנקות

יותר פנימית ועליונה, חטאו עושה יותר רושם למעלה ושגגתו עולה זדון, לכן החכם, החסיד, צריך פשפש יותר במעשיו, שלא ימצא אחריו מאומה. אם פשפש ולא מצא מכל אלה - יפשפש פן ואולי התרשל באהבה ויראת ה' כל היום בכמה מילי דחסידותא וכדבעי למעבד לא עביד, כי בודאי כל מי שיכול לילך מחיל אל חיל בתורה ובחסידות, עד שמגיע למעלות המדרגות של חסידים גמורים והוא מתעצל ואינו עושה כן, אינו יוצא ידי חובה וחייב בדיני שמים, כמו שאמרו ב"תנא דבי אליהו" - חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי - אברהם, יצחק ויעקב עליהם השלום, עד כאן.

השמור לך בשובך בתשובה שלא תשאיר שום עוון שלא תתקן אותו

והאלשיך כתב על הפסוק: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ" ז"ל - השמר לך בשובך בתשובה שלא תשאיר שום עוון שלא תתקן אותו, כי אם יד תשאיר לך בחיצונים, שלא תשוב ממנו, דע, כי עבירה גוררת עבירה, וצריך אתה לדעת, שאם מפשפש במעשיו אחר יסורים צריך שיהיה על פי מה שאמר האלשיך בפרשת שמיני בביאור הפסוק: "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש

וקבל אותם הקדוש ברוך הוא, ואמרו חכמינו זכרונם לברכה: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" - אפילו כפרת בעיקר, ומה שאמרו בגמרא ר"ה ג' כתות ליי"ה פושעי ישראל: בגופן יורדין לגהינם ונדונין בה י"ב חודש, גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים, אבל פושעי עכו"ם בגופן והמינים והמוסרים והאפיקורסים, שכפרו בתורה ובתחיית המתים, ושפרשו מדרכי ציבור, ושתנו חתימתם בארץ החיים, והוא פרנס המטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים, ושחטאו ושהחטיאו את הרבים, כגון: ירבעם וחביריו - יורדין לגהינם ונידונין לדורי דורות. גהינם כלה והם אינם כלים, וכתבו התוספות כל זה מיירי בדלא עשו תשובה באחרונה, אבל אם עשו תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו, שנאמר: "ורשעת הרשעים לא יכשלו בה ביום שובו מרשעו", ואפילו אותן כ"ד דברים המעכבים את התשובה אינם מונעים אותם, אלא אם עשו תשובה, הרי זה משובח, ונקרא "בעל תשובה" גמור, ויש לו עולם הבא, עד כאן.

שורש גדול אל התשובה - יחשוב בליבו דרכיו ויפשפש במעשיו כפי כוחו

כתב בעל "באר מים חיים": שורש גדול אל התשובה ביום טהרתו

רפאות חולת גופו ולהחלימו; כן הוא יתברך לא ימרק חלאת חולי הנפש עד יתחיל לשוב, ואחר שפשפש ומצא - יעשה עליהם תשובה, כפי אשר יבואר לפנינו, והוא מצות עשה, כמו שכתב כמה פעמים בתורה בפרשת נשא: "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו על חטאתם", ובפרשת ואתחנן: "בצר לך ומצאוך... ושבת עד ה' אלוקיך".

אל יאמר האדם חטאי הם רבים עד אין מספר איך אפשר שיהיה לי כפרה ויתייאש מן התשובה

וזה לשון ה"ברית אברהם": אל יאמר האדם חטאי הם רבים עד אין מספר, איך אפשר שיהיה לי כפרה ויתייאש מן התשובה, וכמו שאמרו ישראל: "כי פשעינו אתנו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה", כי מי שליבו נוקפו ואין תשובתו שלימה אומר כן, אלא יחשוב בדעתו, כי הוא יתברך רב חסד ורב סליחות, כמו שאמר הנביא: "חי אני נאום ה' כי לא אחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחיה שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תחטאו בית ישראל", וכמו שכתוב: "הלא אם תיטיב שאת", ותרגום אונקלוס פרש: אם תוטיב עובדך ישתבוק לך ואם לא תוטיב עובדך ליום דינא חטאך יהא נטיר, וכבר ידעת כי אנשי נינוה ואחאב ומנשה כי הגדילו לעשות רע

תתגבר על יצרך ואחר כך ה' עמך, לכן אל ירך לבבכם, וזה שאמרו: "כי ה' אלוקיכם ההולך עמכם להלחם על אויביכם להושיע אתכם".

צריך שיהא זריז וזהיר מאוד לבל יחטא עוד

כתב הרב רבינו יונה, וצריך השב ליתן אל לבו, שכאשר התחיל

בתשובה הוא כאשה הסופרת שבעה נקיים, שכל דם שתראה בז' ימי ליבונה סותרת וצריכה לחזור ולמנות ז' נקיים, כן אם בעל תשובה יחזור למעשיו, הרי אבד כל מה שעשה והתענה, ולכן צריך שיהא זריז וזהיר מאוד לבל יחטא עוד, ואם יזדמן בשוגג איזה חטא יתודה עליו בבכיה ודמעה לקיים מה שכתוב: "וחטאתי נגדי תמיד" - כמו דוד המלך, עליו השלום, שעל חטא אחד היה כל ימיו בתענית, ואפילו שלא היה אלא רק חטאת נעורים, כמו שכתוב: "חטאת נעורי ופשעי אל תזכור" - מכלל שנזכרים הם מצינו בזהיר שלח, שענשו התינוק בגן עדן, עד כאן.

פרק ג'

בן יבואר: סדר פשוט מעשיו: א. כגון: תענית עשרת ימי תשובה וערב ראש חודש וד' צומות ושאר תעניות. ב. תעניות הללו נקראות בפי חכמינו - רופאי הנפש - ג. "תענית שקודם התשובה", כדי

בהתנדב אדם רוחו ולבו להיות עבד לבוראו. בהקיצו יחשוב בליבו דרכיו ויפשפש במעשיו כפי כוחו, אף פסיעה אחת עד זמן האוכל, ואם יעבור וכשל באיזה חטא, יקנוס עצמו לצדקה כפי כוחו והשגת ידו, ויתודה מיד על הדבר, והוידוי הזה ירחיקנו מכל עוון, כי אם יבוא לידי עבירה יתרחק ממנה, כי יאמר: איך אעשה הרעה הגדולה הזאת להתודות עליהם ואהיה כטובל ושרץ בידו. הגיע עת האוכל ופשפש ולא מצא, יהא מודה ומשבח לבורא ברוך הוא שעזרו וזיכהו להיות בתשובה כמה שעות בעולם, וכאשר עשה מהבוקר ועד חצות, כן יעשה עד אכילת הערב, וקודם האכילה יתודה, אחר כך ירגיל עצמו עד זמן השכיבה ככה יעשה עד חודש או שנה מיום תחילת תשובתו, עד שיהא קבוע ומוחזק בעבודת הבורא לנהוג כל הימים, עד כאן.

"כי תצא למלחמה על אויביך" - הם יצרך וסיעתו

בן פרש הרב ר' משה אלשיך בפרשת שופטים: "כי תצא למלחמה על אויביך" - הם יצרך וסיעתו. "לא תירא מהם" - אל תתיאש מן התשובה כי בבואך ליטהר "ה' אלוקיך עמך", ואמר להם: "שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה וגו'" - ורצונו לומר, רק יום

אינו מפשפש במעשיו ביום התענית, לא די שאינו פועל כלום בתענית שלו, אלא אף גם מקבל עונש על שצער ועינה עצמו חינם, כמו שאמר הרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "וכפר מאשר חטא על הנפש", ואמרו חז"ל: על שצער עצמו מן היין, ואמר ר' אליעזר הקפר - ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא "חוטא", השרוי בתענית מכל וכל על אחת כמה וכמה, וכתב הוא זלה"ה: הפסוק מדבר בנזיר, שלא נשמר מהטומאה ובטל ימי ספירות נזרו, דאז מוכח שלא היה צדיק בימי נזרו, דאילו לא חטא וגם הרהרוריו היו בטהרה ונקיות, היה הקדוש ברוך הוא מרחיקו שלא יטמא, כמו שכתוב: "רגלי חסידיו ישמור", ואמרו חז"ל: אפילו בהמתן של צדיקים - אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם, וזהו ענין הקל וחומר, ומה זה שלא פרש וכו', רצונו לומר, שלא פרש עצמו שלא לצורך רק מן היין נקרא "חוטא" - זה שצער עצמו מכל וכל ואינו מתחרט על חטאיו ביום תעניתו על אחת כמה וכמה, ש"חוטא על הנפש" יקרא, וגם מביא הוא זל"ה משל נאה על זה, והוא כמו הרופא, שהרעיב את החולה לידע חליו למזורו, ולא ירצה אחר כך לעיין חוליו - לא ירפא, אות אשר בודאי חינם הרעיבו ועינהו נפש. כן

שביום התענית יפשפש במעשיו ויתן אל ליבו לשוב מעבירותיו שבידו, כי אם הוא אוכל ושותה יגבה ליבו ולא יאבה לחפש דרכיו, כי הוא צדיק וישר בעיניו, אך ביום שמענה נפשו, נחלש כוחו של יצר הרע ומתגבר כח השכלי. ד. ויתן אל ליבו לשוב בתשובה, ולא כרוב העולם שסוברים, שעל ידי התענית של עשרת ימי תשובה וכמה הפסקות בלי שום קיום דרכי התשובה שיתבאר - מחול לו כל העבירות של כל השנה ביום כפור, זה לא יעלה על הדעת. ה. וכן כמה ביאורים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך, על מה שדרשו חז"ל בפסוק - "וכפר מאשר חטא על הנפש", ועל הפסוק: "הראינו את מראיך". ו. ויתבאר שם, שהתעניות הן כמו קרבן, ואיך יתנהג ביום התענית, וענין הצדקה ביום התענית.

ספק עבירה צריך יותר חפוש מעבירה

ברי שיוכל האדם לפשפש במעשיו צריך הוא את התענית והתבודדות, להכניע לבו ולהתחרט על חטאיו באותו יום, כי אם הוא אוכל ושותה ועוסק בעסקיו, יגבה ליבו ולא יאבה לחפש דרכיו, כי הרי הוא צדיק וישר בעיניו, אך ביום שמענה נפשו, נחלש כוחו של היצר הרע ומתגבר כח השכלי, כי כשזה קם זה נופל, כמו שכתוב בגמרא בתעניתא עד פלגא דיומא כו', ואם

מקודשת, שמא הרהר בתשובה ונעשה צדיק גמור ברגע אחד ומוחלין לו עוונותיו כיום כפורים.

טעם התענית שמתענים בערב ראש חודש זהו התענית דערב ראש חודש שנוהגין להתענות, כי ראש חודש זמן כפרה, ולא יעלה על הדעת, שיכופר לאדם איזה חטא והוא עודנו מחזיק בטומאתו ואינו עוזב את חטאיו עזיבה גמורה, לכן מתענה בערב ראש חודש לפשפש במעשיו ולהתחרט עליהם, ויעזוב אותם עזיבה גמורה, ואז ראש חודש מכפר עוון כפרה.

תענית חלום - טעמו

גם ענין תענית חלום כתב בספר "חרדים" סימן רכ"ו וזה לשונו: דע והבן, שאמרו חז"ל: יפה תענית לחלום כאש לנעורת, לא אמרו - אלא לעושה תשובה עם התענית, לפי שמראין לו חלום, כדי שיפשפש במעשיו, כי התענית במקום חטאת, מה קרבן אינו מועיל בלא תשובה, אף תענית חלום אינו מועיל בלא תשובה, והתשובה היא לפשפש במעשיו ולהתחרט עליהם.

ענין ד' צומות

ענין ד' צומות - כתב הרמב"ם וזה לשונו: מה שאנו מתענים על

הדבר הזה ממש, כי התענית הוא להכניע לבו ולחפש בשכלו איזה חטא בא על ידו, ואם אינו מפשפש במעשיו, אז חינם צער עצמו והתענה, ועתיד ליתן דין על שצער עצמו חינם, וזהו הטעם - על פי רוב - לכל ימי התענית, כגון: בימי סליחות ובעשרת ימי תשובה, כמו שכתוב בש"ע סי' תר"ג וזה לשונו:

טעם התענית בעשרת ימי תשובה

יש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו בעשרת ימי תשובה ולשוב מהם, וספק עבירה צריך יותר חיפוש מעבירה ודאי, כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע, ולכן אשם תלוי צריך להביא דבר יותר ביוקר מאשם ודאי ומן החטאת, עד כאן.

הרי מבואר, שתענית עשרת ימי תשובה הם לפשפש מעשיו ולהתחרט עליהם, ולקבל עליו לעזוב אותם עזיבה גמורה, ועל מה שחטא לשעבר - יקבל עליו לקיים כל דרכי התשובה שיתבארו לפנינו בפרקים הבאים אף לאחרים, ואז על ידי הרהור תשובה נעשה צדיק גמור, כי הקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, וכמו שאמרו בגמרא: המקדש את האשה ואמר לה, על מנת שאני צדיק גמור, אפילו הוא רשע גמור הרי זו

קודשא בריך הוא וקודשא בריך הוא חייס עליה ואותיב ליה כורסייא דיקרא וכו', לכן צריך הבן להרבות אותו היום במצוות ובמעשים טובים בכל מה דאפשר, ויפשפש במעשיו שעשה עד כה, ויתחרט עליהם, ובזה הוא מקיים מצות כיבוד אב ואם.

בשם הזוהר משמע, שהבן מחויב לכבד אביו ואמו במותם יותר מבחייהם, ופשפוש מעשיו אי אפשר בלא תענית. זה שאמר: ביום שמת בו אביו ואמו איתרע מזלו של הבן והוא, כי באותו יום בודקים מעשיו ומזכירין עוונותיו. אם הוא זכאי מעלין את אביו ליותר מעלה, ואם הוא חוטא מורידין אותו ממדריגתו, כמו שאמר: ואי האי ברא אזל בדרך תקלה ודאי מבזין אבוהי וקלנה הוא ואיהו ודאי עביד קלנה. לפי זה ראוי ונכון, כשחל יום שמת בו אביו ואמו בשבת, שיתענה בערב שבת או ביום ה' שלפניו, ויפשפש במעשיו ויתחרט עליהם, ולא כמו שכתוב בש"ע סימן תקס"ח שיתענה ביום א', כי מה יועיל התענית והפשפוש מעשיו לאביו, שכבר עבר זמן דין אביו בשבת שעבר.

ענין תענית ציבור על כל צרה שלא תבוא

זהו גם כן התענית שגוזרין הציבור על כל צרה שלא תבוא, כמו שכתוב בגמרא: אמר אביי בתעניתא

החורבן שכבר עבר אינו כי אם ליתן אל ליבנו, כי גם מעשינו עתה כמעשיהם אז - ונצומה, בל יבוא עלינו כאשר בא עליהם.

ענין תענית חתן ביום חופתו

אותו הדבר בתענית חתן ביום חופתו, כי באותו יום נמחלו לו עוונותיו, וזה לא יעלה על דעת, שיהיה איזה מחילה בלא עזיבת חטא, לכן מתענה באותו יום לפשפש במעשיו ולהתחרט עליהם.

תענית שמת בו אביו ואמו

בן גם התענית ביום שמת בו אביו או אמו, כדי שהבן יפשפש במעשיו באותו יום ויתחרט עליהם, ועל ידי זה יזכו אביו ואמו, שיעלו אותם לגן עדן למדריגה העליונה, כמו שאמר האר"י זלה"ה, שה"קדיש" שאומרים יתומים כל י"ב חודש הוא, כדי להעלות את אביהם מגהינם לגן עדן, וביום שמת בו אביו ואמו - להעלותם בגן עדן עצמו למדריגה היותר עליונה.

בוזוהר פרשת בחוקותי מבואר שפעולה זו, דהיינו: להעלותם למדריגה המעולה, הוא על ידי מעשה הבן - אם הוא זכאי - כמו שאמר, וזה לשונו: ואי האי ברא אזיל באורח מישור ותקון עובדוי ודאי אוקר ליה בהאי עלמא לגבי בר נש ואוקיר ליה בעלמא דאתי לגבי

נש, [תרגום: רַבִּי אַבְא פְתַח, (תהלים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָה וְגו'. פְּסוּקַי זֶה פְּרֻשֵׁהוּ, שְׁרָצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין רְצוֹנוֹ בְּקִרְבָּן שֶׁל אָדָם עַל חֲטָאֵיו, אֶלָּא רוּחַ נְשֻׁבָה. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים מָה אוֹמְרִים. וְכֵן שְׁמַעְנוּ מִהַמְּנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׂכַאֲשֶׁר בָּא אָדָם לְהִטְמֵא בְּחֲטָאֵיו, מִמֶּשֶׁיךְ עָלָיו רוּחַ מִצַּד הַטְּמֵאָה, וּמִתְגָּאָה עַל הָאָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְכָל רְצוֹנוֹ. וְאוֹתוֹ צַד הַטְּמֵאָה מְתַגְבֵּר בְּכַחוֹ וּמִתְחַזֵּק, וְשׁוֹלֵט עָלָיו שִׁיעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ. בָּא אָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְהִטְהֵר - מְטַהְרִים אוֹתוֹ]. וּבִרְעִיא מֵהֵימְנָא" פֶּרֶק הַנּוֹכַח, אֵיתָא שֶׁהֵיכָר הֵרַע דְּאִיהוּ חוֹשֵׁךְ בַּהַחוּטָא הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יֵצֵר טוֹב שְׂאִיהוּ אוֹר, וְהוּא בְּבֵית הָאֲסוּרִים כְּעַנְן הַמְכַסֶּה אֶת הַשָּׁמֶשׁ, וְנַעֲשֶׂה מַחֲצִיזָה בֵּינוּ לְבֵין אֲבִיו שְׁבַשְׁמִים, וְכַאֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר הַחֲטָא - מִתְגַּבֵּר הַקְּלִיפָה וּמַעֲבֵה אֶת הַמַּחֲצִיזָה וְנַעֲשֶׂה כְּמַחֲצִיזָה שֶׁל בְּרוֹזַל, עַל דֶּרֶךְ שְׁנָאֵמַר: "הוּי מוֹשְׁכֵי עוֹוֹן בְּחַבְלֵי שׁוֹא וְכַעֲבוֹתוֹת הַעֲגָלָה חֲטָאָה", וְאֵין תְּקִנָּה עַד שִׁיסוּר הַקְּלִיפָה בְּצוּם וּבְכַבֵּי וּבְמַסְפָּד, שְׁחַלְבוּ וּדְמֹו שְׁהֵם עֵיקֶר כָּל אֲבָרָיו מִתְמַעֲטִין וּמִסְתַּגְּפִין לְבַרְר הָאוֹר מִן הַחוֹשֶׁךְ, וּבִיּוֹתֵר צְרִיכִים תְּלִמִּידֵי חַכְמִים לְהַתְעַנּוֹת, כִּי אֵין הַנְּשִׁמָּה מֵאִירָה עַד שִׁיכְנִיעַ הַגּוּף וְכּוֹחֹתָיו, וְעַל יְדֵי הַתְעַנּוּת מְגַבֵּיר כַּח הַנְּשִׁמָּה וּמַחְלִישׁ כַּח הַחוֹמֵר וְתַעֲנוּגֵיו, וְאֵין מַסְפִּיק לוֹ הַלִּימוּד תּוֹרָה לְכַפֵּר

עַד פְּלַגָּא דִּיּוֹמָא מְעֵינָא בְּמִילֵי דַמְתָּא וְכו', הֵרִי זֶה מְבוֹאֵר, שְׁעַנִּין הַתְעַנּוּת הוּא רְאשִׁית אֶל הַתְּשׁוּבָה לְעַנִּין פְּשׁוּשׁ מְעֵשִׂיו.

כתב הרב ר' משה אלשיך: זה שאמר הכתוב: "הראיני את מראיך" - רצה לומר, תחילה תקן מעשיך ויהיה צלם אלוקים על פניך כמו שהיית קודם שחטאת, ואחר כך: "השמיעני את קולך" - בתפילה ובתחנונים, "כי קולך ערב" - לפני הקדוש ברוך הוא כאשר "ומראיך נאוה". מה שאין כן, כשמתפלל לפני הקדוש ברוך הוא בלי תיקון מעשיו, אז לא פעל כלום, אף גם יבקר את פנקסו ויתעוררו המקטרגים יותר מקודם, והאריך האלשיך בזה לתרץ כמה פסוקים בתורה ובנביאים ובכתובים ולקצר אני צריך, ובפרק י' יתבאר מהו ענין התעניות השייכים אל התשובה אחר שקיים דרכי תשובה, ובסמוך יתבאר מה שאמרת: התענית דומה לקרבן, וב"ראשית חכמה" פ"ד מהלכות תשובה כתב, שענין התענית הוא הכנעה, כמו שכתב: "זבחי אלוקים רוח נשברה" - לשבר החיצונים על ידי שבירות הלב, דלא יתגאה ולא יתענג בתענוגים דעלמא. מובא בזוהר פנחס וזה לשונו: ר' אבא פתח: "זבחי אלוקים רוח נשברה" - כד אתי בר נש לאסתאבא בחובי אמיך עליה רוח מסאבא מסטרא אחרא ואתגאי על בר

נדחה, ודברים הפוסלים בקרבן - אחד מהם הוא המחשבה, ולכן פוסל בתענית הרהורי עבירה ושאר דברים כמו פיגול, והעיקר עזיבת החטא, שלא יהא כטובל ושרץ בידו.

מובא בירושלמי וזה לשונו: "נשא לבבינו אל כפיים" - מהו "נשא"? - אלא נשוה ליבינו אל כף ידינו, מה יד לא יהא טובל ושרץ בידו, כן הלב צריך שיהא נקי ממחשבת עבירה, כמו שאמר: "יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו".

סוד התענית - כמו הקרבן שאינו מועיל בלא תשובה

זה לשון ספר חסידים: סוד התענית הוא כמו הקרבן, שאינו מועיל בלא תשובה, אף תענית כן. בכתבי האר"י זלה"ה יש סוד גדול בזה למה הוא כמו קרבן, עיין שם, ונראה דזה מיירי בתענית, שהוא אחר שקיים כל דרכי תשובה, כמו שאמר או אפילו לא קיים אלא פשפש במעשיו וקבל עליו בלב שלם לקיים כל דרכי תשובה, והוי ליה כאילו קיים, דעל ידי הרהורו הטוב נעשה צדיק גמור ברגע אחד, דאם לא כן הוי "זבח רשעים תועבה", כמו שהביא בזבחים דף ז': אמר רבא - עולה דורן הוא ה"ד אי דליכא תשובה "זבח רשעים תועבה" ואי דאיכא תשובה, והתניא עבר אדם על מצות עשה ועשה

עוונו, שמי שחטא - אפילו תלמיד חכם - אין תורתו רצויה, וראיה מר"ל, שהיה יושב והיה עוסק בצום ובתפילה ובצדקה, עד כאן לשונו.

ומה שאמר האלשיך הקדוש בפרק י', שלימוד התורה מספיק כמו התענית, היא באותו תענית אחרי שקיים דרכי תשובה, כמבואר להלן, להתין הזוהמא, אבל בתענית שקודם התשובה - לפשפוש מעשים, כגון: ערב ראש חודש ועשרת ימי תשובה וכיוצא בזה, החיוב הוא גם כן על בעל התורה, אף על פי שיתבטל על ידי זה מלמודו.

בלי הכנעת הלב ופשפוש מעשים לא יבוא לידי תשובה

כי אם לא ידע מה הם חטאיו, בלי הכנעת הלב מפשפוש מעשים לא יגיע לידי תשובה, כי הוא צדיק וישר בעיניו לעולם, עיין בש"ע א"ח במ"א ריש סי' תקע"א, ועוד ב"ראשית חכמה" בשם כמה מאמרי זוהר, שהתענית הוא ממש כמו קרבן, וכתוב: "להקריב לי חלב ודם", וכן בקטורת היו סממנים אדומים ולבנים, נגד זה - אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו, וזה נקרא "מזבח כפרה", והיינו דאמר ר"א: גלוי וידוע לפניך וכו', כי הוו יתיב בתעניתא, וסוף דבריו הם: ולכן ביום התענית יזהר מכל חטא ועוון, שלא יהא קרבנו

קרבן דורון. היוצא מן הדברים האלה, שהתעניות שתקנו חז"ל, הם כדי שעל ידם יבואו בני אדם לפשפש מעשים, ולא כאותם טפשים וכמה המונים שסברו, שעל ידי הצומות של עשרת ימי תשובה לבד - בלי שום קיום דרכי תשובה - ימחלו להם כל העבירות של כל השנה ביום הכפורים, זה לא יעלה על הדעת שום בר דעת.

לא שק ולא תענית גורם, אלא תשובה ומעשים טובים גורמים

אמר המעתיק והמאסף שיש עוד להביא ראיות ברורות על זה, כדי להוציא מליבן של צדיקים בעיניהם מחמת תעניתם, ואזכיר קצת מהם. הלא גמרא ערוכה היא במסכת תענית, איתא שם שהיה הזקן דורש ברבים ביום התענית ואמר: "אחינו, לא שק ולא תענית גורם, אלא תשובה ומעשים טובים גורמים", שכן מצינו באנשי ננוה, שלא נאמר בהם: "וירא אלוקים את שקם ואת תעניתם", אלא "וירא את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", עד כאן לשונו.

ומדקאמר לא שק ולא תענית גורם מכלל דתענית לא מיקרי עיקר תשובה, ומצינו גם כן בירמיה בפסוק, איך שהנביא היה מוכיח את המלך יהוקים, ואמר לו: "הלא אביך אכל ושתה ועשה משפט וצדקה אז טוב לו", שהתמיה מפורסמת בזה

תשובה לא זו עד שמוחלין לו אלא ש"מ דורן הוא.

אדם שהרבה לחטוא לא יעשה סגופים עד אשר יתחזק לבו בחרטה גמורה

בן כתב רבינו יונה וזה לשונו: אדם שהרבה לחטוא לא יעשה סגופים עד אשר יתחזק לבו בחרטה גמורה, וגומר בלבו לעזוב את חטאיו עד יום מותו, ועבר עליו עידן ועידנין והוא בטהרה גמורה ודמעה על לחייו, אז יקריב קרבן תענית בכושפת פניו ובהכנעת ליבו, משל למי שהמרה את פני המלך, לא ישלח לו דורון, כי יטריפהו בפניו, אלא עד שיפול לפניו ארצה בדמעה, ואחר כך ישלח לו דורון. גם מה שאמרו שהתענית היא "מזבח כפרה" - זה שייך לומר על השוגג שהיא מכפרת כחטאת או על ביטול מצות עשה או על הרהור הלב, אבל מצות לא תעשה גמור, ומכל שכן אם עבר על כריתות ומיתות בית דין, לא יעלה על הדעת, שתהא התענית לבד מכפרת לו, ויהא מזבח כפרה, אלא צריך לקיים כל דרכי תשובה, כמו שכתוב בפרקים הבאים.

התעניות הם כדי שעל ידם יבואו בני אדם לפשפש מעשים

התענית שלפני התשובה הוא פשפוש מעשים להכניע הלב ושל אחר התשובה - להתחזק וזהמא, והתענית שאחר כך הוא כמו

עוף - כן תוכם מלא מרמות ותוך תחת לשונם עמל ואון בגאווה ובוז, לכן כל מי שבקי בהם ובשמותם ובמעשיהם ראוי לפרסם ולספר בגנותם, ואין בזה לא משום רכילות ולא משום לשון הרע, ואדרבה מצוה בזה קעביד דמצוה לשמוע דברי חכמים.

מפרסמין את החניפין מפני חילול השם

אִיתָא כברייטא מסכת יומא וזה לשונו: מפרסמין את החניפין מפני חילול השם, ופירש רש"י, שהם רשעים ומראין עצמן צדיקים, אם יש מי שמכיר במעשיו - מצוה לפרסמו מפני חילול השם, מפני שבני האדם ילמדו ממעשיו, שיהיו סבורים שהוא צדיק, ועוד כשיבוא עליו פורענות יאמרו: מה הואיל לצדיק זה זכותו, עד כאן לשונו. בילקוט מבואר יותר, איך שהכתוב היה מפרסם את דואג האדומי, אף שהיה תלמיד חכם וגדול הדור וראש הסנהדרין, כמו שכתב "אביר הרואים", ומהראוי היה לו לדבר בצבועים האלה, אך אמרתי אשמרה דרכי לפי מחסום וגו'.

השרוי בתענית יהא דואג ואונן

כתב הרמב"ם: השרוי בתענית - בין שהיה מתענה על צרתו או על חלומו, בין שהיה מתענה עם הציבור על צרתם - הרי זה לא ינהוג עידונין

התוכחה, מי שמע כזאת, שהמוכיח את האדם בדבר אכילה ושתייה, שהיה לו לאכול ולשתות?! ובפרט למלך יהוקים, שספרו חז"ל דפרק חלק בגנות מעשים רעים, והרמב"ם פ"ג מהלכות תשובה מנה ליהוקים בין אלו שאין להם חלק לעולם הבא, לפי שעשה עבירות ביד רמה ובפרהסיא, לכן כתב שם הרד"ק, שיש אומרים, שיהוקים היה מתענה תמיד וסבור שהתענית יהיה תשלום למעשיו הרעים, לפיכך אמר לו הנביא: "אביך הצדיק אכל ושתה וגומר", עד כאן.

התענית אינו עיקר

אפשר שלזה רמז הנביא בתוכחתו "שוכו בנים שובבים" - דלכאורה היא תמוהא, מדוע מכנה אותם בלשון "שובבים" ולא בשום גנאי אחר, אלא לרמוז להם הוא בא על "תענית שובבי"ם", שהם מתענים וסוברים, שהוא עיקר התשובה, ואמר להם, שיעשו תשובה, כי התענית אינו עיקר, ומכאן תוכחת מגולה לאותם אנשים המתחסדים בעיני הבריות, ובוזן ליבות אלוקים צדיק, שמתנהגים בחסידות, ולהם כנפות כנפי חסידים, ומתענין הפסקות גדולות ומשבת לשבת, וטובלים עצמם במקוואות, אבל לא עלתה להם טהרה בכל מימות עולם, כי הם ככלי חרס ואינם תוכם כברם. ככלוב מלא

ומדרך ארץ, כי כל מדה מאלו יש לה סגולה לסלק כח הנשמה הקדושה ולהשרות בו רוח טומאה.

זה לשון "עמק ברכה": ויתן ממונו לצדקה ביום התענית לקיים מה שנאמר: "ואהבת... בכל מאודך", ויתן לעניים מה שהיה לו לאכול באותו יום, שאם לא יעשה כן נראה שלא עשה לשם שמים, אלא רק כדי להרוויח בתענית מיעוט פיזור, וזה שאמר דוד המלך, עליו השלום, לבנו שלמה: "ואני בעניי הכינותי לבית ה' ככרים זהב מאה אלף וגו'", ומקשה הגמרא בירושלמי: מאי "בעניי"? אם היה הסך גדול הזה בידו אזי עשיר היה, ותרץ: מאי "בעניי" - בעיניו שהיה מתענה ומקדיש סעודותיו לשם שמים, וסעודתו היתה גדולה מאוד כי היה מלך. זה שאמר הכתוב: "הלא פרוס לרעב לחמך" - רצונו לומר, הלחם שלך, שהיה מגיע לחלקך, עד כאן לשונו.

בגמרא: כל תענית שמלינין בו צדקה כאילו שופך דמים, ואמרו הקדמונים אותיות תענית ת"ת עני, וזה שאמר: אגרא תעניתא צדקתא.

פרק ד'

בן יבואר דברים המעוררים אל התשובה: א. עד היכן מגיע פגם החוטא בכל העולמות של מעלה ולכל

בעצמו, ולא יקל ראשו, ולא יהא שמח וטוב לב, אלא יהא דואג ואונן, כמו שאמר: "מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו".

כל יום התענית יהא בתשובה ותפילה וצדקה ותלמוד תורה כנגד כולם

בן אומר השל"ה: התענית הוא מעין עולם הבא, שאין בו לא אכילה ולא שתיה ונהנין מזיו השכינה; כן צריך ביום התענית להיות דבק בו יתברך שמו כל היום: בתשובה ותפילה וצדקה ותלמוד תורה כנגד כולם, ושיהא סור מרע להרחיק מעליו כל נדנוד עבירה וכל מידה מגונה, ובפרט מהכעס שהוא פגם גדול בעולם.

זה לשון ה"ראשית חכמה": ואם יכעוס ביום התענית מוטב לו שלא יתענה, ויהא שבע וטוב לב, שלא יתקוטט עם הבריות, וכתב: "הן לריב ומצה תצומו", ואף אם יהיה לו איזה משא ומתן, שיהיה באמונה ובנחת ויחזור לדביקותו.

יתן ממונו לצדקה ביום התענית

בן ממשיך ה"ראשית חכמה": ויזהר מכ"ד דברים המעכבים את התשובה, ובפרט - באלו הד' הנמצאים ברוב בני אדם והם: רכילות ולשון הרע ובעל חימה ובעל מחשבה רעה, דהיינו: להיות בטל מדברי תורה

וראוי לכל איש שיחוס על עצמו, שהרי אפילו בעלי חיים בורחין מן האש ומן המים במקום שיראו סיבת מיתתם, ואיך לא יחוס האדם על עצמו, ששם לו יתברך יתרון על בעלי חיים – השכל, ובפרט לישראל עם סגולתו, שהבדילנו על ידי התורה מהאומות, שראוי שלא יפול בשחת עמוקה, מקום אשר לא יוכל לצאת, והרי הוא מותרה ועומד עפ"י התורה והנביאים והחכמים, שהיה בהם רוח הקודש והודיעו לנו ענין גן עדן וגהינם.

טוב שיפול לפני השופט של מטה, משיפילוהו ויכוהו בית דין של מעלה

כתב הרב ר' משה אלשיך בענין המלקות, וזה לשונו: "והפילו השופט והכהו לפניו" – כי טוב לו שיפול לפני השופט של מטה, משיפילוהו ויכוהו בית דין של מעלה, פן יוסף להכותו על אלה מכה רבה על ידי בית דין של מעלה בגהינם, ולא עוד אלא שמרויח הבושה, וזה שאמר: "ונקלה אחיך לעיניך" – ולא לפני בית דין של מעלה, כמו שכתוב בזוהר, כשגזרין עונש על עוון האיש מכריזין עליו בבית דין של מעלה לפני השם יתברך ולפני כל הנשמות לאין מספר, באופן שקשה עליו הבושה והכלימה ההוא יותר מכל העונשים, עד כאן לשונו.

הנבראים של מטה, דהיינו: בעולם הזה שתחת גלגל. ב. ואיך הוא גורם להביא רעות גדולות על גופו ועל נשמתו ועל בניו ועל אחרים. ג. וגורם אריכת הגלות ושפיכת דמי חסידים ומיתת צדיקים, שנתפסים בעוון הדור, הלא יצעקו אל ה' עליו, שהביא עליהם רעות גדולות. ד. ויתבאר עוד שם ביאור נחמד מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "והפילו השופט והכהו לפניו".

קודם שיבאר דרכי תשובה אחר שפשפש ומצא, נביא קצת דברים המעוררין את האדם לתשובה

ראוי לכל איש שיחוס על עצמו, שהרי אפילו בעלי חיים בורחין מן האש ומן המים במקום שיראו סיבת מיתתם

זה לשון ה"ראשית חכמה" (בהקדמה לשער התשובה): והנה כאשר יתן האדם אל ליבו ענין הפגם, שפגם בכל העולמות אם בגופו אם בנפשו ורוחו ונשמתו, זוהי סיבה גדולה שיעשה תשובה ויתחרט חרטה גמורה, כאשר ידע בברור גנות מעשהו, מלבד עונשו בעולם הזה ובעולם הבא, שיש עבירות שיש בהם כרת, ולפעמים הוא אומר "הכרת תכרת", והוא שיכרות הגוף מהעולם הזה והנשמה מהעולם הבא,

פשפש מעשיך ותראה כל המקומות אשר פגמת

מוכא על הפסוק: "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל ה'", כתב הגלאנטי בבאורו וזה לשונו: וצריך האדם שיתבונן תמיד עד כמה מגיע פגם ועלבון עוונותיו, ואז כמה יתאונן ויבכה וידאג על חטאיו, וזה שאמר: "נחפשה דרכינו" - הם הדרכים העולים מן הארץ עדי מקום גבוה רשות היחיד, יחודו של עולם, "ונחקורה" - חקירה אחר חיפוש, פשפש מעשיך ותראה כל המקומות אשר פגמת, ואחר כך "ונשובה אל ה'", שאם לא תדע כמה פגמת, לא תהיה תשובתך שלימה, והנה ראשונה דע, שמגיע עליו רעה גדולה על ידי עצמו, כמו שאמר: "חטאים תרדוף רעה" - ביסורים ובמיתות בניס קטנים, שהם חשובים כגופו, גם לאחרים, כמו שכתוב: "וחוטא א' יאבד טובה הרבה" - כגון: שהעולם בכף מאזניים בשוה והוא מכריע לחוב, אוי לו שהכריע את עצמו ואת האחרים לכף חובה! גם גורם: אריכות הגלות ושפיכות דם חסידים וגזירות רעות ומיתות צדיקים שנתפסים בעוון הדור, כל זה גורם החטא. הלא יצעקו אל ה' עליו, שהביא עליהם רעה גדולה, והעלבון הגדול גם לבעלי חיים, שעל ידו נעצר השמים ואין דשא, גם לשרי נהרות

צריך לעשות תשובה, שפגם בכל העולמות הנה מה שכתב ב"ראשית חכמה", שיתן אל ליבו ענין הפגם שפגם בכל העולמות. בפ"ב ממשיל ענין זה לסילון מים המקלח מן המעיין, והמים ההם הולכין להשקות גנות ופרדסים ושדות וכרמים, ובא אחד בשטותו, והולך את זה המים אל האשפה לריק, מקום אשר אין בו תועלת. ודאי שבעל המים יכעס עליו: א' שבטל להשקות גנותיו הטובים, והב' שקלקל הצנור ושוברו, והנמשל הוא חמור מהמשל, כי החוטא - מלבד שהוא קלקל את צנורי השפע מלבוא אל מקום הראוי להם - מוליכן אל המקום, שהכעיס המלך ה' צבקות, והוא זה שמוציא הקדושה אל הטומאה, מקום שהוא ראוי שיהא חרב ויבש, והוא משקה אותו ומרוה אותו. ימצא ענין זה בפרט - הבא על הנכרית והבא על העריות והמוציא זרע לבטלה, וכמוהו בפגם הלשון, שפגם בברית הלשון חמור יותר מברית המעור, וצריך לעשות תשובה לתקן צנורות הנשברים ולהחזיר השפע אל מקומה, לכל מקום ומקום שהיה בו פגם, וזהו פירוש של "תשובה" - שמשיב המדרגות והתקונים על מכונם הראשון, כמשיב סילון אל מקומו, עד כאן לשונו.

אחרת כי אם לעטר ולנשק תפילתך, והיה כי יחטא ואשם, אין תפילתו נכנסת ולא נשמעת, ונמצאו בטלים ממלאכתם אשר הם עושים, ואין לך עלבון גדול מזה, ולא זו בלבד אלא גם בעולם היצירה, עולם המלאכים, בפתח ההיכל "לבנת הספיר", ששם מלאך טהריא"ל, העומד לקבל תפילת היחיד - אם היא הגונה - מכניסה לפני המלך לדורון, ואם לאו - דחין לה לבר, גם למעלה מפתח זה יש שערי דמעה, וכשעולות תפילות בדמעות, מזומן אופן אחד, שנוטל אותה התפילה בדמעות, ונרשמים בהאי פיתחא, וכשאדם חוטא כל הכתות הללו הם בטילין ממלאכתם. גם חיה אחת נקראת בשם "בזק" - מתקן כל התפילות המעכבת בחד רקיע, עד שבא סנדלפון, שנוטל וקושר בראש צדיק.

גם חשמ"ל, ששמו או"ר פניא"ל, שבהיכל עצם השמים, מגיע עלבון החוטא, דכד אסגיא זכאין החשמ"ל הזה מאיר ומנהיר במיני מאורות, כמנין חשמ"ל, וסימן "באור פני מלך חיים", וכד אסגיא חייבין אתחשיך ומאפיל, ואז כל העולם כולו בדין, הביטה וראה את חרפתך גם לד' אופנים שבהיכל נגה, כשהנשמה חוטאת נוטלים דינה מהיכל הזכות ויוצאים חוץ להיכל ממקום קדושתה להלקותה, וכן כשעלו הד' אופנים

ומעיינות ודשאים וצמחים מגיע העלבון, כי הנהר יחרב וייבש, מעין נרפש ומקור נשחת, ובכן אין דשאים ואין צמחים, ונמצא שליטתם בארץ להכות לעשב ולומר לו: "גדל" - הכל בטל, כמו שאמר: בגינאי נהרא שאמר ר' פנחס בן יאיר, ואם לאו גוזרני עליך, שלא יעברו בך מים לעולם. נמצא שעלבון הוא לו, שיחרב וייבש, הרי פגם ועלבון דרך כלל לעשיית גשמיות, גם לעשיית רוחניות: "שמש וירח קדרו וכוכבים אספו נוגהם", וכמו שאמר במעשה קרח: שמש ירח עמד זבולה וכו', ולא עוד אלא שבכל יום ויום מכים אותו וכו', גם לשבעה כוכבי לכת המנהיגים וממונים על העולם בחסד וברחמים - בחטאי בני אדם מחלישים כוחם, ואין מנהיג העולם, כי אם בעלי דינים. גם למלאכים השוכנים באוירי' ושברקיע מגיע העלבון והפגם שבכל אויר ואויר ובכל רקיע ורקיע. כמה מלאכים ממונים לקבל תפילתן של ישראל, כדאיתא בזהר בארוכה בפרשת ויקהל.

כי יחטא ואשם אין תפילתו נכנסת ולא נשמעת

ואתה בן אדם, הביטה וראה את חרפתך ובשתך, שכמה מחנות קדושים התקין לך ה' אלוקיך להנאתך ולטובתך, ואין להם מלאכה

לעשות באופן שיעשו להנהגות הדין, גם בהיכל אהבה גם בהיכל רצון וכו'. גם בהיכל קודש הקדשים וכו', ולא זו בלבד אלא גם בעולם הבריאה סוד כסא הכבוד מגיע הפגם שהנשמות חצובות משם, וכד אסגיאו חייבין בעלמא אינה נמשכת משם, ועוד שהפגם הנעשה בעוונות פוגם בשורש נשמתו של החוטא, והוא בכסא שאינו שלם, כמו שאמר בתקוני': וכורסא דיליה פגימא בחובא דישראל. גם אל מלכות מגיע עלבון, כמו שאמר: "ובפשעכם שלחה אמכם", ולא זו בלבד גם אל יסוד וכו', גם אל נצח והוד וכו', גם אל הת"ת וכו', גם אל הגבורה וכו', גם אל החסד וכו', גם אל ג' הראשונות וכו', גם אל התורה.

ראה בן אדם עד היכן מגיע עלבונך. מה לך נרדם? קום משנתך! דרכים הללו שפגמת, ותחקרם בדרישה וחקירה, ושוב עד ה' אלוקיך, עד מקום שפגמת, כי משם תוריד מים טהורים ותטהר כל הכתמים, וזה תשובה, עד כאן לשונו בביאור פרק הנזכר.

כל הדברים האלה הם דברי הזוהר נשא רל"ד, זה לשונו: וכל מאן דעבד על פקודא אורייתא, כביכול פגם לעילא פגם לתתא פגם לגרמיה פגם לכל עלמין מתל לאינון מפרשי ימא דשעינ בארבא קם חד שטייא בעי

מנדין לאדם המוציא דבר נבלה מפיו, ומכריזין: "פלוני מנודה הוא", תזדהרין בפלניא נזופה הוא היא להם עלבון גדול, כמו שאמר ריב"ל: לא נמנתי לנדות שום אדם, ושר' פלוני היה נוהג בעצמו נדוי קודם, ואחר כך היה מנדה למי שהיה חייב נדוי, ולא עוד אלא שגם כתות קדושים רצים ממלאכתם לחוץ ולהגן על ישראל משאר עמים ולהלחם עמם, והם רצים לקראת רצים אחדים דסטרא אחרא, למהר איזה גזירה על שונאינו ישראל. **והנה** הכח שיש לאלו רצים הקדושים לרוץ ולהגין על ישראל הם: התורה ועצות התחתונים, העושים בהליכה ובריצת רגליים, כגון: למהוי רהיט לפרקים וכיוצא בו, וכשאדם רץ ברגלים וחוטא מחליש כח אותם רצים. נמצא רגליים דסטרא אחרא קודמים, ונמצא זה החוטא אבד טובה הרבה.

גם למלאכים המלווים לאדם מגיע עלבון גדול, כשאדם חוטא מתאבלים עליו

גם למלאכים המלווים לאדם מגיע עלבון גדול, כשאדם חוטא מתאבלים עליו, כדאיתא בסבא משפטים, גם לע"ב בסנהדרין, שבהיכל הזכות, אם אדם חוטא, במקום שהיה ראוי להיות הטייתם לטובה יהיה הטייתם לרעה, וגם עונש לצדיק לא טוב, ועלבון הוא להם

ותשכיל, שדינו של גהינם הוא לחוטא בהכרח, ללבן נשמתו ולטהרה על ידי אישו של גהינם, ואז יתעורר ליבו, ויתלהב לתקן חטאיו על ידי תשובה, טרם יבואו הימים אשר לא יועיל החרטה, ויוכרח לסבול צער גדול בגהינם יום ולילה לא ישבות, עד אשר יטהר.

לנקבא וכו' [תרגום: וְכָל מִי שֶׁעֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל פּוֹגֵם לְמַעַלָּה, פּוֹגֵם לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עֲצָמוֹ, פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מִשָּׁל לְאוֹתָם סְפָנִים שְׂבָיִם שְׁשָׁטִים בְּאַנְיָה, קָם שׁוֹטָה אֶחָד בִּינְיָהֶם וְרָצָה לַעֲשׂוֹת חוֹר בְּסָפִינָה וכו'].

פרק ה'

ענין גלות ישראל בכל העולם לברר ולהעלות נצוצי הקדושה שנפלו לתוך הקליפות בחטא אדם הראשון

הנה אקדים לך, מה שאמר הרב ר' משה אלשיך בחבוריו הקדושים, וזה לשונו: ודע שנשמת אדם היא מלמעלה, מתחת כסא הכבוד, ואין דבר רוחני נערי ממקומו לגמרי, ומה שהוא נכנס באדם הוא מאשר מתפשט משורשי עליון כחוט משך ממנה, ולפי זה אם לא יחטא אדם או אף אם יחטא ויעשה תשובה, הוא דבוק בשורשו, וזה שאמר משה רבינו, עליו השלום, על דור שכולו זכאי - "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם", ובאשר שכל מצוה יש לה שורש קדושה למעלה, כל אחת לפי בחינתה, וכאשר יעשה אותה האדם מעורר על ידי שורש נשמתו מקורה ושורשה של אותה מצוה, וירבה אותה וידבק בשרשה של נפשו של האדם ההוא, ומשפיע אור שפע של מעלה מאותם שורשי המצוות ותשתלשל

בו יבואר טעמים נכונים מהרב רבי משה אלשיך: א. איך שייך לומר, שהאדם על ידי חטאיו יוכל לפגום בנפשו ורוחו ונשמתו, ומכל שכן איך שייך לומר, שפוגם למעלה. ב. ואיך הוא מושך כח הטומאה בפנימיות נשמתו ובחיצוניותו, וכח הטומאה קונה חיונות על ידי הקדושה שיצאה ממנו. ג. ותבין ותשכיל, שדינה של גהינם הוא בהכרח לחוטא ללבן נשמתו ולטהרה. ד. ובו יתבאר, שקודם שמכניס הנשמה לגהינם מפשיטים ממנה מלבושי מחלצות והזכות אשר עליו. ה. ובו מבואר מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה - הרהור עבירה קשה מעבירה.

לבאר הדבר, איך שייך לומר שהאדם בחטאו יוכל לפגום במידות עליונות.

נבאר תחילה איך יוכל לפגום בנפשו ברוחו ונשמתו ומזה תבין גם כן ותשכיל, איך הוא פוגם במדות עליונות, שהזכרנו למעלה, ותבין

ידי זה הוא מורכב מטוב ורע, ורע מעורר הרע בשורשו, ומדבק בנפשו, ומפסקות בין צנור קדושת חלק נפשו לקונו, וזה שאמר הכתוב: "כי אם עוונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלוקיכם", וזה שאמר: כל העובר עבירה אחת קונה לו פרקליט אחד, כי מוסיף כח הטומאה האחוזה בנפש החוטא, ואותו חלק הטומאה המתיחסת אל העוון ההוא קונה חיונות על ידי קדושה שיצאה ממנו על ידי חטאו, ונעשה כבריה חדשה, ובכל חטא הוא מגביר את כח הטומאה ומעבה המחיצה כמחיצה של ברזל, והן הם המיסרים את האדם בגהינם, כשמת בלא תשובה, והוא מכניס את הנשמה עם אותן כוחות הטומאה אשר בא לגהינם לכלות כל החלאה ההוא, ועינינו הוא כנר ישן הניתן בכבשן עד כלות השמן הנדבק בפנימיותו ובחיצוניותו, וזה ענין צערא של גהינם, אבל בנשמה עצמה, שהיא חלק אלוק ממעל, אין אור של גהינם שולט בה, רצונו לומר, כי אין בה זוהמא, הוא כח הטומאה הנדבק, וכמו שכתוב: חצי כלים והם אינם כלים, אלא אם כן הוא מאותם היורדים ואינם עולים, כי נדבק בהם כוחות הטומאה כל כך, שאי אפשר להסיר אותם על ידי אישו של גהינם. ודברי הרב אלשיך הם דברי הזוהר נשא רכ"ב וז"ל: זכאה בר נש

באורות גן עדן להיות בהם הנפשות הקדושות, והשתלשל עד חלק נפשו אשר בו עד לארץ, ויקנה התפשטות קדושה, ומה גם כל עצמו ובשרו לפי ערכו, ובהשמר מעבור מצוות ל"ח שומר כל אורות הקדושה אשר בגן המתייחסות אל נפשו מלערב זר, הוא כח הטומאה. אמנם כשהאדם הוא החוטא, אז על ידי הזוהמא אשר בו, מחטא אדם הראשון, כמו שהאריך האר"י זלה"ה בספר ה"גלגולים" - שהענין גלות ישראל בכל העולם לברר ולהעלות נצוצי הקדושה שנפלו לתוך הקליפות בחטא אדם הראשון, והענין הוא כאשר ברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון ברר הטוב מהרע, והם הנשמות הטובות כלל באדם הראשון, וכמו כן ברא אדם בליעל והוא הס"מ והיה כולל בו את הרע, כמו שאמר: "כי גם את זה לעומת זה עשה אלוקים", וכשחטא אדם הראשון כל הנשמות הטובות שהיו כלולים בו התערבבו הטוב עם הרע, כי נמשך עליו כח הטומאה מהס"מ והרע שהיה כלול בו, ואתלבשו הנשמות הטובות הנאחזים באברי אדם הראשון עם של בליעל. כל אבר תוך אבר כמוהו: ראש לתוך ראש וכו' עד רגליו ברגליו, לכן נגזר שישתעבדו בישראל ע' אומות להוציא משם נצוצי קדושה בכל אומה ואומה, עיין שם, שהאריך שעל

בגדים צואים, ואחר כך מחזירין אותה אל מקומה ומלבישין אותה לבוש זכויות שיש לה, ומתענגת בהם הנשמה בגן עדן.

איך יעלה הטמא עם הטהור?

הרי נתבאר לך היאך אדם פוגם על ידי חטאו בשורש נפשו ורוחו ונשמתו, ושהתשובה היא בהכרח להצילה מדינה של גהינם, ואי אפשר לו להיות מאושר על ידי מעשיו הטובים, אף אם יש מלאכים לאלפים ורבבות אשר ברא על ידי מעשיו – המצוות ועסק תורתו, אשר הם יקבלו פניו בלכתו מן העולם, כענין תלמיד חכם, שלא היה בו שום חטא שגרם ביוש לתלמיד חכם אחד מאחרים על ידו ולא הניחווהו לגן עדן, עד שסבל דין ועמד מ' יום חוצה, ודנהו שעתא ופלגא בגהינם, והטעם הוא כי על ידי מצוות שהוא עושה, עולה למעלה עד לפניו י"ת, וכענין ר' לוי, שלא היו מכניסין אותו לגן עדן בישיבה של מעלה, שלא נהג כבוד בר' אפס, והטעם הוא גם כן, כי על ידי מצוות שהוא עושה עולה לפניו י"ת, ואיך יעלה הטמא עם הטהור?

פוגם במידות עליונות, על ידי חוט המשוך משורש נשמתו למה שבאדם

בוה יתבאר לך גם כן, איך הוא פוגם במידות עליונות, והוא:

זכוי באורייתא למיזל ולא תדבקא באורחוי, דכד בר נש אזיל באורחא דאורייתא ממשיך עליה רוח קדישא עילאה, כמד"א עד יערה עלינו רוח ממרום, וכד בר נש סטי אורחא ממשיך עליה רוח אחרא מסטרא אחרא דהוא מסטרא דמסאבא דאתער נוקבא דתהומא רבא דתמן מדורין דרוחין בישין דאזקי לבני נשא דאיקריין נזקי עלמין.

תרנום הזוהר: אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזוֹכֵה בַּתּוֹרָה לְלֶכֶת וּלְהִתְדַבֵּק בְּדַרְכָּיו. שְׁכֶשְׁאֲדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מְרוֹם. וּכְשֶׁאֲדָם סוֹטָה בְּדַרְכָּיו, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ אַחֲרַת מִצַּד אַחַר, שֶׁהוּא צַד טְמָאָה, וְצַד הַטְּמָאָה מִתְעוֹרֵר מִצַּד נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, שֶׁשָּׁם מְדוּרֵי רוּחוֹת רְעוֹת שְׂמִיזִיקִים לְאֲנָשִׁים שְׂנֵקְרָאִים מִזִּיקֵי הָעוֹלָם.

אחרי צאת נפשו מהגוף מפשיטין מזמנה מלבוש זכויות ומלבישין אותה בגדים צואים גם דע, קודם שמכניסין אותו לגהינם מפשיטין ממנו מלבש מחלצותו והזכויות אשר עליו, כמו שכתב הרב ר' משה אלשיך והזוהר על הפסוק בהושע שאמר הנביא: "פן אפשיטנה ערומה והצגתי כיום הולדה" – שאחרי צאת נפשו מהגוף מפשיטין ממנה מלבוש זכויות ומלבישין אותה

אבי אבות הטומאה; כך החוטא - מסתלקת ממנו רוח קדושה ושורה עליו רוח דמסאבא במקום קדושה, וזה שאמר: "רשעים בחייהם קרויים מתים" - בפנימיותו ובחיצוניותו, כמו שכתוב בגמרא: כל העושה עבירה אחת בעולם הזה - מלפפת והולכת לפניו ליום הדין, וכתב ה"ראשית חכמה": ענין מלפפתו הוא, מפני שעובר עבירה קונה לו קטגורור אחד, וכל קטיגורור יש לו שעור קומה שלימה מרמ"ח איברים, ואותו קטיגורור מלפפת ונעשה לבוש לנשמתו להכניסו לגהינם, עד יעכל האכור והחושך ההוא שבנשמה, וזה ענין בגדים צואים שמלבישין את הנשמה להכניסה לגהינם וכו'.

מפני מה מועיל חטאת על שוגג?

הטעם שממשיך כח הטומאה בפנימיותו ובחיצוניותו נראה, על פי מה שאמר הרב האלשיך פרשת ויקרא, ותוכן דבריו הם: מה שמועיל חטאת על שוגג הוא, מפני שחטא בגוף לבדו, כגון: שחשב על החלב שהוא שומן ואכלו, שמחשבתו מחולקת ממנו, וכך אם חטא במחשבה לבד בלא גוף, בהרהור הלב, שהוא על ידי נשמה לבד מועיל גם כן קרבן עולה, ועל שחטא מחשבה - הוא על ידי מחשבה, הוא יותר גדול, לכן עולה

כי על ידי חוט המשוך משורש נשמתו למה שבאדם, על כן יכול האדם לפגום במקום שהשורש תלוי בו, והנה מה שאמר הרב ר' משה אלשיך זלה"ה, שאותו כח הטומאה קונה חיונות על ידי קדושה שיצאה ממנו. כעין זה הם גם דברי ה"ראשית חכמה", והוסיף לומר שמושך כח הטומאה בשני מקומות בפנימיותו של נשמתו ובחיצוניותו; בפנימות - כמו שכתוב במדרש על הפסוק שאמר דוד: "תחטאינו באזוב ואטהר..." - מכאן אמרו, שכל העובר עבירה, כאילו נטמא בטמא נפש, ואין מזין עליו אלא באזוב, שנאמר: "תחטאינו באזוב", וכן דוד נטמא בעוון שהוא חלל בנפש, כמו שאמר: "ליבי חלל בקרבי".

החוטא - מסתלקת ממנו רוח קדושה ושורה עליו רוח דמסאבא במקום קדושה

זה לשון ה"ראשית חכמה": הטעם שהוא קרא "חלל בנפש", הוא זה מי שנהרג הוא נקרא "חלל", שהוא על שנסתלק ממנו הדם שהוא הנפש, והוא חלל בלי חיות הדם שהיה בו. כן כפי כניסת כח הטומאה מסטרא אחרא בנשמה הקדושה נשאר אותו מקום חלל בלי רוחניות הקדושה, וכמו שמת הוא טמא, מפני שנסתלק ממנו אור נשמה קדושה ושורה עליו רוח דמסאבא מסטרא אחרא, ועל כן הוא

ידם יוכל לגרש כח הטומאה בהטיל בו הסטרא אחרא בפנימיותו ובחיצוניותו, כי כבלעו כן פלטו, ולכן צריך לעשות ב' פעולות טובות, ואז ישיב את הכח הקדוש שיצא ממנו אל מקומו הראשון. ב. פעולה א' היא על ידי החרטה ועזיבת החטא והיודוי בבכיה - על ידה הוא מגרש כח הטומאה אשר בפנימיותו על ידי חטאיו. ג. ובו מבואר הדברים המביאים לידי בכיה.

ה"עולם" טועים וחושבים, שתכלית התשובה היא הצום והתפילה, אך עיקר התשובה אינם מקיימים

אחר שבארנו מהו ענין החטא, נבאר מהו ענין התשובה, ואיך יוכל לתקן מה שפגם על ידי התשובה, כי עינינו רואות שרוב ה"עולם" בעולם הזה טועים וחושבים, שתכלית התשובה היא הצום והתפילה והצעקה והצדקה וספור הוידוי: "אשמנו" ו"על חטא", וכאשר על לבו מכה סבור, שעל ידי זה יצא מן המבוכה, ואמירת "סליחות" ופיוטים - כשהם מנגנים בניגונים - זהו הסליחה והכפרה לעוונות, והתברך בלבבו לאמר: "שלום יהיה לי, כי התעניתית והתודיתית". אך עיקר התשובה - אשר יתבאר לפנינו - אינם מקיימים, ואלה הדברים הם רק מכשירי אוכל נפש ורוח ונשמה, אחר שקיים העיקר, והם

כולה כליל, ובחטאת לא היה קרב, כי אם החלב והדם, ונראה לי, שזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: קשה הרהורי עבירה מעבירה, ורצונם לומר: מעבירה שהוא בלא הרהור, דהיינו: שוגג, שהוא בגוף לבד וב"ציוני" פרשת נצבים נתן טעם לזה, לפי שהמחשבה באדם מעלה גדולה מכח השכל, וכשהוא חוטא במחבר מדותיו הוא חטא גדול יותר, כי אין אשמת המשתמש בעבד סכל כאשמת המשתמש בבן חורין חכם, עד כאן לשונו.

אבל אם חטא בגוף ובנפש, שאז כח הטומאה גדול מאוד, לכן אין כח על ידי חרטה, ויודוי וסמיכת היד על קרבנו - להסיר כח הטומאה מעליו ולהמשיכו בבעל חי, וצריך תשובה ומלקיות ויום כפורים, לכפר עליו, עד כאן לשונו.

בוה יתבאר כי על חטא מזיד שהוא על ידי שניהם, מה שחטא על ידי הנשמה - ממשך כח הטומאה בפנימיותו, ועל ידי חטא הגוף ממשך כח הטומאה בחיצוניותו.

פרק ו'

בו יבואר מה עיקר התשובה, ואיך יוכל לתקן: א. מה שפגם על ידי התשובה, ומבואר שם ב' פעולות טובות הצריכים אל התשובה, שעל

מה שאמר מן הנשמה, כמו שכתב ה"ראשית חכמה", ועל ידי זה ממשיך ניצוץ שכינה בתוכה, כמו שכתב בזוהר ויקהל: כל נדיב ליבו יביאה בשעתה דבר נש שוי רעותא לגבי פולחנא דמאריה ההוא רעותא טבא על שייפא גופא ואינין משכיין עלייהו זיהרא דשכינתיה תא חזי מה כתיב? כל נדיב לבו יביאה מאן דאתער לביה ימשוך לה לשכינתא לגביה. [פִתַח וְאָמַר, קָחוּ מֵאֲתָכֶם תְּרוּמָה לַה' כֹּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָהּ וְגו'. בֹּא וְרֵא, בְּשַׁעַת שְׂאֲדָם שָׁם רְצוֹנוֹ לְעִבּוּדַת רְבוּנוֹ, אוֹתוֹ רְצוֹן עוֹלָה בְּרֵאשׁוֹנָה עַל הַלֵּב, שֶׁהוּא קִיּוֹם וְיִסוּד שֶׁל כָּל הַגּוּף. אַחַר כֵּן עוֹלָה אוֹתוֹ רְצוֹן טוֹב עַל כָּל אֲבְרֵי הַגּוּף, וְרְצוֹנָם שֶׁל כָּל אֲבְרֵי הַגּוּף וְרְצוֹן הַלֵּב מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְהֵם מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם אֶת זֵהר הַשְּׂכִינָה לְדוּר עִמָּהֶם, וְאוֹתוֹ אָדָם הֵנוּ חִלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב קָחוּ מֵאֲתָכֶם תְּרוּמָה. מֵאֲתָכֶם הִיְתָה הַמְשָׁכָה לְקַבֵּל עֲלֵיכֶם אוֹתָהּ תְּרוּמָה לְהִיּוֹת חֵלֶק לַה'.] ועל ידי זה מגרש כח הטומאה אשר בפנימיותו על ידי חטאו, כמו שכתב בזוהר: דהא כל מאן דאשתכח ביה צדק כל רוחא ומזיקי על מא ערקן מניה, וצריך להתודות גם בפיו על חטאו, וזהו כתוב מפורש בתורה, כמו שנאמר: "איש או אשה אשר יעשו מכל חטאת האדם והתודו... ומה שלא סגי בחרטת הלב לחוד, הטעם

- עזיבת החטא ושאר דברים אשר יתבארו לפנינו, ועל כן אנו אומרים ב"סליחות": "לך ה' הצדקה... נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה" ובסיום ה"סליחות" אנו אומרים: "ואנחנו לא נדע מה לעשות" - ורצונו לומר, מאחר שקבלנו עלינו כל דרכי התשובה, אין אנו יודעים מה לעשות עוד, על כן - עליך עינינו, שתזכור רחמך וחסדיך, ותמחול ותסלח לכל עוונותינו, והנה אותם שאין מקבלים עליהם לעזוב את החטאים ולקיים כל דרכי התשובה, גם לא עשו עדיין כלום במעשה, רק שאמרו ה"סליחות" והודוויין, אם כן איך ימלאו פיהם לאמר: "ואנחנו לא נדע מה נעשה", ועדיין לא עשו כלום, מה שיש להם לעשות, רק אמירת "סליחות"?

ב' פעולות טובות הצריכים אל התשובה
קודם כל חל עלינו חובת הביאור לבאר ב' פעולות טובות הצריכים אל התשובה, כדי שעל ידיהם יוכל לגרש כח הטומאה, שהוטל בו הסטרא אחרא בפנימיותו ובחיצוניותו, כי כבולעו כך פולטו, ולכן צריך לעשות ב' פעולות טובות, ואז תשיב כח קדושה אל מקומה הראשון.

פעולה א' היא חרטה ועזיבת החטא
פעולה א' היא חרטה ועזיבת החטא, כי החרטה היא מהלב, וזהו

מוסגולת הוידוי הוא לסלק ממנו כל המקטרגים

לְיַדְי סגולה נוספת לסלק ממנו כל המקטרגים, ואין דינו מסור אלא ביד הקדוש ברוך הוא, כי יאמר הקדוש ברוך הוא למקטרג: "מה תאמר לי יותר ממה שהוא עצמו אומר ומתודה ומפרש חטאיו?" והקדוש ברוך הוא בעצמו מרחם עליו ומוחל לו, שנאמר: "ומודה ועוזב ירוחם".

אבן כך כתב בזוהר פרשת פנחס וזה לשונו: וע"ד אצטרך לבר נש לפרט חוביו דכל שייפין ושייפין וכל דעביד בפרט הדא הוא דכתיב (תהלים לב) "חטאתי אודיעך" וגו' ולבתר "ואתה נשאתי עוון חטאתי סלה" מנלן ממשא וכו' מ"ט מאן דפריש חוביה בית דין בדילין מניה בגין דבר נש קריב לגרמיה ולא אתדן על פומה תו לא שבק למקטרגא לאלפא עליה חובי מומי דבר נש, וקודשא בריך הוא מחיל ליה, הה"ד: "ומודה ועוזב ירוחם".

תרנום הזוהר: ועל זה צריך לנו לפרט העבירות של כל איבר ואיבר, וכל מה שעושה בפרט. זהו שכתוב (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו'. ולבסוף - ואתה נשאת עון חטאתי סלה. מנין לנו? ממשא, שכתוב (שמות לב) אָנָּא חָטָא הָעַם הַזֶּה וְגו'... מה הטעם? מי שמפרש חובותיו, בית דין

כמו שכתב בזוהר בכמה מקומות, דהרהור הלב לא עביד מידי, וטעם הדבר הנ"ל, כי אף על פי שהקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה, לא יוכל האדם לפעול שום פעולה טובה על ידי מחשבתו, אלא אם כן מוציא המחשבה בפיו כי דיו לעבד להיות כרבו.

צריך גם וידוי בפה

בן כתב הרב ר' משה אלשיך כמה פעמים. תוכן דבריו הם, כי אף שהקדוש ברוך הוא יודע, מה יהיה האדם צדיק או רשע, היכולת ביד האדם להטות בחירתו לכל צד שירצה. מה שאין כן דיבור של הקדוש ברוך הוא עושה רושם, ואז האדם אינו יכול להטות הבחירה, כמו שאמר: "כי אם דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם כי אם עשה אשר חפצתי..." זה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: קודם יצירת הולד גוזר השם יתברך: טיפה זו מה תהיה? חכם או טפש, גבור או חלש, עני או עשיר, ואילו צדיק ורשע לא קאמר הורו באצבע דתליא באמירה, וזה שנאמר: "מפי עליון לא תצא הרעה והטובה" - עיין שם שהאריך, ולפי זה היאך יעלה על הדעת, שמחשבת האדם יעשה איזו פעולה טובה, דהיינו: לגרש כח הטומאה מפנימיותו בלי דיבור, לכן צריך גם וידוי בפה.

נשבר ליבו בקרבו עונשו גדול, כי נראה שמתפאר, חס ושלום, במה שעשה, כאילו אומר: "מי אדון לי?"

זה שאמר: "על חטא שחטאנו לפניך בוידי פה" - רצונו לומר, שהיה הוידי רק בפה ולא בלב.

בספר "חרדים" כתוב, וזה לשונו: הוידי נקרא קרבן, וכמו שאמר: "ונשלמה פרים שפתינו", ואיתא בגמרא קרבן בלא תשובה נקרא "זבח רשעים תועבה", כן הוידי שאם לא יסכים בליבו, שלעולם לא ישוב עוד לכסלה, נקרא "תועבה", ויקטרגו עליו בשמים לפני הקדוש ברוך הוא לומר: "הרי פלוני שהתודה חזר לסורו הראשון". כן פרש על מה שאמרו: "והתודו את עוונם ואת עוון אבותיו במעלם" - רצונו לומר, בעוד מעלם בס, שלא הסכימו לעזוב את החטא לגמרי והם מוכנים לחטוא ולשוב לכסלה, לפיכך ה' כועס עליהם ביותר ואמר: "אף אני אלך עמהם בקרי".

אין השכינה שורה על האדם אלא אם כן הוא נמצא שלם בקיום התרי"ג מצוות

גם יזהר שלא ישאר אצלו אפילו חטא אחד, כמו שאמר הרב ר' משה אלשיך: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה וגו'" - הבאתיו בפרק ב', ולפי מה שאמר, שפעולת הוידי להמשיך עליו זיהרא דשכינתא ועל

מתרחקים ממנו, משום שכן אדם קרוב לעצמו ולא נדון על פיו.

בוזרה פרשת בא (דף מ"א.) כתב, וזה לשונו: כיון דמקטרא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עליה כדין אתפרש מניה מכל וכל אי תב בתשובתא יאות ואי לאו הא מקטרא אשתכח ואמר פלניא דאתי לקמך בתוקפא דאפין בעיט במאריה חוביה כך וכך וע"ז יאות לאזדהרא בכל הני כדין אשתכח עבדא מהימנא קמי קודשא בריך הוא, וצריך שיהא בתום לבבו לקבל עליו שלא ישוב עוד לאותם חטאים לעולם, שלא יתקיים בו מה שאמרו: "ויפתהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו..."

תרגום הזוהר: [כמו זה מי שמדבר ומפרט חטאיו על כל מה שעשה, אם תאמר לשם מה צריך? אלא המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין. כיון שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד ואחד, אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג, ולא יכול לבקש עליו דין, שהרי תמיד תובע דין בתחלה, ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כן. ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו].

מי שמתודה ולא נשבר ליבו בקרבו עונשו גדול זה לשון השל"ה: מי שמתודה ולא

כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה
עיקר התשובה היא הבכיה והדמעה
 בוידוי, כמו שאמרו: כל
 השערים ננעלו חוץ משערי דמעה,
 ובזוהר ויחי (דף רכג) מובא, וזה לשונו:
 כל ברנש דאושיד דמעין קמי קודשא
 בריך הוא, אף על גבדאתגזר עליו
 עונשא איתקרע ולא יכיל שלטאה
 ביה, מנלן מלאה. ובא ורָאָה כָּל אָדָם
 שְׂשׁוּפָף דְּמַעוֹת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אָף עַל גַּב שְׁנַגְזוֹר עָלָיו עֵנֶשׁ - הוּא
 יִקְרַע, וְלֹא יוּכַל אוֹתוֹ עֵנֶשׁ לְשַׁלֵּט בּוֹ.
 מִנֵּין לְנוּ. מֵלֶאָה, שְׁהָרִי נִגְזַר עַל לֶאָה
 לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, הִיא בְּבִקְשָׁתָהּ
 הַקְּדִימָה לְיַעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה לְעֵשׂוֹ.

בפרשת שמות (דף יב:) כתב, זה
 לשונו: אמר ר' יהודה כל

מילין דעלמא תליין בתשובה
 ובצלוחתא דצלי בר נש, וכמו שאמרו:
 מאן דאושיד דמעין בצלוחתא דלית לך
 תרעין דלא אעלין אינון דמעין. תלמיד
 חכם, מה כתיב? "ותפתח ותראהו...
 והנה נער בוכה ותחמול עליו", עיין
 שם, האי מאן דצלי צלוחתא ובכי וצעק,
 עד דלא יכול למרחש בשפתא האי
 צלוחתא שלימה הוא לעולם לא הדרה
 ריקנא. [תרגום: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל
 דְּבָרֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בְּתִשְׁבּוּבָה וּבְתַפְלָה
 שְׂמֵתְפִלָּל אָדָם לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל
 שֶׁכֶּן מִי שְׂשׁוּפָף דְּמַעוֹת בְּתַפְלָתוֹ, שְׂאִין
 לֵךְ שְׁעַר שְׁלֵא נִכְנָסִים אוֹתָן דְּמַעוֹת.
 מַה כָּתוּב? וּתְפַתַּח וְתִרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד.]

ידי זה יגרש כח הטומאה מפנימיותו,
 ואין השכינה שורה על האדם אלא
 על האדם השלם בכל התרי"ג מצוות,
 שכל אשר בו מום לא יקרב, ולפי זה
 אם נשאר בו איזה חטא לא יוכל
 להמשיך עליו זיהרא דשכינתא, אם
 כן לא פעל כלום בוידוי, ובהיות כי
 אי אפשר להתודות על כל מה שחטא
 בפרטיות, כי רובם נשכחו ממנו,
 אמרו ב999 בלק, שיתודה ויתחרט
 על הידועים לו, ועל אותן שאינן
 ידועים לו יתודה דרך כלל, כמו
 שאמר: "ובמראות נגעים לכל מראה
 עיני הכהן", וכן בבדיקת חמץ -
 בחור שבין אדם לחבירו בודק עד
 מקום שידו מגעת והשאר מבטל
 בליבו ודיו.

כל ישראל ערבים זה לזה

ובתב האר"י זלה"ה: וצריך שיאמר
 פרטי הוידוי כולם, אף מה
 שלא היה בו, ולכך נתקן בלשון רבים
 לומר: "חטאנו" ולא אמר: "חטאתי",
 והטעם הוא: כי כל ישראל גוף אחד
 וכל אחד מישראל הוא אבר פרטי,
 וזהו ערבות, שאנחנו ערבים זה בזה
 אם יחטאו, וכאשר חבירו עושה איזה
 חטא כאילו עשאה הוא, ולכן יאמר
 בלשון רבים, אף אם מתודה בביתו
 יחידי; ורצונו לומר, כי כל מי שעשה
 חטא, כאילו עשאוהו ב' - אני והוא
 מזה, חטאנו אותו חטא מחמת ערבות.

על זה אחר כך – איך היה מתמרמר ובוכה עליו, כמו שעשה יעקב אבינו, עליו השלום, שלבש שק ונתאבל על יוסף כ"ב שנים, על שהיה גורם למיתתו ששולחו אל אחיו, ואילו היו אומרים לו: עשה כך וכך ותחיה, בודאי היה עושה, כן ראוי לבכות ולהתמרמר על חטאיו, ויהיה אבל כל ימיו, על שהמית נפשו היקרה, ויאמר בבכיתו: "נפשי, נפשי, איך המיתך בידי בת היקרה!?" איך עקרתך ממקום החיים והקדושה למקום המוות והטומאה איך לא חסתי עליך?!" ובפרט אם יש בידו עוון זרע לבטלה שהמית בנו, ודאי ראוי לאבילות מרובה, וישתדל לשוב ולהתפלל, ולהשליך מעליו כל חטאיו ופשעיו, ולהיות זהיר וזריז בעבודת אלוקים, וכאשר יחשוב מ"ש בשער הי', שעוון הוא חלל בנפש, יתמרמר בנפשו בחושבו כמה מכות הכה בנפשו והמיתה, וידמה אם היה בו כמה מכות חרב: סומא מעיניו וקטוע מידי וחרג ברגליו ושאר גופו מלא פצעים וחבורות, כמה ראוי שיבכה, כי יבכה על מכות שבנפשו, שהרי הוא עוור מעיניו ואינו רואה מה שראוי לראות, ואין אזניו שומעות מה שראוי לשמוע, וזה שאמרו רבותינו: "רשעים בחייהם קרויים מתים", כי הנשמה שבהם כמתה ואינה פועלת

גם מובא ב"ראשית חכמה", שפעולת הבכיה היא למחוק כח הטומאה אשר עליו והם המקטרגים, כמו שכתוב: "מחה חטאי בדמעתיי", ולכך ראוי להעביר הדמעות על פניו ועל מצחו, כי שם נרשמו עוונות, כמו שכתב בזוהר, שהחוטא יאמר: ובכינא קמי קודשא בריך הוא על ההוא חובא ומאינון דמע' אסחינא אנפאי.

יעביר הדמעה על ידו

בכתבי האר"י זל"ה כתב: שיעביר הדמעה על ידו, שנאמר: "וביד כל אדם יחתום", ויכוון לרחוץ הפגם והחושך שבפניו, על ידי המים שמוריד מעיניו, כמו שפגם העליון נרחץ על ידי מימי הנהר עליון, כך למטה ירחוץ החושך שבו, על ידי המים שיוורדים מעיניו, כי שערי דמעה לא ננעלו, עד כאן לשונו. אך אם אינו יכול לבכות יתודה בקול בכיה, כמו שאמר: "שמע ה' קול בכי", ועיין בספר "כבוד חכמים", שהאריך על פי סוד בסגולת הוידוי והדיבור המביא לידי בכי.

העוונות הרשומות על הנפש הם מכות ונגעים וצריכים רפואה

כתב ה"ראשית חכמה" פ"ה משער התשובה, כשיתן בליבו אילו בשוגג הרג את בנו יחידו החביב לו, ונודע לו אחר כך או במזיד ונתחרט

שאמר: "בתחבולות" רצונו לומר "בחבילות" של מצוות, שיהיו מלאכים קדושים נלחמים עם אותם משחיתים לגרש אותם מעליו. ה. ובו יתבאר דברים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "אל תעמוד בכל הככר", ועל הפסוק: "דרכי ציון אבילות", ועל הפסוק: "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל הקוצים".

פעולה ב' הצריכה אל התשובה לגרש המשחיתים אשר השרה עליו מבחוץ

ועתה נבאר פעולה ב' הצריכה אל התשובה, שעל ידה יוכל

לתקן, להסיר מעליו המשחיתים, והם הבגדים הצואים, אשר נמשכו עליו על ידי חטאו בחיצוניותו, ובזמן שבית המקדש קיים היו מלקין אותו מלקות ל"ט הכאות על פי בית דין סמוכין, והם נגד ל"ט אותיות שבשם א - ה - י - ה במילואיו ומילי דמילוי כזה אל"ף - ה"ה - יו"ד - ה"ה - אל"ף - למ"ד - פ"א - ה"ה - ה"ה - יו"ד - וי"ו - דל"ת - ה"ה - ה"ה, שבכל הכאה והכאה היה ממשך עליו קדושה מאות אחת של ל"ט אותיות הנזכרות. אותה הקדושה היתה משרשת חלק אחד מאותו כח הטומאה אשר עליו מבחוץ, שהם משורש אותן ל"ט קללות, שנתקללו אדם וחיה ונחש וארץ, ואפילו חייבי כריתות שלקו - נפטרו מידי כריתתן,

בגופה פעולת רוחניות, וזה שאמר בזוהר כמה פעמים: וי לון לבני נשא דאינין אטימא לבא סתימן עיינן אטימן אודנן וכיוצא. נמצא שהעוונות הרשומות על הנפש הם מכות ונגעים וצריכים רפואה, וזה שאמר: "חנני ה' רפאה נפשי כי חטאתי לך", וטוב לכוון בזה בברכת רפאינו" - על תחלואי נפש, גם יבכה בחושבו במיתתו, ונפשו תראה לפני הקדושים בכמה מומין, כמה ישיגהו מן הכלימה והבושה, עד כאן לשונו.

פרק ז'

בן יבואר הפעולה השניה הצריכה אל התשובה: א. שעל ידה יוכל לתקן ולהסיר המשחיתים אשר עליו מבחוץ, והם הבגדים הצואים אשר נמשכו עליו על ידי חטאיו בחיצוניותו, ולפעולה זו יש ב' תקנות: ב. תקנה א' - מה שכתוב בגמרא, שצריך שיעשה מצוות באותן איברים שחטא בהם, ואז על ידי זה יבראו מלאכים קדושים והמה יגרשו את המשחיתים, כשיבואו לשרות באיברים רוחניים של נשמתו, וכן הוא במדרש על הפסוק: "בתחבולות תעשה לך מלחמה" - אם עשית חבילות של עבירות עשה חבילות של מצוות כנגדן: ג. עיניים רמות - "והיו לטוטפות בין עיניך". ד. לשון שקר - "ולמדתם אותם את בניכם" וזה

ידי מלאך אחד, שברא על ידי מצוה אחת - שיוכל לגרש אותו המשחית, שכבר ברא והשריש בו וכוחו גדול - שיש בו אותו הכח הקדושה שיצאה ממנו על ידי אותו חטא, מה שאמרנו למעלה, ועל כן צריך לתקון בחצות, והוא על ידי שתבא עבירה לידו ב' פעמים ויפרוש ממנה, אז הוא בורא ב' מלאכים קדושים, ואז הם גוברים ב' על אחד, וכמו שכתוב בגמרא: מחוי ר' יהודא באותו מקום, כי שם שורה המשחית שברא באותו חטא.

המשחית הוא לעולם חנייתו במקום שנברא **בך** אמר הרב ר' משה אלשיך, שעל כן אמרו המלאכים אל לוט: "אל תעמוד בכל הככר" - שלא יתאחזו בך אותו כח הטומאה שבראת שם על ידי החטא, כי באותו ככר חטא, כמו שכתוב: "ויבחר לו לוט את כל הככר..." וכמו שפרש רש"י: והמשחית הוא לעולם חנייתו במקום שנברא, ולוט היה מתירא, שלא יתאחזו בו גם בדרך עברו בו, ולכן אמר: "ואנוכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקנו הרעה", והוא משחית אשר בראתי שם, אף שלא אתעכב בו.

המלאכים אשר בראו על הדרכים היו מתאבלים שם

מבאר הרב ר' משה אלשיך בפרוש "דרכי ציון אבלות", שהמלאכים אשר

ומשחרב בית המקדש, ואין לנו בית דין סמוכין, ואין בידינו להסיר כח הטומאה, אשר השרה על ידי חטאו בחיצוניותה של נשמה, על ידי מלקות, מצאו חכמי התלמוד שתי תקנות איך לגרש המשחיתים אשר השרה עליו מבחוקן, וזה שאמרו בגמרא: היכי דמי בעל תשובה, כגון: שבא עבירה לידו פעם אחת וב' ופירש ממנה. מחוי ר' יהודא באותו מקום ובאותה אשה, והוא על פי מה שאמרו בקדושין: ישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה, ומיירי כגון: שבא עבירה לידו ונצל ממנו, ופרש רש"י: שכפה יצרו ולא עבר אין מצוה יתירה מזו.

אם בא עבירה לידו ופירש ממנו ב' פעמים עשה ב' מצוות

לפי זה אם בא עבירה לידו ופירש ממנו ב' פעמים עשה ב' מצוות, ובמשנת ר"א ב"י אומר: כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, ופרשו המפרשים, שבורא מלאך אחד, ו"פרקליט" הוא ב' תבות והוא ש"פורק הליט", שהוא לשון ארור פורח מעליו, כי תרגום של "ארור" הוא "ליט", כי העובר עבירה משרה עליו הארור, שהוא המשחית, עד כאן לשונו.

אמנם חכמי התלמוד לא רצו להחליט הדבר, שהוא על

באיברים רוחניים של נשמתו. זה שאמר: "בתחבולות" - רצונו לומר - "בתחבילות" של מצוות "תעשה לך מלחמה", שיהיו המלאכים הקדושים נלחמים עם אותן המשחיתים לגרש אותם מעליו.

צריך השב - תחילה לבער קוצי עוונותיו, ואחר כך יעשה מצוות

הרי מבואר דברי המדרש ע"פ הגמרא, והן הם דברי הרמב"ם, שעיקר התשובה הם ב' דברים הנזכרים והם: תחילה חרטה ויודוי, ואחר כך מה שכתוב בגמרא ה"ד בעל תשובה, כגון: שבא עבירה לידו באותה אשה ובאותו מקום ופירש ממנה בודאי עזב החטא לעולם, וזהו תשובה גמורה, וזה שאמר: "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו" - לפי פרוש הרמב"ם שאמר: כי המצוה הזאת קאי על התשובה הנזכרת, כמו שאמר: "ושבת עד ה' אלוקיך וגו'", וזה שאמר: "בפין" - זהו וידוי שבפה, "ובלבבך" - זהו חרטה שבלב, כי תרווייהו צריכה כמו שאמר למעלה, ואחר כך "לעשותו" - היינו, חבילות של מצוות כנגד עבירות, מה שאין כן אם יהפוך הדברים ויקיים תחילה חבילות של מצוות ואחר כך חרטה ויודוי, לא עשה כלום, כמו שכתב ריש פרק א' בשם האר"י זלה"ה, שמעשים

בראו על הדרכים, כשהיו עולים לרגל, היו שורים שם על אותן דרכים והיו מתאבלים שם, ולכן מחוי ר' יהודא - באותו מקום שחטא, כי שם שורה המשחית, ומשם ידיחוהו המלאכים, כאשר יבואו לשרות באותו מקום שכפה יצרו.

אם עשית חבילה של עבירות, עשה כנגדן חבילות של מצוות

אלה הם גם דברי המדרש פרשת אחרי מות על הפסוק: "בתחבולות תעשה לך מלחמה" - אם עשית חבילה של עבירות, עשה כנגדן חבילות של מצוות: עיניים רמות - "והיו לטוטפות בין עיניך". לשון שקר - "ולמדתם אותם את בניכם". ידים שופכות דם נקי - "וקשרתם לאות על ידיך". חושב מחשבות עוון - "והיו הדברים האלה על לבבך", וחשב שם הרבה, אשר, לכאורה, דבר זה תמוה, הלא כתב: "ולא יקח שוחד", ואמרו במדרש "שוחר טוב": זה מעשה מצוות, אך אם הוא מתחרט על עוונותיו בלב שלם ועוזב עזיבה גמורה לעולם, ועל ידי זה גרש כח הטומאה מפנימיותו, ורוצה גם כן לגרש המשחיתים, והם כח הטומאה אשר עליו מבחוץ, צריך שיעשה מצוות באיברים שחטא בהם, ואז על ידי זה יבראו מלאכים קדושים, והם יגרשו המשחיתים, כשיבואו לשרות

תקבל הצבע, כן חולי הנפש, כשנדיח ממנה חלאי המחשבה רעה והתאוה, הנגעלת, אז תדבק בה כח התשובה, כמו הבגד הרחוק, עד כאן.

פרק ח'

בן יבואר תקנה ב' לגרש המשחיתים אשר עליו מבחוק: א. הוא מה שכתוב בגמרא: אמר ריב"ל: "כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו". ב. ובו מבואר הפירוש של הפסוק: "אך את שבתותי תשמורו".

"כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו"

תקנה לגרש המשחיתים אשר עליו מבחוק הוא מה שכתוב בגמרא אריב"ל: "כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו".

והאריך בזה הרב בעל "קנה חכמה" בספרו (דף ח' ובדף כ"ח), שזה מיירי ברשע הרוצה לעשות תשובה ומתחרט על חטאיו וגרש כח הטומאה מפנימיותו, כמו שאמרו, שעל ידי שמירת שבת יגרש כח הטומאה גם מחיצוניותו, רצונו לומר פשיטא, אם כח הטומאה גדול עליו כל כך משאר עבירות, שבודאי קדושת שבתות - אם שומר כהלכתו - יגרש אותה, ואפילו עבודה זרה, שכח הטומאה אשר עליו

טובים שעשו בעוד רשע וכו', וכן הוא בחס"ל, וזה שאמר ירמיה ז': "כה אמר ה' לאיש יהודה וירושלים נירו לכם ניר ואל תזרעו אל הקוצים" - פרש הרב ר' משה אלשיך, שבא להורות הדרך אשר ילכו במ בעלי תשובה, לבל יעשו כנמהרי לב המשימים כל מגמתם אל מצוות מעשיות, וקצת אשמתם תחובים בעצמותיהם, כי המה כטובלים ושרץ בידם, אלא צריך השב - תחילה לבער קוצי עוונותיו, ואחר כך יעשה מצוות, אשר בהם יקדש כל עצמותיו בקדושת מצוה כל אבר ואבר, למען תחת הסרפד יעלה הדס, עד כאן לשונו.

מרפא תחילה פנימיות המכה, ואחר מרפא חיצוניותה

בן כתב הרב רבינו יונה זלה"ה, וזה לשונו: והנה תשובה נקראת "רפואת הנפש", כמו שאמר: "רפאה נפשי כי חטאתי לך", וכן "ארפא משובותיכם", והנה מי שיש לו מכה, אז הרופא אינו מרפא תחילה חיצוניות המכה, כי הוא רק לפי שעה ואחר כך בימים מועטים תחזור המכה, אלא מרפא תחילה פנימיות המכה ומבטל שורשה, ואחר מרפא חיצוניותה ואז מתרפאת המכה, כדי שלא תחזור המכה להתחדש בשנית, וכן יריעה המטונפת לא ידבק בה צבע, עד שירחצינה היטיב ותהיה נקיה, רק אז

בעבודה זרה או שחטא בדברים, שהם כעין עבודה זרה, כגון: כעס וגאווה והעלמות עין מן הצדקה ומחליף בדיבורו ושיחת חולין בשבת ושאר חילול שבת¹ ולשון הרע, שהוא גדול

גדול עד מאוד, ועל ידי נצוץ קדושה מהשכינה, שזוכה על ידי שמירת שבת כהלכתו, כי מי יוכל לזכור פרטי עוונותיו באיברים פרטיים, שיעשה מצוות באותן איברים, או מי שחטא

ב.

השבת בישראל כהלכתה

עונש המחלל קדושת השבת משי"ס, ומדרשים, זוה"ק, והפוסקים

- (א) רשב"י כד הוה חמי לאימי משתעיא סגין בשובתא הוה אמר לה אימא שובתא היום (ירושלמי שבת ט"ו, ג).
 (ב) נשים מתות ילדות בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת (שבת ל"ב).
 (ג) בעון חילול שבת חיה רעה רבה, ובהמה כלה, ובני אדם מתמעטין (שבת ל"ג).
 (ד) אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת (שבת קי"ט).
 (ה) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת (שם).
 (ו) מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר, והמנסך יין, והמחלל שבת בפרהסיא, אלמא ע"ז ושבת כי הדדי ניהו (עירובין ס"ט).
 (ז) שבת חמירא ולא אתי לזלוזלי בה (ביצה ל"ו).
 (ח) בעיין שם לא היו מתענין מפני כבוד השבת קו"ח בשבת עצמה (תענית כ"ז).
 (ט) יכול היא כבוד אב ואם דוחה שבת, ת"ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו (יבמות ה).
 י' ליראה את ד' אלקיך כל הימים אלו שבתות וי"ט (יבמות צ"ג).
 יא) המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף בא לחילול שבת (גיטין ו).
 יב) בהני תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון, דסיירי נכסייהו בשבתא, ודקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי מדרשא (גיטין ל"ה).
 יג) נהר סמבטיון מוכיח על שמירת השבת (סנהדרין ס"ה).
 יד) חסידים הראשונים לא היו משמ אלא בד בשבת שלא יבאו נשותיהן לידי חילול שבת (נדה ל"ח).

- (טו) כל מי שאינו משמר את השבת אצלכם [בעוה"ז] ברצונו כאן הוא משמר אותו בעל כרחו (ב"ר י"א ט).
 טז) אם יבאו עכו"ם ויאמרו לכם למה אתם עושים את יום השבת, אמרו להם ראו שאין המן יורד בשבת (שמו"ר כ"ה ט"ו).
 יז) אמר המן אם אתה מבקש לעקור אותם [ישראל] עקור את השבת ובטל אותה ואח"כ אתה מכלה אותם (אסתר רבה ז).
 יח) טור שמעון חרב משום שהיו משחקין בכדור בשבת (איכ"ר ב ג).
 יט) חילול שבת אחד מג עונות שמגלגלין בהם על עושיהן את כל העונות (מדרש תנאים דברים ה).
 כ) לא חרבה ירושלים עד שהעלימו עיניהם מן השבת (מדרש תנאים דברים ה).
 כא) המחלל שבתות אע"פ שיש בידו תורה ומע"ט אין לו חלק לעוה"ב (אדר"נ פכ"ו).
 כב) אם חללתם השבת מעלה אני עליכם כאילו חללתם כל המצות (מד"ר שמות פכ"ה).
 כג) המחלל את השבת מעיד לפני מי שאמר והיה העולם שלא ברא עולמו בששה ימים ולא נח בשביעי (מכילתא פרשת יתרו).
 כד) המחלל השבת מאכילין אותו גחלי רתמים (פענח רזא).
 כה) עונש המחלל כפול (מדרש תהלים מ"ז צ"ב).
 כו) ישראל שלא שמר שבת בעוה"ז אין לו מנוחה לעולם, וממונה אחד מוציא גופו ומכניס אותו לגיהנם לעין הרשעים, ונשמתו אין לו מנוחה באור גיהנם, וכשיוצא שבת אותו ממונה מחזיר הגוף למקומו ונזוקים כ"א לעצמו (מדרש מובא במעבר יבק, שפתי רגנות סימן ל"ט).
 כז) ע"י חילול שבת נתפזרו בגלות (תדבא"ר פ' כ"ו).
 כח) מעשה באחד שרכב על סוס בשבת והביאוהו לב"ד וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך (יבמות צ' סנהדרין מ"ו).

(א) אם אדם מבעיר אש בשבת הקב"ה אומר אני כבייתי האש שלא יתוקד ואתם מוקדים אותו אתם תתוקדין בגיהנם (תיקוני זוהר תיקון כ"ד, ס"ט).

(ב) אם מקיים מצות שבת הוא בצלמנו ואם לאו אין לו חלק בזרע ישראל (שם תיקון מ"ז פ"ג).

(ג) אם אין ישראל שומרים השבת נאמר בהם "שלח תשלח" שני גירושין (תיקוני זוהר תיקון ו' כ"א).

(ד) כל אלו שמחללים שבתות ומועדים בפרהסיא ואינם חוששין לכבוד בוראם, כמו שלא שמרו את השבת בזה העולם, כך אינם שומרים אותו בעולם ההוא, ואין להם מנוחה בגיהנם, ר' יהודה אומר שומרים אותו שם בעל כרחך (ח"ב ק"ג).

(ה) אלו הרשעים שלא שמרו את השבת לעולם אין אש הגיהנם שוכך מהם, וכל הרשעים שבגיהנם שואלין עליהם מה נשתנו אלו, מלאכי הדין משיבים להם אלו הם רשעים שכפרו בהקב"ה ועברו על התורה כולה בשביל שלא שמרו את השבת, והרשעים כולם יוצאים ממקומם לראות בהם, ומלאך אחד מכניס גופותיהם של אותם מחללי שבת לתוך הגיהנם לעיניהם של שאר הרשעים ורואים שתולעתם לא תמות ואשם לא תכבה, וכל הרשעים מסבבין אותו ומכריזין זה הוא פלוני הרשע שלא חשש לכבוד בוראו כפר בהקב"ה ובכל התורה, אוי לוי, טוב היה לו שלא נברא, ושלא יבא לדין זה ולבושה זאת (ח"ב קנ"א).

(ו) כמו שאדם מקבל את הנר"ן היתרים בעיין שם בסבר פנים בעונג ושמחה, כך מקבלים בעולם ההוא את הנר"ן שלו כשיוצא מן העולם (תיקוני זוהר תיקון ו' כ"ג).

(ז) השבת מכובד מכל שאר המועדים (ח"ב פ"ח).
(ח) רוח שנקרא נגע ממונה על כל השולחנות שלא סדרו אותם בשבת בתענוגים כראוי (ח"ב רס"א).

(ט) מי שיש לו יכולת לעשות ענג שבת ואינו עושה נהפך לו ענג לנגע צרעת (תיקוני זוהר תיקון כ"א, נ"ח, וח"ג רע"ג).

(כט) כ"ז שאדם מכבד אביו ואמו אין חטא של חילול שבת ולא שאר שום חטא בא על ידו (תדב"ר כ"ו).

(ל) מעשה באדם אחד שהי"ל פרה וחורשת בכל יום וכשהגיע יום השבת מניח אותה, לימים ירד אותו הצדיק מנכסיו והוצרך למכור השור לעכו"ם, וכשהגיע יום השבת לא רצה השור לחרוש כמנהגו גם אחר שהכהו העכו"ם מכות רבות ורעות מקודם, בא לו העכו"ם לישראל המוכר שיטול את שורו, מיד הבין הצדיק ולחש לתוך און השור שמעכשיו הוא ברשות העכו"ם וחובה עליו לעשות מלאכת בעה"ב גם בשבת ומיד עמד מוכן לעשות מלאכתו, העכו"ם חשש שמא מעשי כשפים ולא הניח הצדיק עד שהגיד לו כל המאורע, כיון ששמעו העכו"ם כך נבהל ונזדעזע ונשא ק"ו בעצמו ואמר, מה זאת שאין לה לא דעת ולא תבונה הכירה את בוראה, ואני שבראני הקב"ה בצלמו ובדמותו ונתן לי דעה ובינה לא יהיה ראוי לי להכיר את בוראי, מיד חזר ליר"ש וזכה ללמוד תורה ונקרא ר' חנינא בן תורתא (פסיקתא דר"כ פכ"ד, מדרש עשה"ד).

(לא) מתוך שלא מיהא ר' אלעזר בן עזרי על חילול שבת הנעשה ע"י בהמתו של שכינתו נקרא על שמו, והושחרו שיניו מפני התעניות (שבת נ"ד, ביצה כ"ג, וירושלמי שם).

(לב) המחלל את השבת אין לו מחילה לעולם (מדרש תנאים דברים ה).

(לג) המחלל את השבת כעושה כל רע (שם).

(לד) בעוה"ז אדם הולך ללקוט תאנים בשבת אין התאנה אומרת כלום, אבל לעת"ל אם אדם הולך ללקוט התאנה בשבת היא צוחתת ואומרת שבת היום (מדרש שוח"ט תהלים ע"ג).

(לה) חד דוכתא אית בגיהנם לאלין דקא מחללי שבתא (זוה"ק הקדמה י"ד).

(לו) כל המחלל שבת בזדון אין לו הרמת ראש עד שיעשה תשובה (אותיות דר"ע, אותיות קטנות א).

(לז) המחלל שבת אע"פ שיש בידו תורה ומעש"ט אין לו חלק לעולם הבא (אדרי"נ פכ"ו).

להלן מספר זוה"ק:

בעל "קנה חכמה" בספרו (דף ח' בשער שבת פרק ר'): אף גם פעולה אחת אי אפשר לגרש הטומאה, אלא על ידי שמירת שבת כהלכתה, והוא כי פעולה הא' היא להמשיך בו נצוץ שכינה על ידי הרהורי תשובה.

אין השראת שכינה אלא אם מושלם בכל

מעבודה זרה, ושפיכות דמים וגלוי עריות, אשר אם ירצה לקיים חבילות של מצוות, יהיה צריך לקיים כל תרי"ג מצוות במעשה וזה אי אפשר, כי יש תרי"ג מצוות, שתלויות בארץ ובכהנים ובבני אדם פרטיים, אלא אם כן על ידי שמירת שבת, שהוא כאילו קיים כל התורה כולה, כמו שכתב הרב

ישראל, ולכך תקנו שיר של פגעים, וכיון שהם רואים את ישראל בתפלה ואומרים שיר זה ומבדילין בתפלה ומבדילין על הכוס הם פורחים מהם והולכים אל המדבר (ח"א י"ד).

(ג) כיון שיוצא השבת כל כחות הסט"א משוטטים והולכים בעולם ואש הגיהנם מתחיל ללהט (ח"א מ"ח).

(ד) בשעה שישאל אומרים ויהי נועם במוצאי שבת כל הרשעים שבגיהנם אומרים אשריכם ישראל (ח"ב רז).

(ה) שבת שמא דקוב"ה כמבואר בזוה"ק שמות פ"ח. ועד כאן אסור להזכירו במקום שאסור לדבר ד"ת, וידעתי ממדקדקים במעשיהם שנהזרו להזכיר שם שבת ללא צורך (בני יששכר מאמר א אות א).

(ו) בס רוח חיים (להרמח"פ זצ"ל) סימן פ"ד דלפמ"ש הרב חסל"א דלפי הזוה"ק הנ"ל גם שבת אין לומר במקום מטונף, לפי"ז צ"ל שב"א במקום שב"ת, ואי"ה מעתה אהיה נזהר גם בשם שבת לומר שבא בל", עכ"ל (שד"ח פאה"ש כללים מערכת א סימן ק).

(ז) על ג' עבירות נשים מתות בשעת לידתן וכו' ועל שאין זהירות בהדלקת הנר (שבת ל"א).

(ח) השבת וע"ז כל אחת משתייהן שקולה כנגד שאר כל מצות שבתורה, והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל אבל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד ע"ז כנכרי לכל דבריהם (רמב"ם הלכות שבת פ"ז הט"ו).

(י) עמלק בא על ישראל על שלא שמרו את השבת (זוה"ח בשלח ל"ז).

(יא) הגורע עונג שבת כאילו גוזל את השכינה (תיקוני זוהר תיקון רא, נ"ט).

(יב) המוציא בשבת מרה"י לרה"ר גרים לשכינתא למהוי תהו ובהו חשך ותהום (תק"ז תיקון ל' ע"ג).

(יג) מאן דמחלל שבת אינו משומר מהקב"ה (תק"ז בהקדמה י"ב).

(יד) המשקר בשבת כאילו משקר בכל התורה (ח"ב צ).

(טו) אלו שאין עושים תוספות לשבת ויום טוב אם הוא חכם חכמתו מסתלקת, ואם הוא עשיר עשרו מסתלק ממנו, והברכה נמנעת ממנו (תיקוני זוהר תיקון י"ט, ל"ח).

(טז) המתענה בשבת ראוי לקללה ועונש, אלא כיון שיושב בתענית לתעניתו קורעין לו גזר דינו (ח"ב ר"ז).

(יז) אוי לו לאדם שאינו משלים את הסעודות בשבת (ח"ב פ"ח).

(יח) כל האמונה בסעודת שבת מצוי (ח"ג רפ"ח).

(יט) הגורע מסעודת שבת עונשו גדול (ח"ב פ"ח).

(כ) הגורע חד סעודה בשבת מיתחזי פגימותא לעילא ומראה עצמו דלא מבני היכלא דמלכא הוא, דלאו מזרעא קדישא הוא ניהבין עליה חומרא דתלת מלין דינא דגיהנם (ח"ב פ"ח).

(כא) כששלחנו לא נסדר בתענוגים כראוי דוחים אותו אל הסט"א (ח"ב רנ"ב).

(כב) כיון שיוצא השבת כחות הסט"א יוצאין בחפזון ומשוטטים בעולם ורוצים לשלוט על עם

תרי"ג מצוות

בשער שבת פרק א' כתב הרב המחבר, שאין השראת שכינה אלא על ידי נשמה דאצילות ומושלם בכל תרי"ג מצוות, וזה שאי אפשר להיות כמ"ש, ולכן על ידי הרהורי תשובה בערב שבת קודש ואמירת "ויכולו" - יהיה מושלם בכל רמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה, ועל ידי תפילה מבעוד יום זוכה להשראת השכינה, ולכן אז יאמרו לו המלאכים: "וסר עוונך וחטאתך תכופר" - מפנימיותו, כמו שהאריך בזה בשער שבת פרק ד' עיין שם.

מה שאי אפשר לקיים - יתוקן על ידי שמירת שבת כהלכתו

בשער התשובה לרבינו יונה (פ"ו) תמצא לרוות צמאונך מה שיש להקשות, כי הרב המחבר האריך שם מאוד ולקצר אני צריך. הרי נתבאר שעיקר התשובה היא החרטה ועזיבת החטא לגמרי ועשיית חבילות של מצוות, והיא על ידי שמירת שבת כהלכתו, וירא שמים יוצא ידי שניהם, מה שאפשר לקיים מצוות באותם איברים שחטא בהם - יקיים, ומה שאי אפשר לקיים - יתוקן על ידי שמירת שבת כהלכתו, ובוזה יתבאר, מה שאמר בפרשת תשא: "אך את שבתותי תשמורו" - והוא ע"פ מ"ש בתנא דבי אליהו הובא ילקוט תשא,

ותוכן הדברים הם, שכל ישראל התענו מראש חודש אלול ועד יום כפור - מ' יום, ויום אחרון, שכולם גזרו תענית ולנו בתענית, ולמחרת השכימו ועלו להר סיני, והיו בוכים לקראת משה, ומשה היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכייתם וצעקתם לפני הקדוש ברוך הוא, ונתגלגלו רחמיו וקבל אותם בתשובה וכו' וכו', ומחל להם חטא העגל, ונצטוו על מעשה משכן, והנה על ידי בכייתם וחרטה שלהם נתגרשו כח טומאתם מפנימיותם, וכדי לגרש כח טומאתם מחיצוניותם - על ידי חבילות של מצוות, וחטא שלהם היה עבודה זרה, שהוא ככופר בכל התורה כולה אמר להם: "אך את שבתותי תשמורו", וכך עשה משה למחרת יום הכיפורים, כשהזהירם על מלאכת המשכן להראות להם שנמחל להם חטא העגל, הזהירם תיכף על שמירת שבת מטעם הנזכר.

פרק ט'

בן יבואר, שיטבול עצמו קודם וידוי: א. ובו יתבאר למה אין טהרה אלא במים. ב. ובו מבואר שצריך הבעל תשובה להיות שומע חרפתו ואינו משיב. ג. וצריך בעל תשובה, שישב את האחרים גם כן לעבודת השם יתברך.

טבילה לשם תשובה

וזה לשון "ברית אברהם": וראוי לטבול עצמו קודם וידוי לשם תשובה, וסמך לטבילה זו מה שאמר הירושלמי: מעשה בריבה אחת, שנשבתה בין הגויים, וכשפדאווה הטבילה, על שהאכילה איסורים, הא קמז, מי שנאנס לעבירה צריך טבילה, ומכ"ש מי שחטא ברצון, קודם הטבילה יתקן המעוות, ואחר כך יתבודד בינו לבין עצמו, ויבקש רחמים מהקל יתברך שמו, שיעזרהו

אל התשובה, וירבה בבכי, ויספיד ויאמר: "אוי לי! שעשיתי חטא פלוני, אוי לי! כמה נתחייבתי למלכו של עולם!"

כמו שמובא ב"ראשית חכמה" פ"ב משער התשובה, נתן טעם לטבילה זו, כי כאשר האדם חוטא שורה עליו דיוקן הרע, וכפי חטאו כן יתלבש בו, ולכן בשובו צריך לפשוט מעליו רוח הטומאה הזה ולעזוב אותו עזיבה עולמית, וטוב לו שיכנס למקוה להפשיט מעליו הטומאה הזו.

ג. כתב כף החיים לרבי חיים פלאגי ז"ע (סימן כו אות ט), וז"ל: ק: ואשריו לאדם דאינו מניח את בנו שילך לבית המרחץ ואפילו בערב שבת הוא לבדו, עד שיתמלא זקנו... דלפעמים יצא שכרו בהפסדו, ובכל פניות שהוא פונה הבן יהיה האב עין השגחתו עליו, ולא יעשה העלמת עין ממנו, עד שיתגדל ויתקדש... עד שיהא ראוי לסמוך עליו, עד שיאמר, אשרי שזה ילד אשרי שזה גידל, עכ"ל.

ונעתיק כאן פסק הבוד"ץ מזאת חנוכה תשע"ד:

בד"ץ בקשו צדקי: ע"ש הפסוק: "בַּקְשׁוּ אֶת ה' כָּל עַנְוֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר מוֹשְׁפֵטוּ פְּעָלוֹ בַּקְשׁוּ צְדָק בַּקְשׁוּ עֲנָה אוֹלֵי תִסְתְּרוּ בַיּוֹם אֶף ה'" (צפניה ב' ג')

חברי הבוד"ץ:

הרה"ג רבי שלום יהודה גראס שליט"א גאב"ד הרה"ג רבי שלמה יהודה שווייצער שליט"א אב"ד דרכי נועם ראב"ד הרה"ג מאיר חיים שילה דומ"ץ ב"ה, בית שמש, יום ב' טבת זאת חנוכה התשע"ד.

אזהרה חמורה!!!

היות וידוע על מכשולות חמורות מאוד, שלצערינו ישנם שפלים טמאים המטמאים [לגנולים של דור המבול, (כידוע מהבעל שם טוב הקדוש)] את הילדים

הטהורים באיסורים חמורים ונוראים בעת שהולכים לטבול במקוה, וכמו שנאמר על פרה אדומה ש"מטהרת את הטמאים ומטמאה את הטהורים", כך המקוה מטהר את הטמאים, אך, לדאבונינו קורה מכשולות נוראות ואיומות במקוואות, והטהורים יוצאים טמאים ח"ו, וברט"א שלא מלמדים את הילדים והנערים שצריך שמירת עינים במקוה וגם כי יזקין לא יסוד ממנה רח"ל, על כן אנו אוסרים באיסור חמור לשלוח ילדים למקוה [מה גם שאינם צריכים טהרה כלל כי טהורים הם], עד גיל בר מצוה, וגם אם הולך עם אביו, [שאסור על פי שו"ע (אבן העזר סימן כ"ג סעיף ו')] ללכת אב עם בנו, ועוד אסרו בנמרא לרחוץ עם אביו ואחיו ובעל אמו ובעל אחותו (אגודה)], או אחראי אחר, אין כוה פתרון לשמירת העינים וכל המסתעף.

ואל יאמר האדם שלום עלי נפשי, כי גם עליהם נאמר (משלי פרק יח ט) "גַם מִתְרַפֵּה בַמְּלֹאכְתוֹ אֵחָ הוּא לְבַעַל מִשְׁחָת", והיינו שמרפה ידי העוסקים ואין מחזק אותם, (וברש"י שם) גם מתרפה במלאכתו - פורש מן התורה והוא תלמיד חכם, לבעל משחית - לשמן, עכ"ל. כלומר שהגם שהוא תלמיד חכם כיון שפורש מצוויו התורה - ובכלל זה "הוכח תוכיח את עמיתך" - חבר הוא לשמן.

ובמלבי"ם (שם - חלק באור הענין) גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית - מי שהוטל עליו לעשות מלאכה למלכות, ואחד בנה את הבנין

בר מצוה למקוה. (ולא יכלו ללכת אפילו אם רצו שהמעיינות היו קפואים, והיה בכלל סכנה ללכת), ולצערינו בדורינו, במקום הקדוש הזה נכנס השטן במקוה, ושוחטים את הילדים בעבירות של דור המבול, והילדים סובלים כל חייהם ממשבר נפשי, ועולה הון תועפות להוריהם לרפאות אותם, אם בכלל, ויש מהם היוצאים לגמרי מן הדת רח"ל. וגם אם מצליחים להקים בית מתפרק רח"ל, ודי למבין בואת. וגם למעלה מגיל בר מצוה, צריכים מאוד שמירה מעולה, להזהיר ולהזהר שיהיה השגחה מעולה, "כי לתקוני שדרתיך ולא לעיוותי", וגם צריך להתקין מעגל סגור, כדי שיהיה לכל הפחות "מירתת", ואם אין השגחה מעולה ומעגל סגור, אסור להם בהחלט לילך למקוה, אפילו אחר הבר מצוה. והשי"ת יגדור פרצותינו ויאמר למלאך המשחית הרף, ולמוהיר ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

ומקום אתנו להביא את דברי הוזה"ק בפרשת שמות (דף ג' ע"ב), המדבר מחומרת קדושתם של ישראל והחוב המוטל על גדולי הדור לעמוד על גביהם, וול"ק: [בלה"ק]: וְשִׁנְיֵנו שְׂאִין קִנְיָהּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוּץ מִקִּנְיָהּ שֶׁל בְּרִית קְדֹשׁ, שֶׁהִיא בְּרִית שֶׁל הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ וְסוֹד הָאֱמוּנָה. מַה בְּתוֹב? (במדבר כה) וַיִּחַל הָעַם לְזַנוֹת אֶל בָּנוֹת מִצְרַיִם. מִיֵּד - וַיַּחַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת רְאִשֵׁי הָעַם שִׂוְדָעִים וְלֹא מוֹחִים בִּידְיָהֶם, נֶעְנְשִׁים בַּתְּחִלָּה, שֶׁכְּתוּב קַח אֶת כָּל רְאִשֵׁי הָעַם וְהוֹקֵעַ אוֹתָם לַה' נִגְדַּר הַשְּׂמֵשׁ. רַבִּי אֲבָא אָמַר, מַה זֶה נִגְדַּר הַשְּׂמֵשׁ? נִגְדַּר הַבְּרִית שֶׁנִּקְרָאת שְׂמֵשׁ, וְעֲלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים פד) כִּי שְׂמֵשׁ וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים. שְׂמֵשׁ וּמִגֵּן - זוּ בְּרִית קְדֹשׁ. מַה שְׂמֵשׁ וּזְרַח וּמִאִיר וְעוֹלָם, אֵף כֵּן בְּרִית קְדֹשׁ וּזְרַח וּמִאִיר אֵת גּוֹף הָאָדָם. מִגֵּן - מַה מִּגֵּן הוּא בְּרִית לְהִגֵּן עַל הָאָדָם, אֵף כֵּן בְּרִית קְדֹשׁ מִגֵּנָה עַל הָאָדָם, וְכִי שְׂשׂוּמָר אוֹתָהּ, אֵין נִזְק עוֹלָם שְׂיִבְכַל לְקָרֵב אֵלָיו, וְהוּוּ נִגְדַּר הַשְּׂמֵשׁ - רְאִשֵׁי הָעַם יִתְפַּסּוּ בְּכָל דוֹר וְדוֹר בְּחִמָּא זֶה, אִם יוֹדְעִים וְלֹא מִקְנָאִים לוֹ, מִשׁוּם שְׂחֻבָּה זוּ עֲלֵיהֶם לְקַנָּא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבְרִית הַזֹּאת, מִי שְׂמַכְנִים קְדֹשׁ זוּ לְרִשׁוֹת אַחֲרָת, עֲלֵיו בְּתוֹב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבָדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. וְהִבַּל קִנְיָהּ אַחַת. וְלָכֵן נִדְחִית שְׂכִינָה מִלְּפָנָיו. מִי שְׂמַשְׁקֵר בְּבְרִית קְדֹשׁ שְׂחֻבָּה בְּבִשֵׁר הָאָדָם, כְּאֵלוּ מִשְׁקֵר בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִי שְׂמַשְׁקֵר בְּחוֹתָם הַמְּלָךְ, מִשְׁקֵר

והשחיתו, ואחד ישב ולא בנה כלל, עונש שניהם שוה, כי בין כך וכך לא בנו הבנין המוטל עליהם, והמתרפה ולא עשה הוא אה ודומה עם בעל המלאכה (ר"ל שעשאה) והשחית, וכן אין הברל בין מי שעשה מצות ועשה עבירה שמכבה מצוה והשחית, ובין היושב ואינו עושה כלל לא מצוה ולא עבירה, ששניהם לא עשו את המוטל עליהם, ויל"פ שנמשך למטה מגדול עז שם ה', שם ה' הוא המגדל אשר בונים בני אדם, וזה מלאכתם המוטל עליהם להגדיל שם ה' ולבנות מקדשו, ויש בונה ומשחית ויש בלתי בונה כלל, ושניהם ענשם שוה, וזה ג"כ תשובה על צדיק ורע לו הנוצר למעלה, עכ"ל.

ובהעמק דבר (דברים פרק כא פסוק ה), כתב: "ונגשו הכהנים בני לוי", כבר ביארנו פשט זה היחס שהמה כהנים תלמיד חכם דוקא, וכיאר הכתוב השייכות להכהנים ת"ח לאותו ענין. שני מעמים. א' "כי במ בחר" וגו' על כן ברכתם ברכה ותפלתם תפלה. ב' "ועל פיהם יהיה כל ריב", שבין אדם לחבירו, "וכל נגע". עונשי שמים. היינו שהכהנים שומרים תורה כל מילי דמתא עליהו רמאי. כדאי"ב במועד קטן (דף ו.) צורבא מרבנן דאיבא כמתא כל מילי דמתא עליה רמאי. וא"כ כל מקרה שבא בעיר שאינו מצוי כ"כ עליהם חל העונש וכדאי"ב במכות (ד"א א') שהיה להם להתפלל [עיי"ש עובדא דריב"ל]. וה"נ ביאר המקרא דכל ריב שלא נישט טרם התגלע לרע וכל נגע בידו שמים שבא בעיר. הוא על פיהם שלא השניחו להסירו על פי פיוס בני אדם וע"י תפלה. ודומה כאלו על פיהם נעשה הריב והנגע, כיון שעליו הוא מוטל לדאוג על זה, והוא התרפה. והווי דברי שלמה כמשלי י"ח "דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן גם איש מתרפה במלאכתו אה הוא לבעל משחית". פירוש, האיש שמלאכתו להסיר דברי נרגן והוא התרפה. אה הוא להנרגן המשחית. משום זה עתה כשאירע אותה סיבה על הכהנים הלויים להתעסק... עכ"ל. - ובהעמק דבר (שמות פרק יג פסוק יג) ... דוה כלל גדול שמי שראוי להיות במעלה והוא מתרפה מוה, גרוע הוא ממי שאינו ראוי לכך. והרי הוא חבר לאיש משחית... וכן בת"ח כתיב שם, "ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אנכי". וכדאיאת כיומא דל"ח שגורם גלות לו ולבניו... עכ"ל.

וידוע שבשנים קדמוניות לא הלכו ילדים קטנים עד גיל

ראוי לבעל תשובה להיות נוהג בעצמו נזיפה **עוד** כתב ה"ראשית חכמה", שראוי לבעל תשובה להיות נוהג בעצמו נזיפה לפחות שעה אחת ביום, כמו שמצינו בדוד המלך, עליו השלום, שנאמר: "ודוד היה עולה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך וחזק", ואמר בזוהר: נזיף הוי גרמיה לקבלא עונשא ועמיה הוי רחיק מיניה ד' אמות, זכאה עבדא דהכי פלח למאריה לאשתמודע בחוביה לאתבא מיניה בתיובתא שלימתא.

צריך בעל תשובה להיות שומע חרפתו ואינו משיב

גם צריך לבעל תשובה להיות שומע חרפתו ואינו משיב, כענין דוד המלך, עליו השלום, וזה לשונו: תא חזי יתיר הוי ליה מה דעביד ליה שמעי בן גרא מכל עקתינ דהוי ליה עד האי יומא ולא אתיב דוד מלה לקבלא דהכי הוי יאית ליה ובדא אתכפרו חוביה וכו', והאי דעביד ליה שמעי בן גרא למיתיב בתיובתא

בן כתוב בספר חסידים: ונקיש לזה טבילת הגר, כי כדי שיכנס לקדושה, אם לא טבל לא עשה דבר. כן הענין אל הרשע שיצא לחוץ, כדי שיכנס לקדושה, אחר שמקבל עליו, שלא ישוב עוד אל עונו - יטבול, ולא יהא כשרץ בידו.

אין טהרה אלא במים

בספר חסד לאברהם נתן טעם לדבר, למה אין טהרה אלא במים, והוא כי הרוח, כמו שכתוב: "ראת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ורוח אין בטבעו לכנוס אל המים, וכשנכנס אל המים נשלף ממנו מעט מעט, ולכן אמרו חז"ל: צריך שיהא כל גופו במים, ואם ישאר אפילו ראש שער אחד מגופו, לא נטהר, כי שם נאחזת הטומאה וחוזרת לשרות בגופו, ועל דרך הסוד: המים רומזים לחסד, כי שם סוד טהרה מהפגם, כמו שכתוב: "בחסד ואמת יכופר עוון" - כי מימי חסד נשפעים הם, עיין שם וכו', ועיין בשעה"ת שהאריך שם מספרים הקדמונים לענין טבילה.

(פרשת נח ופ' ויחי) ואין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ונוכה בקרוב ממש לביאת גוא"צ בב"א.

וע"ז באעה"ח בד"ץ "בקשו צדק" יום הנ"ל הרב שלמה יודא שווייצער אב"ד קהל דרכי נועם הק' שלום יהודה גראס אבדק"ק האלמין מאיר חיים שילה מו"ץ

במלך, ואין לו חלק באלהי ישראל אם לא ככה תשובה מתקדמת.

ובזכות קדושתן וטהרתן של ישראל, בקדושת המקוה ושמירת הברית, נזכה ל"ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", שבזאת תלוי כל גאולתנו וביאת משיח בן דוד, ואין לך דבר העומד בפני התשובה, ועיקר התיקון הוא בשמירת היסוד בקדושה ובטהרה, כמוכא בכתבי האר"י ז"ל, וכמבואר באור צדיקים ובזוהר חי

אם יאמרו לך: "תרצה, שיבוא לך הפסד ממון או נפילת בתים?" תשיב: "לא", ואם יאמרו לך: "תרצה לקבל עליך מיתת בנים?" תשיב: "חס ושלום, אלא אתה ה' תשמרם", ואם יאמרו לך: "יככה ה' בשחפת או בקדחת בקרירי או בחמימי?" מיד ירוץ ליבך ותאמר: "רחמנא לצלן!" כן אם יאמרו לך על המיתה ועל הגהינם ועל הגלגולים הרעים, על הכל תשיב: "חס ושלום!" אם כן תאמר לי: במה תתקן בחייך מה שפגמת במידות העליונים ובמעלות הרמות, כפי מחצוב נשמתך מיום היותך על האדמה? והזקן והכסיל רודף אחריו עד החרמה, ומכל עבירה נעשה קטיגור - יורד ומסטין, עולה ומקטרג - לכן זאת העצה היעוצה, שתהיה שמח בלבך בחורפך אם יחרפוך בני אדם, ויהיה בעיניך כאילו אכלת ושבעת, עד כאן לשונו.

דרכן של בעלי תשובה להיות שפלים וענוים ביותר

זך לשון ה"ראשית חכמה" פ"ה מהלכות תשובה: דרכן של בעלי תשובה להיות שפלים וענוים ביותר, אם חרפו אותם הכסילים במעשיהם, ואומרים לו: אתמול עשית כך וכך, לא ירגיש, אלא יהיה מהשומעים חרפתם ואינם משיבים, ויהיה שמח, ויהא יודע, שהוא זכות לו, עד כאן

שלימתא ותביר ליה בתבירא סגיא ואושיד דמעין סגיא מגו לבא קמי קודשא בריך הוא, וע"ד אמר: "כי ה' אמר לו קלל", דהא מאתר עילאה נחתי לי מילה, עד כאן לשונו.

הרי מבואר שאותו המחורפו הוא שליח מלמעלה לחרפו, וצריך לקבל עליו את הדין בסבר פנים יפות, כי הנה דוד לא היו בו אותו החרופים, שאמר לו שמעי בן גרא, ואף על פי כן שתק, מכל שכן מי שחטא והרבה לפשוע, שאפשר שיש בו כל מה שאמרו עליו, ובפרט נגד מה שפגם בעולם העליון.

המעלה בכל התשובות למרק החטאים והזדונות והפשעים, הוא סבילות העלבוניים והחרופים והגדופים

בספר "קול בוכים" על הפסוק: "יתן למכהו לחי ישבע בחרפה", זה לשונו: בשם מהר"ם קורדוויירא, שהיה אומר, שהמעלה בכל התשובות למרק החטאים והזדונות והפשעים, הוא סבילות העלבוניים והחרופים והגדופים, והוא מעולה יותר מכל מלקיות וסגופי תענית שבעולם, כי אם יסגף עצמו לבד יחליש כח ויבטל מדברי תורה, למאן דלא אפשר ליה, ונקרא "חוטא", וכן במלקיות וכיוצא בו, אמנם במדה זו תאכל ותשתה ותעבוד את ה', והעוונות והפשעים מתכפרים, ומבינתך חדל. הגע עצמך,

דבריו. בסוף דבריו, כי ההכנעה והשפלות נאה לבעלי תשובה, לפי שהחטא בא מגבהות הלב, כמו שכתוב: "ורם לבבך ושכחת וגו'", וצריך בעל תשובה, שישפיל קומתו ורום עיניו וילך שחות, עד כאן לשונו. צריך בעל תשובה לשבור תאות ליבו ולהיות מופרש מהתענוגים

גם צריך בעל תשובה לשבור תאות ליבו ולהיות מופרש מהתענוגים, ויקדש עצמו במותר לו, ולא יאכל רק לשובע נפשו וקיום גופו, כמו שכתוב: "פן אשבע ואמרת מי ה'", וכן "ורם לבבך ושכחת".

כתב עוד: זה הכלל, שצריך בעל תשובה להיות לעולם ירא וחרד מהדין, וצריך לקיים אפילו בשבתות וימים טובים "שוב יום אחד לפני מיתתך", ולא יהא נמשך מאוד אחר תענוגין, כדי שלא יחזור לסורו, ויהיה ככלב שב על קיאו וכסיל שונה באולתו, כמו שארע לכמה שחזרו לסורם, מחמת רוב האכילה ושתייה, רק יהיה הכל במישור ובמשפט.

צריך בעל תשובה שישב גם אחרים לעבודת הבורא יתברך

כתב בספר "ברית אברהם", וזה לשונו: צריך בעל תשובה שישב גם אחרים לעבודת הבורא יתברך, כמו שאמר: "אלמדה פושעים

פרק י'

בו יבואר לאיזה ענין הם תעניתים והסגופים השייכים לכל עוון: א. כמו שאמר הרוקח וכתבי האר"י זלה"ה, מאחר שקיים דברים העקריים של תשובה, לגרש את כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, כנזכר בפרקים הקודמים ב. ובו יתבאר שעסק התורה לשמה פועל כמו התענית והסגופים, דהיינו - אחר שקיים ב' דברים העיקריים הנזכרים ג. ומדובר דווקא בתלמיד חכם, שאם יתענה יותש כוחו ויבא לבטל מלימודו, אבל מי שיודע בנפשו, שאם יתענה לא יבטל מלימודו חייב להתענות.

התענית והסגופין הם להתך הזהמא הנשאר בו בבית ובחוץ

ואחר שבארנו ב' דברים עיקריים אל התשובה: לגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, צריכים אנו

הזוהמא הנשאר בפנימיותו, ועל ידי שק ואפר וטבילות. גם מה שכתוב ב"תקוני תשובה" לכמה חטאים: גלגול שלג ולישב במים קרים בימי החורף ולפני הנמלים בימי הקיץ, ושאר סגופים הנאמרים שם להתיך הזוהמא, שנשאר בחיצוניותו, וקדמונים הקדושים היו יודעים ברוב חכמתם והשגתם, איזה חטא חמור יותר והיה בו הרבה מכח הטומאה, ואז אף על פי שנסתלק מפנימיותו ומחיצוניותו, נשאר בו הרבה זוהמא, ולכן סדרו לאותו חטא יותר סגופים ותעניות מאותן החטאים, שלא היה בו כח טומאה גדול כמוהו.

כן מצינו באדם הראשון שסבל סגופים ותענית בן מצינו באדם הראשון, אף שהרהר בתשובה בערב שבת קודש ויצא בדימוס, פירוש: ברחמים, ונעשה צדיק גמור ושומר שבת כהלכתו וזוכה להשראת השכינה וממנו נתפשט העולם, כמו שכתב בזה בעל "קנה חכמה" בספריו הקדושים, אף על פי כן סבל אחר כך סגופים ותענית, כמו שאמרו בפרקי דרבי אליעזר: ובא' בשבת נכנס אדם במי גיחון העליון והתענה שבע שבתות שנים, עד שנעשה גופו ככברה, אמר אדם הראשון לפני הקדוש ברוך הוא: "רבונו של עולם! העבר, נא, חטאתי מעלי", מה עשה הקדוש ברוך הוא?

לבארם לאיזה ענין הם התענית והסגופין השייכים לכל עוון, כמו שכתב הרוקח ובכתבי האר"י זלה"ה, והמה מסודרים בפרקים שלפנינו, ונצטוונו עליהם בדברי נביאים, כמו שכתוב: "ושבו עדי בצום ובכי ומספד", והם להתיך הזוהמא הנשאר בו בבית ובחוץ, כמו שאמרו המקובלים, שכל דבר רוחני הן מהקדושה הן מהטומאה, אף על פי שמסתלק, נשאר ממנו רושם ונצוץ במקום שהיה, ועל ידי התענית יסתלקו אותם רשומים, שנשארו בפנימיות, כמו שאמר השל"ה בשם ר"מ דיליאין, שהזוהמא שבתוך האדם היא נהנית מאכילה ושתייה, ועל ידי התענית מגרש אותה, כמו שאמר במדרש, כשיצאו בני ישראל ממצרים, היה אותו מנוול ביניהם ונשאר במעשיהם. אמר ר' אבא לא בעי קודשא בריך הוא למיהב נהמא קדישא לישראל עד דאפיק זוהמא מנהון ובמה בתעניתא הה"ד, "ויענך וירעיבך" וגו', להורות כי בתחילה הרבה להם תענית, כי אין הזוהמא יוצאת מהאדם כי אם על ידי תענית וענויי הנפש, עד כאן לשונו.

על ידי בכי ומספד ועל ידי שק ואפר וטבילות מגרשים גם כן הזוהמא הנשאר בפנימיותו גם על ידי בכי ומספד, שהם באים מתוך לבבו מגרשים גם כן

"תשובת הכתוב", רצונו לומר, כפי שנתחייבו מן התורה מיתת בית דין או מלקיות צריך סגופים, שהם קשים כמו מיתה. לפי זה היה ראוי להיות הסגופים שוה לכל חייבי מלקיות או לכל חייבי מיתות בית דין.

בשל"ה כתב, שהסגופים והתעניות הם "תשובת המשקל", והוא שיש לשקול צערו נגד הנאתו מהעבירה, על כל פנים שנהנה מהעבירה, ועינינו רואות שהם מסודרים לפי המשקול, כי מי האיש אשר יוכל לשקול שהנאת אשת איש היא ח' פעמים יותר מן הפנויה, שלכן באשת איש יתענה שכ"ה יום, ובפנויה, שטבלה לנדתה - מ' יום, ובנדה - ס"ט יום, ומי שקל, שהנאת נכריות ובהמה שווים, אשר בב' אלה יתענה רי"ו יום, והכותב ב' אותיות בשבת יתענה מ"ד יום, ואוכל טריפות צ"א יום, ועל כן התענית והסגופים הם להתיך הזוהמא כמו שכתבנו, והרושם אשר נשאר בו אחר שגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, הכל כמו שאמרנו.

כל המעשים טובים שהאדם עושה והתורה שהוא לומד והוא רשע לא די שאינו מוסיף כח ואומץ בקדושה, אלא אף גם מוסיף כח בקליפה

בוזהר נשא (דף קכב.) מבאר סדר התשובה, וזה לשונו:

פשט יד ימינו והעביר חטאתו מעליו וקבל תשובתו ואמר: "נשאתי עוון חטאתך סלה", והנה מה שהתענה היה להתיך הזוהמא, שנשאר בפנימיותו, ומה שנכנס במי גיחון העליון ונעשה כמין כברה היה להתיך הזוהמא, שנשאר בחיצוניותו.

אין התענית והסגופים תשובה, אלא אחר שקיים דרכי תשובה

האריך עוד הנזכר בראיות עצומות, שאין התענית והסגופים תשובה, אלא אחר שקיים דרכי תשובה, וגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, יוכל לתקן אותו על ידי התענית והסגופים המסודרים לאותו חטא, לכל חטא וחטא, כמו שאמרנו בעז"ה להתיך הזוהמא, שנשאר בו; הגדול לפי גודלו והקטן לפי קטנו, אבל אם לא גרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו על ידי חרטה גמורה ועזיבת חטא לגמרי ועל ידי שמירת שבת כהלכתו, אז אפילו אם יתענה תעניות הרבה בלי שעור ובלי ערך לא יתכפרו על ידי זה כלום מעוונותיו, ולעיל פרק ג' כתבתי מענין התענית שלפני התשובה, עיין שם.

התענית והסגופים הם להתיך הרושם אשר נשאר בו אחר שגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו

הנה כמה מהמחברים כתבו שהסגופים והתענית נקראו

הרי מבואר בדבריו סדר התשובה, כמו שאמר, והוא - תחילה חרטה ויודוי ואחר כך קיום מצוות, ובמקום פעולת התענית, שהוא להתיך הזוהמא, הוא עסק התורה, שהוא כמו פעולת התענית, והרב הנזכר הביא ראיה מדברי הרב ר' משה אלשיך, מה שאמר פרשת ויקרא, שענין התענית והתורה דין אחד להם, להתיך הזוהמא הנשאר בו, ולכן הם באים באחרונה, אחר שקיים ב' דברים הראשונים, וגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, כמו שאמרנו, אבל כל זמן שלא קיים ב' דברים אלו לא עשה כלום, לא בתענית ולא בעסק התורה, כמו שאמרנו פ"א, שלא עמדה תורה לדואג ולאחיתופל, כי שניהם - אין להם חלק לעולם הבא, ואף על פי שהיו דורשים כמה הלכות במגדל הפורח באויר, ובר"מ ובכתבי האר"י זלה"ה: כל המעשים טובים שהאדם עושה והתורה שהוא לומד והוא רשע לא די שאינו מוסיף כח ואומץ בקדושה, אלא אף גם מוסיף כח בקליפה, וזש"ה [סיפור על זה]: "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי", ונענש על לימודו, כי מאחר שהרשע נמצא תוך קליפה, הוא משפיע בהכרח, אמנם זה מיירי בתלמיד חכם במה שיתענה יחלוש כוחו ויבטל מלימודו, וכמו שכתב

תשובה דעבדין בני נשא כולהון טבין אבל לא כל אפים שוין, אית בר נש דאיהו רשע גמור כל יומי והוא עבר כמה פקודים דל"ת, ומתחרט עליהון, ולבתר לא עביד לא טב ולא ביש להאי ודאי ימחו ליה הקדוש ברוך הוא, אבל לא זכי לתשובה עילאה, ואית בר נש לבתר דיתיב מחטאין ומתכפר לו איהו אזיל בדרך מצות ומתעסק בכל כוחו בדחילו ורחימו דקודשא בריך הוא דאיהו זכו לתשובה תתאה, ואית בר נש לבתר דמתחרט מחוביה ויעבד תשובה ויתעסק באורייתא בדחילו ורחימו ולא על מנת לקבל פרס וכו'.

תרגום: כְּמָה מֵינִים הִיא הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם? כָּל־סוֹבִים, אֲבָל לֹא כָּל הַפְּנִים שְׁוִים. יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוֹר כָּל יְמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כְּמָה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לֹא עוֹשֶׂה לֹא טוֹב וְלֹא רַע - לְזֶה בְּוַדָּאֵי יִמְחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא יִזְכֶּה לַתְּשׁוּבָה עֲלִיוֹנָה. יֵשׁ אָדָם שֶׁלְּאַחַר שִׁישׁוּב מִחַטָּאֵיו וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ מִצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כֹּחוֹ בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה זוֹכֵה לַתְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת ה', וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁלְּאַחַר שֶׁהִתְחַרֵּט עַל חַטָּאֵיו וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס.

בדד וידום, ולהיות במרה ובשברון לב זמן רב, ויבכה ויתודה על החורבן בשברון לב ובהרבות בתפילה ובתחנונים, וכן יעשה כל הימים, עד שימצא חן בעיני השם יתברך, וכשיתנהג כן יהיה מאותן שנאמר עליהם: "לא יאונה לצדיק כל אוון", ובוזה יבחן האדם אם נתקבלה תשובתו אם לאו, כי אם יקרה לו עוד עוונות ומקריים, בודאי עדיין לא נשברה הקליפה; אמנם בהיותו מושרש בקדושה, מצוה גורת מצוה, ולא יבוא לידי חטא כלל, עד כאן לשונו.

אם נכשל אדם בעבירה, מה יעשה ויחיה?
מה שאמרנו ילמוד כפליים ממה שהיה רגיל, הם מדברי המדרש קדושים, וזה לשונו: רב הונא אמר - אם נכשל אדם בעבירה ונתחייב מיתה בידי שמים, מה יעשה ויחיה? אם היה רגיל לקרות דף א' יקרא ב' דפים, ואם היה רגיל לשנות פ' א' יקרא ב' פרקים, עד כאן לשונו.

והמעם שצריך ללמוד כפליים נראה על פי מה שאמרנו, שהרשע מוסיף כח בקליפה בלמודו, וגורם שפע קדושה לחיצונים, ועשה עבירה בלימודו, ומכל עבירה נעשה קטגור אחד, ולפי זה צריך ליטול מהם אותו השפע, שהשפיע לקליפה, וצריך ב' מלאכים, שיגרשו את הקטיגור האחד,

בגמרא: תלמיד חכם - אינו רשאי לישב בתענית, מפני שיבטל ממלאכת שמים, ופירש רש"י, שחלוש הוא ואינו יכול ללמוד, אבל אם יודע בעצמו, שאם יתענה לא יבטל מלימודו, אם הוא ירא שמים - יוכל לצאת ידי שניהם, והא ראה ריש לקיש אחר ששב ביה עוסק כל ימיו בתענית.

בעל תורה שאינו יכול להתענות, יטרח לעשות כל מצוה ומצוה ולזכות את הרבים

וזה לשון ספר "תוצאות חיים":
 מצאתי כתוב כל בעל תורה שאינו יכול להתענות, ילמוד כפלים ממה שהיה רגיל ללמוד, ויעשה חסד ואמת, כמו שאמר: "באמת וחסד יכופר עוון", ויטרח לעשות כל מצוה ומצוה, ולזכות את הרבים, ולגמול חסד עם בני אדם, ויתפלל בכוונה ובהכנעה ובמרירת הלב ובבקשת מחילה על כל פשעיו, וימנע עצמו משחוק ומטיוול ומדברים בטלים ומשמוע דברי עולם הזה, וכן ימנע עצמו מכל הנאה, ויצער עצמו מהשיעור, מכיון שיוכל לסבול עם עסק התורה והמצוות, וישתדל לעולם, שיהא מחשבתו ולבו לעולם לאלוקים, ויתענה לפחות יום אחד בשבוע, ובאותו יום ימנע עצמו מכל חפציו ומכל דבריו שבעולם, וישב

בחמור שבהם באותו אבר, אין צריך לקיים סגופים ותעניות המסודרים לקלים שבהם באותו אבר. ד. ויתבאר עוד, אף על פי שקיים ב' הדברים האלה, שהם דרכי תשובה. ה. אין הזוהמא מתמרקת ממנו לגמרי עד יום הכיפורים. ו. ויתבאר עוד, שעיקר התשובה הוא קודם שיבואו ימי הזקנה, והתשובה הגרועה והפחותה מכולם היא, מי שלא נתחרט כל ימיו רק מתודה ומתחרט קודם מותו. ז. וביאור מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "עד מתי עצל תשכב".

אם חטא בחטא אחד אפילו מאה פעמים, וקיים דרכי תשובה, אינו צריך לקיים הסגופים והתענית יותר מג' פעמים

ודע, שאם חטא בחטא אחד אפילו מאה פעמים, וקיים דרכי תשובה, וגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, אינו צריך לקיים הסגופים והתענית הנזכר המסודרים לאותו חטא יותר מג' פעמים, והוא מזוהר נח (דף עג ע"ב), וזה לשונו: "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד" (תהלים נא) - תא חזי כיון דחב בר נש חדא קמי קודשא בריך הוא עבד רשימא, חב ביה זמנא תנינא איתקף האי רשימו יתיר, וכד חב ביה זימנא תלתאי, אז אתפשיט ההוא סתמא מסטרא לסטרא כדין כתיב: (ירמיה ב) "נכתם עוונך לפניי", עד כאן

ויחזיר שפע קדושה למקומה אל הקדושה, ומה שאמרנו יתענה לפחות יום אחד בשבוע, לפי מה שכתב הרב הנזכר בספריו הקדושים, שצריך כל ערב שבת לפשפש במעשיו, שיהא ראוי להשראת השכינה, ולכן דרך אנשי מעשה להתענות בערב שבת, וכדי שלא יבוא לשבת, כשהוא מעונה, יקיים מה שאמר: "טועמיה חיים זכו", וצריך שיהא דעתו להתנהג כן בשעת התענית, כמו שאמרנו מתענין לשעות, ויתפלל מנחה אחר כך בציבור בלא עלינו, אם אי אפשר לו להתפלל ביום קודם שיטעום.

פרק י"א

בו יבואר, שאם חטא אדם בחטא אחד אפילו מאה פעמים וקיים דרכי תשובה כמו שכתוב, וגרש כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו: א. אין צריך לקיים הסגופים והתעניות המסודרים לאותו חטא יותר מג' פעמים, ולא כמו שכתב השל"ה לעשות סגופים ותעניות על כמה פעמים שנהנה מעבירה, ומביא ראיה מהרמב"ם. ב. ולא כמו שאמר ב"תשובת חוט השני" (סי' מ"ז), שדי בשני פעמים. ג. ויתבאר עוד, שיש להקל לבעל תשובה, שאם חטא באבר אחד כמה חטאים ועבירות חלוקות קלות וחמורות, אם יקיים הסגופים והתעניות המסודרים למה שחטא

זוהמא מפנימיותו ומחיצוניותו, וענינו כנר ישן שכתבנו לעיל פ"ה, ולפי מה שאמרנו, שעל ידי וידוי בלב שלם יכול לגרש כח הטומאה אחד, שהכניס בפנימיות, ואז על ידי וידוי בלב שלם, יכול לגרש כח הטומאה, שנכנס בו בג' פעמים, והוא מסטרא לסטרא.

טעם שהנהיגו קדמונים ביום הסליחות לומר "אשמנו" ג' פעמים

יש לומר מטעם זה הנהיגו קדמונים ביום הסליחות לומר "אשמנו" ג' פעמים, לגרש בזה כל כוחות הטומאה שנכנס בו מאבר לאבר על ידי חטאיו, שחטא בג' פעמים באותם איברים, וזהו מפנימיותו, ולכן על ידי מצוות או שמירת שבת כהלכתו יכול לגרש כל אותן המשחיתים, הג' שבחיצוניותו, על ידי אותו החטא, אף שהם גסים ועבים ביותר, ולפי זה לא נשאר בו יותר מג' רשומים מג' כוחות הטומאה שהיה בו, ומג' משחיתים שהיו עליו, ואם בכך התענית והסגופים שסדרו קדמונים, זכרונם לברכה, יכול לגרש רושם שבו מחטא פעם אחת, אם כן על ידי תענית וסיגוף באותו הסך ג' פעמים יכול לגרש כל ג' רשומים שנשארו בו ואין צריך יותר.

המשחיתים אשר עליו מבחוץ יכול לעשותם גסים ועבים יותר לפי רוב חטאיו

דברים אלו הם מבוארים בפסוק: "הוי מושכי עוון בחבלי

לשונו. תרגום: **כִּי פָשַׁעִי אָנִי אֲדַע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תְּמִיד. בֹּא רָאֵה, פִּינֵן שְׁחָטָא אָדָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פַּעַם אַחַת - עוֹשֶׂה רָשָׁם. וְכִשְׁחָטָא בּו פַּעַם שְׁנֵיה - מִתְחַזֵּק יוֹתֵר אוֹתוֹ הַרָשָׁם. חָטָא בּו פַּעַם שְׁלִישִׁית - מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ הַכֶּתֶם מְצַד זֶה לְצַד זֶה, וְאֵז פְּתוּב נִכְתָּם עֲוֹנָךְ לְפָנָי.**

לפי זה אם יחטא בזה החטא ובזה האבר יותר מג' פעמים אינו יכול עוד להמשיך כח הטומאה בפנימיותו, כי אין מקום יותר מהכיל, גם אינו יכול לעשות בחיצוניות יותר מג' משחיתים.

על ידי וידוי בלב שלם, יכול לגרש כח הטומאה, שנכנס בו בג' פעמים

בפ"ה כתבנו בשם ה"ראשית חכמה": שחיות המשחיתים שבחיצוניות היא הקדושה שיצאה ממנו, מפנימיותו, והיא לו לנשמה, ולפי זה אם חטא בזה החטא ג' פעמים ובזה האבר, והטומאה בו מסטרא לסטרא, וכאשר יחטא עוד בזה החטא, אף שממשיך כן עוד כח הטומאה על ידי אותו החטא, אינו יכול להעשות עוד בריה חדשה, כי מה יהיה לו לנשמה שיחיה ממנה, רק אותו כח הטומאה שהמשיך עליו בג' פעמים הראשונות יתחזקו ויתעברו יותר, ולכן כשמת בלא תשובה, צריך ליבון בגהינם על כל פעם ופעם שחטא, לכלות כל חלאת

נחלתו" - אין חבל פחות מג', וכן הוא בגמרא דסוכה: וכמה חבילה? שלושה, וזהו שאמרו במתק לשונם: "אם עשית חבילות של עבירות?" ולא אמרו "אם עשית עבירות הרבה" - להורות שאינו יכול להמשיך עליו על ידי חטאיו בכל אחד מאבריו יותר מג' כוחות הטומאה בפנימיותו, רק בכל פעם שחטא עוד בזה החטא הוא מחזק ומגביר אותם בכח חזק, כמו שאמרנו, ועל שהמשחיתים שהמשיך עליו מבחון, והם הנקראים בלשון "חטא", יכול לעשותם יותר גסים ועבים כפי רוב חטאיו, על כן אמר "וכעבותות העגלה חטאה", וגדולה מזו יש עוד להקל על בעל תשובה, אם חטא באבר אחד כמה עבירות חלוקות, קלות וחמורות, כגון: שחטא בברית המעור - באשת איש ובנכריות ובנדה ובמוציא שכבת זרע לבטלה ורבות כהנה בביאות אסורות, שהם בלאו ובכריתות ומיתות בית דין, וכן אם חטא בברית הלשון - בלשון הרע וברכילות ובליצנות ובשקרים ובשיחות חולין בשבת ובבית הכנסת ובדברים בטלים, וכן אם חטא בגרונו, שאכל חלב ודם, שהוא מחייבי כריתות וטרפות שהוא בלאו וכיוצא בזה, נראה שאם אחר החרטה ועזיבת החטא וקיום חבילות של מצוות ושמירת שבת כהלכתו, יקיים הסגופים ותענית המסודרים

שוא וכעבותות העגלה חטאה" - אמרו זכרונם לברכה, בתחילה דומה החטא לחוט, ואחר כך - לחבל, ואחר כך - כעבותות העגלה, וצריך באור, למה דומה לחבל ולעבותות? גם: ב"חטא" אמר "עבותות", וב"עוון" - "חבל", והענין הוא: כי נודע שהטומאה, שהיא בפנימיות החוטא, נקרא "עוון", ושכחיוניות נקרא "חטא", והנה אף על פי שכתבנו, שמה שחטא יותר מג' פעמים באותו החטא, הוא מגביר אותם כוחות הטומאה, שהכניס בו בג' פעמים הראשונות שחטא, אמנם אותן התגברויות אינן דומות זו לזו, כי מה שבפנים אינו יכול לעשות אותו יותר עב, וגם כי אין מקום להכיל בו יותר, רק מגביר ומחזק אותו ונותן בו כח גדול, אבל המשחיתים אשר עליו מבחון יכול לעשותם גם גסים ועבים יותר לפי רוב חטאיו, וזהו "מושכי עוון" - לשון משיכה.

אינו יכול להמשיך עליו יותר מג' כוחות הטומאה בפנימיותו, רק הוא מחזק ומגביר אותם בכח חזק

זהו גם כן לשון הזוהר: במה שכתב ממשך עליו רוח אחרא מסטרא אחרא, ועל שאינו יכול להמשיך עליו יותר מג' פעמים, לכן אמר אצל "עוון" - "בחבלי שוא", כמו שאמר רש"י על הפסוק: "כי יעקב חבל

עד כאן לשונו בקצור, וגם דבריו קשה להולמם: א במה שכתב ואין ראוי להחמיר וכו', אם כן עדיין אין סוף וקצבה לדבר עד כמה תכבד העבודה. ב איך משמע מדברי רב הונא שאמר אחר ב' פעמים הראשונות יהיה כשוגג? לכן הנכון כמו שאמרנו, ואם לבך נוקף למי שחטא בלי מספר לחטא אחד, שיהא די בג' פעמים סגופים ותענית, תצרף לדברים אלה, מה שאמר בעל "חוט השני", שמקל ביותר ובכלל מאתיים מנה.

למה שחטא בחמור שבהם באותו אבר, ואם חטא פעם אחת בחמורה בהם, וכמה פעמים – בקלים, באותו אבר, יקיים הסגופים על החמור פעם אחת ובפעם השניה על הקלים, דהיינו: על החמור שבקלים ב"פ וידוי, אבל עבירות שחטא באיברים פרטיים, צריך לקיים סגופים ותענית לכל חטא שבכל אבר ג' פעמים, דהיינו: בחמורות שבאותו אבר, ובתשובת חוט השני תשובה מ"ז גם כן נסתפק בזה.

מי שחטא בחטא אחד מאה פעמים

ונראה לי, שאם נאמר, מי שחטא בחטא אחד מאה פעמים, יעשה מסדרי תשובה מאה פעמים, אם כן נעלת דלת בפני בעלי תשובה, שחטא זמן רב ולא יספיק לו כל ימי חייו, ואם נאמר שיעשה רק פעם אחת הוא דבר המתנגד אל השכל, שיהיה משפט אחד למי שחטא מאה פעמים, וסוף דבריהם הם: מי שקיים דרכי תשובה והסגופים ב' פעמים, כמו שאמרנו בסדרי תשובה ודיו מההיא, דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה נעשה לו כהיתר, ולמדנו מזה שעיקר החטא הוא בב' פעמים הראשונות, ואחר כך נעשה לו כהיתר גמור. נמצא שדומה קצת לשוגג ואינו ראוי להחמיר עליו כל כך על שאר פעמים כמו בב' פעמים הראשונות,

איך שהציע את דבריו אלה לפני כבוד הרבנים והגאונים דמדינת ליטא ולפני שאר הרבנים גדולי ישראל

כתב הרב בעל "קנה חכמה" בספריו הקדושים ה"ה בספרי כ"ח וס' ד"ח, איך שהציע את דבריו אלה לפני כבוד הרבנים והגאונים דמדינת ליטא ולפני שאר הרבנים גדולי ישראל, והסכימו לדבריו, ומה שאמר השל"ה, לעשות סגופים ותענית על כל פעם שנהנה מהעבירה, והביא ראיה מדברי הרמב"ם: הבא על כל אחד מכל עריות, ביאות הרבה, חייב כרת או מתות בית דין על כל ביאה וביאה, וכן על השוגג חייב חטאת על כל ביאה וביאה, ולכן צריך לעשות תשובה על כל פעם שחטא, אבל לא מצינו לא בתורה ולא בנביאים ולא בגמרא ולא בדברי הרמב"ם, שהתשובה היא

תשובה בלב שלם נקרא צדיק גמור, כמו שאמר: המקדש את האשה ואמר לה, על מנת שאני צדיק, אפילו היה רשע גמור, הרי זו מקודשת, שמא הרהר בתשובה בלב שלם ונעשה צדיק גמור ברגע אחד, אף שאין מעלתו כמו שמקיים דרכי התשובה במלואה, כמו שאמרנו לפנינו, וא"ת לפי מה שכתבתי פ"ז, שפעולת חבילות של מצוות ופעולת המלקיות, שהיה בזמן בית דין שווים הם, אם כן קשה במה שאמר הרמב"ם בחטא ביאות הרבה באחת מן העריות, שהיו מלקין אותו על כל ביאה וביאה, למה לא היה יכולים לגרש המשחיתים על ידי ג' מלקיות ועל ידי ג' חבילות של מצוות, שיכול לגרש כל המשחיתים, אף שהם עבים וגסים ביותר, כמו שאמרנו. הענין הוא כך, כי אף על פי שפעולתם שוה, להסיר כח הטומאה שבחיצוניותו מעט מעט, שהיה עליו על ידי ל"ט הכאות בכוונה, כמו שאמרנו בפ"ב הנזכר, וכן הוא בענין חטאת, שבכל פעם שהיה סומך ידו על ראש קרבנו, היה נשלף ממנו כח הטומאה שהיה עליו מעט מעט, כמו שאמרנו בפ"ה.

אין הזוהמא מתמזרקת מומנו לגמרי עד יום כיפור

בן הוא בענין הגהינם אם לא עשה תשובה שצריך ליבון על כל

סגופים ותענית, לומר שיסגף עצמו כל כך פעמים כמספר הפעמים שחטא, אך זאת מצאנו שהתשובה היא עזיבת חטא והחרטה ויודי וקיום חבילות של מצוות, וזה לא שייך לומר, שמי שחטא ק' פעמים איזה חטא, שיתחרט עליו ק' פעמים, וגם לא מצינו שיתחייב לעשות חבילות של מצוות ק' פעמים, והתענית והסגופים הם אינם עיקרי התשובה רק להתיך הזוהמא, כמו שאמרנו, ולפי זה כאשר מצאנו בעזרת השם דרך נכונה בראיות מוכחות להתיך הזוהמא על ידי סגופים ותענית, פחות ממספר שחטא די, ואין צריך יותר.

אפילו על ידי הרהור תשובה בלב שלם נקרא צדיק גמור

גם אם התשובה היא תענית וסגופים, ועל כל פעם שחטא צריך לסגף כדברי השל"ה, לפי זה - אם אחד נשתקע בחטא, יהיה צריך להתענות כל ימיו, והרי אמרו: בעל תשובה נעשה כבריה חדשה, ולפי זה לא יהיה בריה חדשה עד שימות, גם הוא, זכרונו לברכה, כתב, שאפילו עשה תשובה ביום לפני מותו נקרא בעל תשובה, ועל כן צריך לומר, התשובה היא כמו שאמרנו, והסגופים והתענית הם להתיך הזוהמא שנשארה בו אחר שקיים דרכי התשובה, וגדולה מזו אמרו בגמרא, שאפילו על ידי הרהור

אם עשה תשובה ומת קודם יום כפור, אין נמלט מעונשו של גהינם עד יום כפור

הַרְי מבואר מכל אלה, שאם האדם ירצה להיות נקי מחטאיו ולא להענש בגהינם צריך לזה ב' דברים, והם: א חרטה והודוי בתום לבבו, ויקבל עליו, שלא ישוב ויחטא בשום חטא שבעולם, כמו שאמרו פ"ו, ועל ידי זה מגרש הטומאה מפנימיותו של נשמתו. ב לקיים חבילות של מצוות נגד עבירות שעשה, וזה על פי רוב אי אפשר אלא על ידי שמירת שבת כהלכתו, ועל ידי זה מגרש המשחיתים אשר ברא והמשיכם בחיצוניות של נשמתו. ג לקיים הסגופים והתענית המסודרים לכל עוון, כמו שאמרנו, ועל ידי זה מגרש הזוהמא והרושם אשר נשארו בו, ואף שמקיים ג' אלה אין לו כפרה גמורה עד יום הכפורים, ולפי זה אם עשה תשובה ומת קודם יום כפור, אין נמלט מעונשו של גהינם עד יום כפור, אבל מקילין בעונשו, כמו שאמרנו, ואם קיים ב' דברים הראשונים ולא קיים הסגופים והתעניות, צריך ליבון בגהינם להסיר ממנו הרשומים שנשארו בו אחר שגרש את גוף כח הטומאה, ואם לא קיים רק אחד מהם, הוידוי והחרטה, ולא קיים חבילות של מצוות נגד חטאיו או שמירת שבת כהלכתו, וזה המתהווה על פי רוב באותן המתודים קודם מותם בתום

פעם שחטא ונתעבה ונתחזק ביותר, אבל פעולת חבילות של מצוות הוא, אשר בורא ב' מלאכים קדושים להשראת שכינה עליו בתגבורת, ואז הם מסתלקים מעצמן, אף שהם גסים ועבים, כמו שאמר בזוהר, על מה שאמרו: הוי בונה ביתו בלא צדק (ירמיה כב), דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק כל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקין ולא משתכחי קמיה, תרגום: הוי בנה ביתו בלא צדק, שְהַרְי בְּכָל מְקוֹם שְנִמְצָא בו צְדָק, כָּל הָרוּחוֹת וְכָל מְזִיקֵי הָעוֹלָם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, וְלֹא נִמְצָאִים לְפָנָיו.

אמנם אף על פי שקיים ג' דברים אלה, שהם דרכי התשובה, אין הזוהמא מתמרקת ממנו לגמרי עד יום כיפור, שעל ידי קדושת עצומו של יום מתבטל הזוהמא לגמרי, וכמו שאמר בד' חלוקי כפרה שהיה ר' יהודא דורש וכו', עבר אדם על לא תעשה ועשה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר, וזה שאמר בספר "עשרה מאמרות", דבחיבי לאוין שעשה תשובה ומת קודם יום כפור, אין לו להמלט מכל העונש הראוי לאותו חטא עד יום כפור, ומשמעות שם שמקילין בעונשו, והוא מטעם שכתבנו, שאין הזוהמא מתמרקת לגמרי, אף אחר סגופים ותענית עד יום כפור.

לשם שמים, ושחטאו ושהחטיאו את הרבים, וכגון אותם המנויין במשנת חלק, ושם בגמרא: יורדין לגהינם ואינם עולים לדורי דורות, שנאמר: ויצאו וראו וגו', גהינם כלה והם אינם כלים, וחבירו נוטל חלקו בגן עדן, ואנשים כאלה צריכים יותר לזרז נפשם ולתקן מעשיהם, טרם יבואו הימים אשר לא יועיל החרטה.

התשובה המעולה הוא תיכף למעשה

בזמן התשובה כתב הרב הגדול ר' יצחק אבוהב בספר "מנורת המאור": התשובה המעולה הוא תיכף למעשה.

ב"ראשית חכמה" פ"ו משער התשובה כ' ז"ל, מה שכתב, שהיחיד אם שב בתשובה בעשרת ימי תשובה מוחלין לו, לא שב בינתיים, אפילו הביא כל אילי נביות אין מוחלין לו, זהו דווקא שאינו חוזר בתשובה ביום החטא עצמו, אבל אם עשה תשובה ביום החטא עצמו, אז תשובתו מרוצה ומקובלת, כמו בעשרת ימי תשובה, ותוכן דבריו הם.

מאמרי זוהר קרח (קצח), וזה לשונו: בכל לילה קודם שכיבה בעי למעבד חושבנא מעובדוי דעביד כל האי יומא וכו', ואינון איקרי מרא דחושבנא וכו'. תרגום: בכל לילה

לבבם, צריך ליבון יותר בגהינם, אבל הוידוי מועיל, שלאחר שקבל דינו עולה מהגהינם ומקבל שכר המצוות שעשה, כמו שאמרנו, אבל אם מת ברשעו ולא קיים אף האחד ומת בלא וידוי בלב שלם, יצטרך עוד ליבון יותר בגהינם, לבער כוחות הטומאה שבפנימיותו, ואף על פי כן אם יש בידו זכויות ומעשים טובים עולה אחר כך מן הגהינם, כמו שאמרנו בגמרא תחילה: "משלם לאיש כמעשהו", ואחר כך "ולך ה' החסד", ויבוא עם זכויותיו לגן עדן, ואם אין בידו זכויות ומעשים טובים, ומת בלא וידוי בפה ובלב שלם להתחרט על מעשיו, כתב ב"מנורת המאור": זה אפיקורס גמור, ואינו מאמין ביום הדין, ומשחית גופו ונפשו להכעיס, ונידון לדורי דורות או אף שיש בידו זכויות ומעשים טובים, והוא מאותן שאמרו בגמרא, שיורדין ואינם עולים, והם: הבא על אשת איש והמלביין פני חברו ברבים והמכנה שם רע לחברו, וכן מה שאמרו בר"ה פושעי ישראל בגופן, והם - קרקפתא דלא מונח תפילין שנדונין י"ב חודש בגהינם, ולאחר י"ב חודש גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים, והמינין והמוסרים והאפקורסים ושפרשו מדרכי הציבור ושנתנו חיתתם בארץ החיים, והוא פרנס המטיל אימה על הציבור, שלא

הסר מעליך נגעי עסקיך, ואז כשתפנה תשנה ותשמור כל מוצא שפתיך כאשר עם לבבך - זאת עצת היצר הרע

כתב הרב ר' משה אלשיך, זהו שאמר הכתוב: "עד מתי עצל תשכב" - כי יש אנשים שנותנים לבם בימי הבלם לא א' ולא ב' לשוב בתשובה, ויתחנן אל ה' בעת ההיא, וירבה אמריו, ויפליא נדרים, ויקבל על עצמו לפרוש מיום ההוא והלאה מהבלי העולם הזה ומתאוותו, ויתנהג בחסידות, ויעמיס עליו עול תורה ומצוות כל היום, והנה עוד בחמימות לבו לעשות כן, והנה לקראתו יצר סמוך בלשון רכה כמעלה ארוכה יש בהו עד דכא באמור אליו: "הטבת לראות, ועשה זאת איפא, בני, כאשר עם לבבך, אך איעצך, בני, וטוב לך, כי תעסיק ימים או עשור כפליים בעסקך, והרף מכל מוצא שפתיך לנדרך, עד הסר מעליך נגעי עסקיך, ואז כשתפנה תשנה ותשמור כל מוצא שפתיך כאשר עם לבבך". הן זאת עצת היצר הרע, כי יצודנו למדחיפות, כי כל ישעו וכל חפצו, כל יאחזו צדיק דרכו עד יעבור שעת חימום ויתקרר דעתו ויפתה וגם יוכל, כי פתי יאמן, ויאמר: טוב הדבר לטפל בעסקי עד יום יקל עלי, ואפנה ואשנה ואעבוד את ה' לבדו, וכאשר יום או יומיים יעמוד, תתקרר דעתו מחמימותו בעצלותו עד יסורו מלבבו, והיה כלא

ולילה טרם ישכב וטרם יישן, צריך אדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו יום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מה הטעם באותה השעה? משום שבאותה שעה עץ המות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המות, וצריך באותה שעה לעשות חשבון מעשיו ויודה עליהם, משום שאותה שעה של המות, ואלה נקראים בעלי חשבון. ופעולת החשבון הזה הוא, כי כאשר ימצא איזה חטאים אשר עבר, ויתחרט עליהם בלב שלם, ויתודה עליהם, ויקבל עליו, שלא לשוב עוד לאותו חטא, אז נשמתו בעלותה למעלה, לא תהיה ידו כותבת על הפנקס הפתוח, ואז יתכפר מיד, כשעבר על מצות עשה. אבל אם התשובה לא תהיה באותו יום וכבר נכתב על הפנקס, אז אף אם יעשה תשובה אינו נמלט מעונש הראוי לאותו החטא עד יום הכפורים, רק מקילין קצת בעונשו, כמו שאמרנו, ואם לא שב באותו יום, אז ישוב כאשר יתעורר עליהם תיכף, כמו שכתב ה"ראשית חכמה", כי אינו דומה השב מיד לשב אחר זמן, כי כפי התרחקו מאביו שבשמים ומהקדושה - ירבה עליו הכעס, ויכבד עליו המשא, ויהיה קשה להפריד מעליו הקליפה, כי אם בטורח גדול.

במעשה, עד כאן לשונו, ועל כן יתענה בערב שבת, כדי שעל ידי תענית יוכל לפשפש במעשיו, כמו שאמרנו לעיל פרק ג', שבלי תענית לא יוכל האדם לבוא לידי פשפוש, ומצינו גם כן שמנהג קדמון היה, שאנשי מעשה נהגו להתענות בערב שבת, כדאיתא בירושלמי: ר' אבן הוי ציים בכל ערב שבת, וכן בגמרא ערובין: דאיבעיא להו הני בי רב דיתבא בתעניתא במעלי שבתא מהו לאש ומי וכו', והפוסקים כתבו בטור א"ח בש"ע סי' רמ"ט, דהטעם הוא כדי שיאכלו בשבת לתאבון, והרב הנזכר הוכיח בראיות עצומות, שהטעם של התענית, הוא כדי שיוכל לבוא לידי פשפוש מעשים, וזהו גם כן טעם התענית של עשרת ימי תשובה וערב ראש חודש וחתן ביום חופתו כנזכר בפרק ג', ואם לא שב בתשובה בערב שבת, ישוב בערב ראש חודש גם כן כנזכר בפרק ג', ואם לא שב בכל אלה לא יתשל בראש חודש אלול לשוב, כנודע ומפורסם הראיות והרמזים, שראש חודש אלול הוא מסוגל ביותר לתשובה, אמנם אם התרשל ולא שב גם בראש חודש אלול, וכתבו חוביה בחודש הנזכר באשא אוכמא ע"ג אשא חיוורא הקדוש ברוך הוא חפץ חסד הוא ומקבלו בתשובה עד יום הכפורים.

היה, וכה משפטו כל הימים בכל עת אשר יעיר משנתו לשוב אל ה', שאור שבעיסה ישיאנו עצה יאחוז בעצלותם, יפול תרדמה עד ימות בלא חכמה, אך החרד על דבר ה' מיד בהקיצו מתרדמות אוולתו יחזיק ולא ירפה, וירחוץ ויטהר מכל עוון ומכל חטא אשר נטמא בו, ויתגבר כארי לעשות רצון אביו שבשמים, ויעשה ויצליח, וזה מה שאמר על המתעצל אחר התעוררו לשוב - "עד מתי עצל תשכב" - אינו אומר "עד מתי תישן", כי ידעתי כי התעוררת משנתך ונתת לב לשוב, אך תלונותי, למה אתה שוכב על מטת עצלותך ולא תקום מיד קל כנשר, טרם יפתוך מחטיאך ויתקרר דעתך, עד תשוב ותישן כאשר בתחילה, עד כאן לשונו, עיין שם.

יפשפש במעשיו בערב שבת

לקצר אני צריך, ועל כל פנים יפשפש במעשיו בערב שבת, כמו שהאריך בעל ה"קנה חכמה" בספרים הקדושים, וכך הוא במדרש הובא בספר "ברית אברהם".
ב"ב ה"ראשית חכמה" וזה לשונו: ראוי שביום השישי יתבודד קצת היום, ויפשפש במעשיו שעשה בששת ימים, כדי שישוב בתשובה, ולפחות על ידי הרהורי תשובה, ויהיה בזה הכנה שתשרה בו תוספת נשמה, כדי שיוכל אחר כך לשוב

נקרעים. ואם לא זוכה - אותם פתקים יוצאים מבית המלך ונמסרים בידי מלאך הדין, והדין נעשה, ופתקים יותר לא חוזרים עוד לבית המלך.

אשרי מי שהוא איש ועושה תשובה בבחורותו זה לשון הזוהר: "מפני שיבה תקום" - מפני שיבה דילך לאהדרא בתיובתא בבחורותו קדם דיזקין בך יצר הרע, והטעם הוא שם, כי כמו הקליפה הדקה באגוז, כאשר האגוז לח היא נפרשת מן המוח בנקל ובזימנא דאיהו יבשה קשה לבר נש לאעברא, וכן הוא בגמרא: "אשרי איש ירא את ה'" - אשרי מי שהוא איש ועושה תשובה בבחורותו, אמנם השב בימי זקנותו אמרו גם כן בגמרא: ריב"ל אומר - אשרי מי שהוא מתגבר כאיש, פירש רש"י: אפילו זקן ועשה תשובה ומתגבר כאיש, שהוא בחור - אשריו. בגמרא סוכה: יש שהיו אומרים, אשרי זקנתינו שכפרה ילדותינו, הרי מבואר, שגם זה מעלה טובה לו, אף על פי שאותן שהיו אומרים, אשרי ילדותינו שלא בישה את זקנתינו, היו יותר מעולים ומשובחים, והתשובה הגרועה והפחותה מכולם היא, מי שלא נתחרט כל ימיו, רק מתודה ומתחרט קודם מותו, כי הוא אינו מועיל, רק שלא יאבד לדורי דורות בגהינם, ויעלה מן הגהינם אחר שיקבל עונשו.

זה לשון הזוהר: אמור אינן עיני ה' דלית לון חושבנא אזלי ומשטטי בכל עלמא וחמאן עובדוי דכל בני עלמא ובר"ה הם סהדי קמיה מלכא והשטן תבע דינא פלוני עבד כך וכך והא הכא סהדי וכותבין באשא אוכמא ע"ג אשא חיוורא וכדין מלכא אחמיץ דינא עד זימנא ידיע דהוא יה"כ דילמא בין כך וכך יהדרון בתשובה שלימתא אז הדין פיתקון וקרעין ואם לאו פיקיד מלכא למחתם פתקא ותלינן ליה עד יומא בתראה דעצרת דהוא יומא תמינאה דחג ואי עביד תשובה שלימתא מתקרעין או מתעכבין ואם לאו פתקין נפקא מבי מלכא ואתמסרין בידא דסנטירא וכד אתמסרין בידי ודאי דינא אתעבד פתקין לא מהדין לבי מלכא. ועיקר התשובה היא קודם שיבואו ימי הזקנה, כמו שנאמר: "זכור את בוראך בימי בחרותך", עד שאתה מוצא ומצוי לך, "עד שלא יבואו ימי הרעה" - אלו ימי הזקנה.

תרגום: אחר כך הקדוש ברוך הוא מִזְמִין לִפְנֵי הָאֲדָם אֶת יוֹם הַפְּוֹרִים, יוֹם הַתְּשׁוּבָה. אִם שָׁב מִחֻטְאָיו - טוֹב. אִם לֹא - מִצְוֵה הַמֶּלֶךְ לְחַתֵּם פְּתָקִים. אוֹי כִּי הַתְּשׁוּבָה רוּצָה לְהַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ. אִם זָכָה בַתְּשׁוּבָה וְלֹא שָׁלְמָה כְּרָאוּי - תּוֹלִים לוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל עֲצָרַת, שֶׁהוּא שְׁמִינֵי לְחָג. אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי רְבוּנוֹ -

כי לפני המיתה אין בו כח לדבר ומצפצף הוידוי, גם זה לצדקה יחשב לו, להוציאו מהגהינם לאחר י"ב חודש, וזהו "ונקה", אבל "לא ינקה" – תוך י"ב חודש, דכתיב: "והוא רחום וגו'", הרי זה הערה גדולה להביאם לבקר את החולה, לזרזו הוידוי והחרטה בעוד החולה בדעתו, שיוכל להרהר בתשובה, ויזכיר לפניו, שיתן דעתו על כל פרטי עוונותיו שחטא בין בגופו, בין בממונו, במחשבה או במעשה, בינו לבין המקום או בין הבריות או בהתשלות בתורה ובמצוות, ויתחרט חרטה גדולה בלב נשבר ונדכה על כל מה שחטא בימיו, ומה שאפשר לו לתקן יתקן, ומה שאי אפשר לו לתקן, יקבל על עצמו לתקן כשיהיה בכוחו, והנה בשעה אחת מקיים נפש בישראל, ולפעמים גם קיום הגוף, כי המלאך ממליץ עליו טוב, וינצל ממלאך המוות הקשה, וגואלו ממוות ופודהו משחת וגורם לו החטאת.

אשרי משכיל אל דא הוא שכיב מרע

זה לשון זוהר בראשית: אשרי משכיל אל דל דא הוא שכיב מרע לאתבא ליה מחוביה גבי קודשא בריך הוא, וזהו מצוה ממצות גמילות חסדים, וידבר תנחומיו על לבו ודברים, שהתישב דעתו של החולה, ויאמר לו: בזכות שאתה שב בתשובה ומתודה

על ידי הרהור תשובה בלא וידוי פה, אינו יכול לברוא מלאך קדוש

זה לשון זוהר: אית מנהון דמצפצפיין וסלקין ומאן אינון חייבא דחשיבי בלבייהו תשובה ומיתו ולא יכלו למעבד לון אילון אתדנין תמן בגהינם ולבתר מצפצפיין וסלקין חמי כמה רחמנותא עביד הקדוש ברוך הוא עם בריוהי דאפילו הוא חייבא יתיר והרהר בתשובה ולא יכול ומית בודאי מקבל עונשא דאזיל בלא תשובה ולבתר האי רעותא דשוי למעבד תשובה לא אעדי מקמי הקדוש ברוך הוא וכו' והאי רעותא נחית מקמי קודשא בריך הוא בגהינם ומטי להאי אתר דהאי חייבא. פירש אותו מלאך קדוש שברא על ידי הרהור תשובה וגם התודה בפיו, אבל על ידי הרהור תשובה בלא וידוי פה, אינו יכול לברוא מלאך קדוש, כמו שאמר פ"י וגם אין הוידוי הזה מועיל אלא אם כן מקבל עליו בכל הוידויים כשיקום מחוליו, שלא ישוב עוד לדרכיו הראשונים. עולמות כדין מצפצפא האי נשמתא וסלקא מגו מדורא דשאוול ולית רעותא טבא דתאבד קמי מלכא בג"כ זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה אף על גבדלא יכול הקדוש ברוך הוא סליק ליה רעותיה.

למה קורא "צפצפא" לתשובה?

ב"עמק המלך" מבאר למה קורא "צפצפא" לתשובה, והוא

וידבר על לב החולי: הראית את המשוגע הזה? בא לבעתך ולהחריבך כאילו קרבה עת פקודתך, ואתה בריא כאלם, אל תחוש, כי אתה תקום ותעמוד, ובין כך ובין כך יכבד עליו חליו ולא יוכל להתודות וילך לבית עולמו בלא וידוי, חס ושלום.

פרק י"ב

בן יבואר א. החיוב לצדיקים להודיע לפחותים מערכם הדינים והעונשים שאחר המות, כמו שכתוב בזוהר וירא. ב. ויתבאר בו, שהצדיקים מתים בלא צער על ידי השכינה ולא על ידי מלאך המוות, הכבוד אשר חולקים להם אחר מותם, ושקרוביהם באים לקראתם. ג. וכמה ביאורים נחמדים מהרב ר' משה אלשיך.

כשישמעו העונשים, יחזרו בתשובה מפני יראת העונש

ברי לעורר הלכבות לתשובה, אביא קצת מאמרי הזוהר, הובא גם כן ב"ראשית חכמה", ואוסיף עליו מספר "חסד לאברהם" ומספר "עמק המלך" ומכתבי האר"י זלה"ה ומדברי ר' משה אלשיך, המדברים ממיתת הצדיק ומצער מיתה, וגהינם שסובל הרשע במותו, מה שלא נזכר ב"ראשית חכמה" ובשאר ספרים, ואם יטעון הטוען - הלא היראה מחמת עונש לא נקרא יראת ה' - כמו שאמר,

בכל לבבך, תהיה חי ואם, חס ושלום, תמות תהיה נקי מכל חטאתיך לפני ה', ויהיה לך חלק לעולם הבא בגן עדן בין הצדיקים. תרגום: אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל - זֶהוּ שֹׁכֵיב מֵרַע לְרַפְּאוּ מִחֲטָאוֹ אֲצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בנה אב לכל המתים שטעינין וידוי

בגמרא דנדרים, אמר רשב"ל: מנין לביקור חולים מן התורה? - שנאמר: "ופקודת כל אדם יפקד עליהם וגו'".

ובפרק במה מדליקין: ת"ר מי שחלה ונטה למות, אומרים לו: התודה! שכן דרך כל המומתין - מתודים.

ובפרק נגמר הדין, כל המתודין יש להם חלק לעולם הבא, שכן מצינו בעכך וכו'.

ובספרי: ר' נתן אמר, "ראשמה הנפש ההיא והתודה" -

זה בנה אב לכל המתים שטעינין וידוי, וגם הוא תוכחת מגולה לכל האנשים נמהרי הלב, קרובי החולי והנשים רחמניות, וכשמעם אשר באו לבקר חולה ופתוח יפתח לו שערי תשובה ומעורר אותו להתודות. יקומו כלביא לעומתו ויתמררו בחמת כוחם להלחם בו, באמרם אליו, מי בקש זאת מידכם, כי בשמעו כדברים האלה יתפעל ויתעלף, ולא יעצור כח להתחזק וימות לשחת, ודמו בראשך,

בתשובה, ופרשתי להם כל משפטי גהינם ולא שמעו לי, ואם אקח מכל אשר לך, לך הם וברשותך הם. תרגום: אין הקדוש ברוך הוא עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד שנמלך בנשמתם של צדיקים, שנאמר (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. וכשהם אובדים, אין אובדים אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

זה לשון הזוהר (דף רכ"ד): מ"ש: "וירדוף עד דן" - רדיף אבתרייהו ואודע לן דינא דהאי עלמא ועונשו דגהינם ולא יהיב דמיכא בעיטייהו ביממא ובליליא עד דאוכיח לון לאנון חייבין ואותיב לון בתיובתא קמי קודשא בריך הוא וכו'. תרגום: וירדף עד דן. רודף אחריהם ומודיע להם את דין העולם ההוא וענש הגיהנם, ולא נותן שנה לעינו ביום ובלילה עד שמוכיח אותם את אמתם הרשעים, ומשיב אותם בתשובה לקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב? וישב את כל הרכש. השיב אותם בתשובה שלמה פראוי.

כשבא לעורר על התשובה צריך שיפרוש עונשי עולם הבא ועונשי גהינם, ועל ידי זה יבוא לידי יראה ואל התשובה

הרי מבואר, כשבא לעורר על התשובה צריך שיפרוש עונשי עולם הבא ועונשי גהינם, ועל ידי זה יבוא לידי יראה ואל התשובה.

זו אינה טענה, כמו שאמר ה"ראשית חכמה", שמה שכתב, הרשב"י עליו השלום, בספר הזוהר, כמה היכולת הטומאה, שישמעו העונשים ויחזרו בתשובה מפני יראת העונש, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, לקיים היראה לשמה, ועוד טעם אחר, עיין שם "ראשית חכמה" שער היראה פי"ד, על כן גם אנחנו נביא על הספר פרטי דינין ועונשים בקיצור, ודבר זה מוטל על היראים והחרדים על דבר ה', להודיע גם להפחותים מערכם אותן הדינים והעונשים, כמו שאמר בזוהר וירא: אמר רב חסדא: אין הקדוש ברוך הוא עושה דין ברשעים, עד שנמלך בצדיקים, בנשמתן הה"ד מנשמת אלוך יאבדו.

הנשמה דנה את הרשעים

בוזרה פרשת לך לך וזה לשונו: "וכשהן אובדין אין אובדין אלא מאותו דין, שהנשמה דנה את הרשעים, והנה "ערסאל" - שר של גהינם, עומד לפני נשמת הצדיקים, שלא יתפלל לפני הקדוש ברוך הוא על הרשעים, ושיתנם ברשותו להורידם לבאר שחת, שנאמר וכו', אמר ר' יהודא: באותה שעה, הנשמה - מה אומרת? הרימותי ידי אל קל עליון בשבועה, שלא להתפלל, ולא אקח לאותן הרשעים שהייתי מכריז לפניהם באותו עולם והוכחתים לחזור

עָלְיוֹ. בְּגִלְלַת זֶה צָרִיף הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה לִירֵא מְרֻבּוֹנוֹ וּלְהִסְתַּפֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּמַעֲשָׂיו, וְיֵשׁוּב מֵהֶם לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. כְּשֶׁהִסְתַּפֵּל דָּוֵד הִמְלִיךְ בְּאוֹתָם דֵּינֵי הָאָדָם כְּשֶׁמִּסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה', עַד שְׁלֹא תִצָּא מִהָעוֹלָם, כְּעֵת שֶׁאֵת נִמְצָאתָ עִם הַגּוֹף. וְכָל קֶרְבִּי אֵת שֵׁם קָדְשׁוֹ, אִתָּם הָאֵיבָרִים שֶׁמְשַׁתְּפִים בְּרוּחַ, כְּעֵת שֶׁהִיא נִמְצָאת אִתְּכֶם, הַקָּדִים לְבָרֵךְ אֵת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַד שְׁלֹא יִגִּיעַ זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְבָרְכוֹ וּלְהוֹדוֹת עֲלֵיכֶם.

הדין האחד לאדם הוא המיתה

הר"י מבואר, שהדין האחד לאדם הוא המיתה, וב"חסד לאברהם" איתא, שהעונש הזה קשה מאוד, וקצר הוא, כי נעשה לזמן מועט כפי עונג עבירה שהיא בשעה קלה, וקודם שנדבר במיתת הצדיקים ובמיתת הרשעים, נדבר תחילה, דרך כלל, מענין המיתה שהיא בהכרח אף לצדיקים, שלא חטאו בעולם, כמו שנאמר: ד' מתו בעטיו של נחש, והוא בהכרח בחטאו של אדם הראשון, וכענין מה שאמרנו בפרק ה' בשם האר"י זלה"ה, כי כשברא אדם הראשון כלל בו כל הטוב והם ס' רבוא נפשות קדושות, וכמו כן ברא אדם בליעל, כמו שכתוב: "גם את זה

זוה לשון הזוהר נשא (דף קכז): ובכמה בי דינא עבד בר נש כד נפיק רוחא מן גופא וחד דינה כד עובדוי ומילין אזלא קמי' וכרוזא מכריז עליה וחד דינא כד עייל לקבריה וחד דינא דתועלתא וחד דינא ברוחא אזיל ושחט בעלמא ולא אשכח אתר עד דישתלימו עובדוי ודא הוא ושבעה עידונין יחלפין עליה בגין כך בעי בר נש כדי ישתכח בהאי עלמא לדחלא ממאריה ולאסתכלא בכל יומא ויומא מעובדוי ויתיב מנייהו קמיה מאריה כך איסתכל דוד מלכא ואינון דינן דבר נש כד איסתלק מהאי עלמא, אקדים ואמר: "ברכו נפשי את ה'", עד דלא יפוק מהאי עלמא השתא דאנת אשתכחת עם גופא "וכל קרבי את שם קודשו" אינון שייפא דמשתתפא ברוחא השתא דאשתכחת עמהון אקדומו לברכא שמא קדישא דלא נמטי זימנא דלא תוכל לברכא ולאודעה ליה. תרגום: וְכִמָּה בְּתֵי דֵינִים עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשִׁיוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה? אֶחָד - אוֹתוֹ דֵּין עֲלִיוֹן שֶׁאִמְרָנוּ כְּשִׁיוֹצֵאת הָרוּחַ מִהַגּוֹף. וְאֶחָד דֵּין, כְּשֶׁמַּעֲשָׂיו וְדַבְּרָיו הוֹלְכִים לִפְנֵי וְהַפְּרוֹזִים מְכַרְזִים עָלָיו. וְאֶחָד דֵּין כְּשֶׁנִּכְנַס לְקֶבֶר. וְאֶחָד דֵּין הַקֶּבֶר. וְאֶחָד דֵּין הַתּוֹלַעַת. וְאֶחָד דֵּין הַגִּיהֵנִם. וְאֶחָד דֵּין הָרוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטַת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם עַד שִׁישְׁתַּלְמוּ מַעֲשָׂיו. וְדַאי שְׂבָעָה עֲדָנִים יִחְלְפוּ

תשובה ונתקבלה תשובתו, אמנם זוהמא זו לא תסור על ידי תשובה כי אם על ידי מיתה, כי היא מושרשת ודבוקה עם שורש נשמת האדם, וכמעט שנעשה הכל כמו עיסה אחת שמעורבת בה הקמח והמים, ואי אפשר לה להפריד כי אם על ידי קבורה, המתאכל הבשר ונרקב הרע תוך העפר, ונחש עפר לחמו, רצונו לומר: זוהמת הנחש תהיה ממותקת על ידי עפר וקבורה שהוא לחם לנחש, והטוב ישאר, והוא עתיד להיות בגוף זך ובהיר, כמו שהיה באדם הראשון קודם שחטא.

במתן תורה פסקה הזוהמא, וכשחטאו בעגל, חזרה הזוהמא

הנה במתן תורה פסקה הזוהמא ולא היו צריכים למיתה, וכשחטאו בעגל, חזרה הזוהמא, ונתערבו טוב ברע, וחזרו למיתה כבתחילה, וזה שאמר: "חרות על הלוחות" - חירות מן המלכויות ומן מלאך המות, כי אין המלכויות ומלאך המות שולטין בישראל אלא לסיבת הרע, שהוא חלק הסטרא אחרא, שנתערב באדם הראשון, עד כאן לשונו.

אלה הם דברי מדרש הנעלם וזהו וירא (דף ק"ח): וזה לשונו: האי אומנא דאפיק כספא ממקורא דארעא מאי עביד בקדמיתא מעייל ליה בנורא דליק עד דנפיק מני' כל הזוהמא

לעומת זה", והוא סטרא אחרא שהיו כלולים בו כל הרע, וכשחטא נמשך עליו כח הטומאה מהסטרא אחרא והרע שהיה כלול בו, וזה סוד יצר הרע שבאדם, והוא אותה קליפה הנמשכת מזוהמת נחש, ולכן יצר הרע יש בו כח להנהיג את האדם ולהנטותו למקום שהוא רוצה, וזה סוד מה שכתוב: כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, והוא כמו שהיה באדם הראשון רמ"ח אברים שהיו תלויים בו כל הנשמות הטובות, וכשחטא אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת טוב ורע, ונתערבו יחד, נתלבשו אותן הנשמות הטובות הנאחזות באברי אדם הראשון עם אותו של בליעל כל אבר תוך אבר כמוהו. כיצד? ראש תוך ראש וכו' עד רגלין ברגלין, נמצא - הנשמה הניתלת באבר הגבוה של הקדושה מתלבשת בתוך אבר אחר כמוהו בקליפה, ולכן כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, כי הרע המלבישו גם כן גדול, וזה שאמרו, אנשים גדולים שחטאו בחטאים גדולים ועצומים כירבעם ואחאב ומנשה וכיוצא בהם, והנה אותה הזוהמא הנדבקת בו ובכל הנשמות, אי אפשר להפריד אותה כי אם על ידי מיתה, אף על פי שכל הזוהמות והקליפות שממשיך עליו על ידי חטאו יכול להפריד מעליו על ידי תשובה, וגם אדם הראשון עשה

את הגוף הזה תחת הארץ, עד שכלו נרקב ויצאה ממנו כל הזמה הרעה, ונשארו אותו תרוד רקב ונבנה ממנו הגוף, ועד עכשו הוא גוף לא שלם. אחר אותו יום הגדול, שפיתוב (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה, מסתרים כלם בעפר כמו בתחלה מלפני פחד והחזק של הקדוש ברוך הוא. זהו שפיתוב (ישעיה ב) ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד ה' ומקדר גאוונו וגו'. ויצא נשמתם ומתעפל אותו תרוד רקב, ונשארו גוף שנבנה שם [האור] שלו כאור השמש וכזה הרקיע, שפיתוב (דניאל יב) והמשכלים יזהרו כזה הרקיע וגו', ואז כסף שלם בלי ערבוניה אחרת.

אפילו הצדיקים לא יבצר מהם לפחות שעה אחת קודם תחיית המתים לשוב לעפרו

הרב רבי משה אלשיך כתב גם כן כעין זה בפרשת בראשית על הפסוק: "ויעש אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" – בתורתו של ר' מאיר היה כתב "כתנות אור" – באל"ף, המכוון בדבריו, כי האדם הוא הנפש, כמו שאמר: "על בשר אדם לא יוסך" – יורה כי הבשר הוא של אדם ולא אדם, והגוף הוא המלביש, ובתחילה היה גופו אור זך מעשת אלוקים כלוחות, וזה שאמר: "כתנות אור" –

דארעא יהא אשתארת כספא, אבל לא כספא שלימתא בלא ערבוביא לבתר מאי עביד העייל ליה בנורא כד בקדמיתא ונפיק מיניה וכו' כמד"א הני סיגים מכסף וכדין הוא כספא שלימה בלא ערבוביא וכך הקדוש ברוך הוא מעייל ליה האי גופא בארעא עד דאיתרקב כולא ונפיק מיניה האי זוהמא בישא ואשתאר ההוא תרווד רקיב ואתבני האי גופא מניה, עד כאן הוא גופא ולא שלים לבתר בההוא יומא רבא דכתיב וה' ביום אחד יודע לה' לא יום ולא לילה ממטמרון כולהו כבקדמיתא מן קדם דחילו תקיף דקודשא בריך הוא הה"ד ובאו במערות ובמחילת עפר וגו', ונפיק נשמתא ומתאכל ההוא תרווד רקב ואשתאר גופא דאתפני תמן כנהורא דשמשא וכזיהרא דרקיע, דכתיב: "והמשכילים יזהירו כזוהר רקיע וגו'", וכדין כספא שלים גופא שלימה בלא ערבוביא אחרא, עד כאן לשונו. תרגום: האמן הזה שמוציא כסף ממקור הארץ, מה עושה. בתחלה? מכניס אותו לאש דולקת עד שמוציא ממנו את כל הזמה של הארץ, והרי נשארו כסף, אבל לא כסף שלם. אחר כך מה עושה? מכניס אותו באש כבתחלה ומוציא ממנו סיגים, כמו שנאמר (משלי כה) הגו סיגים מכסף וגו', ואז הוא כסף שלם ללא ערבוניה. כך הקדוש ברוך הוא מכניס

בלא צער כמשוך נימא מחלבא, ואם אין בו דברים הללו, יוצאת נשמתו מגופו כגרירת קוצים מהצמר, וכשבא מלאך המות אל צדיק, אומר לו: קונך שלחני אליך, ואומר לו שעה זו ואי אפשר לעברה, אלא ששמעתי מאחורי הפרגוד שהקדוש ברוך הוא מתקן לך מדור בגן עדן, עד כאן לשונו.

גדולה מזו אמרו בזוהר חיי שרה (קלא ע"ב) וזה לשונו: מאן דאשתדל באורייתא, אף דמית לא מית על ידי ההוא חייא בישא, אלא אתדביק בשכינתא ואזיל לחיי עלמא. תרגום: ועל כן, כל מי שמשתדל בתורה, אין יכול לשלט עליו הנחש הרע ההוא שהחשיך את העולם.. אלא נדבק בשכינה והלך לחיי עולם.

בשעת סלוקם של צדיקים, הקדוש ברוך הוא מזאה להם שכרם

גדולה מזו אמרו במדרש חיי שרה וזה לשונו: כתיב "עוז והדר לבושה" - כל מתן שכרן של צדיקים מתוקן להם לעתיד לבוא, ומראה להם הקדוש ברוך הוא, עד שהן בעולם הזה, מתן שכרן העתיד ליתן להם לעתיד לבוא, "ונפשם שביעה" והם ישנים, שנאמר: "כי עתה שכבתי ואשקוט", הרי בשעת סלוקם של צדיקים, הקדוש ברוך הוא מראה להם שכרם כד דמיך ר' אבוה וכו'.

כמלאך ה', שמתלבש בבואו לעולם מלבוש דק וזך, ולכן היה תפוח עקבו מכה גלגל חמה, ואחר כך כשחטאו, "וילבישם כתנות עור" - בעי"ן, כמונו היום, ואי אפשר לזכך החומר ולבוא לראשיתו, עד יתמרק ויעשה בריה חדשה על ידי טל העליון על כן הוכרחה המיתה כללות, שאפילו הצדיקים לא יבצר מהם לפחות שעה אחת קודם תחיית המתים לשוב לעפרו, כי בחיים בלתי אפשרי.

מיתת צדיקים היא בלא צער

הנה מיתת צדיקים היא בלא צער, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה במס' חיבוט הקבר פ"ד, הובא ב"ראשית חכמה" שער היראה (פ"ב): אמר ר' יוסי: בא וראה, מה בין בהמה לאדם? בהמה - כמה יסורין סובלת בעולם, שוחטין אותה ואין עליה דין, אבל כמה יסורין אדם סובל בעולם הזה ולאחר מיתה, אם הוא צדיק גמור פוטרין אותו מן הדין, ואם רשע גמור, דנין אותו בדינין חמורים. אמרו: בשעה שהאדם נפטר מן העולם, לא די שנבהל ממלאך המות שכולו מלא עיניים וחרבו שלופה בידו, אלא שואל אותו: "כלום עסקת בתורה ובגמילות חסדים? והמלכת לקונך שחרית וערבית? והמלכת את חבריך בנחת רוח?" אם יש בו דברים הללו זורק אותה טיפה לתוך פיו, ויוצאת נשמתו

המיתה היא תקון לצדיק, שעל ידה זוכה להתלבש בלבוש רוחני

הרב ר' משה אלשיך דקדק ואמר:
 "נפשם שביעה" - רצונו לומר, מהתענוג העצום אשר זכו אליו והם ישנים, רצונו לומר: מתים בנשיקה, רצונו לומר: בלי צער, שנאמר: "כי עתה שכבתי ואשקוט", והוא כנוי למיתה, ישנתי ואז ינוח לי, שיהא מתתי כישן בלי צער אז ינוח, וזה לשונו: ראוי שתדע כי המות לישראל הוא חסד עליון לתיקון נפשם וכו', עיין שם פרק ו' שער האהבה, והביא זוהר תרומה וזה לשונו: "והנה טוב מאוד", "טוב" - זה מלאך חיים, "מאוד" - הוא מלאך המות, שהוא יותר טוב, דעצית פקדא דמאריה, וכתב שכוונת הזוהר הוא, כאשר חטא אדם הראשון נתלבש בו בגוף החומר העב אשר מונע הנפש להסתכל ברוחניותו העליונות, ועל ידי מיתה פושט הלבוש הזה ומתלבש בלבוש רוחני ממצעשה התורה והמצוות שעוסק בעולם הזה, ועל ידי זה יזכה להסתכל ולהתעדרן באור החיים העליונים, ועיין לעיל פ"ה מה שכתבנו בענין אלו המלבושים, נמצא המיתה היא תקון לצדיק, שעל ידה זוכה להתלבש בלבוש רוחני, ולרשע שמפחד מהמיתה ישוב בתשובה.

ענין המיתה, שלא יושפע חיים לנפש ורוח התחתונים

כתב עוד, שענין המיתה הוא, כי הנשמה היא של חוט של שלהביות הנמשכים מלמעלה למטה, ואינם חיים אלא משרשם הנשפע בהם לעולם, וכיון שהקדוש ברוך הוא רוצה לסלק סיוע מהנפש ורוח התחתונים מסלק שורש הפשור עמו, שלא יושפע חיים לנפש ורוח התחתונים, ומיד האדם מת, כמו שאמר, ששואב הרוח ההוא ומאספו אליו, כן הרוח והנפש נאספים למקורם.

והביא ראיה לדבריו מזוהר ויחי: אמר ר' יהודא זכאין אינון צדיקיא כד בעי קודשא בריך הוא לאתבא רוחא ליה כו', עיין שם.

הלומד לשמה - מות על ידי נשיקה

בוזוהר וישלח: הלומד לשמה - מת על ידי נשיקה, פירש, שמתגלה אליו השכינה, וכאשר הנשמה רואה אותה, מרוב דביקתה וחיבתה אליה, כי משם ירדה לעולם הזה, מנחת הגוף והלכה לה אחרי השכינה, ובזה מסתלק מהגוף בלא צער.

לא נפטר האדם מהעולם עד שיראה את השכינה

עוד ממיתת צדיקים בזוהר וירא, שלא נפטר האדם מהעולם עד

למעבד בה נוקמין, אתי קרא ואוכח
 "לעם נכרי לא ימשול למכרה"
 אילון מלאכי חבלה. תרגום: לעם
 נכרי לא ימשל למכרה. עלובה היא
 הנשמה, שכאשר יוצאת מן העולם
 וכן אדם מסטה דרכו עמה, היא
 רוצה לעלות למעלה לתוך המחנות
 הקדושים, משום שהמחנות
 הקדושים עומדים באותה דרך של
 גן עדן, ומחנות נכריים עומדים
 באותה דרך של הגיהנם.

זכתה הנשמה, ואותה שמירה
 ופרישת לבוש הנכבד
 עליה. כמה מחנות קדושים מעתדים
 לה להתחבר עמה ולהכניס אותה לגן
 עדן. לא זכתה - כמה מחנות נכריים
 מזמנים להכניס אותה בדרך הגיהנם,
 ואותם מחנות של מלאכי חבלה
 מזמנים לעשות בה נקמות. בא הכתוב
 ומוכיח, לעם נכרי לא ימשל למכרה -
 אלו מלאכי חבלה. בכבודו בה - אותה
 שמירה שהקדוש ברוך הוא עושה לה
 שמירה שלא ישלט בה עם נכרי
 באותה הפריסה ששומרת עליה.

הקרובים והנאהבים בחיים גם במותם לא
 נפרדו לקבל את קרוביהם עמהם במחיצתם
דע, שלא המלאכים משרתי עליון
 לבד יוצאין לקראת נשמתו של
 צדיק, אלא אף גם נשמת הצדיקים
 שכבר מתו, הקרובים והנאהבים
 בחיים גם במותם לא נפרדו לקבל את

שיראה את השכינה, הה"ד "כי לא
 יראני האדם וחי", ובאים עם
 השכינה ג' מלאכים לקבל נשמתו,
 שנאמר: "וירא אליו... וירא והנה
 שלושה אנשים", ובגמרא: אמר ר'
 אליעזר, בשעה שהצדיק נפטר
 מהעולם ג' כתות מלאכי השרת
 יוצאים לקראתו: אחת אומרת:
 "יבוא בשלום", ואחת אומרת:
 "הולך נכחו", ואחת אומרת: "ינוחו
 על משכבותם", ובזוהר בראשית:
 תרין מלאכים נפקין בכל נשמתא ואי
 זכי אינין נטרין ליה, כמו שאמר:
 (תהלים צא) "כי מלאכיו יצוה לך וכו'",
 ואי לא זכי אינון וקטרגא עליהו,
 תרגום: כמה יוצאים עם כל נשמה
 ונשמה שנים, אחד מימין ואחד
 משמאל. אם הוא זוכה - הם
 שומרים אותו, שפכתוב כי מלאכיו
 יצוה לך. ואם לא - הם מקטרגים
 עליו. ובזוהר משפטים וזה לשונו:
 "לעם נכרי לא ימשול למכרה" -
 עליבתא איהו נשמתא דכד נפקי
 מעלמא ובר נש אסטי אורחא בהדה
 היא בעית לסלקה לעינא גו משריין
 קדישא מתעדתינ לה לאתחברה
 בהדה היא בעית לסלקה לעינא גו
 משריין קדישא מתעדתינ לה
 לאתחברה בהדה, ולמעיל לה לגן
 עדן. לא זכתה כמה משריין נוכראין
 מתעדתינ באורחא דגהינם, ואינון
 משריין נוכראין דמלאכי חבלה זמינן

הַרְשָׁעִים שְׁטוּרְדִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם בְּגִיהֵנָם, וְכָלֶם עֲצוּבִים וּפּוֹתְחִים בְּנֵי וּמְסִימִים בְּוֵי, וּמְרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם כְּמוֹ גֵן שְׁעוֹלָה מִהָאֵשׁ. אָף כִּף הוּא פּוֹתַח וַי. לְמַדְנוּ, בְּשַׁעַה שְׁיוּצָאת נִשְׁמַת הָאָדָם, הוֹלְכִים כָּל קְרוֹבֵיו וְחִבְרָיו שְׁבָאוֹתוֹ עוֹלָם עִם נִשְׁמָתוֹ, וּמְרָאִים לוֹ מְקוֹם הָעֶדוֹן וּמְקוֹם הָעֲנָשׁ.

החוטא לא יוכל לבוא אל מקומו

הרב ר' משה אלשיך כתב בביאור, מה שאמר: "ויאסף אל עמיו" - רצונו לומר, שהלך למקומו לגן עדן עם קרוביו ובני מדינתו, אשר באו לקבל פניו, ולא עכבו שום עוון, מה שאין כן החוטא - אף שיש לו הרבה זכויות ומעט מזעיר עוונות לא יוכל לבוא אל מקומו, עד כאן לשונו.

בשעת פטירת הצדיק - חוזרים ומתחדשים מעשיו

בספר "קול בוכים": בשעת פטירת הצדיק - מתעוררין כל מעשיו, שעשה בעולם הזה, וכל התורה שעסק בה וכל היחודים שיחד בעולם הזה בתורתו ובמעשיו - כולם חוזרים ומתחדשים, והוא בסוד מה שאמר בזוהר ויחי בהילולא רבה דר"ש תהא מתקן פתורא שנאמר לר' יצחק, כי בודאי הוא הלולא רבה.

בן איתא במדרש רות: כשנפטר ר' חסדאי הלך ר' יוסי בריה,

קרוביהם עמהם במחיצתם ולהתענג בחברתם, כמו שאמרו בגמרא: אמר רב חייא בר אדא, אמר רב יהודא בר שאול, בשעה שהצדיק נפטר מן העולם מ"ה אומרים לפני הקדוש ברוך הוא: "רבנו של עולם! צדיק בא". אמר הקדוש ברוך הוא: "יבואו צדיקים ויצאו לקראתו" - "יבואו שלום וינחו על משכבותם".

בזוהר ויחי: הנא בשעתא דבר נש מית אתיהב ליה רשותא למחמי וחמי קריבו וחברך דההוא עלמא סלקין ואשתמודע להו וכולהו גליפון בדיוקניהון כמה דהוי בהאי עלמא, אי זכאה האי בר נש כולהון חדאין קמיה ומקדמין ליה שלום, ואי לא הוי זכאה לא אשתמודעו לגביה אלא מאינון חייבא דנהורין ליה בגהינם בכל יומא וכולהו עצבין ופתחי בוי ובסיימו בוי וסליק עינוהי וחמי לון כשלהובא דאסתלק בנורא, אף הוא פתח בוי תנא בשעתא דנפיק נשמתא מבר נש אזלי קרובי וחברוי דהאי עלמא סלקין עם נשמתא וכו'.

תרגום: לְמַדְנוּ, בְּשַׁעַה שְׁאָדָם מֵת, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְרָאוֹת, וְרוֹאֶה אֶצְלוֹ קְרוֹבָיו וְחִבְרָיו מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹדֵעַ לָהֶם, וְכָלֶם חֲקוֹקִים בְּדַמְיוֹתֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם צְדִיק אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּלֶם שְׂמִיחִים לְפָנָיו וּמְקַדְמִים לוֹ שְׁלוֹם. וְאִם אֵינוֹ צְדִיק, לֹא נוֹדְעִים אֵלָיו. פָּרַט לְאוֹתָם

הכרת הוא העונש המגיע לנשמה לאחר
ההפרדה מן הגוף

ועתה נבאר מהצער הגדול שסובל
הרשע במותו ומהדינין שדנין
אותו אחר מותו, ונביא תחילה, מה
שאמר בספר "נשמת חיים", להשיב
לאומר, שאין מבואר בתורת עונש
החטא אחר המות, והאריך בזה,
ונביא קצתם האחד, מה שאמר כמה
פרשיות בתורה עונש כרת, כגון:
האוכל חמץ בפסח והאוכל חלב
וכיוצא, ועל כרחך, שהעונש הוא
לאחר המיתה, דאין לומר שיכרת
וימות האוכלם, דהחוש מכחיש זה
דהוא אינו סם מסמי המות, ואין
לומר, שפרושו שימות בימי עלומיו
ובחצי ימיו, אם כן כמה יענש עובר
עליהם בימי זקנותו? ואין לומר,
שעונש כרת יבוא לזרע החוטא, הרי
כבר כתוב: "לא ימותו אבות על
בנים", וגם השכל אינו נותן שאיש
עובר עבירה ימות זקן ושבע ימים
והעונש יגיע לבניו, ועל כרחך תפרש,
שהכרת הוא העונש המגיע לנשמה
לאחר ההפרדה מן הגוף, כמו שאמר
הרמב"ם פ"ח מהלכות תשובה,
שאינו זוכה לחיי עולם הבא, כמו
שכתוב "הכרת תכרת" - פירש:
"הכרת" - מהעולם הזה. "תכרת" -
מהעולם הבא, ורצונו לומר: אותה
הנפש שפרשה מהגוף בעולם הזה
נכרתת גם מעולם הבא, וכן ראי'

ומצאתי כתוב בדברי המגיד שהיה
לגאון הב"י ובת תמן בבי קברא ההוא
לילא שמע סגי חדוון דכיתות כיתות
דמתכנפ' והוי אומרין ניזל לחדוותא
דאורייתא דר' חסדאי, ומצאתי כתוב
בדברי המגיד שהיה לב"י, שהבטיחו
המגיד שידרוש בגן עדן ז' ימים,
וסימן אמר לו: "משתה שבעת ימים
בחצר גינת ביתן המלך", והימים
שיראה לו גודל מעשיו לכל הנשמות
בגן עדן יהיה ק"פ יום. סימן מסר לו
"בהראותו את עושר כבוד מלכותו
ואת יקר תפארת גדולתו ימים רבים
שמונים ומאת יום", מלבד הבטחות
נפלאות י"ד ליבושין דיקר וכו' זכאה
חולקיה, עד כאן לשונו.

פרק י"ג

בן יבואר מהצער הגדול שסובל
הרשע במותו מהדינים שדנים
אותו אחר מותו: א. ולמה אינו מבואר
בתורה עונש לחוטאים אחר המוות.
ב. ומה ענין הכרת ועונש כף הקלע. ג.
ולמה אינו נותן חשבון על עוונותיו
קודם מותו. ד. והחילוק בין המיתה
בארץ ישראל למיתה בחוץ לארץ,
והדינים אשר לו, כשמוליכין אותו אל
הקבר, ושיש חיות רעות השומרים,
שלא להניחו לגן עדן, אלא נשמות
טהורות מניחין לגן עדן. ה. וביאור
מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק:
"ופנית בבקר והלכת לאהליך".

מנוחה, עד שמניחים אותה באיזה גוף
אם בהמה ואם איש.

בן ביחזקאל נאמר: "והרשע ישוב
וגו' חיה יחיה ולא ימות", עד
כאן לשון ספר "נשמת חיים".

הנשמה והרוח אין נפרדים זה מזה ולא שייך
בהם כרת

בכתבי האר"י זלה"ה ענין הכרת
הוא, כי האדם יש בו רוח
נפש ונשמה, והנשמה מקבלת משפע
עליון ראשונה, והיא מעלת העיקר
לעצמה, והתמצית נותנה אל הרוח,
שהוא לבוש הנשמה, וכן הרוח אל
הנפש, והנפש נותנת דהתמצית אל
הגוף, ואחר המוות לעולם הנשמה
נקשרת ברוח, ואיש מאחיו לא יפרדו,
ואם האדם זוכה גם הנפש מקבלת
מאור הנשמה, והרוח ממקור העליון
הנמשך לנשמה ורוח, מלבד הנמשך
לה ממקום הנשפע אל הנפש, וזה
שאמר: "והשביע בצחצחות נפשך" -
צח חד, צחות תרין, והוא, שגם הנפש
נוטלת מן הצח המגיע אליו ומן
הצחות של הנשמה והרוח, ומפני
שהם לא יפרדו לעולם, לכן כוללם
בתיבה אחת, וכולם ממשיכים אל
העצמות שבקבר, שהעצמות
מתחברים עצם אל עצם, והנפש
נכנסת בתוכם בעודו בקבר. זה
שאמר: "ועצמותיך יחליץ" - מלשון
חלוצי צבא, והיינו, סדר כלי זיין,

ממ"ש: "השמר לך ושמור את נפשך
מאוד" - רצונו לומר: "לך" - שלא
תאבד גופך בעולם הזה, "ושמור
נפשך" - שלא תכרת מעולם הבא, וכן
הוא אומר: "אל תשקצו את
נפשותיכם" - והלא אומות העולם
אוכלים ובריאים וחזקים, ועל כן
צריך לפרש שמשקץ נשמתו, וכן הוא
אומר: "מי אשר חטא לי אמחנו
מספרי", ובדניאל וספרין פתוחין "כל
הנמצא בספר", וכן "ויכתוב בספר
זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו",
וכן "שימה דמעתי בנאדך הלא
בספרתך", "ועל ספרך כולם יכתבו",
ובנין אב לכולם, "ימחו מספר חיים,
ועם צדיקים אל יכתבו", ודברי
אביגיל: "והיתה נפש אדוני צרורה
בצרור החיים את ה' אלוקיך ואת נפש
אויביך יקלענה בכף הקלע".

עונש רשעים - עונש כף הקלע

בגמרא שבת: תניא ר"א א' נשמתן
של צדיקים גנוזות תחת
כנפי השכינה, שנאמר: "והיתה נפש
אדוני צרורה וגו'", ושל רשעים
דוממות והולכות, שנאמר: "ואת נפש
אויביך וגו'", רצונו לומר, שאין עונש
רשעים העדר ראית פני השכינה לבד,
כי אם גם עונש כף הקלע, והוא, כי
אין מניחים לה לעלות אל מקום
חוצבה, ולמטה אין לה גוף לשכון,
היא נע ונד, שמתנועעות בלי שום

ורואה מלאך ארכו מסוף עולם ועד סופו, ומכף רגלו ועד קדקדו מלא עינים, לבושו אש כסותו אש וסכין בידו וטיפה של מרה תלויים בו, ממנה מסריח ממנה פניו מוריקות, ואינו מת עד שרואה הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל רואים במיתתם, שנאמר (תהלים כב ל) לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה, מיד מעיד על עצמו, ועל כל מה שעשה בעולם הזה והקדוש ברוך הוא חותם, אם הוא צדיק מוסר נפשו לבעליו ומקבל המיתה בסבר פנים יפות ונדבק אל הקדושה, ואם רשע גמור הוא מקשה ערפו, ומגביר יצרו ויצאת נשמתו ממנו בחזקה, ואינו נדבק בשכינה אלא ביצר הרע, מכאן אמרו רבותינו זכרונם לברכה אפילו בשעת פטירתו של אדם רשע, יצרו מתגבר עליו, ראב"י אומר כשם שמקשה ערפו בעולם הזה, כך מקשה ערפו בעולם הבא, בשעה שעומד לדין, שנאמר (תהלים קיב י) רשע יראה וכעס, בשעת פטירתו של צדיק, מהו אומר הצדיק אבד וגו' ובשעת פטירתו של רשע, מהו אומר ובליעל כקוץ מנד, ובספר חסד לאברהם מה שנותן חשבון על עונותיו קודם מותו, הוא כי יש מיתה קלה כמשחיל נימא מחלכא, ויש קשה כגרירת קוצים מהצמר, והוא מענישו כפי מה שנדבק בעבירה,

שהוא זה על גבי זה, אבל אם לא זכה, שעבר על כריתות, הנה הגוף נכרת שאין הנשמה שורה בו, גם הנפש נכרתת ומתפרדת מן הנשמה והרוח, וזה שאמר: "ונכרתה הנפש ההיא" – אבל הנשמה והרוח אין נפרדים זה מזה ולא שייך בהם כרת, כי אין פגם נוגע בהם לעולם, עד כאן לשונו.

ובעין זה כתב בבחי פרשת אחרי מות, שהכריתות הם על ג' חלקים, יש כרת לגוף לבד, ויש כרת לנפש לבדה, ויש – לגוף ולנפש, והוא לפי זכות האדם הנכרת, עד כאן לשונו.

אדם מת באים אליו ד' מלאכים, אחד ממלאכי השרת לכתוב זכיותיו ואחד ממלאכי השרת לכתוב חובותיו ואחד סופר ואחד שממונה עמו ואומר לו קום הגיע קיצך

ועיין בספר חסד לאברהם (עין משפט נהר פ"ו) שהאריך בזה, לבאר ענין הכרת באריכות, והנה מהצער הגדול שיש לרשע במותו, כתבנו למעלה (פי"ב בשם מסכת חיבוט הקבר) שנשמתו יוצאה מגופו כגרירת קוצים מהצמר, ובפרק א' דמסכת חיבוט הקבר, זה לשונו: אדם מת באים אליו ד' מלאכים, אחד ממלאכי השרת לכתוב זכיותיו, ואחד ממלאכי השרת לכתוב חובותיו, ואחד סופר, ואחד שממונה עמו ואומר לו קום הגיע קיצך, אמר לו עדיין לא הגיע קיצ, מיד פותח עיניו

ישראל מה שאין כן בחוץ לארץ מיתתם היא על ידי מלאך המות, שהוא כמו נחש ממש, ואם ירצה עם הארץ להינצל מסכין פגום, יחזיק לומדי תורה כמו שכתוב בזוהר רעיא מהימנא (פרשת צו) וזה לשונו תלמידי חכמים לית לון מדילהון מזונא, ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנייהו גביה כפום רעותה, רצה לומר שמקבל דבריו יתקיים ביה (תהלים לו ט) אדם ובהמה תושיע ה', יושיע ליה משוד וגזילה, יושיע ליה ממלאך המות, דלא שליט ביה ולא ישחוט ליה בסכין פגומה, דאיתמר בה (שמות כב ל) לכלב תשליכון אותו הוא ס"מ, תרגום הזוהר: וְאִם עִם הָאָרֶץ סוֹבֵל אוֹתוֹ בְּמָמוֹנוֹ וְנוֹהֵג בּוֹ כְּפִי רְצוֹנוֹ לְשִׁמְשׁ אוֹתוֹ וְלִהְתַּנְהֵג בְּמַצּוֹת כְּפִי רְצוֹנוֹ, יִתְקַיֵּם בּוֹ - אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ מִשׁוֹד וּמִגְזֵלָה, יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ מִמְּלָאךְ הַמָּוֶת שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ בְּסַכִּינוֹ הַפְּגוּמָה. וְכָל מִי שֶׁנִּשְׁחַט בְּסַכִּין פְּגוּמָה, הוּא נִבְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְכָלֵב תִּשְׁלַכֵּן אוֹתוֹ, שֶׁהוּא סְמָא"ל. וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל תְּלִמִּיד חָכָם נִקְרָאת שֶׁבֶת הַמְּלָכָה, נֶפֶשׁ יִתְרָה שֶׁל שֶׁבֶת, וְהַעֲנַג שֶׁלָּהּ נִשְׁמַת חַיִּים וְרוּחַ שְׁכָלִי. וְהֵם נִשְׁמָה יִתְרָה. ע"כ.

אמנם תלמידי חכמים העוסקים בתורת ה' שהוא עץ חיים אין צריכים להמיתה על ידי שום אחד מהסכנים אלו רק על יד אסיפה והוא

לכן נותן חשבון לפני מותו, כי שם המלאך המות כדי שיגבה החוב שלו, על פי רשות שמרשים לו מלמעלה, שיגבה כעין המיתה, שיעור צער מה שנהנה מיצר הרע, כך יחדדנה וישחיינה ויעבירם על האדם, ויגבה חובו, בעת פרידתו נפש מהגוף.

ג' מינין הם בסוד מיתה האחד המתים על ידי מלאך המות, שהוא שוחט בסכין פגימה אוגרת ומסוכסכת והוא נבילה, אמנם המתים בארץ ישראל הם על ידי מלאך הקדוש והטהור, על ידי סכין בדוק בחרב של הקדוש ברוך הוא, ועמי הארץ הנשחטים כבהמה

וכתב עוד ג' מינין הם בסוד מיתה, האחד המתים על ידי מלאך המות, שהוא שוחט בסכין פגימה אוגרת ומסוכסכת והוא נבילה, ואז הוא טמא אשר כל החיצונים שולטין בו, אמנם המתים בארץ ישראל הם על ידי מלאך הקדוש והטהור, על ידי סכין בדוק בחרב של הקדוש ברוך הוא, והם עמי הארץ הנשחטים כבהמה, על ידי סכין ושחיטתו כשרה, כי הסכין הוא הקליפה טהורה, המפריד הנפש מהגוף על ידי מלאך הקדוש והטהור, ועל ידי צער מיתה הם מתכפרין, בסוד (דברים לב מג) וכפר אדמתו עמו, אמנם מיתתו היא על ידי מלאך כשר, שיורד ועולה ונוטל רשות, יורד ונוטל נשמה, כמו נחש אבל לא נחש ממש, וכל זה הוא בארץ

דינא, לאסתלקא מעלמא בההוא שעתא כד איהו יתיב בקולריה דמלכא, עד דאיהו זקיף עינוהי, חמי דאתון לגביה תרין דכתבין קמיה, כל מאי דעביד בהאי עלמא, וכל מאן דאפיק מן פומא, ויהיב דינא על כולא, וכתבין קמיה, הדא הוא דכתיב (עמוס ד יג) כי הנה יצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו', והוא אודי עלייהו, מאי טעמא, בגין דהאי עובדא דהוא עביד סלקא לעילא וקיימא עלייהו לאסהדא ביה, וכולהו נחתין ארשימו עלייהו קמיה, ולא מתאבדין עד שעתא דאתדן בהו בהאי עלמא וכו'. תרגום הזוהר: רבי אבא פתח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבֵי אֶת שֵׁם קְדָשׁוֹ. כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל וּלְדַעַת בְּעִבּוֹדַת רְבוּנוֹ וְכו'. בֹּא רְאֵה, בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחוֹשֵׁב שֶׁשְׁלוֹ הוּא תְּמִיד וַיִּשְׁאֵר בְּתוֹכוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עַד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם, נוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּקוֹלֵר אִם דְּנִים אוֹתוֹ בְּמוֹשֵׁב הַדְּיָנִים עִם שְׂאֵר בְּנֵי הַדִּין. אִם נִמְצָא לוֹ סְגוּר - הֲרֵי נִצּוֹל מֵהַדִּין. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מִלֵּיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרוּ וַיִּחַנְּנוּ וַיֹּאמְרוּ וְגו'. מִי הוּא הַסְּגוּר? אֵלֶּה מַעֲשֵׂים כְּשֵׁרִים שְׁעוֹמְדִים עַל הָאָדָם בְּשַׁעַה שְׁמֻצְטְרָךְ לָהֶם. וְאִם לֹא יִמְצָא עָלָיו סְגוּר - הֲרֵי הִתְחַיֵּב מֵהַדִּין לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם. בְּאוֹתָהּ שַׁעַה כְּשֶׁשׁוֹכֵב בְּקוֹלֵר הַמֶּלֶךְ,

שהשכינה מתגלת אליו עם סיעת צדיקים שבגן עדן, והוא בעצמו נגוע על ידי שום אחד מגשמת החומר, והוא נאסף על עמיו עם השכינה, ואותה האסיפה לכבוד השם מתרת אותו, עיין שם, והם דברי רעיא מהימנא בזוהר סוף שמיני, וכתב עוד שיש ג' מלאכים הממונים על המיתה, עיין שם (עיין משפט נהר י"ח).

כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל וּלְדַעַת בְּעִבּוֹדַת רְבוּנוֹ בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחוֹשֵׁב שֶׁשְׁלוֹ הוּא תְּמִיד וַיִּשְׁאֵר בְּתוֹכוֹ לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. עַד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם, נוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּקוֹלֵר אִם נִמְצָא לוֹ סְגוּר - הֲרֵי נִצּוֹל מֵהַדִּין

עוד מענין מיתה בזוהר (נשא דף קכ"ו) ז"ל: רבי אבא פתח לדוד ברכי נפשי את ה', כמה אית ליה לבר נש, לאסתכלא ולמנדע בפולחניה דמאריה וכו', תא חזי בר נש אזיל בהאי עלמא, וחשיב דדליה היא תדיר, וישתאר בגוה לדרי דרין, עד דהוא אזיל בהאי עלמא, יהבין יתיה בקולריה, רצה לומר שנעשה חולי, עד דהוא יתיב דיינין ליה בקינפון רצה לומר מקום משפט, אשתכח ליה סנגוריא, אישתזיב מן דינא, הדא הוא דכתיב (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו', מאן הוא סנגוריא, אילין עובדין דכשרין דקיימין עליה דבר נש, בשעתא דאצטרין ליה, ואי לא אשתכח סנגוריא, הא אתחייב מן

רוח ונפש כְּאַחַד. אוי על אותו הדין!
אוי על מעשיו!

בשעתא

דמלכא, ואתדן דינא ואירשם דלא אשתכח סנגוריא עליה, סנטורא דמלכא נחית וקאים קמיה לרגלוי, וחד סייפא שניא בידיה, וזקיף בר נש עינוהו, וחמי דכתלי דביתא מתלהטין באשא דזיוא מניה, אדהכי חמי ליה קמיה, מלא עיינין, לבושא דלהיט קמיה דבר נש, הכי הוא ודאי, ואי תימא, הא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות, האיך יכול לאחזאה בארעא, מלה דא אוקמוה, וכיון דנחית אתלבש בגופא, למאן דאתחזי בהאי לבושא, דאתלביש בה, ושאר בני נשא, לא חמאן ליה, כיון דחמי ליה, אזדעזע רוחא וגופא, וליבא לא שביק, בגין דאיהו מלכא בכל גופא ורוחא, אזיל בכל שייפא ושייפא, ואשתאל מניה, כבר נש דאשתאל מחבירה למיהך לאתר אחרא, כדין הוא אמרוי, על כל מה דעביד, ולא מהניא ליה, אלא אי אקדים אסוותא בתשובה, עד דלא מטי האי שעתא.

כדין דחיל בר נש ובעי לאתטמרא ולא יכיל, כיון דחמי דלא יכיל, פתח עינוהי ואסתכל ביה בעיינין פקיחין, כדין הוא מסר גרמיה ונפשיה, והאי שעתא הוא עידן דדינא רבא, דבר נש אתדן ביה בהאי עלמא, ועם כל דא רוחא אזלא ושאיט בכל

עד שְׁמַרִים עֵינָיו, רואֵה שְׁבָאִים אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁכוּתָבִים לְפָנָיו כֹּל מַה שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֹל מַה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו, וְנוֹתֵן דִּין (חשבון) עַל הַכֹּל וְכוּתָבִים לְפָנָיו. זֶהוּ שְׁכֻתוֹב (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֵרָא רוּחַ וּמִגִּיד לְאָדָם מַה שֶׁחֹו וְגו'. וְהוּא מוֹדֵה עֲלֵיהֶם. מַה הִטְעַם? מִשׁוֹם שֶׁאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שֶׁעָשָׂה, עוֹלָה וְעוֹמֵד עָלָיו לְהַעֲד בּוֹ, וְעוֹמְדִים לְהַעֲד עָלָיו, וְכֹלֶם יוֹרְדִים וְנִרְשָׁמִים לְפָנָיו וְעוֹמְדִים לְפָנָיו, וְלֹא עוֹבְרִים מִמֶּנּוּ עַד שֶׁעָה שְׁנֵדוֹן בָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. בֵּא רְאֵה, כֹּל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעָשָׂה בֵּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֹּל זְמַיְנִים וְעוֹמְדִים לְהַעֲד בּוֹ, וְלֹא נֶאֱבְדוּ מִמֶּנּוּ. וּבְשַׁעֲה שְׁמוֹצִיאִים אוֹתוֹ לְקַבֵּר, כֹּלֶם מְזַדְמָנִים וְהוֹלְכִים לְפָנָיו. וּשְׁלֹשָׁה כְּרוּזִים מְכַרְזִים, אֶחָד לְפָנָיו, וְאֶחָד מִימִינוֹ, וְאֶחָד מִשְׂמָאלוֹ, וְאוֹמְרִים: זֶה פְּלוֹנֵי שֶׁמָּרַד בְּרַבּוֹנוֹ, מָרַד לְמַעְלָה, מָרַד לְמַטָּה, מָרַד בְּתוֹרָה, מָרַד בְּמִצְוֹתָיו. רְאוּ מַעֲשָׂיו! רְאוּ דְבָרָיו! טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא! עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְקַבֵּר, כֹּל הַמֵּתִים רוּגְזִים עָלָיו מִמְקוֹמָם וְאוֹמְרִים: אוי אוי שְׁזָה נִקְבֵּר בְּתוֹכְנוֹ! מַעֲשָׂיו וּדְבָרָיו מְקַדִּימִים וְנִכְנָסִים לְקַבֵּר, וְעוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ גּוֹף, וְרוּחוֹ הוֹלְכֵת וְשֹׁטָה וּמִתְאַבְּלֵת עַל הַגּוֹף. כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם נִטְמָן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, דוּמ"ה מְקַדִּים וְיוֹצֵא תַּחַת יָדָיו שְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִינִים שְׁמַמְנִים עַל דִּין הַקְּבֵר, וּשְׁלֹשָׁה שְׂרָבִיטֵי אֵשׁ בִּיּדֵיהֶם, וְדַנִּים

מִזְדַּעְזַע כָּל גּוֹפוֹ וְרוּחוֹ, וְלָבוֹ לֹא שׁוֹכֵף, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ שֶׁל כָּל הַגּוֹף. וְרוּחוֹ הוֹלֵכֶת בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף, וְנִפְרְדֶת מֵהֶם, כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁנִּפְרָד מִחֵבְרוֹ לְלֶכֶת לְמָקוֹם אַחֵר. אִזּוֹ הוּא אוֹמֵר אוֹי עַל מַה שֶׁעָשָׂה - וְלֹא עוֹזֵר לוֹ, אֲלֵא אִם הַקָּדִים רְפוּאֵת הַתְּשׁוּבָה עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעָה אוֹתָהּ שְׁעָה.

פּוֹחֵד אוֹתוֹ הָאִישׁ וְרוֹצֵה לְהִסְתַּתֵּר וְלֹא יָכוֹל. כִּיֹּן שְׂרוּאָה שְׂאִינוֹ יָכוֹל, הוּא פּוֹתַח עֵינָיו, וַיֵּשׁ לוֹ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וּמִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּעֵינָיִם פְּקוּחֹת. וְאִזּוֹ הוּא מוֹסֵר עַצְמוֹ וְנִפְשׁוֹ. וְאוֹתָהּ שְׁעָה הוּא זִמֵּן דִּין הַגְּדוֹל שֶׁהָאָדָם נִדוֹן בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִזּוֹ הַרוּחַ הוֹלֵכֶת בְּכָל הָאֵיבְרִים שֶׁל הַגּוֹף וְנִפְרְדֶת מֵהֶם, וּמְשׁוֹטֶטֶת בְּכָל הָאֵיבְרִים וּמִזְדַּעְזַעֶת לְכָל הַצְּדָדִים, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים. כְּשֶׁמִּגִּיעָה הַרוּחַ לְכָל אֵיבֵר וְאֵיבֵר וְנִפְרְדֶת מֵמֶנּוּ, נוֹפֶלֶת זֵיעָה עַל אוֹתוֹ אֵיבֵר, וְהַרוּחַ מִסְתַּלֶּקֶת מֵמֶנּוּ, וּמִיֵּד מֵת אוֹתוֹ אֵיבֵר, וְכֵן בְּכָלֶם. כִּיֹּן שֶׁמִּגִּיעָה הַרוּחַ לְצֵאתָ, שֶׁהִרִי נִפְרָדָה מִכָּל הַגּוֹף, אִזּוֹ הַשְׂכִּינָה עוֹמֶדֶת עָלָיו, וּמִיֵּד פּוֹרַחַת מֵהַגּוֹף. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבַק בָּהּ! אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁרְחוּקִים מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְדַבְּקִים בָּהּ! וְכִמָּה פְתִי דִינָיִם עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשִׁוּצָא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה? אַחַד - אוֹתוֹ דִּין עָלְיוֹן שֶׁאֶמְרֵנוּ כְּשִׁוּצָאת הַרוּחַ מֵהַגּוֹף. וְאַחַד דִּין, כְּשֶׁמִּעֲשִׂיו וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו

שִׁיפִין וְאִזְדַּעְזַע בְּכָל סִטְרִין, וְכָל שִׁיפֵא וְשִׁיפֵא, כוֹלְהוֹ אִזְדַּעְזַעֵן כַּד מִטּוֹ רוּחָא לְכָל שִׁיפֵא וְשִׁיפֵא, וְאִשְׁתַּל מִינֵיהּ נִפִיק וְנִפִיל זֵיעָה עַל הַהוּא שִׁיפֵא, וְרוּחָא אִסְתַּלַּק מִינֵיהּ, וּמִיֵּד מֵת הַהוּא שִׁיפֵא, וְכֵן בְּכוֹלְהוֹ, עַד מִטּוֹי רוּחָא לְמִיפֵק, דְּהַא אִשְׁתַּל גּוּפֵא, כַּדִּין שְׂכִינְתָא קִיִּמִי עֲלֵיהּ, וּמִיֵּד פּוֹחַ מִן גּוּפֵא, זְכָאָה חוֹלְקִיה דְּמֵאֵן דַּאֲתַדְבַּק בָּהּ, וַיִּלְמֵאֵן דַּאֲרַחִיק מִנֵּיהּ וְלֹא אֲתַדְבַּק בָּהּ עַכ"ל.

בְּשַׁעָה שֶׁהוּא תְּפּוּס בְּקוֹלֵר הַמֶּלֶךְ וְנִדוֹן דִּינוֹ וְנִשְׁלָם, שֶׁלֹּא נִמְצָא עָלָיו סִגְגוֹר, וְשׁוֹטֵר הַמֶּלֶךְ נוֹחַת, וְעוֹמֵד לְפָנָיו לְרַגְלָיו, וְחָרַב שְׂנוֹנָה אַחַת בִּידוֹ. מֵרִים הָאִישׁ אֶת עֵינָיו, וְרוֹאֵה פְתִילֵי הַבַּיִת לִוְהָטִים בְּאֵשׁ (הַדִּין) מִמֶּנּוּ. וּבֵין כֶּף רוֹאֵה אוֹתוֹ לְפָנָיו כְּלוֹ מְלֵא עֵינָיִם, לְבוֹשׁוֹ אֵשׁ לִוְהָט לְפָנָיו הָאָדָם. כֶּף הוּא וְדָאִי, שֶׁהִרִי כְּמָה בְּנֵי אָדָם רָאוּ מִלְּאָךְ בְּשׁוֹק וְעַמְדוֹ לְפָנָיו, וְשָׂאֵר בְּנֵי אָדָם לֹא רָאוּ אוֹתוֹ. וְאִם תֵּאמֵר, הִרִי כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) עֲשֵׂה מִלְּאָכְיוֹ רוּחֹת וְגו', אֵיךְ יָכוֹל לְהִרְאוֹת בְּאֶרְצֵךְ? אֲלֵא דְבָר זֶה כֶּף בְּאֶרְוֵהוּ: שְׂכִיֹן שִׁיּוֹרֵד מִלְּאָךְ לְאֶרֶץ, מִתְּלַבֵּשׁ בְּגוֹף, וְנִרְאָה לְמִי שֶׁנִּרְאָה בְּאוֹתוֹ לְבוֹשׁ שֶׁהוּא לְבוֹשׁ בּוֹ. וְאִם לֹא, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְסַבְּלוֹ וְלְהִרְאוֹת בּוֹ. כָּל שְׂכֵן וְכָל שְׂכֵן זֶה שְׂכָל בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִים אוֹתוֹ. שְׁלֵשׁ טְפוֹת בְּחֵרְבוֹ, וְהִרִי בְּאֶרְוֵהוּ הַחֲבָרִים. כִּיֹּן שְׂרוּאָהוּ,

ראשו מסתלקת ממנו, שישלט עליו מלאך המות, ויתרון הצדיק מן הרשע שנשמתו יוצאה בלי צער כמשחיל נימא מחלבא, ומראה להם שכרם, גם זוכה ורואה פני השכינה, כמו שכתוב (שמואל ב, א כג) בחייהם אינם רואים אבל רואים במיתתם, וכעין מאמר זה בזוהר בפסוק ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף, וזה לשונו: ר' יוסי אמר וי לבני נשא דלא ידעין ולא אסתכלין באורחא דאורייתא, וי לון בשעתא דייתי הקדוש ברוך הוא למתבע דינא מנייהו, ויקום גופא ונפשא למיהב חושבנא מכל עובדיהון, עד דלא יתפרשון רוחא מן גופא, וההוא יומא הוא יומא דדינא, אבא דספרא פתחין ומאריהון דדינא קיימון, בגין דבהאי זימנא קימא נחש לנשכא ליה, וכל שיפיין מתרגשין לגביה, ונשמתא אזלא מן גופא, ואזלא ושייטא ולא ידעה לאן אורחא תהך, ולאן אתר סלקין לה, וי להאי יומא בדינא, ורוגזיה ונאיצו דהאי יומא, בגין כך בעי בר נש לארגזא יצריה בכל יומא, ולאכרזא קמיה ההוא יומא דיקום בדינא, דהא עיילין ליה תחות ארעא, לאתדבקה, ונשמתה אתפרשית מינה, ותנן (ברכות) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וישתדל אבתריה, אי אזיל יאות, ואי לא אזיל ישתדל באורייתא, דהא לית מיליה לתברא יצר הרע אלא אורייתא, אי אזיל

והפרושים מכריזים עליו. ואחד דין קְשֵׁנְכֵנְס לְקָבֵר. ואחד דין הקָבֵר. ואחד דין התולעת. ואחד דין הגיהנם. ואחד דין הרוח שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מקום עד שישתלמו מעשיו. ודאי שבעה עדנים יחלפו עליו. בגלל זה צריך האדם כשהוא נמצא בעולם הזה לירא מרבונו ולהסתפל בכל יום ויום במעשיו, וישוב מהם לפני רבונו. ע"כ.

והנה מאי שנא סנטירא דמלכא קאים קמיה דרגלוהי, ובגמ' עבודה זרה (כ:) בשעת פטירתו של אדם, מלאך המות עומד מראשותיו של חולה, וחרבו שלופה בידו וכו', ובגמרא דשבת אמרו (יב:) הנכנס לבקר את החולה לא ישב וכו', מפני שהשכינה מראשותיו של חולה, ואם השכינה מראשותיו מי נתן מלאך המות לשם, והלא כתוב (תהלים ה ה) לא יגורך רע, ובספר נשמת חיים מבאר הדבר על פי מאמר זוהר רעיא מהימנא פנחס: והוא שהעולם נחלק לג' חלקים, לרשע גמור מלאך המות מתוח עליו מראשו ועד רגליו, לבינונים מלאך המות מרגליו ושכינה לראשו, לצדיקים שכינה אסחר ליה לכל גופו, כמו שכתוב (שם מא ד) ה' יסעדנו על ערש דוי, וזהו לצדיקים בשעת חליים, אבל בשעת פטירתו שהוא הרגע המבדלת בין החיים למיתה, אז השכינה שהיא למעלה על

יומא וחובין והוא אודי על כולה בפומא וחתים עליה הדא הוא דכתיב וביד כל אדם יחתום למידן ליה בהאי עלמא על קדמאי ועל בתראי על חדת ועל עתיקי לא אתנשי חד מנייהו הדא הוא דכתיב לדעת את כל אנשי מעשייהו וכל אינון עובדין דעביד בגופא ורוחא הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא עד כאן לשונו. תרגום הזוהר: ואז עומדים עליו שלשה שליחים ומחשבים ימיו וחטאיו וכל מה שעשה בעולם הזה, והוא מודה על הכל בפיו, ואחר כך הוא חותם עליו בידו. זהו שכתוב ביד כל אדם יחתום. ובידו כלם חתומים לדון אותו [באותו ד"א בזה] העולם על הראשונים ועל האחרונים, על חדשים ועל ישנים, לא נשפח אחד מהם. זהו שכתוב לדעת כל אנשי מעשהו. וכל אותם המעשים שעשה בעולם הזה בגוף ורוח, כך גם נתן חשבון בגוף ורוח בטרם יצא מן העולם.

עוד איתא זוהר (נשא קכו): ובשעתא דמפקי ליה לקבריה, כל מילין דעביד מתעתדין קמיה, ולא מתאבדין עד שעתא דאתדן בהוא, בהאי עלמא ותלת כרוזין מכרזי קמיה, חד קמיה, וחד מימינא, וחד משמאלא, ואמרי דא פלניא דמריד במאריה, מריד לעילא, מריד לתתא, מריד באורייתא, מריד בפיקדוהי, חמו עובדוי, חמי מלוי, טב ליה דלא אתברא.

מוטב, ואי לא אזיל ידכר ליה יומא דמותא, בגין לתברה ליה עד כאן לשונו. תרגום הזוהר: וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף. רבי יוסי אמר, אוי להם לבני האדם שאין יודעים ואין מסתכלים בדרכי התורה. אוי להם בשעה שיבא הקדוש ברוך הוא לתבע אותם על דין מעשיהם, ויקום הגוף והנפש לתת חשבון על כל מעשיהם בטרם יפרדו הנפש מן הגוף. ואותו היום הוא יום הדין, היום שספרים פתוחים ובעלי הדין עומדים, משום שבאותו הזמן עומד הנחש בקיומו לנשף אותו, וכל האיברים מתרגשים אצלו, והנשמה נפרדת מן הגוף והולכת ומשוטטת, ואין יודעת לאיזו דרך תלך ולאיזה מקום מעלים אותה. אוי לאותו היום! היום של רגז ונאצה אותו היום. משום כך צריך לאדם להרגיז את יצרו כל יום, להזכיר לפניו אותו יום שיעמד בדין המלך, שמכניסים אותו תחת הארץ להרקב, והנשמה נפרדת ממנו. ושנינו, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וישתדל אחריו. אם הולך ממנו - יפה, ואם לאו - ישתדל בתורה, שהנה אין לך דבר לשבר את היצר הרע אלא התורה. אם הולך - מוטב, ואם לא - יזכיר לו את יום המות, כדי לשבר אותו.

ובזוהר לך לך (טו): זה לשונו וכדין קיימן תלת שלוחין וחשבין

מַעֲשֵׂיוֹ! בְּשַׁעָה שֶׁהוּא תַּפּוּס בְּקוֹלֵר
הַמֶּלֶךְ וְנִדּוֹן דֵּינוֹ וְנִשְׁלָם, שְׁלֵא נִמְצָא
עָלָיו סִנְגוֹר, וְשׁוֹטֵר הַמֶּלֶךְ נּוֹחַת,
וְעוֹמֵד לְפָנָיו לְרַגְלָיו, וְחָרֵב שְׁנוֹנָה
אֶחָת בִּידוֹ. מְרִים הָאִישׁ אֶת עֵינָיו,
וְרוֹאֶה כְּתִלֵי הַבֵּית לּוֹהֲטִים בְּאֵשׁ (הַזֵּיו)
מִמֶּנּוּ. וּבֵין כֶּף רוֹאֶה אוֹתוֹ לְפָנָיו כְּלוֹ
מֵלֵא עֵינָיִם, לְבוֹשׁוֹ אֵשׁ לוֹהֵט לְפָנָיו
הָאֲדָם. כֶּף הוּא וְדָאִי, שְׁחָרִי כִּמְהָ בְּנֵי
אָדָם רָאוּ מֵלֶאֱדָב בְּשׁוֹק וְעָמְדוֹ לְפָנָיו,
וּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם לֹא רָאוּ אוֹתוֹ.

ובפרק י"ז כתבנו שאותן המשחיתים

שהוליד בעולם על ידי קרי,

הן הם מצערין אותו כשמוליכין אותו

לבית הקברות, ובפרק הנושא (כתובות

ק"ד ע"א) אמר רבי אלעזר בשעה שרשע

נאבד מן העולם, ג' כיתות של מלאכי

חבלה יוצאים לקראתו, אחת אומרת

אין שלום אמר ה' לרשעים (ישעיה מח

כב), ואחת אומרת לו למעצבה תשכבון

(שם נ"א), ואחת אומרת לו לך שכוּב את

הערלים, ובמרגניתא דרבי מאיר זה

לשוננו: בשעה שנפטר אדם המלאך

הממונה על הדין, עומד כנגדו ואומר

לו, אוי על זה הגוף שיצא מן העולם

ריקם מלא עונות, מביט ברגליו ואומר

להם אוי להם לרגלים שלא הלכו

ביושר, אוי לידים וכו', אוי למעיים

שנהנו מן הגזל, אוי לעינים וכו',

אשרי מי שיראתו על פניו, אשר נשמר

מעונוי אשרי מי שהוא עניו, אשרי מי

המשבחים אותו המוניו, אשרי מי

עד דמטי לקבריה, כולהו מתין

אתרגזו מדוכתיהן, ואמרו וי

דדא אתקבר, בגוון עובדוי ומילין

אקדמיה ועיילין לקברי, וקיימין

עליה דההוא גופא, ורוחא אזלא

ושאיט ומתאבלא על גופא, כיון

דבר נש אתטמר בכי קברא, דומה

קדים ונפיק, ותלתא בי דינא די

ממנן על דינא דקברא, ותלת

שרביטין דאשא בידיהו, ודינן רוחא

וגופא בחדא, וי על האי דינא וי על

עובדוי, עד כאן לשוננו.

תרנום הזוהר: ובשעה שמוציאים

אותו לקבר, כלם מזדמנים

והולכים לפניו. ושלשה כרוזים

מכריזים, אחד לפניו, ואחד מימינו,

ואחד משמאלו, ואומרים: זה פלוני

שמרד ברבוננו, מרד למעלה, מרד

למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו.

ראו מעשיו! ראו דבריו! טוב לו

שלא נברא!

עד שמגיע לקבר, כל המתים רוגזים

עליו ממקומם ואומרים: אוי אוי

שזה נקבר בתוכנו! מעשיו ודבריו

מקדימים ונכנסים לקבר, ועומדים על

אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה

ומתאבלת על הגוף. פיון שהאדם

נטמן בבית הקברות, דומ"ה מקדים

ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים

שממנים על דין הקבר, ושלשה

שרביטי אש בידיהם, ודינים רוח ונפש

כאחד. אוי על אותו הדין! אוי על

שאינן כן שאר חיות, לכן שמים הכלב לשמור בבית ה', בעדרי הצאן, ולכן גם למעלה אותן שהם כדמות כלבים הם שומרים, וכשורואין ומרגישינן שבאה איזה נשמה הם צועקים, ובאים החיות וחוטפים הנשמות, אם הוא ראויים להם, וזה שאמרה אסתר המלכה שהיא הנשמה, הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי (תהלים כב), ואחר כך 'הושיעני מפי אריה', ואם הוא כשירה הקדוש ברוך הוא מסתיר אותה מהכלבים, ומעלה אותם למעלה, ואם הוא להיפך, הוא מסתיר פניו ממנה, ורואים אותה הכלבים, עד כאן לשוננו.

וְדַבְרִים אלו הם בזוהר (מדרש הנעלם רות): **אמר רבי פרטא כד מטינא להאי פרדס לאמצעי חמינא תרין ארחן ומשריין דסטרא דא ומסטרא דא, אמרת מאי היא אמרי לי מהכי מתפרשינן אורחין מאן דאזיל לגן עדן ומאן דאזיל לגיהנם, מאן דאזיל לגן עדן אילין אזלין בהדה ומקדמי ליה שלום ומאן דאזיל לגיהנם נטלין ליה ומעיל לגיהנם, והרב רבי משה אלשיך פירש גם כן כעין זה, בפסוק (דברים טו ז) ופנית בבוקר והלכת לאוהליך, רצונו לומר שתזהר מעשיך, שכאשר תצא מהחושך מעולם הזה, ותפנה אור בוקר שהוא השכינה הבאה להקבילך, שתלך לאוהליך, והוא מדור שלך**

שמטה אזנו לשמוע דברי תורה בכל יום, התורה עומדת לפני האדם בשעה שעוסק במשנתו ואומרת לו ה' עמך גיבור החיל, אני באתי ללמדך על כן יצאתי לקראתך ולשחר פניך, אשריך אם תזכירני, אשריך אם בלבך תצפנינו, אשריך אם תקיימני, אשריך אם תשמע לי בכל יום, בי היה זממין וכו', כי תעבוד אלוקים באהבה, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, עיין שער הגלגולים האר"י זלה"ה: הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי (תהלים כ"ב כא), דע כי ביציאת נשמה מזה העולם ורוצה לעלות אל אדוניו הנה יש שם מקום חושך ואפילה מהלך ג' ימים, ועל זה נאמר (תהלים פד ז) עוברי בעמק הבכא, והנה יש שם חיות רעות השומרים את הדרך, לפי שיש שם דרך ישר העולה למעלה אל ירושלים של מעלה, המכוון נגד ירושלים של מטה, שכל הטהרות עולות דרך שם, ויש דרך אחרת ההולכות דרך גיהנם, והיא מתחלקת אלפים דרכים, ובמקום שנפרדו שני הדרכים, יש כל מיני חיות על דרך שיש בעולם הזה אריות וכלבים ושועלים ושומרים, אלו ה' דרכים שלא להניח לעלות למעלה, אלא נשמות טהורות, ולחטוף אחרות ולהוליכם בגיהנם, לקבל עונשים, והנה הכלב הוא שומר, כי אפילו כשהוא ישן מרגיש כל עובר ושב, מה

הובא בראשית חכמה שער היראה (פרק י"ב) ועתה נדבר בדין הרביעי, שהוא דינא דקבריה, בפרק ב' במסכת חיבוט הקבר, זה לשונו: שאלו את ר"א כיצד דיין הקבר, אמר להם כיון שנפטר מהעולם בא מלאך המות ויושב על קברו ומכה אותו בידו, ואומר לו קום הגידה לי שמך, אומר לו גלוי לפני מי שאמר והיה העולם שאיני יודע, מה שמי מיד מכניס רוח ונשמה בגופו ומעמידו ומחייבו בדין, אמר רבי יהושע בן לוי חיצו איש ושלשלת של ברזל בידו, ומכהו בידו, פעם אחת אבריו מתפרקים, שניה עצמותיו מתפרקים, ובאים מלאכי השרת ומלקטים אותם ומעמידים אותו על רגליו, פעם ג' מבקשים ממנו דיין ודנין אותו במכות, מכהו בב' עיניו על שלא ראה ואמר, ומאזניו על מה שלא שמע ואמר, ומשפתו על שדיבר תפלות, ומלשונו על שהעיד עדות שקר, ומרגליו על שהקדים רגליו לדבר עבירה, ומכאן אמרו חכמינו זכרונם לברכה כל המקדים רגליו לדבר עבירה, מקדימין לו מלאך המות, וכל המלשין על חברו בלשון הרע, מיתתו באסכרה, פרק ג' במסכת חיבוט הקבר אמר ר"י משום ר"א קשה הדין שהקדוש ברוך הוא דן את האדם בקבר יותר מדין גיהנם, דין גיהנם מכ' שנים ולמעלה, אבל דיין הקבר אפילו צדיקים נידונים

שבגן עדן בלי שום עיכוב בנתיים, כי אף אם יהיה צדיק גדול, ויש לו הרבה מצות בלי שיעור, ולא עשה תשובה על חטאיו, אף שהם מועטים, בערך זכויותיו, נהפך לאבל מחולו, כי יראה כל אורות זכויותיו, ירחקו ממנו, וחושך אשמותיו יגרשו לו, לאמר לך אבל שאולה, עד תכרר ותלבן חלאת חטאך, בשנה או חצי או כמשלוש חדשים, ואז משלך יתנו לך כל אורות זכויותך, השמורים אליך, הלא צער גדול הוא בלי שיעור, שלא יהנה מזכויותיו עד זמן ועידן, ומי גרם לו זה, אם לא כי עודנו פה לא שת לבו לעשות תשובה שלימה, ולתקן את אשר עוות, ולטהר בלי השאיר לו כל חלאת עון ופשע וחטאה, כי אז ישמח ויגיל בצאתו הלוך ילך עם אור השכינה הבאה להקביל אותו, עד המדור שלו בגן עדן, ואשרי אשר יזכה לכך, וזהו שכתוב 'ופנית בבוקר והלכת לאוהליך' עד כאן לשונו, (ועיין לקמן פרק יד).

פרק יד

בן יבואר דיין הד' הוא דינא דקברא. א. ומה ענין חבוט הקבר. ב. ומה יעשה וינצל מדין הקבר. ג. ויש רשעים שכל כך קבלו הזוהמא, עד שנגזר עליהם כף הקלע ושיהיו נע ונד בארץ, אשר הגהינם אינו אלא אחד משש מאות מן הצער של כף הקלע.

שכתב המת בארץ ישראל בערב שבת, אפשר או זה, או זה קאמ, באחד מהם בספק, ויש לומר בארץ ישראל מפני קדושתו מתלוח אליו קדושת היום, ובשניהם יחד ניצול, דאז אין כוח בחיצונים לשלוט בו עד כאן לשונו עיין שם עין משפט נ"ב.

ובכתבי האר"י זכרוננו לחיי העולם הבא: ענין חיבוט הקבר הוא, כי כל הנשמות היו כלולות באדם הראשון קודם החטא, וכאשר חטא נפלו ממנו אל הקליפות, וזו הקליפה מלבישתו ומלפפתו תמיד כל ימיו, ונעשה לו לבוש, וזה שכתוב (ישעיה נט ב) כי עונותיכם מבדילים ביניכם וגו', כי הם מלבישים את הנשמה מכל צדדין, ואין מניחים הארה עליונה למשך בה, וזהו סוד זוהמה שהטילה נחש בחוה ואדם, וזרעם אחריהם, ואין שינצל ממנה, ואפילו הד' שלא היה בהם חטא, ועם כל זה מתו בעטיו של נחש, ואי אפשר להסירה כי אם על ידי מיתה, כמו שכתבתי כי אחר שנקבר בארץ, אז תיכף ומיד באים המלאכים, והם משפילים קרקע הארץ, דהיינו קבר ומעמיקים אותו בארץ בגובה קומת האדם, כמו שכתוב במדרש, ומחזירים נשמתו בו כדרך שהיה בחיים, כי אותה הקליפה קשורה עם הנשמה והגוף, לכן מחברים אותה ביחד, ואוחזים המלאכים באותו אדם, כי אם

בו, אפילו גמולי חלב אפילו יונקי שדים נידונין בה, אבל אמרו חכמינו זכרונם לברכה (כתובות קי"א ע"א) הדר בארץ ישראל, ומת בערב שבת, אינו רואה דין הקבר, ומה יעשה וינצל מדין הקבר, יהיה אוהב צדקות ואוהב תוכחות, וגמילות חסדים, ומכניס אורחים תוך ביתו, ומתפלל תפלתו בכוונה, אפילו מת בחוץ לארץ, אין רואה דין חיבוט הקבר, שנאמר (יונה ב ג) קראתי מצרה לי וגומר, בן עזאי אומר ג' דינין הם ושלשתן קשה זה מזה ושלשתן לפני הקדוש ברוך הוא, רבי עקיבא אמר וכי שלשתן לפני הקדוש ברוך הוא אלא דין קבר דנין אותו ודין גיהנם לכדו דנין אותו ודין שמים לפני הקדוש ברוך הוא אם אין עליו דין פוטרין אותו מיד ואם לאו דנין אותו דין ארוך עד כאן לשונו.

מאזיה גיל נידון בדין גיהנם

ובספר חסד לאברהם מקשה מאי שנא למעלה בשם פרק ג' דמסכת חיבוט הקבר, שדין גיהנם מעשרים שנה ולמעלה, ובזוהר (בלק) נראה שיש דין גיהנם אף פחות מכ' שנה, ותירץ שיש ב' מיני גיהנם והעליון הוא גיהנם של נשמה שהוא קשה מאוד, ועל זה נאמר שאין נידון בו אלא מך' שנה, שהוא נידון עליון, אמנם יש גיהנם שהוא לרוח ונפש ובזה נידון אפילו קטן לפי שכלו, ומה

שיהא נע ונד בארץ, כמו שכתב זוהר חדש פרשת תצא: וזה לשונו: ועוד אינון חייביא דשאטין באווירא, עד דמדכי חוביה וכו', אשר הגיהנם אינו אלא אחד משישים כאותו צער של כף הקלע, ויש להם בית דין של ג' מלאכי חבלה, הטורדין אותו בשלשלאות של ברזל אש, ושנים אוחזים בו ומכים אותו, ואחד צועק, ומכריז לפניו, ככה יעשה לאיש שהרבה ממזרים בישראל, או שעשה עבירה פלוני, ואין לך בית רובע בחללו של עולם, שאין בו כמה אלפים ריבוא מזיקים, השומעים מצות, וכרוז המלך מלכו של עולם, ומכין אותו עד שיתפקקו כל חוליותיו, אברי הנפש החוטאת, זה מורט וזה שורש וזה חורק ופורק רחמנא לשיזבן, עד כלות זמן הקצוב עליו מן השמים, ותמיד מצפה מתי יקבלו אותו בגיהנם שאין דינו אלא י"ב חודש, והטעם שהקדוש ברוך הוא מטריד לטהר הרשעים האלה, כי על כל פנים ניצוץ קדושה בם, אלא שהרע גברה עליהם, ומפני שאין ביכולת בחיבוט הקבר להסיר הזוהמא, הנדבקת בנפשם קשה וחזקה עד מאוד, לכן צריכה תחלת להיות נידונית בעונשים קשים ומרים, כאלה עד שינתק כל הזוהמא ממנו, ואחר כך יש כח בגיהנם לנתק הזוהמא ממנו, ולשאוב בתוכו, ויש כח ברשעים לקבל פורענותם, כי הנשמה חלק

מהקצהו שלו, ומנערים אותו וחובטים אותו במלקות של ברזל, כמו שמנער אדם כסותו, וחובטים להסיר עפר ממנו, וכך הם עושים עד שהתפרד אותה הקליפה ממנו, אמנם הצדיקים אשר זכו ועשו מצות וסבלו יסורים, ועסקו בתורה שמתשת כחו של אדם, עד שתמצא שכשיבוא ליחבט בקבר, אין צריך רק דבר מועט להפרידה, כי אי אפשר בחיים להפרידה לגמרי, ולכן אין איש שינצל מחיבוט הקבר, אם לא על ידי מצות המסוגלים לזה, ואמר לי מורי זכרונו לחיי העולם הבא, בשם גדול אחד, ששמע מפיו, כי כל הנקבר בערב שבת אחר ה' שעות ביום אינו רואה חיבוט הקבר, כי קדושת שבת מפרידה ממנו בלי צער, וזהו סוד יום הששי ה' יתירה, ובעמק המלך זה לשונו: ענין חבטות אלה הם, כדי שיהא כוח אל הגיהנם לשאוב לתוכו כל הזוהמא, ואז יזדכך נפש הרשע, כי גיהנם הוא כמו ספוג השואב אליו כל הזוהמא, וכל הזוהמא נופלות למדור התחתון, הנקרא אבדון, ושם הם דרגין, הנקרא צואה רותחות, שנאמר עליו לא תאמר לו, והנה על ידי הכאות האלה, הזוהמא נפרדת ממנו, והיא רכה עד שיש כוח בגיהנם להוציא, ויש רשעים שכל כך קבל הזוהמא, עד שאין כוח בגיהנם ובחיבוט הקבר להוציא זוהמתן, עד שנגזר עליהם כף הקלע,

כדי שיפרשו ממעשים הרעים, ומיד נותנים לו רשות להכות אביו ואמו, עם היות שנפרדו זה כמה שנים, ונחו מדינים, עתה דינם מתחדש על משפט הבן, ואם קרא ולא קיים, מלקים אותו בפניהם, והם מצטערין בצערו, עד כאן לשון המפרשים.

ובחסד לאברהם בשם ספרים ישנים ודע, כי עונש חיבוט הקבר אין בא, אלא בשביל ששמח בזמן שאין ראוי לשמוח, ואין שמחה אלא בבשר ויין, וכל הימים המתרים בנפילת אפים אינם ימי שמחה, לכך אסורים בבשר ויין, וזהו שכתוב חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי, והימים האסורים בנפילת אפים הם נקראים ימי שמחה, ומותר לשמוח בהם בבשר ויין, אמנם הם נחלקים לג' חלקים יום מתן תורה וערב יום הכיפורים, ופורים, באלו הג' חובה גמורה לשמוח בבשר ויין ובשאר ימות השנה ביום שיש בו מוסף מצוה לשמוח בבשר ויין, וביום שאין בו מוסף רק שאסור בנפילת אפים אין מצוה לשמוח בבשר ויין רק רשות, ולכן בזמן הגלות המר אשר בית המקדש בחורבנו ואין שמחה למעלה אין ראוי לשמוח למטה כי דיו לעבד להיות כרבו כי אם על ידי אכילת ביצה קודם אכילה זכר לחורבן עיין שם שנתן טעם לזה, ואם קנה בשר לשבת ונותר מותר,

אלוקי ממעל, ניצוץ קדושה וכתוב נופח באפיו נשמת חיים, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (קידושין ל:) כל הנופח מעצמותו נופח, וכתוב (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו, ואחר שיזדכך נפש הרשעים, סופם להמנות עם הצדיקים, שנאמר (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים, רצונו לומר, סופם להיות צדיקים לעולם ירשו ארץ החיים, אחר מירק עונות מפני שהם נצר מטעי וגו' עד כאן לשונו.

פרק ה' דמסכת חיבוט הקבר: בשעת הדין אמר הקדוש ברוך הוא לאדם, טורח גדול היה לי עליך משיצרתך במעי אמך, ולא היית נפש, וכשיצאת לאויר העולם, תקנתי לך מזונות, והצלתיך מן היסורים, כלום עסקת בתורה ובגמילות חסדים, לפני, אם יש בו כל הדברים הללו, פוטרין אותו מהדין, פירוש המשפטים מדין חיבוט הקבר, ואם לאו מיסרין אותו, אותו למ"ח נגד ה' חומשי תורה, אחד מונה ואחד מכה, כדרך שמונה המכה, בבית דין, הג' מוציא אור מגופו, ככבשן שאור יוצא מתוכו, כך מהאדם עצמו יוצא אור להתלהב בו, הדי' מביא עשבים רעים מרים וחמוצים מההרים, שאם גזל את חברו, אומר לו דק דק בשיניך, לפי שאכלת בשיניך, הה' מכה אביו ואמו, ואומר להם מפני מה לא הכתים את בניכם ללמוד תורה ומעשים טובים,

ריבואות גיהנם, מאתים ריבוא, ג' מאות ריבוא, כמה רשעים בכל דור ודור, אמר הקדוש ברוך הוא כל מה שאתם רבים בעולם, כך הוא מתפתה בכל יום ויום ומתרחבת ומעמקת, שנאמר כי ערוך מאתמול תפתה וגו' עד כאן לשונו.

והוא נמשך מנהר דינור כמו

שמפורש בחגיגה (חגיגה י"ג ע"ב) הנה סערת ה' יוצאה (ירמיה כג ט), זה נהר דינור, מהיכא נפיק רבי ירמיה בר אבא אמר מזיעתן של חיות, ולהיכן שפך, אמר רבי חלקיה בר טוביה על ראש רשעים בגיהנם, שנאמר (שם) הנה סערת ה' יוצאה וסער ומתגלגל על ראש רשעים יחול, ובזוהר תרומה (ק"ג ע"ב) אמר רבי יהודא דינא דעונשא דגיהנם, הא אולפנא, דאיהו למידן תמן חייבא, ואיהו נור דליק יומא ולילא, כגונא דחייבא מתחממין ביצר הרע, למעבר על פתגמא אורייתא, בכל חמימא וחמימי, דאינון מתחממין ביצר הרע, הכי איתוקד בנורא דגיהנם, זימנא חדא לא אשתכח יצר הרע בעלמא, דאעילו ליה בגושפנקא דפרזלא בנוקבא דתהומא רבא, כל האי זמנא, כבא נורא דגיהנם, אהדר יצר הרע לאתריה, שרי חייבא עלמא לאתחממא ביה, שרי נורא דגיהנם לאיתוקדא וכו' עיין שם, וכפום האי דרגא דחטא ביה חייבא הכי יהבנא

אכן אם לא קנה לשבת ונותר ואוכלים בחול ביום המותר בנפילת אפים נענש על זה בחיבוט הקבר והביא ראיה מגמרא ומהזוהר.

פרק טו

בן יבואר מהו דינא דגהינם: א. ולמה אין מבואר בפסוקים עונש גהינם. ב. ושהקדוש ברוך הוא שולח נשמות צדיקים לגהינם לעלות משם אותן שהרהרו בתשובה קודם מותם. ג. מי היורדים ואינם עולים. ד. ונותן טעם למה ז' מדורי גהינם. ה. וביאור נחמד מהרב ר' משה אלשיך על הפסוק: "תשיתמו כתנור אש". ו. וביאור נחמד וטעם הגון למה לא נזכר עונש גהינם בין יעודים רעים הנאמרים בתורה לחוטאים.

הרשעים מדומים שאין מקום בגיהנם ואינם יודעים שכל מה שחוטאים נתבצר הגיהנם יותר עמוק

ועתה נבאר מהו דינא דגיהנם: והנה דין הגיהנם גילה לנו ישעיה הנביא, במה שכתוב (ישעיה ל לג) כי ערוך מאתמול תפתה גם הוא למלך, הוכן, העמיק, הרחיב מדורתה אש ועצים הרבה, וגו', וגם מה שכתב (שם לא ט) אשר אור לו בציון ותנור בירושלים, ובמדרש (פסיקתא רבתי מא) העמיק הרחיב, אמר רבי פנחס ורבי חוניא, לפי שהרשעים אומריין כמה

שְׁלִמְטָה, וּבּוֹעֶרֶת בְּאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת
הַחֵם שֶׁל הַרְשָׁעִים, שְׁמַחְמָמִים אֶת
עֲצָמָם תּוֹךְ יֵצֵר הָרָע, וְכָל אוֹתָם
מְדוֹרְרִים דּוֹלְקִים שָׁם. ע"כ.

ומבואר שם בזוהר שיש גיהנם
למעלה ולמטה, וגיהנם
שלמטה היא בארץ, כמו שכתוב
בגמרא (עירובין י"ט), אמר רבי ירמיה
אמר ר"א ג' פתחין יש לו לגיהנם,
אחד ביים, ואחד ביבשה, ומייתי לכל
אחד מקרא, בספר חסד לאברהם,
הנפש נידונית בגיהנם הארצי והרוח
נידון בגיהנם רוחני, ויש עליון אל
כמה מעשיות שפגעו בנפשות
הנידונין בגיהנם, כמו שכתוב במדרש
הנעלם (פרשת אחרי מות) בענין הקצב
אביו של רבי שמעון הפיקולי, שהיה
מלקט עצים לשרוף אותו, מענין זה
נראה שהוא דיני נפשות, המת
המתגלית לעיני רואה, ודנין דין גשמי,
ובספר חסידים סימן רס"ט, מעשה
שראה אחד את איש במדבר והלבנה
וכו', ועוד כמה מעשיות מפורסמות,
ועד היום יש ארץ אשר שער הגיהנם
פתוח אליו, וקולם כים יהמה, ועשנו
כעשן הכבשן, וזה מקום הגיהנם
הגשמי, עד כאן לשונו.

הובא בראשית חכמה שער היראה
(פרק י"ג) מסכת גיהנם כתיב,
ולפני זעמו מי יעמוד ומי יקום מפני
חרון אפו, רבי זעירא ולעלוקה שתי

ליה מדורא דגיהנם, ובכל מדורא
ומדורא אית מלאך ממנא על האי אתר
תחות ידיה דדומה, וכמה אלפים רבוא
עמיה דדיינא ליה, לחייבא כל חד וחד
כמה דאתחזי לון בהאי מדורא דאינון
תמן, עד כאן לשונו. תרגום הזוהר:
אמר רבי יהודה, דין של ענשי הגיהנם,
הרי למדנו שהוא ל' דין שם את
הרשעים. על מה נדונים באש
הגיהנם? אלא גיהנם היא אש דולקת
ימים ולילות, כמו שהרשעים
מתחממים באש של יצר הרע לעבר
על דברי התורה. בכל חמום וחמום
שהם מתחממים ביצר הרע, כך בוערת
אש הגיהנם. פעם אחת לא נמצא יצר
הרע בעולם, שהכניסו אותו לתוך
חותם ברזל בנקב תהום רבה, וכל
אותו זמן כבתה אש הגיהנם ולא
בערה כלל. חזר יצר הרע למקומו -
התחילו רשעי העולם להתחמם בו,
והתחילה אש הגיהנם לבער, שהרי
הגיהנם לא בוער אלא בחם של תקף
היצר הרע של הרשעים. ובאותו החם
אש הגיהנם בוערת ימים ולילות ולא
שוככת.. ובכל מדור ומדור יש מלאך
ממנה על אותו מקום תחת ידו של
דומה, וכמה אלף רבוא עמו שדנים
את הרשעים, כל אחד ואחד פראוי לו
באותו מדור שהוא שם. (אש הגיהנם
שלמעלה מגיעה לגיהנם שלמטה) אש הגיהנם
למטה מגיעה מתוך אש הגיהנם
שלמעלה, ומגיעה לגיהנם הזה

באים עליו ניצול מדינה של גיהנם, שנאמר (תהלים כג) גם כי אלך בגיא צלמות, לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני, שבטך אלו יסורים, ומשענתך זו תורה.

פֶּרֶק ב' רבי יוחנן פתח (איוב יא ט), ועיני רשעים תכלנה, ומנוס אבד מנהם, ותקותם מפח נפש, גוף שאינו כלה, ונשמתו יוצאה באש, שאינו נכבה, ועליהם הכתוב נאמר (ישעיה סו כד) כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה.

אמֵר רבי יהושע בן לוי פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ומצאנו אליהו הנביא זכרונו לחיי העולם הבא, אמר לי רצונך שאעמודך על שאר הגיהנם, אמרתי לו הן, הראני בני אדם שתלויים בידיהם, ובני אדם שתלויים בלשונם, ובני אדם שתלויים ברגליהם, והראני נשים שתלויים בדדיהן, והראני בני אדם שתלויים בעיניהם, ובני אדם שמאכילה אותם את בשרם, ובני אדם שמאכילה אותם גחלי רתמים, ובני אדם יושבים חיים ותולעים אוכלים אותם, אמר לי אלו שכתוב עליהם, ותולעתם לא תמות, והראני בני אדם שמאכילים אותם חול דק, על כן ושיניהם נשברות, והקדוש ברוך הוא אומר להם רשעים כשאכלתם הגזל, היה מתוק בפיכם, ועתה אין בכם כח לאכול, לקיים מה שנאמר (תהלים ג ח), שני רשעים שברת,

בנות הב הב (משלי ל טו), אמר רבי אליעזר ד' כיתות של מלאכים, עומדים על פתחו של גיהנם, ואומרים הב הב, - אייתי אייתי, ולמה נקרא שמו גיהנם, שקול נהמתו הולך מסוף העולם ועד סופו, ולמה נקרא שמו תפתה, שהכל נכנסים בו בפיתוי של יצר הרע, פ"א רבי יוחנן פתח, עוברי בעמק הבכה מעין ישיתיהו גם ברכות יעטה מורה (תהלים פד ז), מלמד שהרשע מתודה, ואומר אני פלוני בן פלוני עברתי על עבירה פלונית, במקום פלוני, ובפני פלוני, ביום פלוני ובמעמד פלוני, ג' שיעורים יש בגיהנם וכו', כמו שכתבתי למעלה ה' מיני אש יש בגיהנם אש אוכלה ושותה, שותה ואינו אוכלת, אוכלת ואינו שותה, לא אוכלת ולא שותה, ויש אש אוכלת, אם יש בה גחלים כהרים, ויש בה גחלים כגבעות, ויש בה גחלים כים המלח, יש בה גחלים כאבנים גדולות, יש בה נהרות של זפת וגפריית, מושין ורותחין רחמי', גזר דינו של אדם מלאכי חבלה דוחפין אותו על פניו, ואחרים מקבלים אותו מהם, ודוחפין אותו לפני אור של גיהנם, ופוערת פיו וכולעתו, שנאמר (ישעיה ה יד) לכן הרחיבה שאול נפשה, ופעה פיה לבלי חוק, וירד הדרה והמונה, וכל זה למי שאין בידו מצוה אחת, שמכריע אותו לכף זכות, אבל מי שיש בידו תורה ומעשים טובים ויסורים רבים,

מימי שלג, שאול חטאו, כלומר אף בשאול חטאו.

פרק ד' כל י"ב חודש נעשים עפר, והרוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים, דכתיב (מלאכי ג כא) ועסותם רשעים כי יהיה עפר (אפר) תחת כפות רגליכם, ואחר כך נשמתן חוזרות בהם, והם יוצאים מגיהנם, ופניהם שחורות כשולי קדירה, והם מצדיקים עליהם את הדין, ואומרים יפה גזרת עלינו, יפה דנתנו, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, כהיום הזה, ושבעה מדורות בגיהנם, ובכל מדור ומדור יש בו ששת אלפים בתים, ובכל בית ובית יש בו ששת אלפים חלונות, ובכל חלון וחלון יש בו ששת אלפים כדי מרה, וכולם מזומנים לסופרים ודיינים, ועל אותה שעה, אמר שלמה עליו השלום (משלי ה יא) 'ונהמת באחריתך', ואחד מהם אינו נמלט, אלא אם כן יש בו תורה ומעשים טובים, אחר כל זאת הקדוש ברוך הוא מרחם על בריותיו, שנאמר (ישעיה נז טז) כי לעולם אריב ולא לנצח אקצוף, כי רוח מלפני יעטוף, ונשמות אני עשיתי, עד כאן.

ענין הגהינם הוא לעכל הזוהמא

בתיב בספר "חסד לאברהם": ענין הגהינם הוא, כי על ידי החטא גורר את כח הטומאה אל הנשמה מהקליפה, כמו שאמר פ"ה, ובאשו של גהינם מתעכל כח

והראני בני אדם שמשליכים אותם מאש לשלג, ומשלג לאש, כרועה זה שרועה צאן מהר להר, ועליהם הכתוב אומר (תהלים מט טו) כצאן לשאול שתו מות, ירעם וירדו במ ישרים לבוקר, וצורם לבלות שאול מזבול לו, אמר רבי יוחנן כל מלאך ומלאך ממונה ליפרע עונש עבירה אחד, זה בא ודן אות והולך לו, וכן הב' וכן הג', וכן כולם, עד שמשלימין את העבירות שבידו, משל למה הדבר דומה לבן אדם שהיה לו בעלי חובות הרבה, והוליכהו אצל המלך, אמר להם המלך מה אעשה לכם, לכו וחלקוהו ביניכם, באותו שעה נפשו נמסרת לגיהנם למלאכים אכזריים ומחלקים אותו ביניהם.

פרק ג' תניא ג' יורדין ואינם עולים, הבא על אשת איש, והמלביץ פני חבירו ברבים, והנשבע בשם ה' לשקר, ויש אומרים אף המתכבד בקלון חבירו, והמסכסך בין איש לאשתו להביא מריבה ביניהם, בכל ערב שבת מוליכין אותו בני שני הרים של שלג, ומניחים אותו שם, ובמוצאי שבת מחזירים אותו למקומו, ומלאך יוצא ודוחק אותם למקומם לגיהנם, ומשם נוטלים שלג ונותנים בין תחת שיחיהם, כדי לצנן עצמן בימות החול, והקדוש ברוך הוא אומר להם רשעים, אוי לכם שאף בגיהנם גוזלין, שנאמר (איוב כד יט) ציה גם חום יגזלו

אש הטורדים את הרשעים, ויש לו מורא ופחד ואימה, ומהרהר בעצמו, דגם אותו ידונו כן ולא יעלה לגן עדן, וזה ההרהור מכפר על ההורוי עבירה - מדה כנגד מדה. זה שנאמר: "מוריד שאול ויעל" - רצונו לומר: מוריד הצדיקים שההרוו בעבירה, וכדי שלא לביישם גוזר עליהם להעלות אותם משם, שההרוו בתשובה קודם מותם. זה שאמר "ויעל" - רצונו לומר, שמעלה את הרשע, שההרוו בתשובה, ודברים אלה הם דברי הזוהר וגם זוהר חדש ועיין לעיל פי"א ובכתבי האר"י זלה"ה, שנשמת הצדיקים, שעוברים דרך הגהינם, הוא להעלות משם ניצוץ קדושה, שנפלו לשם וכו', וזה שאמר: "עוברי בעמק הבכא" - הוא הגהינם. רצונו לומר: הצדיקים עוברים שם, ואז "מעין ישיתהו" - כי כמו המעין מעלה ממטה למעלה, כן הצדיקים מעלים משם ניצוץ קדושה ממטה למעלה, והוא כי דירת הקליפה שם בגהינם, וכשיצא נשמת הצדיק מהגוף, אז הוא בלי לבוש הגשמי, אז לחיצוני אחיזה בנשמה ההיא, והיא נכנסת בתוכם ומשברת הקליפה ומלקטת הניצוץ, הכל לפי כח של אותו צדיק שמת, ומעלה אז יותר ממה שמעלה בחייו, מה שאין כן הרשע הקליפות אוחזין בו, וזה שאמר: גדולים הצדיקים במיתתם יותר מבחייהם, עד כאן לשונו.

הטומאה ההוא וחזור אל שורשה, ונשארה הנשמה טהורה לחזור אל שורשה אשר ממנה חוצבה.

ובן כתוב בספר "עשרה מאמרות" בענין הרוח ונפש, שירדו לגהינם תחתון, והוא לעכל זוהמתן כשרוף אש את החלודה הנדבקת לכסף צרוף, והכסף עצמו אינו נשרף ואינו חסר, כי אין בו פסולת, אבל הוא בוער כאש, כן חלק הנפש והרוח - הם ככסף צרוף, והזוהמא היא החלודה הנדבקת בהם, וצריך לשרוף אותו בגהינם, אבל מהם לא יתחסר כלום, וזה שאמר: אפילו פושעי ישראל בגופן אין אור של גהינם שולט בהם, רצונו לומר: להאבידם, חלילה, כי אף על פי שחטא - ישראל הוא, אבל יש לו צער שנשרף באש, אבל דיוקן של נשמה אינו נטפל לגהינם, אם לא שתדר שם להעלות את הזולת, וגם יהיה לה מירוק בשביל איזה מחשבה רעה, וגורמת לה תיקון, ונכבד הרבה, עד כאן.

כל אדם מחויב לעבור דרך הגהינם

בספר "עמק המלך" ז"ל: הגהינם מקיף את הגן עדן, וכל אדם מחויב לעבור דרך שם, והטעם הוא, כי אין צדיק בארץ שלא יחטא בהרהורי עבירה, ועל כן מורידין אותו בשאול, והוא רואה אריות ודובים של

את נשמתן בגופן, שנאמר: "כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה".

הנשרפים בגהינם חוזרים ומתחדשים כבתחילה, כדי שיהיו עוד למאכלת אש

עוד שם בברייתא: ז' גהינם ברא הקדוש ברוך הוא, ובכל גהינם וגהינם ז' מדורים, ובכל מדור ומדור יש בו ז' נהרות של אש וז' נהרות של ברד וכו', וכל רשע ורשע עובר בהם ונשרף במקום, ואחד ממלאכי חבלה ממונה עליו, וחוזר ומחיה אותו ומעמידו על רגליו, ומודיע לו כל מעשיו המקולקלים, ואומרים לו: "אתם לא יראתם מאש של גהינם ומדינה של אבדון, ועברתם על התורה ועל המצוות, שניתן לכם בסיני באש, אף עכשיו עבור לפנינו באש ובנהר ברד וכו'", ובבחינת כמו שכתוב: "ישובו רשעים לשאולה", ולא אמר "ירדו", לרמוז על היסורים שאין להם קץ, מאחר שנשרפים בגהינם חוזרים ומתחדשים כבתחילה, כדי שיהיו עוד למאכלת אש, וכן חוזר חלילה.

הרב ר' משה אלשיך זלה"ה כתב גם כן כעין זה על הפסוק: "תשיתמו כתנור אש" - רצונו לומר, שלא יתמו באש מיד ותעובר צורתם, כי אם שסובל יקוד אש יום יום והוא קיים, כן יתן בהם יתברך שמו כח לסבול שריפת אש והם נשרפים וקיימים.

ז' שמות יש לגהינם נגד ז' מיני רשעים

בגמרא: אריב"ל ז' שמות יש לגהינם, ואלו הם: שאול, אבדון, באר שחת, בור שאון, טיט היין, צלמות, ארץ תחתית וכו', ומייתי לכל א' מקרא.

ובזוהר תרומה, שהוא נגד ז' מיני רשעים, ואלו הם: רע, בליעל, חוטא, רשע, משחית, לץ, יהיר.

וב"חסד לאברהם" כתב, שהוא כי האדם חוטא בז' מדרגות, יצר הרע בז' שמות, והם: רע, טמא, שטן, שונא, אבן מכשול, ערל, צפוני, וכפי מה שנמשך אחר היצר הרע, כן נכנס באותו מדור, וכפי מה שהמדור מוציא באדם זוהמא של יצר הרע, כך שולט בו, ולפיכך נכנס במדור, המתייחס אל חלק היצר הרע הנמשך אחריו.

השאול - חציו אש וחציו ברד

כתב בשם ברייתא דמעשה בראשית, שהאש של גהינם הוא אחד משישים מאש של צלמות, וכן כולם כאחד, הם אחד משישים מאש שלפניו, והשאול - בו חציו אש וחציו ברד, והרשעים שבתוכם יוצאים מתוך האש, לוחץ אותם הברד, וכשיוצאים מהברד זורקים אותם באש, והמלאכים הממונים עליהם משמר

להפרע מרשעים וכו', כנגד שבעה גופי עבירות, ונגד ז' עונשי עבירות בעולם הזה: ד' מיתות בית דין, גם; מלקיות, מיתה בידי שמים וכת - הרי ז', ומה שנקרא בלשון חז"ל "גהינם" הוא, כי מקום היה סמוך לירושלים, והיה נקרא "גיא בן הנס" אשר שם היה משליכים את הטומאה והנבילות, והיה שם תמיד אש לשרוף אותם, ולכן על דרך משל נקרא מקום משפט רשעים "גהינם", כמקום שהיו שורפים את הנבילות והטומאה.

האש שבגהינם, אינו כמו אש בעולם הזה כלל **כתב** עוד בשם הרמב"ן, שהאש שבגהינם, השורפת נפשות, אינו כמו אש בעולם הזה כלל, אלא אש דקה מזאת, וכמו שהנשמות הם בתכלית דקות, כך ברא הקדוש ברוך הוא אש דקה מן הדקה, שהוא תופס דברים דקים להעניש ולכלות בהם נפשות חוטאות, וכתב, שלא כל העבירות שוות, יש שמשפטם י"ב חודש בגהינם, ויש שנידונין לעד ולעולמי עולמים, עד כאן.

תשובה לשואל, למה לא הזכיר עונש גהינם בין יעודים הרעים הנאמרים בתורה **שמעתי** בשם ר' משה אלמושנונו ביאור על פרוש הפסוק: "כי אין במות זכרך בשאול מי יודע לך" - זה הפסוק תשובה ותרועה לשואל, למה לא הזכיר עונש גהינם

יטעום הנפש כפי שעור הפעמים שטעם בעבירה

ב"חמד לאברהם" הטעם הוא, כי לפעמים חטא פעמים הרבה חטא אחד, ולכן ממיתן וחוזר ומחיה אותם, כדי שיטעום הנפש כפי שעור הפעמים שטעם בעבירה, ומי שחטא בעבירות הרבה, מוליכין אותו מחור זה אל חור אחר, ומסדק זה אל סדק אחר, ואין שום דבר לבטלה, כי הם לטהרת אדם ולטובתו, כי אין המזוהם יכול לבוא לבית המלך, כמו מצורע, כי אם אחר כלות הימים והזמן של טהרתו, ומאריך בספרו כדברים האלה מאוד, וסוף דבריו, מיני טהרות הם ג':

מיני טהרות הם ג' והיותר טוב שבכולם היא התשובה

א. היא התשובה וכיוצא בזה. **ב.** הגהינם והמיתה. ג. עונש הגלגול. כל אחד קשה מחבירו, והיותר טוב שבכולם היא התשובה, כי כמו שהגביר כח הטומאה במעשיו, כן הוא יכול לבטל כוחה במעשיו. מדה כנגד מדה ממש - האש, שהבעיר בעבירותיו, והעוון, שגרם פגם בנפש, נתקן בגהינם, והפוגם ברוח ונשמה - נתקן בגלגול, ויש שצריך תיקון בגלגול ובגהינם, אמנם התשובה מתקן הכל.

טעם מדוע נקרא ה"גהינם" כך?

בספר "נשמת חיים" נתן טעם לזה, למה בגהינם ז' מדורים? -

שירוויח בה, ובהגיע לשם אמרו לו: הסחורה שבידך אינו כלום במקום הזה. כמה צער יגיע לאדם הזה על מיעוט חכמתו, שלא חקר ודרש איזו סחורה יביא לשם שירוויח בעדה, והנמשל מובן מאליו, ובפרט כמה נשמות יש בדורינו על פי רוב הם מגולגלים, ובאו לתקן עתה מה שלא תקנו בתחילה, ואפשר שימות ולא יתקן מה שצריך, נמצא כל יגעו בעולם הזה הוא הבל, וצריך לחזור שלישית ורביעית לתקן, ועונשו גדול על מה שלא תקן בתחילה, כמו שאמר בזוהר פנחס אר"ש האי בר נש דנטיל נשמתא דגלגול ולא זכי דיתקן ביה כאילו משקר בקושטא דמלכא, ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר טב דלא אתברו. תרגום: אָמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן, אָדָם זֶה שְׁנוּטֵל גִּלְגוּל הַנְּשָׁמָה וְלֹא זָכָה לְהִתְתַּקֵּן בּוֹ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בְּאֵמַת הַמֶּלֶךְ, וְאֲנִי קוֹרֵא עָלָיו פְּסוּק זֶה, (ויקרא ה) אוּ מִצָּא אֲבִידָה וְכַחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר. וְכַחֵשׁ בָּהּ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא.

מי שהקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים, והוא מקבל עליו בעין יפה, לא יצטרך לבוא בגלגול

בזוהר משפטים מבואר, מי שהקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים, והוא מקבל עליו

בין יעודים הרעים הנאמרים בתורה לחטאים? על זה מתרץ הכתוב, כי צער מות נראה לעין כל, ואף על פי כן הרשעים אינם משגיחים, מכל שכן שלא ישגיחו הרשעים בעונש גהינם, אף אם יהיה כתוב בתורה, כי זה שלא ראה - לא יאמין, וזה שאמר הפסוק: "כי אין במות זכרך" - רצונו לומר, על ידי המות אין זוכרין אותך, מכל שכן שלא ישגיחו על ידי "שאול" - הוא עונש גהינם, כי מה שלא ראה לא יודע, וזה שאמר: "בשאול וכו'".

פרק ט"ז

בן יבואר עונש הגלגול. א. ומה ענין הגלגול. ב. ושהוא מר יותר מגהינם. ג. ובשביל איזה דבר מגולגל האדם. ד. וכמה פעמים היא הגלגול. ה. ובשביל איזה חטאים הוא בא בגלגול בהמה, חיה ועוף.

צריך לירא מעונש הגלגול, שהוא מר מאוד לנשמה יותר מזדיני גהינם

ואחר שנבאר דיני עונש גהינם, נבאר קצת מעונש גלגולים, וזה לשון ה"ראשית חכמה": וצריך לירא מעונש הגלגול, שהוא מר מאוד לנשמה יותר מדיני גהינם, וכתב מורי זלה"ה, שהוא משל לאדם שהלך בסחורה מהלך כמה שנים, כסבור

קברים וְכָאוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ הֵן גִּרְשָׁתָּ אֶתִּי הַיּוֹם - זֶה גִּלְגּוּל רְאִשׁוֹן, וְהֵייתִי נֶעַ - זֶה גִּלְגּוּל שְׁנִי, וְנָד - זֶה גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְזֶהוּ סוּד עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם שָׁב בְּתִשּׁוּבָה בְּשִׁלְשָׁה גִלְגּוּלִים - יָפָה, וְאִם לֹא - כְּתוּב בּוֹ וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיכְנוּ, לֹא מִחֲזִיר אוֹתוֹ בְּגוֹף אַחֵר, אֲלֹא יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע. וְמָה שֶׁאָמַר דֹּאֲתַמְר בַּהֲוֵן וּבִכְן רֵאִיתִי רִשְׁעִים קְבוּרִים וּבִאוּ, פִּירֵשׁ בְּכַתְבֵי הָאֲרָ"י זְלֵה"ה, וְכֵן פִּרֵשׁ ר' מִשָּׁה אֶלְשִׁיךְ זְלֵה"ה שֶׁאָמַר, שֶׁהֲעֵ"ה עַל אוֹתָם שֶׁאֵינָם חוֹקְרִים עַל מָה חֲזָרוּ וּבִאוּ לְזֶה הָעוֹלָם בְּגִלְגּוּלִים. זֶה שֶׁאָמַר מִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלָכוּ, כְּדִי לְתַקֵּן מָה שֶׁכָּבַר פְּגָמוֹ, וַיִּשְׁתַּכְּחוּ בְעִיר - הִיא הַגּוֹף, עִיר קִטְנָה, אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ - רְצוֹנוֹ לֹמַר: הַחֲטָאִים שֶׁעוֹשִׂים הַיּוֹם כֵּן עָשׂוּ מִקְדָּם, כְּשֶׁהָיוּ בְעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בָאוּ לְזֶה הָעוֹלָם אֲלֵא לְתַקֵּן מַעֲשֵׂיהֶם, גַּם זֶה הַבַּל, עַד כֵּאֵן לְשׁוֹנוֹ, וּבִכְמָה מִקּוֹמוֹת מִפְּרָשִׁים: צְדִיק וְטוֹב לוֹ - צְדִיק בֵּן צְדִיק. פִּרֵשׁ - אִם הִיָּה כָּבַר צְדִיק וּבִא בְּגִלְגּוּל לְקִיָּים עוֹד מִצּוּוֹת וּמִקְיָימָם, נִקְרָא צְדִיק בֵּן צְדִיק וְטוֹב לוֹ, וְמָה שֶׁאָמְרוּ: צְדִיק וְרַע לוֹ - צְדִיק בֵּן רִשָׁע, פִּרֵשׁ - אִם הִיָּה בְּתַחֲלִילָה רִשָׁע, יְבוֹא בְּגִלְגּוּל וַיִּתְקַן מַעֲשָׂיו הָרָאשׁוֹנִים וּמִתְקַנֵּם, אִז רַע לוֹ, שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיִּסְרוֹ עַל חֲטָאֵיו שֶׁחֲטָא בְּגִלְגּוּל הָרָאשׁוֹן, וְמָה שֶׁאָמְרוּ רִשָׁע וְטוֹב, זֶה

בְּעֵינַי יָפָה, לֹא יִצְטַרֵּךְ לְבוֹא בְּגִלְגּוּל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מֵאֵן דִּהוּי זְמִין לְאֵהֲדָרָא בְּגִלְגּוּלָא לְמַסְבַּל עוֹנְשָׁא בְּהָאֵי עֲלֵמָא עַל מָה דְעַבִּיד לֹא אֵהֲדָר לִיָּה לְהָאֵי עֲלֵמָא, וְמָה עַבִּיד לִיָּה קָרִיב לְבִי דִינָא בְּמִתִּיבְתָא דְרַקִּיעַ, וְדִינִין לִיָּה וּמִסְרִין לִיָּה לְבִי מִלְּקוּיָתָא וְאֲרִשִׁי לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַהוּי תַּחְתּוֹת שְׁלֹטוֹנְתָא עַד זְמַן יְדִיעַ וּלְבַתֵּר פְּרִיק לִיָּה, וְעַנִּין הַגִּלְגּוּל נִתְבָּאֵר בְּתַקּוּנִים בְּעַנִּין קִין, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּהָאֵי זִימְנָא דְחַמִּי דְחוּבָא דָא בְּאַתֵּר עֵילָאָה הוּי תְּלִיא הֲרַהוּר בְּתִשּׁוּבָה, וְאָמַר: "גְּדוּל עוּוֹנֵי מְנִשׁוּא הֵן גִּרְשָׁתָּ וְגו'", הַכִּי אֲתַרְמִיז גִּלְגּוּלָא דְרִשְׁעֵא דֹאֲתַמְר בַּהֲוֵן, וּבִכְן רֵאִיתִי רִשְׁעִים קְבוּרִים וּבִאִים וְגו' וְדָא הוּא גִרְשָׁתִי אוֹתִי הַיּוֹם דָּא גִלְגּוּלָא קְדַמָּאָה וְהֵייתִי נֶעַ דָּא גִלְגּוּלָא תְּנִינָא, וְנָד דָּא גִלְגּוּלָא תְּלִיתָאֵי, וְדָא רִזָּא עַל שְׁלוֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבְנָה אֵי תַב בְּתִיּוּבְתָא בְּתַלְת גִּלְגּוּלִין שְׁפִיר וְאֵי לֹאוּ כְּתִיב וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבְנָה לֹא אֵהֲדָר לִיָּה בְּגוֹפָא אַחֲרָא אֲלֵא יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע, עַד כֵּאֵן לְשׁוֹנוֹ, תְּרַגּוּם: בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁרָאָה שְׁהַחֲטָא הַזֶּה הִיָּה תְּלוּי בְּמִקּוֹם עֲלִיּוֹן, הֲרַהוּר בְּתִשּׁוּבָה, וְאָמַר גְּדוּל עוּוֹנֵי מְנִשׁוּא, הֵן גִּרְשָׁתָּ אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵי אֲסִתֵּר וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֲרָץ וְכוּ'. כֵּאֵן נִרְמַז גִּלְגּוּל הָרִשְׁעִים שְׁנֵאֲמַר בְּהֵם וּבִכְן רֵאִיתִי רִשְׁעִים

ואז נכנסת בו נשמה אחרת בתוכו, ודומה האדם לאשה המעוברת, שיש לה ולד אחר במעיה, ולכן נקרא "עיבור", ואינה מתעברת באדם אלא אם כן הוא על כל הפחות בן י"ג שנה, דאז הוא חייב במצוות, ובא לסייעו ולהדריכו במצוות התורה, והיא אינה חסרה דבר, ואז היא אינה סובלת יסורין וצער הגוף כלל, כיון שאינה חסרה דבר, ולא באה לצורך עצמה, וגם היא עומדת בבחירתה, אם האדם מטיב מעשיו, וכל שהוא מרבה להיטיב מתקשרת יותר עמו, ואם הוא מריע מעשיו מסתלקת ממנו והולכה לה, ולפעמים היא מתעברת לצורך עצמה, להשלים חסרונה, והיא מתפשטת בגוף האדם כמו נשמתו ממש וסובלת בצער ויסוריו של הגוף ההוא כמו נשמתו, והיא יושבת שם עד שתקיים המצוה שהיא חסרה, ואחר כך מסתלקת והולכת לה.

המגולגלים לזכות אחריה להישיר את בני האדם ולא לצורך עצמם אלו מובטחים שלא יחטאו כלל

אם הוא מגולגל לתקן מעשיו זהו קרוב לחטוא, ומי שבא לתקן המצוה שבא לידו אלא נתעצל לרדוף אחריה, כגון: שלא קנה שדה לקיים לקט, שכחה, פאה - זה יותר קרוב לחטוא, והמגולגלים לזכות אחריה להישיר את בני האדם ולא לצורך

רשע בן צדיק, פרוש, אם היה בתחילה צדיק ובא בגלגול לעשות עוד מצוות ונעשה רשע, אז טוב לו, כשמשלמים לו זכויותיו שעשה, וכשהיה בעולם הזה תחילה רשע ונעשה גם כן רשע, אז רשע ורע לו.

לידע על איזה עבירה בא בגלגול

עייין בספר "ראשית חכמה" דף ל"ב ובספר "עמק המלך" בביאור מה שאמרו, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, זה לשונו: אם ירצה אדם לידע על איזו עבירה בא בגלגול ומשמש בשכלו על איזו עבירה חושק משאר עבירות בידוע הוא, שהיה קודם זה הפעם, א"כ בזה עול' וחטא בזה החטא, ובא בגלגול לתקן זה החטא, ואותו כח הטומאה נתחזקה בקרבו וקנתה שביתה אצלו, ועדיין מלפפת ומבקש לימודו הראשון, ואין לו מנוחה מגרוי יצר הרע, וצריך להתגבר נגד יצרו, עד כאן לשונו.

העיבור שנכנסת בו נשמה אחרת בתוכו זה לשון האר"י זלה"ה בשער הגלגולים פ"ד, והנה ענין הוא, שבצאת הולד ממעי אמו, נכנסת שם הנשמה בגוף ההוא וסובלת צער והיסורים הבאים על אותו הגוף מיום הולדו עד שימות, ואינה ברשותה לצאת עד יום המיתה, אך העיבור הוא באשר כבר הנשמה באדם והוא גדול,

ואין מתגלגל יותר, ועליו נאמר: "ונכרתה הנפש ההיא", ואם בפעם האחת חטא באותן שגופן כלה ואין לו תחיית המתים, אז כיון שאותו הגוף כלה, הנה ההוא ניצוץ לבד מתגלגל בגוף השני ויקום לתחיית המתים עם כל חלקי הניצוץ ההוא, והגוף האחד אבד, והטעם שבחר הקדוש ברוך הוא לצדיקים ולתלמידי חכמים גלגולים רבים יותר מעונש גהינם, כי על ידי הגלגולים הם מרויחים, כי בכל פעם מוסיפים מצוות וזכויות, נמצא הגלגולים הם לטובה, מה שאין כן בגהינם.

איחור הגאולה כל כך, לפי שצריך גלגולים אין סוף, עד שכל ניצוץ ישלים כל התרי"ג מצוות

אמנם לרשעים יותר טוב הגהינם מלבוא בגלגולים, כי אדרבא בכל פעם יוסיפו על חטאיהם, ולא תהיה להם תקומה, ולכן נכנסים בגהינם תיכף אחר ג' גלגולים, אם לא התחילו לתקן, וממרקים עוונותיהם בגהינם, ובזה הבן, כי יש כמה צדיקים שהיה קשה להם למות, כמו משה רבינו עליו השלום, כי לא קיים כל המצוות התלויות בארץ ובנין בית המקדש, כדי שלא יחזור לבוא בגלגול, כי הוא מוכרח, אך הצדיקים שהשלימו כל הצורך להם, הם שמחים במיתתם, כמו שנאמר בדניאל: "ואתה תנוח לך לקץ הימין", כי לא היה צריך

עצמם - אלו מובטחים שלא יחטאו כלל, ועיקר כיון שבאו לצורך אחרים, הקדוש ברוך הוא שומרם שלא יחטאו, והמגולגל בשביל חסרון המצוות מתגלגל כמה פעמים, עד שישלם תרי"ג מצוות וכל מה שצריך להשלים לחלקו, וזה שאמר: "ועושה חסד לאלפים לאוהביו ולשומרי מצוותיו" - רצונו לומר, אף שיהא מוכרח לגלגולים לאלפים, אבל אפשר שיתקנו בפחות מזה.

אם נתגלגל שלושה פעמים ולא התחיל לתקן מעשיו, אז אין לו תקנה ואין מתגלגל יותר

אמנם צריך בכל גלגול וגלגול להוסיף תיקון על העבר, ואחר כך כשיקום בתחית המתים, כל אותן הגופות שנתגלגל בהם, כל גוף יקח חלקו באותו ניצוץ, כמו המצוות שהשלים באותו הגוף, והמתגלגל בסיבת עבירות, מתגלגל רק ג' פעמים חוץ פעם אחת, וזה שאמר: "הן קל יפעל פעמיים ושלש עם גבר", רצונו לומר - עם פעם אחת שנקרא "גבר", וזה שאמר: "פוקד עוון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשונאי", כשאוחזין מעשי אבותיהם, רצונו לומר - דעדיין מעשיהם דהראשונים בידיהם קיימים, כי הגלגול האחד נקרא אב, והשני נקרא בן, ואם נתגלגל שלושה פעמים ולא התחיל לתקן מעשיו, אז אין לו תקנה

למה הוצרכו ימות המשיח קודם עולם הבא, שהנשמה לבדה אין לה קיום המצוות התלויות בארץ

המגולגל להשלים איזו מצוה שחסר ממנו הוא יותר רחוק לחטוא, מן שבא לתקן פגמי העבירות והמצוות, שאין בידם לקיימן, כגון: פדיון הבן ויבום וחליצה - אין צורך לגלגול ממש, אלא מספיק לו עיבור באיזה אדם, שיהיה משורש המתיחס אליו יותר, וכשבא לידי אותו האדם המצוה יקיימנה ויסתלק אחר כך משם, אמנם המצוות התלויות בבנין בית המקדש צריכין להתגלגל בביאת משיחנו, במהרה בימינו, ואז יתקיימו כל אותן המצוות, ובזה תבין למה הוצרכו ימות המשיח קודם עולם הבא, שהוא אלף השביעי, שהוא עיקר התענוג, והוא שהנשמה לבדה אין לה קיום המצוות התלויות בארץ, וזה שאמר ישמעאל בן אלישא, שהטה את הנר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה, עד כאן לשונו.

צריך האדם לקיים כל התרי"ג מצוות במעשה ובמחשבה ובדיבור

אין זה מה שאמר הרב ר' משה אלשיך, שחייב כל אדם ויכול לקיים התרי"ג מצוות בכל יום, דהיינו: אם מקבל עליו לקיים כל שבא לידו מן המצוות עשה ויקיימם, ויזהר במצוות לא תעשה, וכן על ידי

להתגלגל, ובזה תבין איחור הגאולה כל כך, לפי שצריך גלגולים אין סוף, עד שכל ניצוץ ישלים כל התרי"ג מצוות וכל הבחירה הנזכרת.

בני אדם, שאינם יודעים על מה באו לעולם ומה חסר מהם, צריכים לקיים הכל

בוה יתבאר מה שהובא בגמרא: שאל ר' פלוני לר' פלוני - אבוך במאי הוי זהיר טפי? אמר לו: בציצית, וקשה; הרי חז"ל אמרו: הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, אך שהם היו חכמים והיו יודעים מה שחסר מהם, ולכן אותן המצוות, שהיו מקיימים בגלגולים קודמים, לא היו כל כך נזהרים בהם, דאם לא כן אין לדבר סוף, וכיון שכבר עשו איזו מצוה באיזה גלגול אין צריך לעשותה, אך אין זה אלא במצוות חובות הגוף, כגון: סוכה ולולב וקריאת שמע ותפילין ותפילה וכיוצא בו, צריך לעשותם בכל הגלגולים, אמנם שאר בני אדם, שאינם יודעים על מה באו לעולם ומה חסר מהם, צריכים לקיים הכל, ולכן הזהירו: הוי זהיר וכו'. עוד שם בכתבי האר"י ז"ל: כל המצוות שהיכולת באדם לעשותן צריך לרדוף אחריהן ולקיימן, כגון: לקנות שדה ולקיים: מעשרות, לקט, שכחה ופאה וכו', ואם לא קיים, מוכרח הוא להתגלגל ולקיים, על כל פנים.

מן הנשמה אלא על ידי גהינם, וכפי שעור שנהנתה מהעבירה יהיה שעור עמידתה בגהינם, עד ששם יגבה בעל חוב את חובו, וכשתצא מן הגהינם תצא כולה מלאה פצעים וחבורות מבשר המאוס שנפל ממנה, ונשאר מקום הפגם גומה, דרך משל. הנה כאשר תשאר הנשמה ברמ"ח אברים שבביאה שלה קיימת, תכנס לגן עדן, ושם יזריח הקדוש ברוך הוא אור שמש העליון, ומשם תתרפא הנשמה בגן עדן התחתון, ואפילו בשעת רפואתה סובלות שם צער בתוך גן עדן, כנזכר בעובדא דהאי ינוקא, ויהיה המשל בזה ממש אל נגעי בני אדם, ואל מחץ מכותם, שגהינם הוא גרירת המאוס והבאוש לבד וגן עדן הוא רפואות המכות והחבורות.

טעם הגלגולים של עבירה, מפני שאין הגהינם מתקן אותן

הנה נודע דבגשמי אין חסרון אבר מעלה ארוכה כלל, כיצד? - אם יחסר יד או זרוע או עין או לשון או נחיר - אין לו תקנה ברפואה, ולזה הנשמה שגדילה אשמתה עד לשמים, עד שנפגם או נחסר אבר עד שעור, שאין לו תקנה אלא לעקור האבר ההוא, מחמת שהוא מאוס או באוש ב' אברים או ג' אברים, אי אפשר לתקן בגהינם, שהרי יחסר האבר ההוא מכל וכל, והשמש לא תרפא -

שמירת שבת כהלכתו, כי ז"ל האר"י זלה"ה, שצריך האדם לקיים כל התרי"ג מצוות במעשה ובמחשבה ובדיבור, וענין הדיבור נרמז במה שאמר: "זאת התורה לעולה וגו'", ואר"ל: כל העוסק בתורת עולה וכו', ואם חסר איזה ניצוץ נשמה, אפילו בטל א' מג' אלו, שהם דיבור מעשה מחשבה, מוכרח הוא להתגלגל, עד שיקיים את כולם, עד כאן לשונו.

לפי זה בימות המשיח יקיימו כולם במעשה, מה שקיים עתה במחשבה, כי אי אפשר לקיים כולם במעשה.

גהינם הוא גרירת המאוס והבאוש לבד וגן עדן הוא רפואות המכות והחבורות

ב"חסר לאברהם" ז"ל: ודע כי לא כל הנשמות יתגלגלו, ולא כל הנשמות יכנסו לגן עדן, כי יש כמה שפגמיהם יתוקנו בגהינם, ואחר כך תכנסנה לגן עדן, ויש נשמה שתכנס לגהינם ותצטרך לבוא בגלגול אחר כך ולא תכנס לגן עדן, והטעם - שיש בידה פגם, שאין כח בגהינם לצרפו אלא צרופו בגלגול, על ידי עוני וחלש וטפש וכיוצא, שנגזר עליה קודם ביאה, והטעם שאין טהרתה בגהינם, והוא כי הפגם בנשמה כעין בשר המת המאוס בחי, שהרופא גוררו ומעמידו על בשר החי, והבשר המאוס הזה, שהוא פגם הנשמה, אין גרירתה

עוד שם, שחיטה כשרה וכוונת הברכה ואכילת הבשר

עוד שם, שאין הקדוש ברוך הוא מגלגל נפש הרשע יותר מג' פעמים בצורת אדם, ובפעם הד' הוא בצורת בהמה טהורה, וע"ד נס היה הקדוש ברוך הוא מזמין להמביא קרבן בהמה זו, ועל ידי שחיטתה מקבל עונשו ומתכפר לו, ובעליות עשן מהקרבן - הנפש עולה למעלה וחוזרת לשלמותה, וזה שאמר: "אדם ובהמה תושיע ה'", ובזמן הזה על ידי שחיטה כשרה וכוונת הברכה ואכילת הבשר.

ד' כתות שאין רואים פני שכינה - מגולגלים בחיות

על חטא עבודה זרה ושפיכת דמים, אם מת בלא תשובה, מתגלגל בבהמה טמאה: על גלוי עריות - בגמל, על עבודה זרה - בשפן, על שפיכת דמים - בחזיר, ופעם ב' - בטהורה, ועל רכילות ועל לשון הרע, אף שהוא קשה מכולם, אף על פי כן, מתגלגל בבהמה טהורה, ומייתי לכ"א מקרא.

ב"ראשית חכמה" בשם מקובלים כתב, שהם ד' כתות שאין רואים פני שכינה - מגולגלים בחיות טמאות: שפן, ארנבת, גמל, חזיר, עיין שם.

מחוסר אבר כלל, ולזה יצטרך, שיקבל עונשי גהינם, ולא יגמור שם אלא יצא באבריו, וכדי לגמור תקונו מתגלגלים בעולם הזה, ואז תתוקן הנשמה בכל אבריה, וזהו טעם הגלגולים של עבירה, מפני שאין הגהינם מתקן אותן, וזה שאמר, שאין כל עבירות נתקנים בגהינם, אלא שיש עבירות שתקונם בגלגולים, נוסף על עונש גהינם, ולהתגלגל מכל זוהמתא מיד בלי גהינם, גם כן יראה, שיגבר הרע מאוד אלו נדונות בגהינם, שיקל הרע ואחר כך מתגלגלת להוסיף הטוב ולהתרפאות ביסורין ותוכחת על עוון, וכן כתוב בתקונים, אמרי רבנן להתרפאות ממסאב' נחית לה בגלגולא, עד כאן לשונו.

צריך לירא מן הגלגול, כי הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה

בעין זה הם דברי "ראשית חכמה" שע"ה פ"ג וסוף דבריו, שצריך לירא מן הגלגול, כי הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, ומביא בשם התקונים, שכל אבר שלא נתקן כראוי חוזר לבוא בגלגול, אפילו קול ודיבור שלא הוציאם כראוי, בדחילו ורחימו להיותה שם שלם, חוזר לבוא בגלגול. לזה כל איש יחרד חרדה גדולה על זאת, ולדקדק במעשים וישלים לקונו נפשו כראוי, כדי שלא יטריח עוד לקונו, עד כאן לשונו.

נבוכדנצר הרשע, שבעודו בחיים חיותו הורידוהו מכסאו והשליכוהו אל השדה, והיה הולך על ארבע כבהמה, ונדמה לכל - בהמה כצורת בהמה, יען שלח לשונו ודבר נגד עליון, אחר כך, בכלות הזמן אשר קצף עליו, חזר והודיעו שהוא אלוקים, כדכתיב: "ולקצת יומיא אנא נבוכדנצר עינא לשמיא נטלית ומודעי עלי יתיב וגו'", כן המגולגל בדומם וצומח. אל תחשוב, שנפש האדם נעשית אז בלתי מרגשת כדומם וצומח, כי אם יש לה הרגשה, איך היא מקבלת עונשה.

צער גדול מאוד סובלת בהיותה תחילה בגוף הבהמה

בספר "עמק המלך" ובשאר ספרים הובא כמה מעשיות שעל פי ספרי הרוחות. מצער גדול מאוד אשר בהיותה תחילה בגוף הבהמה. א' שהיא רבוצה, ולא בקומה זקופה כאדם. ב' שהיא מלאת זוהמא, וריחה רע, ומאוסה לפני נפש האדם. ג' שמאכלה אינה מאכל אדם, וג' מלאכי חבלה הולכים לפניו ומענישים אותה ומכים אותה ומכריזין לפניו: "ככה יעשה אשר הרבה ממזרים בישראל" או עבירה פלונית שעשה. א' הולך מימינו, וא' הולך משמאלו, וא' עומד ומכה אותו מכות מרדות ומרות.

מכריזים עונשו ועונו בכל אותו זמן שגזר

ובספר "עמק המלך" דף ט"ו וזה לשונו: ואחר שהיה בגלגול בהמה, נכנסת שנית בגוף אדם, ואם יוצדק שוב, אינו נכנס פעם אחרת, ואם אלו יגולגלו פעם שלישית, זה שאמר: "פעם ושלוש עם גבר", ואם, חס ושלום, לא יוצדק באלו הג' פעמים, שוב אין לו תקנה, זהו "הכרת תכרת הנפש ההיא מלפני ה'", עד כאן לשונו.

בני אדם, שהם עזי פנים היו בגלגול בהמה חיה ועוף טמא

בכתבי האר"י זלה"ה כתב, כשתראה בני אדם, שהם עזי פנים, ואין להם בושה מבני אדם, אז תדע, שקודם זה הגלגול, היה בגלגול בהמה חיה ועוף טמא, וכמו שאין להם בושה, כן גם להם אין בושה, והם הולכים אחר לימודם הא', עד כאן לשונו.

אם מתגלגל בבהמה חיה ועוף יש לה הרגשה, איך היא מקבלת עונשה, כן המגולגל בדומם וצומח

בספר "החרדים" בשם מקובלים, וזה לשונו: דע, שאף על פי כשמתגלגל אדם בצורת אדם אינו יודע מגלגול הראשון, אמנם אם מתגלגל בבהמה חיה ועוף, יודע מגלגול ראשון ומצטער מאוד, איך ירד מצורת אדם לצורת בהמה, כענין

אותו העונש

רוח ספר, שהוא זה לו כ"ה שנים, שהוא נע ונד בארץ, ושאינ לו תקנה, עד שימותו הממזרים שהוא הוליד, שאלו אותו: והלא אמרו חכמינו זכרונם לברכה "משפט רשעים בגהינם י"ב חודש?! " השיב, שפרושו הוא, שאחר שסבל כל העונשים חוץ לגהינם מכניסין אותו לגהינם ועומדים שם י"ב חודש.

בכתבי האר"י זלה"ה: דע לך, שאין הא' מהמתגלגלים שום אדם, שנענש בבית דין של מעלה, שאין לפניו כרוז, שמכריזים עונשו ועוונו בכל אותו זמן שגזר אותו העונש או אותו הגלגול, ואינו נפרד ממנו, עד שישלים עונשו. גם רובם, יש לפניהם בית דין אחד, שדנין אותו בכל עת ומשנים אותו מעונש זה לעונש אחר כפי הדין הראוי לו, עד כאן לשונו.

ראוי להזהר בברכה כששונה מים מן המעיין **בשער** הגלגולים להאר"י זלה"ה: תדע, כי אין לך בור ומקוה מים ונהר ומעין, שאין בו כמה וכמה מגולגלים לאין קץ ומספר, לכן אין ראוי לאדם להניח פיו אל הסילון, רק בידיו, כי יוכל אחד מהם להתגלגל בו, כי כמו שבא לצדיק נשמות צדיקים ומתעברים בו לסייעו בחייו, כן לפעמים על ידי איזה חטא או על ידי איזה מקרה רע מתעבר בו נשמת רשע

ומסייע להחטיאו, וכמה פעמים היה מורי זלה"ה ממתין לשתות מהמעין, עד שהיה מגרש אותו הרוח למקומו, ולכן ראוי להזהר בברכה כששונה מים מן המעיין וכיוצא, אפילו כששונה בידיו, והלואי שיוכל להנצל, אמנם אחר שהביאו המים אל הבית, אין שום חשש, אך אם בכל זאת ישפוך מעט לארץ קודם שישתה, אפילו בהיותו בביתו, ר"ל מכל פגעים רעים, עד כאן לשונו.

במה מתגלגלים?

עוד שם, השופך דמים - מתגלגל במים, וסימנך - "על הארץ תשפכנו כמים", ותמיד הולך ומתגלגל במים ואין לו מנוחה, ואילו הוי ידעינן בני עלמא בצערא הדין הוי בכיין תדיר, ועיקר צערו במקום אשר המים מקלחין ונופלים עליו הקילוח ומפילו ומגלגלו שם, גם מי שחטא בחטא שחייבין עליו חנק - הוא נענש במים ונחנק שם בכל עת, והבא על אשת איש - מתגלגל ברחיים טוחנות על ידי מים בסוד תטחן אחר אשתו, ושם נידונין שניהם - איש ואשה, והמדבר לשון הרע וכיוצא בו - נתגלגל באבן דומם, שנאמר: "ויהי לאבן", כי הוא היה גלגול בלעם, שלא היה כוחו אלא בפיו, והמאכיל נבילות וטריפות - יתגלגל בעלי אילן, והרוח בא ומגלגלו, והוא צער גדול, וסוף

נובלת, ולפעמים חוזר עד כמה פעמים, ומי שלא נטל ידיו כתיקון חז"ל - מתגלגל גם כן במים. גם מי שלא מקפיד לברך ברכות הנהנין - נידון בעונש זה במים, ומי שנהג

עונשו, כשנופל העלה ההוא לארץ, כי אז נחשב לו למיתה ממש, בעת שנכרתת ונעקרת מן העולם, וזה סוד "והעלה נבל" - רצונו לומר, מי שמאכיל טריפות, יתגלגל בעלה

שאנים נוטלים ידיהם כראוי וכנדרש מפאת עצלות.

השכר הגדול בעולם הזה - לנוטלים ידיהם כראוי - סגולה לעשירות ולאריכות ימים א. מי שנוטל ידיו עם הרבה מים זוכה לעשירות. מי שאינו זוכה לעשירות זה מפני שעבירות אחרות מעכבות. בכל זאת יהיה רגוע שהעושר שמור לו לעולם הבא ששם התענוג הוא אמיתי ולעשירות אין שעור וגבול וזוכה גם ליראת שמים.

הלכות והכנות לנטילת ידיים:

א. בכל חלק ממצות נטילת ידיים מונחים סודות נעלים: הנטילה, הכלי, שפשוף הידיים, ניגוב הידיים, הברכה וכו', לכן יהיה נזהר בכל אחד מהם.

ב. לפני הנטילה יבדוק את ידיו אם אין עליהם חציצה כדי שלא תהי' לו חציצה - שאלה על הצפרניים יגזור אותם בכל ערב שבת קודש, גם את העורות ליד הצפרניים.

ג. ישתמש בספל שאין עליו שום חור או סדק אפילו יותר למעלה, וכן ספל שיוכל להכיל הרבה מים ופתחו רחב.

ד. יכין מגבת עוד לפני שנוטל ידיו שיוכל מיד לנגב בה ידיו וכן לחם ומלח על השולחן.

(וסכין - לחלה)

ה. ינגב היטיב ידיו ויגביה שרווליו עד המקום ששם נוטלים כדי שיטול ידיו ברווח כפי השעור. ו. כשהספל כבר מלא במים ינגב את שתי הידיעות של הספל.

ז. יטול ידיו הכי קרוב לשולחן שאוכל ויזהר שיהיה לכל הפחות באותו בית.

ח. לפני הנטילה יבקש על פרנסה [באיזה לשון שירצה] (או יאמר את המזמור: "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" וגו').

ד.

מוסר והלכות נטילת ידיים [המולב"ד]

השכר הגדול לנזהר בנטילת ידיים לסעודה כהלכתה, והעונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה כהלכה

א. מי שאינו נזהר ליטול ידיו כשצריך, ואיך שצריך, יורד מנכסיו וכאילו נכרת מזה העולם לתקופה זו.

ב. מי שאינו נוטל ידיו כמו שצריך - סימן רע הוא לו, השי"ת לא ימחול לו על כך ונקרא אפיקורס.

ג. בשמים מוציאים אותו מכלל ישראל ולא יזכה לחלק לעולם הבא לאחר מותו.

ד. לאחר מותו יתגלגל במים יש אומרים שנהיה צפרדע, אם היו יודעים איזה צער זה להתגלגל במים לא היו מפסיקים לבכות.

ה. השי"ת לא יצילו מצרה רח"ל ואם יבואו עליו גולנים לא תהיה עליו שמירה מן השמים והם יוכלו לשדוד ממנו את כל רכושו. לכן בזמן שגניבות הן מעשה של יום יום ומצוי מאוד שאנשים - אין להם פרנסה התפקיד של כל יהודי להתחזק בנטילת ידיים ולעורר את אשתו וילדיו על כך. העבירה שלהם על חשבונו וגם העונש מפני שיכל ללמדם.

ו. מי שאינו נוטל ידיו כהלכה מביא עוני לעולם. הצרות והיסורים שהעניים סובלים הוא אשם בכך, ולכן לאחר מותו לא תהיה לו מנוחה, בדיוק כמו רוצח ששופך דם מפני שבגללו כבר מתו הרבה אביונים.

ז. טומאה שורה על ידיו לכן נוטלים ידיים לפני הסעודה כדי להסיר את הטומאה, ומי שאינו נזהר בזה - הלחם שאוכל טמא והוא מדבק בסטרא אחרא רח"ל ועל ידי כך נהיה עני ונכרת מזה העולם.

ח. כל העונשים שנזכרו לעיל נאמרו גם על אלו

שמסר ממון ישראל ביד עכו"ם על ידי מלשינות - דינו בכלב נובח, שנאמר: "ויקרא לה נובח בשמו" - "לה" ראשי תיבות לשון הרע, יבוא מלשון הנובח

באכזריות עם עניים בענין גביית מיסים, שפשט גלימא מעל כתפיהם ומשכבותיהם מתחת גופן, ואכזריות כדומה - לזה דינו - בעורב אכזרי, ומי

סדר הנטילה:

א. יקח הכלי עם מים ביד ימין ויעבירו ליד שמאל, יטול יד ימין שלש פעמים, לאחר מכן יקח את הכלי ליד ימין ויטול את יד שמאל שלש פעמים. ב. צריך לפסק אצבעותיו ולכופף מעט את קצה האצבעות למעלה ולשפוף המים מקצות האצבעות כשמזיז הספל באיטיות עד סוף ידיו, כדי שהמים יגיעו לכל המקומות: בקצה האצבעות, בין האצבעות, על כף היד ועל סוף היד, לכן יטול ידיו עם הרבה מים כדי שיגיע לכל המקומות.

ג. לאחר הנטילה ישפוף היטיב יד אחת בשניה ויברך "על נטילת ידיים" (על פי קבלה צריך להרים ידיו). ד. לאחר מכן ינגב היטיב ידיו עד שמרגיש שיבש בכל המקומות, ביותר צריך להזהר בין האצבעות בקצה ובסוף היד.

ה. לא ינגב ידיו במגבת רטובה ולא בבגדיו. ו. יברך וינגב ידיו הכי קרוב למקום ששם מברך המוציא ואוכל.

ז. מתחילת הנטילה ועד שאוכל "המוציא" אסור לדבר, אבל "אמן" מותר לו לענות אם שומע ברכה כשכבר נטל שתי ידיו.

ח. אסור לעשות ברכה "על נטילת ידיים" רק אם רוצה לאכול לפחות 2 אונץ לחם (אחד ושליש מפרוסת לחם רגיל) עד ארבע דקות חצי מזה והחצי השני עד עוד ארבע דקות.

עוד דינים חשובים:

א. אם אחד יוצא באמצע הסעודה לזמן ארוך יותר צריך שוב ליטול ידיו בלי ברכה כשחוזר.

ב. אם נוגע במקומות המכוסים בשעת הסעודה או מגרד ראשו יטול שוב ידיו בלי ברכה, עד אז אסור לו לבלוע הלחם.

ג. אם הולך לבית הכסא באמצע האוכל יטול עוד הפעם ידיו כשחוזר.

על כן יש להזהר מאוד בענין נטילת ידיים, הן בנטילת ידיים לסעודה והן בנטילת ידיים להטירה מטומאה - כגון: בקימה בבוקר, היוצא ממרחץ, הנוגע במקום מכוסה וכדומה, כי הוא יסוד גדול לטהרה, כמו שכתוב בשלחן ערוך אורח חיים אם אינו נוטל ידיו אם תלמיד חכם הוא שוכח תלמודו, אם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו, וכתב האלי" רבה דרצה לומר שנכנס בו רוח שטות ועל ידי זה בא לעבור עבירות רח"ל, כמו שאמרו חכמינו וזכרונם לברכה אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, דהיינו שהיצר הרע שולט עליו להכשילו בעבירה ואינו מרגיש כלל שעובר עבירה, מפני שיש בו רוח שטות, ואחר כך יצטרך לסבול את עונשי יוסורי גיהנם רח"ל עד שיתמקרו עוונותיו, על כן צריכים ללמוד הלכות נטילת ידיים בעיון גדול.

ג' מאות חומרות בנטילת ידיים לאכילה

ידוע כי הרה"ק ר"ר שמעלקע מניקלשבורג זי"ע דקדק כל כך בנטילת ידיים לסעודה עד שהיו לו ג' מאות חומרות בנטילת ידיים. ומובא בספר אורחות חיים מהרה"ק ר' נחמן כהנא מספינקא ז"ל חתן הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע, שמעתי מכ"ק אדמו"ר זי"ע אשר שמע מפיו הקדוש של מרן אדמו"ר בעל דברי חיים מסאנץ אשר רבינו הקדוש רבי ר' שמעלקע מניקלשבורג היה לו שלוש מאות חומרות בנטילת ידיים לאכילה, וחשב גם אחד מהם מים ששאבו עכו"ם. ומעשה ממרן החזון איש זי"ע, שבשמחה שהיו ציבור גדול, הביט מהצד ואמר, שמכל אלו שנטלו ידיים אולי רק אחד נטל כהלכה, (ע"כ), וזאת מפני שרבו דקדוקיה, ועל כן כל איש הירא את ה' ילמד היטב את הלכות נטילת ידיים, ויתיעץ עם תלמיד חכם מורה הוראה, כדי שיזכה לקיים את המצוה כהלכתה בשלימות.

ההוא כעת הצילנו, כי כל חוטא אינו נקי אלא מן הגהינם העתיד.

התשובה היותר חמורה היא יותר חמורה

עֵתָה נבאר הסגופים והתענית השייכים לכל חטא

בפרטות, אחר שקיים כל דרכי תשובה, כפי מה שאמר, והם מועתקים בספר "תורת האשם" וספר "עמק המלך" והם תשובת ה"רוקח", שכל דבריו הם דברי קבלה - דהיינו, שהם מקובלים איש מפי איש מדורות הראשונים וגם מתקוני תשובה האר"י זלה"ה וז"ל בחבריו הנזכרים: שהתשובה היותר חמורה היא יותר חמורה, ועל כל פנים לא יבעט בדברי הממעט, ובפרוש כתבנו, שהם בהכרח לבעלי תשובה, להתיך הזוהמא שנשארה אחר שגרש גוף ועיקר כח הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, על פי דיני וסדר התשובה, מה שאמרנו בפרקים שישי ושביעי.

הראשונה - להתחרט על חטאיו בלב שלם ולהתודות עליהם, ולהחליט בדעתו שלא ישוב לחטוא באותו חטא לעולם.

השנייה - שיקבל עליו שיהא שומר שבת כהלכתו, להזהר שלא יבוא בשום ענין לחילול שבת, והעיקר שלא לדבר שיחות חולין כי אם מה שהוא בהכרח.

בלשונו בכלב הנוכח, אדם שהיה פרנס על הציבור ומתגאה עליהם - מתגלגל בדיבורה, שהיא גם כן גאותנית גם דברנית, ולכן המדבר דבר שלא כהוגן מתגלגל גם כן בדיבורה. המשמש מטתו לאור הנר - דינו בשעיר עיזים, עד כאן לשונו.

פרק י"ז

בן יבואר הסגופים למוציא זרע לבטלה בידיים: א. מה הם העונשים לחטא זה. ב. מהו גודל הפגם, שמוליד על ידי כך בנים זרים והם מענישים אותו, כשמוליכים אותו מביתו לקבר, אם לא שב בתשובה. ג. וביאור מה שכתוב בזוהר, דאין לחטא זה תשובה, ועל ידי אלו דברים יבוא האדם להיות רואה, כדי שיזהר בהם שלא יכשלו בהם. ד. ותיקון התשובה ומעשה הסגופים לרואה קרי. ה. וגודל חטא הזנות ועונשים וסגופים לבא על אשת איש ומשכב זכור. ו. והבא על ערוה מחייבי כריתות. ז. והבא על בהמה, ח. והבא על נכריות, ועל הפנויה שלא טבלה לנדתה, ועל אשתו נדה, ועל הפנויה שטבלה לנדתה. ט. וביאור מהרב ר' משה אלשיך מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, עליו השלום, גהינם ומלכויות וברור מלכויות, להציל מדינה של גהינם, ובלי ספק שלא מן הגהינם

שירפאהו רפואת גופו, רק אצל כמה חטאים העלינו על הספר קצת גודל פגמי אותו החטא וגודל עונשו, כי הוא החיוב לעורר התשובה, שיפרש להם עונשי העולם הבא ועונשי הגהינם, כמו שאמר בזוהר לך לך, ועל ידי זה יתלהב לבו ונפשו אל התשובה, לתקן מה שפגם במדות עליונות ובשורש שלו, ואל יחוש לסבול הסגופים והתענית, ויכוף את יצרו הרע לפרוש מעבירות, כמו החולה שסבל מכאוביו וחוליו, וסותר תאותו, ועוזב מאכלים טובים ומתוקים, ושותה משקים מרים, כדי שלא ימות מחוליו, כי אין חולי כחולי העבירות, ובשובו מהן מתרפא, כמו שאמר: "שובו בנים שובבים ארפא משובתיכם הסולח לכל עוונתי הרופא לכל תחלואיכי". בתחילה נדבר בברית המעור, וצריך אתה לדעת שתענית ב' ימים וב' לילות רצופים הם כמו כ"ז ימים, ותענית ג' ימים וג' לילות רצופים הם כמו מ' יום.

טעם תעניות ג' ימים וג' לילות רצופים

בכתבי האר"י זלה"ה נתן טעם לזה על פי הסוד, ותוכן דבריו הם, כי בשם ע"ב, שהוא יו"ד - ה"א - וי"ו - ה"י, יש בו ד' יודי"ן, והד' יודי"ן הם המקום של השם, ובתעניות ג' ימים וג' לילות רצופים, שהם ע"ב

בזה יתוקן גם מה שפגם במדות עליונות

אף אם חטא באיזה חטא אפילו מאה פעמים, אין צריך לקיים סגופים ותעניות רק ג' פעמים, מה שאין כן אם לא קיים תחילה כזאת, אז אף אם יתענה תעניות הרבה בלי שעור לא יתכפר לו אפילו אחד מחטאיו באותו התענית, כמו שאמר מלתא בטעמא לעיל פ"י, ובזה יתוקן גם מה שפגם במדות עליונות, והקדמונים זכרונום לברכה ידעו בחכמתם ובתבונתם על ידי איזה חטא היה הפגם יותר גדול, ואז היה נשאר בו יותר זוהמא אחר שקיים דרכי התשובה, שם סידרו יותר סגופים ותענית, ומה שאמרו המחברים הקדמונים, שענין הסגופים ותענית הם תשובת הכתוב והמשקל. דהיינו אותם הטעמים בראיות וסברות נכוחות פי"א ותוכן הכוונות מאותם הסגופים, שהם על פי סוד, משכנו דינו להעלות אותו על ספר, כי הם דברים שכיסם כבשנו של עולם, והרוצה לידע אותם ימצאם בכתבי האר"י זלה"ה ובספרים הנזכרים.

הרוצה שתהא תשובתו שלימה בלב ונפש, לא יתשל בבקשת ספרים הצריכים לרפואת נפשו

הרוצה שתהא תשובתו שלימה בלב ונפש, לא יתשל בבקשת ספרים הצריכים לרפואת נפשו, כמו שאינו מתשל החולה לבקש רפואה

ורזא דמלה ועפר אחר יקח וטח את הבית בגין דנחש עפר לחמו עד דאתפרש מהאי בשרא לאתזנא מיניה ועני חשוב כמת וכו' ואי תב בתיובתא, נחית עליה סם חיים דאיהי שכינתא, ואסיא ליה ממיתא דעניותא כמד"א: "והשיבו וחיו", בזימנין דאינון עניים אקרין מתים ובגינייהו איתמר "והשיבו וחיו", ולית עניותא כעניותא דאורייתא דמאן דלית ביה אורייתא איקרי מת ואסוותא דיליה מאי היא בהאי עלמא, אורייתא דאתמר ביה עץ חיים היא וגו', והיא אסוותא לכל מרעין כד"א: "רפאות תהי לשריך".

תעניות ג' ימים וג' לילות רצופים

הרי מבואר גודל פגם הברית דרך כלל, ושאם ירצה לשוב בתשובה, צריך לסבול יסורים קשים להעביר אותו הטומאה והזוהמא מעליו.

לפי מה שכתבתי בפרק עשירי הם אינם מועילים, רק אחר שקיים דרכי התשובה, לגרש גוף הטומאה מפנימיותו ומחיצוניותו, ועל ידי הסגופים יוכל להתיך גם הזוהמא שנשארה בו.

אין לך חטא שמוטמא האדם יותר מהמוציא זרע לבטלה בידיים

נדבר תחילה מעונש המוציא זרע לבטלה בידיים, כי בזוהר

שעות, נתקנו כל הד' יודי"ן, לכן הם עולים למ' יום, והמתענה ב' ימים וב' לילות שהם מ"ח שעות, ואז, בל"ה שעות נתקנו יו"ד - ה"י כולו, ובו ב' יודי"ן, ובי"ג שעות הנותרות בו' שעות נתקן ו' של וי"ו, ובו' שעות נתקן ז' חלקים של היו"ד, אשר במלוי היו"ו, ועל אשר לא נתקן בתענית רק ב' יודי"ן במ"ח שעות וז' חלקים של היו"ד הג', לכן עולה אותו התעניות לכ"ז יום.

זה לשון ה"תקונים" (דף ס"ה ע"ב): מאן דנטיר ברית מילה דאיהו חותמא דיליה זז מות מניה דאיהו שטן יצר הרע טמא צפוני מלאך המות לא יתקרב לגביה ולא ימות על ידו, ומאן דמשקר בברית, משקר בחותמא דמלאך דאיהו רשום ביה שד"י מלבר, ה - ו - י - ה מלגאו, מנא לן מהאי קרא "מי יעלה לנו השמימה" - ראשי תיבות "מילה" וסופי תיבות ה - ו - י - ה, ובודאי מאן דמשקר בברית אסתלק מיניה ה - ו - י - ה ושד"י, ושרו עליה שטן דאיהו אל אחר חויא שרי באתרא דה - ו - י - ה מלגאו וסם המות שרי באתרא דשקי מלבר ודא הוא דאמר קרא: "את מקדש ה' טמא", אי לא תב בתיובתא וסביל ליה כמה יסורים לאעברה ההוא חויא מתמן וסם המות דיליה דאיהו צרעת ממארת בכמה מרעין ומכתשין עד דלא אשתאר ביה בישרא דאיהו עפרא

מכאן עד סוף המאמר במושפט ובצדק. נכנס
כבר אחר מזדש תלפיות?

"שוחטים ילדים", שזה שוחט
בניו ממש

וב"ראשית חכמה" כתב: הטעם

הוא שהטיפה, שיצאה

לבטלה, כיון שלא בא אל הנקיבה,

מיד החיצוניות מזומנת ולוקחת

חימום הרע ההוא, נמצא שיש ביד

החיצונים כל אותן הנשמות הראויות

לבוא באותן הטיפות, וכאשר נשא

אשה ולא עשה תשובה כראוי,

החיצוניות מזמנת שם אותן הנשמות

הטהורות העשוקות בידיה ובניו מתים

כשהם קטנים בתוקפא דאמהן, כמ"ש

בסבא, ובהיותו מצטער על מיתות

בניו מתכפר על שהיה חייב מיתה

לשמים, שהרי גם הוא מת במקצת,

ובלבד שיעשה תשובה מכאן ואילך,

ועל עוון זה נאמר: "גם בכנפיך נמצאו

דם נפשות אביונים", ועליו נאמר:

"שוחטים ילדים", שזה שוחט בניו

ממש, ולכך אינו רואה פני השכינה

אלא אם יעשה תשובה כראוי, ואף על

פי שנאמר: "לא ימותו בנים על

אבות", כתב ר' משה אלשיך: הענין

הזה המתים בקטנות הוא על מעשיו

הראשונים, שעושים בגלגול האחד,

והקדוש ברוך הוא יודע אשר יבחר

האיש במעשיו, ומאז שנולד לו זה

הבן, זרק בו נשמה העתידה למות

בעת יעוות מעשיו, וידאג עליו ויכופר

וישב אמרו: אין לך חטא שמטמא

האדם יותר מזה, וזה לשונו: תא חזי

בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש

יתיר בעלמא הדין ובעלמא דאתי, מאן

דאושיד זרעא ברקנא למגנא בידיה

ואסתאב ביה כמד"א: (תהלים ה) "כי לא

קל חפץ רשע אתה לא יגורך רע",

בגין דא לא אעיל לפרגודא ולא חמי

סבר אפי עתיק יומין זכאה חולקיה

דדחיל ממאריה ויהא נטיר מאורחא

בישא ואדכי גרמיה.

תרגום: ובא וראה, בכל אותם

החטאים שנטמא בהם

האדם יותר בעולם הזה, זהו חטא

שנטמא בו אדם יותר בעולם הזה

ובעולם הבא - מי ששופך זרעו לריק

ומוציא זרע לחנם ביד או ברגל

ונטמא בו, כמו שנאמר פי לא אל

חפץ רשע אתה לא יגורך רע. בגלל זה

לא נכנס למחצה ולא רואה תאר פניו

של עתיק יומין, כמו שלמדנו, כתוב

כאן לא יגורך רע, ..ומשום כך כתוב

(ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. אשרי

חלקו של האיש שירא מרבונו ויהיה

שמוח מדרך רעה, ויטהר עצמו

להשתדל ביראת רבונו.] ובגמרא

אמרו, שהוא חייב מיתה וכאילו

שופך דמים וכאילו עובד עבודה זרה

ואין לו חלק לעולם הבא, וכל

המקשה עצמו לדעת ה"ז ממזר,

ומייתי לכל אחד מקרא בזוהר, בניו

מתים כשהם קטנים.

נותנים חרם על בניהם, גם על אלו שהולידו בהוצאת זרע לבטלה, ועל ידי זה בהכרח להם להסתלק מעליהם, עד כאן לשונו.

נידון בגהינם לדורי דורות במדור שנקרא צואה רותחת

יצא לנו מזה, שכל מה שאפשר למהר בהולכת המת על הקבר ימהרו, ומזה הטעם תקן יהושע, שמת מצוה קנה מקומו, ובזוהר תרומה אמרו, שנידון בגהינם לדורי דורות במדור שנקרא צואה רותחת, וכן אותם, שחטאו והחטיאו את הרבים - אין מניחים להם לצאת מגהינם אפילו בשבתות וימים טובים כשאר דאית לון גייחא.

בזוהר נח, שלא יקומו בתחיית המתים, ולא יהיה להם חלק לעולם הבא, ובכתבי האר"י זלה"ה כתב, שגורם אריכת הגלות.

הרי מבואר קצת עונש המוציא זרע לבטלה בידים.

עד היכן מגיע קדושת ישראל לבין אביהם שבשמים

קודם שנבאר תקוני תשובה לפגמי הברית והסגופים השייכים לכל אחד ואחד מהחטאים הנזכרים, נעורר לב האדם מה שכתוב בספר "סדר היום" וזה לשונו: מה שאמר במסכת נדה: אמר עולא ישב לו קוץ

לו, באופן שיציאת ב' כוונות אל הפועל במשפט ובצדק.

הבנים שהוליד על ידי זרע לבטלה מענישים את אביהם בעת פטירתו מן העולם

אמרו בשם המקובלים, שאלו הבנים שהוליד על ידי זרע לבטלה

שהוציא לרצון או על ידי קרי הם מענישים את אביהם בעת פטירתו מן העולם, כשמוליכים אותו לבית הקברות, אם לא חזר בתשובה לפנימיתו, והם סובבים את מטתו, ובוכים ומיללים עליו, כי במותו אין להם גם כן מנוחה ומקום לשרות, ומצערים אותו הרבה עם שאר רוחות הפורחים באויר, ולכך תקנו להעמיד המטה ג' פעמים, שבכל פעם מבריחות אותם, כי אז אין להם יכולת ליגע בו, כי עיקר ענין הוא לפרוח דווקא באויר אנא ואנא, ואין להם עך מה שיסמוכו, ולכך הזהיר האר"י הקדוש את תלמידיו המקובלים, שבהם מתגרה הטומאה ביותר, כי בחכמה זו הורגים את החיצונים, ולכן הם מתקנאים בלומדים, וצוה שלא ילכו לבית הקברות בזמן שאין שם מת, כי עיקר שכינתו שם, ואפשר שידבקו במ חס ושלום, ויעברו במ ויחטאים, והלואי שלא ידבקו בהולך לדבר מצוה, ובפרט מי שידוע שחטא בקרי, מוציא מין את מינו ואינו חוצץ, לכך כמה חכמים מהראשונים היו

נח לו, שנהפכה שליתו על פניו ולא יצא לאויר העולם.

נח לו, שיכרתו ידיו, ולא היה עושה מעשה רע כזה. מה כפרה יש לו? כמעט ננעלו ממנו שערי תשובה, ובפרט אם התמיד עצמו בזה ימים ושנים, עד שהורגל בזה, גדול עונו מנשוא, הם המביאים חרון אף בעולם, הם המביאים מגיפות ומיתות בעולם, ובפרט אם לא הרוה צמאונו בזה, עד שבא על זכר או על ערוה, כי הוא עוון פלילי לפני ה'.

- כיצד ירום ראשו?

- כיצד יאכל וישתה?

- כיצד ילבש בגדים נאים? הרי הבגדים הצואים אשר עליו, בהם לכלך נפשו ורוחו ונשמתו, עד שהרחיקוהו מלפני אדון כל הארץ, וטנף נשמתו היקרה.

- כיצד ישמח ויגל?

- כיצד ימלא שחוק פיו?

אין דבר העומד בפני התשובה

וְדַאי אין לו תקנה, אלא ילבש שחורים ויענה בצום נפשו יום אחר יום, עד שהוא עצמו יראה שהוא נכנע ונשבר ונעכל חלבו ודמו ונתמעט תאותו והנאתו, ולא ישוב אל הנאצות האלה, וילבש שק, וישב על העפר, וילקה בכל יום, עד ישקיף ה' וירא מן השמים, כי חנון ורחום הוא

בכריסו, פרש רש"י: הוא מקום למטה אצל הערוה, וצריך למשמש שם כדי להוציאנו. תבקע כריסו, ולא יעשה רשע שעה אחת לפני המקום, וה לשונו: אוי לאזניים, שכך שומעות, ולעיניים, שכך רואות, עד היכן מגיע קדושת ישראל לבין אביהם שבשמים, והרואה והשומע זה, איך לא יהיה נזוף כל הימים, כי כמה וכמה פעמים עבר על זה, ומי זה הוא אשר נקי מזה, ויכול כל האדם להקרא רשע מרושע לפני המקום בפה מלא, כיון שעבר על זה כמה פעמים.

וְאִין צריך לומר, אם הושיט ידו למטה לחכך עצמו, ומן החיכוך בא לידי חימום, ומן החימום בא לידי שז"ל.

וְאִין צריך לומר אם הושיט ידו לרצונו בלי סיבה גורמת.

וְאִין צריך לומר אם הקשה עצמו לדעת.

וְאִין צריך לומר אם הוציא בידו זרע לבטלה בכוונה למלאות

תאוותו, שהוא שנוי ומרוחק לפני המקום, ואינו זוכה לראות פני השכינה, כמו שאמר "לא יגורך רע", ואין רע אלא העושה מעשה רע, כזה שהוא רע לשמים ורע לבריות, משחית למעלה ומשחית למטה, פוגם למעלה ופוגם למטה, אוי לו ואוי לנפשו! אוי לרוע מזלו!

וחימום נפרעים ממנו מחדש, עד שיעכל כל הרע שנדבק בו, אבל אין דבר שיעמוד בפני התשובה, עיין שם, והם שנויים דחוקים, ואין סוף לדבר.

בחטא הזה אינו יכול לגרש כח הטומאה אלא על ידי שמירת שבת כהלכתו בכל האופנים כדיבור ובמעשה ובמחשבה

אמנם לפי מה שכתבנו בפ"א, שעיקר התשובה המבוארת בגמרא היא החרטה בלב שלם ועזיבת החטא ואחר כך קיום חבילות של מצוות או שמירת שבת כהלכתו, והתענית והסגופים הם להתיך הזוהמא, ואף שחטא אחד מאה פעמים, אין צריך לסגופים רק ג' פעמים לאותו החטא, כמו שסדרו הקדמונים לא יוגרע חטא זה מכל החטאים, אמנם בדבר זה יש חילוק בין חטא זה לשאר חטאים, אחר שגרש כח הטומאה מפנימיותו על ידי החרטה ועזיבת החטא, יכול לגרש הטומאה, והם המשחיתים אשר בחיצוניותו, על ידי חבילות של מצוות, דהיינו, שיעשה מצוות באותו אבר שחטא או על ידי שמירת שבת כהלכתו, כמו שאמרנו בפרקים הקודמים, ובחטא הזה אינו יכול לגרש כח הטומאה אלא על ידי שמירת שבת כהלכתו בכל האופנים כדיבור ובמעשה ובמחשבה, כי אין סברא לומר שישא אשה ויקיים באותו

ה' אלוקינו ומרבה להיטיב ולא חפץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחייה, וימינו פשוטה לקבל שבים הבאים לשוב בכל לב ומתחרטים על עוונותיהם בלב מר ונאנח עד העפר, ולא ישוב עוד לכסלה, ואין דבר העומד בפני התשובה, עד כאן.

הנה קודם שנבאר הסגופים והתענית ודרכי התשובה השייכים לחטא הגדול הזה, יש להקשות; הרי אמרו בזוהר - אמר ר' יהודא: לית לך חובא בעלמא דלית ליה תשובה בר מהאי, ולית לך חובא דלא חמאן אפי שכינתא בר מהאי, ואי לית ליה תשובה, מה יועילו הסגופים והתענית? כי הם רק להתיך הזוהמא הנשאר בו, אחר שגרש כח הטומאה על ידי התשובה.

לבאר זאת אנו צריכים, למה לא יועיל תשובה לחטא זה? הלא אין דבר שיעמוד בפני התשובה, שהרי אפילו מנשה, שהעמיד צלם בהיכל, קבלו הקדוש ברוך הוא בתשובה, וכן דור המבול, שהשחיתו דרכם בזרע לבטלה, הטריח הקדוש ברוך הוא לנח בבנין התיבה ק"ך שנים, כדי שיעשו תשובה.

ה"ראשית חכמה" והשל"ה הביאו ב' תרוצים על זה, ותוכן דבריהם הם, שתשובתו קשה לעשות על כל פעם ופעם, ועל כל חימום

ובאות יום טוב ובאות ברית מילה כאילו אעקר ליה להאי ו' מאתריה, ואהדר ליה להאי ו' מאתריה, ואהדר עלמא לתוהו ובוהו, עד כאן לשונו.

אינו יכול לגרש כח הטומאה שעל הממזר

אם פגם, אלה ד' הנזכרים שווים, אם כן על ידי קיום אחד מאלה ד', יתקן מה שפגם בג' אלה הנקראים אותות: א. חרטה ב. עזיבת החטא. ג. הוא עיקר - שמירת שבת כהלכתו, שהוא תיקון לכל החטאים כללא דאורייתא, ומה שאמר בזוהר, דלית ליה תשובה, יתבאר על פי מה שכתוב במשנה חגיגה: ר' שמעון בן מנסיא אומר, איזהו מעוות אשר לא יוכל לתקון? - זה הבא על ערוה והוליד ממנה ממזר, א"ת בגונב וגוזל יכול הוא להחזיר ולתקן, ובגמרא שם הוליד אין לא הוליד לא, והטעם הוא, כי התשובה אינו מועילה רק לגרש כח הטומאה אשר המשיך עליו בעצמו, אבל אינו יכול לגרש כח הטומאה שעל הממזר, ואם מת הממזר וכלה מן העולם, יש לו תשובה לגרש כח הטומאה מעצמו כמו בכל החטאים.

אין לו תקנה בתשובה, עד שימית גם אותן המזיקים

בכתבי האר"י זלה"ה כתב: ודע, כי אין עבירה בכל התורה כולה, שמוליד מזיקים, כמו המוציא

אבר מצות עונה, גם כי החוטא בברית פגם בכל אבריו, כמו שאמר ה"ראשית חכמה" בביאור מה שאמר בזוהר: מאן דמחביל אורחיה סאיב גרמי, וזה לשונו: כי על ידי כח ההרתחה ההיא מעורר כח הטומאה על כל אבריו, כי אי אפשר לטיפת זרע לצאת אלא על ידי חימום אבריו. נמצאו כל אבריו נטמאים, וזה דומה בקצת לעוון הכעס וכו', ואי אפשר לקיים חבילות מצוות בכל אבריו אלא על ידי קיום שמירת שבת כהלכתו, שהוא כמקיים כל התרי"ג מצוות, והוא תקון לפגם הברית.

כמו שאמר זוהר יתרו (דף צב.): "זכור את יום השבת לקדשו", רזא דא איהו רזא דברית קדישא ובגין דהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפ' גופ' ואיהו כליל כולא כגוונא דא שבת איהו כליל דכל אורייתא כל רזין דאורייתא ביה תליין וקיומא דשבת קיומא דאורייתא כולה. תרגום: זכור את יום השבת לקדשו, זהו סוד של הברית הקדושה. ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל, כמו זה שבת היא כלל של התורה, וכל סודות התורה תלויים בה, וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה. מי ששומר שבת כאלו שומר את כל התורה.

ובתיקונים ז"ל: מאן דחב באות שבת ובאות תפילין

אותם המזיקים, אז טורפים אותן הנשמות הבאים מסוד טרף, שהוא ע"ב רי"ו סוד רפ"ח ניצוצין, ומחזיר אותן למקומותיהם, וזה סוד - "טרף ליראיו", כי אותן הטיפות שטרפו, חוזרים וטורפים אותן מידי החיצונים, וזה שאמר: "יפול מצדך אלף ורובה מימיניך אליך לא יגש", ורצונו לומר, כאשר יפלו אותן הגופות של החיצונים וימותו, ולא יוכלו עוד ליגש אל אותן הטיפות והנשמות אשר הם נמשכים ממך לחזור לקחתם ולהתלבש בהם, עד כאן לשונו.

כדי להמית המזיקים שהוליד יאמר תפילה זו **קרי** הפעולה הא', שיוכל להמית המזיקים שהוליד, והפעולה הב' מה שאמר האר"י זלה"ה: אחר שיאמר "וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ" - יאמר:

"יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי שכל טיפה וטיפה קרי שיצאה ממני במקום מצוה בין ברצון בין בשוגג בין במזיד, שתחזירם למקום קדושה בכח הגדול בשם היוצא בפסוק: 'חיל בלע ויקאנו', והטוב בעיניך עשה ברוך אתה ה' מקבץ נדחי עמו ישראל".

השם הוא חב"ו א' משמות ע"ב, ויכוון שהנשמות העשוקות בקליפות יפלטו ויחזרו אל הקדושה,

זרע לבטלה או ראה קרי אף לאונסו, כי כמו שהוא משמש זכר בלא נקיבה, נמשך גם למעלה הטיפה של אותו הנשמה לחוץ בקליפת נגה, ואז מתלבש בה כח מזיק א' מן אשת זנוני' והוא נעשה גוף אל אותה נשמה, ונמצא שהחזיר הטוב אל הרע, ולפי זה מה שאמרו בזוהר: דלית ליה תשובה, פירוש כי הוליד מזיקים, ואין לו תקנה בתשובה לחוד, עד שימית גם אותן המזיקים, והם אותן הגופין הנעשים לאותן הנשמות, כדי שיברחו אותן הנשמות למקומם.

"קריאת שמוע" היא החרב ההורגת מזיקים **בכתבי** האר"י זלה"ה כתב, שיוכל להמיתם על ידי קריאת שמע שעל המטה, אם היא בכוונה, כפי אשר מסודר להאר"י זלה"ה, וזה לשונו: והנה ה"קריאת שמע" היא החרב ההורגת אותם, ועל מיני מזיקים נאמר: "וחרב פפיות בידם לעשות נקמה בגויים..." ומה שאמר, אדם יוכל להרוג כל לילה אלף וקכ"ה, כנזכר זוהר בלק על הפסוק: "לא ישכב עד יאכל טרף", ויש אדם שיוכל להמית דבר יום ביומו, כמספר הימים אשר חטא, כן צריך לתקן, והנה ב"קריאת שמע" רמ"ח תיבות, עם מה שאומר "קל מלך נאמן", והוא רומז להרוג בהם המזיקים, וזה שאמר: "לא ישכב עד יאכל טרף" - כי בהריגת

והפעולה היא על ידי מ' יום של תענית של שובבי"ם.

הקליפות, ושובו אל הקדושה, עד כאן לשונו.

הטעם למנהג ישראל להתענות שובבי"ם זה לשון האר"י זלה"ה בתקוני תשובה: וכבר ידעת מנהג ישראל להתענות מ' יום מפרשת שמות עד פרשת משפטים, והסימן בראש הפרשיות "שובו בנים שובבים", ועיקר התענית מהם לא נתקנו, רק מפני הקרי הנקרא שוחטי ילדים, וימים אלו מסוגלים להתענות בהם יותר מכל השנה, והוא כי מה שהיו בגלות מצרים בחומר ובלבנים שאלו היו סוד אות הטיפות של קרי של ק"ל שנה, שהוליד אדם הראשון שידין ורוחין ונתקנו בגלות מצרים, ולכן בזמן הפרשיות ההם יש סגולה לקבל תשובה, המתענה על הקרי אות מ' יום, ולכן הם מתחילין מפרשת שמות, שאז התחיל השעבוד, ומסיים בפרשת משפטים, כי לא נגמרו להתירו עד פרשת "כי תקנה עבד עברי", ויכוון כי פגם בד' יודי"ן שבשם יו"ד - ה"י - וי"ו - ה"י ובכל יום ויום להעלות חלק א', ומי אשר פגם והשליך בעונו השפע מן היודי"ן ומסר אותה הקדושה תוך הקליפה, על ידי כן יעלו משם וישארו הקליפות מתות, וזהו סוד: "שובו בנים שובבים" - ועתה שובו בנים שובבים הנזכרים מתוך

טוב להתענות אותן התעניות בימי השובבי"ם קרי מבואר איך וכמה יכול להמית המזיקים שהוליד, ואז יועיל תשובה לתקן מה שפגם בה"ן שבפנימיותו ובחיצוניותו, ועל פי כתבי האר"י זלה"ה צריך להתענות פ"ד יום, והזריז יעשה כולם בג' הפסקות מב' ימים פשוטים אחריהם - הרי פ"ד, ולפי הפחות יתענה כפי תשובת הרוקח, והוא ארבעים, אך בלתי רצופים, וישב כל אותם מ' יום במים קרים בימות החורף, כדי צליית ביצה וגמיעה, ואותם מ' יום לא יאכל בשר ולא ישתה יין, מלבד שבתות וימים טובים, ולא ירחץ כל אותם הימים רק ראשו מעט פעמים ושלוש כל אותם מ' יום, ולפי מה שאמר, אפילו חטא אחד מאה פעמים דרכי התשובה כמו שאמרנו, אין צריך לאותם הסגופים רק ג' פעמים כמו שכתבנו פי"א, אם כן יתענה ט' הפסקות ועוד ט' ימים פשוטים, וטוב להתענות אותן התעניות בימי השובבי"ם, גם יקיים מה שכתוב דרך כלל תיקונים השייכים לפגם הברית בפ' זה, וכל זה דברנו במוציא זרע לבטלה בידיים, כמו שאמר: מאן דאושיד זרע בריקניא למגנא בידיים ואסתאב גרמי'.

רבותינו זכרונם לברכה: שלא יסתכל בנשים לשם זנות, ואף על גבדבע"א מפיק הסתכלות בנשים מקרא ד"ונשמרת מכל דבר רע" ההוא אין הסתכלות לשם זנות, רק שנהנה בהסתכלות, מטעם זה אסרו רבותינו זכרונם לברכה לימנות ולהרצות מעות לידה, וכל דבר שיכול לבוא לידי זנות בנשים אסור, וכן הוא בספר החינוך, ואין לוקים עליו, לפי שאין דבר זה מסוים שנוכל להתרות עליו העובר, כי האדם בנוי בענין שאי אפשר לו שלא יראה בעיניו, ולפעמים רואה יותר מן הראוי לו, עד כאן לשונו.

ג. מה שאמר: "אל תפנו אל האלילים" - הוא אזהרה, שלא להסתכל בנשים, כמבואר בזוהר, ומהו נקרא הסתכלות? - אמרו בגמרא: אמר רב ששת, מפני מה מנו תכשיטין שבחוזן עם תכשיטין שבפנים? - לומר לך, כל המסתכל באצבע קטנה שבאשה כאילו מסתכל במקום התורפה, ועונשו מבואר בזוהר, שיש ממונא על זה לאסתאה ליה ולאסתכלא ולעיניו במה דלא איצטרך ליה בכמה זנונים ובכמה ניאופין האי קאים על קבריה דאתדן האי גופא ותביר ליה עיינין, בגין דאיהו רווח ליה, כד איהו בהאי עלמא ודיליה אינון ובהאי אתר אתדן נשמטא עד דאעלת לון להאי אתר דאיקרי בור, וכמה וכמה נחשים אית

"ונשמרת מכל דבר רע" - הדבר המביא לידי טומאה הוא ההסתכלות בנשים

כתב ה"ראשית חכמה" הקרי שהוא אחר שז"ל הוא גם כן פגם בברית, ודומה קצת למוציא זרע לבטלה בידיים, והטעם הוא משום דכתיב: "ונשמרת מכל דבר רע", ואמרו חז"ל, שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי קרי בלילה, והדבר המביא לידי טומאה הוא ההסתכלות בנשים, כמו שאמרו חז"ל: עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה הם, העין רואה והלב חומד והאיברים גומרים, ועל זה נצטוונו מן תורה ב' פעמים, וכן על כל דבר המביא לידי הרהור, כגון: מגע ושיחה עם האשה.

א. מה שאמר: "ונשמרת מכל דבר רע" - שלא יסתכל באשה יפה אפילו פנויה, ובאשת איש - אפילו מכוורת, ולא בבגדי צבע אשה אפילו שטוחים על הכותל במכיר בעליהם, ולא בבהמה ועוף בשעה שנזקקים זה לזה, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: אפילו הוא מלא עיניים כמלאך המות יעצים עיניו ולא יסתכל.

ב. מה שאמר: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".

בספר "עמוד הגולה" בחשבו שס"ה לא תעשה, שלא לתור אחר עיניים שנאמר: "לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ודרשו

מסתכל בפניה או בידה או בבגדה בפנים שוחקות וגם משיח עמה, ואפילו היא פנויה איוב אמר: "ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה", ובפרט כי רובם הם נדות ומטמא עצמו במגעה, גם קורא תגר על מנהג גרוע, שהחתן יושב אצל הכלה קודם החופה ומחבק ומנשק אותה אפילו היא עדיין קטנה, מכל מקום החתן בתוקף אהבתו, יצרו מתגבר ובא לידי קרי, ועל כל פנים לידי קשוי, ואמרו חז"ל: המביא עצמו לידי קשוי יהא בנדוי, עיין שם שהאריך בזה, ואיסור דיבור עם נשים אמרו במשנה כ"ז, שאדם מרבה שיחה עם אשה גורם רעה לעצמו, רצונו לומר, שממשיך עליו הלילות הנקראת רעה, ומטמא אותו בקרי וביטל מדברי תורה, כי קודם שבטלו הטבילות היה אסור בדברי תורה, וסופו יורד לגהינם, לעכל הרע הנדבק בו, ומהו רבוי שיחה עם אשה, תבין ממעשה דר"י עם ברירה, ומכאן ידין שמים למעט בדיבור עם אשה, ובפרט עם אשתו נדה, וכן על ידי הסתכלות בה מושך עליו רוח הטומאה שבה.

במסכת דרך ארץ: אל תרבה שיחה עם אשה, שכל שיחה של אשה אינו אלא ניאופין, ותחילת הזנות - שיחה, ומתוך השיחה בא לידי שחוק, ומתוך השחוק בא לידי קלות ראש, ואחר כך לידי זנות.

ביה דכולהו עקצי ליה להאי נשמתא, ואחדא לה ודיינה לה.

איסור מגע אשה

איסור מגע אשה, ז"ל ס' הגן: ואסור ליגע אשה והיא א"א בידה ובפניה ובכל אבריה מן התורה, שנאמר: "איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו", והלכה ברורה היא שהקירבה הזאת היא הנגיעה אבר מאבריה כדי להנות מן המגע, והיא מעבירות חמורות שבתורה.

מבואר בסנהדרין, כי ראוי לאדם שיהרג אל יעבר ע"ז וז"ש שהע"ה: "ומוצא אני מר ממות את האשה אשר היה מצודים וחרמים לבה אסורים ידיה טוב לפני אלוקים להמלט ממנה".

מרבה שיחה עם אשה גורם רעה לעצמו

זה לשון השל"ה: כל מה שאסור באשתו נדה, כמו שאמר לא יאכל עמה, וכן הנגיעה, אסור באשת איש, מק"ו מנדה שמותרת ביחוד אסורה בזה אשת איש, שאסורה ביחוד, לא כמו שאמר, אבל הושטת כלי מותר, לפי שאין לבו גס בה, ועיין בשל"ה שקורא תגר על אותן שהולכין במחול עם הנשים, דאפילו המרצה מעות לידה דבעבדתא קא טריד נאמר עליו: יד ליד לא ינקה רע, חס ושלום, כשמש"י יד ליד ממש, ולשם שמחה

להלחם עם תאוותו, שיהיה לו מעלה על הבהמה, שאין לה מעצור מכל אשר משיג תאוותה, עד כאן לשונו.

אחורי ארי ולא אחורי אשה

בספר "רכב אליהו" ז"ל, שפתוי יצר הרע הוא, שאומר לו: הלא אינך עושה רעה בהסתכלות, כי אין כוונתך לזון עיניך, אלא להכיר האשה הזאת, וכיוצא בזה מורה יצר הרע, לכן יעשה אדם גדר וסייג לעצמו, ויחשוב שהרי גבור שבגבורים - שמשון, חסיד שבחסידים - דוד, חכם שבחכמים - שלמה, נכשלו באשה, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: אחורי ארי ולא אחורי אשה, ויתן אל ליבו הלא היא חמת מלא צואה ופי מלא דם, והמסתכל בה עושה עצמו אלוקי מסכה ומכניס רוח הטומאה בקרבו, עד כאן לשונו.

כל הכובש עינו מן העריות זוכה ורואה פני השכינה

אמרן חז"ל: כל הכובש עינו מן העריות זוכה ורואה פני השכינה, שנאמר: "ועוצם עיניו מראות ברע... מלך ביופיו תחזנה מישרים" - ודי בהערות אלה שישתדל אדם לישא אשה בבחרותו ולהשיא בניו קודם שיבואו לידי חטא הגדול הזה, כמו שאמר רב חסדא: ואי הוי נסיבנא בארביסר הוי אמינא לשטנא

כשם שצריך האדם לפרוש מגוף העבירה, כך צריך לפרוש מנחשבותיה

במשנה: "שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה", וזה לשון ה"ראשית חכמה" בשם הראב"ד, כשם שצריך האדם לפרוש מגוף העבירה, כך צריך לפרוש מנחשבותיה, שלא יהרהר עבירה בלבו, ואם באה לו מחשבה, צריך לאנוס עצמו ולהוציאה מלבו, וכל שכן שלא יכוון לגמור אותה בליבו, וזה שנאמר: "והתקדשתם" - במעשה, "והייתם קדושים" - במחשבה, וזה שאמר: "כי קדוש אני" - כמו שאני קדוש במעשה ובמחשבה, כך תהיו אתם קדושים. הא למדת, שאין אדם נקרא "קדוש", עד שיקדש עצמו במעשה ובמחשבה, ודע, כי לא יכול האדם לבוא אל החמדה הזאת, עד שיקדש עצמו במותר לו ויגדור עצמו מן הדברים המרגילין לעבירה, וכמו שאמר: כל המכניס ידו למטה מן הטבור - תקצץ, וכן: כל האוחז באמה ומשתין, כאילו הביא מבול לעולם וכו', כי דרכו של יצר הרע, משיאו להשביע נפשו ולמלא תאוותו במותר לו, ואחר כך כאשר לא תמצא ידו במותר, יסיתנו אל איסור קל ואחר כך אל החמור ממנו, עד שיכפור במי שאמר והיה העולם, שאין דין ולא דיין ולא גן עדן ולא גהינם ולא עולם אחר, על כן צריך לעמוד על נפשו

נופח באש פחם, כי כבר אתה באיבריך הנמשלים לתת אש, שהתחלת בעצמך לחטוא פעמים ושלוש, ועל כן אחר כך בנפיתה קטנה תעשה מדורה גדולה, באופן כי האשם הוא עליך, כאשר שיצר הרע היה כהולך ואת' עשיתו בעולם הבא, עד כאן לשונו, עיין שם שהאריך ותמצא נחת.

בספר "חסידים" (סי' תתשל"ח), זה לשונו: ושאינן להקשות כיון שעוורו עיניו של יצר הרע של תאוה כדאמרינן ביומא ובסנהדרין, ואהני דלא ליגרי באינש לקרובותיו, אם כן למה לא יתיחד אינש בקרובותיו, וההיא דע"ז בנה קטן וכנה גדול, איך היה להם יצר הרע, אלא תלוי בראיות עיניו ואינו שולט תחילה וכו', עיין כשנהנה, המלך מסיתו עוד וכו', עיין שם, עד כאן לשונו.

על כל מחשבה ודיבור ומעשה נברא מלאך **בפרוש** המפרש ספר "חסידים", זה לשונו: אם נהנה בראיות עין, על כל מחשבה ודיבור ומעשה נברא מלאך, לפי עיניו ולפי מעשיו, אם טוב ואם רע, כדאיתא לעיל סי' ע"ח, ואותו המלאך מכריעו ומסיתו עוד מאחר שנהנה, כי המלאך מכריע לכף חובה ומחטיאו על פי רגילותו וכו', עיין שם. במקום אחר בספר "חסידים" נכתב בזה הלשון: ומי

גירוי בעיניו, וביותר צריך הכתוב לזרז למי ששהה עשרים שנה ולא נישא, שכל ימיו בהרהורי תשובה, שיעשה סייגים וגדרים לעצמו, שלא יבוא לידי הרהור רע, שלא יהא, חס ושלום, בכלל קרקפתא דלא מנח תפילין כמו שנאמר בש"ע א"ח ס' ל"ח סי' ד', וזה לשונו: המניח תפילין צריך להזהר בהרהור תאוות אשה, וכתב רמ"א בהג"ה בשם הכל בו, ואם אי אפשר לו בלא הרהורים, מוטב שלא להניחם, עד כאן לשונו.

הדבר דומה למי שנופח להבעיר הפחם

הרי מבוארים הדברים המביאים את האדם לידי הרהור, ועל זה נאמר: "ונשמרת מכל דבר רע", שלא יבוא לידי קרי, והרב ר' משה אלשיך זלה"ה כתב בישעיה (סי' נ"ד) בביאורו על הפסוק: "הן אנוכי בראתי חרש נופח באש פחם וגו'", והאריך מאוד שם בביאורו במתיקת לשונו הזהב, ולקצר אני צריך, ואביא רק הצריך לענין וז"ל שם באמצע דבריו, למה הדבר דומה? - למי שנופח להבעיר הפחם, כי אם אין שם אש אין נפחותו עושה כלום, אך בהיות האש ופחם והתחילה האש ותבער בפחם, אז הנופח מגדיל המדורה, כך היצר הרע נופח באיבריך להחטיאך, ואם לא היה מוצא אש בפחם לא היה הפתוי עושה רושם כלל, אך הוא

אמת שהם אוחזין לבב הקדושים, עד כאן לשונו.

שלא יעבוד השם ולזולתו אלא לו לבדו

אבן כל ירא שמים יזהר, שיהא בקי לפחות בסימן ר"מ שו"ע או"ח,

ובש"ע אבן העזר מסימן ק' עד סימן ק"ו, ואשרי מי שזוכה לבוא אל המדריגה שכתב הרמב"ן בפרשת עקב בפרק כ"א: "שמור תשמרון את כל המצוה הזאת וגו' ולדבקה בו" וזה לשונו: הכוונה להזהיר שלא יעבוד השם ולזולתו אלא לו לבדו, ויעבוד בלבד ובמעשיו, ויתכן שיוכלו להדביקה לו? - מה שתהיה זוכר השם ואהבתו תמיד, לא תפרד מחשבתך ממנו בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, עד שיהא דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו ולבו אינו עמהם, אבל הוא לפני ה', ויתכן באנשי המעלה הזאת, שתהיה נפשם צרורים בצרור החיים, כי הם בעצמן מעיין לשכינה, כאשר רמז בעל הספר, וכבר הוזכרתי מזה בפ' עריות וכו', עד כאן לשונו.

בעין זה הם גם דברי השל"ה על הפסוק: "ואתפללה אל קל השמים ואומר אל המלך אם על המלך טוב וגו'" (נחמיה ב'), שפרושו - אף אם דיבר נחמיה עם המלך, שמשמע שהיה מבקש ממלך בשר ודם, מכל מקום התפילה היתה אל קל השמים, שהוא המלך האמיתי.

שהוא ירא שמים בכל לב, שירא מבוראו להרהר דבר רע כשהוא ער, גם בחלומו לא יבוא לו לעולם דבר רע, עד כאן לשונו.

יפנה מחשבתו לדברי תורה

העיקר, כשיעלה על לב האדם איזה טינא והרהור לדבר עבירה, כמו שאמרו חז"ל: שיצרו מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו או שהרהור בא לו מאליו בפתע פתאום בפגעו באשה שלא בכוונה, וטמא ראש מחשבתו, וכבר דרשו רבותינו זכרונם לברכה על הפסוק: "טוב מראה עינים מהלך נפש" - פירושו, טוב מראה עינים באשה יותר מגופה של מעשה. אזי תכף ומיד בזה הרגע צריך לדחוק, לאנוס עצמו ולהסיח דעתו ממנה, ויפנה מחשבתו לדברי תורה, כמו שאמר הרמב"ם והביאו הבית יוסף בש"ע אה"ע (סי' כ"ג סי' ג') וזה לשונו: אסור לאדם להיות מקשה עצמו לדעת ולהביא עצמו לידי הרהור, אלא אם יבוא לאדם איזה הרהור יסיע עצמו מדברי הבאי לדברי תורה, שהיא אילת אהבים ויעלת חן, בסעיף ז' זה לשונו: חסידים הראשונים וגדולי חכמים, התפאר אחד מהם - שלא הסתכל במילתו, ומהם מי שיתפאר - שלא התבונן מעולם בצורת אשתו, מפני שלבם היה פנוי מדברי הבאי לדברי

הגורמים שיטמאוהו בקרי

הב' פגם הלשון - מד' כתות שאינן רואות פני שכינה, גורם שיטמאוהו בקרי, כמו שכתב זוהר נח (דף ע"ג), וזה לשונו: "ולא יראה בך ערות דבר" - דכד הני חייבא עלמא דגעלי ומסאבי נפשייהו וגרמייהו במלה דלהון דנפקי מפומייהו איהו ערות דבר. "והיה מחניך קדוש" (דברים כג) - אילון אינון שייפא גופא וכו', תרגום הזוהר: וְהָיָה מְחַנֵּיךָ קְדוֹשׁ. מַה זֶה קְדוֹשׁ? קְדוֹשִׁים הֵיָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֵא מְחַנֵּיךָ קְדוֹשׁ - אֵלּוּ אֵיבָרֵי הַגּוֹף שֶׁהַגּוֹף מִתְחַבֵּר וְנִתְקַן בָּהֶם. וְלִכֵּן וְהָיָה מְחַנֵּיךָ קְדוֹשׁ. וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דָּבָר.

והמעם ב"ראשית חכמה", כי ברית הלשון הוא מכוון נגד ברית המעור, ואם לא נזהר בברית הלשון, אז אף שיטהר בברית המעור לא יעלה לו, ואף על פי כן יטמאוהו בקרי, וזה שאמר: "נצור לשונך מרע", שלא תבוא לידי שז"ל הנקרא "רע".

הג' - מי שמצוות הם בידו ארעי, וזה שאמר: "אם תלכו עמי בקרי" - רצונו לומר, שתעשה המצוה במקרה, אף אני אלך עמכם בחמת קרי. ה"ה אמרו בזוהר המוסר סודות התורה לאנשים שאינם מהוגנים הוא בסיבת שינה ותענוג כל הלילה.

הד' - מה שאמר, המברך ברכה לבטלה, שהוא כמוציא שז"ל.

הה' - מי שאינו לומד קודם השכיבה, כמו שאמר: כל המשביע עצמו בדברי תורה ולן - אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר: "ושבע ילין בל יפקוד רע".

בם "יסוד יוסף" מביא עוד דברים המביאים לידי קרי: המסתכל בצורת ע"ז, והפוגם באזניו לשמוע דברים בטלים, גם מתוך רבוי אכילה ושתייה, ועם כל זה הזהירנו במה שכתוב: "ונשמרת מכל דבר רע", ולפי מה שכתב ב"ראשית חכמה", שהקרי דומה קצת בעיניו כמוציא שז"ל הוא על שלא שמר עצמו בדברים הנזכרים.

הרואה קרי יפשפש במעשיו

אם כן הרוצה לעשות תשובה על הקרי אין לו תקנה אחרת אלא דווקא על ידי שמירת שבת כהלכתו וחרטה ווידוים ויתכפר, אף אם בא בקרי, שלא על ידי הרהור אלא על ידי פגם באחד מברית הלשון או בשאר דברים הנזכרים. אמנם בענין התענית והסגופים, הרואה קרי יפשפש במעשיו על ידי מה באה לו הסיבה הזו, וכפי החטא שימצא שעבר, יקיים הסגופים השייכים לאותו חטא, כגון: לשון הרע או ליצנות או נדר ולא שלם וכו', ואם פשפש ולא מצא שום דבר חטא, שיכול לומר על ידי זה בא לי הקרי, ויודע בבירור שבא לו

לו לזכרון וגדר, שמאז והלאה יזהר שלא יכשל עוד באותם הדברים המביאים לידי קרי, וכן ראיתי נוהגים כמה גדולי ישראל יראי שמים אנשי מעשה, ועל כל פנים יזהר לקיים אותם הדברים שהם תקוני הברית, כמו שכתב ה"ראשית חכמה":

תקוני הברית

1. שיהא למודו תמיד משניות.
2. לסרס עצמו מזווג מליל שבת לליל שבת.
3. להחזיר בני אדם בתשובה נגד מה שפגם והוציא זרע לחוץ, וכל טיפת זרע היא נשמה העשוקה ביד החיצונים - ישתדל להוציאה משם ולהכניסה פנימה, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום: "אלמדה פושעים דרכיך".
4. יזהר בתקון חצות בחצות לילה או מחצות ואילך.
5. להוריד דמעות בתפילתו.
6. יזהר בנתינת צדקה לשמה, כי בחטאו נסתלקו החסדים למעלה, ועל ידי הצדקה ממשיך החסדים להמתיק הדינים.
7. להיות משכים ולהיות ראשון בבית הכנסת, ועל כל פנים מעשרת הראשונים.
8. להיות אוהב שלום ורודף שלום, ובכלל זה להיות שומע חרפתו ואינו משיב.

לאונסו, כגון: התלמידים אומרים לו 'ר', שמא מתוך טורח הדרך ראה ר' קרי או מתוך שאר דברים וכיוצא בזה, זה אין צריך לא לתשובה ולא לתענית וסגופים, כי כל אונס רחמנא פטריה, אך על כל פנים נטמא והוליד מזיקים, והנה על דרך שנטמא צריך טבילה במ' סאה להסיר כח הטומאה הנדבק בו.

על ידי הטבילה תחזור נשמתו למקומו

זה לשון הזוהר: בגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא בעי לאסחאה מניה, וב"ראשית חכמה" הטעם בשם הזוהר, כי מי שהוא טמא - נשמתו מסתלקת ממנו, ועל ידי הטבילה תחזור נשמתו למקומה, ואם אי אפשר לו בטבילה ישתדל להטיל עליו ט' קבין מים, ואם גם זה אי אפשר ירחוץ מקום הטינוף, כי לא יהא אלא כצואה הנדבקת בבשרו או בחלוקו, שאסור להתפלל עד שיסיר הצואה מעליו, ועל מה שהוליד מזיקים ימיתם על ידי קריאת שמע שעל המטה בכוונה, ועל ידי תפילה קטנה המסודרת בתפילת "תקע בשופר", ועל ידי תענית שובבי"ם כמו שכתבנו, אך מי שלבו נוקפו שמא עבר על "ונשמרת מכל דבר רע", ולא נזהר מאותם דברים אשר על ידיהם טמאוהו בקרי, יחמיר על עצמו בקצת תעניות וסגופים כפי כוחו, ובזה יהיה

ממדת מלכות ללילית הרשעה ודומה חטאו למוציא שז"ל, שהוא חייב מיתה לשמים, כמו ער ואונן, אוי לנפשו, כי גמל אותה רעה שבעת יציאת נשמתו מקבלת אותה לילית הרשעה ומורידה אותה, ואחר כך תגלגל נפשו בבהמות טמאות, לפיכך צריך למהר ולתקן בכל כוחו כמה מצוות מסוגלות לזה:

1. ליתן צדקה לעניים ולכוון פנימי וחיצון, פנימי - שהצדקה מרבההשפע והטובה במלכות, והוא הוציא זרע לחוץ ועשה היפך, וחיצון - הוא שהמית נפשות יחיה נפשות, וכל שכן שיעשה צדקה עם בניו וקרוביו, כדי ללמדם להדריכם ביראת ה'. הוא שהרג בני בעולם הזה ובעולם הבא יחיה אותם בעולם הזה ובעולם הבא ללמדם מעשה הטוב.
2. יצער עצמו בתענית וכיוצא בו - הוא חטא מתוך עידון ונקרא "רשע", יסגף עצמו בתענית עד שיקיים בו צפד עורו ע"ע ויבש החומר, שהוא מצד הקליפה מדה כנגד מדה, הוא חימם עצמו לדבר עבירה יקרר עצמו בטבילות.
3. יעסוק בעונג שבת, כי הוציא סוד שבת לחוץ והניח המלכות על ידו אין כל שהוא יסוד היסודות, לפיכך יענג עצמו בשבת, ובפרט בסעודת הלילה.

9. יזהר שלא יכשל באחד מד' דברים אלו שאינם רואים פני השכינה.

ובכל אלה האריך ה"ראשית חכמה" ונתן טעם לדבריו.

ונכתבי האר"י זלה"ה, שיחמם עצמו בלישת המצות ובעריכתן עד שיזוע.

ונספר "יסוד יוסף" כתב כמה תקונים:

1. להיות סנדק למול על ברכיו.
 2. לעלות לספר תורה על כל פנים פעם אחת בחודש.
 3. לומר "ברוך שמייה" בנוסח ק"ל תיבות.
 4. להרבות נרות בשבת.
 5. ללמוד קודם השכיבה משניות או אגדה.
 6. לכבד ולאהוב לומדי תורה.
 7. להתפלל בכוונה ובבכיה.
- ולבל** אלה נתן טעם לשבח נגד פגם העבירה.

עוד כמה מצוות המסוגלים לתקון זה

בתקוני תשובה של הר"א הלוי מביא כמה מצוות המסוגלים לתקון זה, וזה לשונו: הרב ר' אברהם הלוי בתקוני שבת שלו המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים בשבת, הוא המוציא שפע וברכה

כן היה מאריך אפו, ועל הניאוף נחתם עליהם גזר דינם, שנאמר: סוסים מזויינים - היה משכים איש אל אשת רעהו יצהלו. מה כתיב אחריו? - "העל אלה לא אפקוד בם נאום ה'", אמר הקדוש ברוך הוא: על הכל אני כובש, ועל הזנות אני כועס, וכן בסדום היה לוט כל הלילה מבקש רחמים, כיון שאמרו: הוציאם אלינו ונדעה אותם לתשמיש, מיד אמר לו: עוד מי לך פה? ללמד לך עליהם סגוריא.

מאן דמחבר באינת' אחרא כאילו משקר ביה בהקדוש ברוך הוא

בוזרה שמיני (דף מה.): מאן דמחבר באינת' אחרא כאילו משקר ביה בהקדוש ברוך הוא, וקודשא בריך הוא לא יהיב ליה תשובה וכו', וכל שכן אי אטרח ליה להקדוש ברוך הוא למעבד דיוקנא דממזר באנת' אחרא וכו', מאן דחמיד לאנתו דחבריה ולאדדבקה בה אתפגם הוא לעלמין וכו'. תרגום הזוהר: מי שְנִדְבֵק בְּאִשָּׁה לְהַנּוּת מִמֶּנָּה, וְאִף עַל גַּב שְׁהִיא פְּנוּיָה, וְנִהְיָה מִמֶּנָּה בְּלֹא בְרָכָה, כְּאִלוּ גִזְלֵי אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֶת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. .. וְמָה עַל פְּנוּיָה כֶּף - מִי שְנִדְבֵק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל אַחַר, שְׁעוֹמֵד כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, בְּזוּג שֶׁל שְׁבַע בְּרֻכּוֹת, עַל אַחַת כֶּמָּה וְכֶמָּה. .. שְׁפּוּגִים הִדְמוּת וְהִתְקוּן שֶׁל מַעֲלָה. כֹּל שֶׁכֵּן מִי שְׁחוֹמֵד אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ לְהִדְבֵק

4. היסוד אחז בכל המדות ובהוציא זרע לבטלה - יעסוק בענוה נגד כתר, ובסתרי תורה נגד חכמה, ובתשובה נגד בינה, ובגמילות חסדים נגד חסד, ותגבר על יצרו נגד גבורה, ואהבת אמת נגד ת"ת, וברדיפת אחר המצוות נגד נצח, ובהבאת שלום בין אדם לחבירו נגד יסוד, ובהכנסת כלה ובשמחה נגד מלכות, ואז יתוקן.

5. הוא שפזר זרע לחיצונים - יפזר צדקה לבעלי תורה ולעניים, עד כאן לשונו.

חטא הזנות גדול מאוד

חטא הזנות גדול מאוד, כמו שאמר במדרש נשא: "ומוציא אני מר ממות את האשה" - אוי לה לעבירה שעוברים עליה עשרת הדברות וכו', ובדור המבול אמרו: על הכל הקדוש ברוך הוא מאריך אף חוץ מזנות, שנאמר: "ויראו בני אלוקים..." מה כתוב אחריו? - "ויאמר ה' אמחה את האדם".

עיקר החורבן והגלות היא על זנות, ועל הניאוף נחתם עליהם גזר דינם

עיקר החורבן והגלות היא על זנות, כמו שאמר במדרש נשא, וזה לשונו: אף על פי שעברו ישראל על כל המצוות, שנאמר: "כחשו בה" - כפרו בהקדוש ברוך הוא, ואף על פי

ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פפיות. אמר לו: מה החרב אוכל מב' צדיה, כך היא מאבדת חייו של אדם בעולם הזה ובעולם הבא, ואף על פי שנידונין ביסורים בעולם הזה אינו יכול להציל מדינה של גהינם.

נבאר סגופים לכל אחד ואחד - הבא על אשת איש

בוזהר בראשית אחד מן חמשה מיני ערב רב, דהיינו - נשמת ישראל "נפילים", דאפילו גרמייהו לזנות ובג"ד אפיל לו הקדוש ברוך הוא מן עלמא דאתי דלא יהא לון חילקא תמן, ונבאר סגופים לכל אחד ואחד. הבא על אשת איש בכיאה או בהעראה, בין כדרכה בין שלא כדרכה, והרי הוא אוסרה על בעלה, כיון שנתרצה, וחייב עליה מיתות בית דין, לכן יסכול צער כמותה וישב בשלג וקרח שעה אחת בכל יום בימי החורף פעם אחת או ב' או ג' פעמים בימות הגשמים במים קרים עד צוארו, כל פעם שעה אחת, ובימות החמה ישב בגוף ערום לפני זכובים או דיבורים או שאר יסורים קשים כמוהם, ויתודה בכל יום בבכי ואנחה, ושנה תמימה לא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא יאכל לחם חם, וקל וחומר, שלא יאכל שום מאכל חם, ויש אומרים, שלא יאכל שום מאכל חם, לבד לחם שהוא מותר, ולא ירחוץ

אלה הם גם דברי הבריתא חגיגה: ר"ש בן מנסיא אומר - הבא על אשת איש ואסרה על בעלה נטרד מן העולם והלך לו. פרש רש"י: אין לו תשובה, לפי שעשה דבר שאין לו רפואה, ודברי המשנה שם: ר"ש בן מנסיא אומר - איזהו "מעוות אשר לו יוכל לתקון"? - זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר, ושם בגמרא: אם לא הוליד ממזר מן הערוה, וכן אם לא אסרה על בעלה, שבא עליה באונס - מועיל תשובה, ועונשי הזנות הרבה.

עונשי הזנות

מה שאמרו בגמרא שלושה יורדים לגהינם ואינם עולים וחד מינייהו הבא על אשת איש.

ובן במדרש הנעלם וירא, זה לשונו: אמר ר' יעקב - הרשעים קלקלו ברית מילה שלהם וחילול שבתות ומועדים, ושכפרו בתחיית המתים ודומה להם, יורדים לגהינם למטה ונידונין שם, ושוב אינן עולים, אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחיית המתים, ועליהם נאמר: "ורבים מישני עפר יקוצו לחיי עולם ואלה לחרפות וגו' והיו דראון לכל בשר" - מאי דראון? - שהכל יאמרו די בראייתם.

במדרש: כי נופת תטופנה שפתי זונה. בני, הזהר מאשה זונה, שלא תטעה אותך בשפתותיה, ושלא תטעה אותך אחר קולה,

מחייבי כריתות ישב בקרח כשעור צליית ביצה וגמיעה. כל יום לא פחות משלושים יום ואין צריך יותר מן מ' יום, ויתענה על כל פנים מ' יום רצופים, ויתודה בכל יום, וישכב על הארץ, ויסיר ממנו כל הנאה, ולא יתענג בשחוק וטיול ובכל מיני הנאה כל מ' יום.

הרובע זכר

הרובע זכר - אמרו בתקונים עונש משכב זכר הוא, להתגלגל בחיות טמאות: בשפן וארנבת, שהם שוכבים ונשכבים, מאי תקנתיה יצום רג"ל יום כמנין זכור וכמנין רג"ל, והזריו ישלים זה בט' הפסקות של ב' ימים וב' לילות, והנה ט' פעמים כל זה הם רמ"ג גימטריא "רגלי עמדה במישור".

בכתבי האר"י זלה"ה, שיתענה אותן בימות החורף בעת השלג, ויטבול בשלג או באיזה מקום שנפשו השלג ט' פעמים באיזה יום שירצה ביום התענית, ויגלגל עצמו בשלג פעם אחת, ויחזור ויקום ויעשה כן ט' פעמים, ועודנו בתוך השלג יאמר בה: "השלג בצלמון בפרש שד"י מלכים".

הבא על נכריות

הבא על נכריות פגם שלו גדול מאוד, כי עבר על נשג"ז. **זה** לשון התקונים: מאן דאעל ברית קודש דיליה ברשו נכראה כאילו

כי אם מעט בערב יום טוב, ולא יראה שום שחוק נשים או בתולות, אך יוכל לשמוע ברכת חתנים, ולא יעדן עצמו בשום תענוג, וילקה בכל יום, ויישן על הארץ על דף אחד בלי כר וכסת, רק בשבת ויום טוב ישכב על תבן וקש וכר אחד תחת ראשו, כי יסור ממנו רוח הגסה שבאה ממנו התאוה, וחיי צער יחיה, וילבש שק על בשרו מעל צוארו עד הירכיים, ולא יסתכל בנשים ובתכשיטיהן, אף על פי שאינם עליהם, ולא ישמע קול נגונים, ולא ידבר עם הנשים כלל ולא ברמז ולא ברמיזא, ולא יקרוץ בעיניו, ולא ירמוז באצבעותיו, אפילו באשתו נדה כל זמן שלא טבלה, ולא יתיחד עמה בשום ייחוד, וקל וחומר שלא יתיחד עם שום ערוה, ולא יהא עסקיו עם הנשים כלל, וכולי האי, ואולי אולי יחנן ה' צבקות.

צריך להתענות שכ"ה [325] צומות, ויכול להשלים אלו הצומות בי"ב הפסקות מב' ימים וב' לילות שעולה שכ"ד יום, ועוד יום א' עליהם, שעולה שכ"ה. יתן אפר על ראשו במקום הנחת תפילין כשאינם עליו, גם בכל מאכליו בסוף כל סעודה המפסקת ובתחילת הסעודה שלאחר התענית, וכל זה אם בא עליה ברצונה, אבל אם אנסה שלא אסרה על בעלה, הרי זה כשאר עריות מחייבי כריתות שאפרש בסמוך, והבא על הערוה

בה הוא להיות עמה בעולם הבא, ונמצא פרט פגם הזה לשוכב עם הנכריות בענין הפסוק במעשה דיוסף, והטעם כי על ידי שכיבתו שד"י רוחא בגוה, שהוא חלק נפשו, ולכן מוכרח להיות עמה בעולם הבא.

3. מה שכתב האר"י זלה"ה, שיתגלגל בכלב, וזהו קשורה בו ככלב, וזה שאמר ביוסף: "ענו בכבל רגלו" - בגין דאתפגמית מחשבתו ונפיק מיני י' טיפון דאיזרוקו למגנא, ועל שלא בא עליה לא הוצרך להתגלגל בכלב, ו"כבל" תמורת אותיות "כלב", ותקונו להתגלגל ז' פעמים או ט' פעמים בשלג, כמו שאמר: "והשלג יושבת אצל" - ותרגום: שגל כלבתא לא יצטרך לגלגול כלבתא.

4. מה שכתב שכל יורדי גהינם אתי אברהם ומקבל להו ומסיק להו. פרש, שמעלה אותן מגהינם, חוץ מהבא על נכריות דנמשכה ערלתו ולא מכירו שהוא יהודי ודומה לו שלא נימול, ופרש הרב ר' משה אלשיך זלה"ה שהוא, כי יתגלגל נפשו בילד שימות קודם מילה, כי את בת ערלים שכב וטמא מילתו, ויורד לגהינם לעתיד לבוא, ולא יזכה לחיי המקווים, וזה שאמר: "כל בואיה לא ישובון ולא ישיגו אורחת חיים", עיין שם שהאריך במשלי.

עקר אילנא דחיי ואנח ליה ברשו אחרא דאיהו מרא וטחול וכו', ובכמה מקומות בזוהר: כאילו משקר בשמא קדישא, אם לא בחילא דתיובתא תדיר וכו'.

זה לשונו: "אותי עזבו" - הוא מאן דמשקר באות רשימא קדישא ועייל ליה ברשו אחרא דאיכרי בורות נשברים, דההוא אומה דעלמא עכו"ם, וי למאן דמשקר בשמא קדישא ועונשו גדול:

1. מה שכתב במדרש: ר' יוחנן בשם ר' לוי - בני אדם שנוהגים היתר בעולם הזה בשפחות, הקדוש ברוך הוא תולה אותן בראשיהם בקדקדיהם לעולם הבא, שנאמר: "ימחוץ ראש אויביו קדקוד שער מתהלך באשמיו", כל עמא יימרין ייזל האי גברא בחוביה.

2. מה שאמר בגמרא: אמר ר' יוחנן - כל העושה עבירה בעולם הזה מלפפתו והולכת לפניו ביום הדין, שנאמר: "ילפפתו אורחת דרכם וגו'" - ר"א קשורה בו ככלב, וב"ראשית חכמה" פרש, שלא לבד יעשה לבוש טמא לנשמתו, אלא שתדבק הטומאה בנפשו עצמה וחלק מנפשו בתוך הטומאה וחלק עבירה שמקנה בנפשו הוא הולך עמו בעולם הזה, וזהו לשכב אצלה בעולם הזה, וחלק מנפשו שנשאר

נמלים הרבה, וישב ביניהם ערום, ובימות החורף ישבור הקרח וישב במים עד החוטם, ואם עוד, חס ושלום, יחזור לסורו יחמיר על עצמו כהנה וכהנה.

הבא על בהמה או על עוף וכדו'

הבא על בהמה או על עוף או על כל מין ומין חוץ ממין אדם, צריך רי"ו תענית, גם כן הבא על הפנויה שלא טבלה לנדתה או על אשתו נדה חייב עליה כרת.

בוזהר שמות (דף ג ע"ב): מאן דשכיב בנדה לית מסאבה תקיף בעלמא בר ממסאבא דנדה, דמסאבי דנדה קשיא מכל מסאבי דעלמא דאיסתאיב איהו, וכל מאן דאיקרב בהדה מסתאב עמיה בכל אתר דאזלין שכינתא דחיין מקמיה ולא עוף אלא דגרמין מרעין בישינ על גרמייהו ועל זרעה בישא דאוליד, דכיון דקריב בר נש לנדה האי מסאבא דליג עלייהו, דכתיב: "ותהי נדתה עליו", ואסתאב בכל שייפין דיליה זרעא דאוליד בהאי שעתא משכי עליה רוח מסאבא וכל יומי יהא במסאבא דהא בנינא ויסודא דיליה במסאבא רב ותקיף מכל מסאבי דעלמא, עד כאן לשונו. תרגום הזוהר: **שְׁלֶשָׁה הֵם שְׂדוּחִים שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם וְגוֹרָמִים שְׂדִיּוֹרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִהְיֶה בְּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם צוֹנְחִים וְלֹא נִשְׁמָע קוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם: מִי שֶׁשׁוֹכֵב עִם**

לעתיד לבוא אברהם יושב בפתח גהינם ואינו מניח אדם מהול לכנוס לתוכה

גם צריך אתה לדעת מה שאמר הרב ר' משה אלשיך זלה"ה בענין מה שכתוב, שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם גהינם ומלכות ובירור מלכות כדי להצילם מגהינם ר"ל. הנה אין מן הספק, שלא מן גהינם של עת ההוא הצילנו, כי כל חוטא אין נקי אלא מאשר לעתיד, כי לעלוקה היא הגהינם, שתי בנות לעלוקה הזאת, שיש לה ב' פיות בב' קצותיה, כן יש שאול עתה, ויש גהינם לעתיד, היא אבדון שאשו לא תכבה, וזה שאמר במדרש וירא: אמר ר' לוי - לעתיד לבוא אברהם יושב בפתח גהינם ואינו מניח אדם מהול לכנוס לתוכה.

הסגופים השייכים לחטא זה

הסגופים השייכים לחטא זה, אחר שקיים דרכי תשובה, כמו שאמרנו בפרקים הקודמים - צריך לצום רי"ו צומות, ואם ירצה יעשה שמונה הפסקות מב' ימים וב' לילות רצופים, שהם כמנין רי"ו בדקדוק, ולכל הפחות יתענה ג' ימים וג' לילות ג' פעמים בכל שנה פעם אחת, ולא יאכל בשר ולא ישתה יין, ולא ירחוץ לפחות מ' יום, עד ישוב השם יתברך מחרון אף, ואם, חס ושלום, לאחר התשובה יחזור לסורו, יחמיר עליו יותר ויותר, ובימות החמה ילך במקום

פעמים ושלוש, ולא יאכל בשר, ולא ישתה יין ולא כל דבר חם לבד משבתות וימים טובים, ולא ירחץ כל אותן ימים, ואם לא בעלה רק חבק ונשק אשתו נדה או הבא על בשרה ונהנה ממנה בקרוב בשר - יתענה מ' יום, ואם בא על הפנויה נדה בתולה או אלמנה, בין כדרכה בין שלא כדרכה, אם כן הוא חייב כרת על שבעל נדה, גם על שהיא מקבלת זרע מן אנשים הרבה, ולא נודע ממי נתעברה, נמצא האב נושא בתו, והאח נושא אחותו, ועל זה נאמר: "ומלאה הארץ זמה". תקונו הוא, שלא יסתכל בפני נשים, ואין צריך לומר במקום שדרכן להתכסות, ועל אחת כמה וכמה בין שדיה או במקום התורפה, חס ושלוש, ואפילו באשתו לא יסתכל כל זמן שלא טבלה, ולא יראה שחוק נשים ולא בתולות, ולא ירחץ, ולא יאכל מאכל חם מכל דבר המביא לידי תאוה לפחות שנה או ב' שנים, ויתענה פ"ב צומות כנוכר, ולכל הפחות יתענה מ' יום, ולא יאכל בשר בליל שלפני התענית ולאחר התענית, וישכב בקושי על הארץ או על דף ביום ובלילה, כפי הנאתו שנהנה ממנה, וילקה בהצנע, ויתודה בכל יום ג' פעמים בבכי ובדמעה, ולפום צערא אגרא, ואם לא בא עליה רק חבקה או נשקה - יתענה בה"ב, וירחק מפתח ביתה.

נדה, משום שאין טמאה חזקה בעולם חוץ מטמאת הנדה, וטמאת הנדה קשה מכל טמאה בעולם. הוא נטמא, וכל המתקרבים אליו נטמאים עמו. בכל מקום שהולכים, נדחית שכינה מלפניהם. ולא עוד, אלא שגורים צרות רעות על עצמו ועל אותו זרע שיוליד. שכיון שיקרב אדם לנדה, אותה טמאה קופצת עליו ונשארת בכל איבריו, אותו זרע שיוליד באותה שעה, (טמאים) מושכים עליו רוח טמאה, וכל ימיו יהיה בטמאה, שהרי הבנין והיסוד שלו הוא בטמאה רבה ותיקפה מכל טמאה שבעולם, שמיד שקרב אדם לנדה, אותה טמאה קופצת עליו, שכתוב (ויקרא ט) ותהי נדתה עליו.

לא פרש מאשתו סמוך לוסתה

אם שכח ולא פרש מאשתו סמוך לוסתה ואירעהו אונס מחמת פשיעותא - תקונו להתענות נ"ט צומות כמנין "נדה", אך אם זלזל בכוונה בשעתא דוסת, וכל שכן במזיד בזה יותר מהשעור, צריך להתענות פ"ב צומות, דהיינו, שיעשה ג' הפסקות מב' ימים וב' לילות, ועוד יום א' אחריהם הרי פ"ב, וילקה לפחות ב' מלקיות ביום טבילה - שני ושישי או ביום אכילת הפסקה לפניה ולאחריה, וירבה בסגופים כפי כוחו, ועל כל פנים לפחות יתענה מ' יום רצופים, וילקה ויתודה בכל יום

שבתורה, מה שנאמר: "לא תהיה קדישה מבנות ישראל", ויתענה מ' יום או ג' ימים וג' לילות.

בפרק י"א כתבנו, שאם חטא אדם באבר אחד כמה חטאים חלוקות, כגון: בנכריות ובמוציא שכבת זרע לבטלה וכיוצא בזה, וקיים דרכי תשובה כמו שאמרנו, אם יקיים הסגופים המסודרים לחמור שבהם אין צריך לקיים הסגופים השייכים לחטא הקל ממנו באותו אבר, ובלבד שקודם התענית צריך עזיבת חטא וקיום חבילות של מצוות, ומה טוב אם יוכל לקיים מה שכתב בגמרא: הכי דמי בעל תשובה, כגון שבא עבירה לידו פעם אחת וכו', ופרש ממנה, מחוי ר"י - באותו אשה ובאותו מקום ובאותו מעשה, כמו שאמר באריכות בפרקים הקודמים הסגופים השייכים לחטא ברית הלשון.

פרק י"ח

בן יבואר הד' כתות שאינן רואות פני השכינה: א. גודל החטא של המשחקים ב"קארטין" אף בימי חנוכה ופורים. ב. מה נקרא לשון הרע, גודל עוון שבועת שקר ושוא, מהי השבועה, ושאפילו באמת אסור להשבע, עונש מועל בחרם. ג. גודל איסור הזכרת שם שמים לבטלה בכל לשון ובכל כנוי. ד. דיני נדרים, ושאינן

הבא על הפנויה שטבלה לנדתה
הבא על הפנויה שטבלה לנדתה - אמרו עליו בזוהר תזריע (דף מה ע"א), וזה לשונו: תמן תנינא, כל הנהנה מעולם הזה בלא ברכה גוזל להקדוש ברוך הוא וכו', דא הוא בר נש דא דאיתדבק באנתו למהנה מנה, ואף על גבדאיהו פנויה ואהני מנה בלא ברכה פרש בלא ברכת ארוסין ושבע ברכות, כאילו גוזל להקדוש ברוך הוא, ומה הבא על הפנויה כך, מאן דאתדבק באנתו אחרא אעכ"ו חבר לאיש משחית, מאן הוא איש משחית דא ירבעם, ואומר אין פשע דהא היא פנויה ואמאי אסור בגין דגוזל לאביו ואמו והוא חבר לאיש משחית דפגים דיוקנא דלעילא, עד כאן לשונו. תרגום הזהור: כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְרָכָה, כָּאִלוֹ גּוֹזֵל אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּתוּב גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגו'. כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּלֵל זֶה הוּא הָאִשָּׁה. מִי שֶׁנִּדְבַק בְּאִשָּׁה לְהַנּוֹת מִמֶּנָּה, וְאִף עַל גַּב שֶׁהִיא פְּנוּיָה, וְנִהְיֶה מִמֶּנָּה בְּלֹא בְרָכָה, כָּאִלוֹ גּוֹזֵל אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַזּוֹנֵג שֶׁלָּהֶם הוּא בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת. וְמָה עַל פְּנוּיָה כֶּף - מִי שֶׁנִּדְבַק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל אַחַר, שֶׁעוֹמֵד כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, בְּזוֹנֵג שֶׁל שְׁבַע בְּרָכוֹת, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה עַד כְּאֵן. וְזֶה צָרִיךְ סְגוּפִים וְתַעֲנִית, עַל שֶׁעָבַר לֹא תַעֲשֶׂה

והם הד' כתות שאינם רואים פני השכינה: כת לצים, כת חנפים, כת שקרנים, כת מספרי לשון הרע, ועוברי נדרים ושבועות ושאר פגמי הלשון, ב"ראשית חכמה" כתב הטעם, כי הם פוגמים בד' אותיות ה - ו - י - ה ודד' אותיות א - ד - נ - י.

בשם המקובלים: החוטאים בד' אלה יהיו מגולגלים בד' חיות טמאות אלה, והם: ארנבת, שפן, גמל, חזיר. כל אחד בחיה המתחסת לו, וכנגד אלו יש ד' קליפות למעלה להעלות מעשה החוטא ולהענישו בגהינם.

עונש הלץ

הנה עונש הלץ, מלבד מה שכתוב, שאינו רואה פני השכינה, אמרו בגמרא: אר"א - כל המתלוצץ, יסורים באים עליו, שנאמר וכו', א"ר קטינא: כל המתלוצץ גורם כליה לעולם, שנאמר וכו', ולפי דברי משנה: היושב בטל מדברי תורה ואינו עוסק בשום עסק לא במלאכה ולא במשא ומתן נקרא "לץ", כמו שנאמר: שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, שנאמר וכו'.

היושב בטל הרי זה מתלוצץ

ב"ראשית חכמה", בשם החסיד ר' יהודא, כי הראיה מסוף הפסוק במה שכתוב: "כי אם בתורת

להתיר הנדר של מצוה, אלא אם כן רואים שהוא אנוס גדול. ה. כיצד יתנהג הרוצה להתענות והוא חלש, המתנהג לאסור בדברים המותרים כיצד יעשה שלא יהא כנדר. ו. ובו יתבאר התשובה והסגופים והתענית לשאר פרטי חטאיו, ממה שאינו בברית הלשון ובברית המעור: ז. תשובה לעובר על דת יהודית ועובד עבודה זרה, תשובה למחלל שבת, תשובה לרוצח, תשובה לאשה השוכבת על בנה והמיתו בשינה, תשובה למכה חברו או צערו בממון או באונאת דברים, תשובה לכותבי קמיעות, תשובה לאוכל נבילה או טריפה בין באונס בין ברצון או ששחט בסכין פגומה, תשובה למכה אשתו, תשובה למגביה ידו על חברו, תשובה לגונב או לגזול ממון מישראל, תשובה ללוקח ריבית מישראל, תשובה למסיג גבול רעהו בכל מקום ובכל ענין, תשובה לשותה יין נסך - והוא סתם יין של עובד כוכבים ומזלות, תשובה לאוכל בשר אחר גבינה קשה או להיפך, תשובה לאוכל בלא נטילת ידיים, תשובה לאבל ששמש בימי אבלו, תשובה ותקנה להנצל מכרת א'.

הסגופים השייכים לחוטאים בברית הלשון **ועתה** נבאר הסגופים השייכים לחוטאים בברית הלשון,

המדברים דברים בטלים ככופר בעיקר

ב"ראשית חכמה" קורא תגר על אותן, שהתירו לעצמן מיני שחוק בקוביאור"ת באמרם, שהוא מחדד השכל, מה שאמר ר' יונה בשער היראה: המדברים דברים בטלים ככופר בעיקר, שאינו מאמין שמלא כל הארץ כבודו, כי המאמין שהוא לפני הקדוש ברוך הוא לא יעשה דבר נגד רצונו, וקשה בעיני דבר זה מכל העבירות, כי שאר עבירות - אם יחטא פתאום ויצרו הטעיהו, שלא שם יראת ה' נגדו - אין עונשו גדול כל כך, אבל שבזדון לבו יושב שעה אחת או שתיים ולפעמים כל היום ולא יזכור ה' נגדו לומר בלבו לפני מי אני עומד ומשחק ומכעיס אותו ולא אבוש מגדולתו ואל אפחד מדינו, הוא עובר על מה שכתוב: "השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך", וא"ת זוכר את ה' ואף על פי כן עומד ומשחק, הרי זה במזיד עומד ומבזה את ה' ואת תורתו, שאומר בלבו אין הקדוש ברוך הוא מעניש כת ליצנים, והוא כופר בדברי חז"ל, והוא צדוקי, ודומה לאותן שהיו עובדים עבודה זרה בסתר, ואמרו: "עזב ה' את הארץ" ואין רואה אותן, ואלו עובדים עבודה זרה בגלוי ואין מוחה בידם, ואם על הכועס אחרו, שאין השכינה חשוב כנגדו, כל שכן על כת זו, ואמרו: מוטב שיוציא לעז על בניו

ה' חפצו", לכן לא ישב במושב ליצנים, שאין בו תורת ה', והוא כי אין ליצנות גדולה מזו, ממי שאמרו לו מנה אדומים שעה אחת, וכל מה שתוכל למנות באותו שעה יהא שלך, והוא יושב ובטל, הרי זה מתלוצץ מן המתנה הזאת ומבזה אותה, כן הדבר הזה - המבטל דברי תורה, אחר שידוע גדול השכר של תלמוד תורה, אם כן הוא כמו לץ ממש, ומכל שכן העוסק בשיחה בטלה שנקרא "לץ", ועובר גם בעשה, כמו שאמר: "ודברת במ" - ולא בדברים בטלים. אמר רבא: השח שיחות חולין עובר בעשה. רב אחא בר יעקב אמר: עובר בלאו וכו', וביותר צריכים להזהיר בעלי תורה בדברים בטלים, כמו שאמר במדרש: אם נכנס ללב דברי ליצנות יוצא כנגדו תלמוד תורה, מכל שכן אותן המתלוצצים מן הבריות, שמעותדים לכל עונשים הנזכרים, וכן המשחקים בקוביאור"ת וקארטיין ושאר מיני שחוק, אף שלא להרויח מעות, שנקרא "מושב ליצנים" גמור, כמו שכתב בגמרא.

ההולך לאצטדיין הרי זה מושב ליצנים

ההולך לאצטדיין וכו' הרי זה מושב ליצנים, ולא די שחוטאין בעצמן אלא שמחטיאין, כי דבר זה נעשה בשנים, לפי זה חטא הרבים תלוי בו, ואין מספיקין בידו לעשות תשובה, כמו שכתב בירבעם.

דורות שלפנינו אשר הראשים ופרנסי הקהילות אסרו שחוק זה בחרם, כי על ידי זה בטלו הרבה מלעסוק בישובו של עולם, ושאר טעמים שהיו להם וחששו, פן מרוב הרגל לא יוכלו להתאפק ויעברו, חס ושלום, על החרם בסתר, והיה תנאי מפורש, שהימים הנזכרים אינם בכלל החרם, ובזה ישקטו יצרם הרע, אבל הם לעולם מעותדים לכל העונשים אשר כת ליצנים מעונשים בהם כמו המשחקים בשאר ימות השנה.

עונש החנפים

כת חנפים - עונש החנפים, מלבד עונש שאינם רואים פני השכינה, אמרו בגמרא: אמר ר"א - כל אדם שיש בו חנופה נופל בגהינם, שנאמר וכו', ואר"א - כל המחניף לחבירו לסוף נופל בידו, וכל עדה שיש בה חנופה נמאסת כנדה, ארשב"ל - בשביל חנופה שחנפו עדתו לקרח על עסק לגימא א' חרק עליהם שר של גהינם שיניו.

בגמרא פסחים כתב: ג' הקדוש ברוך הוא שונאם ואחד מהם - המדבר אחד בפה ואחד בלב, וכל אדם שיש בו חנופה מביא חרון אף לעולם ותפילתו נמאסת וכו'.

ובגמרא סוטה: בשביל שהחניפו לאגריפס המלך, נתחייבו

ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת לפני המקום, וכל שכן משחקים שעושים עצמן רשעים לפני המקום יותר מכמה שעות ואפשר כל היום.

המשחקים בקוביאור"ת בימי המועדים

וביותר גדול עונו מנשוא המשחקים בקוביאור"ת בימי המועדים שהם ימי הדין, כמו שאמר בפסח על התבואה וכו', ואפשר שחוטא זה יכריע את העולם לכף חובה, כמו שכתוב: לעולם יראה אדם את עצמו ואת כל העולם כאילו חציו זכאי וחציו חייב וכו', ואז אותן עניים שיצטערו או ימותו ברעב ובצמא כולם תלויים בו, ולכן ראוי להרחיק מכל מיני שחוק בין בחול בין במועדים, כי העולם והאדם נדונין לעולם, וענין זה גורם יסורים וכלייה לעולם, חס ושלום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, עד כאן לשונו.

דברים האלה הם תוכחת מגולה למנהג המכוער בכמה מדינות ששוחקים בקארטיין בחנוכה ובפורים, שנקבעים להודות ולהלל להקדוש ברוך הוא על הניסים והתשועות שעשה לנו בימים ההם, ולא להיות, חס ושלום, ככופר בעיקר באותן הימים יותר מבשאר ימים, והמנהג הרע הזה יצא, על כי זה כמה

בתי כנסיות, וכוונתם היא לעלות לגדולה ולסלק נפשם מן המס, ומראים חסידות על פניהם ולבם מלא תוך ומרמה, עד כאן לשונו.

עוד חנף רע

יש עוד חנף רע והוא, המדבר עם חבריו דברים מתוקים, כדי שיאמר לו חבריו מה שבליבו, ואחר אשר האמין לו וסומך עליו הולך עמו ברמאות, וזה שאמר: "כי חנם מזורה הרשת בעיני בעל כנף והם לדמם יארוכו וגו'", והגרוע שבכולם - המחניף לחבירו כדי להחטיאו, כגון: שמחזיק לסייעו במחלוקת שיש לו עם חברו, אף על פי שהוא יודע שהדין עמו.

בספר "חובת הלבבות" חשיב לחונף - העושה מצוה ומכוון, שיכבדהו בני אדם, כגון: המתפלל בציבור ובעלי חזנים בפיוטים ובנגונים חדשים, למצוא חן בעיני בני אדם, וכתב עוד שם - העושה בשביל כבוד בני אדם ומיראתם, אינו עובד לבורא אלא לבני אדם, וכמה מדות גרועות בו יותר מעבודה זרה, עיין שם.

הרוצה להנצל מהחניפות ירחיק עצמו מן הכבוד ומן ההנאה וכו', וזהו ענין תקלת חכמי הדור, כי הם רודפים להנות מן העם,

שונאים של ישראל כלייה, ואף על פי שהיה מלך ועניו וירא שמים, כל שכן מי שמחניף לרשעים, קשה חנופה כעבודה זרה ושפיכות דמים. בעוון החנפין הגשמים נעצרים, ובעוון החנופה נידון לעד ולעולמי עולמים, ולכולם מייתי קרא.

החונף נקרא המדבר אחד בפה ואחד בלב **כתב** ה"ראשית חכמה": החונף נקרא המדבר אחד בפה ואחד בלב, ובמדרש: "ורשעים מלאו רע" - זה המדבר אחד בפה ואחד בלב, והקדוש ברוך הוא קורא אותו "תועבה", שנאמר: "תועבת ה' שפתי שקר".

החניפים נחלקו לג' כתות

ב"מנורת המאור" ז"ל: החניפים נחלקו לג' כתות:

1. המחניפים לבני אדם, כדי שימצאו חן בעיניהם ואינם מוכיחים אותן על מעשיהם הרעים, אלא אומרים להם כדין עשיתם.
2. הוא יותר מגונה, והם החנפים לאלמים, כדי שיעשו ראשים על הציבור, ולעשירים כדי שיהנו מהם, ויסירו בטחונם מעל הקדוש ברוך הוא, ועליהם נאמר: "ארור הגבר אשר יבטח באדם".
3. מחניפים בדברי תורה, מראים עצמם שהם עניים ושוקדים על

מכוון שיבטח בו ולא ישמור ממנו וניזק מזה אחר כך, כמו שכתוב: "בפיו שלום ידברו את רעהו ובקרבו ישים ארבו", וכן המסבב בשקריו טובה, שעתיד לבוא לחבירו, שיקחנה לעצמו, כגון: שרואה שחבירו רוצה לקנות סחורה בזול, ומסבב אותו, שלא יקנה ויקחנה לעצמו, שכל אלה הם אנשי מרמה, אלא אף אם מספר דברים, שמשמע שמחליף מקצתם בלא תועלת לו, ולא הפסיד לחבירו ולא לאחרים עונשו גדול מאוד, וכן המשבח במעלות שאין בו, כגון: האומר שהוא מיוחס ושהיו אבותיו גדולי הדור ומאריך בזה, עיין שם.

לא גלו ישראל אלא בעוון השקר

בגמרא: כל המחליף דיבורו כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר: "והייתי בעיניו כמתעתע", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: רוחו של נבות לא זכה למדרגה עליונה, על שרצה לדבר כזבים, ולא גלו ישראל אלא בעוון השקר, כמו שכתוב: "למדו לשונם דבר שקר", ובתקונים: כל זמן שישראל משקרים בתורת אמת, אז כתיב: "ותשלך אמת ארצה", ושקרא שלטא בעלמא, ואז הוא שיקרא ס"מ, ובזמנא דאמת שלטא בעלמא אתעבר שקרא בעלמא ודא הוא ס"מ ובאמת נברא העולם נמצא האומר: שקר מחריב העולם.

על כן מחניפים להם ואין מוכיחים אותם וכו'.

אסור לכבד הרשעים

מה שכתוב בגמרא מותר להחניף רשעים בעולם הזה, כתב ב"מנורת מאור": אין פרושו שישבח לו מדות הרעות שיש בו, אלא פירוש שאפילו אסור לכבד הרשעים, לפי שהם שונאי ה', וכתיב: "נבזה בעיניו נמאס". אמרו הרשעים - שידם תקיפה והשעה משחקת להם - מותר לכבדם מיראתם אבל לא מאהבתם, ובפרקי ר"א ע"ע יעקב אבינו שהחניף לעשו, מכאן אמרו: מותר להחניף רשעים בעולם הזה, וסימנך מאהבה מחניפין את הרשעים בעולם הזה, אבל מי שיכולת בידו ומוחה ונוקם נקמת ה' מהרשעים בעולם הזה הקדוש ברוך הוא כורת עמו ברית ולזרעו אחריו, כמו שעשה לפנחס.

עונש השקרנים

בת שקרנים - ז"ל ה"מנורת המאור": אין צריך לומר, אם הוא משחית בשקריו וגוזל וחומס ועושק שכר שכיר, שזה עובר על מה שאמרו: "לא תכחשו" ו"לא תשקרו" ו"לא תלין", וכן המעיד עדות שקר עובר על "לא תענה", וכן אם הוא בעל תרמיות ובעל אונאה במשא ובמתן ובשותפות, כתיב: "לא תונו", וכן אם אין מזיק אותו מיד, אלא

יש לישראל לאחוז במדת האמת

זה לשון ה"ראשית חכמה": ועתה בעוונותינו, באריכת הגלות יותר מדי, שיש לישראל לאחוז במדה של הקדוש ברוך הוא, דהיינו: בחותמו שהוא אמת, ולקדש עצמם אף במותר להם, ושלא לשקר לא לישראל ולא לנכרי, ולא להטעותו בשום ענין, כמו שאמר: "שארית ישראל לא יעשו עוולה", ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית, וכתוב: "וזרעתם לי בארץ" - אדם זרע כור אחד, כדי שימצא כמה כורים, כך זרע הקדוש ברוך הוא את ישראל בין האומות, כדי שיתווספו עליהם גרים, ואם יתנהגו ישראל ברמאות מי ידבק בהם.

עונש מספרי לשון הרע

בת מספרי לשון הרע - גודל החטא אמרו בגמרא, שהוא גדול מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, אשר בכל אחד מהם יהרג ואל יעבור, ומייתי ראיה מהפסוקים, וכתב החסיד ר' יעב"ץ זלה"ה: אל תחשוב, שזה אמרו על צד הגוזמא כל אחד על היסוד האמיתי, כי המספר לשון הרע על חבירו בשמעו את קול צעדיו ישחוק ובעברו מעל פניו יחזור לקלוקלו, ולא ירא מהקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו, עיניו

צופות רעים וטובים, הרי עבודה זרה. גלוי עריות - כי הוא כמו אשה המנאפת ופתחה את פיה ואמרה לא פעלתי עוון. שפיכות דמים - אין צריך ביאור כי הוא יסודו, וכל שכן אם ילביץ פניו ברבים, ובתנחומא ד"א: "חיים ומות ביד הלשון" - זה לשון הרע, שאין אדם מוציא בפיו, עד שהוא כופר בעיקר, שנאמר: "אמרו לשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו".

המספר לשון הרע עובר בלאו ועשה

במדרש אמר ריב"ל ה' תורת נאמרה, בפרשת מצורע ללמדך, שכל האומר לשון הרע עובר על חמישה חומשי תורה, וזה לשון מהרי"ל: המספר לשון הרע עובר בלאו ועשה, דכתיב: "השמר בנגע הצרעת" - רצונו לומר, השמר מנגע צרעת - השמר מלשון הרע שהוא מביא לידי צרעת, וכמו שאמר: "השמר" - הוא לאו, ומה שאמר "זכור" - הוא עשה, כמו "זכור את אשר עשה לך עמלק", ועונשו מלבד שאמרו שאין רואה פני שכינה, אמרו בפרקי ר"א: כל המלשין אדם בסתר אין לו חלק לעולם הבא, שנאמר: "מלשני בסתר רעהו וגו'", ובגמרא: ד' הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא, והם: דואג ואחיתופל וכו'.

מתחייב נפשו למות

במדרש אתה מוצא, שמפני דיבור פיהם נדחפו לגהינם, ובתנחומא זה לשונו: ואם עסק אדם בלשון הרע, מתחייב נפשו למות, שקשה לשון הרע משפיכות דמים, שזה הורג נפש אחת וזה הורג ג': האומרו, המקבל והנאמר עליו, שהרי דואג וכו', ובמדרש: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" - אל תקרא "צרות" אלא "צרעת".

"טמא טמא יקרא" - ראוי לסקלו ולהשליכו לכלבים

ב"ראשית חכמה" כתב: שהנגע צרעת נדבק בנפשו בעלותה למעלה, וכל הקדושים בדילין ממנו ומכריזין על הנפש, שהיא טמאה, כמו שנאמר: "טמא טמא יקרא" - לאחר פטירתו מהעולם הזה. **בגמרא**: כל המספר לשון הרע ראוי לסקלו, אבל כתיב הכא: "אותו אצמית", וכתיב: צמתו בבור חיי', עוד בגמרא: א"ר ששת - כל המספר לשון הרע והמקבל לשון הרע, וכל המעיד עדות שקר בחבירו, ראוי להשליכו לכלבים, שנאמר: "לכלב תשליכון אותו", וכתיב בהדי': "לא תשא שמע שוא", וקרי ביה "לא ישיא", ועונש זה הוא גם כן על המקבל, כפי פשוטו של כתוב "לא תשא", שקאי על המקבל.

בפ' י"ג בסופו כתבנו בשם האר"י זלה"ה מה הם כלבים, עיין שם, ובמכילתא: "מדבר שקר תרחק" - אזהרה למקבל לשון הרע, ובגמרא: על שקבל דוד המלך עליו השלום לשון הרע מפי ציבא, נחלקו מלכות בית דוד, והטעם הוא כי הוא עוזר לו לרעה, כי אם יראה המגיד פני השומע הם זועפים יחדל דבריו, אבל אם יראה השומע מודה לו, לא יחשוך משקריו והלשון הרע שלו, שנצטוינו מהתורה, שלא לדברו ולא לקבלו.

ו' חלקים בלשון הרע

כתב האר"י זלה"ה בשער התשובה, שהם ו' חלקים:

1. המדבר בגנות חבירו, אף על פי שהוא אמת, שאם אומר שקר הוא מוציא שם רע.

המדבר בגנות חבירו כוונתו היא לבזותו ולהבאיש ריחו, והוא לשון הרע גמור, כגון: אם היה בעל תשובה, והוא מספר עליו עוונות ראשונים שלא בפניו או בפניו, יש לו עונש גדול, כי על ידי תשובה נעשין לו עבירות זכויות ואין ראוי לביישו, ועוד אם ישמעו אחרים שהוא מביישו, ימנעו אחרים מלעשות תשובה, ונמצא נועל דלת לפני בעלי התשובה, ואם הוא תלמיד חכם אז ודאי עשה תשובה, כמו שכתוב בגמרא ובתקונים, שעל זה נאמר: "לא

רכיל וכו'”, ובגמרא: מנין לאומר דבר לחבירו, שהוא בכל יאמר, שהוא ממילא בכל יאמר, שנאמר: “וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר”.

3. אבק לשון הרע - המרבה לספר בשבחו של חבירו, שמתוך שבחו יבוא לידי גנותו, ופרש הרב ר' יונה, שהוא המדבר בפני שונאו, כי הוא יכחישוהו, ואין מי שימחה בידו, וזהו שאמרו: “מתוך שבחו יבוא לידי גנותו”, אבל אדם כשר, שהוא מפורסם בחסידות, מותר לספר בשבחו, אף במעמד שונאו, כי ידעו הכל שהוא שונאו, ובכלל זה מה שאמרו בגיורא ה"ד לישנא בישא דאמר היכי משתכח נורא אלא בבי פלניא דאיכא בישרא וכוורי, ובכלל זה המתאכסן בבית חבירו ומיטיב עמו והוא משבחו בפני הבריות, אשר על ידי זה יתלקטו עליו אנשים, ויפסיד ממונו באורחים רבים וריקם, וכן אם ילוה לעני דינר, אין לעני לשבחו, כי שמא אין דעתו משתווה עם כל אחד, ויבוא לידי הפסד, כי שמא לא יפרעו לו כראוי, גם בכלל אבק לשון הרע, האומר: שתקו מפלוני, איני רוצה לומר מה שאני יודע מפלוני.

4. הוא שדרכו להתלונן ולהתרעם על חבירו ומוציא תלונות מלבנו, ואומר: פלוני שאמר כך - היתה כוונתו לחרף אותו, ומראה עצמו

תלין נבלתו על העץ” - רצונו לומר, נבילות עוון אשר עשה על עץ החיים, כי ודאי עשה תשובה, ובפרט אם הוא עד אחד, כי המעיד על חבירו יחידי מכין אותו מכות מרדות, ואם מדבר בפניו ומלביין פניו הוא שופך דמים, ויורד לגהינם ואינו עולה, אבל בעסקי ממון, כגון: גזל ואונאה, יכול לספר הדברים, כי עד אחד מחייב שבועה, וכן אדם, שהוא יודע שהוא רשע גמור, מותר לפרסמו ולספר בגנותו ולהבאיש בעל העבירות בפני בני אדם, למען תגעל נפש השומעים מעשיו הרעים, ואם תראה אדם שיש לשפוט עניניו לצד חובה ולצד זכות; אם הוא ירא שמים, ואף אם הוא מהבינונים הנזהרים מחטאים ופעמים יכשלו בס, יש לך גם כן לדוננו ולהכריעו לכף זכות, והוא מה שכתוב: “בצדק תשפוט את עמיתך”, ואם האיש ההוא רוב מעשיו לרוע ואין יראת אלוקים בקרבו, תכריע מעשיו ועניניו לכף חוב, וכן לא ידבר לשון הרע דרך רמיזות.

2. הולך רכיל - הוזהרנו בזה מה שכתוב: “לא תלך רכיל בעמך” - והוא מלשון רוכל המחזר בעיירות, כך הוא מוליק דברים מזה לזה: כך דבר פלוני, ומביא שואה ביניהם, ובכלל זה - המגלה סוד חבירו, כמו שאמר: “הולך רכיל מגלה סוד”, הרי מבואר, שהמגלה סוד נקרא “הולך

ישראל נקראו קדש, ומשום שהם קדש
 אסור לאדם לקרא לחברו בשם גנאי
 ולא לכנות שם לחברו, וענשו גדול,
 וכל שפן בדברים אחרים. שנינו, כתוב
 (תהלים לד) נצר לשונך מרע וגו'. מהו
 מרע? שבגלל לשון הרע מחלות
 יורדות לעולם. אמר רבי יוסי, כל מי
 שקורא לחברו בשם שאין בו ומגנה
 אותו, נתפס במה שאין בו. שאמר רבי
 חי אומר רבי חזקיה, כל מי שקורא
 לחברו רשע, מורידים אותו לגיהנם,
 ויורדים לו ללחיינו, פרט לאותם
 חצופים של התורה שמתר לאדם
 לקרא להם רשע.

להזהר שלא לקלל בשם

עוד ב"ראשית חכמה": דברים
 הפוגמים ברית הלשון והם
 מענין לשון הרע, להזהר שלא לקלל
 בשם, אף שלא הזכיר את השם אלא
 בלע"ז אסור ועובר בלאו, ואסור
 להוציא קללה מפיו, אף שלא בכוונה,
 כי ברית כרותה לשפתיים, כמו שאמר
 כמה פעמים בגמרא: הוי כשגגה
 היוצא מלפני השליט ונח נפשיה.
 זה לשון הזוהר וישלח: קללת חנם
 לא תבא, ואקמוהו לו ביום, ועל
 דא תנינין לא יפתח אינש פימיה
 לשטנא, בגין דנטיל להאי מילה
 ומקטרג בה לעילא ותתא, כל שכן
 מלה דחכם או מלה דצדיקייא. גם
 יזהר שלא יקלל למי שאינו שומע,

שהוא עשוק מבני אדם, וזה שאמר:
 "דברי נרגן כמתלהמים".

5. נבלות פה – בגמרא: כל המנבל
 פיו ומוציא דבר מגונה מפיו,
 אפילו נחתם גזר דינו של שבעים
 שנה לטובה נהפך עליו לרעה, ועוד
 בגמרא: בעוון נבלות פה צרות
 רבות באות, וגזרות קשות
 מתחדשות בעולם, ובחורי שונאי
 ישראל מתים, ויתומים ואלמנות
 צועקים ואינם נענים וכו'. ר"א: אף
 השומע ושותק וכו'.

בוזהר פקודי מבואר, שאין תפילתו
 נשמעת מ' יום ומנדין אותו
 למעלה, ואז שמירת קונו מסתלקת
 ממנו, ואין נשמתו עולה למעלה.

6. מה שכתוב בגמרא: אל יוציא אדם
 דבר מגונה מפיו, שהרי עקם
 הכתוב וכו'.

7. שלא לכנות שם רע לחבירו, והוא
 מן היורדים לגהנם ואינם עולים.

בוזהר משפטים זה לשונו: תאנא
 ישראל איקרו קודש, ואסור
 ליה לאינש למקרי בחבריה בשמא
 דגנאי ולא לכנאה ליה שמא לחבריה
 ועונשא סגי, כמו שאמר במילין
 אחריו. אמר רב חייה אמר רב חזקיה:
 כל מאן דאקרי לחבריה רשע נחתין
 לגהנם לעלמין בר אינון חציפי
 דאורייתא, דשרי ליה לבר נש למקרי
 ליה רשע ע"ל. תרגום הזוהר: שנינו,

הנקראים אוררי יום, ואלו לוקחים אותה קלה שקלל את עצמו ומקיימין אותה, חס ושלום, והוא משלושה שגורמים רעה לעצמם, כמו שנאמר בזוהר, על כיוצא בזה אמרו רבותינו זכרונם לברכה: אל יפתח אדם פיו לשטן.

"ושם אלוקים אחרים לא תזכירו"

בן ראוי שלא לקלל את אשתו, שהרי הזכר פלגא דגופא, ואם מקלל אותה הוא מקלל את עצמו, וכתב שאזהרה לכל אלה מה שכתוב: "ושם אלוקים אחרים לא תזכירו", כי כל פגמי הלשון הוא מצד החיצונים, שהוא אלוקים אחרים, וכן אמר דוד: "נצור לשונך מרע" - רצונו לומר, מכל הדברים שיש בהן תפיסה לרעה שהוא סמ"ך מ"ם, ובכתבי האר"י: אסור להזכיר שם ס"מ בפיו, ובפרט בלילה שאז ממשלתו. כל המזכיר שמו או מענין זה, כגון בלע"ז "טיייל" או רוח, כמו שהוא שגור בפומא דאינשא, כי בזה הוא מגביר כוחו עליו ועל אחרים, חס ושלום, ועבר על מה שכתוב "ושם אלוקים אחרים לא תזכירו", כי בכמה מקומות עובדים להם.

כמו שאמר: "לא תקלל חרש" - תרגומו: דלא תלוט מאן דלא שמע. זה לשון זוהר קדושים (דף פ"ה:): מאן דלייט חבריה הוא קמיה ואכסיף ליה כאילו אושיד דמא, ודא קרא חבריה עמיה ולייט ליה ולית לך מלה ומלה דנפיק מפומא דלא אית ליה קלא, והאי קלא סליק לעילא וכנ"ל ואתער אתר דתהומא עמי' וכמה מתערין עליה דהאי בר נש ווי ליה להאי דאפיק מנה בישא מפומא, עד כאן לשונו. תרגום הזוהר: רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל חרש ולפני עור וגו'. פסוק זה כמשמעו, אבל מפרשה זו כלה למדנו ממנה דברים אחרים, וכלם תלויים זה בזה. בא ראה, מי שמקלל את חברו, והוא לפניו, ומביש אותו, כאלו שפך את דמו, והרי בארנו. ופסוק זה כשאין חברו עמו, והוא קלל אותו, אותו הדבור עולה. שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו שאין לו קול. אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים לאותו הקול, עד שעולה ומעיר את התהום הגדול, כמו שבארנו, וכמה הם שמתעוררים על האדם. אוי למי שמוציא דבר רע מפיו, והרי פרשוה.

אל יפתח אדם פיו לשטן

המקלל את עצמו בכעס - אמרו בזוהר: שיש כתות

גודל עוון שבועת שוא ושקר

מגודל עוון שבועת שוא ושקר ז"ל תנחומא: כל המועל

שנאמר: "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא", יכול אין חייבין אלא על שם המיוחד בלבד, מניין לרבות כל הכנויין? - תלמוד לומר: "בשמי" - כל שם שיש לי "וחללת את שם", מלמד ששבעת שוא הוא חילול השם, ומהו שבעת שוא עיין בש"ע י"ד (מסימן רל"ה עד סי' רנ"ו), ועיין באבן עזרא בפרשת תרו ובפרשת כי תשא.

העובר על החרם הוא כמו העובר על השבועה **העובר** על החרם הוא כמו העובר על השבועה, כמו שאמר בפרקי דרבי אליעזר, ר"ע אומר: הוא השבועה והוא החרם, וכל שהוא מפיר את השבועה כאילו מפר את החרם, והמפר את החרם מפר את השבועה, וכל איש היודע דבר ואינו מגיד, החרם בא עליו ומלקה את עצמו ואת בניו. ראה לך כח החרם מיהושע, שהחרים את יריחו, וגם ראה כח החרם מן השבטים, שקנאו על זנות של שבט בנימין דפלגש בגבעה והחרימן, שיהיו כל למגדול ועד קטן, שנאמר: "כי היתה שבועה גדולה", וכי נשבעו ישראל? - אלא להודיעך שהחרם הוא השבועה.

כָּל אֱלוֹ שֶׁחָטְאוּ אוֹתָם חֲטָאִים שְׁצַרִּיכִים אֶת הַנְּזִיפָה, עֲשֶׂרָה כְּרוֹזִים יוֹצְאִים בְּכָל יוֹם

בוזרה פקודי (דף רמט): ז"ל: כל אינון דחבו אינון חובי דבעינן

בשבועה כאילו כופר בהקדוש ברוך הוא ואין לו מחילה לעולם, שנאמר: "כי לא ינקה עוון", וכן כתב הרמב"ם ז"ל: אף על פי שעל שבועת שקר מביאין קרבן, אין מכפר לו עוון השבועה כולה, שנאמר: "כי לא ינקה ה'" - אין לזה נקיון בדין שמים, עד שיתפרע ממנו על השם הגדול שחילל, לפיכך צריך האדם להזהר בדבר זה יותר מכל עבירות ועוון מן החמורה, אף על פי שאין בהן לא כרת ולא מיתת בית דין, יש בו חילול השם הקודש, עד כאן לשונו.

הנשבע לשקר מכחיש אמונת השם יתברך **החומרא** הוא כמו שכתב ה"מנורת המאור", שרצונו לומר, כי כמו שהשם יתברך אמת, כן דבריהם הן עבר הן עתיד, והנשבע לשקר מכחיש אמונת השם יתברך, ואם ראויים שלא נכתב עונש מפורש באזהרת עשרת הדברות רק בעבודה זרה ובלא תשא, ואכן התקינו רבותינו זכרונם לברכה, שבבית דין חומר השבועה להנשבע, שיבינהו ואולי ירא ויסתלק מן השבועה.

במשנה: חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא ועל חילול השם, הקיש שבועת שוא לחילול השם.

בספרי: "לא תשבעו בשמי לשקר" - מה תלמוד לומר? לפי

עליהם נידוי, ומבוארים בש"ע י"ד סימן של"ה, ואם חטא בהם צריך שישב עליהם, שיהא תפלתו עולה למעלה.

זה לשון ה"ראשית חכמה" ואחד מכ"ד דברים הוא: המקשה עצמו לדעת, ודבר זה הוא מצוי בין הבחורים עד שלא נשא אשה.

המברך ברכה שאינה צריכה

על כן צריך כל בעל תשובה לקבל עליו נזיפא וישב בקרקע כמנוחה ובעטיפא, כמו שעשה דוד המלך עליו השלום, ואפילו באמת אסור לשבע, כמו שאמר במדרש: "איש כי ידור נדר וגו'" - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: לא תהיו סבורים שמותר לכם לשבע אפילו באמת, אין אתם רשאים לשבע, אלא אם כן יהיה בכך כל המדות "את ה' אלוקיך תירא" - שתהא כאותן שנקראו יראי אלוקים: אברהם, איוב, יוסף וגו', "ואותו תעבודו" - אם אתה מפנה עצמך לתורה ולעסוק במצוות, ואין לך עבודה אחרת. "ובו תדבק" - יכול אדם לדבק וכו'? - אם יש לך כל המדות האלו רשאי אתה לשבע ואם לאו אין אתה רשאי לשבע, ומעשה בינאי המלך וכו', ומה בשמו תשבע אתי לאפוקי, שלא לשבע בשם אלוקים אחרים כשמחוייב שבועת בית דין. גדולה מזו אמרו חז"ל בריש

לנופא עשרין כרוזין נפקין בכל יומא ומכרזי בכל אינון רקיעין, ובכל אינון משריין וחיילין אזדהרו בפלניא דאיהו נזיפא איהו חובא פלוני עבד עד דחב קמי מארי' רחמנא לשיזבן, כד חב מההיא חובא מתכנפין אילון ארבעין משריין ליה וכדין אכריזו פלניא שרי נזיפה מכאן והלאה צלותי' אעלה ועד דלא תב נזיף הוא לעילא ותתא ונטירו דמאריא אתעדו מניה, ואפילו בליליא נשמתו נזיפא דסתמין לה לכל תרעי שמיא ולא סלקא לה ולמעלה מינה אמר שאין מקבלים תפילתה מ' יום.

תרגום הזוהר: כל אלו ששקטאו אותם חטאים שצריכים את הנזיפה, עשרה כרוזים יוצאים בכל יום ומכריזים בכל אותם הרקיעים ובכל אותם חילות ומחנות: הזדהרו בפלוני שהוא נזוף! הוא נזוף על חטא פלוני שעשה, עד ששב לפני רבונו, הרחמן יצילנו. כששב מאותו החטא, מתכנסים כל הארבעים הללו ומתירים אותו, ואז מכריזים עליו: מפלוני התרה הנזיפה! מכאן והלאה התפלה נכנסת. וטרם ששב, הוא נזוף למעלה ולמטה, ושמירת רבונו מוסרת ממנו. ואפלו בלילה נשמתו נזופה, שסותמים לה את כל שערי השמים ולא עולה, ודוחים אותה החוצה, עכ"ל.

לכן צריך האדם להזהר שלא יכשל באותן כ"ד איברים שחייבין

השם, כמו שאמר: "ומפני שמי ניתח הוא", ובהגהת הספר "יש נוחלין" על המזכירים שם שמים ללא צורך, זה לשונו: אוי להם מיום הדין ומיום התוכחה, כי המלאכים משרתי עליון אינם מזכירין את השם אף בשירתם ובזמרון, כי אם בחרדה ובמורא גדול בקדושה ובטהרה, ועושין מקודם שס"ה טבילות בנהרי אש ולהבה, והאנשים הרעים בענין זה - המזכירים שם כבוד מלכותו שס"ה פעמים בלא טבילה אחת - אויה להם לרוע הרגלם! מוטב להם שנהפכה שלייתם על פניהם, אוי לאזנים שכך שומעות, כי עבירה זו יותר גרועה וחמורה מכל העבירות, ולכן כשאמר הקדוש ברוך הוא "לא תשא" נזדעזעו שמים וארץ, ואמרו המקובלים: כי בכל עת שאדם נשבע לשוא ולשקר, מרעיש העולם ומקללין אותו בבית דין שלמעלה, ובכלל עונש זה המזכיר שם שמים בקלותו לשום אדם, בין שהוא בן ברית ובין שאינו בן ברית, ובגמרא תמורה: א"ר חנינא בשם ר"י בר עילאי - מאי דכתיב: "זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה" - אלו בני אדם שהם יראים להזכיר שם שמים לבטלה.

דיני נדרים

ז"ל שו"ע יור"ד (סי' ר"ג): אל תהיה רגיל בנדרים, וכל הנודר אף על

תמורה, שאפילו להזכיר שם שמים לבטלה אסור, שנאמר: "את ה' אלוקיך תירא", וכן המברך ברכה שאינה צריכה, הרי זה כנושא לשוא והוא כנשבע לשוא, ועובר על "לא תשא", ואסור לענות אחריו אמן, וכן הוא בש"ע א"ח סי' רל"ט, עיין באחרונים ועש"ע י"ד סי' של"ד.

אף במקום שמוותר להזכיר את השם או הכנוי צריך באימה וביראה ובידים נקיות ובמקום נקי

הרי מבואר גודל איסור שבועה אפילו באמת וגודל איסור שם שמים לבטלה, ואיסור זה הוא בכל לשון ובכל כינוי, זולת בתפילה ותהילים וברכת הנהנין, שמותר להזכיר השם, ובלימודו - גם בזה "את ה' אלוקיך תירא" - להזכיר לבטלה, כגון: אלו המזמרים עם החזן בחזרת התפילה וכיוצא בזה, ואף במקום שמותר להזכיר את השם או הכנוי צריך באימה וביראה ובידים נקיות ובמקום נקי, ואם אינו יודע אם המקום נקי, אם לא יזכור את שם השם, כמו שאמר: "כי דבר ה' בזה" - זה המזכיר דברי תורה במבואות המטונפות, עד כאן לשון של"ה בשם הרמב"ן זלה"ה.

המזכירים שם שמים ללא צורך

זה לשון האר"י זלה"ה: ואין לך מצוה גדולה כהמזדעזע בהזכרת

לפרישות, יאמר בתחילת הנהגה, שאינו מקבל עליו כן בנדר, גם יאמר, שאין בדעתו לנהוג כן אלא בפעם ההוא או ב' פעמים שירצה ולא לעולם, ואם לא אמר כן, הוי כאילו קבל עליו וכן בנדר, וצריך התרה ואסור להתיר לו אלא אם כן הוא אינו יכול לקיים אותה הפרישות, מחמת שאינו בריא, ויפתח בחרטה, שמתחרט שנהג כן לשם נדר, עד כאן לשונו, ויתר דיני נדרים עיין בש"ע י"ד מסי ר"ג הנ"ל עד סי' רי"ד.

עונשי נודר לדבר מצוות ואינו משלם או משהה נדריו הם רבים במדרשים. זה לשון ה"ראשית חכמה": הנודר לעשות מצוה באמירתו בורא מלאך, אבל לא יגמור הוויתו עד שיתקיים המצוה, ואם אינו משלם נדרו, המלאך ההוא תלוי ועומד וצער הוא לו, עד שיגמור מעשה המצוה ההוא, עד כאן לשונו.

הסגופים והתעניות השייכים לפרטי חטאי החוטאים בברית הלשון

אלה הם הסגופים והתעניות השייכים לפרטי חטאי החוטאים בברית הלשון:

הליצנות - תיקונו לצום, ויתענה ק"ך יום כמנין "לץ", כי פגם בק"ך צרופי אלוקים, וימתיק דין אחד וצרוף אחד בכל יום.

פי שמקיימו נקרא רשע וחוטא. הנודר - כאילו בונה במה בשעת איסור במות, והמקיימו פירוש, שאינו שואל על נדרו, כאילו הקריב עליהם קרבן וחייב משום שחוטי חוץ, שטוב יותר שישאל על נדרו, והם בשאר נדרים, אבל נדרי הקודש - מצוה לקיימו, ולא ישאל עליהם אלא בדוחק. צריך לזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור, אלא אם יש בידו ויתן מיד, ואם לאו - לא ידור עד שיהיה לו, ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר בלי נדר ובלי שבועה, ובעת צרה מותר לנודר. האומר: אשנה פרק זה וירא שמא יתרושל בדבר, וכן מי שירא שמא תקפנו יצרו ויעבור איזה מצוה ממצוות לא תעשה או יתרושל לקיים מצוות עשה, מצוה לישבע ולנודר, כדי לזרז עצמו, וכן מי שנודר נדרים כדי לכוון דרכיו, הרי זה משובח, כגון: שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שנתיים או שהיה שוגה ביין ואסר על עצמו היין לזמן מרובה וכיוצא בזה - בנדרים אלו כיוצא בהם אמרו חז"ל: נדרים סייג לפרישות, ואף על פי שהם עבירה לא ירבה אדם בנדרי איסור להרגיל עצמו בהם, אלא יפרוש מהם בלא נדר, עד כאן לשון ש"ע.

בסי' רי"ד ז"ל: הרוצה לנהוג עצמו דברים המותרים לאיסור לסייג

במילואו יודיין עולה ש"א עם הכולל, כי בעונו הגביר שולטנות אלוקים אחרים, ופגם בשם אלוקים קדושים. **המקניט** את חבריו, אפילו בדברים - יביא ג' שורות בני אדם, ויבקש ממנו מחילה ג' פעמים, ויתענה לפחות שלושים יום, ואל יהא המוחל אכזרי, ואם אין מוחל לו, עליו נאמר: "פדה נפשו מרדת שחת", אבל אם הקניט והוציא עליו שם רע - אין לו מחילה עולמית, אלא אם כן יתענה מ' יום, וילקה ויתודה בינו לבין עצמו, ויצטער כל ימיו, ולא יוסיף עוד, ואם מת וכן המדבר על שוכני עפר - מוליך עשרה על קברו, ויאמר: "חטאתי לה' אלוקי ישראל, ולפלוני זה שהקטנתי אותו", ודווקא שלא ביזהו ברבים, והיה די לו מתחילה בפיוס, ועיין ש"ע הלכות י"כ.

המלבין פני חבריו ברבים - יתענה מ' יום, וילקה בכל יום, ויתודה כל ימיו, וצריך לבקש ממנו מחילה, ויגלגל עצמו בחרולים [שקורין קראפו"ה בלע"ז], וסימן לדבר כסוי פניו חרולים, כי כסה פני חבריו, מחמת שנתבייש דאזיל סומק' ואתי חיורא, חרולים גימ' רצ"ה עם הכולל, שהוא עולה אלוקים במלוי הה"ן.

המבזה אביו ואמו או מקללם - יתענה ס' יום, ובספרים אחרים מצאתי בחטא כיבוד אב ואם -

המשחק בקובי"א או בקארטיין - יתענה מ' יום.

החניפות - תיקונו לצום לפחות מ' יום, וילקה בכל יום, ולא יתחבר לחנפים וגאים.

לשון הרע ורכילות - יצום ס"ה יום, לתקן מה שפגם בשם א - ד - נ - י, ויבקש מחילה מאותם אשר דבר עליהם, וילקה בכל יום, ויתודה כל ימיו, וישוב בתשובה שלימה, ויהיו כל ימיו במצוות ובעסק שלום בין איש לאשתו ובין כל אדם.

המנבל פיו - יתענה לכל הפחות חצי שנה בה"ב, וישוב מדרכו הרעה, ויחשוב בלבו, שלא נברא פיו כי אם לדבר בו חפץ שמים.

המכנה שם לחבירו - יבקש מחילה ממנו בפני רבים, וילקה ויתענה מ' יום ולפחות ל' יום, ויתודה בכל יום בהכנעה ואולי יכופר עונו.

המלשין על חבריו ונלקה בממון על ידו - הוי כאילו המית אותו ואת אשתו ובניו התלויים בו, יפרע לו מה שהפסידו, ויבקש ממנו מחילה בפני ג' אנשים, וילקה ויתענה יותר משנתים ימים, ויתודה כל ימיו כאילו הרגו אותו ואשתו ובניו, ואם אין לו במה לשלם - ירבה עליו רעים, ויבקש ממנו מחילה בג' אנשים, ויקבל עליו לפרוע כשתשיג ידו לו או ליורשיו, ויתענה ש"א תעניות כמנין "אלוקים",

קדושים, ושב ורפא לו, והזריז ישלים כל זה בי"א הפסקות, שעולה רצ"ז וד' ימים פשוטים אחריהן ס"ה ש"א ימים, ויסיר מעליו המלבושים הנאים, ויתאבל ויבכה ויצטער כל ימי חייו, וישפיל רוחו וגאוותו, ויתודה ג' פעמים בכל יום, ולא יאכל בשר ולא ישתה יין רק בשבת ויום טוב, ולא ירחץ כלל, ולא יחוף ראשו רק פעם א' או ב' בחודש, ולא ילך לשחוק ולנשואין רק לשבע ברכות בלבד, ולא ישב אצל עובדי עבודה זרה, אפילו במקום שמדברים דברי תורה ומצוות, ויתרחק מפתח ביתם, ולא יהנה מהם, ומיד שישוב צריך טבילה במקוה, ויסבול צער ויסורים כנגד חטאיו, כי כפר בעיקר וחילל שבתות, ועבר כריתות ומיתת בית דין, ועבר על כל התורה כולה, לכן צריך יסורים גדולים וצער קשה, ואם יחרפהו אדם אל ישיב לו, רק ישתוק ויהפך כל מחשבותיו לטובה.

המחלל את השבת - כתב ב"שבלי הלקט", כי ר' אברהם ור' יעקב אחיו באו לעיר בליל שבת כשיצאו מבית הכנסת, ולא נתנו להם הקהל שלום, ולא הניחם הקהל שחרית ליכנס לבית הכנסת, כדי שלא יקחו אחרים, חס ושלום, מהם, כי מסתמא היו בני תורה, ובאחד בשבת גזרו עליהם צום ז' שבועות, דהיינו: ג' ימים רצופים חוץ משבתות וימים

יתענה מ"ה צומות, ובמקלל - יתענה קס"ט יום כמנין "קללה" וד' אותיות. **הנשבע** לשוא ולשקר או שעבר על החרם - יתענה ל"ז צומות כמנין "הבל" לתקן הבל פיו, ויזהר אחר כך שלא לישבע אפילו באמת, ואז הוצרך זה השוא להשבע נגד ב"ח יתענה אותו יום בכל שנה, ויזהר שלא יוציא שם שמים לבטלה מפיו בכל לשון, ויזדעזעו אבריו כשיוצא השם מפיו, וינהוג בכמה חומרות השייכין לבעלי תשובה, ויש לו ללקות כמה פעמים כל ימיו, ויתודה ימים רבים, ויזהר בברכה לבטלה, ואם אמר - יאמר אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

הרגיל לדבר שיחת חולין בבית הכנסת, אפילו שלא בשעת התפילה - יתענה מ' יום בין רצופים ובין מופלגים, וילקה בהצנע לכת בכל יום, ומכאן ואילך ישב במורא גדול, ויתפלל בבכי, ולא ידבר בבית הכנסת דברי חול.

העובר על דת יהודית ועובד עבודה זרה - הנה הוא פוגם בשכינה, שהוא אלוקים קדושים, וזה השם במילוי יודי"ן עם הכולל בגימטריא "אש" ודינו בא"ש לו נופח, ותיקונו להתענות ש"א צומות כמנין "אש", להעלות בכל יום חלקי השם הזה מרשות אחרים לאלוקים

ולא תאכל בערב בשר, ולא תשתה יין לבד משבתות וימים טובים חנוכה ופורים, כי אותן הימים לא תתענה כלל, רק תאכל ותשתה בשר ויין, אבל תמנה מספר הימים של השבתות וימים טובים ותשלים אותן, עד שתתענה שס"ה יום, ואחר כך תתענה עוד בה"ב כמה פעמים כפי כוחה, ובימי עבודה ומניקותה לא תתענה כלל, ותהא זהירה כל ימיה שלא תשכב לבנה אצלה, ויש להחמיר עליהן שהן חשובות כמזידות ולא כשוגגות. (תשובת מהר"ם רוטנברג)

המכה את חבירו או צערו בין במזון בין באונאת דברים - אין לו כפרה עד שירצהו.

הכותב קמיעות וכן אזכרות שמות שבספרי הקודש שלא בכוונה - יתענה מ"ה צומות לפיוס שם מ"ה, שהוא פני אד"ם.

האוכל נבילה בין באונס בין ברצון - פגם בת"ת שהוא מחשוף הלב"ן, כי נבילה עשה בישראל.

מי ששחט בסכין שיש בו פגימה - הרי פגם ז"ה ונכרת מקה"ל ה'. "קהל" - עם ג' אותיותיו בגימטריא "פגימה" ודינו "מגיפה", ומתגלגל בכלב, שהוא אוכל נבילות או בבהמה טהורה שלא תזכה לשחיטה הגונה, רק תמסר ביד הנשחט, ויצא נבילה מתחת ידו, מדה כנגד מדה, שנאמר:

טובים וראש חודש, וכדי להשלים נ' ימי המעשה בצומות ובמלקיות, כי המחלל שבת חייב כרת, ואמרו זכרונם לברכה: מת בנ' - מת בכרת, על כן נתנו להם נ' צומות ונ' מלקיות כנגד נ' שנה של כרת, ואחר כך גזרו עליהם ב"ב חדשי השנה ג' ימים בכל חודש בה"ב שהם ל"ו ימים, נגד ל"ו כריתות שבתורה, ועוד גזרו עליהם לתת מהונם לפדיון נפשם לקופה של צדקה, על כן הרוצח ילך בגולה שלושה שנים, וילקה בכל עיר ועיר, ויאמר: "רוצח אני", וישכיב עצמו לפני פתח בית הכנסת, ויעברו עליו כל העוברים ושבים, אך לא ידרכו אותו, לא יאכל בשר, ולא ישתה יין, ולא יגלח שער ראשו וזקנו, ולא יכבס בגדיו, ולא ירחץ גופו, כל זה שלוש שנים, רק יחוף ראשו פעם אחת בחודש, ויקשור ידו אשר רצח בו וזרועו בברזל בצאורו, וילך יחף, ויבכה על רציחתו, ויתענה בכל יום גלותו, ואם יחרפהו אדם ישתוק, ואותן ג' שנים לא ילך בטיול ובשחוק, ויכבד אשתו מאוד, והוא הדא יכבד לכל אדם הגון, ועוד יתענה נוסף על הג' שנים אלו עוד שנה אחת בה"ב, ויתודה עוד אחר כך כל ימיו, וביאור זה כתב, שאם בא לצאת ידי שמים, ישלם דמיו ליורשים, עד כאן.

אשה השוכבת על בנה והמיתה אותו בשינה - תתענה שנה תמימה,

האוכל שאר מאכלות אסורות - יצום צ"א יום כמנין "מאכל", ויעלה חלקי ה - ר - י - ה, א - ד - נ - י בכל יום, ואז ישוב להיות מלא"ך מליץ.

"שופך דם האדם באדם ההוא עצמו דמו ישפך", תקונו "עורה הנב"ל" - יצום פ"ז צומות כמנין "אלוקים" עם המלה, ויכוון בכל יום "לראשו כתם פ"ז" דברוך שאמר.

וכדי להבין קצת ביתר באור, מי החריב את ביתנו אשר עדין לא נבנה בימינו, והשכינה בגלות עדין בעווננו? ומדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום? ראה בספר "ברית מטה משה" על הגדה של פסח בדרך האחרון [נדפס לפני ד' מאות שנה] וזה לשון קדשו: ועכשו שאיתרע חזקתם ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתנו אשר עדין לא נבנה בימינו, והשכינה בגלות עדין בעווננו. וכאשר נמצא כמה קלקולים אשר אין להעלות על הספר פי קצר היריעה מלהשתרע, וכו'. ובפרט בשחטת הכפשים מתמת צמרו קרוב הדבר לפשע ולקלקל ומחמת שיש להם לשחט הרבה אינו מדקדקים כל כך, וממהרים לשחט, וקרוב לודאי שפאכילין נבלות וטרפות פאשר נתברך... ומי שיהיה מותרמה בדבר ולומר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים ויגל בדבר הזה בודאי מנהג אבותיהם בידי ששוחטים את דבריהם לאמר מי יתן לנו לאכל בשר ואל תקרי וישטחו אלא וישחטו שנתחבו שונאיהם של ישראל כליה על שבקשו לאכל בשר תאנה הינו בשר נחירה ואבותינו חטאו ואינם, ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא טובים להיות נלפדים בעונם חס ושלום, ואוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה: ואין לנו פה לדבר, ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד פה שגרמו לנו השוחטים פמה רעות, ולא ידעו ששחטו לעצמם בספין פגומה, כמו כן יהיה מיתתם בכלל נבלה וטרפה לכל הוא הקלפה רח"ל תשליף אותם, ומכרח להיות מקלגל בכלב וכו' עיי"ש באריכות גדול.

וידוע שעל ידי בשר פגול יצאו מן הדת לערף ג' וחצי מיליאן יהודים רח"ל, כמבאר בשו"ת דברי חיים" (ו"ד ח"א סימן ז) שאין עברה כמאכלות אסורות ששומטם הלב הישראלי, ובעוונותינו הרבים ראינו על ידי זה יצאו מן הדת כמה קהלות

ה. וכמה נוראים דברי הוזה"ק: א. כל מה שסובל האדם בעולם הזה הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). ב. יוצא מרשות הקדשה ונכנס לרשות הסטרא אחרת (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). ג. אוי להם ואוי לנפשם כי לא יתדבקו בצרור החיים כלל ודיןן אותו לאחר מיתתו פאדם מגעל, פי הקדוש ברוף הוא גועלו בעולם הזה ובעולם הבא (זהר הקדוש ח"ג דף מ"א). ד. מדבק נפשו בסטרא אחרת וגועל נפשו ורוחו, ורוח הטמאה שורה עליו (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). ה. נעשה פני חיה רעה (זהר הקדוש ח"ב דף קכ"ה). ו. כל מה שסובל האדם בעולם הזה הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). ז. יוצא מרשות הקדשה ונכנס לרשות הסטרא אחרת (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). ח. אוי להם ואוי לנפשם כי לא יתדבקו בצרור החיים כלל ודיןן אותו לאחר מיתתו פאדם מגעל, פי הקדוש ברוף הוא גועלו בעולם הזה ובעולם הבא (זהר הקדוש ח"ג דף מ"א). ט. מדבק נפשו בסטרא אחרת וגועל נפשו ורוחו, ורוח הטמאה שורה עליו (זהר הקדוש ח"ג דף מ"ב). י. נעשה פני חיה רעה (זהר הקדוש ח"ב דף קכ"ה).

והעוון של מאכלות אסורות מעפב בגין בית קדשנו כמו שכתוב בספר האביב מהפוגע לדעת בדורנו וז"ל: ר' נתן אדלר ותלמידו ר' משה סופר מפרש שבוגר מקבלי בנסתר, ר' נתן אדלר רצה לפסל השוחטים דפרנקפורט דמיין, ולהכניע חותם הסטרא אחרת ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרף תחיה וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אף הס"ם העמיד עליו ורדפים קצבים והצרף לברח ותלמידו החת"ס רץ אחריו ופרסאות. וזה היה סוד ירידת הפעל שם טוב הקדוש לעלמא הדין ורמו על זה ב"זע"ם" תצעד ארץ, ראשי תבות זביחה עירובין מקנאות].

הפחות יתענה מ' יום, וילקה על לאו שעבר, ויש לו לפרוע לו או ליורשיו, כל מה שגנב או גזל ויותר ממנו יתן לו, כי הפסידו מן הרווח, ויבקש ממנו מחילה, ויתודה בכל יום, ויזהר מלקבל פקדונות, ולא ירגיל ללכת על ממון חבירו, ויתרחק מממון שאינו שלו, ויתן צדקות יותר משאר בני אדם, ויעשה גמילות חסדים בגופו ובממונו, ויתן משלו לעמילי תורה וליראי שמים.

הלוקח ריבית מישראל - יש

מחמירין יותר, דהא עבר על כמה וכמה לאוין, לכך ילקה ויתודה לכל הפחות שנה תמימה, ואחר כך יתודה כל ימיו בבכי ובשברון לב, ולא ליקח ריבית אפילו מן הגוי לכל הפחות שנה תמימה, בין ריבית קציצה ובין אבק ריבית, ואם

המכה את אשתו - אין רשות לכל אדם להכות את אשתו, וראוי לקונסו ולייסרו אם הוא רגיל בכך, אך אם הכה אותה פעם אחת, על שתשובה לו דבר גנאי אין לחייבו בפעם אחת, וכן יזהר מאונאתה, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה לבוא לפני השם יתברך.

המגביה ידו על חבירו נקרא רשע - ויבקש ממנו מחילה ויתכפר לו, וטוב שיתן לו גם כן ממון שימחול לו.

הגונב או הגוזל ממון מישראל - יש

גניבת דעת וגניבת ממון, ופגם שניהם בקו האמצעי, דהיינו ת"ת, שהוא אמת ויסוד שהוא נאמן, והנה "גניבה" בגי' שבעים, ו"יסוד" בגי' שבעים, תקונו להתענות ע' צומות לפייס הת"ת והיסוד, ולכל

שֶׁל בְּרִזָּל וְאֵשׁ, עַד שֶׁפָּרְסוּ נִבְקַעַת וְיוֹצֵא פָּרִשְׁנָדָא, וְאֵז מְהַפְּכִין אוֹתוֹ עַל פְּנֵיו וּמְפִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ בְּלַע מַה שֶׁהוֹצַאתָ, הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ וְיִצְיֵלֵנוּ מִדִּין הַקֹּשֶׁה הַזֶּה וּמִדְּכוּתֵינָהּ, וּבִפְרִט בְּאִסּוּר בִּשְׂרָב בְּחֶלֶב שֶׁהוּא עוֹן חֲמוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכָבֵד אֶמֶר בְּדִרְשָׁה [הגר"ש שווייצער שליט"א] מֵה שְׂמֵעָתִי בְּשֵׁם הַרְהוֹק הַאֵלֹקִי רַבִּי אֶהְרֹן רִקּוּחַ מִבְּעֵלְזוֹ ז"ע: כִּי כָּל כַּחוֹ שֶׁל הַרְשָׁע הַגְּרָמְנִי יִמ"ש בָּא עַל יְדֵי שֶׁאֵכְלוּ מֵאֲכֻלוֹת אֲסוּרוֹת שֶׁהֵיוּ שׁוֹחֲטִים קָלִים וּמְזֵה נוֹלֵד עֲמֶלֶק הַגְּרָמְנִי, וְהֵיזָה בְּמִדְּהָה כְּנֶגֶד מִדְּהָה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִשְׁחִיזוּ הַסְּפִינִים כְּדָבָעֵי הַשְּׁחִיזוּ אֶת הַחֶרֶב שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁר שֶׁל עֲמֶלֶק וְעַל יְדֵי זֶה הֵיזָה בְּכַחוֹ לְשׁוֹחֲטֵי מִיְלּוּנֵי יְהוּדִים רַח"ל,

בְּאֶרְץ לֹעֵז" שֶׁאֵכְלוּ וְנִתְפַּטְמוּ בְּנִבְלוֹת וּטְרָפוֹת עַל יְדֵי הַשׁוֹבִי"ם הַקָּלִים, וְגָבְרוּ עֲלֵיהֶם דְּעוֹת זְרוֹת עַד שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִן הַקֶּהֶל (עיי"ש דְּבָרֵי הַחֹזְבִּים לְהַבּוֹת אֵשׁ).

וּבִ"דָּגֵל מִחֲנֵה אֶפְרַיִם" (פְּרִשְׁת עֲקֵב מִתְּהַמְּבִים זצ"ל) שֶׁשָּׁבְעִים אֶלְף אִישׁ כָּפְרוּ בַתְּחִילַת הַמֵּתִים בְּגִלְלָה שֶׁאֵכְלוּ וְנִתְפַּטְמוּ בְּמֵאֲכֻלוֹת אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיִּצְאוּ מִהַדֵּת וּבָא עֲלֵיהֶם מִלְּךָ וְהִרְג אֶת כָּלֶם רַח"ל.

וְיִדְעוּ דְהַעֲנֵשׁ בְּחַבּוּט הַקָּבֵר עַל הַאוֹכֵל מֵאֲכֻלוֹת אֲסוּרוֹת: כְּתַב בְּסֵפֶר אֹר צַדִּיקִים (פְּרָק י"ט), וְזֶה לְשׁוֹן קִדְשׁוֹ: דַּע כִּי מִי שֶׁלֹּא הָיָה מְדַקְדָּק בְּמֵאֲכֻלִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הָיָה נוֹהֵר לְהַבְחִין בֵּין אֲסוּר לְהֵתֵר, וְאֵפְלוּ אֵינּוּ אֲסוּר מִפְּרֶשׁ בַּתּוֹרָה אֶלָּא מִחֲכֵמֵינוּ ז"ל. עֲנֵשׁוּ שֶׁלֹּאֲחַר מוֹתוֹ בָּא הַמְּמַנֶּה עַל חֲבוּר הַקָּבֵר וּמְכָה עַל בְּטָנוּ בְּשֶׁרְבִיטוֹ

דההי"ן הנזכר לעיל, כי כל גאווה שרשה בשם י"ה העליונים הגבוהים בשם "ה' מלך גאות לבש", וכשאדם מתגאה גורם שהקליפות שאין להם אחיזה רק בששה קצוות שהם ו - ה מן שם ה - ו - י - ה לבד כנודע, ועל ידי הגאווה של אדם מתגאים כן הקליפות ה"ו יונקים מן מילוי ב' אותיות ראשונים י"ה וזהו סוד "והדוה בנדתה", כי אחיזת החיצונים הוא בב' אותיות ו - ה מן "הדוה", ועתה אוחזים גם כן במילוי שם י"ה דההי"ן, שהם אותיות וד"ה, והם אותיות דו"ה כמנין "גאווה", וזהו "והדוה", כי בו נרמז ב' אותיות ומילוי שם ה - ו - י - ה שהוא דו"ה גם כן, ואין החיצונים שולטים, אלא במילוי י"ה דההי"ן, שהוא תחתון משאר המלואים דאלפי"ן ודיודי"ן.

נחזור לענייננו: כי תיקון הגאווה הוא לכוון בשם י"ה מילוי ההי"ן, יו"ד - ה"א, שבו סוד הגאווה, כנזכר לעיל, בב' בחינות בפשוט ומילוי, ותכוון להסיר הגאווה זו מן הקליפות שאתה גרמת, ולהחזירה אל השם יתברך בעל הגאווה האמיתית, כי לא יאתה אלא לו, כי "ה' מלך גאות לבש", ותכוון להחזירה על ידי שתמלא שם י"ה במילוי ההי"ן, ותכוון כי שם י"ה הוא בתקוני קדמאה של הדיקנא, כמבואר על הפסוק: "מן המיצר קראתי י - ה",

אפשר לו להתפרנס, שלא יקח ריבית כל ימיו אפילו מגוי, מה טוב חלקו.

המסיג גבול רעהו בכל ענין - ילקה וישיב לו בכפליים, ויהא זהיר מליקח עוד מחייתו של חבירו בשום ענין, ואם אדם יוסיף על המקח שחבירו עומד עליו ליקח זה הדבר, לא ניתן למחול ונקרא "רשע", ואין גזלן כמוהו, וראוי להוכיחו ולנדותו על כך, עד כי יתוקן עיוותו בתשובה.

אם שתה יין נסך - יצום ע"ג צומות כמניין "יין" וג' אותיותיו, ויתקן השם של ס"מ ועשר אותיותיו ששם בבינ"ה סוד היין המשומר בחכמ"ה שהוא בגימטריא ע"ג סוד ע"ב והכולל, ויכוון בכל יום בחלקי ב' שמות הללו או יכוון בע' ימים הראשונים לז' יודי"ן אשר בשני השמות, שימתיקו שם א - ד - נ - י ואותיותיו והמילה שהוא עם כולן שבעים, וביום ע"א לע"ב לבדו וביום ע"ב לע"ג לבדו וביום ע"ג לשניהם יחד.

להסיר הגאווה - תכוון בשם י"ה - ה", כי "גיאות" בגימטריא י"ה - ה" גם מילוי של שם י - ה בההי"ן כזה יו"ד י"ה אותיות המלוי שהם ו - ד - ה הם כמנין "גאווה", וזהו סוד "אשירה לה' כי גאה גאה", הם שני פעמים גאווה, אחד הוא בשם י"ה הפשוט, ואחד הוא באותיות המלוי

ולא יישן כל היום וכל הלילה שלאחריו, רק אוכל מעט כדי שביעה ומקיים ז"ה אל"י נוטריקון "זה השולחן אשר לפני ה'", ויושב ועוסק בתורה ובמצוה, עד שיעלה עמוד השחר, ניצול מכרת אחד, והיינו הא' דבפ' השותפין "אשבעה בהקיץ את תמונתך" - אלו תלמידי חכמים שמנדדין שינה מעיניהם בעולם הזה, והקדוש ברוך הוא משביעם מזיו שכינה לעולם הבא, אלמא פליטי להו מכרת דכתיב: "באור פני מלך חיים", עד כאן לשונו.

ומילוי דההי"ן כנזכר שגם הוא עולה גאווה, תכוון אותו לז"א בתקונא של הדיקנא דיליה.

"ענוה" בגימטריא סמא"ל - לרמוז כי מי שיש בו ענוה אין סמא"ל שולט בו, ואינו יכול לקטרג עליו, ולכך בא מזמור "לדוד ה' לא גבה ליבי ולא רמו עיני" במזמור קל"א, לרמוז על מי שאין בו גאווה אין סמא"ל, העולה קל"א, שולט עליו. **תקנה** להנצל מכרת אחד - מסורת בדינו, שהעומד ממטתו בעלות השחר או קודם אליו מעט,

תם ונשלם שבה לקל בורא עולם

מסכת חיבוט הקבר

מסכת חיבוט הקבר נעתק מספר שכר ועונש (חלק א'): מובא בספר הקדוש ראשית חכמה (שער היראה פרק י"ב) ובספר חסד לאברהם (מעין חמישי נהר א' ב' ג' ד'), וסביב לו ביאור מספר חסד לאברהם הנ"ל.

פרק ראשון

ואינוי מת עד שרואה הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר (שמות לג, כ) כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל רואים הם במיתתם, שנאמר (תהילים כב, ל) לפניו יכרעו כל יורדי עפר וגו'. מיד מעידי על עצמו כל מה שעשה בעולם הזה, והוא מעיד והקדוש ברוך הוא חותם, אם צדיק הוא מוסר נפשו לבעליו, ואם רשע גמור הוא מקשה ערפו ומגביר יצרו. מכאן אמרו רז"ל, אפילו בשעת פטירתו של אדם רשע יצרו מתגבר עליו, רבי אליעזר בן יעקב אומר

ביצד אדם מת, באים אליו ארבע מלאכים, אחד ממלאכי השרת, ואחד ממלאכי המות, ואחד סופר, ואחד ממונה עמו, ואומר לו קום הגיע קצך, והוא אומר להם, עדיין לא הגיע קיצי, מיד פותח את עיניו ורואה מלאך ארכוי מסוף העולם ועד סופו, מכף רגלו ועד קדקדו מלא עינים, לבושה אש, כסותו אש, כלו אש, וסכין בידו, וטפה של מרה תלויה בו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות,

עתה מראה הדין בכלום.
ו. ואינו מת עד שרואה לקונו וגו'. שאין מענישין אותו עד שיראה לקונו ויבין למי חטא, ומה גרם בחטאו, ויצדיק עליו את הדין.
ז. הוא מעיד על החטא והקדוש ברוך הוא חותם על העונש. וזהו פתקא שביד מלאך המות להענישו כדי רשעתו.
ח. אם צדיק הוא מוסר עצמו למיתתו. ומקבל בסבר פנים יפות ונדבכת בקדושה.
ט. רשע מקשה. ויוצאת בחזקה ואינה נדבכת בשכינה, לדעת תנא קמא ביצר הרע, ולדעת רבי אליעזר בן יעקב אינו מצד יצר הרע אלא מצד עצמו, והוא מדה שנותנין בו שיעשה כך.

א. וטעם אלו המלאכים. פשוט שהוא כדי לכתוב טובה ורעה, לכך הם ד' כנגד ד' אותיות של שם, ונגד המרכבה, הטוב מן הימין לכתוב זכיות, והרע מן השמאל לכתוב חובות.
ב. ואחד סופר ואחד ממונה. כנגד התפארת ומלכות.
ג. והוא אומר עדיין לא הגיע קצי. כי הוא מקשה את לבו ורשע אינו חוזר בתשובה.
ד. ארכו מסוף וכו'. יש לו שליטה בכל הנמצאות ובכולם הוא מחטיא, ויש לו עינים להשגיח ולדעת שיעור החטא כמה, וכמה להעניש ברצון היוצר בדקדוק.
ה. לבושו וכסותו בדין אש. וקודם זה הוא בא אליו להחטיאו בכמה פיתויים בכל עניני העולם,

פרק שני

שאלו את רבי אליעזר, כיצד דין הקבר, אמר להם, בזמן שאדם נפטר מן העולם, בא לו מלאך המות ויושב על קברו, ומכה^ט אותו ואומר לו קום^י הגידה לי שמך, אמר לו, גלויי^י וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאיני יודע שמי, מיד^י מכניס

כשם שמקשה ערפו בעולם הזה כך מקשה ערפו בשעת פטירתו שעומד בדין, שנאמר (תהילים קיב, י) רשע יראה וכעס וגו', בשעת^י פטירתו של צדיק מהו אומר (ישעי' נז, א) הצדיק אבד וגו', ובשעת^י פטירתו של רשע מהו אומר (שמואל ב' כג, ו) ובליעל^י כקוץ מונד וגו'.

מרשות עליון, וגזר דינו על האדם, ובראו ביצר הרע וצוהו על המצות, והנהגה כולה על ידו, ובשליחתו בא לשאל על שמו לדעת הבורא.

יז. לך משיבו גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאיני יודע מה שמי. והיינו ושם רשעים ירקב, והענין שהשם הוא ענין נוגע אל האדם מקיבוץ חלקיו, וכאשר השם הטוב מורה על קיבוץ אותם החלקים לטובה כך שם הרע מורה על קיבוץ אותן החלקים לרעה, והעד בגמרא עובדא דכידור, והצדיקים ז"ל אותה הבחינה הידוע שהיא שמם, עומדת קיימת מציאות קיבוץ חלקיו לברכה להתברך למעלה, כענין ועצמותיך יחליץ, גם חלק השם המורה על קיבוץ חלקיו יתקיים להתברך, והרשע חלקיו נפרדין, שאין לו שובע צחצחות, ולא חליצת עצמות, ולא שאר חלקים אלא ירקב, כעין שאוחז רקב בעצמות כך יאחז בשאר חלקים ובשם קבוצם, ולזה אינו יודע שמו שאינו נאחז בו אותם אותיות הקדושות, כי פרחו ממנו ונפרדו ואחוזם רקבון ולא ישאר בו חלק בהם.

יח. מיד מכניס רוחו ונשמתו בגופו. כדי שיתקבצו חלקיו יחד לדין כענין שחטאו יחד, ועל ידי כך יזכר שמו אחר שחזרה הנשמה אליו, ואפשר הוא ששמו הוא מעשיו ולבושו, שהשם מורה על הפעולה והלבוש כנזכר במעין זה נהר ו', והוא אומר שאינו יודע שמו, שהוא כאבן דומם ופוטר עצמו מהדין על ידי טענה זו, ולזה מחזיר רוחו ונשמתו כאותו משל החיגר והסומא שאמרו רז"ל.

י. וזה שכתוב כשם וגו' בשעת פטירתו וגו'. זה שלא בבחירה כדי שיענש, (ורבי אליעזר בן יעקב) [ותנא קמא] סבירא ליה בבחירה, או בהיפך, סוף דבר איכא בינייהו או בבחירה או מרצון ולא מסתיימא, או אפשר כולו בבחירה, ותנא קמא שעת פטירה, ורבי אליעזר בן יעקב קאמר שעת העמדה בדין.

יא. בשעת פטירתו של צדיק מהו אומר הצדיק אבד. בשעת אבידתו הוא צדיק, והוא נח מיד שנאמר יבא שלום.

יב. ובשעת פטירתו של רשע. הוא ממש רשע בשעת פטירה.

יג. ובליעל כקוץ. בעת יציאת נשמה הוא כקוץ דהיינו כפיטורי כפי ושט כצמר מן הקוצים.

יד. ויושב על קברו. כדי להאהיל עליו אהל לעשות מחיצה בינו ובין שאר המתים, ושם מגביל לו מקום שיוזיק לצרכי דינו, כי אין הדבר תלוי אלא במקום, לכך מלאך עושה לו מקום, והיינו יושב על קברו, ואין העפר שעליו מעלין ולא מורידין, שיש כח לכל זה, והטעם שהיסודות אלו עם היותם מגשמיים סובלים כל הנשפע עליהם.

טו. ומכה אותו בידו. דרך לעג ובזיון, ועוד על ידי הכאה זה נותן לו כח הדבור ומחזיר נפשו אליו, וכן דקדק אחר כך שאמר ומכניס רוחו ונשמתו, ונפשו לא נזכר מפני שהיא עמו בקבר, ובהכאה זו מכניסה בו.

טז. קום הגידה לי שמך. מפני שפנקס עונותיו כתובין בידו וכתובים על שם פלוני, ולזה כדי שיצדיק הדין עליו אומר קום הגידה לי שמך, כדי שתראה פתקא שבידי שהיא כתובה על שמך

בשפתיו דברי תפלות, ומלשונו מפני שהעיד עדות שקר, ומרגליו מפני שהקדים ברגל לדבר עבירה, מכאן אמרו רז"ל כל המקדים רגליו לדבר עבירה מקדימין לו מלאך המות, וכל המלשין על חברו מיתנו באסכרה.

פרק שלישי

אמר רבי מאיר משום רבי אליעזר, קשה^י יום הדין שהקדוש ברוך הוא דן את האדם בקבר יותר מדין של גיהנם, דינן של גיהנם מעשרים שנה ולמעלה, אבל דין הקבר אפילו

רוחו ונשמתו בגופו ומעמידו ומחייבו בדין. אמר רבי יהושע בן לוי חציי אש ושלשלאות של ברזל בידו, [מכה אותן] פעם אחד איבריו מתפרקין, פעם שנייה עצמותיו מתפרקין, ובאין מלאכי השרת ומלקטין אותן ומעמידין אותן, ומכה אותן פעם שלישית, ומבקשין^י ממנו דין, ודנין^י אותו בכל מדה ומדה, יום א' ויום ב' כך דנין אותו, יום ג' דנין אותו במכות, ומכהו מב' עינו מפני שלא ראה ואמר, ומאזניו מפני שלא שמע ואמר, ומשפתיו מפני שהוציא

השטן המחטיאו הוא הבא שם ליטול חלק האבר שהרויח בהיותו מפתה אותו, מכאן אמרו לחבירו בחייו ולהקדוש ברוך הוא (נוסח אחרינא ולקברו) לאחר מותו.

כו. קשה יום הדין שהקדוש ברוך הוא וכו'. פירוש מה שאנו רואין שדין זה אפילו על הקטנים, יצא לנו מזה שבמשמעותו קשה מאד מן הגבורה הקשה, שהרי אינה פוטרת שום אדם כל שכן שלא ישאר חלק ולא יוותר דבר, ויום הדין דקאמר כל מציאות דינו קאמר, אפילו מה שמלאכי חבלה דנין אותו, וכשמביא ראייה אינו מביא מן הצד הזה שזה אינו בקטנים, אלא מפני שבכלל דין קבר נכנס דין בשר רימה ותולעה שהיא שוה לכל, לכך מביא ממנו ראייה לשאר הדינים, וכן דייק לשניה דקאמר ברישא קשה יום הדין שהקדוש ברוך הוא דן את האדם בקבר מורה על כל מציאות הדין שאדם נידון כלל ופרט, ואחר כן אמר אבל דין קבר סתם אפילו הצדיקים וגו'. וזה הדין אינו אלא דין רקב בשר שאינו ניצול ממנו אלא מעט מזעיר, אמנם קשה מאי גמולי מחלב ומאי יונקי שדים ואפילו נפלים ממש, ואפשר שענין נפשו עליו תאבל לא שייך בנפלים שלא הוחזקה להם נפש, די להם במיתה עצמה שמתו.

כז. ומה שאמר דין גיהנם מעשרים שנה ולמעלה.

יט. מעמידו ומחייבו בדין. שהוא מודה על פשעיו ועל עונשו ועל הגזירה הכתובה עליו לכולהו פירושא.

כ. חצי אש ושלשלאות להלקותו. מפני שהאש שולט בנשמה והכאב בגוף, הנשמה נכזבת והגוף מתפרק ושניהם יחד טועמין טעם מיתה וצער ריסוק איברים וניתוחם.

כא. אבריו מתפרקין. אינם נאחזים בגידים.

כב. שנייה עצמותיו מתפרקים. ונפול אברים אברים, וזהו עונש שהרתיח אבריו לעבירה, ותחלה אבריו מפני שחמם בשרו, ועצמותיו מפני שהרגיל גופו, ואפשר שהאברים לנגד הנפש ונפשו עליו תאבל, עצמותיו לנגד הרוח.

כג. פעם שלישית. לנגד הנשמה שקלקלו שלשתם, ואלו השלשה הכאות כוללת על הכל.

כד. אחר כך מבקשים ממנו דין. למדת עונש הגזל ודינו, והוא משבעל דינו עומד כנגדו, (נוסח אחרינא והוא משיב על דינו).

כה. ואחר כך דנין אותו מכל מדה. שחטא ועבר מענישין אותו במכות וריסוק וניתוח איברים, והיינו שני ימים שעדיין הגוף קיים וחזק, ואחר שכלה הגוף ונפול דנין אותו בדרך אחרת שיבא כל בעל דין ויקח את שלו מידו, העינים יבואו סרסורו שהחטיאו ויקח את שלו, וכן כל כח וכח המחטיא אותו יבא אל הקבר ויגבה חלקו, שממש

רז"ל הדרי"ח בארץ ישראל ומת בערב שבת אינו רואה דין הקבר, ומה"ט יעשה וינצל מדין הקבר, יהיה אוהב

הצדיקים נידונין בו, אפילו גמולי חלב, אפילו יונקי שדים נידונין בו, אבל אמרו (נ"א אפילו נפלים נידונים בה), אבל אמרו

אחד מתקן מצד קל יותר בענין שאין ויתור כלל, אלא דרכים קלים ברחמים על ידי זכות. ובספר יסוד התשובה פי"ד כתב וז"ל: (מפרק ג' במסכת חיבוט הקבר), ועיי"ע ר"ח שער היראה פי"ב (באריכות), אמר ר"י משום ר"א, קשה הדין שהקב"ה דן את האדם בקבר יותר מדין גיהנם. דין גיהנם מכ' שנה ולמעלה. אבל דין הקבר אפילו צדיקים נידונין בו, אפי' גמולי חלב, אפי' יונקי שדים נידונין בו. אבל אמרו חז"ל, הדר בא"י ומת בע"ש, אינו רואה דין הקבר, ומה יעשה וינצל מדין הקבר, יהי' אוהב צדקות, ואוהב תוכחות וגמ"ח, ומכניס אורחים תוך ביתו, ומתפלל תפלתו בכוונה, אפי' מת בחוץ לארץ, אינו רואה דין חיבוט הקבר.

ובשם האריז"ל כתב, ששמע מחכם גדול, שכל הנקבר ביום ששי אחר ה' שעות ביום והשעה החמישית בכלל, אינו רואה חיבוט הקבר, כי קדושת השבת מפרידה ממנו בלי צער. וזה סוד יום הששי ה' יתירה, כי מאז ולמעלה הוא ערב שבת ממש.

בספר תולדות יעקב יוסף בקונטרס אחרון כתב וזה לשונו, רז"ל חשבו דברים שהעושה אותן ניצול מחיבוט הקבר, וחד מהם אם מת בערב שבת וכו'. והקשה מורי הא כוונת רז"ל להשמיענו איך לעשות תקנה להנצל מחיבוט הקבר, משא"כ בזה שימות בערב שבת אין זה בידו לעשות. וביאר שהוא מוסר גדול שימות בערב שבת, ר"ל לפנות את עצמו מכל עסקי עוה"ז אכילו מת כדי לעשות הכנה לשבת, ובזה ניצול מחיבוט הקבר.

כ"ט. ומה יעשה וינצל. מפני שאין צדיק וגו'. לכך יתקן שבעה מדות. ל. מצד התפארת אוהב צדקות. שכן התפארת אוהב צדק עליון וצדק תחתון.

בזוהר מההוא עובדא דפרשת בלק (ובזוהר שלנו הוא פרשת שלח דף קס"ז ע"א ודףק ע"א סוף ע"א) נראה שתינוקות יש להם דין גיהנם, שאמר שם שהיו הכרובים תופסים בו, ואפשר לפרש שהתפיסה היתה שלא יכנוס עד שיהיה נדון דין קבר, אמנם האמת הוא שיש שני מיני גיהנם, והעליון הוא גיהנם לנשמה, והוא קשה מאד כאשר יתבאר, ועל זה אמר שאין נדון בו אלא מעשרים שנה ולמעלה, מפני שהוא נדון בדין עליון ואין דנים שם אלא מכן עשרים ולמעלה, אמנם יש גיהנם אל הרוח ואל הנפש ויש לו גבול, והאדם נדון בו אפילו קטן לפי שכלו ושניו כאשר יתבאר בסיעתא דשמיא.

כח. הדר בארץ ישראל ומת בערב שבת. אפשר דאו או קאמר או האי או האי כל אחד מהם מספקת, וזה הפירוש אינו דאם כן בטלת דין קבר בארץ ישראל מכל וכל וזה אינו, אלא דוקא בארץ ישראל מפני קדושתה, וילוח אל ענין זה קדושת היום, כשהיו שניהם יחד ניצול כיון שקידש היום בארץ ישראל אין כח לחיצונים, אמנם אם לא קידש היום או שהוא בחוץ לארץ החיצונות מתגברות ושולטות ודנה את האדם בחיובו, ואם תאמר אם מת בערב שבת ובארץ ישראל סוף סוף מעשיו הרעים במה יתוקנו, אם נאמר שזכות ארץ ישראל מעכב מיניה, מה נאמר בערב שבת שאינו בזכות, אם לא שנאמר שהקדוש ברוך הוא גרם לו שימות כדי שיהיה ניצול מפני שאינו חייב, ועדיין קשה אם זה פטור אם כן אפילו לא ימות בערב שבת יהיה ניצול, ויש לומר כאותו מעשה דאיתא בזוהר מאותו תינוק שתפסוהו הכרובים ונכנס לגן עדן שלא מן הדין, וקאמר התם אפילו הכי לא אתפס אלא בצערא סגי כאשר אבאר לקמן בסיעתא דשמיא, הנה מה שמשכח מצד

פרק רביעי

אמר רבי יוסי, בא וראה כמה בין בהמה לאדם, בהמה^ל כמה יסורין סובלת בעולם, שוחטין אותה ומפשיטין אותה ואין עליה דין, אבל אדם^ל כמה יסורין סובל בעולם הזה, ולאחר מיתתו, אם צדיק גמור הוא פוטרין אותו מן הדין, ואם רשע גמור הוא דנין אותו בדינין חמורין. אמרו בשעה שאדם נפטר מן העולם, לא^ל די שהוא נבהל ממלאך המות שכלו מלא עינים וחרבו שלופה בידו, אלא שואל לו כלום עסקת בתורה^ל, ובגמילות^ל חסדים, והמלכת^ל לקונך

צדקות, ואוהב^ל תוכחות, ואוהב^ל גמילות חסדים, ומכניס אורחים^ל לתוך ביתו, ויתפלל^ל תפילתו בכונה, אפילו מת בחוץ לארץ אינו רואה, שנאמר^ל (יונה ב, ג) ויאמר קראתי מצרה לי אל ה' וגו', בן עזאי אומר שלושה^ל דינים הם ושלשתם לפני הקדוש ברוך הוא הם, רבי עקיבא אומר וכי שלשתם לפני הקדוש ברוך הוא הם, והלא דין קבר לבדו דנין אותו, ודין גיהנם לבדו דנין אותו, ודין שמים לפני הקדוש ברוך הוא, אם אין עליו דין פוטרין אותו מיד, ואם לאו דנין אותו דין ארוך.

לו. שלשה דינים. כדמפרש רבי עקיבא דין קבר, ודין גיהנם לנפש או לרוח ודין שמים לנשמה בהיכלות שהוא דין ארוך כאשר יתבאר בסיעתא דשמיא. וזה מה שרציתי לבאר.
 לז. בהמה כמה יסורין וגו'. ירצה אינה סובלת יסורין לא על מזונה ולא על מלבוש ולא בחלאים רק בשחיטה, ואחר כך בהפשטה גם כשמפשיטין אותה אחר מיתה אינה סובלת דבר, נמצאו כל דיניה רק שחיטה או מיתה.
 לח. והאדם סובל בחיים כמה יסורין. כנודע, ואחר המות נכנס בחשבון אפילו הצדיק, והרשע אחר החשבון נכנס בדינים קשים.
 לט. לא די שנבהל. והיה ראוי להספיק לו על עונשו אל חשבונו עם קונו, והוא ימהר ויחיש מעשיהו, אלא שמתעכב עמו בדברים והוא נענש באותו הבהלה בהתעכב.
 מ. ובתורה. תפארת.
 מא. גמילות חסדים. חסד.
 מב. המלכת את קונך. היינו מצד המלכות ובחסד

לא. ומצד הגבורה אוהב תוכחות.
 לב. מצד החסד אוהב גמילות חסדים. לא שיעשה לבד אלא שיאהב לעשות ויעשו אחרים ויעשה מאהבה.
 לג. ומכניס אורחים. נצח והוד אורחים כיסוד שהוא אורח לתוך ביתו מלכות.
 לד. ויתפלל וגו'. נגד היסוד עם המלכות בתפארת שזהו כוונת התפלה.
 לה. שנאמר קראתי וגו'. קראו עסק בדין הקבר בטן שאול וקאמר אלו הענינים, וקאמר תוכחות בהתעטף עלי נפשי ביסורין וגו'. וקאמר תפלה תבא אליך תפילתי, וקאמר גמילות חסדים בהפך חסדם יעזובו מכלל לאו אתה שומע הן, וקאמר אוהב צדקות בקול תודה אזכחה לך, וקאמר הכנסת אורחים אשר נרתה דהיינו לויתן לצדיקים אכסנאים ברכתי (איוב מ) יחצוהו בין כנענים, ושאר הכתובים מפרשים דין חיבוט הקבר, מפני שהדג הוא הקבר ויונה הגוף כנזכר בוזהר וכמו שנתבאר לקמן בזהר בפני עצמו בסיעתא דשמיא.

פרק חמישי

בשעת הדין¹⁰¹ אומר הקדוש ברוך הוא לאדם, טורח¹⁰² גדול היה לי עליך משיצרתך במעי אמך ולא היית נפל, וכשיצאתי¹⁰³ לאויר העולם תקנתי לך מזונות, והצלתיך מן היסורין, כלום עסקת בתורה, ועשית גמילות חסד לפני, אם יש בו כל הדברים הללו פוטרין אותו מיד מן הדין, ואם לאו מוסרין¹⁰⁴ אותו לחמשה מלאכי חבלה, כנגדי¹⁰⁵ חמשה חומשי תורה הם, אחד¹⁰⁶ מונה ואחד מכה כדרך שמונה ומכה

שחרית וערבית, והמלכת¹⁰⁷ את חבירך בנחת רוח, אם יש¹⁰⁸ בו דברים הללו זורק אותה טפה לתוך פיו ויוצאת נשמתו בלא צער כמושך נימא מחלב, ואם¹⁰⁹ אין בו דברים הללו יוצאת נשמתו מגופו כגרירת קוצים מן הצמר. וכשבא מלאך המות אומר לו צדיק קונך שלחני אליך, מיד מתחנן¹¹⁰ לו, אומר לו, שעה זו אי אפשר לעברה, אלא ששמעתי מאחורי הפרגוד שהקדוש ברוך הוא מתקן לך מדור בגן עדן.

חסדים, ומפני שדרך אלו לעשות אותם לשם איזה פנייה, לזה אמר לפני ירצה לשמי, ועוד לפני שאני גמלתיך ואתה לא גמלתיני אם כן הרבה העזת פניך לפני, וטעם לשני ענינים אלו מפני שעל שניהם העולם עומד, תורה ועבודה וגמילות חסדים, בטלה העבודה נשאר השנים, והם סוד התפארת תורה, והחסד כמשמעו להגביר ימין על השמאל, להמתיק הגבורה בין שני מדות אלו.

101. אם יש בו דברים הללו פוטרין אותו מיד. נראה שאפילו יהיה חוטא בדברים אחרים, וזה דוחק שיקח הקדוש ברוך הוא שוחד של מצות, ויש לומר שמדין זה דין הקבר יוכל להציל, אמנם עדיין לפני דין רימה ותולעה שינקה עונותיו על ידם, אמנם כשיש בו שנים אלו אין די קבר שולט בו, ואפשר שמי שיש לו שנים אלו אין חטא בא על ידו.

102. מוסרין אותו לחמשה מלאכי חבלה. כדי לגבות ממנו שלשה ענינים, אחד ביטול תורה מצד התפארת, השני גמילות חסדים מצד החסד, השלישי משאר עונות מצד הגבורה.

103. כנגד חמשה חומשי תורה. מפני שראשית מדון הוא התורה, וכמו שהם חמשה קדושות, כך הם בהיפך חמשה חיצוניים, ומהם אצולים חמשה כוחות אלו לדון יחד והם הנגדיים.

104. אחד מכה, מגבורה. ואחד מונה, שלא להוסיף, מצד החסד.

ובגבורה.

105. המלכת את חבירך. לשון עצה, מצד המלכות. מזד. ואפילו שיש בו דברים הללו. אינו ניצול מן המות אלא זורק וכו'.

106. ואם אין בו. הרי עונש לעת יציאת נפש לבד. 107. מתחנן לו. שירפה ממנו, ומשיב מלאך המות שעה זו אי אפשר לעברה, אבל נותן לו תנחומין בשכר הטוב, והיינו אלא שמעתי שאתה נכנס אל מקום המנוחה, וזה מה שרציתי לבאר.

108. בשעת הדין אומר לו הקדוש ברוך הוא. טענה בדינו לחייבו ממש.

109. טורח גדול היה לי. שמא תאמר שלא עשית עבודה מפני טורח, כבר הקדמתך בטורח זה אני, וזהו אמרו טורח גדול היה לי עליך, והנה כשהקדוש ברוך הוא בורא צדיק אינו טורח לפניו, אמנם כשהוא בורא רשע מקטרגת מדת הדין, ועושה לפניו משורת הדין, ועושה לאדם שני ענינים, האחד הוא עסק בריאתו, ולהצילו מכל המקטרגים כדפרישית, השני אחר היצירה לגמול לו חסד, והיינו אומר משיצרתך וגו'.

110. וכשיצא לאויר העולם וגו'. גמלתיך חסד והזמנתי לך מזון, היה לך לעשות שניהם, כנגד היצירה שיצרתך היה לך לעסוק בתורה, שהעוסק בתורה בונה עולמות, כנוכר, וכנגד המזון שגמלתיך חסד היה לך לעשות גמילות

כ"ג), וזה לשונו, ודע כי כל החטאים והעונות שחוטא האדם בפני עצמו, זולת מה שחטא אדם הראשון, ודאי הוא דהאדם ממשיך עליו קליפה וזוהמת הנחש כפי ערך חטאו. האמנם הכל תלוי בתשובת האדם, כי על ידי התשובה יכול לדחות מעליו הזוהמא ההיא שנדבקה בו על ידי חטאתיו אפילו אם הם חטאים גדולים, אבל הזוהמא והקליפה שנדבקה בכל הנשמות כאשר חטא אדם הראשון אינו תלוי בתשובה, ומוכרח הוא למות ואחר כך יתוקן הפגם ההוא על ידי המיתה. ואף על פי שהקדוש ברוך הוא קבל גם תשובת אדם הראשון ונתכפר לו עונו, עם כל זה הזוהמא והקליפה שנדבק בו כשחטא לא הוסר ונפרד ממנו, אלא אחר המיתה. וטעם

בבית דין, השלישי מוציא אור"י מגופו ככבשן שהאור יוצא מתוכו, הרביעי"י מביא עשבים רעים ומרים וחמוצים מן ההרים, שאס"י גזל את חבירו ואמר דקדק בשיניך לפי שאכלת גזל בשיניך, החמישי"י מכה את אביו ואת אמו ואומר"י להם, מפני מה לא הדרכתם את בניכם ללמוד תורה ומעשים טובים, כדי שיעשה מצות ומעשים טובים ויפרשי"י ממעשים הרעים, ומידי"י כותבין לו רשות להכות אביו ואמו, ואם קרא ולא קיים מלקין אותו בפניהם, עד כאן.

האדם החוטא ממשיך קליפה וזוהמת הנחש כפי ערך חטאו, על ידי התשובה יכול לדחות מעליו הזוהמא ההיא שנדבקה בו על ידי חטאתיו אפילו אם הם חטאים גדולים

מובא בספר שער הגלגולים (הקדמה

מצות ומעשים טובים. מצד התפארת והמלכות. נט. ויפרוש ממעשים רעים. מס"ס ולילי" החיצונים. ס. מיד נותנים לו רשות. מפני שהולידו בן כזה. אם כן הולידו אותו מן החוץ וראוי להכותם, או ירצה כותבין הד' או הבית דין עליון אל החמישי רשות שיכה גם את אביו ואת אמו עם היות שנפטרו זה כמה שנים ונחו מדינם כותבין לו רשות שיכה אותם ודיים מתחדש על רשת הבן, וזה נראה לי עיקר, זה הוא כשלא הדריכוהו לא בתורה ולא במעשים טובים, אבל אם הדריכוהו בתורה ולא קיים לא יכה אותם אלא יכה את הבן בפניהם והם מצטערים בצער, לפי זה למדנו ממה שקדם בחיבוט הקבר בהכאות אש ואכילת דברים מרים וחמוצים שלשה מיני דינים, הכאות כמספר לאוין שעבר, האש כמו שהרתיח עצמו בעבירה, האכילה כנגד האכילת גזל ושאינו שלו וכיוצא, וזה מה שרציתי לבאר.

נד. ואחד מצד הגוף האמצעי מוציא אור מגופו מכבשן שהאור יוצא ממנו. כך מהאדם עצמו יוצא האור להתלהב בו, ופירוש זה הראו לאלה"י הרמ"ק בחלום, אמנם הלשון מורה שהמלאך מוציאו אותו מגופו אל האדם הכבשן וגו'.

נה. הרביעי מביא עשבים וגו'. נראה שאם לא גזל אינו עושה זה, ואינו אלא על ידי אותם הכאות גופו מתחלש, וזה מחזיקו בהם כדי שיוכל לסבול כל הכאות והשריפה.

נו. ואם גזל ואומר לו דקדק. ונענש אגב אורחיה בזה, וזה מצד המדה אחרונה של נצח והוד שמצדה הם מרים וחמוצים, מרים מן הימין, וחמוצים מן השמאל, או בהיפך.

נז. החמישי מכה את אביו ואת אמו. היינו מצד היסוד שהולידוהו והיינו נגד שלשה עליונות.

נח. ואומר להם מפני מה לא הדרכתם וגו' שיעשה

כל תענוג בעולם הזה מוסיף לו יסורים
 בחיבוט הקבר
ואמנם לא כל האנשים שווים, כי
 הצדיקים אשר בחייהם
 נתרחקו מן היצר הרע והיו מכניעים
 עצמם וחובטים עצמם ביסורין הבאים
 עליהם, וגם על ידי התורה והמצות
 שמתשים כוחו של אדם, עד שנמצא
 כשהגיע זמנם ליפטר מן העולם
 ולקבל חבוט הקבר אין צריכים צער
 גדול כי בחבטה כל שהיא מספיק להם
 להפרידה מהם, מה שאין כן ברשעים
 שאדרבה על ידי תענוגיהם בעולם
 הזה הם מקשרים ומחזקים יותר את
 הקליפה בגופם ונפשם.

על ידי כמה מצות סגוליות יכולים להיפטר
 מחיבוט הקבר

ונמצא כי זהו סוד למה אין אדם
 ניצול מחבוט הקבר, כנזכר
 בפרקי חבוט הקבר, וכמו שביארנו
 לעיל באותם שמתו בעטיו של נחש
 שאין להם תקנה להפרידה זולת על
 ידי מיתה וחיבוט הקבר, זולתי אותם
 הנזכרים שם בפרקי חבוט הקבר על
 ידי איזה מצוה הסגולית לזה הדבר,
 אבל כל שאר בני אדם כולם צריכים
 חבוט הקבר, אלא שיש הפרש בין
 חיבוט רב למעט כנזכר, וכל אחד
 ואחד הוא סובל עונשו כפי מדריגת
 קליפתו, וכפי עוצם דביקותה. ואמנם
 אפילו אותם הניצולים מחבוט הקבר
 כנזכר, הנה אותם המצות הסגוליות

הדבר הוא, לפי שחטאו של אדם היה
 גדול עד מאד, מכמה סיבות אין מקום
 לבאורם וכו'. והנה האיש החוטא
 ממשיך עליו סטרא אחרא הנקרא
 מות, ולכן אין הקליפה ההיא נפרדת
 מן האדם אלא אחר המיתה, כי אז
 נקבר האדם ובשרו מתעכל בעפר
 ונפרד ממנו הקליפה שנדבקה בו
 בזוהמת הנחש שהטיל בחוה ובאדם.
ובזה תבין ענין חיבוט הקבר, וזה
 ענינו, והוא כי אחר מיתת
 האדם ואחרי קבורתו בעפר הארץ, אז
 תיכף באים ד' מלאכים ומשפילים
 קרקע הקבר ומעמיקים אותו למטה,
 ונשאר חלל בקבר כשיעור קומת
 האדם הנקבר שם, כנזכר במאמר
 פרקי חבוט הקבר, ועיין שם, ואז
 מחזירים נפשו בגופו כמו בחייו,
 והטעם הוא, לפי שהקליפה היא
 דבוקה עדיין וקשורה עם הנפש ועם
 הגוף ואיננה נפרדת מהם, ולכן צריך
 שיחזור נפשו בגופו ביחד, ואז
 המלאכים הנזכרים אווזים בו כל
 אחד מקצה, ומנערים אותו וחובטים
 אותו במקלות של אש, כדרך
 שאווזים בטלית בשתי קצוותיה
 ומנערים אותה מן האבק הנדבק בה,
 עד שנפרדה מהם הקליפה ההיא
 לגמרי, ולכן נקרא חיבוט הקבר,
 כאדם שחובט טליתו ומנערה, ועל כן
 צריך להעמיק הקבר כדי שיהיה מקום
 חלל לנערו ולחבטו.

ואם לא יזכה נעשה מבשרו רימה ותולעה, ומתקבצין עליו המונים המונים מכל מיני נחשים ועקרבים ושרצים ורימה ותולעה ונושכין ועוקצין אותו, והוא שוכב ורואה ומרגיש גודל צערו הנורא אשר מי יכול לשער, למשל תצייר לפניך מי ששוכב במיטה ובאים חס ושלום למאות אלפי אנשים במחטים וידקרו אותו, וכל שכן זמן וזמנים טובא שנה או שנתיים או יותר.

הרימה ותולעה בעצמם נולדים מהחטאים והעונות שלו כל רימה ותולעה הכל במספר ובמפקד לפי חטאיו

בי הרימה ותולעה בעצמם נולדים מהחטאים והעונות שלו, כאשר תראה (כבא מציעא דף פ"ד ע"ב) במעשה ברבי אלעזר בן רבי שמעון שראתה אשתו כי תולעת רוחשת תחת אזנו ונבהלה מזה, ואמר לה אל תפחד, רק פעם אחת שמעתי זלזותא דצורבא מרבנן ולא מחיתי כראוי לי^ס, בעבור זה בא לי זה הצער, ומזה החטא נברא

אשתך מכלא, בר מאינון חסידי קיימין דעלמא דאינון אתחזון לסלקא נשמתהון לההוא אתר עלאה דאתחזי לון וזעירין אינון בעלמא, עד כאן לשונו.

סב. מהר"י בר לב ובספר "ויוסף אברהם" אות י"ט שם מוסיף בזה וז"ל:

ואפי' כששומע מאדם אחר שמבזה תלמיד וכל שכן דיין העיר ואפילו שלא בפניו יש חיוב גדול עליו לתבוע עלבונו ולנקום בעדו, וכמו שכתב כאן שבית דין מנדין על זה.

לזה כנזכר, הם מפרידות את הקליפות מהם בלי צער אחר. ושמעתי ממורי ז"ל כי כל הנקבר בערב שבת אחר חמש שעות ביום ושעה חמישית בכלל, אינו רואה חבוט הקבר, כי קדושת השבת מפריד ממנו הקליפה בלי צער חבוט הקבר. וזהו סוד יום הששי בהא יתירה, כי משעה חמישית של יום הששי ולמעלה כבר קדושת שבת מאירה אז, עד כאן לשונו.

ואחר כך כשנפטר מזה, אז מתחיל דין חדש נורא ועצום שהוא צער רימה ותולעה, אשר אמרו רז"ל (ברכות דף י"ח ע"ב, שבת דף י"ג ע"ב, דף קנ"ב ע"א) אמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי, ולא גזמו חס ושלום בדבריהם חס להזכיר.

והצדיקים ובעלי תשובה אינו נעשה מגופם רימה ותולעה, רק גופם נתעכל בקל ובנחת ובמהרה, כי זה מעלה כל שממהר להתעכל הבשר, תקדם הנפש לעלות למקום מנוחתה^{סא}.

סא. מובא בזהר (תרומו דף קנ"א ע"א), וזה לשונו: ועל דא כמה טב לון, בין לצדיקי בין לחייבי, למהוי גופא דלהון דביק בארעא ולא תעכלא גו עפרא לזמן קריב, ולא למהוי בקיומא כל ההוא זמנא סגי, בגין לא תדנא גופא ונפשא ורוחא תדיר (בכל יומא), דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא דלית לי דינא דקברא, בגין דההוא מלאך דממנא על קברי קאים על גופא ודן לי בכל יומא ויומא, אם לצדיקים כך לחייבים על אחת כמה וכמה, ובזמנא דגופא אתעכל ואתבלי בעפרא הא דינא

שמקבל הגוף העונש עד שישוב עפר ואפר, עד לעתיד ליאמר ה' (ישעי' כו, יט) "הקיצו ורננו שוכני עפר", במהרה בימינו אמן.

והנה יש מעשים טובים המגינים על האדם, אשר על ידם ניצול האדם מצער חיבוט הקבר, ומצער רימה ותולעה, כדאיתא בפרק ג' ממסכת חיבוט הקבר המוכא לעיל (פרק ח'), והיו צדיקים קדושי ארץ שלא חזרו לעפר, והמה חיים וקיימים בקברם, כמו שמצינו (שבת דף קנ"ב ע"ב) אצל רבי אחאי בר יאשיה, ובמדרש רבה (קהלת פרשה י"א) ובזוה"ק (חלק ג' דף ע"א ע"א) ברבי אלעזר בן רבי שמעון,

זה התולעת. הגם שיכול להיות שהיה זאת כמה זמן אחר הסתלקותו, כדמשמע שם מהגמרא, אבל הצדיקים כל מה שמעלים אותם מדרגא לדרגא מדקדקים אתם ביותר אפילו בדקות שבדקות^י.

ובן תדע, כי אפילו מחט בבשר החי אינו שוה כשדוקרים בעין או במוח או בלב או בבשר עב וכדומה, כי אפילו הדקירות האלו גם כן אינם שוות רק לפי החטא, כי כל רימה ותולעה הכל במספר ובמפקד לפי חטאיו.

כל זה הם יסורי הגוף עם התלבשות הבלי דגרמי שבו,

הלחה, וקם שריפה גדולה ונשרפו כמו חמשת אלפים בתים מבני ישראל במשך ו' שעות, כי מן השמים נלחמו הרוחות הנושבות, ונשרפו כמו מאתיים נפשות ובתי כנסיות ובתי מדרשות הרבה וספרים אין קץ, לא נראה צרה גדולה כזאת, ואנשים היו מבריחים רכושם מהאש רחוק כמטחוי קשת בשדות, ועל כל זה הלך האש עליהם ושרפם, ואחר כך עלה הגוף בעם והיו מתים בכל יום הרבה נפשות מישראל עד שהגיעו ביום אחד שנקברו ביום ההוא שי"ד מתים כמנין השם שד"י, ומזהים ההוא והלאה הי' הגוף הולך ונתמעט עד שנעצרה המגפה עכ"ל עם הוספות מסדר הדורות מהגאון מהגאון ר' יחיאל ממינסק ז"ל.

והנה ממעשה זו התערורת גדול יוצא לנו לזהר מאד מלשמוע עלבון תלמיד חכם ולשתוק, אבל מכל מקום ודאי שצריך לזהר בזה משום כעס בלב ולא יהי' רק נאה ככועס. עכ"ל, שם.

סג. ראה פרי עץ חיים שער התפילין (פרק י). שער הגלגולים (הקדמה כ"ב). שער הכוונות ענין סעודת שחרית של שבת בסופו.

ומצינו בגמרא (ב"מ דף פ"ד, וסנהדרין דף מ"ד ברש"י ד"ה דביעאי) שגדולי ישראל נענשו על זה דשמעו פעם אחת זילותא דתלמיד חכם ושתקו, וכל שכן אם בייש אחד לתלמיד בפניו שיש חיוב עצום מאד מאד על כל השומעים לתבוע קלונו תיכף, ואם לאו ענוש יענשו מאד על זה, ואף אם יהי' זה שמבזהו מי שיהי'.

ונמצא בס' קורא הדורות מהרב ר' דוד איש ירושלים זכרונו לברכה מעשה נורא מענין זה, וזה לשונו: כתוב בסוף מחזור האשכנזים שישראל אחד איש בליעל נתקוטט עם הרב ר' יוסף בן לב זכרונו לברכה (הוא המחבר שו"ת מהר"י בן לב) בשאלונקי על ענין פסק דין שכתב נגדו, והכהו על הלחי בשוק בפני כל העם, ולא הי' מי שימחה בידו, ואין דובר אליו דבר על ענין זה, מפני היות האיש הבליעל ההוא עשיר גדול, ותקיף ואלם מאד, והרב הי' שם בעת הזאת לפני חנות של בשם אחד ושמו אברהם קטלאנו, קרע הרב את בגדיו ואמר בקול גדול שומו שמים על זאת, ובלילה ההוא (שנת ה' אלפים ש"ה ד' לחודש אב) כנס הבושם בחנות כו' והאור נאחז ונתרבה

וביתר צדיקים קדושי ארץ, שחפרו גם כן שיעור עד כמה וכמה, ואיזה אחר כמה מאות שנים בקברם ומצאו צדיק, ואיזה מעשים טובים, והיודע אותם כמו שהמה חיים, ואלו יש להם נסתרות יודע.

כל השנה הלכות בכל יום מבטח לו שהיו בן עולם הבא

שולחן ערוך

mp3
14 שעות

70 נח

אורח חיים

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

חלק א'
אורח חיים

מפי הרב אריה ברדה
קריינות רדיופונית
עריכה: רוני אהרן הרמן

לצפייה: YouTube
ב"אריה ברדה"

מומרחן רבי יוסף קארו ה"בית יוסף"
מרא דארעא דישראל

כל הדעות שמורות. אין להעתיק. ניתן להשיג את הדיסק: בטל. 054-4577956 או באתר: WWW.ARYEBERDA.CO.IL

ליון לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה כלבד

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

טל תשבת מפיו זרעו

ספר
מעולפת ספירים

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזנות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

בעזרת השם יתברך

ספר
מעולבת ספירים

אשר אסף וקבץ ותקן וסדר
הרב המבהק חסיד ועניו
כמהר"ר שלמה אלגאזי יצ"ו

יצא לאור על ידי
מפעל הזוהר העולמי בת ים וכו'
ז"ך אלול תשע"ד

כל השנה הלכות בכל יום מבטח לו שהיו בן עולם הבא

שולחן ערוך

mp3
14 שעות

70 נח

אורייתא

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

חלק א'
אורח חיים

מפי הרב אריה ברדה
קריינות רדיופונית
עריכה: רוני אהרן הרמן

לצפייה: YouTube
ב"אריה ברדה"

מומרחן רבי יוסף קארו ה"בית יוסף"
מרא דארעא דישראל

כל הדעות שמורות. אין להעתיק. ניתן להשיג את הדיסק: בטל. 054-4577956 או באתר: WWW.ARTEBERDA.CO.IL

תוכן הענינים

א	הקדמת המוציאים לאור - מפעל הזוהר העולמי
ב	הקדמת המסדר
ה	הקדמה לכבוד המסדר
ו	הקדמת המביא לבית הדפוס
ז	יום ראשון
ז	עמוד תורה החלק הראשון מעלות התורה
יא	יום שני
יד	מעלת שיר השירים
טו	יום שלישי
טז	מעלת שלמה המלך עליו השלום
טז	מעלת שירת הים
יז	מעלות ויקר המצוות
יז	ברית מילה וברית קודש
יט	יום רביעי
יט	מעלת המצוות
כא	זיווג - שידוכים ונישואים
כג	צניעות האישה
כד	יום חמישי
כד	ימי הדין - ראש השנה ויום הכיפורים
כה	מצות מזחזה
כו	מצוות ברכת המזון וברכתה על הכוס
כז	יום ששי
לא	יום שביעי
לא	מעלת הבריאה
לב	מעלת השם יתברך
לד	יום שמיני
לד	מעלת הצדיקים
לד	מעלת המלאכים
לז	יום תשיעי
לז	מעלת נשים צדקניות
לח	מעלת הצדיקים:

מ	יום עשירי
מד	יום אחד עשר
מד	מעלות רבי שמעון בר יוחאי ואליהו הנביא ז"ל ומעלת ישראל
מז	יום שנים עשר
מז	החלק השני עבודה
מז	מעלת בית המקדש
מט	עניני ומעלת הקרבנות
נ	יום שלשה עשר
נ	מעלת התפלה
נב	יום ארבעה עשר
נד	יום חמשה עשר
נו	מעלת השבת ותפלותיו
נה	יום ששה עשר
סא	יום שבעה עשר
סא	מעלת המועדים
סג	מעלת התשובה
סד	יום שמונה עשר
סד	מעלת הבריאה
סה	יום תשעה עשר
עא	יום עשרים
עא	עניני היצר הרע ומלאך המות
עג	מדוע נענשים לפני בן עשרים
עד	יום עשרים ואחד
עה	יום עשרים ושנים
עה	עניני הנשמה וטעם בואה לעולם הזה ומעלתה
פג	יום עשרים ושלושה
פט	יום ארבעה ועשרים
צ	ענין גן עדן וגיהנם
צד	יום חמשה ועשרים
צו	יום ששה ועשרים
צח	יום שבעה ועשרים
צח	עניני הצדקה:
צט	יום שמונה ועשרים

קא	יום תשעה ועשרים
קא	רמזים
קב	יום שלשים
קה	הוספות והערות מהמוציא לאור
קה	מוסר והלכות נטילת ידים
קה	השכר הגדול לנזהר בנטילת ידים לסעודה כהלכתה, והעונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה כהלכה
קה	השכר הגדול בעולם הזה - לנוטלים ידיהם כראוי - סגולה לעשירות ולאריכות ימים
קו	הלכות והכנות לנטילת ידיים:
קז	סדר הנטילה:
קז	עוד דינים חשובים:
קח	ג' מאות חומרות בנטילת ידים לאכילה
קח	הוספות והערות מהמוציא לאור
קח	בד"ץ בקשו צדק
קט	אזהרה חמורה!!!
קיא	הערה ליום חמשה עשר אות א':
קיא	השבת בישראל כהלכתה
קיא	עונש המחלל קדושת השבת מש"ס, ומדרשים, זוה"ק, והפוסקים
קיד	זכרון יום השבת כל השבוע
קטז	לימוד בהלכות שבת

כל השנה הלכות בכל יום מבטח לו שהיו בן עולם הבא

שולחן ערוך

mp3
14 שעות

70 נח

אורח חיים

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

חלק א'
אורח חיים

מפי הרב אריה ברדה
קריינות רדיופונית
עריכה: רוני אהרן הרמן

לצפייה: YouTube
ב"אריה ברדה"

מומזן רבי יוסף קארו ה"בית יוסף"
מרא דארעא דישראל

כל הדעות שמורות. אין להעתיק. ניתן להשיג את הדיסק: בטל. 054-4577956 או באתר: WWW.ARYEBERDA.CO.IL

ליון לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה בלבו

הקדמת המוציאים לאור מפעל הזוהר העולמי

השיר והשבח לחי העולמים, שהגיענו לעת הזאת, להגיש לציבור שוחרי ואוהבי תורה, אוצר בלום מלא כל טוב, מאות מאמרי חכמינו וזכרונם לברכה וספרי קודש שנלקטו ליקומי בתר ליקומי, דיבורים קדושים ונפלאים, התעוררות בענין התשובה ואמונה בשכר ועונש ועניני יראת שמים שאין איש שם על לב לעבדה ולשמרה, והעלינו את המאמרים האלו על ספר למען יעמדו ימים רבים, ולמען יאירו לדורות הכאים את אורחותיהם.

ובאמת גם מי שהוא תלמיד חכם ולמדן גדול ומתמיד בלימודו, מכל מקום לא נמצא בו שיעשה תשובה בכל יום, ועל ידי זה יגיע ליראת שמים ואהבת השם כראוי באמת, ושיהיה דבוק באמת בהשם יתברך ובעבודתו, או שיתקן אפילו מדה אחת בשלימות על פי התורה.

וכמה פעמים רואים למדן שעוסק בתורה יומם ולילה ומתמיד בה בתשוקה רבה, והולך מחיל אל חיל מתורה לתפלה ומתפלה לתורה בהתלהבות, ומכל מקום לא זכה להארת התורה והעבודה האמיתית, כי לפעמים מרוב למדנותו של התלמיד חכם קל בעיניו לבטל אנשים אחרים ואינו משים אל לבו עיקר העבודה שהוא ענוה ויראת ה', ולכאורה מאין בא לו זאת, הלא הוא למדן ועובד ה', ונראה שחפצו לקיים את התורה, והרי וודאי למד ויודע עונש וגנות כל עושה אלה. אך התשובה על זה הוא משום שמסתפק בידיעתו וזכרונו על דברים אלו רק בכלל הלימוד, ואינו עוסק

יסוד היראה ותיקון ה'שלם על ידי דרכי התשובה אשר תשובה קדמה לעולם מבראשית, שכידוע מהאר"י הקדוש זי"ע שבדורינו כולם הם נשמות מגולגלות ובעלי תשובה, [ראה בספרנו שכר ועונש ו' כרכים] ונחוץ חיבור זה מאוד בערבי עקבתא דמשיחא.

ספר קדוש זה נדפס על ידי צדיק קדוש שהדפיס בעילום שם, כמו שידוע הספר ראשית חכמה גם כן נדפס בעילום שם, וכן הרבה צדיקים שפחדו לגלות שמותיהם. הרה"ק שר המסכים כתב, וז"ל: ויש למקרא לקרות כל יום דרכי התשובה, למחות אבן התועים אשר מאסו הבונים, ויבא תחנונים שהשם ברחמיו יהא עוזר לו לפתוח לו שערי אמונים, להביא אמרי בינה לעשות מלאכת שמים כוונים, וכו'.

ברוך שהחנינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לברך על המוגמר להביאו לדפוס הספר הקדוש "מעולפת ספירים", מלאכת הקודש הלזו אשר לא נראה ולא נשמע כבושם הזה מעולם כי אין תמורה ואין ערך ליקר תפארת גדולת קדושת ספר הנפלא והנורא הזה, שנלקט מספרים שהם מצדיקים הקדושים שהם היו בבחינת קדשי הקדשים זכותו וכן עלינו ועל כל ישראל אמן.

הוספות המוציא לאור:

פתחנו את הראשי תיבות, הגהות, בדפוס חדש ומהודר, והוספנו מקורות ותוספות מראה מקומות, כותרות, כמו כן הוספנו תרגום הזוהר, והדגשות במקומות הנחוצות, והערות והוספות נחוצות להבנת העניין, דבר השווה לכל נפש.

ליראה ולאהבה את השם יתברך ולתקן המדות, שהוא יסוד כל עבודת האדם בעולם הזה.

וידוע מה שאמר רבן של ישראל החתם סופר זכותו יגן עלינו, שכאשר נודמן לו יום אחד שאינו עוסק בספרי מוסר, הוא מתקרב מעבודת השם יתברך. וכן ידוע מהגאון הקדוש רבי הלל מקאלאמי זכר צדיק לברכה שאמר על עצמו: "השבט מוסר עשה אותי ליהודי". הוא היה אומר, מי שאינו עוסק בספרי מוסר אינו יכול להיות יהודי.

וידוע שהצדיק הקדוש רבי ר' אלימלך מליזענסק בעל נועם אלימלך זכותו יגן עלינו היה שגור בפיו הספר הקדוש קב הישר ולמד וחזר עליו עד ק"ב פעמים כמנין שם הספר ופרקיו.

וכן האדמו"ר הגאון הקדוש השר - שלום מבעלזא זכותו יגן עלינו סיפר על עצמו שלמד את הספר הקדוש "קב הישר" ק"ב פעמים (כמנין ק"ב), והעיד כי היראת-שמים שלו שאב מדברי כיבושין של ספר-קדוש זה.

וכן כתב הגאון הקדוש רבי חיים פלאגי זצוק"ל כותב: יצוה כל אחד לבנו ללמוד בספר קב הישר ועוד.

גם הוא בעצמו גמר הספר בשיעורו בספרי מוסר במוצאי שבת.

וכן הגאון הקדוש בעל החיד"א זצוק"ל מזכיר רבות בספריו את דברי המחבר, ממליץ עליו כספר מעורר ליראת-ה' והיה מצוי על שולחנו בעתות רצון.

ובספר פתגמין קדישין הביא בשם הרב הקדוש רבי אהרן מיזטומיר זכר צדיק לברכה בעל מחבר ספר תולדות אהרן, שאמר בזה הלשון: ועיקר שלא ישכח

בפרטיות להזכיר עצמו תמיד ולעורר נפשו ונשמתו על ענין התשובה ולעסוק בספרי מוסר, ולהתכונן על יראת שמים האמיתית ועל תיקון המדות.

לכן אף שלמד תורה הרבה עם כל זה לא נחקקו הדברים בלבו לזכור ולזוהר בהם תמיד. ולכן נתפשטה הגאווה ונתמעט האמת, כי כל אשר יתמיד האדם בפשט ופלפול התורה, בלי התעסקות בעבודות תשובה על העבירות שעל ידי זה יגיע ליראת שמים ותיקון המדות, ודאי יש בו גאווה ומדות פחותות יותר משאר אדם, כי מרוב לימודו לבו מתנשא עליו, ועל ידי זה בא לידי קלקול יותר מלתיקון.

ומשנה שלימה שנינו (אבות פרק ו') רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו', אוהב את המקום, אוהב את הבריות וכו', ומלבישתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקו מן החטא ומקרבתו לידי זכות וכו', והנה צנוע וארך רוח ומוחל על עביונו.

רואים מזה שלימוד התורה כשהיא לשמה מביאה את האדם לידי אהבת ויראת השם יתברך ולכל מעלות ומדות טובות, אבל הרי צריך להיות לשמה. ובכלל לימוד התורה לשמה הוא שיביא הלימוד לידי מעשה בעניני המדות והמעשים על ידי עבודות הפרטיות, ואז גם הלימוד בעצמו מזכך את האדם ומקדשו ומסייעו הרבה לתקן המדות. אבל אם עוסק בלימוד גרידא בלי עבודה פרטית על יראת שמים ותיקון המדות, לא יבוא למעלות אלו, ואף אם יתעורר לפעמים ליראת שמים ותיקון המדות, אחר כך יתקרב מזה וישכח מכל אלה. ולכן צריך תמיד התעוררות הדיש

אפילו רגע אחת מעבדות השם יתברך, ויעשה לעצמו סימנים בביתו שיוזכר לו יראת השם כל אחד ואחד לפי שכלו, וכן שיוזכר להנצל מנאזה וכעס ושקר ושאר עבירות ולא יסמוך על עצמו, עיין שם.

וגלל כן לקחנו על שכמנו להדפיס ולסדר ספר זה על ענייני תשובה ואמונה בשכר ועונש, ועובדות הקשורים בעולם של הרוח והנשמה, תיקון הנשמות בעולם הזה, ענייני יראת שמים, והכל למטרה אחת - להזק את התשובה והאמונה בכורא העולם יתברך ויתעלה.

וידוע מכתב ההתעוררות מכתבי הגאון הצדיק המפורסם רבי שלמה בלאך זכר צדיק לברכה, שהיה תלמיד החפץ חיים זכר צדיק לברכה, שכתב בשם הגר"א זכותו יגן עלינו (וכן כתב הגר"א בעצמו במכתבו הידוע שכתב לזוגתו ולמשפחתו מארץ ישראל), וזה לשונו:

במדרש רבה (בראשית פרשה כ) ד' תשוקות הן וכו', ואמר הגר"א זצוק"ל יש עוד תשוקה אשר אין בכח איש לצייר ולשער תְּשׁוּקָה וְנִדְבָלָה בעת שמוליכין את האדם מביתו לקברו ואז תפקחנה כל חושיו ורואה מה שלא יכול לראות בימי חיותו, ומראין לו עונשי הגיהנם ותענוגי הגן עדן, ורואה איך כִּיָּלָה ימיו בהבל, וכִּלֵּ כִסְפוֹ וזהבו אשר עמל עליהם הם לְצַנִּינִים וְלַחֻחִים בעיניו, כי בעבורם קנה לְנַפְשׁוֹ עונשי הגיהנם, וגם הפסיד תענוגי הגן עדן, ויתבונן אז בשכלו הזך כמה תענוגי גן עדן הפסיד בעולם הזה, כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכלל חיי העולם הבא, וכמה שעות היה בכל ימי חיו אשר הלכו בבטלה, אשר כל שעה

ושעה היה יכול להרויח גן עדן בתענוגים נפלאים אשר עין לא ראתה, ומחמת גודל התשוקה אשר הוא רוצה להתעדין שם והוא אינו יכול להכנס שם מחמת שהוא מלוכלך בצואת עונותיו, הוא מרוצה להענש כגיהנם בענשים קשים ומרים רק שיבוא אחר כך לתענוגי הגן עדן, ואין בכח אדם לצייר גודל שבירת לבו וחרטתו, ואם יהיה לאדם בעולם הזה אחד מאלף אלפים חלק מהצער שיש לו שם בעולם הבא, היה מוכרח למות מחמת שלא היה יכול לסבול גודל הצער, רק בעולם הבא נותן לו הקדוש ברוך הוא כח שיוכל לסבול זה הצער, ואז גודל תשוקתו שיתן לו רשות לחזור לביתו ולעסוק בתורה ועבודה כל ימי חייו, וממרט שערות ראשו וקורע את כשרו ואומר אוי לי איך החלפתי עולם בתענוגים נצחיים על עולם חושך, והצער הזה קשה לו מכל יסורי גיהנם, עד כאן לשונו.

יתן ה' שימצא ספר זה חן ושכל טוב בעיני ציבור היראים את דבר ה' שאילו הספר מופנה בעיקר, וששבשכילו כל מאמץ כדאי ומשתלם, ויאירו דברי הספר את עיניהם של ישראל בכל מקום שהם לדבוק ולילך בדרכי הצדיקים המובאים בהספר לזכות וליאור באור פני מלך חיים, וזכותם של הצדיקים הנזכרים לעיל יגינו עלינו ועל כל בני ביתנו, להשלים משאלין דלכאי ולכא דכל עם ישראל לטב ולחיים ולשלם אמן כן יהי רצון.

יהי רצון שיערה ה' עלינו רוח טהרה ונוכה לטהר לבבנו לעבוד ליוצרנו בכל כוחנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו עד שישלח לנו משיחנו ויקבץ נדחנו במהרה בימינו אמן.

יצא לאור על ידי מפעל הזוהר העולמי בהוצאה מחודשת ז"ך אלול תשע"ד לפ"ק.

הקדמת המסדר

אמר הקטן, זה הקונטרס הלא הוא **כמוס עמדי מימי ילדתי אשר סדרתי** להדריך את עצמי ולאשר בגילי, הגם הלום ראיתי אחרי כי אם נתן הספר אל אשר לא ידע ספר לאמר קרא ואמר אקרא כי זה כל האדם ידעו את ה' למקטנם ועד גדולם מפלאות תמים דעים, וקראתיו מעולפת ספירים, להיות הדברים ספירים ליקוטים מספר הזוהר על דרך הפשט וחלקתיו לג' עמודים, תורה, עבודה, גמילות חסדים. במ ידע האדם מעלת ה' יתברך והמלאכים והאבות והצדיקים וטעמי המצות ומעלת השבת ויום טוב ועניני הנפש שכרה וענשה ומה יעשה בה בעת הפטירה לבעבור יוסר האדם ומעלת גן עדן וגיהנם ועולם הבא ותשובה וכמה רמזים. וחלקתיו לשלשים ימי החודש על סדר תפוחי זהב [תפוחי זהב הוא 'קיצור ספר ראשית חכמה' שגם מחברו חלקו לשלושים יום, נדפס שנת תג"ן] ולא היה בדעתי להוציאו (בו מלאכה היא) עד שקם התייר הגדול עוסק במצות החכם השלם כמהר"ר **שלמה ׳ עזרא נר׳** לזכות הרבים, ונתן בלב החברים גבירים אבירים כבירים אנשי חיל יראי אלהים חברי הבקיאות של ק"ק פינטו יע"א להדפיסו, גם המה קמו ונתעודדו ונדבה רוחם כידי ה' הטובה עליהם והמה מבני עליה. חברותא כלפי שמיא המציאו לכסף מוצא על כל מוצא פי ה' עליהם יהיו. כה מעתיר דל על דל: **שלמה אלגאזי***

נלקט מזוהר הקדוש ובסופו קלורית לעין על מאמרי עין יעקב. עכ"ד. והנה לרבינו החיד"א היה לו כל הספרים וראם בכת"י וידע כל המחברים והנה המחבר הלז היה הגה"ק מקובל ידוע עד מאד מחבר ספרים רבים בעניני הקבלה והזוהר. וכן כתב רבינו החיד"א בספרו ההלכה העולמי "ברכי יוסף" או"ח סימן קע"ז וז"ל: ראיתי בתשובה כ"י להרב המופלא שבא קדישא מופת דורנו מהר"ש אלגאזי אב"ד במצרים.. ר' שלמה אלגאזי היה מחבר גדול ועצום בכל חלקי התחרה הקדושה. חיבר ספרים רבים ביניהם: ספרים במתודולוגיה, ספרי כללים ופירושים על התלמוד הבבלי "גופי הלכות" ו"זהב שבא", "בין שמועה", כללי התלמוד; "אהבת עולם", מוסר; "הליכות אלי"; "לחם סתרים", חידושים על מסכת עבודה זרה; "זקנת שלמה", פירוש על ספר העיטור. פירושים ובירורים בעין יעקב - "תאוה לעיניים" ו"קלורית לעיין ספר דרשות, ספר על התוספות וספרים אחרים שלא נדפסו. גם השיב תשובות רבות בהלכה.

* מחכמי ירושלים ואיזמיר במאה ה-17 [1610 - 1683] הגה"ק המקובל שלמה אלגאזי - נולד בברוסה. ראשית חינכו קיבל מאביו. בבחרותו הלך ללמוד תורה אצל ר' יוסף ששון ור' מאיר די-בוטון בגליפולי, בהיותו כבן עשרים וחמש עלה לירושלים. כעבור אחת עשרה שנים חזר לאיזמיר לשם הדפסת ספריו ונשאר שם זמן ממושך. שימש ברבנות באיזמיר בימי הופעת שבתי צבי, והיה מן המעטים שנלחמו בו בעוז וללא מורא. הריץ איגרות לכל הקהילות בתורכיה ובהן הוקיע את השבתאיים ועל כך נרדף על ידם עד שנאלץ לעזוב את איזמיר. בשנת ת"ל חזר לירושלים ונימנה עם חכמי ישיבת "בית יעקב" מיסודו של הרה"ק ר' יעקב חאגיז. בשנת תל"ג היה אב"ד בירושלים. הבעל מחבר האלוקי של ספר הק' "מעולפת ספירים" כתב הגה"ק רשכבה"ג בעל החיד"א זיע"א בספרו הגדול "שם הגדולים" וז"ל: מעולפת ספירים מהרב המפורסם מהר"ש אלגאזי מוסר

הקדמה לכבוד המסדר:

זה היום שקויתי מצאתי ראיתי חמדה גנוזה מרגלית טובה ספר הנותן אמרי שפר, קטן הכמות ורב האיכות, הנמצא בבית גנזי הרב המובהק המסדר יצ"ו מונח בקרן זוית לסבה כי קצור קצרה ידו ולא יכול להעלותו על מזבח הדפוס, כי הכסף נכסף בימי שלמה ומאומה בידו כי תם הכסף וכלי זהב ושמלות זהבים מעביר ולבני"ם להדפסת שאר ספריו הנחמדים ואין הקומץ משביע, ולסבה זו עדין לא נגמר ספר שמע שלמה, ואני בראותי התועלת הנמשך לכל עם בני ישראל ובפרט למהדרין מן המהדרין השבים אל ה' בכל לבב, חצני נערתי ופני כחלמיש שמת, ועם אלופי ומיודעי חברים מקשיבים לקולי דברתי, הלא המה יחידי סגולה מהחברה הקדושה הנזכרת [חברי הבקיאות של ק"ק פינטו יע"א], וענותם תרבני שהקדימו עשיה לשמיעה ונתנו לכסף מוצא בתורת הלואה כל הצורך להדפסת הספר המפואר הזה, וכונתם רצויה שהיה לזכות בו את הרבים, זכות הרבים תלוי במ ישלם ה' פעלם בבני חיי ומזוני ויזכו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אמן כן יהי רצון. נאום המתאבק בעפר רגלי החכמים ושותה בצמא את דבריהם קטינא זועירא:

שלמה בכמהר"ר משה'ן עזרה זלה"ה

הקדמת המביא לבית הדפוס

יתברך האל ויתגדל הודו, אשר בעוצם רחמנותו הגביר מאד חסדו, ועוד נטויה ידו, לעומת אנוש כערכי, להספיקי כל עת צרכי, גם כי באופן אהלך יגיה חשכי, להיות מעודי בעוד לא אוכל להכריע על ברכך, לעת אכיר קטנות עבודתי המחויב מאתי אליו יתברך, הלא תקצר רוחי, ומאוד מרי שיחי, ולבי בקרבי הלא תכולם ותבוש, בראוטי אותי ערום מבלי לבוש, ולולא רוח מבינתי יענני, כי עזרתו תסוב תנחמני, הלא לבי בקרבי המס ימס, כמו שבלול תמס, ואולם זאת אשיב אל לבי, אף רוחי בקרבי, אפיץ על תבל ומלואה, תוכחת מוסר כי מלאה צבאה, היא כבודי ומרים ראשי, תנחומיה ישעשעו נפשי, היות בהביטי בה כל עת וזמן, לבי בה' מאוד נאמן, גם את בני זולתי המה יביטו יראו בו, ותבא כמים בקרבו, ותדבק נפשו בה' אלהיה, ושבח אל בית אביה כנעוריה, ולכן עתה חסדי ה' אגידה ואספרה, אשר במתג ורסן השגחתו יובילני דרך ישרה, יגביר לעד כחי, והעיר מצפון רוחי, להפיץ ענן אור הספר הקדוש מעולפת ספירים הנלקט מאמרי פניני זהב הזוהר הקדוש הזורח לישרים, בגבורות ישע ימין הגאון האמיתי מוה' שלמה אלגאזי ז"ל, אשר אמרתו כטל תזל, ודבריו במשפט יכלכל, עוטה אור אמרות טהורות אלה כשלמה לעומת כל, למען כולם יוכלו לגשת אל דלתותם, מפאת קלות לשונם וצחות דברותם, והאוחזים בסנסני מוסריו חוקיו ומשפטיו, הלא יכירו כי גדול הדר כבוד הודו עלי מביטיו, ללמדו להועיל מדריכו בדרך ילך, בירכתי צפון קרית מלך:

עוד תשאיני, רוח רעיוני כי יאות להדביק אליו **מכתב הרמב"ן לבנו** ז"ל, אשר מוסריו רגישו מאוד ללב רואיו ישלח דברו וימסם על שפתי מלך קסם, ואתם אחי בני אל חי, נא הסתפחו בנחלת הספר, הנותן אמרי שפר, ושאו כל איש בחיקו, ויצא כנוגה צדקו, כבור ידי לנגד עיניו, ותורהו נוראות ימיניו, הכ"ד נפש תשתוחח לעומת היכל קודש ה', כי בכל מקום אשר אשא עיני ידריכני בנתיב מצותיו, ויתן בלב עמו וצאן מרעיתו לתאו מטעמות הספר ללקט אורותיו, והיה סוד אלוהי עלי אהלם, ינטלם וינשאם עד עולם, הק' **אברהם בן מהור"ר יהודה ליב ז"ל**:

חסדי ה' כי לא תמנו, אשר נחני דרך ישרה, לבוא אל בית הרב הנגיד הגביר הנכבד מוה' מיכל מ"ס מברעסלא נר"ו, אשר מטובו השפיעני, ומחסדו העניקני, גם בבניו ראיתי חסדם בקרב היכולם, והמה חכמים מחוכמים מפז מסולאים יהי צדקתם לעד לעולם, ובתוכם ראיתי אחד מיוחד חכם מופלא ודעה פתוחה לישא וליתן במלחמתה של תורה, בישראל גדול שמו מהו' מיכאל שמעון נר"ו, ולא אכחד דבר הבאה לידי אשר ראיתי בכתב ידו בספר הנחמד הזה שהיה גנוז באוצרות ספריו, לעת הביאני חדריו, אשר בחכמתו מצא סעד לדברי הזוהר. [זוהי ההגה"ה הנמצאת לאחר אות ד' לקמן ביום א']:

יום ראשון

עמוד תורה החלק הראשון

מעלות התורה

אות א: בספר בראשית (ד' ע"ב) כתוב, (ישעיה נ"א, טז) רבי שמעון פתח, ואשים דברי בפיך, כמה יש לו לאדם להשתדל בתורה יומם ולילה, לפי שהקדוש ברוך הוא מקשיב לקולם, ובכל דבר שמתחדש בתורה, על יד אותו המשתדל בה, הקדוש ברוך הוא עושה רקיע אחד באותו דבר, והקדוש ברוך הוא קורא להם (שם טו, כב) שמים חדשים שמים מחודשים. א"ר אלעזר מהו (שם נ"א, טז) ובצל ידי כסיתך, אמר לו, בעת שנמסרה התורה למשה רבינו ע"ה, באו כמה רבבות מלאכים עליונים לשרפו בהבל פיהם, עד שכסהו הקדוש ברוך הוא, וזהו ובצל ידי כסיתך, כי האיש הזה העוסק בתורה, והוא מחדש בה חדושים, הקדוש ברוך הוא מכסה על אותו דבר, שלא יראוהו המלאכים ויקנאו בו. מכאן שכל דבר המכוסה מהעין, יש תועלת בו, מהו (שם) ולאמר לציון עמי אתה, כלומר לאמר לאותם הדברים המצוינים, אשר האדם מחדש בתורה, עמי אתה, אל תקרי עמי, אלא עמי, ואמר לו הקדוש ברוך הוא אתה שותף עמי, מה אני (תהלים לג, ו) בדבר ה'

שמים נעשו אף אתה בדבורך עושה שמים:

אות ב: בספר בראשית (ד' י"ב ע"ב) כתוב, (בראשית א, כ) ישרצו המים נפש חיה, כי האדם על ידי שיעסוק בתורה שנקרא מים, יזכה לנפש חיה, להיות לו נשמה קדושה, הנקראת חיה, ועוף פירוש וגם יגיע למלאך שהוא עוף, ואמר יעופף, לרמוז כי לעתיד יעשה כנפים לצדיקים:

אות ג: בספר בראשית [תקוני זהר תקון כ"א (ד' נ" ע"ב)], ללבי גליתי, לאברי לא גליתי.

תורה שבכתב נקראת לב, ושבעל פה נקראת פה, וזהו לבא לפומא לא גלי, שהלב שהיא תורה שבכתב, לא גילה הסוד לתורה שבעל פה: עוד שם, כי בתורה יש ראש, וגוף, ולב, ופה, ואיברים כיוצא בזה יש בישראל, מהם ראשי העם, דומים לראש, מהם לעינים וללב, כנגד הסנהדרין, וזה ללבי גליתי, אבל לשאר החכמים, שהם דומים לשאר איברים, לא גליתי:

אות ד: בספר בראשית (ד' ק' ע"א), כי יותר מועיל העסק בתורה

תורה, הקדוש ברוך הוא לוקח אותו שולחן, ומשים לחלקו. ולא עוד אלא סורי'א רב ממנא מעלה כל אותם הדברים למעלה, ומתעטרים לפני הקדוש ברוך הוא, ומעלה אותו השלחן, וכשמעלהו נודמנו שם שני מלאכים קדושים, אחד מימין ואחד משמאל, ואומרים זה השולחן אשר סדר פלוני לפני האל וברכו אותו עליונים ותחתונים, שיהא מסודר לעולם:

אות ו: בספר ויקרא (דף ט"ו ע"א), בפסוק (תהלים ק"ב) **עבדו את ה' בשמחה,**

הקשה, כי אחר שהחוטא לפני האל יתברך, צריך להיות ברוח נמוכה, אם כן מה שמחה ורננה ימצא בו, והשיב, כי זה יתקיים כשבית המקדש קיים, כי החוטא מביא קרבן ובעת הקרבן הלויים משוררים וזהו שמחה ורננה, כנגד הכהן המקריב, ובזמן הזה שאין קרבן, יתקיים שמחה ורננה על ידי לימוד ועסק בתורה, שאינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה:

אות ז: עוד בספר ויקרא (דף י"א ע"ב), מסכים רבי שמעון בר יוחאי,

עשרת הדברות כל אחד כאחד כנגד עשרה מאמרות, ואמר שלזה רמז כפל הכתוב, (במדבר ז' ט"ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, לומר כי י' הדברות וי' מאמרות בשקל אחד הם שוים לטובה: עוד בספר ויקרא (דף י"ג ע"א) כתב, שבח גדול לעוסק בתורה שקם בחצי הלילה, לפי שבאותה שעה מתעורר רוח צפון

מכל הקרבנות, שנאמר, (ויקרא ז' ז') זאת התורה לעולה למנחה וכו'. והדבר צריך עיון, היכי מוכח יותר מהקרבנות, ודלמא שקולים: הגה"ה מה שיתפלא הגאון על הזוהר, וזה לשונו, צריך עיון דאיך מוכח יותר, דלמא שקולים הם, לכאורה לעניות דעתי דברי הזוהר כעצם השמים לטוהר, להיות דברי תורה אינם בטלים לעולם. מה שאין כן קרבן נתלה בסבת קיום המקדש. וכן עתקה גברה חיל סיבת התורה על הקרבן, היות הקרבת הקרבן לא תעמידהו בטח, כי לא יחטא עוד מן [היום] הלאה. וכן בהבאת עולה, לא נפטר עדיין בהבאת חטאת וכדומה. עיין מגן אברהם סימן א'. מה שאין כן אור התורה, בעוסקו בה תהלה נרה עלי ראשו, להצילו מכל עון לבלתי חטא עוד, וכדאיתא סוטה (כ"א ע"א), תורה מגינה ומציל, אף בעידנא דלא עסיק בה. וכן לא יצטריך לכל ענייני קרבן, וכדאיתא סוף מנחות (ק"י ע"א), אלא אמר רבא, זאת התורה וכו', כל העוסק בתורה אינו צריך לעולה ולחטאת כו', הכוונה כענין שביארתי, דאינו צריך לכל הקרבנות כי אם בעוסקו רק בענין אחד כבר נתכפר ככולן ומגינה ומצלי. ועיין עוד מזה בספר הזה סימן ח'. ונכון לכאורה. [ראה בסוף הקדמת המביא לבית הדפוס]:

אות ח: בספר שמות (דף קנ"ד ע"א), ענין השולחן שאמרו עליו דברי

אילנות גדולים מאותם דברים
ונקראים ערבי נחל:

אות יב: עוד בספר ויקרא (ד' ע"א),
נמצא כתוב בספר דאגדתא
דבי רב, שאף על פי שהתורה מפי
הגבורה נאמרה, מפי עצמו של משה גם
כן נאמרה. ומאי איהו, כמו קללות
שבמשנה תורה, ולבחר נכללו בגבורה,
הדא הוא דכתיב (שמות יט, יט) משה ידבר,
זה קולו של משה, והאלהים יעננו
בקול, שהיה מודה לדבריו:

אות יג: עוד בספר ויקרא (ד' צ"ח ע"א),
שצריך ללמוד בליל שבועות,
שחסידיה הראשונים לא היו ישנים
בלילה הזאת. רבי שמעון בר יוחאי
כשהיו נאספים החברים ללמוד עמו
בזאת הלילה, היה אומר, באו ונתקן
תכשיטי הכלה שמחר נכנס עמה
לחופה. וכן למדנו, כי הלמוד בזאת
הלילה צריך להיות בתורה שבעל פה,
לפי שביום יבא התורה שבכתב ואז
יתחברו כאחד, ואז מכריזים עליו, (ישעיה
נט, כא) ואני זאת בריתי, השכינה אומרת
ואני אני הוא:

אות יד: עוד בספר ויקרא (ד' צ' ע"ב)
בפסוק (ישעיה ח, כ) לתורה
ולתעודה, תורה זו תורה שבכתב,
תעודה זו שבעל פה:

אות טו: בספר במדבר (ד' קנ"ב ע"א), אמר
רבי שמעון, זה לשונו, תיפח
רוחם של אותם האומרים, שהתורה
באה לספר ספורים, אינו כן חס ושלום,

והקדוש ברוך הוא משתעשע עם
הצדיקים בגן עדן, ואשרי מי שזוכה
לקום באותה שעה הקדוש ברוך הוא
שומע לקולו, דכתיב (שיר ח, יג) היושבת
בגנים חברים וכו':

אות ה: עוד בספר ויקרא (ד' כ"ח ע"ב),
בשם רעיא מהימנא, אמר
בפסוק (ויקרא ו, ו) אש תמיד תוקד על
המזבח לא תכבה, רמז שאש התורה מי
שלומד בה לא תכבה ודאי, דעבירה
אינה מכבה תורה:

אות ז: עוד בספר ויקרא (ד' ע"ג ע"ב),
התורה נקראת ברית, והקדוש
ברוך הוא נקרא ברית. מנא לן, דכתיב
(תהלים קג, מה) ויזכור להם בריתו:

אות י: עוד בספר ויקרא (ד' ע"ו ע"א),
בפסוק (איוב טז, ח) ויקם בי
כחשי, אמר מי שעובר על דברי תורה,
התורה עולה ויורדת ורושמת באותו
האדם רושם אחד בפניו, כדי שיסתכלו
בו עליונים ותחתונים, וכולם מקללים
אותו. ותנא, כל אותם המלאכים
הנקראים עיני ה' זוקפים עיניהם,
ומסתכלים בפני אותו האיש ומכריזים,
אוי לו בעולם הזה אוי לו בעולם הבא:

אות יא: עוד בספר ויקרא (ד' פ"ה ע"ב),
מי שתאוותו ללמוד בתורה
ואינו מוצא מי שילמדהו, והוא שוגג
באהבתה, לומד בה ומגמגם ואינו
יודע כל מלה ומלה שמוציא מפיו,
הקדוש ברוך הוא שמח בה ונוטלה
ונוטעה סביבות אותו הנחל, ונעשו

הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון והקשה, וכי לאיזה נביא שבגוים שאל באותה שעה אם יקבלו הגוים התורה, אם תאמר לכל נביאיהם לא מצינו זה. ועוד קשה דהוה ליה לומר, הופיע להר פארן וזרח לשעיר, והשיב, כי הקדוש ברוך הוא הלך לס"מ שר שעיר ואמר לו, אתה רוצה שאתן התורה לבניך, אמר לו, רבוננו של עולם, כל כחי הוא על ידי החרב, וע"י התורה היא מסתלקת ממני, איני רוצה התורה לבני תננה לישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא, עשו בכור ולו אני רוצה ליתן, אמר לו ס"מ, ריבוננו של עולם, כבר מכר לו הבכורה והודית לו עליה, שנאמר ויברך אותו, מיד אמר הקדוש ברוך הוא לס"מ, אם כן תן לי עצה היאך אתן אותה לבני ישראל, מיד בא ס"מ ונתן מזיו עצמו החופה עליו והפשיטו ממנו ונתנו לישראל, וזהו וזרח הקדוש ברוך הוא משעיר ממש, שהוא ס"מ, נתן זריחה למו לישראל, וכן הופיע מהר פארן. הלך אצל רהב שר ישמעאל ואמר לו, אני רוצה ליתן תורה לבניך, ראה שכתוב בה לא תנאף, אמר ריבוננו של עולם תן לבניו של יצחק, אמר הקדוש ברוך הוא, ישמעאל בכור, התחיל השר להתחנן לפניו, ריבוננו של עולם הבכורה יהא של בני יצחק ותן להם התורה, וזהו הופיע מהר פארן כי מפארן עצמו שהוא שר ישמעאל יצתה אורה זו תורה לישראל:

אלא סוד הדבר, כשם שהמלאכים הם של אש ומלבושם אש, וכשהם משתלחים לבא לעולם הזה מתלבשים בלבוש גשמי, כדי שיוכל הארץ להכילם, קל וחומר התורה שהיא למעלה מהם, שבה נסתכל הקדוש ברוך הוא וברא העולם, שכדי שיוכלו בני הארץ לסבול את התורה, הלביש אותה בלבוש גשמי, שהם הספורים המובנים להמון העם. אמנם, לפי האמת אלו נקראים גופי התורה, אבל נשמות התורה הם סודות עליונות, והוא רמז ליינ שאינו משתמר אלא בקנקן, וזהו אל תסתכל בקנקן וכו':

אות יז: עוד בספר במדבר (דף קנ"ג ע"א), בכל ערב שבת, כשישראל מקדשין למטה מתאספים למעלה מחנות מלאכים ומכריזים ואומרים, הכינו כסאות, מי רואה חדרה זאת בג' מאות וצ' רקיעים והנשמות יורדות לנוח על בני אדם, ואותה הנשמה אשר נתעסקה יום שבת בתורה וחידש בה שום חידוש, כמה שמחה עושה בה הקדוש ברוך הוא, מאסוף לכל המחנות של פמליא שלו, ואומר להם, שמעו זה החידוש שחידש בתורה היום נשמת פלוני, כולם מקשיבים אותו החידוש, וחיות הקדש מתלבשות בכנפיהם ומתרבים מרוב החדוה:

אות יז: עוד בספר במדבר (דף קצ"ב ע"א וע"ב), הקשה בכתוב (דברים לג, ב) הופיע מהר פארן, שאמרו ז"ל שחזר

אפילו בשעה שיש דין בעולם, הקדוש ברוך הוא מצוה למחבל שלא יפגע בו. וזהו רמז בפסוק (דברים כ, יט) כי תצור אל עיר ימים רבים, אומר הקדוש ברוך הוא למחבל, כי תצור אל עיר לחבל אנשי העיר לא תשחית את עצה, שהוא התלמיד חכם שבתורה שנותן עצה טובה לעם שילמדו בתורה, כי ממנו תאכל, אינו חוזר על המחבל אלא הוא תי"ו הנקבה, כי ממנו תאכל השכינה, כי אין הקדוש ברוך הוא נהנה בעולם אלא במי שעוסק בתורה. ומטעם זה, ואותו לא תכרות, כי האדם עץ השדה, פירוש התלמיד חכם הזה הוא עץ מאותו השדה הידוע אשר ברכו ה':

אות יח: עוד בספר במדבר (דף קצ"ו ע"ב), במעלת מי שמתעסק בעולם הזה בלימוד בניו, אמר כי יש היכל ברקיע שעתיד הקדוש ברוך הוא לעטר שם את מלך המשיח, ונקרא קן צפור, וג' פעמים בשנה הקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן, מראה להם זה המקום וזהו (תהלים פד, ד) גם צפור וכו' אשר שתה אפרוחיה, כלומר, זה מדבר באותם הצדיקים אשר בעולם הזה נתעסקו בכניהם, ושמו אותם ללמוד את מזבחותיך ה':

אות יט: עוד בספר במדבר (דף ר"ב ע"א), מעלת הלומד בתורה, כי

יום שני

תשלוט על המזל, וזהו סוד (בראשית מז, כג) הא לכם זרע, כלומר, בשביל הה"א שהם ה' חומשי תורה תזכה לזרע נגד חיוב המזל:

אות כא: עוד בספר במדבר (דף רכ"ב ע"ב), בשם רעיא מהימנא, איזהו חסיד זה המתחסד עם קונו, שקם בחצות הלילה לעסוק בתורה בשעה שהקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן ונעשה חבר עמו, ולזה נקרא חסיד על שום שהתורה נקראת תורת חסד, וזהו מאמר דוד (תהלים 19, ב) כי חסיד אני, שהיה קם חצות לילה לעסוק בתורה, וזהו ענין לא עם הארץ

אות כ: עוד בספר במדבר (דף רט"ז ע"ב), בשם רעיא מהימנא אמר, כי קודם שניתנה תורה כל הדברים שבעולם היו תלויים במזל, ואפילו בני חיי ומזוני, אבל אחר שניתנה התורה הוציאם מחיוב מזל הכוכבים. וזה למדנו מאברהם אבינו ע"ה שניתוסף בו ה', רמז לה' חומשי תורה שיקבלו בניו. וזהו סוד (בראשית ב, ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ודרשו בה"א בראם, או באברהם רמז לזכות התורה שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם, בשביל התורה שיקבלו בניך, אף שהמזל מחייב שלא יהיה לך בן

רבים חללים הפילה אותו העון שגורם להרוג כמה רבבות, ולכך אמר רבי שמעון בר יוחאי ע"ה לחבריו, היזהרו שלא תוציאו מפיכם דבר תורה שלא ידעתם ולא שמעתם מרבותיכם:

אות כה: עוד בספר בראשית (ד' ע"ח ע"א), למעלת העוסק בתורה בשבועות, כי כל ימות השנה נקרא הקדוש ברוך הוא אל, (תהלים ז, יב) ואל זועם בכל יום. וביום השבועות, שהחתן נכנס לחופה נקרא כבוד אל, (תהלים יט, ב) השמים מספרים כבוד אל:

אות כז: עוד בספר בראשית (ד' ע"א וע"ב), (יחזקאל א, כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו, זו תורה שבכתב. מכאן למדנו, שצריך האדם כפי הדין להיות נזהר לשים תורה שבכתב על גבי תורה שבעל פה לפי שזה כסא לזה:

אות כז: עוד בספר בראשית (ד' קל"ד וע"ב), כל מי שמשדל בתורה הוא מקיים העולם וכל מעשה בראשית, כי כמו שבאדם יש בו איברים איברים והכל מתחבר בגוף אחד, כן התורה כולה הם איברים ופרקים ומתחברים במסכתא אחת:

אות כה: עוד בספר בראשית (ד' רמ"ב ע"א), טעם למה הקדים ברכת זבולון ליששכר, והשיב, כי זבולון ע"ש שהיה נותן לחם לאכול ליששכר קדם לברכות. מכאן למדנו, מי שמחזיק ביד לומדי התורה נוטל ברכות מלמעלה

חסיד, שאם על החסידות ידבר, הרי אנו רואים בכל יום עמי הארץ עושים חסד: **אות כב:** כתב בספר שמות (ד' נ"ו ע"א), (במדבר כא, יד) על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה, וכי היכן הוא ספר מלחמות ה', אלא כך אמרו חכמים, כל הנלחם מלחמתה של תורה זוכה להרבות שלום בסוף ימיו. כל מלחמות התורה הם שלום, ומלחמות העולם קטטה וחרבן, וזהו את והב בסופה, כלומר, אהבה בסוף שאין לך אהבה ושלום חוץ מזו:

אות כג: כתב בספר בראשית (ד' ד' ע"א), מלת מי רומז לחמשים שערי בינה, ויש בה יו"ד אות ראשונה של השם הקדוש, ומלת מ"ה רומז לחשבון השם הקדוש באותיותיו ובמלואו, ויש בה אות שניה [ה] של השם הקדוש:

אות כד: עוד בספר בראשית (ד' ה' ע"א), כל מי שאומר [בסודות ש]בתורה דברים שלא ידע על בוריין, אותו הדבר כשעולה למעלה יוצא לקבל הדבר ההוא (משלי טז, כח) איש תהפוכות לשון שקר מתוך נקב התהום, ומדלג ת"ק פרסה לקבל הדבר ההוא, והולך באותו הדבר ועושה בו רקיע של שוא וטס באותו רקיע, זה האיש תהפוכות שש אלף פרסה בזמן א' כיון שזה הרקיע של שוא עומד, מיד יוצאת אשת זנונים ומתחזקת באותו רקיע של שוא ומשתתפת עמו, ומשם יוצאת והורגת כמה אלפים ורבבות, וזהו (משלי ז, כו) כי

ומלמטה, ולא עוד אלא שזוכה לב' שולחנות, מה שאינו זוכה אחר זוכה בעושר בעולם הזה וזוכה להיות לו חלק בעולם הבא:

אות כט: כתב בספר שמות (דף נ"ח ע"א), מעלת התורה שנקראת עזו, לפי שאין דבר בעולם שישבר כח אומות העולם כמו בזמן שישראל עוסקים בתורה:

אות ל: כתב בספר ויקרא (דף ד' ע"ב), תורה שבכתב נקראת תורה ושבעל פה נקראת תור, שנאמר (שיר ב, יב) וקול התור:

אות לא: עוד בספר ויקרא (דף ק"ג ע"א), (ויקרא כו, ג) אם בחוקותי תלכו זו תורה שבעל פה, ואת מצותי תשמרו זו תורה שבכתב:

אות לב: כתב בספר בראשית (דף קס"ח ע"א), אמר רבי אלעזר כל העוסק בתורה לשמה אין מיתתו ע"י יצר הרע שהוא נחש והוא מלאך המות, אלא מתים בנשיקה, דכתיב, (שיר א, ב) ישקני וכו' כמה דכתיב במשה (דברים לד, ה) על פי ה', והוא דבקות החלק בכלל, ובשביל זה צדיקים שהם משתדלים בתורה, אינם מטמאים גופם אלא הוא טהור, כמו אליהו בבית הקברות שמצאוהו החכמים ואמרו ולא מר כהן, אמר להם הצדיקים אינם נטמאים במיתתם, ועל זה אמרו, יום שמת רבי ע"ה בטלה כהונה, כלומר, שלא שרה בו טומאה:

אות לג: עוד בספר בראשית (דף קפ"ד ע"ב), מעלת התורה שכל מי שעוסק בה בעולם הזה זוכה בה בשכר טוב בעולם הזה ואין דנין אותו בעולם הבא, ומי שעוסק בה לשמה, כשיוצא מן העולם הזה, התורה מכרזת לפניו ומגינה עליו שלא יתקרבו אצלו המקטרגים, וזהו, (משלי ו, כב) בהתהלךך תנחה אותך, וכשהוא שוכב בקבר מגינה עליו שלא יהא נידון בקבר גם לעתיד, בתחיית המתים היא מלמדת סניגוריא על האדם, וזהו, והקיצות היא תשיחך. אמר רבי אלעזר, רמז כי אף על פי שבאותה שעה יקום האדם מן העפר, לא בשביל זה ישכח תורתו, אלא אדרבה, התורה במעיו של תלמיד חכם שמורה ומדברת עמו. ולא זו בלבד, אלא כל דבר תורה שטרח האדם בעולם הזה ולא השיגה, אז התורה מגלה לו, וזהו היא תשיחך. אבל מי שלא עסק בתורה משליכין אותו לגיהנם, וזהו, (בראשית לד, כד) וישליכו אותו הבורה זו גיהנם, מה טעם, משום דאין בו מים זו תורה:

אות לד: עוד בספר בראשית (דף רס"ו ע"ב), אמר רבי שמעון בר יוחאי, בעולם הזה שאין ישראל זכאים נקראת התורה זאת, (דברים ד, מד) וזאת התורה אשר שם משה, ולעתיד כשיבוא המשיח יהיה נקרא התורה זה, ועל אותו זמן נאמר, (שיר ב, יב) וקול התור נשמע בארצנו, שיהיו דברי תורה ערבים באותו זמן כקול התור:

אות לה: עוד בספר בראשית (דף רמ"ב ע"א
וע"ב), כל מי שעוסק בתורה,
זוכה וכופה לכל פגעים רעים שבעולם
ומורידם לעמקי תהום, שהרי בשעה
שנעשה לילה שולטים כל המזיקים
וכלבים וחמורים מתחילים לשוט
בעולם, וניתן רשות למזיקים לצאת
ולהזיק ובני אדם שוכבים על מטתם
ונשמתם של צדיקים עולה למעלה,
וכשנחלק הלילה מתעורר רוח צפונית,
אשרי חלקו של אותו האיש, שקם
באותה שעה לעסוק בתורה, כיון
שפותח לעסוק בתורה, כל אותם פגעים
רעים הוא מכניס אותם לנקבי תהום
רבה, וזהו סוד (בראשית מט, יז) יששכר
חמור גרם רובץ בין המשפתים, כי
יששכר על ידי עסקו בתורה, גרם
לחמור להורידו מגרם המעלה שהיה בו
והורידו בין המשפתים לזוהמא דעפרא:
ובדף (רמ"ג ע"א) כתב, כל מי שעוסק בתורה
ומחדש בה דברים, הקדוש ברוך הוא
לוקחם ופותח להם שערי שמים
ומכניסם תחת כבודו, ובשעה שנכנס
הקדוש ברוך הוא להשתעשע עם
הצדיקים בגן עדן, מוציאים הקדוש
ברוך הוא באותה שעה ומשתעשע בהם
ושמח בהם, ומאותה שעה דבריו

כתובים בספר, שנאמר, (מלאכי ג, טז) ויכתב
ספר זכרון:
אות לו: כתב בספר שמות (דף כ"ז ע"א), כל
העוסק בתורה להוציא הדין
לאמתו כאילו קיים כל התורה, וזהו
(תהלים קיט, צג) מה אהבתי תורתך כל היום
היא שיחתי, כלומר, כיון שאהבתי
תורתך להוציא הדין לאמתו, הוא כל
היום אני עוסק בה והיא שיחתי:

אות לז: כתב בספר בראשית (דף רכ"ה
ע"א), כשמוליכין ס"ת לבית
הקברות על כל צרה שלא תבא, מועיל
הרבה ומביא רפואה לעולם, וזהו כשלא
נמצא פסול בו, אבל כשנמצא בו פסול
חס ושלום הוא מזיק ומתעוררים
המתים על זה ומעשה רב:

אות לח: כתב בספר שמות (דף ק"ו ע"א), כי
חכם עדיף מנביא, כי הנביא
לפעמים שורה עליו רוח נבואה
לפעמים אינה שורה, אבל החכם לעולם
עדיף מנביא:

אות לט: עוד בספר שמות (דף קנ"ד ע"א),
אמר, כי לא זכה אדם לנבואה
ומלכות כאחד כמו משה רבינו ע"ה,
ואף על פי ששאל זכה בנבואה
ומלכות, מכל מקום בזמן אחד לא זכה
לשניהם יחד:

מעלת שיר השירים

אות מ: כתב בספר זהר חדש רות (דף
ק"א ע"ב), מעלת שיר השירים,
כי בשעה שגילה שלמה המלך ע"ה

שיר השירים, הזוהמא שהטיל נחש
בחזה ובאדם נסתלק מן העולם: כתב
בספר בראשית (דף צ"ח ע"א), בשם מדרש

הנעלם, ענין פטירת רבי אליעזר הגדול קצת כמו שהובא בגמרא, ואמר עוד שהשביע לרבי עקיבא שלא ישתמש בשום פסוק משיר השירים בשמות שלהם, כדי שלא יחריב הקדוש ברוך הוא העולם בשבילו, שאינו רוצה ה' שישתמשו בשיר השירים לרוב קדושתו:

ובספר שמות (דף י"ח ע"ב), אמר, כי המלאכים האומרים שירה כלילה הם שרים על כל בעלי שיר, ותנא הזוכה לדעת באותו שיר יודע עניני התורה והחכמה יאזין ויחקור

ויוסיף כח וגבורה, ובזה זכה שלמה המלך ע"ה לדעת ועשה ספר מאותם השירים ממש וזהו שיר השירים, כלומר, שיר של אותם שרי מעלה שאותו השיר כולל כל התורה והחכמה והעתידות. אמר רבי אלעזר, שרי מעלה עמדו בשתיקה ולא אמרו שירה עד שנולד לוי, יצאו המשוררים משבטו ועמדו אלה נוכח אלה על משמרותיהם, משוררים של מעלה עם של מטה, ולזה נקראו המשוררים של מטה לויים לשון לוי, על דרך (בראשית כ"ט, ד') ילוח אישי על שם שנלוים ומתחברים כאחד:

יום שלישי

אות מא: כתב בספר שמות (דף קמ"ג ע"ב), מעלת שיר השירים, וטעם השי"ן רבתי שנמצא כתוב בספר אדם הראשון וז"ל, ביום שיקום המשכן יעוררו האבות שירה למעלה ומטה, וכן בזמן שלמה שנבנה בית המקדש נתקנו ונתעוררו כל השרים המנגנים למעלה, וזהו שיר מאותם שירים גדולים, ושנינו באותו היום קם יעקב אבינו ע"ה ונכנס בגן עדן בשמחה על מקומו, ואז גן עדן פתחה פיה בשירה, מי גרם השירה זה יעקב, שאלמלא הוא נכנס בגן עדן לא היה הגן אומרים שירה: עוד

שמות (דף קמ"ד ע"א), מעלת שיר השירים שכולל בתוכו כל התורה וכל מעשה בראשית וכל גלות מצרים ויציאתם ושירת הים וכולל י" הדברות ומעמד הר סיני, וכשהלכו ישראל במדבר עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש וכלל עיטור השם הקדוש ברוך הוא וכלול הגלות המר והנמהר הזה והגאולה וכלול תחיית המתים עד יום השביעי שהוא שבת לה' מה שהיה ומה שעתידי להיות הכל כלול בשיר השירים, ולכך שנינו, האומר פסוק שיר השירים בבית המשתאות, התורה חוגרת שק לפי שכולל כל התורה:

מעלת שלמה המלך עליו השלום

של נופל וזה של גלוי עינים, באותה שעה היה חותם שלמה המלך ע"ה את כסאו בחותם שם המפורש ובידו נוטל הטבעת ורוכב על הנשר והולך לו, ובכל מקום שהיה עובר שלמה המלך ע"ה על הנשר היה מחשיך הארץ והיו יודעים חכמים ואומרים, הרי שלמה המלך ע"ה עובר כאן ופורח הנשר ת' פרסה עד שמגיע להרי חשך ושם הוא תרמוד במדבר והוא נכנס לשם באותם הרים ושם היה יודע כל החכמות חיצוניות מה שהיה צריך וחוזר ורוכב על הנשר ויושב ובא לכסאו ועל זה נאמר, (קהלת ד, א) ושבתי אני ואראה, רוצה לומר שבתי מאותו מקום שהלכתי:

אות מב: עוד בספר שמות (דף ק"ב ע"ב), מעלת שלמה ע"ה, שבכל יום היה משכים בבקר ושם פניו כלפי מזרח ורואה מה שרואה וחוזר והופך פניו לצד צפון ויושב שם ומשפיל עיניו, באותה שעה עמוד האש ועמוד הענן באים כאחד ועל עמוד הענן היה בה נשר אחד גדול, וכן היה בא כנפו האחד על גבי עמוד האש וכנף השמאלית על עמוד הענן ואותו הנשר היה מביא שני עלין בפיה ועמוד ענן והאש והנשר משתחיים מול שלמה המלך ע"ה, והיה בא הנשר ונותן לו אותם השני עלים ומריח בהם שלמה המלך ע"ה והיה יודע בהם סימן חכמה והיה אומר, זה

מעלת שירת הים

מכוין בה אינו זוכה, וכשאומרים ישתבח אנו מזכירים י"ג מדות והם שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדולה גבורה תהלה ותפארת קדושה ומלכות, וכל המפסיק ומדבר ביניהם מתחת כנפי הכרובים, יוצא שלהבת אחד וקורא בחיל ואומר פלוני שהפסיק בגאותו יתברך יכרת ויפסק ובל יראה גאות ה':

אות מה: כתב בספר במדבר (דף ר"ח ע"א), בענין קריאת שמע, שכל המייחד שם שמים בכונה, שמחה מוכנת לו מלמעלה, וראיה מקריאת שמע עצמה, שמע-אחד עי"ן ודל"ת גדולה,

אות מג: עוד בספר שמות (דף נ"ד ע"ב), כל מי שאומר שירת (שמות טו, א) אז ישיר בכל יום בכונה שלימה, זוכה ואומרה לעתיד לבא, שהרי יש בה דברים של עולם הזה ועולם הבא וימות המשיח:

אות מד: כתב בספר שמות (דף ק"ב ע"א), מעלת המכוין בשירה זאת, כי כשאומרים שירה זאת בכל יום, מתעטרים ישראל בכתר א' חקוק בשמות קדושים, וכתר זה עתיד הקדוש ברוך הוא לשים אותו בראש המשיח וכל מי שמכוין בשירה זאת בכל יום זוכה לראות פני משיח וכל מי שאינו

כתוב בלשון יחיד (שמות כ, ב) ה' אלקיך, ובשאר התורה כתובה לשון הרבים, הטעם הוא שלא נמצא לעולם בישראל שיהיו בלב אחד כמו אותו היום שעמדו בסיני:

רמז עד, נשאר אותיות ש"מ א"ח רמז (תהלים קד, טז) אשמח בה':

אות מו: כתב בספר ויקרא (דף פ"ד ע"ב), מצינו שבעשרת הדברות

מעלות ויקר המצוות

זהו בלימוד התורה שכל מי שירצה יזכה בה בחנם, אמנם השתדלות שהוא תלוי במעשה אסור לו לאדם ליקח אותו בחנם אלא בכסף מלא, לפי שאינו זוכה באותו מעשה להמשיך עליו רוח קדושה אלא בשכר שלם. נמצא כתוב בספר שלימד אשמדאי לשלמה עליו השלום וזה לשונו, כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפותו, צריך שאותו מעשה אשר יעשה יקנהו בכסף מלא בכל מה שישאלו ממנו בין רב בין מעט, לפי שרוח הטומאה הוא אונס ומפתה את בני האדם שישרו עליו בחנם, אמנם רוח קדושה אינו כן, אלא צריך השתדלות נמרץ ובכסף מלא:

אות מו: וכתב בספר בראשית (דף רכ"ו ע"ב), כל המצות הם נעשות מלבוש אחד, יש מצות שעושות לבוש יקר עליון ויש מצות שעושות לבוש יקר לעולם הזה, וכולם הם צריכות לאדם ואין מי שידע הסוד, ומעשה ברי' יהודה סבא שהראו לו בחלום אור גדול, ושאל מה זה ואמרו לו מלבוש שלך מהמצות לזה העולם העליון, מן היום ההוא והלאה היה שמח:

אות מח: כתב בספר שמות (דף קכ"ח ע"א), כי מעלת המצות למשתדל בה שלא ישתדל בחנם, רק צריך האדם להשתדל ליקח המצות בדמים (דברים טז, יח) איש כמתנת ידו. ואם תאמר, שהרי כתוב (ישעיהו נה, א) ובלא מחיר יין וחלב,

ברית מילה וברית קודש

אות נ: עוד כתב בזה בדף ל"ב ע"ב), (שופטים ה, ב) בפרוע פרועות, רמז שביטלו ישראל את הפריעה עד שבאת דבורה ותיקנה להם הפריעה:
אות נא: עוד כתב בספר במדבר (דף קס"ו ע"א), בשם התוספתא, כי

אות מו: למילה כתב בספר בראשית (דף י"ג ע"א), וזה לשונו, בספר חנוך כתב, ועוף יעופף זה אליהו שטס בד' טיסות להימצא בברית מילה וצריך להכין לו כסא ולהזכיר בפה, זה כסא אליהו, ואם לאו אינו בא שם:

בהיתר עשה הדבר כי היוצא למלחמה גט כריתות היה כותב, אמר לו דומה אם כן היה לו לדוד להמתין ג' חדשים, אמר הקדוש ברוך הוא, וכי אין הטעם אלא משום שמא מעוברת מאוריה, גלוי וידוע לפני שלא שימש בה אוריה מעולם, שהרי שמי חתום עליו לעדות, כתיב (שמואל-ב יא, ג) אוריה, וכתיב (ירמיה כו, כ) אוריהו, אמר לפניו, רבוננו של עולם, אם לפניך גלוי לפניו מי גלוי, למה לא המתין לו ג' חדשים, ועוד אם ידע שלא שמש בה למה צוה לו (שמואל-ב יא, ח) רד לביתך ורחוץ רגליך, דהיינו שאמר לו שישמש מטתו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, ודאי לא ידע ויותר משלשה חדשים המתין דהא ד' חדשים הוו, דהא בכ"ה בניסן העביר הכרוז דוד על כל ישראל, והיה עם יואב בז' יומי דסיון והלכו והשחיתו ארץ בני עמון סיון ותמוז ואב ואלול ובכ"ד באלול היה ענין בת שבע, וביום כפור מחל לו הקדוש ברוך הוא העון, ויש אומרים בז' באדר העביר הכרוז ונאספו בט"ו באייר, ובט"ו באלול היה ענין בת שבע. אמר דומה, רבוננו של עולם, דבר אחד יש לי על דוד שאמר בפיו (שמואל-ב יב, ה) חי ה' כי בן מות העושה זאת והוא פתח פיו ודן לעצמו משפטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אין לך רשות שכבר הודה בפיו ואמר (שמואל-ב יב, ג) חטאתי:

האדם כשהוא מהול, השכינה הולך לפניו, וזהו (בראשית י, א) התהלך לפני והיה תמים, לא כתיב היה תמים והתהלך לפני, אלא עכשיו שאינך מהול התהלך לפני, אבל אחר כך כשתהיה מהול, אני אלך לפניך, לפי כי כשהאדם הוא נימול הוא מזדוג בשכינה, ומכאן שאין האיש יכול להלך אחר האשה, ובנח כתיב (בראשית ו, ט) את האלהים, לפי שלא היה לו פריעה, לפיכך לפני האל לא היה הולך שהיה מהול, והאל לא היה הולך לפניו שלא היה פרוע, לא היה לו כח אלא את האלהים, וכן ישראל כשהיו צדיקים (שמות יג, כא) וה' הולך לפניהם:

אות נב: עוד כתב בספר בראשית (דף ח ע"א), רב המנונא סבא אמר, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך (קהלת ה, ה), שלא יניח אדם פיו לדבר נבלות ויהא גורם לחטוא באותו בשר קדש שיהו מושכים אותו לגיהנם. הממונה הנקרא דומה, וכמה רבבות של מלאכי חבלה עמו ועומד בפתח גיהנם, וכל מי ששמר ברית קדש בעולם הזה, אין להם רשות ליקרב אצלם, באותה שעה שאירע לדוד ע"ה מעשה בת שבע, עלה דומה לרקיע ואמר, רבוננו של עולם, דוד קלקל בערוה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, גלוי לפני מיום שנברא העולם שראויה בת שבע לדוד, אמר לפניו דומה, רבוננו של עולם, אם לפניך גלוי, לפניו מי גלוי. ועוד אמר לו הקדוש ברוך הוא, כי

אות נג: עוד כתב בזה בספר ויקרא (דף מ"ב ע"ב), הקשה במאמר אשה

אותה הרי כנגדו (ויקרא כו, כה) חרב נוקמת נקם ברית, זהו עצת דוד ע"ה שישים הצדיק כנגד עיניו זאת החרב בשעה שהיצר מקטרגו, ובזה (תהלים מה, ד) הודך והדרך שתקרא גבור, איזהו גבור הכובש וכו':

אות נה: עוד כתב בזה בספר ויקרא (דף י"ד ע"א), אמר ר' שמעון, דם היוצאה מהמילה הקדוש ברוך הוא שומרה, ובשעה שיש דינים בעולם, הקדוש ברוך הוא משגיח בדם ההוא ומגיין:

מזרעת תחלה יולדת זכר, אמר ר' אחא והרי שנינו, שהקדוש ברוך הוא גוזר על אותה טפה אם זכר אם נקבה, ואתה אומר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, והשיב ר' יוסי ודאי שהקדוש ברוך הוא מבחין בין טפת זכר לטפת נקבה, ובשביל שהבחין עליה גזר אם יהיה זכר או נקבה:

אות נד: עוד כתב בזה בספר בראשית (דף ר"מ ע"ב), בפסוק (תהלים מה, ד) חגור חרבך על ירך גבור, רמז למילה שנתן הקדוש ברוך הוא באדם, כדי שישמרו אותה בטהרה, ומי שפוגם

יום רביעי

מעלת המצות

אות א: למצות קרבן פסח, כתב בספר שמות (דף מ"א ע"ב), כי מה שכתוב (שמות יב, ט) אל תאכלו ממנו נא, הוא לפי שלא יאמרו, כל כך אוכלים אותו לתאבון, שהוא על ידי שאוכלים אותו נא, גם לא תאכלו מבושל, שאם כן אין ריחו נודף ולא יראוהו המצריים, לכן היה צלי אש גם (שם) ראשו על כרעיו, שלא יאמרו בשר חיה או דבר אחר הוא, ועוד (במדבר ט, יב) עצם לא ישברו בו, כדי שיראו אלהיהם בבזוי העצמות באשפה ואין מציל:

אות ב: למצות נסוך המים, כתב בספר בראשית (דף רס"א ע"ב), שהלל הזקן כשהיה שמח שמחת בית השואבה, היה אומר, אם אני כאן שהיא השכינה שנקראת אני, הכל כאן וכו':

אות ג: למצות מים אחרונים, כתב בספר שמות (דף קנ"ד ע"ב), כי מה שאמרו מים אחרונים חובה, רוצה לומר כי אחר שאוכל האדם ומתענג, צריך ליתן חלק תמצית לחיצונים, ומה הוא החלק מים אחרונים מאותה זוהמא היוצאה מהידים הוא נהנה, ולזה הוא חובה. רמז שבמקום חובה הם שורים, שהם צד הטומאה ולא במקום זכות:

אות א: למצות קרבן פסח, כתב בספר שמות (דף מ"א ע"ב), כי מה שכתוב (שמות יב, ט) אל תאכלו ממנו נא, הוא לפי שלא יאמרו, כל כך אוכלים אותו לתאבון, שהוא על ידי שאוכלים אותו נא, גם לא תאכלו מבושל, שאם כן אין ריחו נודף ולא יראוהו המצריים, לכן היה צלי אש גם (שם) ראשו על כרעיו, שלא יאמרו בשר חיה או דבר אחר הוא, ועוד (במדבר ט, יב) עצם לא ישברו בו, כדי שיראו אלהיהם בבזוי העצמות באשפה ואין מציל:

אות ב: למצות נסוך המים, כתב בספר

אות ו: עוד בספר במדבר (ד' קע"ה) ^(א'), בענין הציצית, כמה מלבושים מתוקנים לאדם בעולם הבא, וכל מי שלא זכה בעולם הזה במצות ציצית, מסירים ממנו שם אותם המלבושים ומלבישים אותו במלבוש אחר שמכיר בו דומה ותופסו לגיהנם. וזה כתב שרמז ישעיה ע"ה, (ישעיה כד, טז) בוגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו, אמר כי כל האומר קריאת שמע בלא טלית ותפלין, הוא בוגד שמעיד עדות שקר וגורם רעה לעצמו שילבישוהו בעולם ההוא מלבוש של בוגדים, וזהו ובגד בוגדים, ובזה יכירוהו המקטרגים:

אות ז: למצות קריאת שמע, כתב בספר דברים (ד' קפ"ו ע"א), כך למדנו כל מי שאינו קורא קריאת שמע בעונתה יהא בנדוי [כל היום ההוא]:

אות ח: למצות חופה, כתב בספר בראשית (ד' מ"ט ע"א), בפסוק (בראשית ב, כב) ויביאה אל האדם, רמז לזוג שצריכים אבי הכלה ואמה להכניסה לרשות הבעל, כמו דאת אמר (דברים כב, טז) את בתי נתתי, וזהו רמז (בראשית כח, יא) וילן שם ויפגע במקום, מכאן למדנו, שיפייס קודם שיבעול, וזהו ויפגע קודם והדר וילן שם:

אות ט: עוד כתב רמז אחר, וילן שם כי בא השמש, שאסור לשמש ביום:

אות ד: למצות נטילת ידיים בקומו בבקר, כתב בספר בראשית (ד' קפ"ד ע"ב), שאין לך אדם בעולם שלא יטעם טעם מיתה בכל לילה, וזה כי כשהאדם ישן, תכף הנשמה יוצאה ושורה על הגוף רוח הטומאה, וכשהאדם חוזר ונעור, יוצא מגופו רוח הטומאה ונשאר בידים, וכשהאדם נוטל ידיו יוצא גם מהם, ואסור להעבירם על עיניו קודם שיטול, וצריך שני כלים, אחד למעלה ואחד למטה על שם (במדבר יט, יט) והזה הטהור על הטמא:

אות ה: למצות ציצית, כתב בספר במדבר (ד' ש' ע"ב) סימן ד', בשם ר' נהוראי, סוד גדול אמר, כי בציצית כתוב לדורותם ובשבת כתוב לדורותם חסר וי"ו לדורתם לשון דירה, רמז כי בדירת האדם יש פרשת קריאת שמע במזוזה, אבל פרשת ציצית לא יש, במה נשלם על ידי שיצא האדם מעוטף בציצית, ואז המלאך המות זז ממנו, שנאמר מזוזות נוטריקון זז מות. אמר רבי נהוראי, מעיד אני עלי שמים וארץ, כי מי שיוצא מפתח ביתו מתעטף בציצית ותפלין [השכינה מזדמנת עליו] (הקדוש ברוך הוא מלוי איתו) ושני מלאכים המלוין לאדם מברכין אותו, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו:

זיווג - שידוכים ונישואים

אות יג: וכתב בספר שמות (דף צ"ט ע"ב), כל הנשמות יוצאות מאילן אחד גדול שיש בגן עדן למעלה, וכל הרוחות יוצאות מאילן אחד קטן שיש למטה, ובחבורה נקרא (משלי כ, כז) נר ה' מהו נ"ר נוטריקון נשמה רוח והם כמו זכר ונקבה, וזה בלא זה אין להם אורה, ושם מבואר מאמר חכמינו ז"ל, (מועד קטן י"ח ע"ב) שמא יקדמנו אחר ברחמים:

אות יד: וכתב בספר שמות (דף ק"ב ע"ב), מי שנושא אלמנה אנו קורים עליו (משלי י, כג) ולא ידע כי בנפשו הוא (משלי א, יז) כי חנם מזורה הרשת, לפי שאינו יודע אם היא בת זוגו ונדחה האיש הראשון מפניו אם לאו, לפי שנשמת האדם כל י"ב חדש הוא פוקד את רוחו באשתו ובכל לילה יוצא ופוקד לנשמתו וחוזר, ואם האשה שמת בעלה אינה ניסת לאחר, כשנפש האשה הזאת יוצאה מן העולם הזה רוח האיש מתלבש יחד ברוח אשתו ומאירים יחד:

אות טו: כתב בספר שמות (דף ק"ה ע"ב), כי כל מי שלא השתדל בעולם הזה לישא אשה כדי שיהיו לו בנים, זה האיש נפשו מתגלגלת בתוך כף הקלע, וזהו רמז (שמות כא, ג) אם בגפו יבא בגפו יצא, אמנם אם בעל אשה הוא שכבר טרח לקיים ולא יכול, אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכרו אלא ויצאה

אות י: כתב בספר שמות (דף ק"ע ע"ב), במה שאמרו, קשה לזווגם כקריעת ים סוף, שהכונה לאמר, מה קריעת ים סוף לא היה אלא שמתו המצריים בים ונצולו ישראל והיה קשה זה לפני ה' יתברך, שהרי שרו של מצרים היה מקטרג, הללו עובדי עבודה זרה וכו' ואלמלא זכות אברהם לא נצולו, כתיב הכא (שמות יד, כז) לפנות בקר לאיתנו, וכתיב התם (תהלים פט, א) משכיל לאיתן, כך הזווגים. והרי בזווג שני כתיב בכושרות בכי ושירות, מת אדם אחד ונתנה לאדם אחר:

אות יא: כתב בספר ויקרא (דף פ"א ע"א), מי שרוצה לקדש עצמו בתשמיש, לא ישמש אלא מחצי הלילה או מחצות הלילה, לפי שבאותה שעה הקדוש ברוך הוא נמצא בגן עדן ומתעוררת הקדושה העליונה זהו בכל אדם, אבל בתלמיד חכם, מחצות לילה ואילך הוא עת לעסוק בתורה:

אות יב: ושם (דף פ"א ע"א וע"ב), כתב רמז, כי אין השכינה שורה במי שאינו נשוי, וזהו (איוב כג, יג) והוא באחד לא כתיב והוא אחד אלא באחד, לומר כי הוא יתברך נמצא במי שהוא אחד שהוא נשוי, כי (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם (םם) ויקרא שםם אדם, אבל מי שאינו נשוי הוא חצי גוף:

ממנו השכינה. ואם תאמר מי שיוצא לדרך שאין אשתו עמו השכינה חס ושלום בדלה הימנו, יש לומר, כי מי שיוצא לדרך עד שלא יצא בזמן שהוא בעיר זכר ונקבה, יסדר תפלתו לפני ה' ובזה ה' מזדווג עמו.

אות יט: וכתב עוד בספר במדבר (דף קמ"ב ע"ב וקמ"ג ע"א), סוד החבור בליל שבת, לפי שבערב שבת היה בורא רוחות ושדים קודם שיגמור יצירתם, עד שבאת חוה לפני אדם מקושטת ככלה ושמש עמה והניח שאר בריות.

אות כ: וכתב עוד בספר ויקרא (דף ק"ד ע"א וע"ב), שנמצא כתוב בספר שלמה ע"ה, כי בעת חבור האדם עם אשתו שולח ה' צורה אחת בצורת האדם רשומה חקוקה בצלם, ואם נתנה רשות לעיץ לראות, היה רואה האדם על ראש מיטתו צלם א' בצורת אדם, ועד שעומד אותו הצלם ששולח האל יתברך על ראשו אינו נברא האדם, וזהו (בראשית א, כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו, וכשיוצא לאויר העולם הוא הולך וגדל בזה הצלם, ובין ישראל ובין האומות יש להם צלם, אלא כי ישראל הצלם שלהם הוא מצד הקדושה והאומות צלמם מצד הטומאה, ולכך ישראל בחייהם אינם מטמאים, לפי שצלם קדושה עליהם, אבל במיתתם שהולך הצלם מעליהם, נשאר הגוף ריק בלי נשמה ושורה עליו רוח טומאה ומטמא. אבל האומות יש בגופם

אשתו עמו, באים שניהם בגלגול פעם אחרת ואז זוכים לבנים יחד:

אות מז: וכתב עוד בספר שמות (דף ק"ח ע"ב), רמז (שם) אם בגפו יבא, כי מי שסירס עצמו בעולם הזה ולא קיים פריה ורביה וזהו בגפו, שכל העולם אינו עומד אלא על כנף א' של לויתן, וסוד זה בשעה שעומדים זכר ונקבה אלא שסירס הקדוש ברוך הוא הזכר וצנין הנקבה ואינם עושים תולדות, וגם האיש הזה בגפו יבא נכנס תחת אותו כנף שאינו עושה תולדות, הואיל וכך הוא בגפו יצא שם דוחים אותו ואינו נכנס לפרגוד:

אות יז: ובספר בראשית (דף צ"א ע"ב), כתב במאמר שמא יקדמנו אחר ברחמים, הקשה רבי אלעזר, וכי אותו אחר אין לו בת זוג. ותירץ דמשכחת לה כגון ראובן שמת בלא בנים והניח אשה, ובא שמעון אחיו ויבמה ונולד לו בן שאותו בן הוא נפש המת שחזרה נשמתו, נמצא שזהו אחר שאין לו בת זוג אלא אמו היתה בת זוגו, ואם כן זה הבן הנולד הוא חסר וצריך לאשה, וזהו שמא יקדמנו אחר. ואף על פי שאמרתי שיכול לקדם בתפלה ולקחת בת זוג אדם אחר, היינו כשאותו האדם זכאי והאחר חייב, אבל כחנם אינו יכול אף בתפלה.

אות יח: וכתב עוד בספר בראשית (דף ק"ט ע"ב), כי כל אדם צריך להימצא זכר ונקבה, ובזה לא תתפרד

שיצא מהם עיקר רוח הטומאה, אין להם כח לטמא אחרים.

בחיייהם רוח הטומאה כיון שמתו אף על פי שהם טמאים, מכל מקום כיון

צניעות האישה

אות כג: כתב בספר ויקרא (דף י"ט וע"א), תיקון להינצל מלילית, יכוין לבו בעת החבור לשם שמים, ויאמר זה הלשון, עטיפא בקטפא אזדמנת שארי שארי לא תיעול ולא תנפוק לא דיך ולא בעדבך, תוב תוב ימא ארגישת גלגלוי ליך קראן, בחולקא קדישא אחידנא בקדושא דמלכא אתעטפנא. ואחר שיאמר זה, יכסה ראשו וראש אשתו שעה א', וכן בכל עת החבור עד ג' ימים לקליטה, כי מי שאינה קולטת לג' ימים שוב אינה קולטת.

אות כא: כתב בספר במדבר (דף קכ"ה ע"ב וקכ"ו וע"א), אזהרה לאדם שלא יניח לאשתו שתגלה שערותיה, וזה לשונו, אמר ר' חזקיה תונבא [קללה ועונש] יבא ובהלה על מי שמניח לאשתו שתראה משערות ראשה החוצה, והאשה העושה כך גורמת רעות הרבה, גורמת עניות לביתה וגורמת לבניה שלא יהו חשובים בדור וגורמת לבעלה שיהא מקולל, ולכן צריכה האשה שאפילו קורות ביתה לא יראו שערותיה, ואם עושה כך מה כתיב, (תהלים קכח, ג) בניך כשתילי זיתים, מה זית בין בקיץ בין בחורף אינה נובלת עליה והוא חשוב על שאר אילנות, כך בניה יהיו חשובים ובעלה מתברך למעלה ומטה ורואה בני בנים.

אות כד: כתוב בספר שמות (דף ג' ע"א וע"ב), שלשה הם שדוחים השכינה מהארץ ובני אדם צועקים ואינם נענים, מי ששוכב עם נדה לפי שאין טומאה בעולם כשוכב עם נדה, ולא עוד אלא שגורם חלאים רעים עליו ועל זרעו שיוליד מאותה טפה, שהרי כל טומאת הנדה קופצת על השוכב עמה. השני מי ששוכב עם הגויה ובעל בת אל נכר, ועל זה נאמר, (שמות כ, ג) לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' לא תשתחוה. הג' מי שהורג את בניו אותו האיש שאשתו מעוברת, וגורם להרוג העובר שבמעיה זה עון גדול, יש הורג נפשות וזה הורג בניו, אוי לאותו

אות כב: כתב בספר שמות (דף פ"ט וע"א), המשמש מטתו בלילי שבת, יוצאין מהם בנים צדיקים הנקראים בנים לה', ועליהם נאמר, (ישעיה נז, ז) לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, אלו הם תלמידי חכמים שמסרסים עצמם כל ימות השבוע מלהוליד והם ממתנים ליום השבת, וזהו ישמרו לשון המתנה כמו (בראשית לז, יא) ואביו שמר.

האיש, טוב לו שלא יברא, ועל זה העולם מתמוגג מעט מעט ואינו נודע, והקדוש ברוך הוא מסתלק, ודבר וחרב ורעב באים לעולם, שזה האיש ההורג את בניו זו היא נשמה שהולכת ושוטטת בעולם ואין לה נחת רוח.

יום חמישי

כתוב בספר שמות (דף קפ"ד ע"ב), הקשה דבשלמא שעיר אחד לעזאזל ניחא, כדי שיהא טרוד בו ולא יקטר על דרך מה שמשליכין חתיכה לכלב שלא ישוך, אבל שעיר לה' למה, ותירץ, מה שהביא משל נאה ממלך שכעס על בנו, ושלח להביא קוסטינר להרוג את בנו, כיון שבא הקוסטינר בית המלך נתפייס עם בנו, מיד ציוה המלך לעשות סעודה לאכול עם בנו, אמר המלך, אם זה הקוסטינר ידע מסעודתי עם בני יערבב אותה, קרא לממונה על ביתו ואמר לו שים לחם לפני ולפני הקוסטינר כדי שיאכל עמי ויחשוב שמסעודתי אוכל ולא יקטר.

אות כה: טעם לביעור חמץ, כתב בספר שמות (דף קפ"ב וע"א), כל האוכל חמץ בפסח כאילו עובד עבודה זרה, אמר, כי היצר הרע נקרא שאור שבעיסה, נכנס לתוך גופו של אדם מעט מעט ואחר כך הולך וגדל, ומי שהולך אחר עצת היצר הרע הוא עבודה שהיא זרה לאדם, שהרי כתוב, (תהלים פ"א, י) לא יהיה בך אל זר, ואמרו ז"ל, איזהו אל זר שהוא בגוף האדם זה יצר הרע, וכן כתוב בספר שמות (דף מ' ע"ב), חמץ רמז ליצר הרע, מצה ליצר הטוב.

אות כו: טעם שני שעירי יום כפור,

ימי הדין - ראש השנה ויום הכיפורים

אומר, השוטה שיושב לפני המלך תן לו יין וישבחך.

אות כח: וכתב עוד בספר ויקרא (דף ק' ע"ב), ענין יום הדין ראש השנה וימי תשובה ויום הכיפורים, שיעקב אלו ישראל, נותן לעשו שהוא השטן דורון שלא יקטר שהוא השעיר, וזהו רמז (בראשית לג, א) והנה עשו בא וגו' עד וישב עשו ביום ההוא לדרכו שעירה

אות כז: וכתב בספר ויקרא (דף ק"א ע"ב), טעם לשעיר עזאזל ביום כיפור, הוא דוגמת מה שהשטן קטר על ישראל בשנה שעברו בים, אמר לו הקדוש ברוך הוא, (איוב א, ח) השמת לבך על עבדי איוב כדי שיתעכב בו, כך נותנים לו השעיר ביום זה כדי שלא יקטר על ישראל, ואז כשנותנים לו השעיר נעשה סניגורן של ישראל. המשל

כמתנת ידו, לפי שמה שאוכלים העניים, הוא חלק מאותם אושפיזים עליונים, ואם אינו משמח העניים, עליו הכתוב אומר (מלאכי ב, ג) וזריתי פרש חגיכם, ואותם אושפיזים עליונים כולם עומדים והולכים מסוכת זה האדם. אברהם אבינו ע"ה עומד בראשונה ואומר (במדבר טז, כו) סורו נא מעל אהלי וגו' וכולם יוצאים אחריו, יצחק אומר (משלי יג, כה) ובטן רשעים תחסר, יעקב אומר (משלי כג, ח) פתך אכלת תקיאנה, ושאר הצדיקים אומרים (ישעיה כח, ח) כי כל שלחנות וגו', דוד המלך אומר (שמואל-א כה, לח) ויגוף ה' את נבל וגו' ה' יצילנו אמן.

בשעת הנעילה שכבר ס"מ לקח אותו השעיר לחלקו, מה כתיב בתריה, (בראשית לג, יז) ויעקב נסע סכותה שהולכים ישראל לעשות מצות סוכה. **אות כט:** למצות סוכה, כתב בספר ויקרא (דף ק"ג ע"ב), כתיב (ויקרא כג, מב) בסכות תשבו, וכתיב ישבו בסכות, רמז כי ביום הסכות באים אורחים לתוך הסוכה, אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים. רב המנונא סבא היה שמח ועומד על פתח הסוכה מבפנים ואומר, אושפיזים עליונים שבו, וצריך האדם לזמן העניים בסוכה, ולא הטריחה עליו התורה יותר מדאי אלא (דברים טז, יז) איש

מצות מזוזה

לכן אינו יכול עמו, לכן אזהרה לאדם שלא יטנף בשער ביתו, ולא יטיל מים עכורים, לפי שלא יזלזל בכבוד שמים שהוא על הפתח, ועוד שאז יש רשות לאותו השד לחבל.

אות לא: וכתב עוד בספר דברים (דף רס"ו וע"א), כי בשעה שמלאכי חבלה קרבים לפתח האדם, זוקפים עיניהם ורואים שם שדי בפתח ובורחים, ואם תאמר, אם כן יכתוב בפתח שם שדי בלבד למה כל פרשת שמע, יש לומר, שצריך לכתוב שם שדי והפרשה, שאז מתעטר המלך ויוצא בכל חילו, ולכן כותבים שם שדי, כנגד והיה שבפנים, כדי שיהא שמור מבית ומחוץ.

אות ל: למצות המזוזה, כתוב בספר דברים (דף רס"ג ע"ב), שנמצא כתוב בספר שלמה המלך ע"ה, כי סמוך לפתח הבית מצד שמאל, יש שד אחד ויש לו רשות לחבל האדם, כיון שרואה האדם שם האל יתברך ומזכירו, אינו יכול השד עמו, ואם תאמר, אם כן כשיוצא האדם מפתח ביתו השד עומד לצד ימין והמזוזה לצד שמאל, יש לומר, כי כל דבר הולך אחר מינו באדם, יש שני מלאכים אחד מימין והוא יצר הטוב, ואחד משמאל והוא רע, כשהאדם הולך ויוצא מביתו, זוקף עיניו השד ורואה ליצר הרע שהוא מימינו והוא לצד שמאל, הוא גם כן הולך ונדבק עמו, ובאותו הצד היא המזוזה,

אותו בחלום, וכשיוצא ונכנס בפתח ביתו, שמים ידים על ראשו ואומרים לו, אוי לפלוני שיצא מרשות רבו, לכן אדם צריך הרבה לזהר במצות המזווה, ודוד מפרשה (תהלים קכא, ח) ה' ישמור צאתך ובואך.

אות לב: וכתב עוד בספר דברים (ד) וס"ז וע"א), כי זה הרוח השורה בפתח, יש לו שס"ה שמשים כמנין ימות החמה, וכל אחד משמש יומו ומקטרגים בו לילה ויומם, ביום הם מקטרגים אותו ובלילה מצערים

מצוות ברכת המזון וברכתה על הכוס

מאריכין לו ימיו, בשביל שבאים עניים שהם חשובים כמתים והוא מחיה אותם, וכשם שהוא מחיה אותם, כך הקדוש ברוך הוא מאריך ימיו. ועוד כי העניות מצד אות דלי"ת וצריך לכבד זאת האות בסוד כל המאריך בדלי"ת של אחד.

אות לו: מצות ד' צומות, כתב בספר בראשית (ד) ק"ע ע"ב), [ראה ניצוצי אורות] רמז בתורה לד' צומות (בראשית לב, ג) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, כל האוכל בט' באב כאלו אוכל גיד הנשה, ויש רמז, ג' שלשה בתשרי, יו"ד עשרה בטבת, דלי"ת צום הרביעי, א"ת בהפך נוטריקון תשעה אב, הנשה למה נקרא כך, כלומר גיד שהוא מנשה ומשכח את האדם מידי יראת שמים ששם יצר הרע רבוין.

אות לז: מצות בשר בחלב ודברים טמאים, כתב בספר שמות (ד) קכ"ה ע"ב), כל האוכל (שמות כג, יט) גדי בחלב אמו הוא גורם להביא דינים רעים

אות לג: למצות ברכת המזון, כתב בספר דברים (ד) קפ"ו ע"ב), ענין הזמנה לברכת המזון, הטעם, כי בשעה שאדם אוכל על שלחנו, השכינה נמצאת שם וסטרא אחרא גם כן, ובשעה שמזמין האדם לחברו ואומר הב לך ונברך, צד הטומאה נכפפה ובורחת משם, אבל אם אינו מזמין, צד הטומאה שמחה שסוברת שיש לה חלק באותו ברכה. ואם תאמר, בשאר ברכות גם כן יזמין האדם מטעם זה, יש לומר, כי מה שהוא מברך על אותו פרי הוא הזמנה, אמנם בברכת המזון שקודם ברוך בורא פרי הגפן ועכשיו רוצה לברך על מזונו, הוא דבר אחר וצריך זימון.

אות לד: וכתב בספר בראשית (ד) ר"ג ע"א), רב המנונא סבא היה נזהר שלא לתת כוס ברכה לשום אדם, אלא הוא בעצמו היה נוטלו בשתי ידיו בימינו ושמאלו, דכתיב (תהלים קטז, יג) כוס ישועות אשא.

אות לה: וכתב בספר דברים (ד) רע"ג ע"ב), בשבח המאריך על שולחנו

אלהים מפניו, וכל החיות היו שולטות בו, וחנניה מישאל ועזריה שנצולו מכבשן האש על שלא אכלו מפת בג המלך, וזהו שכתב (דניאל א, טו) נראה מראהם טוב שלא נשתנה מהם הצלם אלהים כמו השאר.

בעולם, ואם מוליד בן באותם הימים נותנין לו נשמה מצד הטומאה, והאיש הזה מתירא מחיות רעות, לפי שבעיניהם נראה האיש הזה כגדי שאין צלם אדם בפניו, ולזה נבוכדנצר שכל מאכלו היה בשר בחלב, הוסר צלם

יום ששי

כיוצא בהם, כל האילנות שעושים פירות סוד אחד מהם חוץ מן התפוחים, וכל אותם שאינם עושים פירות סוד אחד הם, וכולם ממקום אחד יונקים חוץ מערבי נחל, וכל העשבים שהם קטנים, הם סוד אחד חוץ מן האזוב מאם אחת נולדו, כל עשבי הארץ שנתמנה עליהם שרים בשמים כל אחד ואחד סוד בפני עצמו ואין האדם יודע, ולכך כתיב (ויקרא יט, יט) שדך לא תזרע כלאים, שכל אחד ואחד נכנס בפני עצמו ויוצא בפני עצמו, זה שאומר איוב (איוב לח, לג) הידעת חקות שמים וכתיב (ישעיה מ, כו) לכולם בשם יקרא, שאין הקדוש ברוך הוא רוצה לערבכם וקורא לכל שר בפני עצמו.

אות מ: וקרוב לזה כתוב בספר דברים (ד' פ"ו ע"ב), בפסוק (דברים כב, ט) לא תזרע כרמך כלאים, כי כשברא הקדוש ברוך הוא עולמו, התקין כל דבר ודבר ומנה עליהם שרים עליונים, וכל דבר ודבר יונק מאותו שר הממונה עליו, וזהו (משלי לא, טו) וחק לנערותיה, כיון

אות לח: מצות לא תלין נבלתו, כתב בספר בראשית (ד' קס"ט ע"ב), הטעם, כי כל מי שהולך יחידי בעתים ידועות במקומות ידועים אפילו בעיר, שורה עליו רוח הטומאה, לפיכך בכל זמן לא ילך האדם יחידי בעיר, אלא במקום שבני אדם מצויים, ולכן גם כן לא ילך האדם יחידי בלילה, כיון שאין בני אדם מצויים, וזה עצמו טעם (דברים כא, כג) לא תלין נבלתו, שלא יהא הגוף מת בלא רוח על הארץ בלילה.

אות למ: מצות כלאים, כתב בספר שמות (ד' ט"ז ע"ב), רבי אבא כשהיה רואה האילן שפירותיו הם (עושות) [עוף הפורח], היה בוכה ואומר, אם היו יודעים בני אדם אילן זה מה חכמה רומז, היו מקרעין לבושיהם עד טבוריהם בשביל שנשכחה החכמה מהם, אין לך כל דבר שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו שלא בראו להראות דבר חכמה לבני אדם, כמו שאמר רבי יוסי, יש אילנות שנראה בהם חכמה אלהית, כגון חרוב ודקל ופסתק וכל

שאמרו ז"ל כאלו עשאוני, וזהו סוד (שמואל-ב ח, יג) ויעש דוד שם, שלפי ששמר המצות זכה לעשות שם ממשי.

אות מד: וכתב בספר שמות (דף פ"ה ע"ב), כי כל המצות הם תלויות בגופו יתברך, יש בראש ויש בעין ויש באוזן וכיוצא בהם, ואין שום מצוה חוץ ממנו, ולכן מי שפושע במצות התורה פושע בו יתברך, ולזה כתיב (ישעיה סו, כד) האנשים הפושעים בי ממש, והקדוש ברוך הוא עצמו מגלה עונם במקום שחטאו בו, וזהו (איוב כ, כז) יגלו שמים עונו, זה הקדוש ברוך הוא, ואחר כך וארץ מתקוממה לו.

אות מה: מצות עגלה ערופה, כתב בספר בראשית (דף ר"ו ע"ב), שהטעם לפי שכל בני אדם המתים הם עוברים ע"י מלאך המות, זולתי הנהרג, שהקדימו בני אדם להמיתו קודם זמנו, וכשירדעים ההורג ונעשה בו דין, אין דין למעלה, אבל כאן שלא נודע מי הכהו, יש כח למקטרגים לשלוט באותו מקום ולקטרג, ולכן להעביר הדין מאותו מקום ולתקנו מביאים עגלה.

אות מו: מצות ספירת העומר, כתב בספר ויקרא (דף צ"ז ע"א וע"ב), שנו בתוספתא כי ישראל אף על פי שיצאו משעבוד מצרים, עדיין לא היו טהורים לגמרי, וזהו ספירת העומר, כי כמו שהנדה סופרת ימי טומאה, כך ישראל כשיצאו ממצרים ספרו חמשים יום, ולכן הוא הטעם שאין הלל גמור

שלקח אותו חק נקראים חקתי ואלו הן (איוב לח, לג) הידעת חקות שמים כל מי שמערב וזורע מין אחד באחר, גורם לעקור השרים משולטנותם ומכחיש פמליא של מעלה, וזהו רמז (ויקרא יט, יט) את חקתי תשמרו שדך לא תזרע כלאים.

אות מא: מעלת כל המצות כתוב בספר שמות (דף קס"ו ע"א), מי שמשתדל בעולם הזה בעשית המצות, מכל מצוה ומצוה נעשית לו נר אחד להדליק בה לעולם הבא, וכל מי שמשתדל בתורה, זוכה לעשות אור כדי להדליק את הנר, וזהו (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, ולכן צריך האדם להשתדל בלמוד התורה ובמעשה המצוה שצריך נר ואור, כי האור אינו מועיל בלא נר, והנר אינו מועיל בלא אור.

אות מב: וכתב בספר ויקרא (דף פ"ג ע"ב), מי שעושה מצוה אחת, אותה מצוה עולה למרום ועומדת לפני האל יתברך ואומרת, רבונו של עולם, אני מאיש פלוני שעשאני, והקדוש ברוך הוא מאותו היום והלאה שם לאותה מצוה שתהיה פקידה להטיב לאיש ההוא שעשאה, והעבירה בהפך, ואם חוזר בתשובה, הקדוש ברוך הוא מעבירה ממנו, ועליו כתיב (שמואל-ב יב, יג) גם ה' העביר חטאתך.

אות מג: וכתב בספר ויקרא (דף ק"ג ע"א), כל מי שעושה המצות ושומרם, כאילו עושה שם למעלה, וזהו

ויקרא (דף נ"ז ע"ב), וזה לשונו, מכאן למדנו כל מי שיסורים באים עליו הם כפרת עונותיו, וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירין עונותיו מן העולם, ולכן ביום כיפור קורים פרשת אחרי מות, כדי שישמעו העם ויצטערו על מיתתן של צדיקים ויתכפר להם, וכל מי שמצטער על מיתת הצדיקים או מוריד דמעות, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו (ישעיה ג, ז) וסר עונך, ולא עוד, אלא שלא ימותו בניו בימיו, ועליו הכתוב אומר (ישעיה נג, ז) יראה זרע יאריך ימים.

אות נא: טעם הריח במוצאי שבת, כתוב בספר ויקרא (דף ל"ה ע"א), שמצאו איש אחד וג' ענפי הדס בידו וקרבו אצלו, אמרו לו למה זה לך, והשיב, להריח בו כנגד הנשמה שהולכת בליל מוצאי שבת, אמרו לו ג' ענפים למה, כנגד אברהם יצחק ויעקב, אני קושרם יחד ומריח בהם שכתוב (שיר השירים א, ג) לריח שמניך טובים, שבזה הריח מתקיים חולשת הנפש באמונה זאת.

אות נב: מצות חליצה, כתב בספר במדבר (דף ק"פ ע"א), שהטעם שהוא במנעל, על דרך שאמרו, כל מה שלוקח המת בחלום מן הבית הוא טוב חוץ ממנעל, והרמז שמונע רגלו מזה העולם, אמנם בחיים הוא להפך, כי הרוצה לקיים כל דבר (רות ד, ז) ושלף איש נעלו, רמז שיתקיים בזה העולם עם קנינו, ולכן האשה היא חולצת נעל אחי

בימי הפסח כמו בסוכות, שעדיין אין ישראל שלימים.

אות מז: מצות הציץ, כתב בספר שמות (דף ר"ח ע"ב), כל אותם עזי פנים, כשהיו מסתכלים בציץ היה נשבר לבם, לפי שהציץ עומד על נס, ומי שהיה מסתכל בציץ מתוך הארת השמות הקדושים, ואותיות הקדושים שבו היה יוצא אור גדול, ועל ידי זה אימה נופלת עליהם וחוזרים בתשובה.

אות מח: מצות כופר נפש, כתב בספר שמות (דף קפ"ז ע"ב), כך היה בתחילה, היו מכניסים כל השקלים ואחר כך מברכין לישראל ומונים הכופר וחוזרים ומברכים, נמצאו ישראל מבורכים ב' פעמים.

אות מט: מצות נשיאות כפים, כתוב בספר במדבר (דף קמ"ז ע"א וע"ב), הקשה רבי יצחק, מה טעם אמרו אסור להסתכל בכהנים בשעה שהכהנים פורשים כפיהם, כיון שהשכינה אינה נראית כשאדם חי, כמו שכתוב (שמות לג, ט) כי לא יראני האדם וחי, והשיב רבי יוסי, משום דשם הקדוש ברוך הוא רמוז באצבעות הידים ולכן לא יסתכל. עוד כתב, כי בשעה שנושאים כפיהם היא שעת רצון ואין דין באותה שעה, לכן יבקש רחמים. מי שחלם ונפשו עגומה, יאמר רבונו של עולם וכו' ויהפך לו הדין לרחמים.

אות נ: טעם שאנו קורין פרשת אחרי מות ביום הכיפורים, בספר

אות נה: כתב עוד שם (בדף ק"ו ע"ב), הקדוש ברוך הוא הטיב עם בני האדם, כשהם בני י"ג ומעלה מלוח עמהם ב' מלאכים השומרים אותו, אחד מימין ואחד משמאל, כשהאדם הולך בדרך טוב כולם שמחים עליו ומכריזים לפניו, תנו כבוד לדיוקן המלך, וכשאדם חייב עצבים בו, וזהו שרמזו הכתוב אצל בעלי תשובה (ישעיה נז, יח) דרכיו ראיתי וארפאהו, שסייעתיו שיעשה תשובה, ובזה כיון ששב (ישעיה נז, יח) ואשלם ניהומים לו ולאבליו, הם המלאכים השומרים אותו שהיו עצבים עליו.

אות נו: ענין הנשבע לשקר, כתב בספר שמות (דף צ"א ע"ב), כשהקדוש ברוך הוא ברא העולם, שם על פי התהום צרור אחד ושמו יתברך חקוק עליו והטביעו בתוך התהום כדי שלא יציפו המים את כל העולם ועוד היום הוא שם, וכשהאדם נשבע באמת, אותו צרור עולה ומקבל אותה השבועה וחוזר ומתקיים על התהום, ואותה השבועה מקיימת העולם, אבל בשעה שנשבע לשקר, אותו צרור עולה לקבל אותו שקר והמים הולכים ושטים, ואותיות הצרור פורחות בתוך האותיות לתהומות ורוצים המים לכסות העולם, עד שרומז הקדוש ברוך הוא לממונה אחר הממונה על ע' מפתחות בסוד שם המפורש הקדוש וחוזר והולך אצל הצרור וחקוק בו השם כבראשונה.

המת, לרמוז, כי זה האדם שלא בנה בית אחיו, וזאת האשה שהיא עטרת בעלה נוטלת אותו הנעל, לרמוז, שהיא מקבלת אותו וכבר נחה רוח המת במקומו, וזה הנעל הוא של המת שמקבלת אותו האשה, והוא בהפך מכשהמת נוטל המנעל מן החי.

אות נז: טעם מצות לא תרצח לא תנאף לא תגנוב, שכתוב בהם פסיק, ובלא תענה אין כתוב, כתב בספר שמות (דף צ"ג ע"ב), הטעם שאם כתב לא תרצח בלא פסיק, היה נראה שאסור להרוג אפילו את הרשע, ואם כתב לא תנאף בלא פסיק היה נראה אפילו עם אשתו, ואם כתב לא תגנוב בלא פסיק, היה נראה שאסור התלמיד לגנוב דעת רבו בתורה, או אסור לדיין לגנוב דעת הרמאי בעת עמדו למשפט, לכך כתוב פסיק, לרמוז, יש בדבר אסור ומותר, אבל בלא תענה אין פסיק שהוא אסור לגמרי. ואם תאמר, אם כן גבי לא תחמוד יאמר בפסיק לפי שחמוד התורה הוא מותר, ויש לומר שכאן עשה פרט (שמות כ, יד) בית רעך, אבל חמוד התורה מותר ואינו מדבר בזה.

אות נד: למעלת בר מצוה, כתב בספר שמות (דף צ"ח ע"א), כל מי שזוכה ל"ג שנה והלאה נקרא בן לכנסת ישראל, וכל מי שזוכה מעשרים שנה ומעלה נקרא בן להקדוש ברוך הוא, שלמה ע"ה כשהיה בן עשרים שנה אמר (משלי ד, א) כי בן הייתי לאבי, לאבי הודאי.

רבי חייא, כל המוציא לשון הרע נטמא כל איבריו וראוי להסגר, לפי שאותו הדבור עולה ומעורר עליהם רוח הטומאה, בא ליטמא מטמאין אותו.

אות נמ: מעלת מזכיר שם שמים במעשיו, כתוב בספר ויקרא (דף נ' ע"א), מי שבונה בנין צריך להזכיר שם שמים עליו בתחלה ולומר, אני בונה זה לעבודת השם, ואם לאו הרי צד הטומאה מוכן לשלוט עליו, זהו (ירמיה כב, יג) הוי בונה ביתו בלא צדק, והוא הדין לכל דבר.

אות נו: עונש מוציא מפיו מה שלא שמע מרבו, כתב בספר שמות (דף פ"ז ע"א), כל מי שמוציא מפיו בשם רבו מה שלא שמע ממנו, הקדוש ברוך הוא עתיד להפרע ממנו בשעה שיוצא נשמתו ורוצה להיכנס למקומה דוחים אותה, כתיב הכא (שמות כ, ד) לא תעשה לך פסל, וכתיב התם (שמות לד, א) פסל לך, כלומר לא תעשה לך פסל, לא תעשה לך תורה אחרת שלא שמעת ולא קבלת מרובך.

אות נח: עונש מדבר לשון הרע, כתוב בספר ויקרא (דף נ"ג ע"א), אמר

יום שביעי

מעלת הבריאה

חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמות, וזה חס ושלוש גרעון אליו יתברך, דמשמע הא בכל חכמי ישראל יש והרי אתם מדייקים כעין זה הדיוק ואומרים (דברים לד, י) ולא קם נביא בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, הכא נמי נימא הכי, בכל חכמי הגוים מאין כמות אבל בחכמי ישראל יש, אמרתי לו, ודאי הוא כן מי מחיה מתים הקדוש ברוך הוא, באו אליהו ואלישע והחיו מתים. מי מנהיג השמש, הקדוש ברוך הוא, בא יהושע ואמר לו דום, ולא עוד אלא (שמואל ב כג, ג) שצדיק מושל ביראת אלקים, מיד הלך אותו

אות א. כתב בספר בראשית (דף ז' ע"ב), פתח ר' שמעון ובכה, אמר (חבוקק ג, ב) ה' שמעתי שמעך יראתי, זה הפסוק אמרו חבוקק בשעה שראה מיתתו [ותחיתו] על ידי אלישע, ולמה נקרא חבוקק, לפי שכתוב (מלכים ב ד, טז) למועד הזה כעת חיה את חובקת בן, ונקרא חבוקק על שם שני חבוקין, אחד של אמו ואחד של אלישע הנביא, דכתיב (מלכים ב ד, טז) פיו על פיו:

אות ב. עוד שם (בדף ט' ע"ב), אמר רבי אלעזר, פעם אחת בא פילוסוף אחד והקשה אלי, כתיב (ירמיה יז, ז) כי בכל

בבי"ת, סבר שמא יטעו אצטגניני פרעה, מזה הטעם עצמו אמר, כה אמר ה' שעשה עצמו בפני אצטגניני פרעה, כאילו לא ידע באספקלריא המאירה.

אות ו: וכתב בספר דברים (דף רפ"ה ע"א), טעם למה כל הנביאים אמרו שיר בלשון זכר, ומשה רבינו ע"ה אמר שירה שהוא לשון נקבה, והשיב, כי אדרבה משה רבינו ע"ה עלה במדרגה והתחיל מלמטה למעלה והם ירדו מלמעלה למטה.

אות ז: בספר דברים (דף ר"פ ע"א) כתב, כי נבואת (ישעיה נב, יג) הנה ישכיל עבדי, על משה רבינו ע"ה נאמרה.

אות ח: כתב בספר ויקרא (דף ח' ע"א), כי בנביאי האומות מצינו שכתוב (במדבר כב, ט) ויבוא אלקים אל בלעם, ובנביאי ישראל אין כתוב כן, והשיב, כי אלקים זהו רמז על השרים, כי הקדוש ברוך הוא מוסר הע' אומות וכל הארצות לשבעים שרי מעלה, וישראל וארץ ישראל לקח לחלקו, זהו שכתוב (דניאל ט, יט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך.

פילוסוף ונתגייר בכפר שחלים והיה אדם גדול ונקרא יוסי קטינאה:

אות ג: כתב בספר בראשית (דף ח' ע"ב), שצריך האדם להשמר מלפתוח פיו לשטן, וזהו (קהלת ה, ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא.

אות ד: וכתב בספר בראשית (דף פ"ה ע"א), הקשה, וכי יונה היאך היה (יונה א, ג) בורח מלפני ה', והשיב, כי לפי שאין הנבואה שורה אלא בארץ, לכך היה בורח שלא יתגלה אליו.

אות ה: כתב בספר במדבר (דף קצ"ח ע"א), טעם (יהושע כד, ב, שמואל א, י, יח. ישעיה י, כד. ירמיה ב, ה) כה אמר ה' שכתוב בכל הנביאים, ובמשה רבינו ע"ה לא כתב, [אלא מסר נבואתו לשומעים בלשון זה הדבר אשר צוה ה' ולא אמר בלשון כה אמר ה'], והשיב, כי שאר הנביאים שראו באספקלריה שאינה מאירה כתוב בהם כה אמר ה', כלומר כיוצא בזה מה שאין כן במשה ע"ה. אמר הכותב, ואין להקשות ממה שכתוב במשה רבינו ע"ה (שמות יא, ד) כה אמר ה' כחצות וכו', שהרי אמרו בגמרא, שאמר כחצות ולא

מעלת השם יתברך

אות א: שנקראו על שמו, ושמים שם הקדוש ברוך הוא.

אות ב: עוד בספר בראשית (דף רל"ב ע"א), פתח רבי יהודה ואמר (בראשית מח, טז) המלאך הגואל, זה

אות א: כתב בספר שמות (דף רע"א ע"א), בשם ספר הבהיר, ומנא לן דהקדוש ברוך הוא אקרי שמים, שנאמר (מלכים א, ח, לב) ואתה תשמע השמים. אטו שלמה ע"ה מתפלל אל השמים, אלא

וליחדו בשש צדדים עליונים, וזהו רמז שש תיבות בפסוק (דברים ו, ד) שמע ישראל, ואחר כך לרוממו בשש צדדים אחרים, שש תחתונים למטה וזהו רמז שש תיבות אחרות ב' ש' כ' מ' ל' ו'.

אות ה: עוד בספר בראשית (דף צ"ב ע"ב), חצות לילה אקום להודות (תהלים קיט, סב), הקשה דהוה ליה למימר בחצות לילה, והשיב, כי להקדוש ברוך הוא היה מדבר שנקרא חצות לילה, על שם שבאותה שעה נכנס עם הצדיקים בגן עדן להשתעשע.

אות ו: עוד בספר בראשית (דף קכ"ד ע"ב), מדרש הנעלם (תהלים מז, כג) כי עליך הורגנו כל היום, אמר רב נחמן, כל המוסר נפשו בזה הכתוב מעלה עליו ה' יתברך כאילו נהרג עצמו עליו ונוחל ארבע מאות עולמות [לעולם הבא]. אמר רב יוסף והא תנן מאתים, [אמר רב נחמן מאתים] על התורה ומאתים על שמסר נפשו בכל יום על קדושת שמו יתעלה.

אות ז: בספר בראשית (דף ר"ט ע"ב), מי שמקנא להקדוש ברוך הוא, אין מלאך המות יכול לשלוט עליו, כשאר בני אדם ומתקיים בו השלום, ראיה מפנחס ע"ה.

המלאך הוא גואל העולם ושומר בני האדם, לפעמים נקרא זכר ולפעמים נקרא נקבה, כשהוא מריק ברכה ורחמים נקרא זכר כמו הזכר המשפיע, וכשהוא מלא דין נקרא נקבה, כמו הנקבה שהיא מלאה מן העובר.

אות ג: עוד בספר בראשית כתב בדף רמ"ז ע"ב), רמז שאסור לאדם בבקר שיאכל קודם שיברך להקדוש ברוך הוא, וכן לא יברך לחברו קודם, וזהו (בראשית מט, כז) בבקר יאכל עד, רמז לקרבן של שחר שהוא של הקדוש ברוך הוא שנקרא (ישעיה כו, ד) עדי עד, ואחר כך תקריבו את קרבנכם, שהוא יתברך מחלק ומריק ברכה לעליונים ולתחתונים.

אות ד: עוד כתב בספר שמות (דף כ"ז ע"ב), וזה לשונו, (דברים ד, לט) וידעת היום והשבות אל לבבך, כי ה' הוא האלקים אמר, לבבך ולא לבך, רמז כי ממה שאתה רואה שיש באדם אחד ב' יצרים יצר הטוב ויצר הרע, תדע ותבין כי ה' שהוא מדת הרחמים, הוא עצמו האלקים שהוא מדת הדין ואינו כמו שחשבו הפילוסופים שפועל הטוב אינו פועל הרע.

וכתב בספר בראשית (דף י"ב ע"א), לידע שיש אלוה גבוה מעל גבוה

יום שמיני

מעלת הצדיקים

שתים הנה קוראותיך, וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו, מורידם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן, והופך מדת הדין לרחמים ומרחם עליהם.

אות ד: עוד כתב שם (בע"א), אמר רבי יוסי (זכריה יד, א) הנה יום בא לה', וכי כל הימים אינם שלו, אלא אמר רבי אבא, מלמד ששאר הימים ניתנו לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא, לעשות דין בעובדי עבודה זרה, לכך כתיב (ישעיה ב, יא) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

אות ה: עוד כתב בספר שמות (דף פ"ז ע"ב), בפרשת לא תשא, אמר רבי שמעון בר יוחאי, אין ברכתו של הקדוש ברוך הוא שורה על ריקם, מנא לן מאלישע, שאמר לשונמית (מלכים ב ד, ב) מה יש לך בבית, ולזה אסור לאדם לברך על שלחן ריקם, ולכן צריך האדם לסדר שלחנו בלחם אחד יותר לברך עליו.

אות א: כתב בספר דברים (דף רס"ג ע"ב), גדר האהבה שימסור האדם נפשו על קדושת שמו כאברהם, מכאן למדנו, מי שאוהב להקדוש ברוך הוא, הוא מקיים 'הדברות וי' נסיונות שנתנסה אברהם אבינו ע"ה, כל נסיון מכוון כנגד דבור אחד.

אות ב: כתב בספר במדבר (דף ק"ח ע"א), כתוב אחד אומר (תהלים ק, ב) עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחד אומר (תהלים ב, יא) עבדו את ה' ביראה, כאן בזמן שבית המקדש קיים בשמחה, וכשאין בית המקדש קיים שאסור לשמוח ביראה.

אות ג: כתב בספר שמות (דף י"ט ע"א), כשהקדוש ברוך הוא מרחם על ישראל, מביא למדת הדין וכופהו ומרחם עליהם, והיינו דתנן, שהקדוש ברוך הוא מוריד ב' דמעות לים הגדול, מה הם, תנא בעשרה כתרי המלך יש שתי דמעות והם שתי מדות דין שהדין בא משתייהם, כמה דאת אמר (ישעיה נא, יט)

מעלת המלאכים

אות א: ואיננו בשם זה, כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו.
אות ב: בחלק ג' (דף ש"ז ע"ב), כתב (בראשית

(דף קע"ט ע"א), ספרא דצניעותא, (בראשית ה, כב) ויתהלך חנוך את האלהים ולא את ה'.

במשמרה שניה, הכרובים מקישים כנפיהם פעם שנית ופורשים אותם ונשמע קול נגון שלהם למעלה, ואז מתחילים לשורר מלאכי עליון כגון כנפי הכרובים (תהלים קכה, א) הבוטחים בה' כהר ציון וכו', ואז הקדוש ברוך הוא מעורר כל חיל שמים לכביה ובוטט ברקיע ומזדעזעים עליונים ותחתונים.

במשמרה שלישית של לילה חוזרים הכרובים ומקישים כנפיהם ופורשים אותם למעלה ומנגנים, וקול ניגונם הוא נשמע עד לרקיע, ומה שירה אומרים, (תהלים קיג, א) הללויה הללו עבדי ה' יהי שם ה' מבורך וכו', ממזרח שמש עד מבואו, ואז כל המלאכים הם משוררים במשמרת שלישית וכל כוכבי שמים פותחים שירה (איוב לח, ז) ברן יחד כוכבי בקר וכו', וכתוב (תהלים קמח, ג) הללוהו כל כוכבי אור.

אות ה: כתב בספר בראשית (דף ר"ל ע"א), (ירמיהו ג, ד) צללי ערב הם המלאכים המקטרגים ורוגזי הדינים המזומנים לעת ערב, ועל זה שנינו, בכל התפלות צריך אדם לכוין, ויותר בתפלת המנחה, לפי שבאותה שעה שורה מדת הדין בעולם.

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף נ"ח ע"א) [ובזהר חדש], בפסוק (בראשית ו, ד) הנפילים היו בארץ, שהם עזא ועזאל, ועיין שם באורך ענין עזא ועזאל, ושם במדרש רות באורך ענין זה וגם ענין המלאכים, כי כשמלאך אחד מתעכב

א, כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו, זה מט"ט בצלם אלהים ברא אותו דא ס"מ דאקרי אלהים אחרים (שמות כ, ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, זכה אדם בורא אותו בצלם מט"ט ויהיה לו עזר לעשות המצות, לא זכה בורא אותו בצלם ס"מ שהוא מנגדו, ושניהם הולכים עם האדם בב' צורות.

אות ג: כתב בספר בראשית (דף מ"ו ע"ב), (בראשית א, כ) ועוף יעופף, אמר רבי אלעזר יעוף מיבעי ליה, אמר רבי שמעון זה הוא סוד, ועוף זה מיכאל, יעופף זה גבריאל, שכתוב בו (דניאל ט, כא) מועף ביעף. על הארץ, זה אליהו שנמצא תדיר בארץ. על פני, זה מלאך המות. אמר לו רבי אבא, והלא מלאך המות נברא בשני, אלא על הארץ זה רפאל, שהוא ממונה לרפאות אנשי הארץ, על פני רקיע השמים זה אוריאל (בראשית א, כא) ואת כל נפש החיה הרומשת אלו ישראל, אשר שרצו המים, אין מים אלא תורה.

אות ד: כתב בספר בראשית (דף ר"א ע"א), בשעת בוא השמש, הכרובים היו מקישים כנפיהם והיו פורשים אותם והיה נשמע קול נגון כנפיהם למעלה, ואז מתחילין לנגן אותם המלאכים האומרים שירה במשמרת ראשונה של לילה לפני הקדוש ברוך הוא, ומה שירה היו אומרים (תהלים קלד, א) הנה ברכו את ה' וכו' שאו ידיכם קדש, וזו היא התחלה למלאכים לשורר.

אות י: כתב בספר ויקרא (ד' ס"ד ע"ב), אלף ותק"ן רבוא בעלי שיר של מלאכים שעומדים לפני הקדוש ברוך הוא שמזמרים ביום, ואלף ותקמ"ח בצהרים, ואלף ות"ק ותשעים רבוא באותה שעה שנקראת בין הערבים, ואלו נקראים בעלי יללה, לפי שבאותה שעה היא עת דין שדן הקדוש ברוך הוא לרשעים בשבעה נהרות של אש, ובאותה שעה מתעורר יצחק והרשעים צווחים בגיהנם (יומיה ג, ד) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, וכשמגיע הלילה, אלו האל"ף ותקמ"ח כולם הם משוררים, וכן ביום, ובכל יום ויום הקדוש ברוך הוא מעורר לאברהם ומחייהו ומשליטו בכל בקר לפי שהבקר שלו, שנאמר (בראשית כב, ג) וישכם אברהם בבקר.

אות יא: עוד בספר ויקרא (ד' ק"ז ע"ב) כתב, בפסוק (ויקרא כד, טו) איש כי יקלל אלהיו, פירוש, מי שיקלל שם אלהים אינו חייב מיתה אלא ונשא חטאו, לפי שיכול לטעון שלא קלל אלא לאחד מן השרים שהמלאכים נקראו אלהים, אבל (ויקרא כד, טז) ונוקב שם ה' מות יומת, לפי שאין לו במה לתלות.

ובדף ק"ז (ע"א) כתב כי אין ראוי לאדם לקלל לשום שר, שאף שהם שרי האומות הם שמשי האל יתברך ברצונו:

אות יב: וכתב בספר שמות (ד' צ"ו ע"א), בפסוק (תהלים מז, ט) מלך אלהים על גוים, כי שם אלהים הוא

בעולם הזה שבעה ימים זה אחר זה, שוב אין לו כוח לעוף לעלות למקומו.

אות ז: כתב בספר בראשית (במדרש הנעלם) (ד' ק"א ע"ב), בפסוק (בראשית יח, ט) הנה באהל, אמר, שהמלאכים אין יודעים בעולם הזה כלום רק מה שנמסר להם לדעת, ולזה שאלו איה שרה, ולזה כתיב גם כן (שמות יב, יב) ועברתי בארץ, וכי לא היה להקדוש ברוך הוא שליח לעשות זה, אלא לפי שהמלאכים אין מבחינים בין טפת בכור לטיפת פשוט, שלא ניתן להם לדעת זה ואינם יודעים אותו אלא הדברים העתידיים, לפי שהקדוש ברוך הוא רוצה להביא דבר על העולם, מעביר כרוז בכל הרקיעים והם שומעים.

אות ח: כתב בספר בראשית (ד' קי"ט ע"ב), אמר רבי יהודה, שלוחים שהם מצד הרחמים אינם עושים שליחות דין, ואם תאמר הא תנן, שהמלאך שנגלה לבלעם של רחמים היה ונהפך לו לדין, יש לומר דהתם נמי לרחם על ישראל היה שליחותו ומאליו נמשך דין לבלעם המנגדם.

אות ט: כתב בספר בראשית (ד' קמ"ד ע"א), הקשה, כי אחר שכתוב (תהלים קד, ד) משרתיו אש לזהט, איך יכול יעקב להיאבק עם האיש, והשיב, מכאן למדנו, כי המלאכים בבואם לעולם הזה הם מתגשמים ומתלבשים בגוף, וזהו שכתוב אצל אברהם ע"ה (בראשית יח, ח) ויאכלו.

המושל על אומות העולם ולא שם ה' שהוא על ישראל, שנאמר (דברים ד, ז) ואתם הדבקים בה'.

אות יג: וכתב בספר בראשית (דף פ"ח ע"ב), טעם למה נקרא ר' יוסי בן פזי, בשביל מעשה, והוא לשון (איוב כח, יז) כלי פז.

אות יד: ושם (דף פ"ט ע"א) כתב שמלאכי השרת יודעים תרגום, שהרי גבריאל לימד ליוסף ע' לשון, אלא אף על פי שיודעים אותו אין נזקקין לו תנן שאין משגיחין עליו שהוא מאוס בעיניהם. ויש להסכים זה עם הגמרא.

אות טו: כתב בספר במדבר (דף קנ"ד ע"א), מתחיל בענין דגלי מעלה וסדרן ומאריך ומסיים (בדף קנ"ה ע"א), אמר שהם ד' דגלים הדגל האחד אריה, מיכאל הוא השר לצד ימין, הדגל השני נשר, אוריאל הוא השר לצד דרום, הדגל הג' שור, גבריאל הוא השר לצד צפון, הדגל הדי' אדם, רפאל לצד מערב, עמו יש הרפואה.

אות טז: וכתב בספר במדבר (דף קנ"ט ע"א), סוד בפסוק (בראשית א, כז) בצלם אלהים, שיש להקדוש ברוך הוא ג' עולמות, האחד עולם העליון שהוא גנוז בתוכו, השני עולם אחר שהוא קשור באותו העולם, וזהו עולם שהקדוש ברוך הוא ניכר ממנו, כדכתיב (תהלים קיח, יט) פתחו לי שערי צדק, הג' הוא עולם המלאכים, וחושבים שהם משיגים להקדוש ברוך הוא וכשרוצים להביט בו מסתלק מהם, ואומרים (יחזקאל ג, יב) ברוך כבוד ה' ממקומו, כך יש במין האדם ג' עולמות, עולם הראשון הוא העולם הזה עולם הפרוד, שהאדם מסתלק ממנו ואינו נראה, עולם השני הוא עולם הקשור בעולם העליון וממנו יודע דרכי עולם העליון וזהו גן עדן של מטה, עולם הג' הוא עולם העליון שהוא גנוז, כדכתיב (ישעיה סד, ג) עין לא ראתה, ולכך כתיב (דברים יד, א) לא תשימו קרחה בין עיניכם למת, לפי שאף שנעלם מהם מכל מקום הולך לנחול עולם מלא.

יום תשיעי

מעלת נשים צדקניות

אות א. ובתיה רואה ומשתחוה ואומרת, אשרי חלקי שזכיתי לגדלו, והן עוסקות במצות התורה וטעמיה, וכל הנשים היושבות בזה ההיכל נקראות (ישעיה לב, ט) נשים שאננות שאינן מצטערות בגיהנם. היכל השני סרח בת אשר וכמה רבבות

כתב בספר במדבר (דף קס"ז ע"ב), ארבע היכלות נשים צדקניות יש בגן עדן. היכל הראשון בתיה בת פרעה, וכמה רבבות אלף נשים צדקניות יש שם, והכרוז יוצא ג' פעמים בכל יום ואומר, הרי צורת משה רבינו ע"ה באה,

הנביאה וכו', וכל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים קול נעימותה. היכל הרביעי דבורה וכמה נשים עמה מזמרות השירה שאמרה בעולם הזה (שופטים ה, א) ותשר דבורה.

אות ב: וכתב בספר ויקרא (דף כ"ב ע"א), כי בשביל האשה זוכה אדם לממון, שנאמר (משלי יט, יד) בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת מי שזוכה באשה משכלת זוכה בכלום.

נשים צדקניות עמה והכרוז יוצא ג' פעמים בכל יום ואומר, הרי צורת יוסף הצדיק ע"ה בא ויוצאה ורואה את יוסף ושמחה וחוזרת עם הנשים. היכל הג' יוכבד אמו של משה רבינו ע"ה ואינם מכריזים כלום בזה ההיכל, אלא ג' פעמים בכל יום מודה ומשבחת להקדוש ברוך הוא עם הנשים אשר עמה ושירת הים מזמרות בכל יום והיא לבדה אומרת, (שמות טו, כ) ותקח מרים

מעלת הצדיקים:

הולך לבית עולמו, כל הימים אשר חי מתחברים כאחד ועושים לו מהם מלבוש נאה ומתלבש בו באותו העולם, אוי לאותו האיש שפגם שום פגם באותן הימים, שהרי מלבושו חסר וזה הלבוש נקרא חלוקא דרבנן, וזה שאמר (בראשית כד, א) ואברהם זקן בא בימים שלא פגם בשום יום מימיו וכשהם עתידים לקום הוא באותו מלבוש, שנאמר (איוב לח, יד) ויטיצבו כמו לבוש.

אות ה: עוד כתב בספר בראשית (דף רכ"ד ע"ב), אלף ות"ק רוחין עולים בכל יום מגן עדן כשמלבישים הצדיקים ג' לבושים הם, האחד מלבוש של הימים שאמרנו שמתלבש שם הרוח בגן עדן של מטה. הב' לבוש הנשמה בצרור החיים מתוך היכל המלך, הג' הוא חיצוני נראה ואינו נראה, בלבוש הזה מתלבשת הנשמה כשהיא רוצה לשוט בעולם הזה לילך לגן עדן של

אות ג: כתב בספר בראשית (דף קצ"א ע"א), כי כשהאדם צדיק יש על פניו צלם אלהים, ואז כל הבריות זוקפות עיניהם ורואות אותו הצלם ומתיראות ממנו, ואף חיות ברא ועוף שמיא, אבל כשהאדם רשע נסתלק ממנו צלם אלהים, ונדמה בעין החיות כבהמה, דניאל לא נסתלק דיוקן שלו, ולכך כשהטילוהו לגוב אריות לא חבלוהו.

אות ד: עוד כתב בספר בראשית (דף רכ"ד ע"ב), שכל הימים שנגזרו על האדם בעת בא לעולם, הולכים ופורחים בעולם ומזהירים את בני האדם כל יום ויום בפני עצמו שיעשה בו מצוה, וכשהאדם עושה באותו היום עבירה, היום עולה למעלה בכושת פנים והוא מעיד על האדם על העבירה שעשה, ויושב בפני עצמו אותו היום שם עד שיזכה האדם לעשות תשובה, אז זוכה ומחבר אותו היום למקומו, וכשהאדם

מטה לשמוע מאחורי הפרגוד מה יהיה על הארץ.

אות ו: עוד כתב בספר בראשית (דף ר"מ ע"א), כי כל הטובות שבאות לעולם הוא בשביל הצדיקים, וזהו (שופטים יד, יד) מהאוכל, שהוא הצדיק, יצא מאכל, פי' הצדיק נקרא אוכל, דכתיב (משלי יג, כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, יצא לעולם מאכל, שכל העולם נזונין בזכותו.

אות ז: כתב בספר שמות (דף ס"ד ע"א), מעלת הצדיקים לפני הקדוש ברוך הוא שתובע בכבודם יותר מכבודו יתברך, סנחריב חרף כלפי מעלה והקדוש ברוך הוא לא תבע עלבונו, וכיון שהושיט ידו בחזקיהו נפרע ממנו, ירבעם היה עובד עבודה זרה ולא תבע ממנו הקדוש ברוך הוא כלום, כיון דהושיט ידו בעדו הנביא ע"ה כתיב (מלכים א יג, ד) ותיבש ידו.

אות ח: כתב בספר בראשית (דף קכ"ג ע"א), מדרש הנעלם, אמר רבי פנחס קודם שיצא הצדיק מן העולם בת קול יוצאה בכל יום לאותם הצדיקים שהם בגן עדן, הכינו מקום לפלוני שיבוא לכאן, וזה רמז בפסוק (בראשית כג, ג) ויקם אברהם, היא הנשמה, כשמת, מעל פני מתו, זה הגוף, וידבר אל בני חת, אלו הצדיקים שוכני עפר שהיו חתים בעולם הזה כדי לעבוד קונם, ומה אמר להם (בראשית כג, ד) תנו לי מקום עמכם, והם השיבו לו, נשיא אלהים וכו', שכבר

הכריז הקדוש ברוך הוא עלינו שנתן לך מקום בינינו.

אות ט: וכתב עוד בספר בראשית (דף קכ"ד ע"א), כי המלאך הממונה על הקברות דומה נקרא כנויו עפרון, על שם שהוא ממונה על ישיני עפר, ולעתיד קוראו הקדוש ברוך הוא ולוקח ממנו חשבון כל הצדיקים.

אות י: וכתב בספר במדבר (דף ר"א ע"ב), בפסוק (במדבר כג, כד) לא ישכב עד יאכל טרף, כי כשהאדם הוא צדיק אין לך כל לילה שאינו הורג בו קודם שישכב אלף ומאה וכו"ה רוחות רעות. רבי אבא אומר אלף משמאל, שנאמר (תהלים צא, ז) יפול מצדך אלף, וזהו רמז (תהלים קמט, ו) רוממות אל בגרונם, וסמך ליה, לעשות נקמה.

אות יא: עוד כתב בספר במדבר (דף ר"ב ע"ב), בפסוק (קהלת ט, י) בשאול אשר אתה הולך, הקשה, וכי כל בני אדם הולכים לשאול, והשיב שהכל הולכים אבל עולים מיד, דכתיב (שמואל א ב, ו) מוריד שאול ויעל, חוץ מאותם רשעים שלא הרהרו תשובה בימיהם שכתוב בהם (איוב ז, ט) כן יורד שאול לא יעלה, ואפילו הצדיקים הולכים לשאול, לפי שלוקחים משם נפשות רשעים ושם עושים להם שיהרהרו בתשובה.

אות יב: וכתב בספר דברים (דף רס"ח ע"א), כשהאדם הולך בדרך ישרה, כמה סניגורים יש עליו למעלה, וכשאינו הולך בדרך ישרה,

אות יג: (וכתב בספר בראשית) [תיקוני זהר (דף ק"א ע"א)], וזרח השמש (קהלת א, ה), זה הקדוש ברוך הוא, שהוא זורח ומשפיע באדם, אם הוא צדיק, ואם לאו (איכה ג, לח) מפי עליון לא תצא הרעות, רק ובא השמש, אז הקדוש ברוך הוא מסיר ממנו השגחתו ואז שולטים עליו כמה מחבלים.

המקטרג שלו פורח באוויר ומתעכב קצת ואינו עולה למעלה, אולי יחזור בתשובה, כיון שרואה שאינו חוזר, עולה למרום ומקטרג עליו, וזה שאמר הכתוב (משלי ג, לה) וכסילים מרים קלון הוא סבה להרים הקלון שהוא המקטרג ולהעלותו לשמים לקטרג עליו.

יום עשירי

שהם אברהם יצחק, הרי שהאבות נקראו מלאכים.

אות יז: כתב בספר בראשית (דף קכ"ח ע"א), תוספתא, אמר רבי שמעון, בשעה שנכנס אברהם לקבור את שרה, קמו אדם וחוה ולא היו מניחים אותו, אמרו אנו בכושת פנים לפני ה' יתברך בשביל אותו עון ועכשיו יתוסף לנו יותר מצד מעשיהם הטובים, השיב להם אברהם ע"ה אני מעותד להתפלל בעדכם שלא תבושו, אז נתרצו שתקבר שרה וזהו (בראשית כג, יט) ואחרי כן קבר את שרה, הרי מעלת אברהם ע"ה.

אות יח: עוד כתב בספר בראשית (דף פ"ט ע"א), רבי יצחק פתח (ישעיה מה, יט) דובר צדק ומגיד מישרים, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה מתמוטט, אמר שר העולם לפי שאין לי צדיק אחד על מה להתקיים, אמר הקדוש ברוך הוא, הרי עתיד לצאת

אות יד: כתב בספר בראשית (דף נ"ב ע"ב), הרוצה לידע חכמה, יסתכל בשלהבת העולה מתוך הגחלת או בנר הדולק, שהרי השלהבת אינה עולה אלא כשנאחזת בדבר אחר. בשלהבת העולה יש שני מאורות, אחד אור לבן שמאיר ואחד אור שמתאחז ממנו והוא שחור, האור הלבן המאיר הוא למעלה והשחור תחתיו כך הוא כסא הכבוד.

אות טז: כתב בספר שמות (דף קנ"א ע"ב), מעלת האבות שנקראו שוכני עפר, לפי שלא מתו כשאר בני אדם אלא גופם נשאר גנוז במערת המכפלה, ויש להם כוח כשירצו להתעורר כאיש אשר יעור משנתו, ולכן יודעים סודות יותר משאר בני אדם.

אות מז: כתב בספר ויקרא (דף נ"ה ע"ב), תוספתא (בראשית לב, ב) ויפגעו בו מלאכי אלוהים, יצתה בת קול

בתורה לילה אחת, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק, אמר רבי יהודה, והא כתיב (שמות לג, ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים, ואמרינן, שגרמו מיתה עליהם מאותה שעה שחזרה עליהם זוהמת הנחש, הא ניחא ישראל שחטאו, אבל יהושע שלא חטא למה הוסר ממנו עדי הר חורב, וכי תימא שלא סר ממנו אם כן למה מת. ואם תאמר שלא קבל העדי, קשה למה לא קבל, השיב רבי שמעון ואמר, שהטעם הוא שהעולם נדון אחר רובו, ובא וראה כשחטא אדם באילן שאכל ממנו, גרם לאותו האילן שישרה מות על כל העולם ותלוי הפגם בלבנה עד שעמדו ישראל על הר סיני, והוסר מהם הפגם והאירה הלבנה, כשחטאו בעגל חזר הפגם של הלבנה ולא יכול שום אדם להתקיים, אף יהושע שהיה צדיק כיון שהרוב נגזר עליהם המיתה, זולת משה שמיתתו היתה בנשיקה. והאריך שם ואמר, שזה רמז פני משה כפני חמה, ופני יהושע פני לבנה.

אות בא: עוד כתב בספר בראשית (ד) ^{י"ב ע"ב}, מעלת אדם הראשון כשהיה בגן עדן הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך הממונה על הרזים, והיו נאספים המלאכים אצל אדם הראשון לידע הסודות, והיו אומרים (תהלים נז, ו) רומה על השמים אלהים, באותה שעה רמז לו הקדוש ברוך הוא על יד המלאך סתום וחתום

אברהם שהוא צדיק גדול וזהו (בראשית ב, ז) תולדות השמים בהיבראם באברהם, אמר שר העולם אותו אברהם עתיד להעמיד בן שיחריב בית המקדש, אמר הקדוש ברוך הוא, הרי יוצא ממנו יעקב שעתיד להוליד י"ב שבטים, זהו ומגיד מישרים, שהיא מדריגת יעקב אבינו עליו השלום.

אות ימ: כתב בספר ויקרא (ד) ^{ק"א ע"ב}, רציא מהימנא, כי אדם הראשון חטא בעבודה זרה, כמו שאמרו ז"ל (בראשית ב, טז) ויצו אין צו אלא עבודה זרה, גלגל הקדוש ברוך הוא נשמתו בטפת תרח שיצא אברהם ע"ה, ששבר מצבותיו ונכנס עצמו בכבשן האש, לקיים בו (דברים ז, כה) פסילי אלהיהם תשרפון, וזכה שיחזור תרח בתשובה, ולכן נתלבן אברהם ע"ה באש כמו הכסף צרוף שיש בתוכו עופרת שמשמים אותו באש ויוצא העופרת לחוץ, כך יצא מאברהם ישמעאל ונשאר נקי, ובשביל זה ישמעאל יצא מצחק בעבודה זרה כדי ללבן עון אדם הראשון שכפר בעיקר ועבד עבודה זרה. יצחק בא לתקן עוון אדם שחטא בשפיכות דם, כנגד זה פשט צוארו על המזבח ויצא ממנו עשו שופך דם, בא יעקב לתקן עון גלוי עריות שחטא אדם הראשון באותם טיפות, לכן יעקב טרח בלבן כמה שנים והחליף לו לאה ברחל.

אות כ: כתב בספר בראשית (ד) ^{י"ב ע"ב}, רבי שמעון היה יושב ועוסק

אות כה: כתב בספר במדבר (דף קפ"א ע"ב), (קהלת א, ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו, זה יהושע ע"ה, שאף על פי שירש מקומו של משה רבינו ע"ה, מכל מקום לא זכה למקומו ממש, כי משה רבינו ע"ה אורו מעצמו כמו השמש, אמנם יהושע אין לו אורה משלו אלא תחת השמש, וזהו שאמרו ז"ל, פני משה פני חמה, פני יהושע פני לבנה.

אות כו: עוד כתב בספר במדבר (דף קל"ז ע"א), סוד שנמצא פנחס ביו"ד, לפי שעולה כמנין יצחק שהם ר"ח, שבאותו מעשה שהרג לזמרי נתגבר ונתלבש בגבורה חזקה שהיא מדת יצחק, וזהו (במדבר כה, ז) ויקח רמ"ח בידו, כי אחר שנתלבש בשם יצחק ועלה שמו ר"ח ראה אות המ"ם פתוחה שהיתה מלאה דם, וזהו אות מלאך מות מימות אדם הראשון, שבזה מביא מות לעולם וזהו סוד (בראשית ג, ו) ותקח מפריו מ"ם והיה מצפה אותיות ו"ת שתהיה מות, כיון שכתוב ותתן גם לאישה נתחברו אותיות מות, וזאת האות מ"ם ראה פנחס פורחת באויר והיה מצפה מלאך המות ללוקחה, מיד נתגבר פנחס ולקחה ממנו ככח שהיה לו שם יצחק שעולה ר"ח, לקח גם המ"ם וזהו ויקח רמ"ח בידו.

אות כז: כתב בספר במדבר (דף קל"ז ע"ב ור"ח ע"א), האריך רעיא מהימנא בזה, אמר כי ראה פנחס מ"ם

הדברים, כי לא ניתן רשות למלאכים לידע כבודי אלא אתה, והיה זה הספר ביד אדם הראשון עד שיצא מגן עדן, כיון שחטא פרח הספר מידו והיה בוכה ונכנס במי גיחון עד ערפו, עד שהעלו המים בגופו חלודה ונשתנה זיוו. באותה שעה רמו הקדוש ברוך הוא לרפאל והחזיר לו אותו הספר, ובו היה לומד אדם הראשון והניחו לשת בנו, וכן כל התולדות עד שהגיע הספר לאברהם ע"ה, ובו היה יודע להתלמד בכבוד האל, וכן לחנוך ניתן אותו ספר.

אות כח: עוד (שם (דף מ"ד ע"ב), מדרש (רות), [זהר חדש רות צ"ח ע"ב]), ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, רמו שאדם הראשון לא זכר לתת לדוד ע"ה אלא ע' שנה ולא נתן לו ק' שנה, שאם היה נותן לו ק' שנה לא היה נחרב בית המקדש.

אות כט: עוד כתב בספר בראשית (דף פ"ד ע"א), הקשה בכתוב (תהלים פו, טז) והושיעה לבן אמתך, וכי לא היה בן ישי למה לא הזכיר אביו, מכאן הוציא רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, כי כשיבא האדם ליזכר אצל בית דין של מעלה יזכיר דבר שהוא ודאי יותר, ולכך הזכיר אמו.

אות כד: כתב בספר שמות (דף י"ט ע"א), זכה עמרם ונולד לו בן שנתנבא בקול גדול, ועמרם זכה לבת קול, וזהו (שמות ב, א) ויקח את בת לוי, וזהו וילך, שהלך והשיג מדרגה זאת.

של חימה פורחת באויר, חטף אותה ושתפה עם ר"ח שהוא מנין יצחק, ומנין פנחס ביו"ד, ונעשה רמ"ח, אחר כך ראה מלת וי"ו מן מות פורחת באויר חטפה ונעשה רומח בוי"ו, ובאיזה זכות חטף ב' אותיות, לפי ששיתף עמו כוח ב' צדיקים יצחק ויעקב, וזהו פנחס [פני חס] בשני פנים אלו חס הקדוש ברוך הוא על ישראל, ויעקב נקרא פניאל וזכה להשתתף עם יצחק, בשביל שמסר עצמו למיתה כיצחק.

אות כח: כתב בספר בראשית (דף קע"ד ע"א), טעם למה שאנו קורים יעקב אחר שאמר לו ה', (בראשית לה, י) ישראל יהיה שמך, ולמה אברהם לא נקרא עוד אברם, והשיב, כי באברהם כתיב (בראשית יז, ה) והיה שמך אברהם ולכך נשאר בו זה השם, אבל ביעקב לא כתיב והיה שמך ישראל, רק ישראל יהיה שמך.

אות כט: עוד כתב בספר בראשית (דף קע"ז ע"ב וקע"ח ע"א), טעם למה שנקראו ישראל (ישעיה מא, יד) תולעת יעקב, שהם כתולעת המשי, שיוצא ממנו כמה בגדי מלכות וזרע ומת, ואחר כך מאותו זרע מתקיים כבראשונה, כך ישראל אף על פי שימותו יחזרו לחיות.

אות ל: עוד כתב בספר בראשית (דף צ"ד ע"א), תנא דבי אליהו, יעקב אבינו כסא בפני עצמו, דכתיב (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי יעקב, ברית כרת הקדוש ברוך הוא עם יעקב מכל אבותיו, שעשאו כסא הכבוד בפני עצמו חוץ מן הראשונה.

אות לא: עוד כתב בספר בראשית (דף צ"ד ע"ב), כי יש בפסוק (תהלים סה, ה) אשרי תבחר ותקרב י' תיבות, כנגד י' חופות שיש לצדיקים, כי מכל מלה נעשית חופה אחת.

אות לב: עוד כתב בספר בראשית (דף ק"כ ע"ב), (שמואל א ג, י) שמואל שמואל, לפי שבסוף היה שלם שקודם לא היה נביא, ולזה יש פסק. אבל (שמות ג, ד) משה משה לא פסק, שמשנולד שכינה עמו.

אות לג: עוד כתב בספר בראשית (דף קס"ח ע"א), כי האבות הניחו לדוד ע"ה כל אחד מחייו, אברהם ע"ה היה לו לחיות ק"פ שנה הניח לו חמש שנים, יעקב היה לו לחיות כמו אברהם ולא חי אלא קמ"ז, הרי כ"ח שנה חסר וה' מאברהם ל"ג, יוסף היה לו לחיות קמ"ז וחי ק"י נמצא שנתן משנותיו לדוד ל"ז שנה הרי ע' שנה לדוד, יצחק לא נתן לו כלום.

יום אחד עשר

מעלות רבי שמעון בר יוחאי ואליהו הנביא ז"ל ומעלת ישראל

בחשוכא, החזיר אותה הכונה למקומה,
ובחלל ראובן יצועי אביו ניתנה
הבכורה ליוסף.

אות לו: כתב בספר שמות (דף ט"ז ע"ב),
מעלת ישראל על האומות,
שכל האומות ע' לשון, ובישראל כתיב
(בראשית מו, כז) כל הנפש וכו' שבעים, הרי
כי השולט בישראל כשולט בכל העולם.

אות לח: כתב בספר ויקרא (דף ק"א ע"ב),
רעיא מהימנא, טעם למה
שנקראו ישראל פעמים בנים פעמים
עבדים, אמר כי מי שיודע להקדוש
ברוך הוא דרך כלל נקרא עבד, שעושה
מצות ה' בלי ידיעת פרטי הדברים,
כעבדים שאין לו רשות לחפש בגנוי
אדוניו, אבל מי שיודע להקדוש ברוך
הוא בדרך פרט נקרא בן.

אות למ: וכתב בספר במדבר (דף קכ"ה
ע"א), רעיא מהימנא, וזה
לשונו, לא נקראו ישראל עבדים אלא
אותם שהם עמי ארץ כבהמה, אבל
החכמים נקראו אדם, וזהו (יחזקאל לז, לא)
ואתן צאני, כנגד עמי ארץ, אדם אתם,
כנגד החכמים. אמר הכותב, וזהו (תהלים
לז, ז) אדם ובהמה תושיע.

אות מ: וכתב בספר בראשית (דף רמ"ד
ע"ב), (שיר השירים ח, ו) שימני

אות לד: מעלת אליהו ז"ל, כתב בספר
בראשית (דף ר"ט ע"א), בענין סוד
הנשמות, שכולם באות מנהר דינור דנגד
ונפק מצרור החיים, וכשהאישה
מתעברת, אם הבן הנולד הוא מצד הזכר
חי יותר, ואם מצד הנקבה אינו מתקיים,
ולכך כתב באליהו (מלכים א יט, ג) וילך לו
אל נפשו כי נשמתו היתה מצד הזכר
לגמרי, ולכן לא מת כדרך בני אדם אלא
נפשט מן החומר ונשאר כמלאך בעולם,
וכבר אמרו, שכל הנסים הנעשים בעולם
הם על ידי אליהו ז"ל.

אות לה: אמר הכותב, בזה נתברר
תפלת חנה, (שמואל א א, יא)
ונתת לאמתך זרע אנשים, כי הבן הניתן
לה יהיה מצד הזכר ולא מצדה, כדי
שיתקיים ונכון.

אות לו: עוד כתב בספר בראשית (דף
רכ"ב ע"ב), כמה יש לאדם
להסתכל שלא יעבור על רצון יוצרו,
ששנינו וכל מעשיך בספר נכתבין, ולא
זו בלבד אלא אפילו מה שחושב האדם
ועולה על רוחו הכל נכתב לפניו, וראיה
מיעקב, כי כשהביאו לו את לאה כונתו
היתה ברחל ואותה טפה ראשונה
שהשליך יעקב היה בדעתו שהיתה
ברחל, הקדוש ברוך הוא דידע מה

כשכילם נותן הקדוש ברוך הוא מזון לכל העולם, וכשהם רשעים האומות אוכלים תחלה ואחר כך ישראל אוכלים התמצית, בזמן שהיו ישראל שרויים על אדמתם, היו נותנים תמצית הברכה לאומות ועכשיו בהפך.

אות מד: כתב בספר בראשית (ד' א' ע"א), מעלת כנסת ישראל שנמשלה לשושנה, מה שושנה זו יש בה לבן ואדום, אף כנסת ישראל יש בהם דין ורחמים. מה שושנה זו יש בה י"ג עליון, כך ישראל יש להם י"ג מדות רחמים.

אות מה: וכתב עוד בזה בספר שמות (ד' כ' ע"א וע"ב), טעם למה נמשל הקדוש ברוך הוא כשושנה, מה שושן זה יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו ונהפך ללבן וריחו אינו זו, כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה, החטא הוא אדום, שנאמר (ישעיה א, יח) אם יהיו חטאיכם כשנים, מקריב קרבנו לאש שהוא אדום, זורק דם סביב למזבח שהוא אדום, מדת הדין אדום מוצקין הריח ועולה העשן כלו ללבן, אז נהפך מדת הדין לרחמים. ודע שכל מדת הדין אין הריח שלו אלא מצד אודם, וזה שאמר בנביאי הבעל (מלכים א-יח, כח) עד שפוך דם. אמר ר' יצחק, תדע שעיקר הקרבן הוא חלב ודם שהוא אודם ולבן, ולכך ריח הקטרת הסממנין מהם אדומים מהם לבנים, והריח עולה משניהם כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו בתעניתו ומתכפר לו, מה השושן

כחותם, מה החותם כשחותם בו האדם אף שיסיר אחר כך החותם הצורה נשארה דבוקה, כך אמרה כנסת ישראל להקדוש ברוך הוא, אני נדבקתי בכך אף שאלך בגלות תהיה דבק עמי.

אות מא: עוד כתב בספר בראשית (ד' רמ"ח ע"ב), למה נקרא (בראשית כג א) קרית ארבע, שנקברו ד' צדיקים, אדם אברהם יצחק ויעקב. והקשה, שהרי אמרו ז"ל שהאבות הן הן המרכבה ואין המרכבה פחותה מארבעה, ושנינו, שתף הקדוש ברוך הוא את דוד ונעשה מרכבה שלימה, ואם כן למה לא נקבר דוד ע"ה במערת האבות. ותירץ, כי דוד ע"ה היה לו מקום מתוקן והוא ציון, ואדם שנקבר בתוך האבות הוא לפי שהיה מלך ראשון שבעולם, ואחר כך ניטלה ממנו המלוכה וניתנה לדוד ע"ה.

אות מב: כתב בספר בראשית (ד' ר"ג ע"ב), אמר רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, דיעקב אף על פי שיצתה נשמתו במצרים לא יצאתה ברשות אחר, אלא תיכף נקשרה נשמתו למקומה אצל האבות במערת המכפלה, וכשנכנס שם יעקב, כל ריח שבגן עדן עלו בה ונר אחד דולק, וכשנכנסו האבות אצל יעקב להטפל בו נסתלקה הנר, וכשחזר יעקב ונכנס למערה חזר הנר כבראשונה, ועד ימי עולם לא קבלה המערה אדם אחר ולא תקבל.

אות מג: כתב בספר שמות (ד' קנ"ב ע"ב), מעלת כשישראל זכאים

גוף הגשמי ישאר בסערה וגוף אחר של אור יזדמן לו שם להיות בין המלאכים, וכשירד למטה לארץ חוזר ומתלבש באותו גוף גשמי שנשאר בסערה, וזה ענין (משלי ג, ז) מי עלה שמים וירד זה אליהו.

אות מה: וכתב בספר שמות (דף ט"ו ע"א), מעלת רבי שמעון בר יוחאי

ז"ל, שכתוב עליו (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא, עולמות של מעלה מזדעזעים ממנו ומימיו לא גזר תענית על הצבור, כי כל מה שהיה שואל הקדוש ברוך הוא מקיים והיה מבטל גזרות רעות.

אות מט: ובספר בראשית (דף ד' ע"ב), כתב ענין נפלא, כי מלך המשיח היה בא לישיבתו.

אות נ: ובספר שמות (דף קל"ו ע"ב), כתב, חכמת רב המנונא סבא ומעלתו, שבכל ערב שבת כשהיה עולה מן הנהר שהיה טובל, היה יושב רגע אחד וזוקף עיניו למרום והיה שמח והיה אומר, שהיה יושב לראות שמחת מלאכים עליונים, אלו יורדים ואלו עולים.

אות נא: וכתב בספר בראשית (דף ק"ג ע"א), בפסוק (בראשית כח, יג) הנה ה' נצב, אמר, מכאן למדנו, מי שאינו שלם למטה אינו שלם למעלה.

אות נב: וכתב בספר שמות (דף קס"ו ע"א וע"ב), מעלת (איוב לב, ב) אליהו בן ברכאל הבוזי ממשפחת רם שהיה כהן

האדום אינו נעשה לבן אלא על ידי האש, כך כשהאדם מתענה מתוך התענית אבריו מחלישים, ולזה רבי אלעזר כשהיה בתענית היה מתפלל ואומר, רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שהקרבתי חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי, יהי רצון מלפניך, שיהיה הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש של מזבח ותרצני. ומה השושנה, אם אין הקוצים אין מתקיימת, כך אלמלא הרשעים אין ניכרים הצדיקים. דבר אחר (שיר השירים ג, ג) הרועה בשושנים המנהיג עולמו בו' שנים והשביעית שבת לה'. דבר אחר בשושנים, באותם ששונים הלכות.

אות מו: כתב בספר בראשית (דף ס"ט ע"ב), בזמן שיש דין בעולם כגון ביום הדין, אין צריך לאדם להזכיר שמו יחידי לפני הקדוש ברוך הוא, שאם יזכיר שמו יזכירו חובותיו, וזה מאמר הנביא לשונמית, (מלכים ב, ד, יג) היש לך לדבר אל המלך או אל שר הצבא, אל המלך זה מלכו של עולם שהיה יום הדין, והשיבה (מלכים ב, ד, יג) בתוך עמי אנכי יושבת, טוב לי להזכר עם הרבים.

אות מז: וכתב בספר שמות (דף קצ"ז ע"א), למעלת אליהו ז"ל, סוד שנמצא בספר אדם הראשון וזה לשונו, בתולדות האדם יהא רוח שירד לעולם ויתלבש בגוף ואלהיו שמו, ובאותו גוף יסתלק מן העולם ועלה בסערה, ואותו

אות נג: כתב בספר במדבר (ד' ק"ז ע"ב), כל מי שמספר שבח חברו או במזון או בכנים, צריך לברכו אחר כך. למדנו ממשו רבינו ע"ה, שאחר שספר שבחן של ישראל (דברים א, י) והנכם היום, ברכם יוסף עליכם. ומי שמונה שבח חברו ואינו מברכו, הוא נתפס בראשונה. ואם מברכו צריך בעין יפה, קל וחומר מי שמברך להקדוש ברוך הוא שיהיה בכל לבו.

מזרע יחזקאל בגזירה שוה, נאמר כאן הבווי ונאמר להלן (יחזקאל א, ג) יחזקאל בן בווי הכהן, ולפי שלא תאמר כי הבווי שכתב אדרבא לגרעון, לכך כתב ממשפחת רם. ומה שנקרא יחזקאל בן בווי, לפי שהיה מבזה עצמו בפני מי שגדול ממנו, וכן היה אליהו בן ברכאל, וזה שכתוב (איוב לב, ו) צעיר אני לימים, מימים מיבעי ליה, אלא הכי קאמר, צעיר אני ומקטין עצמי אצל מי שיש לו ימים הרבה ושנים.

נשלם החלק האחד [עשר] תורה

יום שנים עשר

החלק השני עבודה

מעלת בית המקדש

אות א: כתב בספר בראשית (ד' ק"א ע"ב), למעלת בית המקדש, (איכה ב, ג) מה אעידך מה אדמה לך, בשעה שנחרב בית המקדש יצתה בת קול ואמרה, מה אעידך בכל יום ויום כבר העדתי בך, דכתיב (דברים ד, כו) העדותי בכס היום, מה אדמה לך ממש עשיתך כעין בית המקדש של מעלה, מה אשנה לך כעין שאת יושבת הכי הוא כביכול למעלה, כעין שאין נכנסים בך אוכלוסין עכשיו כך נשבעתי שלא אבא בירושלים של מעלה עד שיכנסו בך אוכלוסין, וזהו

ואנחמך, כלומר בזאת תנחם, אבל עכשיו שאת יושבת אלמנה, (איכה ב, ג) גדול כים שברך. ואם תאמר שאין לך רפואה, לכך כתב, מי ירפא לך, היא מדרגה סתומה עליונה שנקראת מי.

אות ב: וכתב בספר שמות דף ע"ט ע"א, (בראשית כח, יז) מה נורא המקום הזה, למה נקרא נורא, והשיב כי ראה שלמות גדול במקום ההוא ובמקום שיש שם שלימות נקרא נורא, ואם תאמר, למה תרגם מה דחילו ולא מה

להתפלל אז הוא הדרת מלכו של עולם, אמנם כשאין ישראל באים להתפלל, אז הוא מחתת רזון של שרי מעלה, שהם ממתנינים שלא לומר שירה עד שיקדימו ישראל.

אות ז: וכתב בספר בראשית (דף י"א ע"א), לא יוכל האדם להכנס לבית הכנסת רק שיטול עצה תחלה מאבות העולם, שהם תקנו התפלות. וזהו שאנו אומרים פסוק (תהלים ה, ח) ואני ברוב חסדך, זה אברהם. אשתחוה אל היכל קדשך, כנגד יעקב, ביראתך זה יצחק, שכתוב בו ופחד יצחק.

[ומיד האלהי כבוד מהר"ר אלעזר אזכרי ז"ל, מצאתי מוגה כך, ברוב חסדך זה אברהם, אל היכל קדשך זה יצחק, ביראתך, זה יעקב. איך שיהיה למדנו, כי בהיכנס האדם לבית הכנסת, יטול עצה מהאבות על ידי זה הפסוק].

אות ח: ובספר שמות (דף קס"ד ע"ב), כתב, כי כשהקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת שנקרא מקדש מעט ומוצא שם רוב עם, אז מלך המשיח מתעטר ומתהדר ומכין עצמו בתקונים וקשויים שלו לעלות למעלה, ואם לאו, מחתת רזון חס ושלום.

אות ט: וכתב בספר בראשית (דף קל"ט ע"א), שנינו, בית המקדש קודם לקבוץ גליות, וקבוץ גליות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכולם. תנן ארבעים שנה קודמין קיבוץ גליות לתחיית המתים.

שלים, אמר לו אין מורא אלא במקום שיש שם שלמות, ובמקום שיש שלמות נקרא נורא, דכתיב (תהלים לד, י) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו.

אות י: וכתב בספר בראשית (דף ק"ד ע"א), עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש עולמו ולבנות ירושלים ולהורידה בנויה, ונשבע שלא תחרב עוד ולא יגלו ישראל.

אות יד: וכתב בספר שמות (דף ר"ט ע"ב), חס ושלוש שאבני יסודות ציון וירושלים נשרפו באש, אלא כולם נגזזו ולא נאבד אפילו אחת מהם, וכולם עתיד הקדוש ברוך הוא לחזור ולהוציאם לעתיד.

אות ה: וכתב בספר בראשית (דף ס"א ע"א), אמר רבי חייא, ארץ ישראל אינו שולט שם שום שר אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, אבל לפעמים שולט שר אחד בארץ ישראל לעשות רע לשעה א', מנא לן מדוד, דכתיב (דברי הימים א כא, טז) וירא את מלאך ה' וחרבו שלופה, ורבי אליעזר חלק ואמר, שאפילו רגע א' אינו שולט, והמלאך שכתב ביהושע הוא ה' יתברך עצמו, כתיב הכא מלאך וכתוב התם (בראשית מז, טז) המלאך הגואל.

אות ו: וכתב בספר שמות (דף קס"ד ע"א וע"ב), (משלי יד, כח) ברוב עם הדרת מלך ובאפס לאום מחתת רזון. והקשה, מחתת מלך מיבעי ליה, השיב, כי בשעה שישראל באים לבית הכנסת

עניני ומעלת הקרבנות

אות א: אלא להרחיק רוחות טומאה ולקרב רוחות קדושה.

אות ה: וכתב בספר בראשית (דף פ"ט ע"ב), טעם הקרבן, לפי שמתחלה עשה ה' רוח, הבהמה נבדלת מרוח האדם, ולכן אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה, כדי שלא יתערב בו חלק בהמה, וכשחטא אז נאמר לו (בראשית ט, ג) כירק עשב נתתי לכם את כל, ויתנהג הגוף שחטא מגוף בהמה כמוהו, לכן כשחטא הגוף בכמה חטאות, אומר הקדוש ברוך הוא זה חטא בגוף יקריב בשר לכפר על הגוף, ומה שחטא בנפש הדם יכפר על הנפש.

אות ו: עוד בספר במדבר (דף ר"ח ע"א), אין רצונו של מקום שיחטא אדם ויקריב קרבן, אלא עיקר הקרבן שיהיה בלי חטא, וזהו קרבן שלמים של שלום, וזהו שכתוב לפעמים (במדבר כח, ב) את קרבני ולפעמים קרבנכם.

אות ז: ובספר במדבר (דף ר"ח ע"ב) רמ"א ע"א), כתב טעם הקרבן, אמר רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שיש בכסא ד' פנים. פני שור, פני נשר, פני אריה, פני אדם, וכל אחד נותן כח בעולם השפל למינו, פני שור ממנו נמשך כח לכל מין בהמה שבעולם, ולפי שמהם יצא זה הכח, לפיכך אותם השרים והממונים המתפשטים מפני שור שבכסא, מתקרבים ליסוד שלהם ונהנים

כתב בספר בראשית (דף ו ע"א וע"ב), פתח ואמר (שמואל ב כג, ט) ובניהו בן יהוידע, זה הפסוק רומז סודות עליונים, בן איש חי, זה חי העולמים, רב פעלים, בעל כל הפעולות והמעשים, הוא הכה את שני אריאל מואב, שחרב ב' מקדשים, וזהו מואב שהם מאב שבשמים.

אות ב: עוד (סו) הוא ירד והכה את הארי, כי כשהיו ישראל זכאים היו מקריבים קרבנות, והיה יורד מן השמים דמות אריה, והיו רואים אותו על המזבח רבוץ כארי על טרפו, וכל הכלבים היו נחבאים לפניו, וכיון שגרמו העונות הכה לאותו הארי, אוריאל שמו, כיון שראה זה צד הטומאה, שלח כלב אחד שיאכל כל הקרבנות, ומה שמו של הכלב ההוא בלאדן שמו, כלומר, שאינו בכלל אדם אלא כלב הוא.

אות ג: וכתב בספר במדבר (דף ר"ד ע"ב), כי בזמן שישראל היו עושים רצונו, המלאך שהיה יורד לאכול הקרבנות היה לו צורת אדם, וכשלא זכו צורת כלב. וכן בשעת פטירתו של אדם, אם זכאי, המלאך שנוטל נשמתו נדמה לו בצורת אדם, ואם לאו בצורת כלב.

אות ד: עוד במדבר (דף ר"ד ע"א), (אמר רביא מהימנא), כי אין הקרבנות

לפי שהוא נהנה להדבק במינו. פני אדם יש במרכבה, וזהו עיקר הקרבן שאדם מקריב דמו וחלבו לה', והקדוש ברוך הוא מקבל רצונו (ויקרא א, ט) ריח ניחוח לה' שאמר ונעשה רצונו, פני אריה יש במרכבה, הרי אמרו כי כשישראל זכאים היו רואים כדמות ארי על המזבח.

מאותו יסוד, ולכך הם נהנים מקרבן בהמה טהורה, לפי שהוא דבר מתפשט מכחם, כשם שיש נחת רוח להקדוש ברוך הוא, שנהנה לקבל רוח הצדיק לפי שהם מיסודו, כך נחת רוח לאלו ליהנות מיסודם. ויש עוד במרכבה פני נשר, והוא נותן כח לכל מיני העוף, לכן הוא נהנה בקרבן העוף ומקבלו,

יום שלשה עשר

מעלת התפלה

הדבר לנשמה והנשמה הולכת ומעוררת לאבות העולם.

אות ד: וכתב בספר ויקרא (דף ע"א) ע"א), אמר כי כשהעולם בצער והולכים להתפלל על הקברות, אמר ר' אבא, לא ילכו שם בלא ג' תעניות, ור' יוסי אמר אפילו בתענית אחד, ובלבד שיהא העולם בצער. והביא מעשה, שהמתים מזדעזעים כשמוליכין שם ספר תורה ויש שם פסול או חסר או יתיר.

אות ה: עוד שם בספר ויקרא (דף ע"א) ע"ב), נתן טעם, למה אנו הולכים להתפלל על המתים כשיש שום צער, והא כתיב (דברים יח, יא) ודורש אל המתים, והשיב [ודורש] אל המתים, דוקא שהולך האדם אל הגוים עובדי עבודה זרה שלעולם נקראים מתים אפילו בחייהם, אבל ישראל ואותם

אות א: מעלת תפלת אבות, כתב בספר בראשית (דף רכ"ה ע"ב), ג' פעמים בכל יום יורד רוח אחד במערת המכפלה ויושב בקברי אבות, ועומדים על עמדם ומתפללים על בניהם.

אות ב: כתב עוד שם (בדף רכ"ה ע"ב), סוד שגלה רב המנונא סבא, כי הראו לו שיותר מועילה תפלת רחל, בכל זמן שהעולם צריך, יותר מהאבות.

אות ג: וכתב בספר שמות (דף ט"ז ע"ב), סוד שאם לא מתפללים המתים על החיים, לא היו מתקיימים החיים אפילו שעה אחת.

ובספר שמות (דף קמ"א ע"ב) כתב, כי כשהולכים לבית הקברות על המתים, שם הם נמצאים ושם היא הנפש ושומעת בצער החיים והיא מודיעה הדבר לרוח, ואז הרוח מודיע

ערבית רשות, שיעקב תקן אותה בעד כל ישראל שהם בגלות ברשות האומות, ולפי זה תפלת ערבית חשובה מכל התפלות.

אות ז: ובספר שמות (דף פ"ו ע"ב), כתב, תפלת העני משובחת מכל התפלות, שהיא עולה עד כסא הכבוד והקדוש ברוך הוא משתבח בתפלת העני, וכל מי שמנזף בעני כמנזף חס ושלוש בשכינה.

אות י: ובספר במדבר (דף קצ"ה ע"א), כתב, סוד תפלת העני שמקובלת יותר מכלן ותכף נענה, לפי שהעני מתוך צרה מטיח דברים כלפי מעלה חס ושלוש, והקדוש ברוך הוא תכף עונהו, וזהו תפלה לעני, כי יתעטף אין כתיב כאן אלא יעטוף, שמאחר תפלות אחרות ואינם נכנסות לפני ה' יתברך עד שיכנס תפלת העני, והקדוש ברוך הוא בעצמו מקבל תפלת העני ואין נזקק לה שום שר.

אות יא: ובספר בראשית (דף ר"ט ע"ב - ר"י ע"א), כתב, סוד שהמתפלל צריך שתהא תפלתו בלחש, לפי שהתפלה הנשמעת אינה הקול [ה]יוצא מהאדם רק הוא קול אחר שיוצא מן אותו קול, וסימן (בראשית מה, טז) והקל נשמע חסר וי"ו, רמז, כי כשהתפלה בלחש וקול האדם לא ישמע אז מקובלת.

אות יב: וכתב בספר דברים (דף ר"ס ע"ב), בענין התפלה, סוד שנמצא

הצדיקים, עליהם אמר שלמה ע"ה (קהלת ד, ב) ושבח אני את המתים שכבר מתו, כלומר שבזמן שכבר מתו ועכשיו הם חיים בגן עדן, ועוד כי שאר האומות כשהולכים על המתים הולכים בכשופים אבל ישראל הולכים אצל מתייהם בתשובה ותענית, וכוונתם שנשמות המתים יתפללו להשם יתברך עליהם והקדוש ברוך הוא חס עליהם.

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף ר"ד ע"א), כי תפלת הרבים יש לה מעלה, וזה שאמר (תהלים קב, יח) פנה אל תפלת הערער, כי תפלת היחיד הקדוש ברוך הוא מפשפש בה לדעת זה היחיד המתפלל מה טיבו ומה מעשיו, וזהו פנה, לכך צריך האדם לעולם להתפלל עם הרבים, לפי שלא בזה את תפלתם ואינו מפשפש וחוקר אחריהם.

אות ז: עוד בספר בראשית (דף כ"ג ע"ב), טעם שאנו אומרים (תהלים עח, לח) והוא רחום, לפי שכמה מלאכי חבלה ורודפים אחר תפלת האדם להדיחה, ולכך אנו אומרים והוא רחום יכפר עון, כנגד ס"מ, ולא ישחית, כנגד משחית, והרבה להשיב אפו, כנגד אף, ולא יעיר כל חמתו, כנגד חמה.

אות ח: עוד בספר בראשית (דף כ"ג ע"ב), תפלת העני משובחת שמאחרת כל התפלות מלפניה, שנאמר (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעטוף, לשון איחור. ובזה פירש כי תפלת ערבית נקראת תפלת עני וזהו תפלת

הושע עבדך, וכמו החסידים, (תהלים 19, ב) שמרה נפשי כי חסיד אני, וכמו אותם המוסרים עצמם על קדושת שמו. אמר רבי שמעון בר יוחאי, הרימותי ידי אל ה', כי מי שמתפלל ומתכוין באלו הד' דברים בכל יום, אין תפלתו חוזרת ריקם. בתחילה ישים עצמו כעבד, וזהו כשאומר הזמירות, ואחר כך יעשה עצמו כאותם שמוסרים עצמם, וזהו בשעה שאומר שמע ישראל, וכשאומר אמת ויציב, יעשה עצמו כעני הדופק פתחי מרום, וכשאומר שומע תפלה, ישים עצמו בכלל החסידים, שכבר התפלל על הצדיקים ועל החסידים, ובשעת שומע תפלה ישוב בתשובה ויפרט חטאיו, כי באותה שעה ימינו פשוטה לקבל שבים, ואחר כך יוצא קול אחד ואומר לו (ישעיה חט, ג) עבדי אתה.

בספר רב המנונא, מי שאינו משפיל עיניו למטה בעת התפלה, מקדים עליו מלאך המות, וכשתצא נשמתו לא יסתכל בהוד השכינה לפי שזולזל בשכינה שהיא כנגדו, שנאמר (תהלים טז, ח) שויתי ה' לנגדי, והוא מביט בה.

אות יג: וכתב בספר שמות (דף נ"ז ע"א), כל המתפלל ואינו מתכוין בתפלתו לתועלת העולם שיתברכו בו עליונים ותחתונים, דוחין תפלתו לחוץ, והוכיחו, מדכתיב (ישעיה א, יב) כי תבואו ליראות פני, ולא כתיב לראות, לרמוז פועל יוצא לשני.

אות יד: וכתב בספר במדבר (דף קצ"ה ע"א), במעלת התפלה, אמרו, כי דוד ע"ה שם נפשו בשעת התפלה בד' דרכים, האחד כמו העני, וזהו (תהלים קב, א) תפלה לעני, וכמו העבדים, (תהלים 19, ב)

יום ארבעה עשר

שולטים בלילה, וכשהאור יוצא, כרוז יוצא הכינו עצמכם ממשלת היום, ובאותה שעה שהכרוז יוצא, כל אחד עומד על משמרתו שנפקד עליו, לכן צריך האדם שיזהר בתפלתו שתהא בכונה, לפי שהממונים השולטים על האויר לוקחים הדברים, ויש ממונה אחד לצד מזרח שמצפה למה שהאדם מוציא מפיו, ואם היא בכונה נושקין אותה לצד דרום. יש ממונה אחר שולט באויר והוא ממונה על כל מי שיש לו צרה ומתפלל עליה מתוך שברון הלב

אות טו: כתב בספר שמות (דף קנ"ג ע"ב), אמר רבי חזקיה, טעם שהשיכור יכול לברך ואין יכול להתפלל, לפי שהתפלה עולה לעולם העליון מאד שאין שם אכילה ושתייה, אמנם הברכה היא עולה למדור התחתון, מקום שיש בו אכילה ושתייה, שמשם יוצא שפע שבע רצון.

אות טז: וכתב שם (בדף ר"א ע"א וע"ב), ממשלת היום וממשלת הלילה הם ממונים ביום, [ואלו ממונים בלילה], אלו שולטים ביום ואלו

לצד אחר של אלהים אחרים שלא ישלוט, וגורם להקדוש ברוך הוא שיתעלה על כסא כבודו, וגורם לאותו הרשע שיזכה לנפש חדשה.

אות יח: וכתב שם (דף קכ"ט ע"א וע"ב), קדושה שאנו מקדישים בעמידה, אנו מזכירים שבח של מלאכי השרת, שעל ידי שאנו מקלסים אותם, מניחים אותנו להיכנס לתוך הפתחים באהבה, ואין מעכבים בידינו. ואם תאמר, וכי רמאות יש חס ושלום כלפי מעלה, יש לומר כי המלאכים הם קדושים יותר ממנו והם נוטלים קדושה יותר, שאילולי שאנו נוטלים ומושכים עלינו קדושת אלו, לא היינו יכולים לקדש שם שמים ולהיות חברים עימם, וכבודו יתברך לא היה משתלם למטה ומעלה אלא על ידי שאנו מתחברים כאחד עם מלאכי השרת ומשבחים אותם. מה שכן האמת, כדי שיהיו חברים עמנו בקדושה, ולכך קדושה זאת אנו אומרים אותה בלשון הקודש, כי כל דבר שבקדושה צריך לשון הקדש וצריך עשרה, אבל קדושת ובה לציון היא בתרגום שאפילו יחיד אומרה. ואם תאמר, אם כן הקדיש שהוא בעשרה למה סדרו אותו בתרגום, יש לומר, כי טעם גדול בדבר שהוא עולה בכל הרוחות ומשבר כל הקליפות של צד אחר, ולכך אנו צריכים לומר בלשון אחר לשון ארמי, שהוא של אותו הצד ולענות אמן בכל כחנו, כדי לשבר

ונמיכת רוח, ואם אותו הדבר בכונה, הממונה נוטלה ונושקה ואומר לה, הקדוש ברוך הוא ירחם עליך ומעלה אותה לפניו יתברך. לצד צפון יש ממונה אחר שולט באויר, והוא ממונה על אותם שמתפללים, כדי להכניע צריהם, ואם הוא בכונה נושקה ואומר, הקדוש ברוך הוא יפילם לפניך.

אות יז: וכתבו בספר שמות (דף קכ"ט ע"א), אמר, כשישראל מסיימים שים שלום, כרוז יוצא למעלה ואומר, מי הוא האיש שזוכה ועושה נשמות חדשות למטה, שמזכה את הרבים שישוּבו בתשובה, אז הם מזמנים שני עדים מאותם שהם (זכריה ד, י) עיני ה' משוטטים בכל הארץ, ואומרים אנו מעידים על פלוני בן פלוני שעושה כך, אשרי חלקו שבעבורו יזכה אביו לטובה, באותה שעה הוא מוכן ממונה אחד שהוא גזבר על צורות הצדיקים, ואותו ממונה מביא צורת זה הצדיק המזכה את הרבים, ומשים אותה לפני ה' יתברך, מיד הקדוש ברוך הוא רומז לד' מחנות מלאכים ונוטלים אותה צורה של אותו צדיק והולכים עמה ומראים לה ע' עולמות שיש לו בפני עצמו, ואם היו יודעים בני אדם מה מעלת הרודף אחר הרשע להחזירו בתשובה, היה רודף אחריו כרודף אחר חיינו, העני הוא מזכה לבני האדם בעושר ובשלמות אחד, אבל זה מזכהו יותר לפי שגורם

אות בא. וכתב בספר דברים (ד' רצ"ד ע"א וע"ב), מעלת מי שמוציא בשפתיו התפלה, הקשה בפסוק (קהלת י' כ) כי עוף השמים יוליך את הקול, כי אחר שכתוב (מלכים ו' יב) בחדר משכבך מי יוליך הקול, ותירץ, כי כל מה שחושב האדם אינו עושה דבר אלא אם כן מוציאו בשפתיו והוא אינו מכויץ בו, ואחר שמוציא הדבור אותה המלה בוקעת האויר והולכת ושטה בעולם ולוקחים אותה כמה בעלי כנפים, לכן מי שמתפלל צריך להוציא בשפתו.

אות בב: וכתב בספר דברים (ד' ק"פ ו' ע"א), מי שאינו רוצה לענות אמן, עליו נאמר (ירמיה ב' יג) אותי עזבו, ומה עונש יש להם לחצוב להם בורות מורידין אותו לגיהנם מדרגה אחר מדרגה, עד שמורידין אותו לאבדון, ואם עשה כראוי מעלין אותו מדרגה אחר מדרגה לאור באור פני מלך, ועליהם נאמר (תהלים לא, כד) אמונים נוצר ה'.

אות בג: וכתב בספר שמות (ד' ר"ב ע"א), העמידה צריך בלחש, לפי שהמלאכים הממונים לקבל העמידה נקראים אזנים, ואם אותה התפלה נשמעת לאזני האדם אין שומעין לה למעלה, לכן צריך ליזהר.

כחם ולהוסיף כח בגבורה של מעלה, ולכך אנו אומרים אותו בלשון תרגום, לומר, כי צד אחר על כרחו שלא בטובתו ישתבר ויענה אמן, כי האל יתברך הוא השליט על כל:

אות יט: וכתב עוד בספר שמות (ד' ק"ז ע"א), תפלת ערבית הוא להגין עלינו מפחד בלילות מכמה צדדים, פחד של גיהנם, כי באותה שעה טורדים הרשעים בגיהנם ונותנים להם ענשם בלילה על חד תריץ מהיום, וזהו טעם שאנו מקדימים לומר והוא רחום בערבית, אמנם בשבת שאין פחד גיהנם אין אנו צריכים לומר. ויש פחד בלילה של קטרוג הנשמה כשרוצה לעלות לפני ה' יתברך, ולכך אנו אומרים שומר את עמו ישראל. ויש פחד בלילה מכמה מזיקים, שיש להם רשות להזיק מי שיוצא מפתח ביתו, ולכך אנו מקדימים לומר ושומר צאתנו ובואנו:

אות כ. וכתב בספר שמות (ד' קל"ב ע"ב), הקדושה של עמידה שהיא בעשרה צריך בלשון הקדש, אבל קדושה דסדרא שהיא ביחיד, לכך היא בתרגום. וסימן לדבר, שנים מקרא ואחד תרגום, פירוש שנים שהם רבים צריך לשון הקדש, ובתרגום די אח:

יום חמשה עשר

אות כד: וכתב בספר שמות (ד' נ"ז ע"א), כשהאדם מרים ימינו למעלה

בתפילה צריך לכוין באצבעו למעלה, כמו שכתוב (שמות י"ג, יא) והיה כאשר ירים משה ידו.

אות ב: וכתב בספר בראשית (דף רמ"ט ע"א וע"ב), מעלת השליח צבור בפסוק (ישעיה י, ז) צהלי קולך בת גלים, רמז, כי כל המשבח לאל יתברך בקול, צריך שיהיה לו נעימות שיערב לאחרים קולו ואם לאו לא יקום, וראיה מהלויים דכתיב (במדבר ח, כה) ומבן חמשים שנה ישוב, שאז אין קול האדם ערב.

אות א: וכתב בספר שמות (דף ר"ע"ב), כל המוסר נפשו לשמים בעת נפילת אפים, הקדוש ברוך הוא קורא על האדם הזה שלום למטה, כמו שכתוב (שופטים ו, כד) ויקרא לו י"י שלום, וכל ימיו קורים לו כך למעלה, ובשעה שנפטר מהעולם.

אות ב: וכתב בספר דברים (דף רפ"ה ע"ב), כל השומע ברכה ואינו עונה אמן, עליו הכתוב אומר, (שמואל-א ב, ז) ובוזי יקלו. וכשיוצא מן העולם מכריזים לפניו, סגרו לפניו שערי שמים ולא יכנס כמו שהוא לא פתח פיו לומר אמן, אוי לו אוי לנשמתו.

אות ג: וכתב בספר בראשית (דף קכ"ב ע"ב), תוספתא, פתח ריש מתיבתא ואמר, מאן דפסק יתפסק, מאן דקצר יתקצר, מאן דקצר יתארך. פירוש מי שפוסק דברי תורה לדברים בטלים יפסק מן העולם, מאן דקצר שמקצר האמן ואינו אומר בנחת, יתקצרו ימיו, מאן דקצר פירש מי שחוטף אלף של

אות ד: וכתב בספר במדבר (דף ק"כ ע"ב קכ"א ע"א), טעם פסוק (תהלים כה, א) לדוד אליך י"י נפשי אשא שאומרים בנפילת אפים, וטעם למה באלפא ביתא זו אין בה אות וי"ו, ותירץ, כי הסוד הוא כי בשעת נפילת אפים יכוין האדם בדעתו כאלו מוסר נפשו למיתה ומוסרה ביד קונו, וזהו אליך ה' נפשי אשא. ויראה האדם את עצמו כאילו נפטר מן העולם, ובוזה יתכפרו לו כל עונותיו, שיש עון שאינו מתכפר לאדם אלא במיתה, ולזה אין בו וי"ו שאות וי"ו היא מעץ החיים, וכאן בשעת נפילת אפים צריך האדם למסור נפשו ולהראות עצמו כאלו מת:

אות ה: וכתב בספר בראשית (דף רכ"ט ע"ב ר"ל ע"א), (תהלים קמ"א ב) תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב, אמר, שטעם קטרת בתפלת המנחה יותר מכל התפלות, לפי שהקטרת במקום שישנו יש שמחה בעולם ואינו מניח לשום מזיק להתגבר בעולם, וזהו שכתוב (משלי כז, ט) שמן וקטרת ישמח לב, ולזה הכהן הגדול כשהיה מקריב ומדליק הנרות, אז היה מקטיר (שמות ל, ז) בהטיבו את הנרות יקטירנה, לכך נתכון דוד ע"ה להזכיר הקטורת בתפלת המנחה, לפי שבעת המנחה מתגבר בעולם צד אחר, ולזה הזכירו לדחות כל החיצונים.

אות ו: וכתב עוד בספר בראשית (דף קל"ב ע"ב), שיהא אדם זהיר הרבה בתפלת המנחה, לפי שבאותה שעה מתעורר הדין בעולם.

מעלת השבת ותפלותיו

אות א: וכתב בספר שמות (דף ר"ד ע"ב), סוד שנמצא בספר שלמה ע"ה בענין השבת, שכתוב וינפש, ודרשו ז"ל כיון ששבת וי אבדה נפש. והקשה, דוי הגוף מבעי ליה שיצאה ונאבדה ממנו הנפש יתרה, והשיב, כי סוד הדבר כי בכל אדם יש נפש וביום השבת מושכת עמה הנפש רוח קדושה ממעל, וכל יום השבת שהרוח נמצאת עם הנפש אז הנפש מתעלית הרבה בהיות הרוח עמה, ונקראת נפש יתירה, אבל כשיצא שבת ויצאה הרוח ממנו, אז הנפש אבדה אותו יתרון.

אות ב: עוד בספר שמות (דף ר"ה ע"א), הקשה, שאיך אמרו לא יצא אדם יחידי לא בלילי שבתות ולא בלילי רביעיות, והרי אמרו, כי לכך אנו מתפללים בלילי שבת הפורס סוכת שלום עלינו, להבריח כל המקטרגים לנקבי תהום רבה. ותירץ, דמכל מקום אף על פי שאינם שולטים מתראים ליחיד.

אות ג: וכתב בספר במדבר (דף רמ"ב ע"ב), רעיא מהימנא, כי לכל אדם מישראל יורדת בשבת נפש יתירה, כל אחד לפי מדרגתו אם הוא חסיד נותנים לו ממדת חסד, ואם גבור הכובש יצרו

אות ד: וכתב בספר במדבר (דף רמ"ג ע"ב), אמת, ואם הוא חכם ממדת כתר.

אות ה: וכתב בספר במדבר (דף רמ"ג ע"ב), (שמות לא, טז) את השבת לדורות חסר כתיב, שצריך שישמרו את השבת בדירתם שלא יצאו מרשות לרשות.

אות ו: כתב בספר בראשית (דף רכ"ד ע"ב), בשני קשורים מתקשרת הנפש בראש חודש ושבת, בתחלה היא מתקשרת עם הרוח אשר בגן עדן של מטה, ומשם הולכת ומתקשרת עם הנשמה שהיא בצרור החיים והיא שבעה ונזונית משני צדדים, וזהו (ישעיה נח, יא) והשביע בצחצחות נפשך, ממש הנפש היא שבעה בשתי צחות של מעלה ומטה.

אות ז: וכתב בספר שמות (דף פ"ח ע"ב), הטעם שאנו מתפללין במנחה שבת (תהלים סט, יד) ואני תפילתי, לפי שבימות החול לעת המנחה מדת הדין החזק שולט בעולם, אבל ביום השבת כל הדינים הם כפופים ואינם נעורים בעולם, וזהו עת רצון, שאף שהוא עת מנחה ביום השבת הוא עת רצון, ובזאת השעה נסתלק משה רבינו ע"ה, וכן כתוב (דף קנ"ו ע"ב).

באים שלשה ממונים ומנשבים ומשיבים העשן למקומו ונותנים ריווח לרשעים שעה וחצי, ואחר כך חוזרים למקומן. וכן בשלשה פעמים ביום ובכל שעה שישראל עונים אמן:

אות י: וכתב בספר שמות (דף ר"ז ע"א), כשיוצא שבת צריכים ישראל להתעכב קצת, להראות שחביבה עליהם מצות שבת ואינם קצים באכסניא, ואז פותחים ישראל והוא רחום וכו', והוא תיקון טוב, ובעת שאומרים ישראל ויהי נועם וקדושה דסדרא, כל הרשעים שבגיהנם פותחים ואומרים שירה ואומרים אשריכם ישראל, אוי למי שלא שמר התורה, ודומה מכריז (תהלים ט, יח) ישובו רשעים לשאולה:

אות יא: וכתב (בספר במדבר) חלק ג' (דף ש"א ע"ב), בענין השבת שכתוב לדרתם חסר לשון דירה, רמז, שיכבד האדם דירתו בשבת בדברים נאים וכלים נאים, שהשבת היא כלה והכלה אין מכניסין אותה אלא לדירה נאה: אות יב: וכתב בספר בראשית (דף י"ד ע"א), כי בערב שבת כל הדברים נעשו ונשתכללו עד שנתקדש היום ולא נשאר אלא בריאה של רוחות שלא נברא להם גוף, ואם תאמר, וכי לא היה יכול הקדוש ברוך הוא לעכב היום עד שיברא גוף לאלו הרוחות, יש לומר, שרצה הקדוש ברוך הוא לעשות כך, דאילולי כך היה מתגבר חס ושלום צד סטרא אחרא בעול:

אות ז: וכתב שם טעם ג' פסוקי צידוק הדין שאנו אומרים במנחת שבת, כנגד משה רבינו ע"ה ויוסף עליו השלום ודוד ע"ה, בתחלה אנו אומרים צדקתך כנגד יוסף הצדיק ע"ה, כי בשעה שמת, כל השבטים נפלו בגלות, פתחו עליונים ואמרו (תהלים לו, ז) צדקתך כהררי אל. (תהלים קיט, קמב) צדקתך צדק לעולם כנגד דוד ע"ה, כי כשמת מחלוקת רבו בישראל, ועל זה אנו אומרים ותורתך אמת. (תהלים עא, יט) וצדקתך אלהים עד מרום, כנגד משה רבינו ע"ה, כי כשמת נאסף הכל תורה שבכתב ושבעל פה:

אות ח: וכתב בספר בראשית (דף כ"ג ע"ב), בשבת פותחין ז' היכלות כנגד ז' קולות שאמר דוד על המים, וי"ח אזכרות שבהם שט הקדוש ברוך הוא ביי"ח עולמות (תהלים סח, יח) ברכב אלהים רבותים אלפי שנאן, שהם י"ח רבוא עולמות:

אות ט: וכתב שם (בדף ס"ב ע"ב), בשם התוספתא כי הרשעים בגיהנם אינם יוצאים ממנו אלא בשבתות וימים טובים וראשי חדשים, אחר כך כרוז יוצא מצד צפון ואומר (תהלים ט, יח) ישובו רשעים לשאולה, ובשעה שעונים ישראל בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך, הקדוש ברוך הוא מתמלא עליהם רחמים ורומז למלאך הממונה על שערי גיהנם סמרי"אל שמו, וג' מפתחות בידו ופותח ג' שערי גיהנם ורואים אור של העולם הזה, ובא העשן וסותם האור,

יום שישה עשר

השביעי שבת לא יהיה בו, מה ברכו, אלא כך שנינו כל הברכות שלמעלה ומטה הם כלולות ביום השבת, ובשביל זה אינו נמצא המן באותו יום, לפי שאז מאותו היום מתברכים כל הששה ימים, וכל אחד נותן מזונו למטה כל אחד בימו מאותה ברכה שקבל ביום הז', ובשביל כך מי שהוא מאמין צריך לסדר שולחנו ליל שבת, כדי שיתברך כל ששת ימי המעש:

אות זו: וכתב עוד (בדף פ"ח ע"א), ענין השלוש סעודות, (ישעיה נח, יד)

אז תתענג על ה' זו סעודה ראשונה, (שם) והרכבתיך על במותי ארץ זו סעודה שניה, (שם) והאכלתיך נחלת יעקב זו סעודה שלישית, וצריך לזוהר בסעודות אלו, ומי שפוגם באחת מהם מראה עצמו כאילו אינו מזרע ישראל ונותנין עליו חומרי ג' דיני גיהנום:

אות יז: ובספר ויקרא מדף צ"ב ע"ב עד דף צ"ה ע"א כתב בזה:

הוספת המוציא לאור: [אמר רבי יהודה, השמחה והשמירה של יום השבת הם על הכל, ומשום שהיום הזה מתעטר באבא ובאמא, ונוספת קדשה על קדשתו, מה שאין כן בשאר הימים, שהרי הוא קדש ומתעטר בקדש, ומסיף קדשה על קדשתו, משום כך היום הזה הוא שמחת העליונים והתחתונים, כלם

אות יג: וכתב בספר שמות (דף ס"ג ע"ב), אמר רבי יהודה, כל יום ויום מתברך העולם מאותו יום העליון, שהרי כל ששה ימים מתברכים מיום השביעי וכל יום נותן מאותה ברכה שקבל מלמעלה, ולכך כתיב (שמות טז, ט) איש אל יותר ממנו עד בקר, לפי שאינו נותן יום אחד לחברו אלא כל אחד ואחד שולט בפני עצמו בימו, אמנם יום ששי קבל שני חלקים, חלקו וחלק יום השבת, לכך כתב (בראשית א, לא) יום הששי ה"א יתיר:

אות יד: וכתב עוד בספר שמות (דף ס"ב ע"א וע"ב), שכל אדם צריך לשאול מזונותיו בכל יום מהקדוש ברוך הוא על פי שיש לו, כדי שיתברכו מזונותיו של אדם. וטעם הדבר, (תהלים סח, ט) ברוך ה' יום יום, ולזה אין צריך לאדם לבשל מזונות מיום לחברו, זולת מערב שבת. רבי ייסא סבא לא היה מתקן סעודה בכל יום עד שיתפלל, אמר לא נתקן סעודה עד שיתנו מבית המלך, אחר כך היה ממתין שעה אחת ואומר תקנו סעודה, שכבר היא שעה שתנתן מבית המלך:

אות מז: וכתב עוד שם (בדף פ"ח ע"א), הקשה ר' יצחק במה שכתוב (בראשית ב, ג) ויברך אלהים את יום השביעי, כי אחר שכתוב (שמות טז, כ) יום

היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל פן צריך אדם לערוך שלחן שלם למלך, והוא נותן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך. אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. ובבית רב המנבא סבא לא חוששים לאורח בשעה זו, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

אמר רבי אבא, כך היה עושה רבי שמעון בזמן שעלתה סעודת שבת, ערוך שלחנו ומשתדל במעשה מרכבה, והיה אומר: הרי סעודת המלך שיבא לאכל אצלי. משום כך נמצאת שבת עדיפה בכל מפל הזמנים והחגים, ונקראת קדש ולא מקרא קדש. ע"כ.

אות יח: כתב בספר דברים (דף רע"ג ע"א), בשם רעיא מהימנא, כי שני ככרות בשבת הם רמז לשני לוחות שנתנו בשבת, וביום השלישי שכתוב בו פעמיים כי טוב. ואם תאמר למה שני ככרות שהם זוגות, והרי אמרו שיש ממונים על זוגות, ומטעם זה אמרו אין

שמחים בו, ממלא ברכות בכל העולמות. כלם נתקנו (נזון) ממנו. ביום הזה מנוחת עליונים ותחתונים. ביום הזה מנוחת הרשעים בגיהנם.

למלך שעשה הלולא לבנו היחיד, עטר אותו בעטרה עליונה, מנה אותו המלך על הכל. ביום הזה שמחת הכל. שוטר אחד שהיה מפקד על דינם של בני אדם, היו בידו גברים שצריכים הריגה, וגברים שהיו צריכים להלקאה. בשביל כבוד היום הזה של שמחת המלך עוזב את דיניו, ושומר את שמחת המלך. כך אותו היום, הלולת המלך עם הגבירה, שמחת האב והאם עליו, שמחת העליונים והתחתונים. בשמחת המלך כלם שמחים, ולא יצטערו בו. על זה כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג. מה זה ענג? ענג לא נמצא אלא במקום ששורה הקדש העליון, כמו שנאמר אז תתענג על ה'. שהרי ענג הוא על ה'. והיום הזה שהוא הלולת המלך, מתעטר באותה עטרה של ענג. זהו שקתוב וקראת לשבת ענג, מה שאין נמצא פן בשאר הימים.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערוך שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו. וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שקתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה

המקלל עצמו, והזורק לחם או פרורים שיש בהם כזית, ומי שמדליק הנר במוצאי שבת קודם שיאמרו הקהל קדושה דסדרא, ורשעים של גיהנם מקללים אותו, לפי שבערב שבת בא קדש לעולם ונחים הרשעים מלישרף באש גיהנם, ובמוצאי שבת חוזרים כל השרים לשררתם ומכריזים ואומרים (תהלים ט, יח) 'ישובו רשעים לשאולה, ואין להם כח עד שיאמרו ישראל ברכת הבדלה, וכל אותם השרים הנקראים מאורי האש. ואם האדם ממתין לומר הבדלה עד שיסיימו הקהל קדושה דסדרא, אז חייבי גיהנם מקיימין על אותו אדם כל ברכות שאומרים הקהל, (בראשית כז, כח) ויתן לך וכו' ברוך אתה בעיר כולם אומרים אותם חייבי גיהנם:

אות כג: וכתב בספר בראשית (דף ק"ב ע"א וע"ב), בפסוק (בראשית כב, טו) ויקרא מלאך, אמר רבי אלעזר, כי מה שאמרו י' דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, אין רוצה לומר שנבראו אז, לפי שאם כן קשה שהרי שנינו שאילו של אברהם אבינו ע"ה בן יומו היה, וכך צריך לומר שכן כתוב (ויקרא יב, ו) כבש בן שנתו לעולה. ואם כן קשה היאך אפשר שנברא כשנברא העולם שעדיין לא נולד יצחק, אלא י' דברים שנבראו דקאמר רצה לומר, שנתן כוח ומנוי לשר העולם שיברא האילן כשיצטרך לאברהם, ופי הארץ כשיצטרך למשה רבינו ע"ה, וכל זה

מתחילין בב' ואין מסיימין בד' דהיינו בב"ד, יש לומר, כי בכל שבת הנשמות והרוחות יוצאות זוגות ואין שטן ואין משחית ואין מזיק ביום השבת, ואפילו אור של גיהנם אינו שולט בשבת, רמז לדבר (שמות לה, ג) לא תבערו וכו':

אות יט: כתב בספר שמות (דף ר"ח ע"א וע"ב), בסוד האצבעות, כשרואה בליל מוצאי שבת כל האצבעות בלי הצפרנים, כשרואים אותם נקראים פנים פנימים ואחורי האצבעות בצפרנים הם אחורים, והסוד הוא כשרואים בנר לראות אחורי האצבעות עם הצפרנים, וזהו סוד (שמות לג, כג) וראית את אחורי ופני לא יראו:

אות כ: כתב בספר בראשית (דף י"ז ע"ב), הבדלה במוצאי שבת הוא להבדיל בין שרים השולטים בשבת לשולטים בחול, כשיוצא שבת עולה מגיהנם יצר הרע של עין הרע ורוצה לשלוט בישראל, ובשעה שאומרים ויהי נועם בורחים:

אות כא: וכתב בספר שמות (דף ל"א ע"ב), עולם הבא נקרא נועם, וכשיוצא השבת הרשעים יוצאים מאותו הנועם וחוזרים לגיהנם, לפיכך אנו מתפללים במוצאי שבת, שיהי רצון שנהיה צדיקים ונזכה לנועם עולם הבא:

אות כב: וכתב בספר בראשית (דף ק"ד ע"א וע"ב) במדבר (דף רמ"ז ע"א), שלשה הם הגורמים רעה לעצמם,

המנוי והכוח בראו הקדוש ברוך הוא ערב שבת בין השמשות. אמר הכותב, בזה יבוא היטב אשר ברא אלהים לעשות וברור:

יום שבעה עשר

מעלת המועדים

סטרא של מזיקים הם טמונים בנקבי תהום רבה, ולכן אסור לאדם לומר והוא רחום, לפי שמעורר אותם שיחזרו ויצאו מן החורים אשר התחבאו שם בערב שבת:

אות ד: וכתב בספר שמות (דף קפ"ו ע"א), כי ביום כפור אין לאדם לפרט חטאיו לפני אחרים, לפי שיש כמה מקטרגים שנוטלים הדבור ההוא ומעלים אותו למעלה ומעידים עליו. כתוב (מיכה ז, ה) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך קל וחומר מאלו:

אות ה: וכתב בספר בראשית (דף ר"ב ע"א), שנמצא בספרים הראשונים, כי כליל הושענא רבה לאור הלכנה אם רואה אדם ראשו גרוע וגופו שלם, בניו ואשתו יחיו והוא ימות, וזהו כשבנו קטן שהוא ברשותו, ואם הגוף גרוע והראש שלם, הם ימותו והוא יחיה, ואם ידיו חסרות מעשי ידיו יתמעטו, ואם רגליו, חלאים יבאו עליו, ואם הצל חוזר ובורח, עליו נאמר (דברים כח, טז) בבקר תאמר מי יתן ערב:

אות ו: למעלת התענית, בספר ויקרא (דף פ"ט ע"ב), כתוב רמז למה

אות א: כתב בספר שמות (דף קל"ה ע"א), וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת ותכלת וכו' (שמות כה, ג), אלו הם רמז למועדים, זהב זה ראש השנה שהוא יום הדין שהאודם רמז לדין, וכסף יום כפור שמלבין עונותם של ישראל, ונחשת ימי החג שהם כנגד ע' אומות שהם בסוד הרי נחשת, תכלת זה פסח שהוא שולטנות האל יתברך, ונקרא תכלת לשון כליון שמכלה האומות, כדכתיב (שמות יב, כג) ועבר י"י לנגוף את מצרים, וזהו הטעם שאמרו כל המראות יפות לחלום חוץ ממראה התכלת, ארגמן זה שבועות, סוד התורה שניתנה מימין ושמאל, וכל מיני דברים שבעולם כלולים בה, וזהו ארגמן ארוג מין:

אות ב: [שם] תולעת שני זה ט"ו באב, שבנות ישראל יוצאות בכלי מילת, כמו שכתוב (איכה ד, ה) האמונים עלי תולע. ומה שכתב, ושש ועזים ועורות אלים ועורות תחשים ועצי שטים, כנגד ט' ימי תשובה ויום כפור שמנינו משלים לעשרה:

אות ג: ועוד שם (דף קל"ה ע"ב), כי כליל שבת העולם ברחמים, וכל

תוספתא, פתח ריש מתיבתא מי שנעשה צעיר הוא רב ומי שנעשה רב הוא צעיר, שהרי כתוב (בראשית כג, א) ויהיו חיי שרה, חשבון המאה שהם רבים כתוב שנה וחשבון השבע שהם מעט כתוב שנים:

אות י: ענין ראש השנה, כתב בספר שמות (דף קמ"ב ע"א וע"ב), בליל

ראש השנה כל נפש ונפש היא משוטטת בעולם הזה לבקש רחמים על החיים, ובליל יציאת ראש השנה הולכות כל הנפשות ומשוטטות בעולם לידע הדין הנדון בעולם, ולפעמים הם מודיעות לחיים בחלום, כמו שכתוב (איוב לג, טו) בחלום חזיון לילה, ובלילה שיוצאין הפיתקין מלפני המלך ונוטלים הצל מכל אחד ואחד מאותם שימותו, יורד ממונה אחד שמו ירומיע"ס וכמה אלף אלפים ורבוא רבוון נוטלים לאותו צל ומעלים אותו למעלה, והנפש המשוטטת רואה הצל שמעלים למעלה ומכרזת ואומרת, פלוני יבא אצלנו.

אם הוא צדיק כולם שמחים ואם לאו כולם עצבים, וכשלוקחים צל האדם מעלים אותו לפני עבד נאמן שר העולם, וזהו (איוב ז, ב) כעבד ישאף צל מאותה שעה שמוליכים צלו למעלה מתקנים לו שלש מקומות, מקום לנשמתו ומקום לרוחו בגן עדן ומקום לנפש שתנוח בשעה שהיא משוטטת, לפי שיש נפש שיש לו מנוחה ויש נפש שהיא משוטטת ואינה מוצאת מקום לנוח:

שאמרו, שבעים שנה איכא בחלמא והוא כנגד היושב בתענית חלום בשבת, שקורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ואלו השבעים הם רמז, כי אפילו ששבע שרים רואי פני המלך מלכו של עולם הסכימו עליו לרעה מתהפך, לפי שביום השביעי חוזר בתשובה:

אות ז: וכתב בספר ויקרא (דף ק"ה ע"ב) שמות (דף ר"ז ע"א), הקשה שהיאך אמרו כל המתענה בשבת שיש לו זכות, והלא מבטל עונג שבת של שלש סעודות. והשיב כי הטעם (תהלים קיח, כד) זה היום עשה ה' שיהיה שמחה בכל העולמות, ואפילו הרשעים נחים ביום זה, וזה האיש המתענה בשבת שאין לו שמחה, עליונים ותחתונים שואלים עליו, מה נשתנה האיש הזה מכל העולם שהם שמחים וזה האיש הוא בצער, ולכן תפלת זה האיש קורע כל גזרי דינים לפי שהכל מרחמים עליו:

אות ח: וכתב בספר שמות (דף קנ"ג ע"א), כי ג' שליטים הם שהקדוש ברוך הוא חפץ בהם, והם מוח לב וכבוד, והם בעולם העליון ובהפך הם בזה העולם, כי בבשר ודם הכבוד לוקח תחלה ואחר כך הלב ואחר כך המוח, ולמעלה המוח לוקח השפע בראש ואחר כך נותן ללב והלב נותן לכבוד והכבוד נותן חלק לשאר הצנורות, וביום שהאדם מתענה הוא כעין של מעלה:

אות ט: במידת הענוה כתב בספר בראשית (דף קכ"ב ע"ב),

מעלת התשובה

אות א: מעלת מזכה הרבים ותשובה ותוכחה, כתב בספר ויקרא (דף פ"ה ע"ב) פ"ו ע"א, (ויקרא יט, ז) הוכח תוכיח את עמיתך, הוכח בסתר שלא ידעו בני אדם ואם לא שב תוכיח ברבים. ועוד כתב שאם הוא אדם שהוא מתבייש בתחילה, לא יאמר לו אפילו בסתר אלא ידבר עמו כמדבר דברים אחרים, ובתוך הדברים יאמר לו העושה כך וכך מה עונשו:

אות ב: וכתב בספר שמות (דף קפ"ח ע"ב) - רבי יוסי שאמר שעד יתקיים כל הכתוב לא יוכלו לעורר תשובה, שנאמר (דברים ג, א) והיה כי יבאו עליך הברכה והקללה, ורבי חייא הקשה לו, אם כן נעלת דלת לפני בעלי תשובה, אלא סובר רבי חייא כי כיון שיטעמו ישראל טעם גלות ואפילו שעה אחת, אם יחזרו בתשובה נחשב להם כאילו באו עליהם כל הדברים. והביא רביא ממאמר הנביא ע"ה (ישעיה כו, ז) כמו הרה וכו', כי כמו שהמעוברת הדרך הוא שיעברו עליה תשעה חדשים, ויש כמה נשים שלא עברו עליהם אלא יום אחד או שנים מהתשיעי, וכיון שטעמו טעם התשיעי נחשב להן כאילו עברו תשעה חדשים בשלמות:

אות ג: וכתב בספר שמות (דף ק"ג ע"א), כי **אות ד:** וכתב בספר ויקרא (דף פ"ג ע"ב), מהתוספתא באורך כמה עניני תשובה [ושם] כתב (ויקרא יט, לב) מפני שיבה תקום, הערה לאדם שיקום משנתו לעשות תשובה קודם שיגיע לזקנה כשהוא בחור, וזהו והדרת פני זקן, אשרי ילדותנו שלא בישה זקנותינו. ומסכים עם מאמר הגמרא, אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש:

אות ה: וכתב בספר שמות (דף י"ב ע"ב), אמר רבי יהודה, כל הדברים שבעולם תלויים בתשובה, וכל שכן מי שמוריד עמה דמעות, שאין לך שער שאין נכנסות בו, וזהו שכתוב (שמות ב, ו) ותפתח ותראהו את הילד שרואה השכינה הילד הזה שהוא ישראל, כדכתיב (ירמיה לא, כ) ילד שעשועים, וגם רואה נער שהוא ישראל כי נער ישראל שהוא בוכה, מה כתיב ותחמול עליו השכינה:

אות ו: עוד בספר שמות (דף י"ז ע"א), אמר רבי יצחק מעלת האומות על ישראל אינה יותר מאלף שנים, ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם, שנאמר (שיר השירים ב, ז) עד שיפוח היום. וכן אמר רבי חייא, יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים. אמר ר' **אות ז:** וכתב בספר שמות (דף ק"ג ע"א), כי המצפצפים ועולים מגיהנם, הם

אות ז: וכתב בספר שמות (דף מ"א ע"א), שצריך כל אדם לפרט חטאיו ולהתוודות. ואם תאמר, כיון שהכל גלוי לפניו למה צריך לפרט, יש לומר לפי שהשטן עומד תמיד לפני ה' יתברך ומפרט חטאיו ותובע דין עליהם, וכיון שרואה שהאדם מקדים עצמו לאומרם אין לו פה לקטרג:

אות י: בענין הוצאת ספר תורה, כתוב בספר שמות (דף ר"ו ע"א), כי בעת הוצאת ספר תורה צריך כל אדם לשמוע, ויחשבו עצמם כאילו עומדים על הר סיני, ואפילו בדברי תורה אסור לפתוח. אמר רבי שמעון כשמוציאים ספר תורה בצבור, נפתחים שערי שמים של רחמים, ומתעוררים האהבה למעלה, וצריך האדם שיאמר בריך שמה דמרי עלמא וכו':

יוסי ואם ישתעבדו יותר אינו גזרת מלך אלא על שלא רצו לשוב:

אות ז: וכתב בספר במדבר (דף רל"א ע"א), ביום ראש השנה כל אחד צריך לפרוט חטאו בין יחיד בין רבים, לפי שמקטרגים עומדים על האדם ביום זה, וכל מי שמודה ומתודה על חטאיו הוא מעצמו, אין מקטרגים יכולים להתקרב אצלו משני טעמים, האחד כי האדם קרוב אצל עצמו ואינו נדון על פיו, ולכן בית דין של מעלה בדלים הימנו כעין בית דין של מטה, ועוד כי מום שבך הקדם ואמור אותו, ובוה אינו נותן מקום למקטרגים שידברו:

אות ח: עוד בספר במדבר (דף רל"א ע"א), כתב, כי כל מקום שכתוב (איוב א. ו) ויהי היום בראש השנה, מדבר מתוקף הדין:

יום שימונה עשר

מעלת הבריאה

אות א: כתב בספר בראשית (דף ב' ע"ב ג' ע"א וע"ב), בשם רב המנונא סבא, שכשרצה הקדוש ברוך הוא לברוא העולם, באו האותיות לפניו בהפוך, באה התי"ו ואמרה, בי תברא העולם שסוף חותמך אמת. השיבה הקדוש ברוך הוא, אני עתיד כך לרשום תי"ו על מצחות הנאנחים ועל מצחות הרשעים וימותו, יצתה תי"ו:

אות ב: אמרה, בי תברא העולם, שבי את נקראת צדיק, (תהלים יא, ז) כי צדיק ה'. אמר לה, אני עתיד להשימך במקום אחר:

אות ג: אמרה, בי תברא העולם, שאני פדות ובי תפדה ישראל. השיבה הקדוש

אות ד: אמרה, בי תברא העולם, שבי מתחיל שם שדי. אמר לה הקדוש

ו' אמרה, בי ברא העולם, דבי כתיב (שמות כ, ח) זכור את יום השבת. אמר לה הקדוש ברוך הוא, את צריכה זין להלחם:

ו' אמרה, בי ברא העולם, אמר לה הקדוש ברוך הוא, את צריכה להיות בשמי:

ד' ג' אתו, אמר להם הקדוש ברוך הוא, דלי"ת הוא לשון דלים, גימל גומל חסד, ואתם אינכם צריכים להבדל:

בי"ת אמרה, בי תברא העולם, שבי מתברכים עליונים ותחתונים. אמר לה הקדוש ברוך הוא, ודאי בך אברא העולם:

א' לא באת, אמר לה הקדוש ברוך הוא, הכל באו ואת למה לא באת. אמרה, רבוננו של עולם ראשונים מה הועילו, ועוד, כבר נתת מתנה לאות בי"ת ואין דרך המלך לחזור בו. אמר הקדוש ברוך הוא, חייך שבך יתחיל שם אלהים ותהיה ראש האותיות וראש כל מנין:

אות ב: עוד כתב בספר בראשית (דף י"א ע"ב), והארץ היתה תהו ובהו וכו' (בראשית א, ב), כנגד ד' עונשים. תהו זה חנק, דכתיב (ישעיה לד, יא) קו תהו חבל המדה. בהו, אבנים משוקעות בתוך התהום כנגד סקילה, וחשך כנגד שריפה, דכתיב (דברים ה, כ) ויהי בשמעכם את הקול מתוך החשך. וזהו (דברים ד, יא) בוער באש, ורוח זה הרג בסיף רוח סערה חרבה משננא (בראשית ג, כד) להט החרב:

ברוך הוא, בך עושים פשע, ומזה הטעם יצתה אות ע על שם עון:

ס' אמרה, בי תברא העולם, שיש בי סמיכה לנופלים. אמר לה הקדוש ברוך הוא, אדרבה מזה הטעם שב במקומך, שאם יפול הנופל מי יסמוך אותו:

נ' אמרה, בי תברא העולם, שנקראת נורא. אמר לה הקדוש ברוך הוא, שוב למקומך שמזה הטעם שבה הסמ"ך. כתב ש-מ' אמרה, רבוננו של עולם בי תברא העולם, שנקראת מלך. אמר לה, אדרבה מזה הטעם שוב למקומך, שהעולם אינו מתקיים בלא מלך:

כ' יצתה מכסא הכבוד ונודעזעו מאתים אלף עולמות ונודעזעו כסא הכבוד וכל העולמות נודעזעו לנפול. אמר לה הקדוש ברוך הוא מה את עושה כאן שאת (ישעיה י, כג) כלה ונחרצה:

יו"ד אמרה, ריבוננו של עולם ברא בי עלמא, שאני ראש שמך. אמר לה הקדוש ברוך הוא, שוב למקומך, לא נאה לך להיות חסרה משמי:

ט' אמרה, ברא בי עלמא, שבי אתה נקרא טוב. אמר לה הקדוש ברוך הוא, איני בורא בך העולם שטובך שתום, דכתיב (תהלים לא, כ) אשר צפנת ליראיך, ולכך אין לך חלק בעולם הזה אלא בעולם הבא. ועוד שיש בך טביעה, שנאמר (איכה ב, ט) טבעו בארץ שעריה. ועוד יש ח' בצדך, ובהצטרף שניכם הוא חט:

המלאכים הממונים בחסדו ביום, והממונים לומר שירה בלילה, שנאמר (תהלים מב, ט) יומם יצוה וכו', אלו מימין ואלו משמאל:

אות ו: עוד בספר שמות (דף י"ח ע"ב), אמר ר' אלעזר, י' דברים נבראו ביום ראשון, ומהם מדת יום ומדת לילה, כתיב (משלי לא, טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, כמו דאת אמר (איוב טז, ט) אפו טרף. מכאן שמדת הדין שולטת בלילה:

אות ז: עוד בספר שמות (דף קצ"ח ע"ב), כתב בפסוק (יונה ב, יא) ויאמר ה' לדג, כי הקדוש ברוך הוא התנה עם כל מעשה בראשית בכל יום, ביום הראשון ברא שמים והתנה עימם כי לעת הצורך יעלו את אליהו ז"ל, ולעת הצורך יחשכו על המצרים שלשת ימים. בשני ברא רקיע, שיהא מבדיל בין מים למים, והתנה עימם שיהו המים מפרישים לישראל בין טומאה לטהרה. בשלישי הבדיל היבשה מן הים, והתנה עם הים שיבקע לישראל, והתנה עם הארץ שתפתח את פיה לקרחת. ברביעי ברא שמש וירח, והתנה עם השמש שיעמוד ליהושע ע"ה, והתנה עם הכוכבים להלחם עם סיסרא. בחמישי ברא דגים ועופות, והתנה עם העופות והם העורבים לכלכל אליהו ז"ל, ועם הדג לבלוע יונה ע"ה. בשישי ברא אדם ואשתו, והתנה עם האישה שתזין את אליהו ז"ל, וכן בכל מעשה

אות ג: עוד בספר בראשית (דף רס"ג ע"א), חילוק בין יצירה לבריאה ספר הבהיר. ישב רבי בון ודרש, (ישעיה מה, ז) יוצר אור ובורא חשך, אור שיש בו ממש כתיב יצירה, חשך שאין בו ממש כתיב בריאה, וראיה לדבר (עמוס ד, יג) יוצר הרים ובורא רוח:

אות ד: עוד כתב בספר בראשית (דף י"ט ע"ב), יהי מאורות (בראשית א, יד), מארת כתיב, לפי שברביעי נבראת אסכרה לתינוקות. נזף בה הקדוש ברוך הוא והטילה לים עד שחטא אדם ואשתו, כיון שחטאו, הוציאה הקדוש ברוך הוא משם והיא שולטת על כל התינוקות הנולדים הראויים לעונש בעון אביהם, ועד שנולד קין לא יכלה להדבק בו, אחר כך נתקרבה עמו והוליד רוחין ושדים ק"ל שנה עד שבאת נעמה שהיתה יפה עד מאד, עד שטעו בה עזה ועזאל שילדה מהם, וממנה נתפשטו בעולם רוחות ושידים, והיא הולכת בלילה ובכל מקום שמוצאת בני אדם שוכבים יחידים היא הולכת אצלם ועושה להם שיוציאו זרע, וזה שאמר (קהלת ב, ח) ותענוגות בני האדם שדה ושדות ירצה, כי מה שבני האדם מתענגים בלילה להוציא זרע, זאת (נסבה) [הסיבה] להוליד בעולם רוחים ושדים:

אות ה: וכתב בספר שמות (דף י"ח ע"ב), תנא כשברא הקדוש ברוך הוא עולמו, עלה בחפצו יתברך וברא השמים בימינו והארץ בשמאלו, וברא

שמחבכם הקדוש ברוך הוא, אף על פי שהם מתוקנים מששת ימי בראשית, דומים בעיניו כאילו אינם מתוקנים וכל יום מתקנם:

אות יא: עוד כתב בספר בראשית (דף ר"ד ע"א), כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, בראו באותיות התורה וכל אות ואות נכנסה לפניו עד שנתקיים ונברא העולם באות ביי"ת, כיון שנתגלגלו ב' האותיות והם ט"ר, עלתה הטי"ת ולא נתיישבה דעתה עד שגער בה הקדוש ברוך הוא ואמר לה, טי"ת טי"ת למה אינך יושבת במקומך, אמרה הטי"ת ריבונו של עולם, כי כל מה שעשית הוא מתוקן, שנאמר (בראשית א, לא) את כל אשר עשה והנה טוב, היאך חברת אותי במלת רי"ש. אמר לה הקדוש ברוך הוא, חייך שאת צריכה לרי"ש, כי האדם שאני בורא מחובר משניהם יצר טוב ורע, אבל את יושבת בימין, מיד נתיישבה דעתה. באותה שעה ברא הקדוש ברוך הוא ימים ידועים, אלו של ימין נקראים ימי טוב, ואלו של שמאל נקראים ימי הרע:

אות יב: עוד כתב בספר בראשית (דף ר"ה ע"ב), כשברא הקדוש ברוך הוא לאדם, כנס עפרו מד' רוחות העולם ועשה אותו בבית המקדש של מטה, והמשיך נשמתו מבית המקדש של מעלה. ולכך יש באדם ג' מדרגות, נפש רוח נשמה. נפש היא מדרגה שפלה, ואם זוכה ובא ליטהר זוכה

בראשית. אמר הכותב, זהו שכתוב כאלהיו ז"ל (מלכים א י, ט) הנה צויתי שם אישה אלמנה, מלת שם רוצה לומר כבריאת העולם:

אות ח: וכתב בספר בראשית (דף רנ"א ע"א), (בראשית א, א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ראשי תיבות אהו"ה שבו נבראו שמים וארץ, א"ה שמים וכל אשר בהם, ו"ה הארץ וכל אשר בה:

אות ט: עוד בספר בראשית (דף ל"א ע"ב), ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א, א), בעולם הזה, ויהי אור, לעולם הבא, אור שברא הקדוש ברוך הוא מששת ימי בראשית, אדם היה מביט בו מסוף העולם, ואותו האור הראה הקדוש ברוך הוא למשה רבינו ע"ה וראה מן הגלעד עד דן, וכשראה הקדוש ברוך הוא וצפה במעשה דור המבול ודור הפלגה ודור אנוש, עמד וגנזו לצדיקים לעתיד ולא נתנו אלא למשה רבינו ע"ה, כדי שישתמש בו בשעה שכתב בו (שמות ב, ב) ותצפנהו שלשה ירחים, וכשנכנס לפני פרעה ניטל ממנו עד שעמד על הר סיני לקבל התורה, והחזיר לו אותו האור ונשתמש בו כל ימיו, ולא יכלו כל ישראל לגשת אליו עד ששם המסוה:

אות י: עוד כתב בספר בראשית (דף ר"ז ע"א), כונן שמים בתבונה (משלי ג, ט), מהו כונן ולא כנן, ללמדך שבכל יום מחדשם הקדוש ברוך הוא, וזהו (איוב טו, טו) ושמים לא זכו בעיניו, כי מרוב

הוא ודאי ביאור הכתוב, הטעם שבא המבול, לפי שלא היה מי שיגן על הדור, כי הצדיקים אשר היו בהם נשמת רוח חיים, שהם חנוך ירד וכל הצדיקים כבר מתו. אמר הכותב, ובזה יבא היטב השינוי, כי ברשעים כתיב וימת ובלו מתו:

לרוח, ואם זוכה יותר זוכה לנשמה, ואז הוא שלם בכל. ועליו הכתוב אומר, (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש. ואם תאמר אם כן היאך כתיב (בראשית ז, כב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, והאמרת דאין זוכה לנשמה אלא הצדיק. יש לומר שכך

יום תשעה עשר

מספרי, לפי שהם מגזע עמלק שכתוב בהם, (דברים כה, יט) תמחה את זכר עמלק:

אות זו: וכתב בספר בראשית (דף ק"ה ע"א), ה' מיני ערב רב הם, עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים. בלעם ובלק הם מצד עמלק, טול ע"ם מן בלעם ב"ק מן בלק ונשאר בלל (בראשית יא, ט) כי שם בלל ה':

אות זו: וכתב בספר בראשית (דף רס"ג ע"ב), בשם ספר הבהיר, נשמת

הזכר מן הזכר ונשמת הנקבה מן הנקבה, וזהו שהלך הנחש אחרי חוה, אמר, הואיל ונשמתה מן הצפון אסיתנה מהרה, ומה הסיתה שבא עליה. שאלו תלמיד, והיאך היה מעשה, אמר להם ס"מ הרשע קשר עם כל צבאות מעלה על רבו, לפי שאמר הקדוש ברוך הוא (בראשית א, כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים, אמר היאך אוכל להחטיאו, ירד עם כל חילותיו ובקש לו בארץ חבר כמותו ולא מצא אלא נחש, ומצא נחש והיה לו דמות גמל ורכב עליו ובא לו

אות יג: כתב בספר שמות (דף קמ"ח ע"ב), אמר ר' (שמעון) [יוסי], אור של יום הראשון נגנז ולא שמש אלא יום אחד. ורבי יהודה חלק ואמר, שאילו נגנז מכל וכל, לא היה יכול העולם לעמוד אפילו שעה אחת, ואין לך יום ויום שאינו יוצא ממנו בעולם ומקיים הכל ועמו זן העולם, ובכל מקום שלומדים שם בתורה בלילה, הקדוש ברוך הוא מושך עליה חוט של חסד מאותו אור הגנוז:

אות יד: וכתב בספר בראשית (דף כ"ח ע"ב), כי מזהמת הנחש שהטיל בחוה, יצא קין שהרג הבל שהיה בכור אדם הראשון, וזהו (בראשית ו, א) בשגם, הוא משה, ולכן משה לכסות ערות אביו לקח בת יתרו לאשה שכתוב בו (שופטים א, טז) ובני קני חותן משה, ולמה נקרא קני, שנפרד מקין וגם רצה לכסות עליהם להחזיר ערב רב לקבלם בתשובה, ואמר לו הקדוש ברוך הוא, לא תקבלם שהם גזע רע, ועליהם אמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות לב, ג) אמחנו

נגעי בני אדם. ולכך אמרו, שהשדים יש בהם מבני אדם ויש בהם ממלאכים. וכן כשבא נחש על חוה, יצאו משם רוחין, וכל אלו מסטינים לאדם בפתח הבית ובבורות ובבתי כסאות, וכל מי שיש בפתח ביתו מזוזה עם שדי לא יוכלו להתקרב אצלו, אלו המזיקין הנקראים נגעי בני אדם, ועליהם נאמר (תהלים ז. י) ונגע לא יקרב באהלך:

אות ב: וכתב עוד שם (דף ע"ו ע"ב וע"ז ע"א), ענין (בראשית ד. כב) אחות תובל קין נקראת נעמה, וטעו אחריה מלאכי מעלה, ויצאו ממנה רוחין ושדים, והם תלויים באויר ומודיעים דברים לבני האדם, ומדור נעמה עוד היום הוא בים הגדול, ויוצאת בלילה והיא מתחממת מבני אדם בחלום ונדבקת בהם, ומתוך אותה התאוה מתעברת מבני אדם ומוציאה רוחות לעולם, ואלו הרוחות שמוציאה הם נמצאים בלילה אצל הנשים להוליד מהם גם כן רוחין, וכולם הולכים ללילית והיא מגדלתן, ולילית הולכת ויוצאה לעולם ורואה תנוקות של בני אדם ומתדבקת בהם להרגם, והקדוש ברוך הוא מזמין עימהם ג' מלאכים קדושים, ופורחים לפניה ונוטלים אותו רוח של תינוק ממנה ומחליפים אותו, ואמר, כי אותם התינוקות שיש כוח ללילית להורגם, הם בזמן שראה האדם בחלום את נעמה ונתאוה לשכב עמה ונעור משנתו וישכב עם אשתו, וכונתו היתה באותה צורה

אצל האשה, אמר לה (בראשית ג. א) אף כי אמר אלוהים, לא תאכלו מכל עץ הגן, אמר, אבקש יותר ואוסיף כדי שתגרע, היא אמרה לא מנענו אלא מעץ הדעת והוסיפה שני דברים, אחד מפרי העץ ולא מן העץ. וכן היא אמרה, לא תגעו ולא נאמר רק לא תאכלו, מה עשה ס"מ הרשע, הלך ונגע באילן והיה האילן צווח ואומר (תהלים לו. יב) אל תבואני רגל גאווה, הלך ואמר לאשה הרי נגעתי ואני חי, אף את תגעני ולא תמותי. הלכה האשה ונגעה באילן, ראתה מלאך המות בא כנגדה, אמרה עכשיו אני מתה והקדוש ברוך הוא מזמין לו אשה אחרת, אלא הריני גורמת שיאכל עמי, אם נמות נמות יחד:

אות יז: וכתב בספר ויקרא (דף ע"ט ע"א), קכ"ה מיני טומאה ירדו לעולם, שנאחזים מצד טומאת נחש הקדמוני, וכל זה טומאות הגדולות נאחזות בנשים הנדות. אוי למי שנתקרב אצלן כ"ד מיני טומאות, כמנין ואיב"ה הטיל בחוה:

אות יח: עוד כתב [שם] אלף וארבע מאות וחמש מיני טומאה נאחזים באותה זוהמה של נחש שהטיל בחוה, וכולם מתעוררים בזוהמת הציפורן, ומי שדורך ברגליו או מנעליו עליהם יוכל להינזק:

אות יט: וכתב בספר ויקרא (דף ע"ו ע"ב), ק"ל שנה שפירש אדם מחוה היה מוליד רוחין ושדים, ואלו נקראים

ואם תאמר אחר שמזוהמת הנחש יצא קין, היאך כתיב והאדם ידע את חוה, והלא לא היה אלא נחש. יש לומר, שהיתה זוהמת הנחש במעי חוה, ולא היה כדאי להוציא קין לעולם, כיון שלא היה לו גוף עד שבא אדם על אשתו, נתעוררה הזוהמה של הנחש באותו זרע, ונעשה גוף לאותו רוח של זוהמא:

אות בד: וכתב בספר בראשית (ד' קכ"ה ע"ב), שכל מיני זוהמות שבעולם מקורם הוא נחש הקדמוני, ועל שמו נקרא ניחוש. וכתב, כי האדם כדי שישגי לעשות הנחושים, צריך לטמא עצמו כדי להמשיך עליו רוח הטומאה של נחש הקדמוני, ויעשה הכשופים והנחושים. והראיה מבלעם, שהיה שוכב עם אתונו לידבק הרבה עם הטומאה ולידע בטיב הכשופים:

אות בה: כתב עוד בספר בראשית (ד' קכ"ה ע"ב), ענין הנחוש. בתחילה כך היה עושה, היה נוטל נחש ובוקע ראשו ומוציא לשונו ולוקח עשבים ידועים ושוורף הכל, ועושה משם קטורת. אחר כך לוקח ראש הנחש ההוא ובוצעה לארבעה צדדים, ועושה ממנו קטרת אחד, ועושה עיגול אחד ואומר עליו דברים, עד שממשיך עליו רוחים טמאים ומודיען לו:

אות בו: וכתב עוד בספר בראשית (ד' קכ"ו ע"א), ששאל רבי יוסי, כי למה הכשופים והנחושים נמצאים יותר בנשים מן האנשים. והשיב לו רבי

שראה בחלום, אז הבן הנולד מכיר אותו לילית שבא מצדה:

אות בא: כתב בספר שמות (ד' ק"א ע"א), שתי נשים הן בעולם שקול נחש הקדמוני דבק עם קולן. האחת, האשה שאינה שומרת הנדה ומקדמת לטבול. השנית, האשה המצערה את בעלה ומאחרת לטבול. ואם תאמר, מה לנו אם קול הנחש נדבק בקולה, יש לומר, כי בשעה שלילית יוצאה לשוטט בעולם, פוגעת בשתי קולות אלו, קול האשה הרעה וקול האשה שנדבק בה, האשה מתחממת מהן ואחר החמום נכנס הרוח בגוף האשה, וכשיוולדת משחקת עם הנולד והרגו:

אות בב: וכתב בספר שמות (ד' ק"ב ע"א), כי צד הטומאה הוא הפך מכל מה שבעולם, כי כל הדברים אפילו הרשעים כשמוצאים מינם הם שמחים ומתדבקים עמו ועושים לו טובה, אכן סטרא אחרא כשרואה מי שעזב סטרא דקדושה של הקדוש ברוך הוא ועושה כמעשה, רוצה לכלותו ולהוציאו מן העולם:

אות בג: וכתב בזוהר חדש (ד' ק"א ע"ב), מדרש רות מפי אליהו זכור לטוב, שאמר מאי דכתיב (בראשית ד, א) והאדם ידע את חוה, שכשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא, ומאותה זוהמא יצא קין, מה נחש ממית אף קין המית, שנאמר (ישעיה יד, כט) כי משרש נחש יצא צפע, נחש זה נחש הקדמוני, צפע קין.

אות ב: וכתב בספר שמות (דף רל"ז ע"ב), אף על פי שאנו מצוים לכפות סטרא אחרא, מכל מקום יש סוד גדול ואין להקל כנגדו, לפי שהקדוש ברוך הוא נתן לו שולטנות לשלוט בעולם, ואנו צריכים להשמר ממנו שלא יקטרג עלינו בתוך קדושתו, ועל זה צריכים אנו לתת לו חלק אחד. וזהו רמז שאנו נותנין (בתפלה) [בתפילין] שער אחד של עגל שהוא מצד סטרא אחרא, כדי שיתראה בחוץ מעט, שיראה שאנו נותנין לו חלק בתוך קדושתנו ולא יקטרג:

יצחק, כך למדנו, כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא, בה הטיל ולא בבעלה. ואם כן כיון שהכשופים מקורם מהנחש הקדמוני, לכך הם בנשים. והקשה לו רבי יוסי, הרי אמרו, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, ואם כן בנשים ישראליות לא היה ראוי להימצא כשוף ונחוש. והשיב לו רבי יצחק, שהתורה לא ניתנה אלא לזכרים, ומהם פסקה הזוהמא, אבל לנקבות לא ניתנה, שפטורות מן המצות. ועוד שבעגל חזרה הזוהמא:

יום עשרים

עניני היצר הרע ומלאך המות

אות א: כתב (בספר בראשית) [תיקוני זהר (דף קל"ז ע"ב)], חציו עבד וחציו בן חורין פטור מן הראיה. רמז, כי האדם שהוא בעולם הזה חציו עבד של היצר הרע וחציו בן חורין ממנו ועובד ליצר הטוב, זה האיש בזמן שנפטר מן העולם, נשמתו אין לה רשות לראות פני שכינה, ואינה נראית לפניו, ולזה באה בגלגול.

אות ב: וכתב בספר בראשית (דף ק"ט ע"א), מדרש הנעלם (בראשית יט, ז) ויעל לוט מצוער וכו', לוט רמז ליצר הרע. מצוער, זה גיהנם, כי ירא לשבת בצוער, רואה הרשעים שנדונים בגיהנם ומתיירא וחושב שהוא גם כן יהא נידון

אות א: כתב (בספר בראשית) [תיקוני זהר (דף קל"ז ע"ב)], חציו עבד וחציו בן חורין פטור מן הראיה. רמז, כי האדם שהוא בעולם הזה חציו עבד של היצר הרע וחציו בן חורין ממנו ועובד ליצר הטוב, זה האיש בזמן שנפטר מן העולם, נשמתו אין לה רשות לראות פני שכינה, ואינה נראית לפניו, ולזה באה בגלגול.

ומי שיבוא בגלגול פעם אחת, אם יהיה צדיק נתקיים בו (ישעיה א, יח) אם יהיו חטאיכם כשנים. ובמה יודע האיש שהוא בגלגול, פעם ראשונה, אם קולו כשברים או כתרועה וגופו לפניו לבנים.

הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו, רמז, כי היצר הרע מפתה לאדם בשעה שבא לטהר עצמו ולעשות תשובה:

אות ה: וכתב בספר בראשית (דף קצ"ח ע"ב - קצ"ט), בפסוק (בראשית מב, ח) ויכר יוסף. אמר רבי אלעזר, כי מה שכתוב (תהלים מט, ו) למה אירא בימי רע, הוא שיש ליצר הרע שנקרא רע ימים ידועים, והוא שולט עליהם שניתן לו רשות לכל מי שמטמא עצמו להשטיף עליו, ואלו נקראים ימי רע והם ממונים על עונות שאדם דש בעקביו:

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף ר"ב ע"א), חקר במה שאמרו ז"ל, לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, אי אזיל מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה, דכיון שאמרו ז"ל, הוא יצר הרע הוא מלאך המות, אם כן, אם יזכיר המיתה לפני מלאך המות, איך ילך אדרבה זו היא שמחתו. והשיב, כי היצר הרע אינו שולט אלא במי שיש בו שמחת הלב, לזה יערים האדם להזכיר לעצמו יום המיתה, ועל ידי זה ישבר גופו של אדם ולא ישלוט היצר עליו, נמצא לדבריו כי מלת לו חוזר לאדם:

אות ז: כתב בספר שמות (דף קס"ג ע"א), במה שאמרו ז"ל, בכל לבבך בשני יצריך. הקשה, כי אחר שהיצר הרע מסית לאדם לחטוא, היאך יוכל עמו לעבוד את ה'. והשיב, במה שהקשה עוד, כי אחר שהכל ברא לכבודו אם כן מה ראה לברוא היצר

שם, וכיון שרואה שאינו נידון, חוזר לפתות בני האדם. והקשה רבי יצחק, אם מתירא מעונש גיהנם, היאך מפתה בני אדם. והשיב, שכן דרך כל עושי רשעה, כשרואים העונש מתייראים לפי שעה ואחר כך חוזרים לרשעם. והרוצה לעיין כל עניני הנשמה צאתה ובואה ורוב עניני היצר הרע, יעיין מדרש הנעלם מהזוהר מפרשת וירא עד פרשת ויצא:

אות ח: וכתב בספר בראשית (דף קל"ז ע"ב), לעתיד יבטל היצר הרע ולא יתעורר רק לענין חבור האדם עם אשתו בלבד, שנאמר (יחזקאל לו, כו) ונתתי לכם לב בשר, לב להוציא בשר ולא לדבר אחר. והביא מעשה מרבי יצחק בר' יוסי, שהיה הולך מקפוטקיא ללוד, ופגע בו רבי יהודה, אמר לו מה אמרו חברינו בעלי המשנה מענין יצר הרע לעתיד, אמר לו חייך, כך יצטרך היצר הרע לעתיד כמטר לענין הטוב, שאלמלא יצר הרע, לא נמצא שמחת הלמוד וההלכה בעולם: [אמר הכותב, הגם כי בספר 'אהבת עולם' כתבתי ביאור על מאמר היצר הרע לעתיד, שהצדיקים בוכים, אבל בזה מיושב, כי מה שהצדיקים בוכים הוא שחושבים שלא ימצא עוד יצר הרע לשום דבר, ולכן בוכים, איך יבטל שמחת ההלכה והלמוד]:

אות ט: וכתב בספר בראשית (דף ק"צ ע"ב), בפסוק (בראשית לט, יא) ויהי כהיום

כתיב (בראשית מט, יז) ויפול רוכבו אחור. ומלך המשיח ששולט עליו, כתוב בו (זכריה ט, ט) ורוכב על חמור:

אות ז: וכתב בספר בראשית (דף פ' ע"א), בפסוק (בראשית יב, ו) ויעבור אברם בארץ, רמז ליצר הרע שנקרא כנעני, לפי שהוא סוחר את הגוף לדינים רעים, וכשיוצאת הנשמה מן העולם, אם זוכה הולכת אל מקום המזבח, פירוש מזבח של מעלה ששם מיכאל הכהן הגדול מקריב נשמותיהם של צדיקים:

אות י: וכתב בספר בראשית (דף קס"ה ע"ב), יצר הרע אינו זו מן האדם מיום שנולד ועד עולם, אבל יצר הטוב נכנס באדם מבן י"ג ומעלה. כשהאדם בן י"ג נמצאו שניהם בגופו, זה מימין וזה משמאל, ואלו הם ב' מלאכים ממש:

אות יא: וכתב בספר בראשית (דף רנ"ח ע"ב), כי הקדוש ברוך הוא הרים מכשול מבני אדם, ולכך לאדם הראשון נתן לו כל עשב לאכול ולא נתן לו רשות לאכול בהמות וחיות ועופות, לפי שהיה גלוי לפניו שהיה עתיד להתפתות מן הנחש שהוא חיה ולחטוא, אמר הקדוש ברוך הוא, ארחיקנו מהם שלא יהא לו עסק עמהם, כדי שלא יחטא בהם:

הרע, אלא צריך לומר, כי רצונו יתברך ביצר הרע כמו ביצר הטוב ויותר, וצריכים הצדיקים להחזיק לו טובה, והיצר הרע עצמו אין כוונתו הפך רצונו יתברך, אלא אדרבה רצונו עושה. והמשיל הדבר, למלך שהיה לו בן יחיד וציוהו שלא יתקרב לאשה זונה, ואם יתקרב לא יכנס שוב לפלטרין שלו. אמר המלך, אראה אם בני עושה רצוני. קרא לזונה ואמר לה לכי ופתי את בני, מה עשתה הזונה, הלכה ומבקשת אותו ונשקה לו, אם אותו הבן צדיק גוער בה ואז המלך נותן לו מתנות, נמצא כי משני צדדים אותה זונה יש לה שבח, האחד שעשתה רצון המלך וצויו שציוה אותה לפתות את בנו, השני מצד בן המלך כי בסבתה שלא נגע בה, נתן לו המלך מתנן ונבוכן, כך היצר הרע, הוא כמו האשה זונה שציוה לו הקדוש ברוך הוא, לכי ופתי את בני האדם:

אות ח: וכתב בספר במדבר (דף רל"ח ע"א), היצר הרע נקרא (תהלים כב, כא) כלב, מיד כלב יחידתי. נקרא נחש, נקרא אריה, נקרא דוב, שנאמר (איכה ג, י) דוב אורב הוא לי. נמשל כבהמות, נמשל לכל החיות הטמאות הדורסות. נקרא חמור נוער, לפי שמרכיב עליו הנפש, ומיד שמכיר הרוכב עליו ערמתו מיד

מדוע נענשים לפני בן עשרים

שאין בית דין של מעלה עונשין עד עשרים שנה, אם כן מי שמת קודם זה

אות יב: וכתב בספר בראשית (דף ק"ח ע"ב), שאל ר' אלעזר, כיון

רוחו ממנו, ושורה עליו רוח טומאה, ושורה על ידיו, לכך צריך לברך על נטילת ידיים.

ואם תאמר ביום שאין האדם ישן רק נכנס לבית הכסא, למה צריך נטילת ידיים. והשיב, כי בכל בית הכסא יש רוח אחד ששוכן שם ונהנה מאותו טנוף ושוכן בידי האדם:

אות זז: וכתב בספר בראשית (דף ט' ע"ב וס"א ע"א), כי אם האדם היה מוציא תולדות מגן עדן, לא היו מתים לעולם, ואפילו מלאכי השרת היו מתיראים מהם. הקשה רבי יצחק, והלא אם האדם לא היה חוטא לא היה מוליד, וכך ישראל אם לא חטאו בעגל. והשיב, כי אם לא היה חוטא היה נשאר בגן עדן והיה מוליד בנים שלא היו מצד יצר הרע, כי הבנים שאדם מוליד בעולם הזה לפי שהם מצד היצר הרע אין מתקיימים:

למה נענש. ואם תאמר, בעון אביו מי שמת מבן י"ג ואילך שאין אביו נענש עליו למה מת. והשיב, שהקדוש ברוך הוא צפה בו שיהיה רשע, אמר ימות זכאי ואל ימות חייב:

אות יג: וכתב בספר שמות (דף רס"ג ע"א), שבע שמות יש ליצר הרע, כמו שמנו בגמרא. רע, טמא, שטן, שונא, אבן מכשול, ערל, צפוני, וכנגדן יש שבעה מדורי גיהנם בור, שחת, דומה, טיט היון, שאול, צלמות, ארץ תחתיה: **אות יד:** וכתב בספר במדבר (דף קצ"ב ע"א), למה נקרא (במדבר כב, ה) בלעם בן בעור פתורה, על שם (ישעיה סה, יא) העורכים לגד שולחן, שהיה מסדר שולחן לסטרא אחרא, שכך היא דרכה, מסדרין לפניו שולחן עם מאכל ומשתה ומתוך כך מגדת עתידות:

אות מז: וכתב בספר בראשית (דף י' ע"ב), כי בשעה שאדם ישן, פרוחה

יום עשרים ואחד

אות יח: וכתב בספר בראשית (דף קע"ד ע"ב), בפסוק (איוב לג, כג), אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף, שהוא היצר הרע שהוא אחד מאלף מלאכים היושבים לאדם מצד שמאל, ואם האדם צדיק, היצר הרע נעשה עבד לאדם והולך לפני הקדוש ברוך הוא ומעיד עליו טוב, ואם לאו, מקטרג עליו ונוטל

אות יז: וכתב בספר בראשית (דף קכ"ח ע"ב), בשם מדרש הנעלם, אמר ר' יצחק, כי לעולם אין יצר הרע בטל אלא שבעולם הזה היצר הרע נקרא לוט, על שם קללה שהוא ארוך ומקולל, שמסית האדם לחטוא לעתיד נקרא לבן, שאינו שולט באדם אלא להוליד, וזהו לבן על שם לובן הזרע:

אותה דברים, מהם של אמת, מהם של שקר, וכל זה עד שזוכה לרוח, כיון שזוכה לרוח, כשיוצא בכל לילה אין פוגע בהם אלא משבר הרים ויושב בין המלאכים עליונים ויודע דברים עליונים עד שזוכה לנשמה, כיון שזוכה לנשמה, היא עולה למעלה ושומרי הפתחים אינם מעכבים בידה מלבוא אל היכל המלך, ושם נהנית אותה נשמה בכל לילה מזיו השכינה עד הבקר, אז הוא מקבל חוט של חסד, וזה נקרא חוט של אברהם ע"ה, שכתוב בו (בראשית יד, כג) אם מחוט ועד שרוך נעל, שלא נהנה מאחרים כלום:

אות כב: וכתב בספר ויקרא (דף צ"ט ע"א), תוספתא, כי בכל יום עיני ה' המשוטטים בכל הארץ, עולים ומעידים לפניו מעשי בני אדם, והסופרים לפניו כותבים העדות והקדוש ברוך הוא מחמיץ הדין אולי יחזור בתשובה וקורע פתקא דדינא, ואם לאו, יושב הקדוש ברוך הוא בדין, וכל המלאכים שהם מלמדים זכות לפניו, והכרוז יוצא ומכריז מי שיודע ללמד זכות על פלוני ילמד, אם מצאו לו זכות פטרוהו, ואם לאו, חס ושלוש נמסר ביד השטן, דדינא דרקיע כעין דינא דארעא:

אות כג: כתב בספר בראשית (דף כ"ד ע"א), הפרש בין דיבור קץ הימים (דניאל יב, יג) לקץ הימין, קץ הימים נקרא מלאך המות על שם שמכלה ימי האדם, וכן נקרא (בראשית ו, יג) קץ כל בשר:

ושמתו. ואם האדם צדיק, המלאך המות מעיד עליו טוב, ואף על פי כן אינו הולך בחנם עד שנותנים לו אחר, שנאמר (איוב לג, כד) מצאתי כופר:

אות יט: כתב בספר שמות (דף ל"ג ע"ב), בענין הוא שטן הוא יצר הרע, שאמרו יורד ומשטיין עולה ומקטרג. כמה דברים אמורים, בדין של יחיד הקדוש ברוך הוא נותן לו נאמנות, אבל בדין של רבים אין הקדוש ברוך הוא נותן לו נאמנות, דכתיב (בראשית יא, ה) וירד ה' לראות, שאינו נותן לו נאמנות לאבד הרבים על פיו:

אות כ: וכתב בספר שמות (דף מ' ע"ב), כי ענין ביעור החמץ, הוא רמז להסיר היצר הרע מלב האדם, וענין המצה הוא יצר הטוב:

אות כא: וכתב בספר ויקרא (דף כ"ה ע"א), כי באותם מינים של (רוחנים) [רוחות] שבעולם, יש בהם מדרגות. מדרגה עליונה, שבהם תלויים באויר. מדרגה תחתונה, שלהם הם אותם שמשחקים בכני אדם ומצעים אותם בחלום, לפי שהם חצופים ככלבים, ויש שהם מדרגה אמצעית, שהם מעליונים ותחתונים, ואלו ואלו מודיעים לבני אדם דברים, מהם שקר ומהם אמת, ואותם שהם אמת הם ממה שיהיו בזמן קרוב, וכשהאדם אין לו אלא נפש ויוצא להרויח הרוח קודם שיזכה לו, לוקחים לאותה הנפש אלו הרוחות ומודיעים

אות כד: וכתב [תיקוני זהר דף קי"ט ע"א], [בראשית ד, יח] חנוך ועירד ומחויאל ומתושאל, רמז למה שעושה מלאך המות באדם בתחלה, חנוך מחנך לאדם בחנוכים רעים, עירד על שם שלבסוף הוא מכניס רעדה באברי האדם, מחויאל על שם שאחר שהחטיא לאדם מלשין עליו לפני האל יתברך, וזהו מחויאל מחויאל בלשון ארמי לשון מגיד, מתושאל על שם שנוטל רשות ומתיש כחו של אדם וממיתו, וזהו מתושאל מות שאל על האדם, ושתי נשים שהן ב' כוחות היצר הרע, האחת עדה שהיא מעידה עליו לפני האל יתברך, השנית צלה על שם [איוב ח, ט] כי צל ימינו עלי ארץ:

אות כה: וכתב בספר שמות (דף קמ"ט ע"ב), [בראשית א, לא] והנה טוב מאד, זה מלאך המות. הקשה, שהרי אמרו ז"ל שלא נאמר בשני כי טוב מפני מלאך המות. ותירץ, דמלאך המות הוא טוב מאד, דאלמלא מוראו לא היו שבים בני אדם בתשובה:

אות כז: וכתב בספר בראשית (דף ק"ג ע"א), כתב בזה סוד מרבי שמעון בר יוחאי ע"ה, והנה טוב, זה מלאך חיים. מאד, זה מלאך המות. אמר, כי כשברא הקדוש ברוך הוא את האדם ושמו בגן עדן של מטה, ושם הם הכרוכים אינם מכסף וזהב מעשה ידי אדם חלילה, רק כולם אור של מעלה חקוק בחותם הקדוש ברוך הוא, וכל הרוחות והנשמות שבאות לזה העולם הם מצוירים שם בדמות שהם בעולם הזה, וכשמגיע זמן הנשמה שיוצאה משם לבוא בעולם הזה, מתפשטת אותה נשמה מהגוף רוחני, ומאותו לבוש שהיה שם, ומתלבשת בלבוש גשמי לבא בעולם הזה, וכשמגיע זמנה של נשמה לצאת מהעולם הזה ולחזור

אות כח: וכתב בספר בראשית (דף ס"ג ע"א), בשעה שניתן רשות למשחית לחבל, ויש מות בעולם, אין ראוי לאדם שיתראה בשוק, לפי שיש לו רשות לחבל הכל, ולכך אמר הקדוש ברוך הוא לנח, שיכנס בתוך התיבה שלא יראהו מלאך המות, ואף על פי שהתיבה הולכת בפני המים, ששם המלאך המות, מכל מקום כל זמן שהמחבל אינו רואה פני האדם, אינו יכול לשלוט עליו:

אות כט: וכן כתב בספר בראשית (דף ס"ח ע"ב), שאין ראוי לאדם בזמן שיש צער בעולם להיראות לפני המשחית, לפי שכל אותם הנראים לפניו יש לו כוח לחבלם, וזה שאמר רבי

לעשות ממזרים, והולכים בין ההרים ומתלכשים בגוף פעם אחת ביום ואחר כך נפשטים:

אות לב: וכתב בספר שמות בענין הכישוף, (דף קצ"א ע"א), טעם,

למה נקראו המצריים ערב רב, וכי אומות הרבה יצאו עם ישראל ממצרים, והרי לא היו אלא מצריים. והשיב, כי אלו שיצאו ממצרים היו מכשפים, ובראשם יונוס ויומברוס המכשפים הגדולים, ובשעות היום היו עושים הכישוף מעת נטיית השמש מראש שבע שעות עד ראש תשע שעות, ובאלו הכשופים היו עושים מה שרוצים, ולזה נקראו ערב רב. ויש כשופים אחרים, ונקראו ערב קטן, לפי שהם שולטים מתחלת תשיעית עד חצי הלילה, ושני ערב הן, אבל זה נקרא ערב רב:

אות לג: ושם (דף קצ"ב ע"א), כתב כי כל כשופים שבעולם אינם

שולטים כשלוקח הדבר מן הארץ, ראה מה כתיב באהרן (שמות לב, ד) ויקח מידם ולא מהקרקע, ולפיכך הצליחו ויצא העגל הזה, שאילו נזהר אהרן ע"ה להשליך הזהב מידו לקרקע ולקחו מהקרקע, לא היו מצליחים: אות לד: וכתב בספר במדבר (דף קפ"ד ע"ב), ענין בלק בן צפור, שנקרא כך על שם כשופיו, שהיה לוקח צפור והיה מביא עשב בפיו ומצפצף: אות לה: וכתב בספר במדבר (דף קצ"ד ע"א), בפסוק (שמות לב, כח) ויפול מן העם כשלשת אלפי איש, לא אמר

למקום חוצבה, אינה יוצאת הנשמה עד שבא מלאך המות ומפשיט ממנה לבוש הגוף הזה החומרי, ותכף הולכת לגן עדן ומתלבשת בלבוש הרוחני שהיה לה בתחילה, הרי כי מלאך המות עושה טוב לאדם יותר ממלאך החיים:

אות כמ: וכתב עוד בספר שמות (דף קצ"ז ע"א וע"ב), אזהרה רבה לאדם,

שבשעה שמוליכים המת לקבר, יחזיר פניו ויניח לנשים אחר כתפיו, ואם הן קדמו ויצאו, ילך הוא אחריהן שלא יתראה עמהן פנים בפנים, שאז יש כוח לחבל לאדם ולהמיתו קודם שיבוא זמנו. בא וראה, לא לחינם תקנו הראשונים שופר כשמוליכין המת לקבר להגן על החיים שלא ישלוט עליהם מלאך המות:

אות לו: וכתב עוד שם, כי השטן מתראה כשיש שבע נשים

אצל המת ותובע דין ממי שנמצא שם פנים בפנים, שאז יש כוח לחבל לאדם קודם שיבוא זמנו, וכשיש עשר נשים, יש כוח להמית הנמצא שם:

אות לא: וכתב בספר בראשית (דף קע"ח ע"א וע"ב), ענין השדים (בראשית לו,

כד) אשר מצא את הימים חסר אלו הם בריות משונות, כי כשרצה הקדוש ברוך הוא לקדש יום השבת, נבראו רוחות בלא גוף ואלו אינם לא מיום השישי ולא מיום השבת, ונשאר אלו הימים בספק והלכו ונתפשטו בבני קין, והם נראים לבני אדם ומלמדים אותם

רבי יהודה, אינו נעשה אלא בשעות ידועות, ולמה נקראו תרפים, לפי שהאומן כשעושה אותו מי שעומד עליו ויודע השעות והרגעים, אומר לו הרף ידך ואל תעשה בזה הרגע, ולפעמים אומר לו עשה ואחר כך נעשים התרפים, והם מדברים תמיד ונותנים עצה רעה לאדם, ואינם יכולים לדבר אלא בשעה שמכבדים ומרבים לפניהם, לכך כתיב ברחל (בראשית לא, לד) ותשב עליהם:

אות לח: וכתב בספר במדבר (דף קצ"ד ע"ב), שכתוב בספר שלמה ע"ה, כי החכמה ששאלה מלכת שבא לעשות כשופים גדולים, מי שיודע קבורת בלעם ימצא מאותם נחשים שנעשו מעצמותיו, ובהם יעשה מה שירצה ורצתה מלכת שבא לדעת, היאך יתפוס אותם הנחשים שאינם נתפסים בשום דבר שבעולם והשיב לה:

שלשת, רמז לבני בלעם שהם יונוס ויומבורוס שהיו שקולים כשלשת אלפי איש, שאותו הרשע של בלעם היה יודע כל כשופים שבעולם ונטל כשופי בניו ובהם טס ועלה לאויר. פנחס ראה אותו הכרוז ואמר, מי יודע לומר שם לפרוח באויר אחרי בלעם, קם צליה משבט דן ופרח ועלה, כיון שראהו בלעם עשה דרך באויר ובקע חמשה אוירים באותו דרך, ובזה נתעלם בלעם מן העין ונסתכן צליה. באותה שעה נתן קולו פנחס וגילה לו הדרך, מיד ירדו שניהם לפני פנחס:

אות לו: וכתב בספר במדבר (דף רפ"א ע"ב), (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, קסם נחש עמל און רשום בעמלק, וס"מ שהוא שרו קסם ק' מן עמלק ס"מ מן השר ס"מ עמל גם כן:

אות לז: וכתב בספר בראשית (דף קס"ה ע"ב), מעשה התרפים. אמר

יום עשרים ושנים

אות לט: כתב בספר שמות (דף קנ"ז ע"ב), בני אדם הרבה זמן רב, נשבר ונחלש כחם של השדים מאותו מקום:

כי כל המקום שעוברים שם

עניני הנשמה וטעם בואה לעולם הזה ומעלתה

אות א: כתב בספר בראשית (דף רל"ה ע"א), שבני אדם היו צריכים למות, אם כן למה הוריד הנשמות לעולם. אמר לו, שאלה זאת שאלו כמה חכמים,

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אביו, הואיל וגלוי היה לפניו יתברך,

אות ד: וכתב בספר שמות (דף קצ"ט ע"א), רמז נאה בנבואת יונה ע"ה, כי ענין יונה הוא רמז לנשמת האדם, שכיון שבאה לעולם הזה חפצה להונות את חברו מלשון לא תונו, והנשמה שהיא היונה הנזכרת חושבת בעולם הזה שהיא בורחת מלפני האל יתברך, וה' הטיל רוח סערה גזר דינו שמסעיר גופו של אדם ויקרב אליו רב החובל זה [יצר הרע שהוא ראש של המחבלים] [יצר הטוב שהוא מנהיג לכל], (יונה א, ו) מה לך נרדם לא עת שינה היא, שכבר הקריבו נשמתך לפני אדון הכל לדון, חפש מה מלאכתך ומאיך תבא, פירוש מטפה סרוחה ומה ארצך כי עפר אתה ואל עפר תשוב, והיא חלוקת, ולאן אתה הולך ואי מזה עם אתה, הסתכל אם יש לך זכות אבות:

אות ה: וכתב בספר שמות (דף צ"ו ע"ב), בפסוק (שמות כא, ז) לא תצא כצאת העבדים. כי כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עלה במחשבתו וצייר כל הנשמות שהן עתידות להינתן בבני אדם, וכך עשה שכלן נצטיירו לפניו ממש בדוגמא שיושבים בעולם הזה, ובשעה שמגיע זמנה לבא לעולם הזה, קורא הקדוש ברוך הוא לאותה נשמה ואומר לה, לך רד בגוף פלוני, משיבה לפניו רבונו של עולם אני יושבת במרום נקיה מחטא וארד בגוף האדם, אומר לה הקדוש ברוך הוא, כך גזרתי עליך מששת ימי בראשית. זה שאמר הכתוב (שמות כא, ז) וכי ימכור איש זה הקדוש

והתשובה היא (משלי ה, טו) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, וכבר אמרו, כי בור הוא שאינו נובע מעצמו, ובאר הוא שנובע מעצמו. ואחר שבאה הנשמה לעולם הזה, אז הבור נעשה באר, פירוש דאכיל דיליה, והוא תירוץ המפרשים ז"ל:

אות ב: וכתב בספר ויקרא (דף י"ג ע"א וע"ב), בפסוק נפש כי תחטא ושמעה קול אלה (ויקרא ה, א), אמר, כי בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא את הנפש שתבוא בעולם הזה, מעיד בה בכמה עונשים ואזהרות, ולא עוד, אלא שמעבירה באלף ושמונה עולמות להשתעשע בהם, ומראה לה שכר עוסקי בתורה, ובשעה שהגיע זמנה לרדת בעולם, עושה הנשמה מדור בגן עדן שלשים יום, לראות כבוד הצדיקים ועולה למקומה, ואחר כך יורדת לגוף האדם. אמר הקדוש ברוך הוא, אחר כל השבח הזה שראתה הנפש נפש כי תחטא בתמיה:

אות ג: וכתב בספר שמות (דף י"א ע"ב) בשעה שנולד הצדיק, קורא הקדוש ברוך הוא לגבריאל ונוטל אותה הנשמה שבגן עדן של מטה ומוריד אותה בגוף הצדיק הנולד, ושומר אותה מעת ההריון. ואם תאמר, שהרי אמרו, מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, והיכי אמרת שהוא גבריאל, יש לומר שכך האמת, לפי שגבריאל בא מצד שמאל, וכל הבא מצד זה נקרא לילה:

גוף שהיה לו בעולם הזה, ונהנה מריחי בשמים ובשכתות וראשי חדשים וימים טובים עולה לגן עדן של מעלה ונהנית משם וחוזרת למקומה, וזה שאמר (קהלת יב, ז) והרוח תשוב. נשמה, היא העולה מיד למקומה, וכל זמן שחטא האדם ולא זכתה נשמתו לעלות למקומה, גם הרוח והנפש אין להם מנוחה, כי הולכות לפתח גן עדן ואין פותחין להם עד שהנשמה מוצאת מנוחה, ואז כולן שבות למקומן: [אמר הכותב, בזה יובן מאמר ז"ל בגמרא, (כתובות ק"ד ע"ב) בשעה שהצדיק נפטר מן העולם ג' כתות מלאכי השרת, אחד אומר (ישעיה נב, ב) יבוא שלום וכו'. והיתה קושיית כת הקודמין חזקה בזה, דבקרא כתיב איפכא ולמה סדרם באופן אחר, אמנם אלו הג' כתות הם בתחילה כת אחת כנגד הגוף, ואומר לו יבא לשלום בקבר וינוח בלא דיין ועונש. וכת אחת אומרת, הולך נכוחו כנגד הנשמה שתלך לגן עדן של מעלה, וזהו הולך נכוחו, פירוש נגדו של הרוח שהוא בגן עדן של מטה, גם הנשמה תלך לגן עדן של מעלה שהם מכוונים. וכת אחת אומרת, ינוחו על משכבותם לשון רבים, כי אחר ששכן הגוף בקבר, גם אלו השנים שהם רוח ונשמה, ינוחו על משכבותם, זה בגן עדן של מעלה, וזה בגן עדן של מטה. וזהו שכתוב, ינוחו בלשון רבים, אף שמדבר בצדיק אחד כלפי רוח ונשמה שהם שנים ואין צורך לצורות נכריות:

ברוך הוא, את בתו זו הנשמה, לאמה שהורידה לגוף האדם, אומר לו הקדוש ברוך הוא לאדם, בבקשה ממך, כשתצא מזה העולם ותפרד מגופך, לא תצא כצאת העבדים מלוכלכת ומטונפת בעונות:

אות ו: וכתב שם (בדף צ"ז ע"א), עוד מענין זה, בפסוק (שמות כא, ח) אם רעה בעיני אדוניה, כלומר, שיצתה הנפש מטונפת, אשר לא יעדה באלף, לרמוז שכיון שהיא מטונפת אינה נכנסת בגנוי המלך, אבל כשהיא יוצאה נקיה, עליה נאמר (שמות כא, ח) אשר לו יעדה בוי"ו, ומה שכתב והפדה, עצה טובה היא לאדם שיפדה הנפש על ידי התשובה, ועל ידי זה לעם נכרי שהם מלאכי חבלה, לא ימשול למכרה, למה בכגדו בה, שהקדוש ברוך הוא פירש כנפיו עליה להגן לה, ואם לבנו יעדנה שיצתה הנשמה נקיה מזה העולם, כמשפט הבנות, כמו שהאב עושה לבתו החביבה לתת לה מתנות, כך עושה הקדוש ברוך הוא לנשמה שיצאת נקיה מזה העולם:

אות ז: וכתב בספר שמות (דף קמ"א ע"ב וקמ"ב), אמר, כי ג' שמות יש לנפש האדם. נפש, רוח, נשמה. נפש, היא נמצאת אחר המות בכית הקברות, ואף שהגוף בלה בעפר ובנפש הזאת מתגלגלת בעולם הזה, להימצא בין החיים ולידע צערם. רוח, הוא הנכנס בגן עדן של מטה ומצטייר שם בצורת

ראויה לעלות למקומה, קודם מבקרת את הגוף שיצתה משם ומגינה עליו, ואחר כך עולה למקום מעלתה אשר תנוח שם:

אות יא: וכתב בספר בראשית (ד' צ"ז ע"א), בשם מדרש הנעלם, כי בשעה שעולה נשמת הצדיק למעלה, הקדוש ברוך הוא קורא לאבות העולם ואומר להם, לכו ובקרו נפש פלוני הצדיק והקדימו לו שלום משמי, ואז אומרים לו, רבוננו של עולם כלום ראוי לאב לילך אצל הבן, ואז הקדוש ברוך הוא קורא ליעקב ואומר לו, אתה שהיה לך צער גדול בנים, לך ובקר נפש פלוני הצדיק שבא ואני אלך עמך, זה שאמר (תהלים כד, ו) מבקשי פניך יעקב סלה:

אות יב: וכתב בספר בראשית (ד' ע"ט ע"א), סתרי תורה, הקדוש ברוך הוא רמז חכמה עליונה באברהם ויצחק. אברהם, היא נשמה לנשמה, והנשמה היא שרה. לוט נקרא היצר הרע ס"מ ובת זוגו. רוח, זה יצחק. נפש קדושה, זו רבקה:

אות יג: וכתב בספר בראשית (ד' פ"א ע"א ע"ב), כשהרוח יוצא מהעולם, נכנס במערת המכפלה אצל אדם הראשון והאבות, והם נותנים לו פיתקא אחת לסימן ונכנס לגן עדן ומתקרב אצל הכרובים ולהט החרב. אם זכה, רואים הסימן ופותחין לו ונכנס, ואם לאו דוחים אותו לחוץ ויושב שם באותו זמן בלבוש זה העולם, ובראשי חדשים

ואפשר עוד כפי זה, כת אחת אומרת יבא שלום, כנגד הנשמה שתעלה ותבוא לגן עדן של מעלה, וכת אחת אומרת הולך נכוחו, לבשר לרוח שילך לגן עדן של מטה שהם מכוונים, וכת אחת אומרת ינוחו על משכבותם, שעכשיו שהנשמה והרוח הלכו לגן עדנם, גם הנפש והגוף היושב עמו, ינוחו על משכבותם יחד בקבר]:

אות ח: כתב בספר במדבר (ד' קצ"ו ע"ב), כי הפסוק (תהלים טז, ד) גם צפור מצאה בית, אינו מדבר על הצפור, אלא הוא רמז לרוח הצדיקים. ג' שורות יש בגן עדן ששם מטיילות רוחות הצדיקים וימים רשומים יש בשנה והם ימי ניסן וימי תשרי, שאותם הרוחות משוטטות שם ומתראות בגן עדן, אלו הרוחות כמו צפרים ומצפצפים בקולם בכל בוקר, ומהו זה הצפצוף, הוא שבח להקדוש ברוך הוא ותפלה על חיי בני האדם, לפי כי במועדים הללו ישראל עסוקים במצות, וזהו כנגד הרוח וכנגד הנשמה, אמר ודרור קן לה שיש לה מדור מתעלה מזה:

אות ט: כתב (בספר בראשית) [תיקוני זהר (ד' ק"י ע"ב)], הברל בין רוח לנפש, הרוח יורדת ועולה בגוף ומתפשטת בכל ורידי הלב המתנענעים, אבל הנפש קבועה בגוף האדם כאשה הזאת שקבועה בבית:

אות י: וכתב בספר בראשית (ד' קכ"ג ע"א), אמר רבי זריקא, כשהנשמה

המכסה אני מאברהם, שאין הקדוש ברוך הוא עושה דין ברשעים עד שנמלך בנשמתו של צדיק, והקדוש ברוך הוא עושה כן, כדי שהצדיק יבקש עליהם רחמים, והצדיק מבקש רצון עליהם. בתחילה אומר הצדיק עליהם, אם ימצאון שם חמשים, כי אף שלא קיימו התורה אם למדו התורה שהם חמישים פרשיות, ולמאן דאמר נ"ג פרשיות, מכל מקום הם חמשה חומשי תורה, ובכל אחד נכלל י' הדברות הרי כאן חמשים:

אות יז: שם, עוד פותחת הנשמה ואומרת, רבוננו של עולם אף שלא קיימו התורה, אפשר שקבלו עונשם בבית דין של מטה, וזהו, אם ימצאון שם ארבעים כנגד מלקות:

אות יח: שם, עוד פותחת הנשמה לזכות הרשע, אולי ימצאון שם עשרים, פירוש, שמא גידלו בניהם לתלמוד תורה שיש להם שכר כאלו קבלו עשרת הדברות שתי פעמים ביום, דאמר ר' יצחק, כל המגדל בנו לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב, מעלה עליו הכתוב כאילו קבל עשרת הדברות שתי פעמים:

אות יט: שם (דף ק"ה ע"א), עוד פותחת הנשמה לזכות הרשע, אולי ימצאון שם עשרה, פירוש שמא היה מעשרה ראשונים:

אות כ: עוד כתב בספר בראשית (דף קכ"ה ע"ב), מדרש הנעלם, אמר רבי

ושבתות וימים טובים, כשרוצים לעלות הצדיקים לגן עדן, נותנין לו פנקס ועולה באותו פנקס ופוגע באותם מלאכים שומרי החומות. אם זכה, פותחין לו ונכנס. לא זכה, לוקחים ממנו הפנקס ודוחים אותו. וזהו שכתוב (שיר השירים ג, ג) מצאוני השומרים וכו' עד נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות:

אות יד: וכתב בספר בראשית (דף ס"ה ע"ב) בשעה שהצדיק נפטר מן העולם, הולך לגן עדן ופוגע באדם הראשון שיושב פתח גן עדן, כדי לראות אותם ששמרו מצות ה' להכניסם לגן עדן, ואלו נקראים (ישעיה לח, יא) יושבי חדל לשון חדלה, שאברהם מונע אותם מליכנס לגיהנם:

אות טו: וכתב עוד שם בספר בראשית (דף ס"ז ע"א), כשעולה הנשמה למקום צרור החיים, שם נהנית מאספקלריא המאירה, ואם לא היתה מתלבשת הנשמה וזהו לבוש אחר, לא היתה יכולה להתקרב לראות אותו האור. וסוד הדבר, כי כשם שנותנין לנשמה לבוש שתתלבש בו בעולם הזה, כך נותנין לה לבוש לעמוד בעולם הבא, וזהו (שמות כד, יח) ויבא משה בתוך הענן, שלא יכול לראות אלא אחר שנתלבש באותו לבוש, וזה הלבוש, הוא מה שאמרו חלוקא דרבנן:

אות טז: וכתב עוד בספר בראשית (דף ק"ד ע"ב), מדרש הנעלם למעלת נשמה, בפסוק (בראשית יח, יז) וה' אמר

קדשו, ומי שמשתדל בצדקה בעולם הזה עובר שם, ועל זה נאמר (נחום א, יב) וכן נגוזו ועבר, ואחר שהנשמה עברה נהר דינור וניצולה, אינו רואה דין אחר, שנאמר (נחום א, יב) ועניתיך לא אענך עוד: **אות כב:** וכתב בספר בראשית (דף רכ"ז ע"א), **כי צלם האדם מסתלק שלשים יום ואינו נראה. והטעם, לפי ששלושים יום קודם, הנשמה מסתלקת מהאדם, דכיון שנסתלקה הנשמה גם הגוף והרוח אינה מאירה, לכן נסתלק הצל, ובאותם שלשים יום הנפש היא חלושה, ומאכל ומשתה וכל תאוות הגוף מסתלקות ממנו:**

יצחק, כיון שהנשמה זוכה ליכנס בשערי ירושלים של מעלה, מיכאל השר הגדול הולך עמה ומקדים לה שלום, מלאכי השרת שואלים עליה (שיר ג, 1) מי זאת עולה מן המדבר, מה לזאת שבאה מן העולם השפל בינינו, הוא משיב ואומר (שיר השירים ג, 10) אחת היא יונתי תמתי מיוחדת היא:

אות כא: וכתב בספר בראשית (דף ר"א ע"א), **כי כשהנשמה יוצאת מזה העולם נדונית בכמה דינים, ואחר כך הולכת לנהר דינור לרחוץ וליטהר שם, ומי הנפש העוברת לשם ולא תפחד, ועל זה נאמר (תהלים כד, ג) ומי יקום במקום**

יום עשרים ושלשה

האדם מתחשך והצלם הנראית בארץ נמנעת:

אות כה: ושם (דף ר"ז ע"ב), הביא מעשה ברבי יצחק שאמר, איני רואה הצלם שלי ודאי אני מת, שהרי הכרוז מכריז (תהלים לט, ז) אך בצלם יתהלך איש, כלומר, כשהצלם מתמעט כי אך הוא מעוט, ודאי שזה האיש יתהלך מזה העולם:

אות כו: עוד שם (דף ר"ח ע"א), ששאל רבי שמעון לרבי יצחק, אם ראה לאביו בחלום באותה הלילה, לפי ששנינו, שבשעת פטירתו של אדם רואה אביו וקרוביו אצלו ומכיר אותם והולכים עם נשמתו עד המקום אשר תלך אחר המות:

אות כג: וכתב בספר בראשית (דף קכ"ט ע"א), **מדרש הנעלם, בשם רבי אבהו, כי בעולם הזה הגוף נקרא שרה, והנשמה אברהם, ולעתיד הגוף נקרא רבקה, והנשמה יצחק, על שם (תהלים קכו, ב) אז ימלא שחוק:**

אות כד: כתב בספר בראשית (דף ר"ז ע"ב), **כשקברו ימי האדם למות, שלשים יום קודם מכריזים עליו ברקיע, ואפילו צפורי שמים מכריזים עליו, ואם הוא צדיק, שלשים יום מכריזים עליו בגן עדן, וכל אותם הימים נשמתו עולה בכל לילה ועולה ורואה מקומה באותו העולם, ואותו האיש אינו יודע ואינו שליט בנשמתו כמו קודם, וכשהם מתחילים השלשים יום, צלם**

ר"ח ע"ב), בשם התוספתא, כשהאדם מת רואה אצלו באותה שעה קרוביו וכל אוהביו שהיו לו, וכולם באותו דיוקן שהיו בחיים. אם המת צדיק, שמחים בו ומקדימים לו שלום, ואם הוא חייב, מתנכרים לו ואינם מדברים עמו אלא רשעים כמוהו המורידים אותם לגיהנם, וכולם עצבים פותחים בוי' ומסיימים בוי', וכן בשעה שנשמתו של אדם יוצאת, כל קרוביו ואוהביו הולכים עם נשמתו ומראים לו מקום העדון ומקום העונש, אם זכאה הוא הנשמה רואה מקומה ונשאת שם, ואם לאו נשאת אותה הנשמה בעולם הזה עד שתקבר הגוף, ואחר שנקבר הגוף, כמה מלאכי חבלה מעותדים לקחתה למוסרה לדומה:

אות ל: וכתב בספר במדבר (דף קכ"ז ע"ב), כל המעשים שעשה אדם בעולם הזה, הוא מודה עליהם בשעת מיתה, ושני סופרי מעלה כותבים, וכשמוציאים אותו לבית הקברות, ג' כרוזים מכריזים לפניו, אחד מימינו ואחד משמאלו ואחד מלפניו ואומרים, פלוני זה שמרד בהקדוש ברוך הוא טוב לו שלא היה נברא, אחר כך כשנקבר ורוחו מתאבל על גופו, מיד דומה בא עם ג' בתי דינים הממונים על דין הקבר, וג' שרביטין של אש בידיהם ודנים הרוח עם הגוף יחד, ובשעת מיתתו של אדם רואה בכותלו שהוא מלהט

אות כז: וכתב בספר בראשית (דף ר"ח ע"ב), ביום פטירתו של אדם ד' יסודותיו נלחמים זה עם זה, והכרוז שמכריז עליו נשמע במאתים ושבעים עולמות. אם הוא זכאי, כל העולמות שמחים, ואם לאו, כולם אומרים וי לאותו האיש, ובשעה שהכרוז מכריז, שלהבת של אש יוצא מנהר דינור ויורד בעולם, ואותו שלהבת מגיע לכנף התרנגול השחור ומקשקש בכנפיו והוא קורא אצל הפתח, פעם ראשונה קורא (מלאכי ג, יט) כי הנה יום ה' בא בוער כתנור. פעם ב' קורא (עמוס ד, ג) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח, ואותה שעה מעידים על האדם מה שעשה בעולם הזה והוא מעיד עליהם. פעם ג' כשרוצים ליטול נשמתו, קורא ואומר (ירמיה י, יז) מי לא ייראך מלך הגוים וכו', וכל אלו הדברים אינו שומע אלא הנפטר, שנאמר (תהלים קד, כט) תוסף רוחם יגועון, כלומר תיטן להם תוספת חכמה בעת שיגועון וסוד התרנגול השחור, כי כל עורב למינו והשחור מצד הדין, ולכך דין שורה עליו:

אות כח: וכתב בספר בראשית (דף רכ"א ע"ב), כשהקדוש ברוך הוא רוצה לאסוף נשמת האדם, כל הימים אשר חי קרבים לפניו ונכנסים בחשבון. מי שהוא צדיק, נאמר עליו (מלכים א-ב, א) ויקרבו ימי דוד (בראשית מז, כט) ויקרבו ימי ישראל ב-ר', שהם נקרבים לפני האל יתברך בלי בושות פנים, אוי להם לרשעים שאין כתוב בהם קריבה, והיאך יכתוב בהם כך אחר שכל ימיהם בעבירות מתביישים ואינם קרבים:

אות כט: וכתב עוד בספר בראשית (דף

אות לג: עוד כתב באותו דף טעם, למה שסותם הבן עיני אביו, רמז בפסוק (בראשית מו, ז) ויוסף ישית ידו על עיניך. שהרמז הוא שהעולם נסתם מאביו, ובנו יורש מקומו. ועוד רמז, כי האדם כשרוצה למות עיניו פקוחות שרואה דברים הרבה מה שלא ראה בחייו, כמו שאמרו (שמות לג, ט) כי לא יראני האדם וחי, ואם היו מניחים עיניו פקוחות תכף היו שולטים עליו דברים טמאים:

אות א: וכתב עוד שם (דף רכ"ה ע"א), י"ב חודש הנפש נקשרת עם הגוף בקבר ונדונין כאחד ויודע בצערו, אבל בצער החיים אינו יודע ואינו משתדל עליהם, לאחר י"ב חודש מתלבש בלבוש אחד והולך ושט בעולם, ויודע מה יש בעולם ומשתדל בצער החיים:

אות ב: וכתב עוד בספר בראשית (דף רכ"ז ע"א), כי כשדנים האיש למעלה, מעלים נשמתו לפני הקדוש ברוך הוא, והם דנים על פיה שהיא מעידה, ואינה מעידה אלא על מה שחשב לעשות, אבל על מעשה בפועל הא תנן וכל מעשיך בספר נכתבין:

אות ג: כתב בספר שמות (דף קמ"ב ע"ב), ב' מיני עונש יש לנפש, שני מיני כרת, יש נפש הנכרתת עם מיתת הגוף שהולכת ומתגלגלת ושטה בעולם ימים ולילות ואין לה מנוחה כלל, זהו שכתוב (ויקרא י, י) והכרתי אותה מקרב עמה, ויש נפש שאינה נכרתת עם הגוף אלא

ומאיר מאש גדול מכח מלאך המות, שהוא אש, בין כך ובין כך רואהו לפניו מלא עינים לבושו של אש והוא מצניע עצמו שלא לראותו עד שמגיע זמנו, אז מביט בפניו בעל כרחו וכל אברי הגוף מזדעזעים, וזהו הדין הגדול אשר נדון האדם בעולם הזה והרוח הולך בכל האברים, וכשמגיע לאבר אחד להוציא ממנו הרוח נופל בו זיעה באותו אבר ומיד מת אותו אבר, סוף דבר ז' עדנין יחלפון על האדם בעת הפטירה, הא' כשיוצא הרוח, הב' כשיוצאים הכרוזים לפניו עד בית הקברות, הג' דין הקבר שנכנס בו, הד' דין שנעשה בו בקבר, הה' דין התולעת, הו' דין גיהנם, הז' דין הרוח ששט בעולם ואינו מוצא מנוחה:

אות לא: כתב בספר שמות (דף ר"י ע"א), כי המנוחה שיש לצדיקים, הני מילי אחר שלשים יום, אבל כל שלשים יום אין לך נשמה שלא תקבל עונש:

אות לב: וכתב בספר בראשית (דף רכ"ז ע"א), כל ז' הימים הולכת הנשמה מן הבית לקבר, ומן הקבר לבית ומתאבלת, וג' פעמים בכל יום נידונים יחד, אחר כך הולכת הנפש ונרחצת בגיהנם, ויצאה ושטה בעולם ופוקדה לבית הקברות ומתלבשת כמה שהיא זוכה, לאחר י"ב חודש נחים כולם, הגוף נח בקבר והנפש מתקשרת ברוח ומתענגת בגן עדן של מטה והנשמה עולה לצרור החיים:

אמר, ג' מלאכים יורדים עמה והם אפטרופסים של בני אדם, שנאמר (איוב לג, כג) אם יש עליו מלאך מליץ, מלאך, אחד, מליץ, שנים, להגיד לאדם יושרו, שלש. אמר רבי שמעון בר יוחאי חמש, ויחננו, ארבע, ויאמר פדעהו, חמש. אמרו לו, אינו כן, אלא ויחננו, זה הקדוש ברוך הוא, שהרי אין רשות לשום מלאך לחונן את האדם, והודה רבי שמעון בר יוחאי:

אות א: כתב בספר בראשית (דף ק"ט ע"ב), בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה בנשמתו של אדם, מכה את הגוף ביסורים כדי שתשלוט הנשמה, וזהו (תהלים יא, ה) ה' צדיק יבחן לשון אבן בוחן, ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו, כלומר, כי נפשו של הרשע בעצמו שונאה אותו:

אות ב: וכתב בספר שמות (דף ו' ע"ב), אמר רבי חייא, ג' ימים קודם בוא הרע לעולם מכריזין עליו ברקיע, כשהם זכאים מתגלה הדבר לראשי הדור ומדבר להם שישוּבו, וכשאינם זכאים נמסר הדבר לתינוקות שאין בהם דעת או לעופות:

אות ג: עוד שם שמות (דף ו' ע"ב ד' ע"א), אמר רבי יצחק, כשהקדוש ברוך הוא מביא דין לעולם, בתחילה דן את השר למעלה, דכתיב (ישעיה כד, כא) על צבא המרום במרום, והאיך דנין את השר, מעבירין אותו בנהר דינור ומסירים ממנו הממשלה, ותיכף

ממקום אחר, וזה שאמר (ויקרא כב, ג) ונכרתה הנפש ההיא מלפני שאינה שורה עליו הרוח, ואחר שאינה שורה עליו הרוח, נשארת כבהמה ואינה יודעת שום דבר:

אות ד: כתב בספר ויקרא (דף נ"ד ע"א), ענין מת בלא זמנו, שיזהר אדם שלא יתראה הרבה בשוק בזמן שיש דין בעולם, וזה שאמר (קהלת ז, יד) כיום טובה היה בטוב וכיום רעה ראה, אינו אומר, וכיום רעה היה ברע, אלא ראה. ועיין בכלל צד היאך תעשה שלא להתראות בשוק, כי כל המתראה חס ושלום יתקיים בו (משלי יג, כג) יש נספה בלא משפטי:

אות ה: וכתב בספר דברים (דף רצ"ט ע"א וע"ב), ענין נאה על ביאת החולאים לאדם, רמו בפסוק (דברים לב, י) ימצאהו בארץ מדבר, כי לפעמים נופל האדם בחולי שנגזר עליו כך, כדי שיוציא ממון ועד שיוציא ברפואות ותחבושת הממון שנגזר עליו שיוציא, אינו מתרפא, ולפעמים בא לו החולי שיתסר באבריו ולפעמים כדי שימות, ודורש זה הפסוק היטב על הרופא:

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף י"ב ע"ב - י"ג ע"א), כשיוציאת הנשמה מהאילן [אילן הנשמות], שני מלאכים יוצאים עמה אחד מימין ואחד משמאל, אם זוכה שומרים אותה, שנאמר (תהלים צא, יא) כי מלאכיו יצוה לך, ואם לאו מקטרגים עליה. רבי פנחס

חייא, שהדבר כך הוא, כי נפשות הרשעים בצאתם מן העולם כמה רוחות ושדים מעותדים להסתבך בנפש ההיא, ומכניסים אותה לגיהנם בכל יום בשלשה דינים, ואחר שמוציאים אותם מגיהנם, מזדווגים באותם הנפשות והולכים ושטים בעולם ומטעים לרשעים, ואחר כך מחזירין אותו לגיהנם:

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף נ"ט ע"ב), בשם התוספתא, כי כל

הצדיקים יש להם שתי נשמות בחיים חיתם, אחת היא עמהם בעולם הזה ואחת למעלה, ולכך כתוב בכל הצדיקים ב' פעמים (בראשית ו, י) נח נח (בראשית כב, א) אברהם אברהם (שמות ג, ד) משה משה (בראשית מו, ב) יעקב יעקב (שמואל א-ג, י) שמואל שמואל (בראשית יא, י) שם שם, חוץ מיצחק, לפי שכשפשט צווארו על גבי המזבח יצתה נשמתו לו בעולם הזה, ובשעה שאמרו לו ברוך מחיה המתים, באה לו נשמתו של עולם הבא, ולפיכך לא יחד הקדוש ברוך הוא שמו על צדיק חי כמו ביצחק:

אות א: וכתוב בספר במדבר (דף קל"ח ע"א), כל מקום ששם אחד פעמיים, [ראה באות הקודם] יש ביניהם פסיק, חוץ ממשה משה. וסוד הדבר, כי קודם לא היתה שלם, אבל במשה רבינו ע"ה מיום שנולד שלם היה:

אות ב: וכתב בספר שמות (דף י' ע"ב), על שני דברים הצדיקים

מכריזין עליו ברקיע שולטנות שר פלוני העבירו ממנו, ונשמע הקול עד שנשמע בעולם הזה לתינוקות ולעופות ולשוטים: [ובזה יתיישב (תהלים קמט, ח) לאסור מלכיהם בזיקים ונכבדיהם וכו', מהו הכפל, אלא הכי פירושו מלכיהם הם שרי מעלה, ונכבדיהם הם מלכי האדמה, וזיקים הוא לשון זיקי אש, לאסור מלכיהם בזיקי אש להעבירם בנהר דינור, ובוזה נמשך כי ונכבדיהם גם כן בכבלי ברזל]:

אות ד: וכתב בספר שמות (דף קנ"א ע"א), כי כל הרשעים שבעולם, בעוד שהגוף שלם בקבר, איבריו נידונים יחד, כל אחד בדינו בכל יום, כיון שהגוף נתעכל, כתוב בהקדוש ברוך הוא (תהלים עח, לח) ולא יעיר כל חמתו, אז דין הנשמה נחה, מי שצריך להיות לו מנוחה יש לו, מי שצריך להיות אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, נעשה כל אחד כפי דינו, סוף דבר, בין לצדיקים בין לרשעים, טוב להם שיתעכל גופם מהרה, כי אפילו הצדיקים כל זמן שגופם קיים, כל יום ויום דן אותם דומה בקבר, קל וחומר לרשעים:

אות ה: וכתב בספר ויקרא (דף ע' ע"א), הקשה על זה ששנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, נפשות הרשעים הם מזיקין בעולם. הקשה רבי יוסי, אם זה עונש הרשע אינו עונש, אדרבה שמחה הוא לו (משלי כא, י) נפש רשע אוותה רע. והשיב רבי

בעולם הזה נכתב ביוד ה"א ונקרא בא"ד וזהו שנוי מקום, כי מקומו הוא עולם הבא שם נקרא הקדוש ברוך הוא יו"ד ה"א רחמים חוץ למקומו שהוא בעולם הזה נקרא א"ד, וזהו סוד עומד מכסא דין לכסא רחמים:

אות א: וכתב בספר שמות (דף צ"ח ע"ב), בפסוק (שמות כא, י) אם אחרת יקח לו, רמז, כי כל הנשמות העתידות לבא בעולם הזה יוצאות בזמנים ידועים להשתעשע בגן עדן, והם פוגעות בנשמות הגרים, מי שאוחז באלו הנשמות זוכה בדין ומתלבש בהן ועולות, וכולם עומדות בזה הלבוש ויורדות לגן עדן בזה הלבוש, ואם תאמר שבשביל זה הלבוש גורעים מאותם הנשמות כל הענוגים שהיו להם קודם לזה, כתוב (שמות כא, י) אם אחרת יקח לו שארה וכו':

אות ב: וכתב בספר במדבר (דף ר"ז ע"ב), בשם רעיא מהימנא אמר, כי ענין גלגול הנפש רמוז בפסוק (תהלים קג, טז) כי רוח עברה בו ואיננו, כי הקדוש ברוך הוא למי שמביא בגלגול, עושה עמו כמו לאברהם ע"ה, שנוי מקום, ושנוי מעשה, ושנוי השם, שכך היה באברהם שהוסיף יותר מעשים טובים ומקום, לך לך ושם שנקרא אברהם, כך עושה עם נפש המגולגל, וזה שאמר איוב (איוב יד, ט) משנה פניו ותשלחו, וזהו (תהלים קג, טז) כי רוח

מסתלקים מן העולם קודם זמנם. האחד בעון הדור, השני שגלוי לפניו שעתידים לחטוא:

אות ג: וכתב (בספר בראשית) [תיקוני זהר (דף צ"ט ע"ב)], ענין הגלגול בעמוד שני בפסוק (תהלים קד, כט) תוסף רוחם יגועון, הראה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון ענין הגלגול איך נתגלגלה נשמתו מדור לדור מצדיק לצדיק עד משה רבינו ע"ה:

אות ד: עוד שם [בתיקוני זהר דף ק' ע"ב], ענין ר' פדת, דאמרו ליה, ניחא ליה דאחרביה לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני. רמז לו, שהאדם נקרא עולם קטן וזהו גוף האדם וזהו דאחרביה לעלמא ותתגלגל נשמתך בגוף אחר שנקרא עולם אחר:

אות ה: עוד שם בזה [תיקוני זהר דף ק"א ע"א], (ענין זוהר ח"ג דף רט"ז ע"א), כי כשהקדוש ברוך הוא טרח עם האדם והביאו בגלגול ולא הצליח במקומו, הקדוש ברוך הוא מביאו במקום אחר, וזהו שנוי מקום, ואם אינו מצליח, עוקרו ונוטעו באילן אחר ומשנה שמו, וזהו שנוי השם, ואם אינו מצליח, עוקר אותו ומרכיבו באילן אחר ומשנה מעשיו, וזהו שנוי מעשה. וכנגד זה יש בהקדוש ברוך הוא שנוי מקום ושנוי מעשה ושנוי השם, כמו שכתוב (מיכה א, ג) הנה ה' יוצא ממקומו, כשיוצא משתנה מדין לרחמים ומרחמים לדין, כמו שאמרו לא כשאני נכתב וכו', אבל

אות ג: וכתב עוד בספר במדבר (דף קט"ז ע"א), בשם רעיא מהימנא, כי למי שהוא צדיק, מביאו הקדוש ברוך הוא בגלגול פעמים רבות עד שיהא שלם ויזכה לעולם הבא, וזהו (שמות כ, ו) ועושה חסד לאלפים, אבל לרשעים אינו מביאם אלא עד ג' פעמים:

עברה בו ואיננו, לשון עברה וזעם, כי אותו הרוח של מלאך המות שקטרג עליו והוציאו מן העולם ורואה אותו משונה, אומרים לו שאר מקטרגים זהו בעל דינך, אומר להם ואיננו שהרי נתגרש מארצו ונעשה במקום אחר, זהו ולא יכירנו עוד מקומו:

יום ארבעה ועשרים

אות ד: וכתב בספר שמות (דף קמ"א ע"ב), כי הצדיקים שאינם מתענגים בעולם הזה אלא בסעודת מצוה וסעודת שבת וראש חודש ומועדים, אף על פי שמתים בחוץ לארץ אינו שולט עליהם רוח הטומאה, כמו שהוא לא נהנה בחייו, וראיה מיוסף הצדיק ע"ה, שאף על פי שמת בחוץ לארץ לא שרה עליו רוח הטומאה, לפי שלא נמשך בחייו אחר תענוגים:

מה פשעם (שנעשוק) [שלא נתחייבו למה] ימותו מן העולם. והתשובה, שאלו מתים להגן על החיים, שכך שנינו מקום מתוקן באותו עולם לאלו הקטנים, שאפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד, שהקדוש ברוך הוא מרחם עליהם ונדבק בהם ומתקן עמהם ישיבה של מעלה, שנאמר (תהלים ח, ג) מפי עוללים:

אות ו: עוד כתב בספר שמות (דף קפ"ב ע"א), כי הקדוש ברוך הוא נפח הנשמה באדם כלולה מג' רוחות, והיא נפש רוח נשמה, וכשהאדם כועס מטמא נשמתו, וזהו שכתוב (ישעיה ב, כב) אשר נשמה נתחלף לו באפו. אבל לחכמים הכעס הוא טוב, שהם כועסים על דבר התורה:

אות ה: עוד כתב בספר שמות (דף קי"ג ע"ב), ענין (קהלת ד, א) דמעת העשוקים שהם אותם שבאו על אמם והולידו מהם, וזהו העשוקים שהרי היו עשוקים בלי רשות בעלים, וכשהם מתים קטנים שהרי ממזר אינו חי, שופכים דמעות לפני הקדוש ברוך הוא ואומרים לפניו, אנו מה חטאנו אין להם מנחם ומשיב תשובה. ויש עשוקים אחרים ששופכים דמעות, וכל העם מורידים עליהם והם הקטנים המתים בעון אביהם ואמם, שכל העם בוכים עליהם ואומרים, אלו הקטנים

אות ז: כתב בספר בראשית (דף רלב ע"ב), כי מי שעושה הספד לצדיק, צריך לפי כבודו ולא יותר, כי מי שמשבח לחברו יותר ממה שיש בו בא לידי גנותו:

ענין גן עדן וגיהנם

רע, בליעל, חוטא, רשע, משחית, לץ, יהיר. כפי מדרגת חטאו כך מורידין אותו, וכל מדור ומדור יש מלאך אחד ממונה תחת ממשלת דומה, וכמה אלפים ורבבות עמו שדנין את הרשעים, כל אחד כפי רשעו, אש של גיהנם של מטה יורד מתוך אש גיהנם של מעלה, ויש שם מדרגות שנקראות צואה רותחת, ושם היא זוהמת הנשמות המתלבנות מחטאה ונשארה שם הזוהמה ונקראת צואה רותחת, ושם נידונין המתים בלא תשובה וחוטאים ומחטיאי הרבים. ואותם שמוציאים זרע, נדונים שם, ואפילו בשבתות וימים טובים אינם יוצאים כמו שאר רשעים שיוציאים מגיהנם באלו הפרקים, מכל מקום אף על פי שיושבים בגיהנם אינם נדונים בשבת ויום טוב. אותם שמחללים שבתות וימים טובים בעולם הזה, כך אינם שומרים אותו שם. אמר להם רבי יוסי, לא תאמר כך אלא משמרים בעל כרחם, בא רבי יהודה ועשה פשרה, אותם שחללו שבת ולא היו מזרע ישראל אלא גרים שלא נצטוו שומרים אותו שם בעל כרחם, ובכל ערב שבת הולכים כרוזים בכל אותם מדורי גיהנם ומוציאים את הרשעים בכל ערב שבת, אבל אותם שכפרו בתורת משה רבינו ע"ה וחללו את השבת שהם מישראל, אש גיהנם (איני)

אות א: כתב בספר שמות (דף י"ח ע"א), אמר רבי יוחנן, כי בשעה שאמר משה רבינו ע"ה (שמות יב, יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים, היה שרו של מצרים דומה וקפץ ת' פרסה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, כבר נגזרה גזרה לפני, דכתיב (ישעיה כד, כא) יפקד ה' על צבא המרום, באותה שעה נעשה דומה שר של גיהנם לדון נשמת הרשעים, ורבי יהודה אמר, דומה הוא שר המתים:

אות ב: כתב בספר בראשית (דף ק"ז ע"ב ק"ז ע"א), מדרש הנעלם, אמר רבי יצחק, יש גן עדן למעלה וגן עדן למטה, גיהנם למעלה וגיהנם למטה, אמר רבי יעקב, הרשעים שקלקלו מילה שלהם וחללו שבתות ומועדים בפרהסיא וכפרו בתורה ותחיית המתים, יורדים בגיהנם למטה ואין עולים, אבל יקומו לתחיית המתים ויום הדין, ועליהם נאמר, (ישעיה סו, כד) והיו דראון די ראייה, כלומר שהכל יאמרו די בראייתם:

אות ג: וכתב בספר שמות (דף ק"ג ע"א), יש רשעים בגיהנם שאינם עולים, ויש שמצפצפים עולים אותם שהרהרו תשובה בלבם ולא יכלו מחמת מיתה:

אות ד: עוד שם בספר שמות (דף ק"ג ע"ב), ז' פתחים לגיהנם כנגד ז' מדורים שיש בו, וכנגד ז' מיני רשעים.

ומאירים לכל אותם ההיכלות ומביא רפואה לכל אותם בעלי יסורים ולובש בגד אחד מצויר שם דמות כל הנהרגים, וזה הבגד עתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש לדון כל הגוים, שנאמר (תהלים קי, ו) ידין בגוים מלא גויות, ובזה ההיכל הממונים עשרה הרוגי מלוכה. היכל החמישי, שם יושבים כל בעלי תשובה גמורה וממונה עליהם מנשה מלך יהודה, ושלש פעמים ביום נכנסת אורה בזה ההיכל, כדי שיתעדנו בהם בעלי תשובה, וכל אחד נכזה מאור וחופת חברו, וכאן אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד זולת החסידים שיש להם מעלה יותר. היכל הששי, הוא היכל החסידים, זה ההיכל מעולה על כולם, למעלה מפתח זה ההיכל אברהם ע"ה לימין ה' יתברך, לפתח אחר יושב יצחק ע"ה, לפתח אחר יושב יעקב וי"ב שבטים, ובזמן שישראל בצרה נעורים הג' אבות ומתחננים. היכל השביעי, יש שם עמוד אחד מד' מראות, לבן ואדום וירוק ושחור, וכשעולות הנשמות מי שראויה בלבן עולה דרך שם, ומי שראויה לאדום ומראה אחרת כל נשמה כפי מעלתה, וכל ההיכלות הם למדור, אבל זה השביעי אינו למדור רק לעבור בו ולעלות להיכלות אחרות:

אות ו: כתב בספר בראשית (דף נ"ד ע"א), ד' מדורות הם זה למעלה מזה. המדור הא', למטה לארץ חשך מאד ואין לו אור כלל, שם יושבים שדים

שולט בהם אפילו בשבת, ורשעים אחרים יש להם כח לצאת בהם, ומלאך אחד מוציא גוף של אלו שחללו שבת ומכניסו לגיהנם בפני כל הרשעים, ורואים סביבו תולעים והנשמה נשרפת בגיהנם ומכריזין עליו, זה פלוני שלא תאב בכבוד המקום, אוי לו אוי לנשמתו, נוח לו שלא נברא:

אות ה: כתב בספר בראשית (דף ל"ח ע"א), מתחילין ההיכלות ומסיימין בדף ל"ט ע"ב. היכל הא', ששם נידונים הרבה ושם נשמות גרי הצדק, ואותו ההיכל הוא מוקף מאבן טובה וזהב לרוב, ויש שם פתח אחד שיוורד לפתח גיהנם כדי שיראו משם עונש אותם שלא נתגיירו, וממונה בזה ההיכל הוא אונקלוס הגר ע"ה. היכל השני, זה מאיר יותר, בזה ההיכל יושבים אותם שסבלו יסורים בזה העולם ולא בטלו תפלה לעולם, לפנים מזה ההיכל יושבים אותם שענו אמן בכל כחם, למעלה יושב המשיח ומנחם אותם ונוסע מזה ההיכל והולך בהיכל השלישי. היכל השלישי, שם כל אותם תינוקות של בית רבן שלא השלימו ימותם, וכל אותם שנתעצבו על חורבן הבית, ומשיח מנחם אותם ונוסע משם להיכל הרביעי. היכל הרביעי שם כל אותם אבלי ציון וכל מתי מצוה וכל נשיאי זרע דוד מנחמים אותם, ובוכה המשיח, עד שיוצא הקול והולך למעלה ומתעכב שם עד ראש חודש ויורד, כשיוורד יורדים עמו כמה מאורות

ורוחות ושם יש ממונה אחד שמו טהריא"ל ועמו שבעים ממונים מעופפים, ובעלות השחר כלהו אבדין ולא משתכחין, לפי שהולכים לנקב התהום ואינם נראים עד הערב שמשם. המדור הב', למעלה מזה מקום מאיר יותר, והוא מתוקן למדור מלאכים ממונים על מעשה בני אדם להטותם לדרך רע, ואלה המלאכים יש להם קורבה עם בני אדם ונהנים מריח בשמים של בני אדם, ועליהם ממונה אחד קדומיאל שמו. מדור הג', הוא מקום דשביבין דינור, ושם הוא המשך נהר דינור, ומשם יורד אש על ראש רשעים בגיהנם, ושם באותו המדור יש מקטרג על ישראל (ס"מ) [ס"מ] שמו. מדור הד', הוא מקום מאיר, ובזה ההיכל הם המלאכים קבועים תדיר, ואינם כמו ההיכלות והמדורות האחרות, שהמלאכים שבהם אחר שאמרו שירה, הולכים לעבור לנהר דינור, רק אלו המלאכים רחמים שאינם משתנים לעולם ועושים שליחות בעולם ואינם נראים לבני אדם אלא בשמחה, והממונה בזה המדור פניא"ל שמו. מדור הה', הוא מאיר יותר מן הראשונים, ויש בהם מלאכים, מהם אש ומהם מים, פעמים נמצאים בדין פעמים ברחמים, ואלה הם ממונים לשבח לאל, מהם בחצות לילה ומהם בעלות השחר, וממונה בזה המדור קדשיא"ל שמו. מדור הו', הוא רם קרוב למלכו שמיא,

ובו ספינות ונחלים וימים, ולמעלה מהם ממונים נוסעים בשעות ורגעים. כשנוסעים הספינות לרוח דרום ממונה אותו צד מיכאל, וכשנוסעים לרוח צפון הוא גבריאל, וכשנוסעים לרוח מזרח הוא רפאל, וכשנוסעים למערב הוא אוריאל. המדור הז', הוא רם מכולם, ושם אין נמצאים אלא גנזי ברכה ונשמות הצדיקים, הרי מכאן שיותר מעלה ומדור רם לנשמות הצדיקים מהמלאכים:

אות ז: וכתב בספר שמות (דף קע"ב ע"א וע"ב), **שבע חלונות הם בריקיע.**

חלון אחד נקרא חלון זוהר, ובו יוצא כוכב אחד ששמו יד והוא מנצח לאומות, ועל זה כתוב (בראשית מט, ח) ידך בעורף אויביך, זה החלון כשיוצא פושט כמין יד בחמש אצבעות ומאיר באותו חלון, וכל בעלי הכשפים והקוסמים מתיראים בזמן שכוכב זה שולט שהם אינם מצליחים. חלון ב', נקרא חלון טופרא, [-חלון הצפורן] ומשם יוצא כוכב אחד שמו צפעון וזנב יש לו, מאותו חלון יוצאים שש מאות אלף רבוא רוחות ששולטות בעולם על טופרי [-צפרני] האדם כשזורקין אותם בגלוי, ובזה עושים קסמים וכשפים. חלון ג', נקרא חלון החשן, ובו כוכב אחד נקרא נוגה, זה הכוכב אין בה קטרוג כלל, וכשהיא שולטת העולם בנחת ובשמחה. חלון ד', נקרא חלון גביע, ושם יוצא כוכב אחד שנקרא בפי

שניטעו בעולם הזה בנשמה אחת מה תהא מהם. רבי יוסי אומר, כי הגופות הראשונות שלא הצליחו היו כלא היו, ולא יקום אלא הגוף האחרון, ורבי יצחק חלק ואמר, שעתידי הקדוש ברוך הוא להריק על אותם גופות נשמות אחרות, ואם יזכו בהם יקומו, ואם לאו, יעשו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים:

אות י: וכתב בספר בראשית (דף קל"ז ע"א), שיש עצם אחד שמתקיים בקבר עד תחייה, וממנו האדם עתיד ליבנות. ואמר רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, טעם הדבר, שזה העצם רמאי [עיינן שם ששמו בתואל הארמין מכל העצמות, ואינו סובל טעם המזון כשאר העצמות, ובשביל כך הוא חזק:

אות יא: [וכתב בספר בראשית (דף קט"ו ע"ב), עתידים ישראל לערוך מלחמה בדרך אפרת וימותו עם רב מהם, ואחר כך יקומו בתחיה ויותר שולטנות תהיה למתים במקום הזה מאותם שיהיו בירושלים]:

אות א: וכתב בספר בראשית (דף קל"ה ע"ב), מדרש הנעלם, חלקו התנאים, מהו סעודת הצדיקים לעתיד. אמר רבי אלעזר, שהוא שתרבה הדעת וישיגו בידיעת בוראם ויחשב להם כסעודה, ועל דרך שכתוב בתורה (שמות כד, יא) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו, וזהו שבמקום אחד אמרו נהנין מזיו השכינה, ובמקום אחר אמרו נזונין מזיו

החכמים אשכול הכופר, שיוצא כמין אשכול ורחמים מעורר בעולם, ואין מקפידים בני אדם זה על זה ושלוים רב נמצא בעולם. חלון הה', נקרא חלון באר, בזה החכמים לא ידעו מה טיבה, לפי שאינה עומדת במצב אחד, ולזה מתרחקים עצמן לעיין בזה המקום. חלון הו', נקרא נוגה, ושם יוצא כוכב אחד נקרא גזרון, כשזה שולט בעולם עונשים ודינים וגזרות מתחדשות, וזה החלון עם זה הכוכב לא ישלוט כל כך אלא סמוך לימות המשיח.

חלון השביעי, יהי נפתח בכל העולם, והכוכב שלו יהיה מאיר ארבעים יום כשיגלה מלך המשיח:

אות ח: כתב בספר בראשית (דף קכ"ג ע"ב), תוספתא, אמר רבי יצחק, כך למדנו, כל הכתובים ביד דומה בפנקסו הם חיים לעתיד, אוי לאותם שאינם כתובים שאינם קמים, ולזה כתיב בדניאל (דניאל יב, א) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, [ושם בדף קכ"ח ע"ב] חלקו רבי זירא ורבי יצחק. כי רבי זירא אמר, כי גוף הצדיקים הולך על ידי גלגול מחילות. ורבי יצחק אמר, גבריאל מוליכו לארץ ישראל, כתיב הכא (בראשית כד, נח) התלכי עם האיש הזה, וכתוב התם (דניאל ט, כא) האיש גבריאל:

אות ז: בספר בראשית (דף קל"א ע"א), שאלו בענין כמה גופות

העולם כדי להפיס דעתם שראו חכמי הדורות שהגלות נמשך הסכימה דעת החכמים, כדי שיסבלו ההמון הגלות, ואמרו להם מתוך הכתובים, שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה מלויתן ומיין המשומר, דאמר ר' זירא, כל מיני פתויים פתה הקדוש ברוך הוא לישראל להחזירם למוטב, וזה יותר מכולם (ויקרא כו, ה) ואכלתם לחמכם לשובע, ובקללות הוא אומר (ויקרא כו, כו) ואכלתם ולא תשבעו, וזה קשה להם מכולם, דכתיב (שמות טז, ג) מי יתן מותנו ביד ה', ואמר רבי זירא, מלמד דמשום האכילה מסרו נפשם למות, כיון שראה הקדוש ברוך הוא תאותם, אמר להם, ואכלתם לחמכם לשובע:

[אמר הכותב, הנה נא ערכתי סברות אלו בענין לויתן, ובזה תשובה מוצאת להרמב"ם ז"ל, על מה שהשיגו הראב"ד ז"ל שכתב, שסעודת עולם הבא היא השגת החכמה, דהרמב"ם ז"ל קים ליה ככל הני תנאי דבספר הזוהר, שכולם הסכימו כמוהו ותירצו קושיית הראב"ד ז"ל]:

השכינה, אלא אותם שהשיגו הרבה נדמה להם כאכילה, ואותם שלא השיגו הרבה נאמר בהם הנאה, וכן דעת רבי שמעון בר יוחאי ורבי יהודה ורב הונא. ורבי יוסי סובר, שזהו גם כן יין המשומר, שהם סודות התורה שלא נתגלו לאדם הראשון מששת ימי בראשית אז יתגלו. ור' יצחק סובר, כי סעודה העתידה היא זה וזה אכילה והשגת חכמות. ור' יהודה בר שלום הקשה בשם ר', לאותם שאמרו, שלא יהא סעודת אכילה, אם כן מהו לויתן שכתוב ומהו השור, דכתיב, (איוב מ, כ) כי בול הרים ישאו לו, והשיב רבי יוסי, שהוא רמז על המלכיות, דאם לא כן קשה, דהא כתיב, (ישעיה כז, א) יפקוד ה' על לויתן נחש בריח, ועל לויתן נחש עקלתון והרג את התנין, הרי שהם ג'. אלא ודאי כל זה שכתוב אינם דגים ושור, אלא רמז למלכיות. ורבי תנחום סובר, שהיא סעודה ממש. ורבי יצחק אמר, אני שאלתי ענין הסעודה לרבי יהושע, ואמרת לי שם רבי אליעזר שאמר, שהוא רמז ששיגו מעלת החכמה, ואמר לי שפיר אמרת, שרוב

יום חמשה ועשרים

אהרן, שהיה עץ יבש ונהפך לפי שעה לבריות, אותם גופות שהיו בהם רוחות ונשמות קדושות לא כל שכן: וכתב בספר במדבר (ק"ט קנ"ט ע"א), אמר רבי

אות א: וכתב בספר שמות (ק"ח ע"א וע"ב), אמר ר' אלעזר, תפח רוחן של האומרים, שאין הקדוש ברוך הוא עתיד להחיות מתים, ומה מטה

שמעון, כי פרשת שלח היא סוד ורמז לעולם הבא, שאומר הקדוש ברוך הוא לבני אדם, למדו בתורה ועל ידה (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש. ובעונינו, שרוב בני אדם אין מאמינים ואומרים, נשלחה אנשים לרגל ענין עולם הבא וראיתם את הארץ שהיא עולם הבא מה היא ויעלו בנגב, פירוש שלמדו בתורה וראו שהיא נגובה שאין עושר, ויבא עד חברון, פירש נתעסקו בה עד שנעשו חכמים וחברים, ושם אחימן ששי ותלמי ראו שיש מחלוקת הרבה, זה אוסר וזה מתיר וכו', ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ ולמדנו בדיקדוקי התורה אפס כי עז העם, פירוש, ללמוד בתורה צריך אנשים חזקים כברזל, כי התורה היא תושיה והערים גדולות צריך שיהיה ללמוד בתורה עושר גדול, עמלק יושב בארץ הנגב, פירוש, ואפילו בכל זה הלואי יזכה האדם לתורה, עמלק שהוא היצר הרע שולט בארץ הנגב, שהוא האדם, והחתי והאמורי יושב בהר, פירוש, כמה רוחות ושדים יש שאין מניחין לעלות הנשמה למעלה, זאת עצת היצר הרע לאדם, כדי שלא יזכה לחיי עולם הבא. אמר הקדוש ברוך הוא (במדבר יד, ט) אך בה' אל תמרודו, פירוש, אדרבה כשיהיה לכם מעוט ממון לא תבואו למרוד בה', כי על ידי העושר מורד האדם, ואתם אל תיראו כנגד שאתם אומרים שהיא תושיה, אדרבה (משלי ג, ח) רפאות תהי לשרך, כנגד מה

שאמר היצר הרע יש מקטרגים אדרבה כשישראל זכאים, כי לחמנו הם בעצמם מכינים לנו המזון:

[אמר הכותב, דברים אלו צריך האדם לשים בין עיניו, ידרוש בהם כמה גופי תורה, ובפרשה זאת עצמה ישמע חכם יוסף לקח. ואני מפרש, עמלק יושב בארץ הנגב, לפי דרך זה שרצה לומר עמלק היצר הרע אמר יושב בארץ הנגב, כי עיקר מושב היצר הרע להתגרות יותר הוא בתלמיד חכם, כמו שאמרו במסכת סוכה (דף נ"ב ע"א). וזהו, בארץ הנגב שהתלמידי חכמים הם נגובים בלי ממון, וכן אמרו (תמורה טז, א) בפירוש (יהושע טו, יט) ארץ הנגב נתתני, שהיה ענין:

אות ב: וכתב בספר שמות (דף קמ"א ע"א), מי שנשמתו יוצאה בארץ הקדושה, אם נקבר ביום ההוא אינו שורה עליו רוח טומאה, וזהו (דברים כא, כג) כי קבור תקברנו ביום ההוא:

אות ג: וכתב בספר שמות (דף קמ"א ע"ב), כי כל המתים שבעולם מתים על ידי מלאך המות, חוץ מהמתים בארץ הקדושה, שאינם מתים על ידו אלא על ידי מלאך רחמים, שהרי ארץ ישראל אינה ברשות שום שר אלא בידו יתברך, ולכן כל המתים בחוץ לארץ שהם מצד מלאך המות המטמא אותם, נקראים נבלה (ישעיה כו, יט) נבלתי יקומון, על שם שהם מומתים מיד הנבל, שהוא היצר הרע עושה אותם נבלה, וזהו רמז (שמואל א כה, כה) נבל הוא ונבלה עמו:

אות ו: וכתב בספר שמות (דף קנ"ז ע"א), למה נקרא (דברים לב, מט) הר העבריים, לפי שכל חוצה לארץ נמסר לשרים, ואותו מקום לא נמסר לשום שר ואינו שולט שם אלא משה רבינו ע"ה, וזהו הר העבריים, פלוגתא שנחלקו עליו שרי מעלה, כל אחד אמר יהא בחלקי:

אות ז: וכתב בספר בראשית (דף רס"ה ע"א), ישב רבי ברכיה ודרש, מאי האי דקאמרינן, כל יומא עולם הבא ולא ידעינן מאי קאמרינן, מלמד, שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינם יכולים לסובלו, לקח שביעי ושם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיד. אמר הקדוש ברוך הוא, אם יזכו בזה השביעי וישמרוהו, אתן להם לעולם הבא האור הגנוז. וזהו עולם הבא, עולם שכבר בא מששת ימי בראשית ההוא דכתיב (תהלים לא, ט) מה רב טובך:

אות ד: וכתב עוד בספר שמות (דף קנ"א ע"ב קנ"ב ע"א), שיש מקום בישוב, שאין שולט שם מות. ואמר רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, שהטעם הוא לפי שאות טי"ת שולטת באותה העיר, וטי"ת הוא חיים, ועל זה אמרו, הרואה טי"ת בחלום טוב לו. ואם תאמר, אחר שבאותו מקום שולטת אות טי"ת ויש בו חיים לעולם, למה לא נבנה שם בית המקדש. ותירץ, שהטעם כי בית המקדש נותן חיים וכפרה לעולם הבא, אמנם העיר בהפך נותנת חיים לעולם הזה:

אות ה: וכתב עוד בספר ויקרא (דף ש' ע"א), מעלת ארץ ישראל, אלף זעירא של ויקרא שלא היה בארץ ישראל. ועוד טעם אחר, כי כשהקדוש ברוך הוא משרה שכינתו בעליונים ותחתונים מלך עליון נקרא, אמנם פה צמצם שכינתו בין בדי הארון מלך נקרא, אבל לא עליון כל כך כביכול:

יום ששה ועשרים

אות א: וכתב בספר בראשית (דף קכ"ה ע"א), מדרש הנעלם, אמר רבי אבהו, מ"ח נביאים עמדו לישראל וכל אחד נטל בחלקו תמצית טפה אחת מאותם טפות של גן עדן שהם מ"ח, ומה אם כל נביא שלא נטל אלא טפה אחת היתה מעלתו כך, אדם הראשון

שהיה מקבל כל המ"ח מה היתה חכמתו. ורבי אבא בשם רב כהנא חלק ואמר, וכי מאין היו לנביאים אותם טפות, אלא כך שנינו, בכל טפה שיוצאה מגן עדן רוח חכמה יוצא עמה, ולזה אמרו, יש מים מגדלים חכמים ויש מים מגדלים טפשים, והמגדלת חכמים

ואגידה לכם, שגלה יעקב אבינו ע"ה כל מה שיהיה באחרית הימים, אלא שלא פרש הדברים, היה אומר דבר מגלה מבחוץ וסותר [סותם] מבפנים: וכמו כן בספר בראשית (דף רל"ח ע"א), סוד (זכריה ט, ט) עני ורוכב על חמור ועל עיר, נקרא עני, לפי שאין לו כלום משלו שהוא כמו הירח ששלימותה מהשמש ונקרא רוכב על חמור, ועיר, שהם שני כתרים תחתונים ששולטים בהם האומות, ומלך המשיח ישלוט עליהם:

אות ה: וכתב בספר שמות (דף ז' ע"ב), בכה רבי שמעון וזקף ידיו אמר, אוי מי שימצא בזמן המשיח, ואשרי חלקו מי שימצא, ומדבר בארוכה סודות בעניני המשיח עד (דף י' פסוק (שמות א, ח) ויקם מלך חדש יעוין שם:

אות ו: כתב בדף קמ"ג (ע"א), כי הצדיקים בעולם הזה, אף על פי שהם צדיקים גמורים אינם בוטחים במעשיהם, וראיה שכתוב בהם (משלי כח, א) צדיקים ככפיר יבטח, אינו אומר כשחל או כשחץ, שהם גדולים אלא ככפיר שהוא קטן והוא מתירא, אבל לעולם הבא (תהלים קכה, א) הבוטחים בה' כהר ציון:

אות ז: וכתב בספר ויקרא (דף ו' ע"א), בפסוק (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום, אמר, לא אוסיף להקימה אין כתיב כאן, שהענין הוא כי בכל שאר

היא מאותם טפות של עדן, וזה גנוז בגן עדן לצדיקים לעתיד, וזהו (ישעיה יא, ט) כמים לים מכסים:

אות ב: וכתב בספר בראשית (דף קל"א ע"א), טעם למה אמרו קברי גוים אינם מטמאים לפי שהגוים נשמתם מצד הטומאה, וכשהם חיים הם טמאים וכשמתו הורק הטומאה מהם ונשאר הגוף בלי טומאה, אמנם ישראל הם בהפך, כשהם חיים נשמתם מצד הקדושה וכשמתים נתרוקנה מהגוף הקדושה ושורה בגוף טומאה:

אות ג: וכתב בספר בראשית (דף קפ"ו ע"ב), מי שלא זכה לבני בעולם הזה, כגון שהשתדל ולא זכה בהם או דהוו ליה ומיתו, יש לו חלק לעולם הבא אם הוא צדיק, כי האדם יראה לעינים (שמואל א טז, ז): וכתב בספר בראשית (דף רכ"ז ע"ב), בפסוק (ישעיה מא, ד) קורא הדורות מראש, כי כל הנשמות שיורדות לעולם, קודם שירדו הם יושבים לפניו יתברך בצלם שעומדים בעולם הזה, וכן הראה הקדוש ברוך הוא לאדם דור דור וחכמיו:

וכתב בספר בראשית (דף רל"ג ע"ב), כי כל הנשמות שהיו כולם עומדים לפניו כצורת העולם הזה, שנאמר (מלכים א י, א) חי ה' אשר עמדתי לפניו, וכתוב (תהלים קל"ט, טז) גלמי ראו עיניך:

אות ד: וכתב בספר בראשית (דף רל"ד ע"ב), בפסוק (בראשית מט, א) האספו

שכתוב (צפניה ג, יב) והשארתי בקרבך עם עני ודל, והעשירים שישארו שיתקיים בהם (שמות ה, יז) נרפים אתם נרפים, שהם נרפים בתורה ונרפים לעשות חסד עם בעלי תורה, והם משקרים וטוענים שיש עליהם כובד המס, וזהו (שמות ה, ט) תכבד העבודה על האנשים שאינם מחוננים לתלמידי חכמים, לזה אמר הקדוש ברוך הוא (שמות ה, יח) ותוכן לבנים תתנו, הממון שיש לכם גנוז ושמור תתנו לאומות, וזהו לבנים כספים שהם לבנים:

גליות שם קץ וזמן, ובכולם אחר הזמן היו יוצאים ישראל בעצמם, אבל בגלות (החזק) [האחרון] הזה לא יהיו כמו שאר גליות ישראל ישוּבו מעצמם, אלא הקדוש ברוך הוא יתעורר להקימם מעפר ויאמר להם, קומי רדי מעפר, זהו לא תוסיף קום כבראשונה, אלא אני אקים אותם:

אות ה: וכתב בספר במדבר (דף קנ"ג ע"א), בגלות האחרון אין מיתה אלא עוני, ועני חשוב כמת, לקיים מה

יום שבעה ועשרים

עניני הצדקה:

אות א: וכתב בדף י' (ע"ב), פתח רבי שמעון ואמר, כל השמח במועדים ואינו נותן חלק לעניים, אותו רע עין שטן שונא אותו, לפי שהקדוש ברוך הוא במועדים מבקר העניים ורואה שאין להם כלום לשמוח ובוכה עליהם והולך למרום ורוצה להחריב העולם, אומרים לפניו, רבונו של עולם, פלוני אוכל ושותה ויכול לשמח העניים ואינו נותן להם, מיד נכנס אותו המקטרג ותובע רשות ורודף אחרי אותו האיש ומסבב עליו כמה צרות. צא ולמד, מי לנו גדול מאברהם אבינו ע"ה, שבשעה שעשה סעודת בנו בא השטן לפניו כדמות עני ולא השגיח עליו, מיד קטרג עליו, לא זו משם, עד שבלבל

כתב בספר שמות (דף רנ"ה ע"א), כי שנים הם המלויים להקדוש ברוך הוא, מי שעושה חסד עם העני, שנאמר (משלי יט, יז) מלוה ה', ומי שמוציא לכבוד שבתות וימים טובים, זה שאמר קהלת (קהלת ח, טו) אין טוב לאדם כי אם לאכול וכו' עד והוא ילוננו, פירש שהוא מלוה להקדוש ברוך הוא באכילה ושתיה של מצוה:

וכתב בספר בראשית (דף ק"ד ע"א), בשעה שהקדוש ברוך הוא אוהב את האדם, שולח לו דורון, ומהו הדורון, עני שיזכה בו ומיד נרשם בפניו המצוה כחוט של חסד, ובכבוא צרה בעולם, רואה המשחית הרושם בפני זה האיש ואינו מתקרב:

מגלגל רוחו בעולם כאבן בתוך הקלע, כדכתיב (שמואל-א, כה, ט) יקלענה בתוך כף הקלע. הבל הוא שברון רוח, וזהו (קהלת א, יד) הבל ורעות רוח. אבל אותו הדבר שהוא לעבודת ה', הוא למעלה מהשמש, וזהו זרע שזורע זה האיש בעולם ההוא, ומהו שם הזרע צדקה, כמו שנאמר (הושע י, יב) זרעו לכם לצדקה, זה מנהיג את האדם כשיוצאת נשמתו ומוליך אותו לצרור החיים, וזהו (ישעיה נח, ח) והלך לפניך צדקך:

אות ו: וכתב בספר בראשית (דף ק"ב ע"ב), אילן היה נוטע אברהם ע"ה ולא היה עולה בכל מקום רק כשהיה בארץ כנען, ובאותו אילן היה מכיר מי שהיה דבק בה' יתברך, וזה כי הצדיק כשהיה נכנס תחת האילן, מיד היה האילן פורש ענפיו על אותו אדם, וחופף עליו להיות צל על ראשו. אבל מי שהיה דבק עם העבודה זרה, מיד אותו אילן היה מעלה ענפיו למעלה, וכן מעין מים היה תחת אותו אילן, מי שהיה צריך טבילה היו המים עולים לקראתו, מיד יודע אברהם ע"ה שזה האיש טמא וצריך טבילה, ומי שהיה טמא היה המעין מתנגב, ובזה האילן היה בודק בו עובר ושב, וזהו שכתוב (בראשית יח, ד) והשענו תחת העץ:

הסעודה וגרם מיתת שרה על צער בנו של העקידה. וכן כתב ספר במדבר (דף רנ"ט ע"ב):

אות ב: וכתב בספר שמות (דף פ"ח ע"ב), ככל המועדים צריך האדם לשמוח ולשמח עם העניים, ואם אינו משמחם, עליו נאמר (מלאכי ב, ג) פרש חגיכם. אבל בשבת, אם האדם שמח אף על פי שאינו משמח העניים אין לו עונש, דלא כתיב פרש שבתכם:

אות ג: וכתב עוד בספר שמות (דף קצ"ח ע"א), בפסוק (שמות לה, ה) קחו מאתכם תרומה. אמר, כי כשעושה האדם צדקה, צריך שיהא מממונו ולא מגזל ועושק, דאם כן אוי לו, אדרבה הוא לו למזכיר עון, וזה הוכיח מכתוב (ישעיה נח, ז) פרוס לרעב לחמך, ולא כתיב לחם:

אות ד: וכתב בספר ויקרא (דף פ"ד ע"ב), מי שהשלים נפשו של עני ונתן לו צדקה, אפילו הגיעו ימיו של אותו אדם להפטור מן העולם, הקדוש ברוך הוא מוסיף לו חיים:

אות ה: וכתב בספר שמות (דף נ"ט ע"א), כל הדברים שהאדם עמל בעולם הזה ואינם דברי תורה או מצוה, נעשה מהם הבל והולך ושט בעולם, וכשיוצאה נשמת האדם, אותו הבל

יום שמונה ועשרים

אות א: וכתב בספר בראשית (דף ק"ג ע"א), את יהושע וגו', זה היה בשעה שהטילו נבוכדנצר לאש עם אותם נביאי שקר.

רבי חייא פתח (זכריה ג, א) ויראני

בשלימות, הנשמה היוצאה ונדבקת באותו האיש לעולם, ימצא בזה האיש שלימות בכל, בעושר, בבנים, בבריאות הגוף. וזהו, בני חיי ומזוני, במזלא תליא מלתא:

אות ג: וכתב בספר שמות (דף ו' ע"א), בספר רב ייבא סבא כתב, סוד אחד, בפסוק (דניאל ד, יד) בגזרת עירין פתגמא כל דיני העולם הזה וכל גזרות וכל שאלות כולם הם למעלה בהיכל א', שיש שם ע"ב סנהדרין הדנין ומהפכין בזכות האדם ונקרא היכל הזכות, וכנגדו יש היכל חובה מצד ס"מ, אשר כל חפצו להפוך בחובת האדם, אלא שבהיכל זה נקראים מים מתוקים מים צלולים, אלו שבהיכל החובה נקראים מים המרים, ובאלו הב' היכלות, אין דנין שם בני חיי ומזוני לא בהיכל זכות ולא בהיכל חובה, אלא זה תלוי במזל:

אות ד: וכתב בסוף ספר שמות (דף ר"ט ע"ב), מונה שבעה היכלי קדושה, וכנגדן שבעה היכלי טומאה ונקראים היכל חובה מצד היצר הרע, ויש שם היכל אחד של חובה שדנין את בני האדם החייבים להסיר ולמעט מהם מזונותיהם, ואמרו דאף שם (דף רס"ו ע"א) דבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא היינו כדי ליתנם תלוי במזל ולא בהיכל הזכות, אבל הם בהיכל חובה ליטלם מן האדם כשהם

מהו (זכריה ג, א) לשטנו, שאמר השטן, או כולם ישרפו או כולם יהיו נצולים, כי אין הקדוש ברוך הוא עושה חצי דין וחצי נס כאחד, אלא או הכל דין או הכל נס. אמר לו רבי יוסי, ולא, והרי קריעת ים סוף נס לישראל ודין למצריים. אמר לו רבי חייא, אדרבה, משם ראייה כי לכך אמרו, קשה קריעת ים סוף לפני הקדוש ברוך הוא: [אמר הכותב, בזה יובן בעצם מה שאמרו ז"ל, (סנהדרין דף כ"ב ע"א) וקשים לזווגם כקריעת ים סוף, והטעם, כי הוא חצי דין וחצי רחמים, בכי ושירות, דין בכי, ודין אומר שירה, והקדוש ברוך הוא עושה סולם באף שמביא על זה מרומם על זה אשת פלוני לפלוני, ואם כן הוא דומה לקריעת ים סוף, שהוא חצי נס וחצי רחמים. וזהו טעם גם כן, (פסחים דף ק"ח ע"א) קשים מזונותיו, כי ממה שזה העני זה העשיר, ולזה קשה כקריעת ים סוף שהיה חצי דין וחצי נס]:

אות ב: וכתב בספר בראשית (דף ק"פ ע"ב), מצינו סוד אחד בספרים הראשונים, בענין בני חיי ומזוני, וזה כי הלבנה פעמים היא בחסור והיא בדין והשמש אינה נמצאת אצלה, ובכל שעה יש לה להוציא נפשות בבני אדם, והנפש היוצאת באותה שעה כל ימיו מכאובים בעניות, או נשבר או נדכה ביסורים אחרים אף על פי שיהיה צדיק, זולת אם יהיה מתפלל בכונה, כי התפלה תשבר רוע המזל. ואם הלבנה

רשעים, ובזה יתישבו כמה קושיות באלו הענינים: ובכאן נשלמו הג' עמודים ונתחיל לכתוב ביאור כמה דברים ורמזים מהזוהר:

יום תשעה ועשרים

רמזים

שיזכור חלומו כדי שיתקיים, ואם שכח החלום האדם אינו מתקיים. לכך יוסף הצדיק ע"ה היה זוכר חלומו ומצפה שיתקיים, ולכך אמרו, כל חלמא דלא מתפשר, כאגרתא דלא מקרייא:

אות ד: וכתב בספר במדבר (ד' קנ"ג ע"א), בשם רעיא מהימנא, טעם, הרואה תמרים בחלום סימן טוב לו, שתמו עונותיו, לפי שתמרים הם ב' מלות תמר, תם מר, מה שהיה העון מר, כבר תם:

אות ה: וכתב בספר שמות (ד' י"ז ע"ב), ענין רעידת הארץ, וזה לשונו, מעשה ברבי יצחק פגע בהר אחד וראה אדם אחד שהיה ישן שם, ישב שם רבי יצחק וראה הארץ מתחלחלת ונשבר אותו אילן ונפל, נעור אותו האיש ואמר לר' יצחק, יהודי יש לך לבכות ולנהום, לפי שבשעה זאת מקימים בעולם שר אחד והוא עתיד לעשות עמכם רע, וזאת רעידת הארץ בשבילכם היא, שכל זמן שיקום בעולם ממונה שעתיד לעשות עמכם רע יש רעש. אמר ר' יצחק, ודאי כך הוא שהרי כתוב (משלי ל, כא) תחת שלש רגזה ארץ, תחת עבד כי ימלוך:

אות א: וכתב בספר בראשית (ד' קצ"ז ע"א), פסוק (בראשית לב, ח) ויירא יעקב, בשם רבי חייא, כלל גדול, כי בכל מקום שכתוב (זכריה ט, א) משא דבר ה', אם הוא על טוב אומות העולם, כתוב משא כי כביכול הוא מצטער לתת טוב לאומות, וכשכתוב (זכריה יב, א) משא דבר ה' אצל ישראל, הוא בזמן שמתגבר עליהם רעה, כביכול מצטער לתת רע לישראל, וכאלו כמשא כבדו עליו, אלא שהעונות גורמים, וזהו שכתוב לשון משא:

אות ב: וכתב עוד בספר בראשית (ד' קצ"ד ע"ב), פסוק (בראשית מא, ח) ויהי בבקר, כי אין כל החלומות שוים, כי אף על פי שאמרו, שאין מראין לאדם אלא כפי מדרגתו, זהו להדיוטות, אבל למלכים שמדרגתם גדולה כמו שהם גדולי הערך, כך חלומם הוא ממקום עליון. ומצאתי הגה"ה שכתוב וזה לשונו, דאין החלומות הולכים אחר הפה במלכים:

אות ג: וכתב בספר בראשית (ד' קצ"ט ע"ב), סוד בענין החלומות בפסוק (בראשית מב, ט) ויזכור יוסף, שצריך לאדם

הצרת, אבל עם וי"ו הוא טוב (דברים ד, מד) **וזאת התורה** (דברים לג, א) **וזאת הברכה:** **אות ז:** וכתב בספר בראשית (דף ס"ז ע"א), בפסוק (בראשית ז, א) **ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שאינו דרך ארץ לאשה שתקבל אכסניא שלא ברשות בעלה.** עוד רמז, שלא יקבל האדם אושפיוזו אם הוא חשוד בעיניו:

אות י: וכתב בספר בראשית (דף קפ"ג ע"ב), שאל רבי חייא, מהו כל חלמא דלא מתפשר כאגרתא דלא מקרייא, אם משום שאינו מתקיים או שמתקיים ואינו נודע. והשיב רבי שמעון, שמתקיים ואינו נודע:

אות יא: וכתב בספר בראשית (דף קצ"ז ע"א), הקדוש ברוך הוא מגלגל ומסבב סבות, כי כשבא יוסף ע"ה למצרים, לא היה שם רכוש גדול, והביא הרעב כדי שכולם יביאו למצרים כסף וזהב, לקיים (בראשית טו, יד) **ואחרי כן יצאו ברכוש גדול:**

אות יב: וכתב בספר בראשית (דף רל"ג ע"א), בפסוק (בראשית מח, כ) **ויברכם ביום ההוא, מה שהקדים יעקב לברכץ, מכאן הטעם, שחביבות האדם על בני בניו יותר מבניו:**

אות ז: כתב בספר שמות (דף ס"ה ע"א), **יש רעה חולה שורה על בני אדם, ומעת ששורה זה הרוח על האדם, עושהו כשכיב מרע, הולץ לתת צדקה ומעכב בידו, באים עניים ואינו נותן, בא לאכול לעצמו ומעכב בידו, וכל זה כדי לשומרו לאחר.** וזה אמר החכם (קהלת ה, יב) **עושר שמור לבעליו לרעתו. פירש, עושר שמור ליורשים. והטעם, לרעתו בשביל שהמוריש שנדבק באותו רוח רעה חולה, שלא הניחו להוציא הממון:**

אות ז: וכתב בספר בראשית (דף רנ"ז ע"ב), (תהלים צ, י) **ימי שנותינו בהם שבעים שנה, מהו בהם, זהו סוד שיש למעלה ז' ימים והם ז' מדרגות, והאחרונה נקראת אחרית הימים והיא צדק, ובאותה מדרגה נשלמו לאדם שבעים שנה, כנגד ז' מדרגות. וזהו, ימי שנותינו בהם, פירש באותם ימים ושנים של מעלה:**

אות ח: וכתב בספר בראשית (דף ר"ס ע"ב), כל מקום שתמצא בתורה זאת תורת או זאת התורה בלא וי"ו, הוא רע בשביל עון. שכן כתיב (ויקרא יג, נט) **זאת תורת נגע הצרעת** (במדבר ה, כט) **זאת תורת הקנאות** (ויקרא יד, נד) **זאת התורה לכל נגע**

יום שלושים

מזמור. והשיב, כי לדוד מזמור היא שירה שאמר דוד ע"ה על ישראל, ומזמור לדוד, הוא שאמר שירה על עצמו:

אות יג: וכתב בספר שמות (דף נ"ע"א), טעם, שכתוב במקום אחד (תהלים ג, א) **מזמור לדוד, ובמקום אחר (שם כד, א) לדוד**

בריה בעולם ששורה עליו שאין
השכינה נקראת על שמה:

אות יח: וכתב בספר בראשית (דף כ"ו ע"ב),
בימי אנוש, אפילו התינוקות
היו יודעים חכמה, והיו יודעים המלאך
הממונה על האש והממונה על המים,
והיו יודעים דברים לעצור אותם, ושלא
יעשו דין, והיו יודעים חכמות לעצור
כח חיל השמים וכסיליהם:

אות יט: וכתב בספר בראשית (דף ס"א
ע"ב), כי בשעה שהקדוש
ברוך הוא עושה דין ברשעים שמח,
שנאמר (משלי יא, י) באבוד רשעים רנה.
ואם תאמר, הרי מצינו כשנטבעו
המצרים שאמר הקדוש ברוך הוא
מעשי ידי טובעים בים וכו', הרי שהוא
עצב. יש לומר, כי כשהרשעים נאבדין
מן העולם קודם זמנם וקודם שנשלם
מדת עונם, כדכתיב (בראשית טו, טז) כי לא
שלם עון האמורי, אז עצב, אבל
כשהרשעים נאבדים מן העולם,
כשהגיע זמנם אז באבוד רשעים רנה.
ואם תאמר, למה הקדוש ברוך הוא
מאבדם בלא זמנם כיון שקשה בעיניו,
יש לומר שלפעמים מאבדן בלא זמנם
אף שקשה בעיניו, מפני ששולחים יד
בישראל, כמו ענין המצריים:

אות כ: וכתב בספר בראשית (דף ע"ג
ע"א), טעם, שפעמים נקראת
ארץ הקדושה בשם ארץ כנען,
ופעמים נקראת ארץ ישראל. כשאינה

אות יד: וכתב בספר שמות (דף קפ"ג ע"א),
למה נקרא צפור דרוור. הטעם,
לפי שאינו מתירא משום אדם, ולזה שם
קנו בין הקורות. ועוד טעם אחר, כי
מיום שעושה קן בבית ומוליד מדורו
בבית חמשים יום ואחר כך נבדלים אלו
מאלו, וזהו רמז (ויקרא כה, י) וקראתם דרוור
וקדשתם שנת החמשים:

אות טו: וכתב בספר שמות (דף רכ"ה ע"ב),
למדנו, כי בכל מקום שיש צד
קדושה, אינו יכול סטרא אחרא לשלוט,
אף על פי שעומד הדבר בחשבון, ואם
תאמר, שהרי ישראל כתיב בהם (ירמיה ב,
ג) קדש ישראל, ולמה הוצרכו לשקלים,
כדי שלא ישלוט בהם נגף. ויש לומר,
שיש שני מיני קדש, יש קדש נסתר
שהוא הקדוש ברוך הוא, ויש קדש נגלה
שהם ישראל, וראוי כי קדש נגלה יתן
פדיון לקדש נסתר:

אות טז: וכתב בספר שמות (דף רי"ח ע"א),
טעם למה שאמרו ז"ל (רות ג, ז)
וויטב לבו שבירך על מזונו, שרוצה
לומר אותו שנקרא לב, זה הקדוש ברוך
הוא שנקרא לב (תהלים עג, כו) צור לכבי:
אות יז: כתב (בספר בראשית) [תיקוני
זהר דף קט"ז ע"ב וקי"ז ע"א]
כי השכינה נקראת על שם כל דבר.
והטעם, כי (ישעיה ג, ג) מלא כל הארץ
כבודו, לפעמים נקרא נשר, לפעמים
יונה, לפעמים צפור, לפעמים חיה.
ובעשבים נקרא שושנה עץ פרי,
וכששולטת על ההרים נקראת סלע, אין

הנס, כי מעטים הם הניצולים מזה, ולזה יעץ ראובן על יוסף להשליכו לבור, והעיד הכתוב (בראשית לז, כב) למען הציל אותו מידם:

אות כג: וכתב בספר בראשית (דף רל"ג ע"א וע"ב), רמז לזווג, בפסוק (תהלים קטו, יב) ה' זכרנו יברך, אלו הזכרים. יברך את בית ישראל, אלו הנקבות.

בי בתחלה מברך הקדוש ברוך הוא הזכרים, ומהם חלה הברכה על הנקבות. וזהו שכתוב את תוספת, כי ממה שנתוסף לזכר אוכלת הנקבה. וכיון שנשא אדם אשה, נותן לו הקדוש ברוך הוא ב' חלקים, חלקו וחלק הנקבה:

אות כד: וכתב בספר בראשית (דף ר"מ ע"א), מי שמברך על שולחנו, לא יברך על שולחן ריקם. וצריך הלחם להמצא על השולחן, וכוס יין בימינו, כדי לקשר שמאל בימין, והלחם יתברך משתיהן:

זכאין, נקראת ארץ כנען, וכשהן זכאים, על שמם:

אות כא: וכתב בספר בראשית (דף ק"ט ע"א), יש זכירה לטוב (בראשית ט, טו) וזכרתי בריתי, וזכירה לרע (תהלים עח, לו) ויזכור כי בשר המה. פקידה לטוב (שמות ג, טו) פקוד פקדתי, פקידה לרעה (תהלים פט, לג) ופקדתי בשבט פשעם.

לבן צריך האדם ליזהר כשמתפלל על עצמו, לא יאמר זכרני ופקדני סתם, כי השטן תכף לוקח הדבר ויבא להזכיר חוביו אחר שיש זכירה ופקידה לרעה, אלא יאמר זכרני ופקדני לטובה, כמו שכתוב, בעזרא (נחמיה ה, יט) זכרה לי אלהי לטובה:

אות כב: וכתב בספר בראשית (דף קפ"ה ע"א), כי יותר טוב שיפיל האדם עצמו לאש או לגוב אריות, ויסמוך עצמו כי יעשה לו הקדוש ברוך הוא נס, או זכות אבות תועיל, ולא יפיל עצמו ביד שונאיו ויסמוך על

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

הוספות והערות מהמוציא לאור

הערה ליום עשרים אות טו

מוסר והלכות נטילת ידים

השמים והם יוכלו לשדוד ממנו את כל רכושו^א. לכן בזמן שגניבות הן מעשה של יום יום ומצוי מאוד שאנשים – אין להם פרנסה התפקיד של כל יהודי להתחזק בנטילת ידים ולעורר את אשתו וילדיו על כך^ב. העבירה שלהם על חשבוננו וגם העונש מפני שיכל ללמדם^ג.

ו. מי שאינו נוטל ידיו כהלכה מביא עוני לעולם. הצרות והיסורים שהעניים סובלים הוא אשם בכך, ולכן לאחר מותו לא תהיה לו מנוחה, בדיוק כמו רוצח ששופך דם מפני שבגללו כבר מתו הרבה אביונים^ד.

ז. טומאה שורה על ידיו לכן נוטלים ידים לפני הסעודה כדי להסיר את הטומאה, ומי שאינו נזהר בזה - הלחם שאוכל טמא והוא מדבק בסטרא אחרא רח"ל ועל ידי כך נהיה עני ונכרת מזה העולם^ה.

השכר הגדול לנזהר בנטילת ידים לסעודה כהלכתה, והעונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה כהלכה

א. מי שאינו נזהר ליטול ידיו כשצריך, ואיך צריך, יורד מנכסיו וכאילו נכרת מזה העולם לתקופה זוי^א.

ב. מי שאינו נוטל ידיו כמו שצריך – סימן רע הוא לו, השי"ת לא ימחול לו על כך^ב ונקרא אפיקורס^ג.

ג. בשמים מוציאים אותו מכלל ישראל ולא יזכה לחלק לעולם הבא לאחר מותו^ד.

ד. לאחר מותו יתגלגל במים^ה יש אומרים שנהיה צפרדעי^ו, אם היו יודעים איזה צער זה להתגלגל במים לא היו מפסיקים לבכות^ז.

ה. השי"ת לא יצילו מצרה רח"ל ואם יבואו עליו גזלנים לא תהיה עליו שמירה מן

א. שולחן הטהור מאת הגאון הקדוש מקאמארנא זי"ע בשם הזוהר הקדוש.

יא. יפה ללב סימן קנ"ח סעיף קטן ו' - זוהר הקדוש פרשת פקודי דף ר"נ עמוד ב"ת.

יב. ספרי מוסר

יג. מסכת שבת דף נ"ד.

יד. קיצור ספר הקדוש שני לוחות הברית הלכות נטילת ידים בשם חכמי האמת

טו. ספר הקדוש סדר היום דיני ברכת המוציא.

ד. אורח חיים סימן קנ"ח סעיף ט'^א.

ה. תנא דבי אליהו - רוקח - אליהו רבא סימן קנ"ח ס"ק ו'.

ו. שולחן הטהור מאת הגאון הקדוש מקאמארנא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל - סימן קנ"ח.

ז. ספר הקדוש שבט מוסר פרק ט"ז בשם צוואת רבינו אליעזר הגדול זי"ע.

ח. שער הגלגלים הקדמה כ"ב.

ט. שער הגלגלים הקדמה כ"ב שם.

ב. לפני הנטילה יבדוק את ידיו אם אין עליהם חציצה כדי שלא תהי' לו חציצה - שאלה על הצפרניים יגזור אותם בכל ערב שבת קודש^י, גם את העורות ליד הצפרניים^י.

ג. ישתמש בספל שאין עליו שום חור או סדק אפילו יותר למעלה, וכן ספל שיוכל להכיל הרבה מים ופתחו רחב.

ד. יכין מגבת עוד לפני שנוטל ידיו שיוכל מיד לנגב בה ידיו וכן לחם ומלח על השולחן. (וסכין - לחלה)

ה. ינגב היטיב ידיו ויגביה שרווליו עד המקום ששם נוטלים כדי שיטול ידיו ברווח כפי השעור.

ו. כשהספל כבר מלא במים ינגב את שתי הידיות של הספל^י.

ז. יטול ידיו הכי קרוב לשולחן שאוכלי ויזהר בכל אחד מהם^י.

הבעש"ט הקדוש לבש צורה ופשט צורה, ותלמידיו הכירו בו, שכעת נשמתו עולה למעלה, כך ישב הבעש"ט הקדוש זמן מה, והר"ר נחמן הארדענקער זי"ע נרדם. כשהקיץ משנתו שאלו הבעש"ט: "מה אתה אומר כעת?" ספר התלמיד שראה בחלומו והנה הוא במתיבתא דרקייע ושמע שמכריזים שהבעש"ט הקדוש ידרוש היום, נתאספו הרבה נשמות וגם האר"י הקדוש בתוכם, בתוך דרשתו פלפל הבעש"ט הקדוש עם האר"י הקדוש בכוננת נטילת ידיים, והאר"י הקדוש הודה לבעש"ט הקדוש שכעת יש לכוון כמו שהוא כיוון.

כב. אור צדיקים ודרך סעודה.

כג. משנה ברורה סימן קס"א, א'.

כד. כף החיים סימן קס"א סעיף קטן י"ד.

כה. אשל אברהם סעיף קטן קו"ף.

כו. חיי אדם כלל מ', פתחי תשובה סימן קס"ב, שולחן שלמה שם.

כז. סימן קס"ו ואחרונים.

ח. כל העונשים שזכרו לעיל נאמרו גם על אלו שאינם נוטלים ידיהם כראוי וכנדרש מפאת עצלות^י.

השכר הגדול בעולם הזה - לנוטלים ידיהם כראוי - סגולה לעשירות ולאריכות ימים

א. מי שנוטל ידיו עם הרבה מים זוכה לעשירות^י. מי שאינו זוכה לעשירות זה מפני שעבירות אחרות מעכבות^י. בכל זאת יהיה רגוע שהעושר שמור לו לעולם הבא ששם התענוג הוא אמיתי ולעשירות אין שעור וגבול^י ויזכה גם ליראת שמים^י.

הלכות והכנות לנטילת ידיים:

א. בכל חלק ממצות נטילת ידיים מונחים סודות^י נעלים: הנטילה, הכלי, שפשוף הידיים, ניגוב הידיים, הברכה וכו', לכן יהיה נזהר בכל אחד מהם^י.

טז. ספר כף החיים סעיף ע"ד - בשם הפוסקים. יז. שולחן ערוך אורח חיים סימן קנ"ח סעיף י' - זוהר הקדוש פרשת לך לך סוף דף פ"ז עמוד ב'. יח. עיין ספר חיי אדם כלל ל"ו אות אל"ף - וספר כף החיים סימן קנ"ח אות פ'.

יט. ספר כף החיים סימן קנ"ח אות פ' שם.

כ. אחרונים סימן קנ"ח

כא. האר"י הקדוש גילה לנו על ידי תלמידו הקדוש רבינו חיים וויטאל זי"ע את כל סודות התורה וכונות התפילה וגם עשה נפלאות וגילה לנו ברוח קדשו מקום קבורתם של כמה נביאים ותנאים ואמוראים ועוד קבורת הרבה צדיקים בארץ הקודש.

פעם אחת כשהבעש"ט הקדוש נטל ידיו לסעודה אמר לו תלמידו הרה"ק רבי נחמן הארדענקער זי"ע, שעל פי כונות האר"י הקדוש יש לכוון בנטילת ידיים כוונה זו וזו, כוונה אחרת ממה שהבעש"ט הקדוש כוון באותה נטילה. הלילה כבר ירד ומפני שהנרות כבר הם ישבו בחושך.

ז. מתחילת הנטילה ועד שאוכל "המוציא" אסור לדברלי, אבל "אמן" מותר לו לענות אם שומע ברכה כשכבר נטל שתי ידיולי.

ח. אסור לעשות ברכה "על נטילת ידים" רק אם רוצה לאכול לפחות 2 אונץ לחם (אחד ושליש מפרוסת לחם רגיל) עד ארבע דקות חצי מזה והחצי השני עד עוד ארבע דקותלי.

עוד דינים חשובים:

א. אם אחד יוצא באמצע הסעודה לזמן ארוך יותר צריך שוב ליטול ידיו בלי ברכה כשחוזרלי.

ב. אם נוגע במקומות המכוסים בשעת הסעודה או מגרד ראשו יטול שוב ידיו בלי ברכה, עד אז אסור לו לבלוע הלחםלי.

ג. אם הולך לבית הכסא באמצע האוכל יטול עוד הפעם ידיו כשחוזרלי.

על כן יש להזהר מאוד בענין נטילת ידים, הן בנטילת ידים לסעודה והן בנטילת ידים להטהר מטומאה – כגון: בקימה בבוקר, היוצא ממרחץ, הנוגע במקום מכוסה וכדומה, כי הוא יסוד גדול לטהרה, כמו שכתוב בשלחן ערוך אורה חייםליט אם אינו נוטל ידיו אם תלמיד חכם הוא שוכח תלמודו, אם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו,

ח. לפני הנטילה יבקש על פרנסה [באיזה לשון שירצה] (או יאמר את המזמור: "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" גוי"כ).

סדר הנטילה:

א. יקח הכלי עם מים ביד ימין ויעבירו ליד שמאל, יטול יד ימין שלש פעמים, לאחר מכן יקח את הכלי ליד ימין ויטול את יד שמאל שלש פעמים.

ב. צריך לפסק אצבעותיו ולכופף מעט את קצה האצבעות למעלה ולשפוף המים מקצות האצבעות כשמזיז הספל באיטיות עד סוף ידיויט, כדי שהמים יגיעו לכל המקומות: בקצה האצבעות, בין האצבעות, על כף היד ועל סוף היד, לכן יטול ידיו עם הרבה מים כדי שיגיע לכל המקומות.

ג. לאחר הנטילה ישפוף היטיב יד אחת בשניה ויברך "על נטילת ידיים" (על פי קבלה צריך להרים ידיו)

ד. לאחר מכן ינגב היטיב ידיו עד שמרגיש שיבש בכל המקומות, ביותר צריך להזהר בין האצבעות בקצה ובסוף היד.

ה. לא ינגב ידיו במגבת רטובהל ולא בבגדיוליא.

ו. יברך וינגב ידיו הכי קרוב למקום ששם מברך המוציא ואוכלליב.

כה. מגן אברהם ומשנה ברורה סימן קס"ו.
כט. קיצור שולחן ערוך סימן מ' סעיף ד' ואחרונים בסימן קס"א.

ל. אחרונים סימן קס"ב סעיף ח'.
לא. דקשה לשכחה - מגן אברהם ופרי מגדים סימן קנ"ח.

לב. כף החיים סוף סימן קס"ז בשם הפוסקים.
לג. שולחן ערוך הרב סימן קס"ה סעיף א'.

לד. אחרונים סימן קס"ו.

לה. שיעורי תורה להגאון הקדוש רבי אברהם חיים נאה זצ"ל - ושיעור כדי אכילת פרס על פי שיעור הגאון בעל חזון איש זצ"ל.

לו. סימן קס"א סעיף א'.

לז. חיי אדם סוף כלל מ'.

לח. עיין פרטי הדינים בשולחן ערוך סימן קס"ד.

לט. סימן ד' סעיף י"ח.

נחמן כהנא מספינקא ז"ל חתן הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע, שמעתי מכ"ק אדמו"ר זי"ע אשר שמע מפיו הקדוש של מרן אדמו"ר בעל דברי חיים מסאנץ אשר רבינו הקדוש רבי ר' שמעלקע מניקלשבורג היה לו שלוש מאות חומרות בנטילת ידים לאכילה, וחשב גם אחד מהם מים ששאבו עכו"ם.

ומעשה ממרן החזון איש זי"ע, שבשמחה שהיו ציבור גדול, הביט מהצד ואמר, שמכל אלו שנטלו ידיים אולי רק אחד נטל כהלכה, (ע"כ), וזאת מפני שרבו דקדוקיה, ועל כן כל איש הירא את ה' ילמד היטב את הלכות נטילת ידיים, ויתיעץ עם תלמיד חכם מורה הוראה, כדי שיזכה לקיים את המצוה כהלכתה בשלימות.

וכתב האלי' רבה"י דרצה לומר שנכנס בו רוח שטות ועל ידי זה בא לעבור עבירות רח"ל, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה"א אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, דהיינו שהיצר הרע שולט עליו להכשילו בעבירה ואינו מרגיש כלל שעובר עבירה, מפני שיש בו רוח שטות, ואחר כך יצטרך לסבול את עונשי ויסורי גיהנם רח"ל עד שיתמרקו עוונותיו, על כן צריכים ללמוד הלכות נטילת ידים בעיון גדול.

ג' מאות חומרות בנטילת ידים לאכילה

ידוע כי הרה"ק ר"ר שמעלקע מניקלשבורג זי"ע דקדק כל כך בנטילת ידיים לסעודה עד שהיו לו ג' מאות חומרות בנטילת ידים. ומובא בספר אורחות חיים"א מהרה"ק ר'

הוספות והערות מהמוציא לאור

הערה ליום שלישי אות נד

תשע"ד:

בד"ץ בקשו צדק: ע"ש הפסוק: "בְּקִשׁוּ אֶת ה' כָּל עַנְיֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעְלוּ בְּקִשׁוּ צְדָק בְּקִשׁוּ עֲנוּה אֹלֵי תִסְתַּרוּ בַּיּוֹם אִף ה'" (צפניה ב' ג')

חברי הבד"ץ:

הרה"ג רבי שלום יהודה גראס שליט"א גאב"ד

הרה"ג רבי שלמה יהודה שווייצער שליט"א אב"ד דרכי נועם ראב"ד

הרה"ג מאיר חיים שילה דומ"ץ

כתב כף החיים לרבי חיים פלאג"י זי"ע (סימן כז אות ט), וזל"ק: ואשריו לאדם דאינו מניח את בנו שילך לבית המרחץ ואפילו בערב שבת הוא לבדו, עד שיתמלא זקנו... דלפעמים יצא שכרו בהפסדו, ובכל פניות שהוא פונה הבן יהיה האב עין השגחתו עליו, ולא יעשה העלמת עין ממנו, עד שיתגדל ויתקדש... עד שיהא ראוי לסמוך עליו, עד שיאמרו, אשרי שזה ילד אשרי שזה גידל, עכל"ק.

ונעתיק כאן פסק הבד"ץ מזאת תנוכה

מב. שלחן ערוך אורח חיים סימן ד' סעיף י'.

מג. סימן ד' סעיף קטן י"ג.

מא. סוטה דף ג' ע"א.

ב"ה, בית שמש, יום ב' טבת זאת חנוכה התשע"ד.

אזהרה חמורה!!!

היות וידוע על מכשולות חמורות מאוד, שלצערינו ישנם שפלים טמאים המטמאים [גלגולים של דור המבול, (כידוע מהבעל שם טוב הקדוש)] את הילדים הטהורים באיסורים חמורים ונוראים בעת שהולכים לטבול במקוה, וכמו שנאמר על פרה אדומה ש"מטהרת את הטמאים ומטמאה את הטהורים", כך המקוה מטהר את הטמאים, אך, לדאבונינו קורה מכשולות נוראות ואיומות במקוואות, והטהורים יוצאים טמאים ח"ו, ובפרט שלא מלמדים את הילדים והנערים שצריך שמירת עינים במקוה וגם כי יזקין לא יסור ממנה רח"ל, על כן אנו אוסרים באיסור חמור לשלוח ילדים למקוה [מה גם שאינם צריכים טהרה כלל כי טהורים הם], עד גיל בר מצוה, וגם אם הולך עם אביו, [שאסור על פי שו"ע (אבן העזר סימן כ"ג סעיף ו') ללכת אב עם בנו, ועוד אסרו בגמרא לרחוץ עם אביו ואחיו ובעל אמו ובעל אחותו (אבות)], או אחראי אחר, אין בזה פתרון לשמירת העינים וכל המסתעף.

ואל יאמר האדם שלום עלי נפשי, כי גם עליהם נאמר (משלי פרק יח ט) "גם מתרפה במלאכתו אִח הוא לבעל משחית", והיינו שמרפה ידי העוסקים ואין מחזק אותם, (וברש"י שם) גם מתרפה במלאכתו - פורש מן התורה והוא תלמיד חכם, לבעל משחית - לשטן, עכ"ל. כלומר שהגם שהוא תלמיד חכם כיון שפורש מצווי התורה - ובכלל זה "הוכח תוכיח את עמיתך" - חבר הוא לשטן. ובמלבי"ם (שם - חלק באור הענין) גם מתרפה

במלאכתו אִח הוא לבעל משחית - מי שהוטל עליו לעשות מלאכה למלכות, ואחד בנה את הבנין והשחיתו, ואחד ישב ולא בנה כלל, עונש שניהם שוה, כי בין כך וכך לא בנו הבנין המוטל עליהם, והמתרפה ולא עשה הוא אִח ודומה עם בעל המלאכה (ר"ל שעשה) והשחית, וכן אין הבדל בין מי שעשה מצות ועשה עבירה שמכבה מצוה והשחית, ובין היושב ואינו עושה כלל לא מצוה ולא עבירה, ששניהם לא עשו את המוטל עליהם, ויל"פ שנמשך למטה מגדול עז שם ה', שם ה' הוא המגדל אשר בונים בני אדם, וזה מלאכתם המוטל עליהם להגדיל שם ה' ולבנות מקדשו, ויש בונה ומשחית ויש בלתי בונה כלל, ושניהם עונשם שוה, וזה ג"כ תשובה על צדיק ורע לו הנזכר למעלה, עכ"ל.

ובהעמק דבר (דברים פרק כא פסוק ה), כתב: "ונגשו הכהנים בני לוי", כבר ביארנו פשט זה היחס שהמה כהנים תלמיד חכם דוקא, וביאר הכתוב השייכות להכהנים ת"ח לאותו ענין. שני טעמים. א' "כי במ בחר" וגו' על כן ברכתם ברכה ותפלתם תפלה. ב' "ועל פיהם יהיה כל ריב", שבין אדם לחבירו, "וכל נגע". עונשי שמים. היינו שהכהנים שומרים תורה כל מיילי דמתא עליהו רמיא. כדאי' במועד קטן (דף ו.) צורבא מרבנן דאיכא במתא כל מיילי דמתא עליה רמיא. וא"כ כל מקרה שבא בעיר שאינו מצוי כ"כ עליהם חל העונש וכדאי' במכות (ד"א א) שהיה להם להתפלל [עיי"ש עובדא דריב"ל]. וה"נ ביאר המקרא דכל ריב שלא ניטש טרם התגלע לרע וכל נגע בידי שמים שבא בעיר. הוא על פיהם שלא השגיחו להסירו על פי פיוס בני אדם וע"י תפלה. ודומה כאלו על פיהם

למלאך המשחית הרף, ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

ומקום אתנו להביא את דברי הזוה"ק בפרשת שמות (דף ג ע"ב), המדבר מחומרת קדושתם של ישראל והחוב המוטל על גדולי הדור לעמוד על גביהם, וזל"ק: [בלה"ק]: וְשִׁינֵנו שְׂאִין קִנְיָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוּץ מִקִּנְיָה שֶׁל בְּרִית קְדֹשׁ, שֶׁהִיא בְּרִית שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְסוּד הָאֱמוּנָה. מַה פְּתוּב? (במדבר כה) וַיַּחַל הָעַם לְזַנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב. מִיָּד - וַיַּחַר אֵף ה' בְּיִשְׂרָאֵל. רֵאשִׁי הָעַם שִׁיזְדָּעִים וְלֹא מוֹחִים בְּיַדֵּיהֶם, נְעַנְשִׁים בְּתַחֲלָה, שֶׁכְּתוּב קַח אֶת כָּל רֵאשִׁי הָעַם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמַיִם. רַבִּי אַבְא אָמַר, מַה זֶה נֶגֶד הַשָּׁמַיִם? נֶגֶד הַבְּרִית שֶׁנִּקְרְאָת שְׁמַשׁ, וְעַלֶּיהָ נֶאֱמַר (תהלים טז) כִּי שְׁמַשׁ וְיָמֵנו ה' אֱלֹהִים. שְׁמַשׁ וְיָמֵנו - זוּ בְּרִית קְדֹשׁ. מַה שְׁמַשׁ זֹרַח וּמֵאִיר לְעוֹלָם, אֵף כִּי בְּרִית קְדֹשׁ זֹרַח וּמֵאִיר אֶת גּוֹף הָאָדָם. מִגֵּן - מַה מִּגֵּן הוּא כְּדֵי לְהִגֵּן עַל הָאָדָם, אֵף כִּי בְּרִית קְדֹשׁ מְגַנָּה עַל הָאָדָם, וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר אוֹתָהּ, אֵין נֶזֶק בְּעוֹלָם שְׂיֻכַּל לְקַרֵּב אֵלָיו, וְזֶהוּ נֶגֶד הַשָּׁמַיִם. - רֵאשִׁי הָעַם יִתְפַּסּוּ בְּכָל דוֹר וְדוֹר בְּחֻטָּא זֶה, אִם יוֹדְעִים וְלֹא מִקְנָאִים לוֹ, מְשוּם שְׂחֹבָה זוּ עַלֵּיהֶם לְקַנָּא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבְרִית הַזֹּאת, מִי שֶׁמְכַנֵּס קְדֹשָׁה זוּ לְרִשּׁוֹת אַחֲרָת, עֲלֵיו פְּתוּב (שמות ט) לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנְיָה וְהַכֵּל קִנְיָה אַחַת. וְלִכּוֹן נְדַחִית שְׂכִינָה מִלְּפָנָיו. מִי שֶׁמְשַׁקֵּר בְּבְרִית קְדֹשׁ שְׂחַתוּמָה בְּבִשּׁוֹר הָאָדָם, כְּאֵלוֹ מְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִי שֶׁמְשַׁקֵּר בְּחוֹתֵם הַמְּלָךְ, מְשַׁקֵּר בְּמְלָךְ, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם לֹא בְּכַח תְּשׁוּבָה מִתְמַדָּת.

נעשה הריב והנגע, כיון שעליו הוא מוטל לדאוג על זה, והוא התרפה. וזהו דברי שלמה במשלי י"ח "דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן גם איש מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית". פירוש, האיש שמלאכתו להסיר דברי נרגן והוא התרפה. אח הוא להנרגן המשחית. משום זה עתה כשאירע אותה סיבה על הכהנים הלויים להתעסק... עכ"ל. - ובהעמק דבר (שמות פרק יג פסוק יג) ... דזה כלל גדול שמי שראוי להיות במעלה והוא מתרפה מזה, גרוע הוא ממי שאינו ראוי לכך. והרי הוא חבר לאיש משחית... וכן בת"ח כתיב שם, "ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני". וכדאיתא ביומא דל"ח שגורם גלות לו ולבניו... עכ"ל.

וידוע שבשנים קדמוניות לא הלכו ילדים קטנים עד גיל בר מצוה למקוה. (ולא יכלו ללכת אפילו אם רצו שהמעיינות היו קפואים, והיה בכלל סכנה ללכת), ולצערנו בדורינו, במקום הקדוש הזה נכנס השטן במקוה, ושוחטים את הילדים בעבירות של דור המבול, והילדים סובלים כל חייהם ממשבר נפשי, ועולה הון תועפות להוריהם לרפאות אותם, אם בכלל, ויש מהם היוצאים לגמרי מן הדת רח"ל. וגם אם מצליחים להקים בית מתפרק רח"ל, ודי למבין בזאת.

וגם למעלה מגיל בר מצוה, צריכים מאוד שמירה מעולה, להזהיר ולהיזהר שיהיה השגחה מעולה, "כי לתקוני שדרתיך ולא לעיוותי", וגם צריך להתקין מעגל סגור, כדי שיהיה לכל הפחות "מירתת", ואם אין השגחה מעולה ומעגל סגור, אסור להם בהחלט לילך למקוה, אפילו אחר הבר מצוה. והשי"ת יגדור פרצותינו ויאמר

כל הנשמות שבגוף, וזכה בקרוב ממש
לביאת גוא"צ בב"א.

וע"ז באעה"ח בד"ץ "בקשו צדק" יום הנ"ל
הרב שלמה יודא שווייצער
אב"ד קהל דרכי נועם
הק' שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין
מאיר חיים שילה מו"ץ

ובזכות קדושתן וטהרתן של ישראל,
בקדושת המקוה ושמירת הברית, נזכה
ל"ובא לציון גואל ולשבי פשע
ביעקב", שבזאת תלוי כל גאולתינו וביאת
משיח בן דוד, ואין לך דבר העומד בפני
התשובה, ועיקר התיקון הוא בשמירת
היסוד בקדושה ובטהרה, כמובא בכתבי
האר"י ז"ל, וכמבואר באור צדיקים ובזוהר
חי (פרשת נח פ' ויחז) ואין בן דוד בא עד שיכלו

הוספות והערות מהמוציא לאור

הערה ליום חמשה עשר אות א':

השבת בישראל כהלכתה

ח) בעיין שם לא היו מתענין מפני כבוד
השבת קו"ח בשבת עצמה (תענית כ"ז).

ט) יכול יהא כבוד אב ואם דוחה שבת, ת"ל
איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי
תשמורו (יבמות ה:).

י) ליראה את ד' אלקיך כל הימים אלו
שבתות וי"ט (יבמות ז"א).

יא) המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף בא
לחילול שבת (גיטין ו:).

יב) בהני תלת מילי נחתי בעלי בתים
מנכסיהון, דסיירי נכסיהו בשבתא,
ודקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי
מדרשא (גיטין ל"ה).

יג) נהר סמבטיון מוכיח על שמירת השבת
(סנהדרין ס"ה).

יד) חסידים הראשונים לא היו משמ אלא
בד בשבת שלא יבאו נשותיהן לידי חילול
שבת (נדה ל"ח).

עונש המחלל קדושת השבת מש"ס,
ומדרשים, זהו"ק, והפוסקים

א) רשב"י כד הוה חמי לאימי משתעיא
סגין בשובתא הוה אמר לה אימא שובתא
היום (ירושלמי שבת ט"ו, ג).

ב) נשים מתות ילדות בעון שמכבסות צואת
בניהם בשבת (שבת ל"ב).

ג) בעון חילול שבת חיה רעה רבה, ובהמה
כלה, ובני אדם מתמעטין (שבת ל"ג).

ד) אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש
חילול שבת (שבת ק"ט).

ה) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו
בה את השבת (סו).

ו) מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי
שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר, והמנסך
יין, והמחלל שבת בפרהסיא, אלמא ע"ז
ושבת כי הדדי נינהו (עירובין ס"ט).

ז) שבת חמירא ולא אתי ללזולי בה
(ביצה ל"ו).

כז) ע"י חילול שבת נתפזרנו בגלות (תדבא"ד פ' כ"ז).

כח) מעשה באחד שרכב על סוס בשבת והביאוהו לב"ד וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך (יבמות צ' סנהדרין מ"ז).

כט) כ"ז שאדם מכבד אביו ואמו אין חטא של חילול שבת ולא שאר שום חטא בא על ידו (תדבא"ד כ"ז).

ל) מעשה באדם אחד שהי"ל פרה וחורשת בכל יום וכשהגיע יום השבת מניח אותה, לימים ירד אותו הצדיק מנכסיו והוצרך למכור השור לעכו"ם, וכשהגיע יום השבת לא רצה השור לחרוש כמנהגו גם אחר שהכהו העכו"ם מכות רבות ורעות מקודם, בא לו העכו"ם לישראל המוכר שיטול את שורו, מיד הבין הצדיק ולחש לתוך אזן השור שמעכשיו הוא ברשות העכו"ם וחובה עליו לעשות מלאכת בעה"ב גם בשבת ומיד עמד מוכן לעשות מלאכתו, העכו"ם חשש שמא מעשי כשפים ולא הניח הצדיק עד שהגיד לו כל המאורע, כיון ששמע העכו"ם כך נבהל ונזדעזע ונשא ק"ו בעצמו ואמר, מה זאת שאין לה לא דעת ולא תבונה הכירה את בוראה, ואני שבראני הקב"ה בצלמו ובדמותו ונתן לי דעה ובינה לא יהיה ראוי לי להכיר את בוראי, מיד חזר ליר"ש וזכה ללמוד תורה ונקרא ר' חנינא בן תורתא (פסיקתא דר"ב פכ"ז, מדרש עשה"ד).

לא) מתוך שלא מיחה ר' אלעזר בן עזרי על חילול שבת הנעשה ע"י בהמתו של שכינתו נקרא על שמו, והושחרו שיניו מפני התעניות (שבת נ"ד, ביצה כ"ג, וירושלמי שם).

לב) המחלל את השבת אין לו מחילה לעולם (מדרש תנאים דברים ה).

טו) כל מי שאינו משמר את השבת אצלכם [בעוה"ז] ברצונו כאן הוא משמר אותו בעל כרחו (ב"ר י"א ז).

טז) אם יבאו עכו"ם ויאמרו לכם למה אתם עושים את יום השבת, אמרו להם ראו שאין המן יורד בשבת (שמור' כ"ה ט"ו).

יז) אמר המן אם אתה מבקש לעקור אותם [ישראל] עקור את השבת ובטל אותה ואח"כ אתה מכלה אותם (אסתר רבה ז).

יח) טור שמעון חרב משום שהיו משחקין בכדור בשבת (איכ"ר ב ג).

יט) חילול שבת אחד מג עונות שמגלגלין בהם על עושיהן את כל העונות (מדרש תנאים דברים ה).

כ) לא חרבה ירושלים עד שהעלימו עיניהם מן השבת (מדרש תנאים דברים ה).

כא) המחלל שבתות אע"פ שיש בידו תורה ומע"ט אין לו חלק לעוה"ב (אדר"ג פכ"ז).

כב) אם חללתם השבת מעלה אני עליכם כאילו חללתם כל המצוות (מד"ר שמות פכ"ה).

כג) המחלל את השבת מעיד לפני מי שאמר והיה העולם שלא ברא עולמו בששה ימים ולא נח בשביעי (מכילתא פרשת יתרו).

כד) המחלל השבת מאכילין אותו גחלי רתמים (פנענח רזא).

כה) עונש המחלל כפול (מדרש תהלים מ"ז צ"ב).

כו) ישראל שלא שמר שבת בעוה"ז אין לו מנוחה לעולם, וממונה אחד מוציא גופו ומכניס אותו לגיהנם לעין הרשעים, ונשמתו אין לו מנוחה באור גיהנם, וכשיוצא שבת אותו ממונה מחזיר הגוף למקומו ונזוקים כ"א לעצמו (מדרש מובא במעבר יב, שפתי רננות סימן ל"ט).

לג) המחלל את השבת כעושה כל רע (שם).
 לד) בעוה"ז אדם הולך ללקוט תאנים בשבת
 אין התאנה אומרת כלום, אבל לעת"ל אם
 אדם הולך ללקוט תאנה בשבת היא צווחת
 ואומרת שבת היום (מדרש שו"ט תהלים ע"ג).

לה) חד זוכתא אית בגיהנם לאלין דקא
 מחללי שבתא (זוה"ק הקדמה י"ד).

לו) כל המחלל שבת בזדון אין לו הרמת
 ראש עד שיעשה תשובה (אותיות דר"ע, אותיות
 קטנות א).

לז) המחלל שבת אע"פ שיש בידו תורה
 ומעש"ט אין לו חלק לעולם הבא (אדר"נ פכ"ו).
 להלן מספר זוה"ק:

א) אם אדם מבעיר אש בשבת הקב"ה
 אומר אני כבייתי האש שלא יתוקד ואתם
 מוקדים אותו אתם תתוקדין בגיהנם (תיקוני
 זוהר תיקון כ"ד, ס"ט:).

ב) אם מקיים מצות שבת הוא בצלמנו
 ואם לאו אין לו חלק בזרע ישראל (שם תיקון
 מ"ז פ"ג).

ג) אם אין ישראל שומרים השבת נאמר
 בהם "שלח תשלח" שני גירושין (תיקוני זוהר
 תיקון ו' כ"א:).

ד) כל אלו שמחללים שבתות ומועדים
 בפרהסיא ואינם חוששין לכבוד בוראם, כמו
 שלא שמרו את השבת בזה העולם, כך אינם
 שומרים אותו בעולם ההוא, ואין להם
 מנוחה בגיהנם, ר' יהודא אומר שומרים
 אותו שם בעל כרחך (ח"ב ק"ג).

ה) אלו הרשעים שלא שמרו את השבת
 לעולם אין אש הגיהנם שוכך מהם, וכל
 הרשעים שבגיהנם שואלין עליהם מה
 נשתנו אלו, מלאכי הדין משיבים להם אלו

הם רשעים שכפרו בהקב"ה ועברו על
 התורה כולה בשביל שלא שמרו את
 השבת, והרשעים כולם יוצאים ממקומם
 לראות בהם, ומלאך אחד מכניס גופותיהם
 של אותם מחללי שבת לתוך הגיהנם
 לעיניהם של שאר הרשעים ורואים
 שתולעתם לא תמות ואשם לא תכבה, וכל
 הרשעים מסבבין אותו ומכריזין זה הוא
 פלוני הרשע שלא חשש לכבוד בוראו כפר
 בהקב"ה ובכל התורה, אוי לוי, טוב היה לו
 שלא נברא, ושלא יבא לדין זה ולבושה
 זאת (ח"ב קנ"א).

ו) כמו שאדם מקבל את הנר"ן היתרים
 בעיין שם בסבר פנים בעונג ובשמחה, כך
 מקבלים בעולם ההוא את הנר"ן שלו
 כשיוצא מן העולם (תיקוני זוהר תיקון ו' כ"ג).

ז) השבת מכובד מכל שאר המועדים
 (ח"ב פ"ח).

ח) רוח שנקרא נגע ממונה על כל
 השולחנות שלא סדרו אותם בשבת
 בתענוגים כראוי (ח"ב רס"א).

ט) מי שיש לו יכולת לעשות ענג שבת ואינו
 עושה נהפך לו ענג לנגע צרעת (תיקוני זוהר
 תיקון כ"א, נ"ח, וח"ג רע"ג).

י) עמלק בא על ישראל על שלא שמרו את
 השבת (זוה"ק בשלח ל"ז).

יא) הגורע עונג שבת כאילו גוזל את
 השכינה (תיקוני זוהר תיקון רא, נ"ט:).

יב) המוציא בשבת מרה"י לרה"ר גרים
 לשכינתא למהוי תהו ובהו חשך ותהום (תק"ז
 תיקון ל' ע"ג).

יג) מאן דמחלל שבת אינו משומר מהקב"ה
 (תק"ז בהקדמה י"ב).

כד) בשעה שישראל אומרים ויהי נועם במוצאי שבת כל הרשעים שבגיהנם אומרים אשריכם ישראל (ח"ב רז).

כה) שבת שמא דקוב"ה כמבואר בזה"ק שמות פ"ח. ועד כאן אסור להזכירו במקום שאסור לדבר ד"ת, וידעתי ממדקדקים במעשיהם שנוזהרו להזכיר שם שבת ללא צורך (בני יששכר מאמר א אות א).

כו) בס רוח חיים (להרמח"פ זצ"ל) סימן פ"ד דלפמ"ש הרב חסל"א דלפי הזוה"ק הנ"ל גם שבת אין לומר במקום מטונף, לפי"ז צ"ל שב"א במקום שבת, ואי"ה מעתה אהיה נזהר גם בשם שבת לומר שבא בל"ג, עכ"ל (שד"ח פאה"ש כללים מערכת א סימן ק).

כז) על ג' עבירות נשים מתות בשעת לידתן וכו' ועל שאין זהירות בהדלקת הנר (שבת ל"א).

כח) השבת וע"ז כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל מצות שבתורה, והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל אבל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד ע"ז כנכרי לכל דבריהם (רמב"ם הלכות שבת פ"ז הט"ז).

זכרון יום השבת כל השבוע

א) אמרו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה ואומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנו מניח השני ואוכל הראשונה (ביצה ט"ז).

ב) המקדש עצמו בששת ימי החול יוכל בנקל לקבל אור קדושת השבת (החיד"א ביוסף לחק פרשת תולדות יום ו).

ג) זכור את יום השבת, לא תהא מונה כדרך שאחרים מונין אלא תהא מונה לשם שבת

יד) המשקר בשבת כאילו משקר בכל התורה (ח"ב צ).

טו) אלו שאין עושים תוספות לשבת ויום טוב אם הוא חכם חכמתו מסתלקת, ואם הוא עשיר עשרו מסתלק ממנו, והברכה נמנעת ממנו (תיקוני זוהר תיקון י"ט, ל"ח).

טז) המתענה בשבת ראוי לקללה ועונש, אלא כיון שיושב בתענית לתעניתו קורעין לו גזר דינו (ח"ב ר"ז).

יז) אוי לו לאדם שאינו משלים את הסעודות בשבת (ח"ב פ"ח).

יח) כל האמונה בסעודת שבת מצוי (ח"ג רפ"ח).

יט) הגורע מסעודת שבת עונשו גדול (ח"ב פ"ח).

כ) הגורע חד סעודה בשבת מיתחזי פגימותא לעילא ומראה עצמו דלאו מבני היכלא דמלכא הוא, דלאו מזרעא קדישא הוא ניהבין עליה חומרא דתלת מלין דינא דגיהנם (ח"ב פ"ח).

כא) כששלחנו לא נסדר בתענוגים כראוי דוחים אותנו אל הסט"א (ח"ב רנ"ב).

כב) כיון שיוצא השבת כחות הסט"א יוצאין בחפזון ומשוטטים בעולם ורוצים לשלוט על עם ישראל, ולכך תקנו שיר של פגעים, וכיון שהם רואים את ישראל בתפלה ואומרים שיר זה ומבדילין בתפלה ומבדילין על הכוס הם פורחים מהם והולכים אל המדבר (ח"א י"ד).

כג) כיון שיוצא השבת כל כחות הסט"א משוטטים והולכים בעולם ואש הגיהנם מתחיל ללהט (ח"א מ"ח).

י) לעולם ישכים אדם להוצאת שבת (שבת קי"ז).

יא) לא יאכל אדם בער"ש ועיו"ט מן המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת כשהוא תאווה (פסחים צ"ט).

יב) משפחה היתה בירושלים וקבעה סעודתה בעיין שם ונעקרה (גיטין ל"ח).

יג) ואם ישתדל בימות החול להתנהג בקדושת מחשבה, דיבור, ומעשה יהיה נקל לו וימצא עזר כנגדו לקנות תוספות קדושת שבת על נר"ן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת (פלא יועץ, שבת).

יד) חכמי הגמרא מהם ביארו מלת "זכור" שחייב אדם לזכרו מאחד בשבת שאם נתמנה לו חלק יפה או מנה יפה מזמינו לשבת, ואמרו על שמאי שלא היה זכרון שבת זו מפיו לקח חלק טוב אמר זה לכבוד שבת וכו', כי בזכרנו אותו תמיד נזכור מעשה בראשית בכל עת ונודה שיש לעולם בורא והוא יתברך צוה אותנו באות הזה, וזה עיקר גדול באמונתנו (צדה לדוד לתלמיד ר"י בן הרא"ש).

טו) בספר תולדות יעקב יוסף ר"י פרשת קדושים ר' דמן הראוי כל היום של שבת לבל יסיח דעתו מקדושת ומורא השבת ק"ו מתפלין, ובספר פרשת בשלח כ' שאסור להסיח דעתו כל יום השבת מקדושת שבת ק"ו מתפלין שאסור בהיסח הדעת, ושבת דפטור מתפלין מטעם דקדושתו הוא יותר מתפלין כ"ש שצריך שלא להסיח כל היום מקדושת שבת עכ"ל.

טז) במנחת שבת סימן ע"ב אות א' כ' על דברי תלדות הנ"ל וז"ל: הגם דשם מיירי בת"ח הנקרא שבת גם בחול כנ למעיין, אך

(מכילתא פרשת יתרו), עכו"ם לא מונין שבתא, אבל ישראל מונין חד בשבתא, תרי בשבתא, תלתא בשבתא, ארבעתא, חמישיתא, ערובתא, כמה שנצטוו זכור את יום השבת לקדשו (פסיקתא רבתי פרק כ"ג).

ד) זוכרהו עד שלא יבאו, שומרהו משיבא, הא כיצד אם נזדמן לך חפץ התקינו לשבת, כלי חדש התקינו לשבת, שמאי הזקן היה לוקח עצים מאחד בשבת לשבת, אמר ר' אבהו אם נזדמן לך חפץ טוב אפילו אחד בשבת מתנינהו לשבת (פסיקתא דר"כ פכ"ג).

ה) אמר ר' תנחומא אכלינן הוינן בארבעתא (היינו אוכלין אצל ר' אבהו ברביעי בשבת), ועל לקמן כתבן (והביאו לפנינו לאכול תמרים), ואמרין יתפרשון לשבתא (אמרנו שיפרשו אותם לשבת) (סו).

ו) שמאי הזקן לא היה זכרון שבת זו מפיו, לקח חפץ טוב ואמר זו לשבת, כלי חדש ואמר זו לשבת (מכילתא הובא ברמב"ן ומנוה"מ).

ז) זכור את יום השבת לקדשו, תהא זכור באחד בשבת שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת (מכילתא יתרו).

ח) אמר ר' חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעה"ב בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ט"ז בני אדם, וט"ז שלשלאות של כסף קבועות בו, וקערות, וכוסות, וקיתוניות, וצלוחיות קבועים בו, ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים וכו' אמרתי לו בני במה זכית לכך, אמר לי קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת (שבת קי"ט).

ט) אמר הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע (ביצה ט"ו).

ד) איסורי שבת מעט מזעיר שנוהרין בהם, ורבים שאינם יודעין איסורן, וללמוד מס שבת ענין מפואר, וילמוד דינים של הלכות שב"ק, וצריך להיות בקי בהלכות שבת (מהרש"א שאלות ותשובות ק"ט, צוואת הר"ר שעפטיץ).

ה) חיוב גדול על האדם להיות בקי בהלכות שבת מאד, כי כהררים התלויים בשערה הלכותי, מקרא מועט והלכות מרובות, וחמורים עונשי (יסושה שער ו' פ"ג).

ו) העצה היעוצה כמאמרם ז"ל "כל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עונותיו" כהלכתו דייקא לכן מוטל על כל אחד להיות בקי בהלכתא רבתא לשבתא, ובש"ק בעלות המנחה יעסקו בהלכות שבת כי הלכתא רבתא לשבתא ובקל יכול להכשל בה ח"ו, אפי באיסור כרת וסקילה מחסרון ידיעה ושגגת תלמוד עולה זדון, וא"צ לומר באיסורי ד"ס שרבו כמו רבו למעלה, ובפרט באיסור מוקצה דשכיחי טובא, וחמורים ד"ס יותר מד"ת (אגרת הקודש מבעל התיא צ"ל וקרא שם).

ז) בירושלמי פרק כלל גדול אי דר יוחנן ור"ל דייקו כ"כ עד שמצאו בכל אב ל"ט מלאכות ולזה רמזה התורה שישמור שבת ממלאכה בכל הפרטים, דהיינו מכל האבות ותולדותיהן כאשר צוך ד' בע"פ, וזה מה שאמרה הגמרא כל המשמר שבת כהלכתה, כהלכה דייקא דהיינו שישמור שבת שלא לחלל אותה בשום פרט (שם עולם לבעל חפץ חיים זצ"ל, שמירת שבת פ"א).

ח) באיזה ענין נוכל לבא לזו המדריגה שישמור שבת בכל פרטיו העצה היעוצה לזה שיראה לזרז את עצמו ללמוד הלכות שבת ולחזור עליה תמיד כדי שידע האסור

מאד מן הראוי והנכון גם לאנשים פשוטים כערכינו לזהר בכל זה כי החוש יעיד אשר בהיסח הדעת ביום השבת ממוראו אפי בשעה מועט קרוב מאד לבא לידי חילול שבת ח"ו כגון לידי ריבוי דברים, שזהו איסור גמור בשבת, וכן קרוב לבא לידי פסיעות גסות יותר מאמה, ולקינוח בגדיו מאבק ועפר, וטלטול כלים שמלאכתם להיתר, כי הידים עסקניות הן ואפילו לומדי תורה נכשלין בכל אלה ע"י היסח דעתם ממורא חילול שבת, לכן מאד מן הראוי בכל מאי דאפשר לבל יסיח אדם דעתו ממורא חילול שבת אפי על שעה מועטת, עכ"ל.

לימוד בהלכות שבת

א) מן הדברים אשר ינעם למוכיחים להזהיר ולהעד בעם עליהם, ולשמור ארחות פריץ במצות השבת על אודות אבות מלאכות ותולדות, כי רבות מהנה נעלמו מעיני רבים אף אין מגיד אף אין משמיע (שע"ת לר"י שער ג' סימן קל"ה).

ב) ומי שלא למד הלכות שבת על בורי פעמיים ושלוש לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת הן דאורייתא והן דרבנן, ומהראוי ללמוד הלכות שבת בתמידות ואצל רב שיברר לו הכל, ויחזור עליו תמיד עד שיהיה שגור בפיו, אשרי אנוש יעשה זאת ומגין עליו כתריס בפני הפורעניות (יער"ד ח"ב מובא במנח"ש ע"ב י').

ג) מתחילת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה "ויקהל" אלא אחת, אמר הקב"ה עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת (מדרש אבכיר, ילקוט ויקה"ז).

כל הדווים כי בעוה"ר כמה מופלגי התורה עוסקים בפלפול וחרפות ובהלכות שבת אינם בקיאים ובאים בלי ספק לידי חילול שבת (מנח"ש ע"ב אות י).

יד) רוב חילולי שבת שנכשלים ההמונים הוא מחמת חסרון הידיעה שאינם בקיאים בדיני טלטול ומוקצה, עד כאן הירא וחרד לדבר ד' ילמוד קודם לכל הלימודים הלכות שבת על בוריו ולהיות חוזר עליו תמיד כי שמירת שבת כהלכתו הוא יסוד לכל תורתנו הק הן לצדיקים גמורים והן לבעלי תשובה (תפארת הקודש מובא שם אות י"א).

טו) הזהר בשמירת שבת כהלכתו ותהיה בקי בהלכותיו כי הם כהררים התלויים בשערה, (הנהגות ישרות מהק מהר"ר מרדכי מטשערנאבעל זצ"ל, מובא בברכת חיים לבעל מסגה"ש פ"ג אות י"ז).

טז) בעהמ"ח חיי אדם בהקדמה לספר זכרו תורת משה דף י"ט כתב וז"ל: ולדעתי מצוה יותר לבעלי בתים לקבוע שיעור בשבתות וימים טובים ללמוד בקונ זה משילמדו תקון שבת או פרק משניות כאשר ראיתי בעיני באחד שלמד פרק משניות בכל יום ונזדמנו שנינו ללון בפונדק אחד של עכו"ם בשבת וראיתי שיושב אצל מטוה וטוה גערתי בו הלא שבת היום, ותמה מה מלאכה זו, ואמרת לי הלא אתה שונה במשנה "והטוה" ומלאכת הטוה תהיה במה שתהיה, ויאמר וכי כשאני שונה אני משים על הלב מה לעשות או לא רק לקיים ללמוד התורה, ואמרת יפה אחז"ל "האומר אין לי אלא תורה, אף תורה אין לו" כי אם הלמוד אינו כדי לידע דיני התורה ומצותי מאי נ"מ בלמודו.

וסיים דבריו שם בהאי לישנא, ולדעתי אף להמוכחים את העם ומגידיהם להם

המותר דאל"ה אפי ילמוד כל הענינים המוסריים המזרזים לשמירת שבת כראוי לא יועיל לו וכו' אם הוא חושב על איזה דבר שאי"ז בכלל מלאכה או שבות לא יועיל לו שום מוסר (הח"ח בהק לספרו משנה ברורה הלכות שבת, ומונה והולך כמה דוגמאות שבניקל להכשל מחסרון ידיעה).

ט) וראוי ונכון לכל ירא וחרד לדבר ד' לכוון חבורות ללמוד הלכות שבת כדי שלא יכשלו בהם (ס"ט).

י) מה שאינם שואלים ודורשים בהלכות שבת מפי ספרים וסופרים המה כשלו ונפלו בהרבה אסורי שבת ומחללין שבת גם בלא דעת כגון באיסורי שבת, מוקצה, צידה, ברירה, ליבון וכו', בפרט בשמחות וגיל רבה המכשלה, וצריכים מנהיגי קהלות לעמוד בפרץ וכהנה רבות (פלא יועץ ערך שבת).

יא) וכבר כ' בספר חסידים שכשם שאמרו שואלין ודורשין בהלכות פסח כך חיובא רמיא לדרוש ולתור לדעת הלכות שבת ולעבור עליהם לפחות פעם אחד בשנה, וחיובא רמיא על הדרשנים לדרוש לעם את חוקי האלקים ואת תורתיו, ולשומעים ומקיימים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב (פלא יועץ ערך שבת).

יב) אחד מתיקוני היסוד הם שמירת שבת דגם שבת נקרא ברית עולם, ולכן ראוי מאד לידע דיני שבת כי הלכתא רבתא לשבתא והמה כהררים התלויים בשערה (ספר מרפא לשון מובא במנח"ש ע"ב ח).

יג) אחיי ורעיי שים לבך היטב לדברי הגאון בעל יער"ד זצ"ל (הנ"ל אות ב) במה שכתב דבלא למד הלכות שבת על בורי פעמיים ושלש לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת הן דאורייתא והן דרבנן וע"ז ידו

חדל להשכיל להיטיב" פי דברי פיו של יצה"ר הוא לחדול להשכיל לעשות טוב, כי בודאי שאין היצה"ר מפתה שלא ילמוד כלל כי ידוע לו שבודאי לא ישמע לו, כי כאשר לא ילמוד כלל לא יהא נחשב בעיני הבריות, ואינו נקרא למדן, אך היצה"ר מפתה שלא ילמוד שו"ע לידע הדין על בוריו (מובא בקהלת יר"ט על הח"א סימן א אות ב).

שיעור בכל יום עין יעקב, או דרוש, או שאר ד"ת, יותר יקבלו שכר על הדרשה באלו השיעורים להורות להם המעשה אשר יעשון ויקיימו ללמוד ולעשות מאשר לדרוש להם בד"ת שאין בו אלא ללמוד, עכ"ל. (ז) בספר אור תורה להמגיד ממעזריטש זצ"ל מפרש הכתוב "דברי פיו און ומרמה

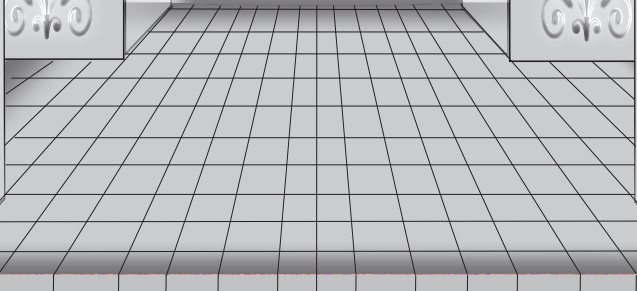

באר הזוהר

וְהוּא שְׁאֵלוֹת וְתִשׁוּבוֹת
 וְהוֹרָאָה לְרַבִּים אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ
 יִשְׁקוּ כָּל הַעֲדָרִים וְהַדְּרָכָה
 לְמִזְבְּי הַרְבִּים וּמַחְזִירֵי
 בְּתִשׁוּבָה, לְהִרְאֹתֶם אֶת
 הַדָּרָךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָּהּ וְאֶת
 הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן

יוצא לאור ע"י
 מפעל הזוהר העולמי
 רח' יהודה 50 בת ים
 טלפון: 0548436784

יוצא לאור על ידי
מפעל הזוהר העולמי
בראשות האדמו"ר מהאלמין
הרב שלום יהודה גראם שליט"א

סניף בת ים רח' יהודה 50
טלפון: 0548436784

עימוד ועיצוב:
בן פורת

052-7144672

YOS672@OKMAIL.CO.IL

בשער

ברוך המקום ברוך הוא, אשר שמר הבטחתו לישראל הקדושים חבלים נפלו לנו בנעימים, אף נחלת שפרה עלינו, לנו התלמידים, חברים מקשיבים, אשר אנו חוסים בצל כנפי השכינה הקדושה ומסתופפים בתיבת נוח הרשב"י ע"ה יחד שבטי ישראל, בלימוד זוהר הקדוש, באהבה ובשמחה, בהתאחדות גמורה, למען הקים השכינה הקדושה מעפרא, ולקחנו על שכמנו להוציא לאור ספר שאלות ותשובות באר הזוהר, לתועלת הרבים, כבקשת טובים וידידים, לחזק הברכים, באמרים היקרים, מאירות כספירים, לידע את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, אשר להם זכינו, ויראו עינינו, וישמח לבנו, ותגל נפשינו, באור חדש אשר לנו האיר, בתורה ועבודה אור המאיר, בקדושת סודות התורה, למען נזכה לאור הגנוז מדי שבת בשבתו ומועד כהלכתו.

ספר שאלות ותשובות "באר הזוהר" הוצא לאור, לנוכח בקשת רבים, שפנו אל האדמו"ר מהאלמין – הרב יהודה שלום גרום שליט"א ושאלו אותו בכל עינינו זיכוי הרבים.

האדמו"ר קבץ שאלות ותשובות מכל מסכת חיוו שעמורה בזיכוי רבים עצום רב ונשגב בארץ ובעולם, להצלת עם ישראל, בזכות לימוד הזוהר הקדוש.

מענין לציין שבתחילת דרכו האדמו"ר יזם בארה"ב ארגון הצלה, שהוא הצלת חיים גשמיים של חולים (סיוע של רפואה דחופה לחולים כמעין אמבולנס), לאחר מכן האדמו"ר נאבק ונלחם בחירוף נפש, עד כדי מסירת נפשו (עבר איזמים לרצה) למען השחיטה הכשרה בארה"ב, וברבות הימים, עבר האדמו"ר למישור הצלה רוחני להצלת עם ישראל, להפצת לימוד הזוהר בארץ ובעולם.

ולשאלת רבים איך התחיל עם כל הפצת לימוד הזוהר, האדמו"ר אומר שהגיע למסקנה, שכל לימוד האינסופי של ש"ס וגמרא ופוסקים, שלמד כל חיוו, וכל התשובה שעשה כל חיוו הוא כאין ואפס לעומת לימוד מועט של

זוהר.. אפילו ללא הבנה, וכל שכן עם הבנה.

ההבנה, הדעת והגילוי הזה, החריד את ליבו של האדמו"ר, ולא נתן לנפשו מרגוע. האם אנו עוורים? כמה עוד גלות יסורים ושפיכות דמים אפשר שנסבול? יש לנו את כל האמצעים להגיע לגאולה, ואנו ישנים!! איך יתכן שיש לנו מפתח לגאולה, ואנו לא אוהזים בה? ואנו משאירים את המפתח כמו בקרקעית הים, וממאנים להרים אותה?

יש פתגם שאומר... שמספיק שיהיה רועה אחד שיוביל שיירה של מאה עוורים.

ורבי שמעון הוא הרועה הנאמן שרואה, אבל איך אנו ממאנים ללכת אחריו?.

ההבדל בין לימוד הזוהר לבין לימוד כל שאר התורה שבעל פה... הוא הבדל של שמיים וארץ, זה כמו ההבדל בין דבר גשמי לדבר רוחני, כמו ההבדל, בין דרגת חיה לדרגת מדבר, אז מה הפלא שלימוד של דף זוהר יש לו ערך גדול פי אלפי אלפים מול דף גמרא.

החכם עיניו בראשו, התורה היא כמו עסק, עסק של עבודת ה', ואם בעסק אתה יכול להרויח מיליארדים בעבודת ה', מדוע שתרויח רק כמה שקלים?

מדוע ללכת בסוס ועגלה יומם ולילה בדרך ארוכה מאד אל מחוץ הפצף, אם יש ברשותך ממוס?

בגלל שאנו דור אחרון של גאולה, אז לכן אנו צריכים את הלימוד שמתאים לדור הגאולה, שהיא לימוד הזוהר. הזוהר כשמו כן הוא, הוא הדבר הנשגב ביותר של עם ישראל, שיכול לקבל פני משיח, וזה בזכות כוחו של הרשב"י.

לדבריו, לחילוניים זה קיצור דרך עצום לחזור בתשובה, בזכות כח הרשב"י בלימוד זוהר הקדוש, וישיגו מה שלא השיגו אנשים שלמדנו כמצוות אנשים מלומדה כל היהם.

האדמו"ר כל חייו קנא לה', כדוגמת פנחס, ונלחם מלחמות גדולות נגד מתנגדי לימוד הזוהר, שהם רבני הערב רב. לדבריו זו המלחמה הגדולה ביותר שיש, כי רק בזכות הזוהר הקדוש, עם ישראל יזכה לצאת מהגלות

ברחמים ויביא את משיח צדקנו, כי הזוהר הוא המפתח היחידי לגאולה, הזוהר זה כח אלוקי של הרשב"י, שאין בלתו, אז מדוע שלא נתחבר אליו? למה להלחם במקלות ואבנים כשיש לנו פצצת אטום רוחנית?

ולדבריו כל המלחמות, ההרס, האסונות, שפיכות הדמים, והייסורים, מצד כל האויבים סביבנו, הוא רק בגלל אי התפשטות לימוד הזוהר הקדוש בקרב בעם, שבכך מגבירים את חיצוניות העולמות על פנימיות העולמות, ובכך מהזקים את צד החיצוני של העולם, שהם אויבנו, כמו שרבי חיים וולוז'ין כתב בספרו "נפש החיים", שנבוכדנאצר החריב את בית המקדש, לא מטעם עצמו, אלא זו תוצאה ישירה מכך שעם ישראל הטאו והגבירו את צד החיצוני והטמאו של העולמות, ובזאת הביאו על עצמם את הורבן בית המקדש.

אותו דבר פה. רבני הערב רב, מונעים ולא מורים ללמוד זוהר הקדוש, הם ראש החץ שפוגע בעם ישראל עצמו, על פי תיקון מ"ג שבזוהר, תפילת שמע ישראל לא נשמעת, תפילות לא מתקבלות בזמנינו כאשר לא לומדים זוהר.

עם ישראל הוא מקור, או צינור השפע לכל העולם. ובפשטות אם הצינור סתום, אז השפע לא מגיע לכל העולם, ואז כולם קמים עלינו.

יש מפתח לגאולה, ולא רוצים להשתמש בו!! במקום זה, מנסים לגנוז את המפתח בטענה שלא יודעים להשתמש בו. רק צריך לאחוז בו, להראות לפחות נכונות לאחוז בו. השכינה צועקת ובוכת, רחל מבכה על בניה.

זעקת השכינה

מפי הגה"צ המקובל

רבי יקותיאל פיש שליט"א

[הדברים נכתבו בהתייעצות עם גדולי תורה].

איך יתכן שכבר באו כל הסימנים שבן דוד בא עד האחרון שבהם, ועד בכלל, ועדיין לא תיקנו בכל הכוללים לימוד חובה של לפחות כמה דקות ביום, בספר הזוהר להצלת עם ישראל?

איך יתכן שדם ישראל נשפך כמים ולא מנסים את העצה היחידה שמובאת בחז"ל שיכולה להציל את עם ישראל גם בדור שכולו חייב להביא את הגאולה ברחמים?

האם מחכים חס ושלום לנהרות של דם ואז יתעוררו? מדוע לא מנסים לכל הפחות להראות לקב"ה שרוצים את העצה היחידה שכתובה בתורה שבעל פה מפי חז"ל, ולהתחיל לכל הפחות עם לימוד נגלות הזוהר?

היכן בני עדות המזרח שאבותיהם ואבות אבותיהם עסקו בעיקר בחכמה הזאת, ובזכות זה זכו שהיטלר ימ"ש לא נכנס למדינות שלהם? מדוע עדין לא תיקנו לימוד ברבים בכל כולל, בספר הזוהר ובשאר ספרים שעוסקים בפנימיות התורה?

איך יתכן שרבבות לומדי התורה הגיעו למצב של דוחק גדול בפרנסה שרק הולך ומחריף ח"ו, ועדין לא עשינו שום חשבון נפש על מה באה עלינו הצרה הזאת, ומה הקב"ה דורש מאיתנו, ולא עשינו שום תקנה של לימוד ספר הזוהר ברבים שהובטח לנו מפי חז"ל שיתן לנו מחסה ושובע ופרנסה בהרחבה גם בזמנים הקשים?

איך נוכל להתעלם מזעקת השכינה על בניה התינוקות שנשבו שנמצאים בסכנת חיים ובידינו להצילם, האם נוכל לומר ידינו לא שפכו את הדם הזה? כדברי הזוהר בפרשת נשא, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מגלותא ברחמי.

רבי יעקב צמח זצ"ל: (בהקדמה לספרו 'קול ברמה', על אידרא רבא) "רחל מבכה על בניה" שאינם עוסקים בחכמה הזאת הממחרת את הקץ, ולזה אין משיח בא, כי אין מדרש קבוע בכל עיר ועיר כמו שיש בעסק התלמוד, ולכן "איננו", אין בניה מושכים וממחרים את המשיח.

בעל הגוב"י על 'עץ חיים' (בהסכמתו לספר 'איפה שלימה' על אוצרות חיים). העניינים וההרוגים בזמן הגלות תובעים בבית דין של מעלה את התלמידי חכמים שלא למדו קבלה, ומענישים אותם על כך.

רבנו ה'אור החיים' הקדוש (ויקרא כה, כה) "כי ימוך אחיך וגו'", פרשה זו תרמוז ענין גדול, והערה ליושבי תבל, "ימוך", כשהחתונים מטין מדרך הטוב מסתלקים ההשפעות, ומתמסכן עמוד הקדושה, כי העיקר

תלוי בהתחנתונים. "ומכר מאחזותו", ירצה על המשכן משכן העדות אשר בעונותינו נמכר הבית ביד האומות, והודיע הכתוב כי גאולתו היא ביד הצדיק אשר יהיה קרוב לה', הוא יגאל ממכר אחיו, ובזה יגאל ה' ממכרו, ועל זה עתידין ליתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל, ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב.

מסקנת הדברים: כל ראש כולל, מגיד שיעור, ואדם שיש לו השפעה על רבים, יתקן אצלו במסגרת שלו כל יום חובת לימוד בספר הזוהר למשך כמה דקות להצלת עם ישראל. מתוך אמונה פשוטה בדברי חז"ל שזה הפתרון כמובטח, ועדיף לימוד ברבים בשיעור עם הבנה וכו', ומי שאצלו במסגרת עדין לא תיקנו את התקנה, יציל את נפשו בלימוד באופן פרטי כפי יכלתו, עכ"ל.

בספר הזה נקבצו שאלות ותשובות, "ואר"ח צדיקים פאור נגה הולך ואור עד נכון היום" (משלי פרק ד יח), לכל הבא לגשת אל הקודש פנימה, לחשוב מחשבות, בכל ענייני זיכוי הרבים, המובאים בספר הזה, והלומד בזה בין יבין את אשר לפניו, הדרך ילך בה, והמעשה אשר יעשה, לקיים מצוות הוכח תוכיח את עמיתך על ידי לימוד הזוהר הקדוש שמטהר כמו אפר פרה אדומה, כראוי וכיאות בלי מגרעת, בהשכל ובדעת, ללמוד וללמד לשמור ולקיים ולעשות.

(א) מי שמונע תורת סוד, פאלו החזיר את העולם לתהו ובהו

ובתקוני זוהר (תיקון תשעה עשר דף ל"ח ע"א): ומי שמונע סוד העקר של שתי תורות, פאלו החזיר את העולם לתהו ובהו... ואלו אותם שאומרים שאין תורה אלא כפשטה, ואין בה סוד אחר. והם דו פרצופים, [שתי התורות] הוא ג"ן סדרים, [תורה שבכתב הוא ג"ן פרשיות] שנאמר בו גן נעול אחותי כלה, גן נעול מצד של ס' סתומה, ו' הוא נעול בששת ימי המעשה וביום השבת פתח, ובשבת כדי שלא תהיה פנועל דלת בפני לווים, שנאמר בהם לוו עלי ואני פורע, היא פתוחה אליהם, שהם נשמות יתרות.

(ב) ובמושב לצים לא ישב. אינה מושב לצים זו (לילי"ת) אמן של ערב רב. שהיא מטמאה פנדה במושבה. וכן ערב רב מטמאים במושבים לצדיקים שיושבים ביניהם

ובתקוני זוהר (תיקון י"ג דף כ"ז ע"ב), על הפסוק אשרי האיש אשר

לא הִלךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וְגו' – אֲשֶׁרִי וְתַהֲלֵתוֹ שֶׁל הָאִישׁ – אֲשֶׁר לֹא הִלךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, בְּדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב. (תְּהִילִים פָּרָק א פָּסוּק א)

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ. הוּא אֱהִי"ה אֲשֶׁר אֱהִי"ה. רֹאשׁ לְכָל הָרִאשִׁים וְעֲלֵיהָ נֹאמַר (שִׁיר ז) רֹאשֶׁךְ עֲלֶיךָ כַּכְרִמֶּל. וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְדַלֵּת רֹאשֶׁךְ כְּאַרְגָּמָן. זו תְּפִלִּין שֶׁל יָד. וְבוּ מְשַׁבְּחִים לְבַת בְּנֵה הָאֲשֶׁרִי (וְעַל כֵּן בְּרִאשִׁית שֵׁם אֲשֶׁרִי שֵׁם בַּת) זֶה הוּא שְׁכַתוֹב (בְּרִאשִׁית ל) בְּאֲשֶׁרִי כִּי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת. [הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּעֲלִים אֶת הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה] מִי זֹכֵה לִיכְנֵס שָׁמָּה, אֲשֶׁר לֹא הִלךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים. שֶׁהִיא עֲצָה רָעָה מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע. (מִי הָרְשָׁעִים. זֶה סַמָּא"ל וְנַחֲשׁ) וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד. אִיזָה דֶרֶךְ חֲטָאִים. זו שְׁנֹאמַר בָּהּ (מִשְׁלִי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת אַכְלָה וּמַחֲתָה פִּיהָ וְגו'. וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב. אִיזָה מוֹשֵׁב לְצִים זוֹ (לִילִי"ת) אָמַם שֶׁל עָרֵב רַב. שֶׁהִיא מְטַמְּאָה כְּנֵדָה בְּמוֹשְׁבָהּ. וְכֵן עָרֵב רַב

הַצִּוּוֹת וְחִסּוּפֹת

1. כִּסְפָּר מַטְעָמֵי הַזּוּהָר, וְז"ל:

הַרוּצָה לְהִינָצֵל מִקְּלִיפַת הָעָרֵב רַב מוֹכֵרָה לְעוֹסֵק בְּזוּהָר הַקְּדוּשׁ, כְּתִיבֶת נַח שֶׁהַצִּוּוֹת מִהַמַּבּוּל

וְזֶה לְשׁוֹן מִשָּׁה רַעִיָא מְהִימָנָא בְּזוּהָר הַקְּדוּשׁ פְּרֻשְׁתָּהּ בְּהַעֲלוּתָהּ – (דָּף קנ"ג ע"ב) וְאִינוּן עָרֵב רַב רְשִׁיעִיָא, (וְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁמֵּהָעָרֵב רַב) וְיִתְקִיִּים בְּהוּ בְּהַהוּא וְזִמְנָא, (יִתְקִיִּים בְּהֵם לְפָנֵי בִיאַת הַמְּשִׁיחַ הַכְּתוּב: (דְּנִיָּאֵל יב) יִתְבָּרְרוּ וְתִלְבְּנוּ וְיִצְרְפוּ רַבִּים וְהַרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. (שְׁאֵז וְהִנֵּה בִירוּר גְּמוּר בְּיִשְׂרָאֵל) וְתִלְבְּנוּ: אִינוּן מְאִרֵי מִשְׁנָה. (אֵלֹו בְּעֲלֵי הַמְּשִׁנָּה שִׁיתְבָּרְרוּ עַל יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה) וְיִצְרְפוּ: אִינוּן וְרַעִא קְדִישָׁא דְשָׂאָר עִמָּא. (וְזֶרַע הַקְּדוּשׁ שֶׁל שָׂאָר הָעַם וְיִתְבָּרְרוּ עַל יְדֵי מוֹצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְצַדִּיקָה) הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (זְכַרְיָה יג) וְצַרְפַּתִּים בְּצַרְף אֶת חֲכָמָהּ. (דְּחִינֵי עַל יְדֵי כְּסָף שְׁנוֹתֵינִים לְצַדִּיקָה) וְהַרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, אִינוּן עָרֵב רַב. (וְאֵלֹו הָעָרֵב רַב יִצְאוּ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל)

(דְּנִיָּאֵל יב) וְהַמְּשִׁבִּלִים וְכִינּוּ, אִינוּן מְאִרֵי קְבֵלָה, (וְהַמְּשִׁבִּלִים הֵם אֵלֹו שְׁעוּסְקִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה) דְּאֵתְמַר בְּהוּן (דְּנִיָּאֵל יב) וְהַמְּשִׁבִּלִים יִתְהִירוּ בְּזוּהָר הַרְקִיעֵי. אֵלֵין אִינוּן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּזוּהָר דָּא, דְּאִקְרִי סֵפֶר הַזֹּהָר, (וְאֵלֹו הֵם הַצַּדִּיקִים שְׁעוּסְקִים בְּאֹר הַזֶּה הַנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהָר) דְּאִיהוּ כְּתִיבֶת נַח, (שֶׁהוּא כְּתִיבֶת נַח שְׁמִצִּיל מִהַמַּבּוּל)

דְּמִתְכַּנְּשִׁין בָּהּ שְׁנִים מְעִיר, וְשִׁבְעָה מוֹמְלְכוּתָא. וְלִזְמִנֵּין אֶחָד מְעִיר, וְשְׁנִים מוֹמְשַׁפְּחָה. (שְׁכֵמוֹ שְׁלֹא כּוֹלֵם זְכוּ לְהִיכְנֵס לְתִיבָה לְפָנֵי הַמַּבּוּל, כִּד רַק הַזְּרִיזִים וְהַמְּשִׁבִּלִים יִזְכוּ לְהִינָצֵל עַל יְדֵי הַזּוּהָר הַקְּדוּשׁ, כִּי הַזְּמַן קָצֵר, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב בְּמִלְאָכֵי (פָּרָק ג' פָּסוּק א') הַנְּנִי שׁוֹלַח מִלְאָכֵי וּפְנֵה דֶרֶךְ לְפָנֵי וּפְתָאוּס יָבֹוא אֵל הִיכְלוֹ הָאֵדוּן אֲשֶׁר אֲתָם מְבַקְשִׁים וּמְלֹאָךְ הַכְּרִית אֲשֶׁר אֲתָם חַפְצִים הֵנָּה בֹּא אֲמַר ה' צְבָאוֹת) דְּבַחוּן (בְּאֵלֹו שְׁיִזְכוּ לְעוֹסֵק בְּזוּהָר הַקְּדוּשׁ) וְיִתְקִיִּים (שְׁמוֹת א) כֹּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹוְרָה תִּשְׁלִיכוּהוּ. (לְהִיּוֹת בְּכַהֲנֵינָת בְּנִים, וּמְהִרָאשׁוּנִים לְקַבֵּל פָּנֵי מְשִׁיחַ צְדִיקֵינוּ, כְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ) וְדָא אֹוְרָה דְּסִפְרָא דָּא, וְכֵלָא עַל סֵבָה דִּילָךְ. (וְזֶה הָאֹוֹר שֶׁל סֵפֶר זוּהָר הַקְּדוּשׁ יֵאִיר בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְכֵל זֶה בְּזִכּוֹת הַרְשָׁב"י הַקְּדוּשׁ). (זוּהָר הַקְּדוּשׁ פְּרֻשְׁתָּהּ בְּהַעֲלוּתָהּ – רַעִיָא מְהִימָנָא. דָּף קנ"ג ע"ב, וְעִזּוּן תִּיקוּנֵי זוּהָר תִּיקוּן כ"א עִמּוּד נ"ג, ג"ד).

הָעָרֵב רַב: מִי שְׁאִינוּ עוֹסֵק בְּסֵפֶר הַזֹּהָר, כֹּל תּוֹרָתוֹ הוּא מִשְׁפָּה וְלַחוּץ, וְכֵלֹו מְעוֹת וְרַמְאוֹת, וְאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֵלָא לְהִיּוֹת מְאֲנָשִׁי שֵׁם, לְהִיּוֹת רַב וְרֹאשׁ גְּדוֹל הַדּוֹר וְלְהַשְׁתַּרֵּר עַל הַכְּרִיּוֹת, וְאִינוּ לֹז חַיִּים וְלֹא חֶלֶק בְּחַיִּים – וּבְיֹודָאֵי לֹא יִשְׁגוּ אֲרַחֲתֵי חַיִּים

מִי שְׁאִינוּ עוֹסֵק בְּסֵפֶר הַזֹּהָר וְיִתְקַנְּנִים וְכְתִיבֵי הָאֲרָ"י, כֹּל תּוֹרָתוֹ הוּא מִשְׁפָּה וְלַחוּץ, וְכֵלֹו

מַטְמָאִים² בְּמוֹשְׁבָם לְצַדִּיקִים שְׂיוֹשְׁבִים בֵּינֵיהֶם, כְּנִדָּה. וּמִי שֶׁמִּתְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ אֲשֶׁרִי. שֶׁהוּא הַכֶּתֶר וְהָרֹאשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה. נֹאמַר בּוֹ וְהִיא כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלָגֵי מַיִם. וְזֶה עֵץ הַחַיִּים שֶׁנֹּאמַר בּוֹ וְעֲלָהּ לֹא יִבּוֹל.

הערות והוספות

לְנוֹ שֶׁהָעֵרֵב רַב הֵם הַמְּעַפְּכִים אֶת בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ, וְכָל הַצְּרוֹת מִחֲמַתָּם. וְהַזּוֹהַר הַקְּדוֹשׁ מְלֹא מְזֵה בְּהִרְבֵּה מְקוֹמוֹת, לְקַטְנֵי מִרְאָה מְקוֹמוֹת נִרְדָּב וּבְהִקְפָּה נִפְלָא.

310 מִרְאָה מְקוֹמוֹת שֶׁכִּתְבוּ וְהַזְהִירוּ אוֹתֵנּוּ לְהֵיטֵב נִזְהָרִים מִן הָעֵרֵב רַב – כְּנִדָּה שְׂוִי עוֹלָמוֹת הַמְּיֻכְנָסִים לְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת.

רְאָה: זוֹהַר בְּרֵאשִׁית דָּף כה, עא. כו, עא. כז, עב. כה, עב. רסב, עב. רסג, עא. – זוֹהַר שְׁמוֹת מה, עב. סו, עא. קיד, עא. קכ, עא. קכד, עא. קצ עב. קצה, עא. קצז, עא. רג, עא. רכג, עב. רכד, עא. – זוֹהַר וִיקְרָא כו, עב. כה, עא. כה, עב. פו, עב. צז, עא. קיא, עא. – זוֹהַר בְּמִדְבַר קכב, עב. קכד, עא. קנב, עב. רל, עא. רלא, עב. רלז, עא. רמו, עב. – זוֹהַר דְּבָרִים רעג, עא. רעז, עב. רעז, עב. רעט, עא. רפב, עא. – תִּיקוּנֵי זוֹהַר, דָּף: סו, עא. כב, עא. עב. כו, עא. כז, עב. כה, עב. ל, עב. מא, עב. מב, עא. מט, עא. נ, עב. נב, עא. נג, עב. נה, עא. עה, עב. צו, עב. צז עא. קיב, עא. קיז, עא. קיט, עא. קכה, עב. קלה, עא. קמ, עא. קמא, עא. קמב, עב. קמד, עא. קמו, עב. קמז, עב. – זוֹהַר חֲדָשׁ: פ' יתרו מאמר ד' גונוני עינא. פ' יתרו מאמר ז' ימי בראשית. פ' יתרו מאמר שְׂרַטוּטִין דְּמִצְחָא. – תִּיקוּנֵי זוֹהַר חֲדָשׁ: דָּף כז עא.

עֵץ חַיִּים לְהֵאָרִיזוֹל: הַקְּדָמַת מוֹחֵר חַיִּים וַיִּטְאַל עַל שַׁעַר הַקְּדָמוֹת. עֵץ חַיִּים שַׁעַר לֵב פֶּרֶק א' מ"ת. שַׁעַר לֵח פ"ו מ"ת. שַׁעַר מוֹט פ"ג. – שַׁעַר הַגְּלִגּוּלִים הַקְּדָמָה כ'. הַקְּדָמָה לֵג. הַקְּדָמָה לט. – שַׁעַר הַפְּסוּקִים: פ' וַיִּגַּשׁ, שְׁמוֹת, בא, בְּשִׁלְחַה, כִּי תִשָּׂא, בְּלֶק, עֶקֶב. סֵפֶר מַלְכִּים א', יִשְׁעִיָּה. – סֵפֶר הַלִּיקוּטִים: פ' תּוֹלְדוֹת, וַיִּשְׁב, שְׁמוֹת, בְּשִׁלְחַה, כִּי תִשָּׂא, בְּהַעֲלוֹתְךָ, חוֹקֵת, דְּבָרִים, וַאֲתַחֲנוּךְ, עֶקֶב, כִּי תִצָּא, וַיִּלֶּךְ, סֵפֶר מַלְכִּים א', יִשְׁעִיָּה, תְּהַלִּים. – סֵפֶר עֵץ הַדַּעַת טוֹב לְהֵאָרִיזוֹל: פ' בא, בְּשִׁלְחַה יִתְרוֹ, מִשְׁפָּטִים, תְּרוּמָה, כִּי תִשָּׂא, וַיִּקְהַל, פְּקוּדֵי, שְׁמוּנֵי, קְדוּשִׁים, בְּמִדְבַר, בְּהַעֲלוֹתְךָ, חוֹקֵת, בְּלֶק, פְּנַחַם. – שַׁעַר

מְעוֹת וְרִמּוֹאוֹת, וְאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֱלֹא לְהֵיטֵב מֵאֲנָשֵׁי שָׁם, לְהֵיטֵב רַב וְרֹאשׁ גָּדוֹל הַדּוֹר וְלִהְיֶתְרָר עַל הַבְּרִיּוֹת, וְאִין לֹא חַיִּים וְלֹא חֶלֶק בְּחַיִּים – וּבְדוּדָי לֹא יוֹשִׁי אֲרָחוֹת חַיִּים אֱלֹא עַל יְדֵי לְמוּד הַזּוֹהַר וּכְתָבֵי מִרְן הָרַב חַיִּים וַיִּטְאַל בְּלִבְד: בְּדוֹר הַזֶּה הֵאָחֲרוֹן, מִי שֶׁאִינוּ עוֹסֵק בְּסֵפֶר הַזּוֹהַר וְתִקְוִינִים וּכְתָבֵי מִרְן הָאֲרִי שֶׁהֵם חַיִּים מִמֶּשׁ לְנַפְשׁ, בְּלוּלָה בְּמִקְרָא וּבְמִשְׁנָה וּבְתַלְמוּד וּפּוֹסְקִים, יִדַּע נִאֲמָנָה שֶׁכָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁעוֹסֵק הוּא מִשְׁפָּה וְלַחֲיוּן, בְּדוּדָא, וְאִין לֹא עֵסֶק בְּחַיִּים וְהָאֲרָה לְנַפְשׁ, וְהוּא כְּלוּ מְעוֹת וְרִמּוֹאוֹת, וְאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֱלֹא לְהֵיטֵב מֵאֲנָשֵׁי שָׁם, לְהֵיטֵב רַב וְרֹאשׁ גָּדוֹל הַדּוֹר וְלִהְיֶתְרָר עַל הַבְּרִיּוֹת, וְאִין לֹא חַיִּים וְלֹא חֶלֶק בְּחַיִּים. וְעֵין בְּתִקְוִינֵי זֶהֶר הַדָּשׁ: לִית בְּנוּ מֵאֵן דִּיִּתְעַר לְנִבְיָה לְרַצוֹת לָהּ עִם בְּעֵלָהּ, צוּחִין בְּכָל יוֹמָא וְלִילֵיָא בְּאוּרִיתָא דְּבַעַל פֶּה, בְּכַמְּהָ קוּשְׁיִין. וְצוּחִין בֵּהּ כְּכַלְבִּין דְּאִמְרִין חֵב חֵב. חֵב לֹן עוֹתֵרָא חֵב לֹן וְקִרָא, וְלִית מֵאֵן דִּיִּשְׁתַּדֵּל לְכַלְקָא שְׂכִינֵתָא. וּבְדוּדָי לֹא יוֹשִׁי אֲרָחוֹת חַיִּים אֱלֹא עַל יְדֵי לְמוּד הַזּוֹהַר וּכְתָבֵי מִרְן הָרַב חַיִּים וַיִּטְאַל בְּלִבְד, וְכֵן בְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי אוּרָה שֶׁכָּלוּ אוּר. וְכֵן הָאֲרָכְנֵי הַרְבֵּה מְזֵה שְׁלֹא תִהְיֶה מְקַבֵּל, אֱלֹא עֵבֶד מֵאֲחֵרָה וְעֵבֶד מִרְאָה. (הֵיכַל הַבְּרִכָּה קוֹמְרָנָה פֶּרֶשֶׁת עֶקֶב ז', י"ט – אוּר הַזּוֹהַר פֶּרֶק י'). וְאִמְרוּ חוֹז"ל (סְנֵהֲרִין צ"ט): אֱמַר רַבִּי אֱלֶכְסַנְדְּרִי כָּל הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְיָה מִשִּׁים שְׁלוֹם כְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה וּכְפִמְלִיא שֶׁל מַטָּה שֶׁנֹּאמַר: "אִו יְחֻזֵּק בְּמַעוּזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי". רַב אֱמַר בְּאִילוּ בְּנָה פֶּלְמַרִין שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה שֶׁנֹּאמַר: "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִידָּה וּבְצֵל יְדֵי כְּפִיתִידָּה לְנַטַע שְׁמִים וְלִיסַד אֲרִיז". רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אִף מִגֵּן עַל כָּל הַעוֹלָם כּוּלוֹ שֶׁנֹּאמַר: "וּבְצֵל יְדֵי כְּפִיתִידָּה". וְלִוֵי אֱמַר אִף מְקַרֵּב אֶת הַנְּאֻלָּה שֶׁנֹּאמַר: "וְלֹאמַר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתַחֲד". וְעֵין בְּסֵפֶר "נְפֶשׁ הַחַיִּים" (שַׁעַר ד' פֶּרֶק כ"ח). שַׁרֵק עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְשִׁמְיָה זוֹכֵה לְמִיּוֹת הַעוֹלָם. וְאִין לָךְ תּוֹרָה לְשִׁמְיָה יוֹתֵר מִלְּמוּד הַזּוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, (עֵינִין אוּר הַזּוֹהַר).

2. בְּסֵפֶר "נְתִיבֵי הַזּוֹהַר", וו"ל: הֵיטֵב וְחוֹז"ל גִּילוּ

סוד המלחמה בעזה

בכל שנה ושנה מאז ועד עולם, כגלגל חוזר לעולם, ישנם זמנים שהם טובים לישראל כחגים ומועדים וישנם זמנים שקשים מאד לישראל (בפרט בימי בין המצרים – בו נחרבו שתי בתי מקדשינו) שהם ימי דין, עם ישראל

הצרות והספוט

פ' חוקת תו"א אות ב', פ' ואתחנן תו"א אות א', ג, – ווי העמודים פ"י. – הרמח"ל הקדוש: ספר דרך עיץ היים, ספר אדיר במרום ח"א תניא אמר רבי שמעון, ומחצדי קלא זעירין אינון, למגור מילין דקשוט, ח"ב מאמר ביאור ז' מלכים. – ספר תיקונים חדשים: הקדמה, תיקונא תמינאה, תיקונא תמינאר, תיקונא תמינאי ועשרין, תיקונא חמשיין וחמש, תיקונא שבעין. – ספר קנאת ה' צבקות ח"ב, – מאמר ויהי מקץ. – פירוש הרמח"ל עה"ת בראשית, שמות, במדבר, דברים. – דרוש בסעודת ליל מו"ב בשבט ה' תצ"ג. – דרושי ונתת הכסף. – ראשי פרקים ד"ת לרמח"ל, – ספר תקט"ז תפילות: תפילה קיג, קנא, קנד, קעו, קעז, רב, רפט, שי, שעא, תפילה חשמ"ל, תצה, תפלה ואתחנן. – שערי הלשם מהר"ש אלישיב: ח"א סי' טו פ"א, ח"א סי' יט בסוד נורא עלילה, ח"ב סי' ב' פ"ב, פ"ג, סימן ד', סי' ה', סי' ו', סי' ז', סי' יג פ"ד. – הגר"א מוילנא, אבן שלמה פ"א. ביאור הגר"א על תיקוני זוהר דף קיא עא. – יהל אור על הזוהר בראשית דף כח עב. אדרת אליהו פ' דברים. ביאור על תיקוני זוהר דף צז עב.

תלמידי בעל שם טוב: אוצר החיים – קאמרנא פ' תצא. – היכל הברכה: וארא, כי תשא, פקודי דף שיח, פ' בלק, פ' ראה, דף יג עב פ' תצא, עקב דף סח עב, דף רט ע"א. כי תבא דף כח ע"ד. – זוהר חי פ' בראשית דף כח עא, דף כג עב. דף לז עא. דף קא ע"ד, דף קו עא, דף קיב ע"ג, דף קיג, דף שכט ע"ד. פ' ויהי ד' תכו, דף תלפ. שמות דף ז' ע"ג. דף פו ע"ד. דף קע עב. – זקן ביתו מ"א אופן ז דף מז, אופן מז דף עה, מ"ד אופן י"ג דף רט. – נתיב מצוותיך שביל אמונה ג' אות כו. – תולדות יעקב יוסף פ' נשא דף תס, פ' שופטים דף תרסו. – בני יששכר מאמר חודש אדר מאמר ג'. ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ה, כב. – דברי חיים פ' ויקהל. דברי שמוחה מכתב יג. – אשרי האיש דף

מאמרי הרשב"י פ' משפטים, ליקוטי תורה פ' בראשית, מקץ, שמות, ויקהל. –

ספר משנת חסידים: מסכת יעקב פ"ב, מסכת סדר ליל פסח פ"י. – פרדס רימונים להרמ"ק: שער כג פ' מז. – אוצר עדן הגנוז למהר"א אבולעפיא: ח"ב סי' א'. – ספר הפליאה להמקובל האלקי רבי אביגדור קרא מפראג. – עבודת הקודש למר"מ אבן גבאי ח"ב פל"ב. – ספר המפואר למהר"ש מולכו דרוש על פ' בראשית. – מגיד משרים לרבינו יוסף קארו פ' תרומה, פ' במדבר. – חסד לאברהם למהר"א אזולאי מעין א' נהר יו, מעיין ב' נהר ס"ו, מעיין ד' נהר נד, מעיין ה' נהר יז, כה, לב, מעיין הששי הקדמה, נהר א'. ב', ה'. – מגלה עמוקות עה"ת: פ' תולדות, וישלה, ויגש, וארא, בא, תרומה, ויקרא, תזריע, קדושים בהר, בחקותי, שלח, קרה, חוקת, בלק, פנחס, ואתחנן, וזאת הברכה. – מגלה עמוקות רנ"ב אופנים על פ' ואתחנן: אופן כה, נה, עד, עה, פ, צז, קי, קכ, קמד, קפז, קצה, רנא, רנב, – ספר מבוא לחכמת הקבלה למהר"ש טולידאנו: ח"א שער ז' פ"ז, ח"ב שער ו' פ"ה, ח"ב מאמר א' חנוכה. – ספר מעולפת ספירים: מוהר"ש אלגאזי: יום תשעה עשר אות י"ג, טו, יום עשרים ואחד אות לב, – ספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו: מאמר חיקור דין ח"ג פ' כ"ב, מאמר אם כל חי ח"א סי' ג', כב, – ספר יונת אלם פ"ד, כתבים: מאמר הנפשי: ח"ב פ"ד, ח"ה פ"י, י"ב, חלק י"ז פ"ה, מאמר מאה קשיטה: סי' כ"ג, סי' נ"ג, מאמר שבתות ה': כת"י ח"ג, מאמר צבאות ה' ח"ב. – של"ה הקדוש: שער האותיות: עמק ברכה אות ו', מסכת שבועות פרק תורה אור אות מ"ו, מסכת תענית דרוש מטות מסעי אות כד, מסכת יומא הל' תשובה אות סב, – ספר בראשית: וישב, מקץ, ויגש. ספר שמות פ' בא תורה אור אות ג', פ' כי תשא תו"א אות ג', פ' ויקהל פקודי תו"א אות ב', ספר במדבר נשא בהעלותך תו"א אות יג,

נע על גלגלי זמן אלה של תיקון, ובכל שנה ושנה אנו עולים למערכת או "גלגל" גבוה יותר של תיקון, עד לגאולה השלמה.

אם נשים לב בכל שנה ושנה בשנים האחרונות, בימים אלה של בין המצרים עם ישראל חוה פורענויות שונות, שפיכות דמים, חטיפות חיילים, החרפת והתדרדרות משמעותית במצב הבטחוני.

אולם, על פי חז"ל יודעים שאין רע יורד מהשמים, אלא הרע הוא רק חיצוני, ובחובו מסתתר טוב נצחי, ולכן על מנת שהטוב יהיה נראה וגלוי, בימים אלה, עלינו להתחזק באמונה, ולחפש את הבאר שתחיי את נפשינו, ונשכיל להשתמש בכלים הגדולים שהנחילו לנו גדולי ישראל על מנת לזרו את גאולתנו.

מתי נבחנת האמונה של יהודי? דוקא בזמן שקשה, דוקא בזמן שחשוך, בגלות המרה, אז האמונה יכולה להאיר. שהכל טוב ומאיר וגלוי, לא נזקקים לאמונה, אז יש להודות על חסדי ה'.

תורת הסוד היא האור הגדול שיכול להאיר את הגלות הנוראה, את העננים הכבדים שמכסים את חיינו.

ימים אלה שעם ישראל נמצא בדין קשה, הן מצד הזמן והן מצד המקום, אנו יכולים למצוא האור הגדול, את הקב"ה שמציץ מבין החרכים, אין ספור סיפורי ניסים היו במלחמה זו בעזה, החיילים מדווחים שכל ההתנהלות שלהם היא בבחינת נס, מאות טילים שנחתו על תושבי ישראל

הערות והוספות

מהר"י ט"ב הגש"פ דף קטז. משכיל אל דל (קאלאמייא) ח"ג כלל י פרט א. – חידושי תורה פ' קרח ע' רנ. ויואל משה מאמר א' סי' קנג. מאמר ש"ש דף קנ. חידושי תורה דברים ע' לח. על הגאולה ע' קעז. חידושי תורה ע' כו בשלח, ע' קעט, קרח ע' רנ. בהעלותך ע' קלג. תשי"ז ע' לד, ע' תקלו, תש"כ ע' לב, חיד"ת דרשות מא"י ע' קנה. – דברות קודש. ויואל משה ע' קנב, קנז, קסא. דברי יואל מכ' ח"א ע' קלה, פ' וישלח דף קכ. – שולחן הטהור מאמר אמונה ופרנסה דף עד, זכרון צדיקים חודש אייר. – אור הנר דף יג. סיפורי הרמ"ח ע' כה. – אוצר הסיפורים ח"ד א' ד' (מרגליות). פאר וכבוד (סיפורים מהר"ש מבעלזא) דף 258

מט. ארץ החיים א' פ"ב. אור עולם אות יא. תפארת היהודי אות ו'. נפלאות היהודי ח"ת דף 46. על הגאולה ע' קלו. דברי יואל פ' נשא ע' קפה. דברי שמואל (סלאנים) פ' נה. דברי תורה מונקאטש מהדו"ת א' טו. אשרי האיש דף מט. מכתב התעוררות ע' עג. הרה"ק רבי דוד מלעלוב. זכרון יעקב יוסף מע' צ. אמת ואמונה דף ו' עב. שמחת ישראל, מאמרי שמהח. גאולת הארץ דף ו'. חידושי הרי"ם על מסכת גיטין, השממות לפ' שלח. חידושי הרי"ם, גלות וגאולה. פירוש הגר"א על דרך הרמז מגילת אסתר א. חוט המשולש דף מב. הת"ם דרוש ח' תמוז תקס"ט. על הגאולה ועל התמורה דף קפז. קדושת יום טוב פרשת וזאת הברכה.

כמעט ללא כל פגע.

אם נבחן את השם עזה, נראה שהקב"ה מסתתר ושולח לנו את עם המכה את התרופה:

הגה"צ המקובל הרב פיש שליט"א גילה לנו סוד חדש, סוד המלחמה בעזה

האותיות הקודמות של "עזה", יוצא המילה "ס-ו-ד"! האות הקודם של ע' הוא ס' האות הקודם של ז' הוא ו', האות הקודם של אות ה' הוא ד', לרמז שכל המלחמה בעזה תלוי בלימוד תורת ה"סוד", וכל יהודי צריך לבחור אם הוא רוצה לקבל רחמי שמים על ידי לימוד תורת הסוד, זוהר, או ח"ו לקבל דינים קשים, (זאת אומרת כי כל המלחמה בעזה היא אשמת רבני הערב רב שלא רוצים ללמוד דקה זוהר ביום).

המלחמה בעזה למה? מי אשם בזה?

ביאור על המלחמה ב- "עזה" ואותיות הקודמות "סוד" מה שכתוב בכתבי האריז"ל שהיום ה' הוא יומא דהילולא שלו זיע"א, וסוד "ויסע ויבא ויט".

ראה השאלה אשר נשאל רבנו שמשון מאוסרפולי שי"ע, והתשובה שהשיב, [שאנו אומרים בכל ערב פסח]:

שלום לרבני ארץ, גודרי גדר ועומדים בפרץ, יצילים ה' מכליון וחרץ, כולם קדושים אשר המה בארץ, כל חד לפום חורפיה מקשה ומתרץ, אמן סלה,

בתכלית הענין מה שכתב כת"ר אלי מה שרשמתי הסימנים דצ"ך עד"ש באח"ב, ושאל מר האיך נרמזת הגאולה באלו הסימנים? עכשיו אגלה הדבר, מה שכתב האר"י ז"ל בקונטרס שלו הנקרא פלאות רבות בשער הנקרא יציאת מצרים שער ט"ו פג' דף מב' עא', וזה לשונו:

"הנה כבר השמעתיך שפרעה נלקה במצרים בעשר מכות על ידי שלושת אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה, הממונים המסבבים בשלושה רקיעים של טומאה, האחד נקרא (הקורא לא יוציא שמות אלו מפיו).

שרע והשני נקרא תמוך והשלישי נקרא בישהא, ועליהם השר הנקרא דלפקט, ועליהם ועל כולם השר הנקרא תקא בראשית. חסר מן השלישי עשרה וחסר מן הרביעי שישה, וחסר מן התשיעי שישה

ככתוב: והנה מה שלקו המצריים במצרים עשר מכות, ועל הים לקו חמישים מכות, בשם השם שפו שבו אחז דוד בן ישי, והשם אמר והיכה. ומצד השם תקל לקו המצריים במצרים ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתיים מכות, והשם אמר והיכה. ומצד השם אשצה לקו המצריים במצריים חמישים מכות, ועל הים לקו מאתיים וחמישים מכות, ובמה שהקדוש ברוך הוא מכה, בו מרפא הגלות. מה פשעו ומה חטאו, ומה המעל אשר מעלו אבותינו, להיות בכור הברזל הזה, עד שגאלם בשמות אלו דעב צדא כשחב, עד כאן לשון האר"י ז"ל.

וכן יש "אותיות פורחות", לפחות פעמיים אנו נפגשים במושג מיוחד זה: "לוחות נשתברו – ואותיות פורחות" (פסחים פז ע"ב).

א. משה משבר את לוחות הברית, לא לפני שפרחו להן האותיות: כאשר "ראו" האותיות בזמן חטא העגל את העגל והמחולות, "החליטו" האותיות לעזוב ולפרוח ולחזור למקורן. באותה שעה הרגיש משה את כובד הלוחות. כי רק בזכות הסגולה הרוחנית שבלוחות הצליח משה להרים את לוחות האבן הכבדים. ראה משה שנשארו בידיו רק אבנים גשמיות ומכובדן נפלו ונשברו. האותיות הן הנשמה של הלוחות, והן נשמת התורה, והן השורש והסגולה הרוחנית של כל דבר בעולם.

ב. מסופר על רבי חנינא בן תרדיון אחד מעשרת הרוגי מלכות, "ואחריו הוציאו את רבי חנינא בן תרדיון... וצווה הקיסר לכורכו בספר תורה ולשורפו. נטלו הקוסטינר והצית את האור ונטל ספוגין של צמר ושראן במים ונטל על לבו כדי שלא תצא נשמתו במהרה והיתה בתו עומדת ואומרת: 'אוי לי אבא שראיתך בכך' והוא השיב ואמר לה 'טוב לי בתי שראיתני בכך' ותלמידיו היו עומדין עליו ואומרים: 'רבינו מה אתה רואה?' אמר להם: 'גווילין נשרפין ואותיות פורחין'... (אוצר המדרשים עמ' תל"ט ד"ה), ועיין עוד בשער הכוונות – (דרושי הלילה דרוש י').

ונבאר קצת מה שכתב האריז"ל "כנודע בסוד ויסע ויבא ויט ודי

למבין",

ובזוהר הקדוש תהלים (פרק ק"כ - פסוקים א' ב' ג' - זוהר ח"א - פרשת תולדות - דף קמב:), וז"ל:

ומשום זה כלל הקדוש ברוך הוא בסנחריב את שבעים ושנים האמות, לקיים בהם מ'לחמה ל'ה' ב'עמלק מדור דור. וכנגד שבעים ושנים שרים הם השמות שבעים ושנים של ויסע ויבא ויט, לקיים בהם הנה ה' רכב על: ק"ל, לטל מהם נקמה מעמלק שכולל בו שבעים ושנים אמות. וכנגד שבעים ושנים שמות ויכלו הוא שעולה שבעים ושנים

וכשחוזרים בתשובה, זורק את הרצועות מידו, ולא יהיה בהם ממש. שהפך של הרצועות אינו אלא בידי של מי שנוטל, שעליהם נאמר כל הגוים כאין נגדו. ומשום שישראל יש בהם חלק מבורא העולמות שהוא עלת על הכל, ומעשר הספירות ומהכסאות ומהמלאכים והכוכבים והמזלות, כשחוזרים בתשובה, מכל מה שנטלו מבקשים עליהם רחמים, חוץ משדים ומזיקים וכחות הטמאה, שנאמר בישראל אל תטמאו בכל אלה, שאין להם חלק בהם. ומשום זה אמות העולם, שנשמותיהם מאותם כחות הטמאה, אין להשתתף עמם באכילה ושתייה, ולא בכל מעשיהם, שעליהם כתוב אשר חלק ה' אליהם וגו', ובך בחר ה'. ועליהם נאמר כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו', שהוא יחיד ומיוחד בכל המחנות שפוללים בהם. ומשום שישראל פוללים מעליונים ותחתונים, ועלת על הכל שם את שמו בהם, והם אהובים יותר ממלאכי השרת, משום שיש להם חלק בספירות מה שאין כן במלאכים, משום שישראל הם גורלו ונחלתו, כמו שהבנים אצל אביהם. שהמלאכים אינם אל הספירות אלא כמו סוסים אל הרוכבים עליהם, אבל ישראל בנים של הקדוש ברוך הוא, ופרשוה בעלי המשנה, אין ישראל נגאלים עד שישתעבדו בשבעים ושנים אמות. ומשום זה כלל הקדוש ברוך הוא בסנחריב את שבעים ושנים האמות, לקיים בהם מ'לחמה ל'ה' ב'עמלק מדור דור. וכנגד שבעים ושנים שרים הם השמות שבעים ושנים של ויסע ויבא ויט, לקיים בהם הנה ה' רכב על: ק"ל, לטל מהם נקמה מעמלק שכולל בו שבעים ושנים אמות. וכנגד שבעים ושנים שמות ויכלו הוא שעולה שבעים ושנים. וזה עליו נאמר שזרע כל הזרעונים בבת אחת יחידה, והיא הפלה, שבת המלכה מן הקדוש ברוך הוא, שהיא תפארת והמעשה שלו. ומשום שכל בריות בראשית נכללים בה, לכך התחילה

התורה בבי"ת מבראשית, והיא בת זוגו של תפארת אדם, כל אחד נתן בו חלקו. והקדוש ברוך הוא נתן אותה גדולה ושולטת עליהם, משום שכלם נבראו באות י', בת יחידה הפלולה מעשר אמירות, ועשר אלהים. ה' פלולה מחמשה אורות, האור של היום הראשון. ו' ששה עמודי אמת. יום הששי ה', שבשביל שפיום הששי ו', נשלמה ה' בבית אחת. בא וראה, כשיש לספירות לעשות פעלה בשם ידוע, שמשם פעלה, לא תשתלם ולא תעשה עד שכל ספירה נותנת שם חלקה (כחה). זה נותן שם האותיות שהם כל הגונים השחורים מהצד של בת יחידה, והם הנקודות האדמות מצדם של שלשת האבות, וזה נותן וכו' עד שנכללות באותו השם של כל הספירות. (עכ"מ).

ונבוא לבאר הענין בעזרת ה', ונקדים מה שכתב הרמב"ן זכרוננו לברכה בפתחתו על התורה וזה לשונו: "יש בידינו קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא שהתיבות מתחלקות לשמות, דרך משל כי פסוק בראשית ברא אלקים יתחלק גם לתיבות אחרות, וכל התורה כן, מלבד צירופיהן וגימטריותיהן של שמות, וכבר כתב רש"י זכרוננו לברכה במסכת סוכה (מ"ה עמוד א') כי השם הגדול של ע"ב באיזה ענין הוא בג' פסוקים ויסע ויבוא ויט בפרשת בשלח וכו', (וראה בספר הקדוש קב הישר פרק ס"ה).

[והנה שם ע"ב שמות של הקדוש ברוך הוא מובא ברש"י (סוכה מ"ה ריש עמוד א' דיבור המתחיל אני והוא בגימטריא אנא ה') יוצאים מן הפסוקים ו'יסע ו'יבא ו'יט. ובזה המזמור מרומזים כל אותיות של ע"ב שמות³, ועיין בתוספות יום טוב ובאור החיים הקדוש שם. ובספרי הבעל

הערות והוספות

"ויט משה את ידו על הים, וילך ה' את הים ברוה קדים עזה כל הלילה, וישם את הים להרבה ויבקעו המים".

בכל פסוק יש ע"ב אותיות, וכל שם ושם משלש אותיות פסוק אחד ישר, ואחד הפוך (למפרע) ואחד ישר. (זוהר ויקרא קנא).

ועיין מזה בזוהר שמות נב, ער. ויקרא נא: זו"ה פרשת אחרי, ד"ה פתח. תקוני זוהר, תיקון ע קז: תקוני זו"ה קיה. ע"ח שער נון פ"ד, שעה"כ

3. ע"ב שמות היוצאים משלשה פסוקים אלו (שמות יז, יט-כא):

"ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מהנה ישראל וילך מאחריהם, ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם".

"ויבא בין מהנה מצרים ובין מהנה ישראל, ויהי הענן וההושך ויאר את הלילה, ולא קרב זה אל זה כל הלילה".

שם טוב מובא, שכשאמר הקדוש ברוך הוא "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו", מקשים המפרשים מה היה לו למשה רבינו עליו השלום לעשות בעת צרה חס ושלום אם לא לצעוק אל השם יתברך; [אז עס טוט ווי שרייט מען]. ומתרצים המפרשים, שהיות והיה הקטרוג גדול, שהסמ"ך מ"ם טען הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, והשם יתברך לא יכל להשתיק את המקטרג, לכן אמר הקדוש ברוך הוא למשה מה תצעק אלי, לא יעזור לך כולם הצעקות, רק "דבר אל בני ישראל ויסעו", פירוש תכוין השם של חסד (ע"ב) "ויסע ויבא ויט", שבג' פסוקים אלו יש שם החסד. ובזה השם יכולים להשתיק כל שטן ופגע רע ומקטרג.].

ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין זה שהזכרנו היה, שהיתה כתובה רצופה בלי הפסק תיבות, והיה אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות, ותקרא על דרך קריאתינו בענין התורה והמצוות, ונתנה למשה רבינו עליו השלום על דרך קריאת המצוות, ונמסר לו על פה קריאתה בשמות (עיין שם שהאריך). וכתב עוד שם, שמ"ט שערי בינה שנמסרו למשה רבינו בו כלול כוחות של כל הנבראים ותולדותם וכוחות הנפש ובריאת העליונים והתחתונים, וכל הנמסר למשה רבינו עליו השלום בשערי הבינה הכל נכתב בתורה בפירוש, או שרמוזה בתיבות בגימטריאות או בצורות האותיות וכו' או בקוצי האותיות ובכתריהן וכו' (עד כאן דבריו הקדושים). המורם מכל אלה, הדכל נרמז בתורה הקדושה, וישתנו צירופי אותיות התורה לכמה פנים, ועל ידי השתנות הצירופים ירמזו על ענינים רבים ונשגבים.

עֲכָשׁוּ תִשְׁאַלּוּ אֵיךְ יְכוּלִים לְדַבֵּר עַל גְּדוּלַי יִשְׂרָאֵל כִּי? הַתְּשׁוּבָה הִיא שְׂפָאֵמֶת יֵשׁ לָנוּ מִהַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן יוֹתֵר מִמָּאָה גְּדוּלַי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּיִּים מִמָּאָה שָׁנִים הָאֲחֵרוֹנִים, בִּינֵיהֶם הַחֶפֶץ חַיִּים וְהַחֲזוֹן אִישׁ זצ"ל, שְׂפָלָם צוּוּ לָנוּ לְלַמֵּד זוּה"ק, וְאֵלּוּ שְׂלֵא הוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם הֵם הָעֶרֶב רַב הָאֲמִתִּיִּים.

לְכָל אֶחָד יִשְׁאַלּוּ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה מֶה עָשִׂיתָ לְהַצִּיל עִם יִשְׂרָאֵל

הצרות והנספות

שמות ל"ג כ"א ובפסיקתא זמרתא בשלה י"ד
כ"א דע כי אלו שלשה פסוקים ויסע ויבא ויט
כל אחד ואחד יש בו ע"ב אותיות כנגד ע"ב
שמות, ומחס אתה מוצא שם המפורש אות
מן הראשון ואות מן האמצע ואות מן האחרון

ק"ש דיוצר סוף דרוש ה'.

ועיין רש"י סוכה מ"ה ריש ע"א ד"ה אני והוא
בגימ' אנה ה' ועוד משבעים ושתיים שמות הן
הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת
בשלה ויסע ויבא ויט וכו', וראה בפ' ר"א ב"ע

וּלְקָרֹב הַגְּאוּלָּה? וְאִם תִּתְקַשְּׁרוּ אֶתְנֹו שְׁפָלְנוּ בִּיחַד נְפָרְסִם אֶת לְמוֹד הַזּוּהָר הַקְּדוֹשׁ כְּשִׁישְׂאָלוֹ אֶתְכֶם בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה מֶה עֲשִׂיתָ לְהַצִּיל עִם יִשְׂרָאֵל? – תַּעֲנֵנו, חֲלַקְנֹו זוּהָר הַקְּדוֹשׁ בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם, וְהַפְּצֵנוּ שְׁעוּרִים בְּזוּהָר בְּכָל מְקוֹם שִׁיכְלָנוּ, וְזַכִּינוּ לְקִיָּם בַּעֲשֵׂה טוֹב אִמְרָם ז"ל (שְׁבַת דָּף נד עמוד ב'): כָּל [מִי] שֶׁאֶפְשֶׁר לְמַחֹת בְּאֲנָשִׁי בֵּיתוֹ וְלֹא מִיחָה – נִתְפָּס עַל אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ. בְּאֲנָשִׁי עִירוֹ – נִתְפָּס עַל אֲנָשִׁי עִירוֹ. בְּכָל הָעוֹלָם [כְּלוֹ] – נִתְפָּס עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, [וְזֹכוֹת הַרְבִּים יַעֲמוֹד לְכָלָם, שִׁיְקִיָּם בְּכֶם הַמְּשֻׁנָּה (מִסְכַּת אָבוֹת (פָּרָק ה' מְשֻׁנָּה י"ח)) כָּל הַמְּזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוֹ. מִשָּׁה זָכָה וְזָכָה אֶת הַרְבִּים, זְכוֹת הַרְבִּים תְּלוּי בּוֹ"]

ובזכות לימוד הזוהר הקדוש, נזכה שִׁיתְקִיָּם דְּבָרֵי הַרְשָׁב"י עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם בְּדָא יִפְקוֹן מִן גְּלוּתָא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. – וְיִתְקַבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַחַדוֹת וּבְשִׁמְחָה וְאַחֲזוּ בְּאֵילָן הַחַיִּים לְלִמּוּד הַזּוּהָר הַקְּדוֹשׁ "בְּסִפְרָא דָּא יִפְקוֹן מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי", וְכֹאשֶׁר יִלְמְדוּ וְיַעֲסְקוּ פְּלִם בְּתוֹרַת הַסּוּד תְּכַף תְּבוּא הַגְּאֻלָּה בְּכַח הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה⁴. וּבְזוּהָר רַעֲיָא מְהִימְנָא פְּרָשַׁת נְשָׂא (דָּף קכד, ב)

הערות והוספות

כתרא (ה, א) מאי דכתיב, "גם כי יתנו כגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך שרים" (הושע ה, י), ותניא כל פסוק הזה בלשון ארמי נאמר, אי תנו, "עתה כלהו אקבצם", ואם מעט מהם, "יחלו ממשא מלך ושרים". ואמרו שם מאי דכתיב, "אף חובב עמים כל קדושי בידך" (דברים לג, ג), אפלו בשעה שאתה מחבב עמים, כל קדושים שלהם בידך הם כו', וכמו שאמרו כל הנותן עליו על תורה, מעבירים ממנו על מלכות כו' (אבות פרק יג משנה ה), כי בזמן שקולו של יעקב כו', אין הידים ידי עשו כו' (בראשית רבא פרשה סה, טז), ובפרק חלק (צה ב) שאלו תלמידיו את רבי אלעזר, מה יעשה אדם וינצל מהבלו של משיח, יעסק בתורה ובגמילות חסדים כו', עכ"ל. וכל המזכה את הרבים בלימוד הזוהר הקדוש נקרא עוסק בתורה ובגמילות חסדים באופן הכי נעלה ומקיים ומציל את כל העולם כולו, ומתקשר לנשמת הרשב"י זי"ע, וכמו שכתב הגאון הקדוש צדיק ויסוד עולם אור טמיר ונעלם, קדש הקדשים המלוכ"ו, מרא דרוין, מרן רבינו יעקב אבוחצירא זצוק"ל זיע"א, בספרו דורש טוב (עמוד ע"ב) וזה לשונו: גדולה זכות רבי שמעון בר יוחאי בעולם העליון יותר מכל הצדיקים, עכ"ל. וכמו שאמרו חז"ל, (סוכה דף

וכו', ותמצא זה השם בספר הישר והוא הנקרא והי' יל"י סי"ט על"ם כו'.

וראה במגלה עמוקות אופן קע"ט שכתב שם של ע"ב יש בו כל כ"ב אותיות חוץ מאות ג, וכן בשלשה פסוקי ימין שבתורה ימינך ה' נאדרי ככה, נמית ימינך, מימיניו אש דת למו יש בכל אחד כל אותיות ולא נעלם רק אות גימל, וכן בפסוק וללוי אמר תומיך ואוריך, ג"כ נעלם ג, וכן בפסוק ארון וכפורת וכו' (ועי' בכלי יקר ושפתי חכמים תרומה כ"ה י"א אות ק), וכן בפרשת סוטה וכן בכל תמניא אפי באות ק, וכן ב"א סליחות שהתפלל שלמה על בית המקדש, ה' במלכים ו' בדה"י, ככל אלו אין בהם גימל כו' עיין שם.

וראה בזהר צו ל"ד ע"ב ומום אין כך אלו הסנהדרין דאינון לקבל ע"ב שמהן, וכתב בספר דברי יצחק שהכוונה שהצירוף האחרון הע"ב הרי הוא "מום", וזה שאמרו דסנהדרין קבל ע"ב שמהן, ואם תאמר הרי סנהדרין אינם רק ע"ב, על זה סיימו ומו"ם אין כך, עיין שם.

4. בספר אור תורה – ליקוטים: עוד מבואר בכמה מקומות בדבריהם, שעיקר ביאת משיח הוא בזכות התורה, כמו שאמרו בפרק קמא דבבא

אָמרוּ: דְּבַגְיָנִיהַ "וְקָרְאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ", וּבְזִכּוֹתֶיהָ יִתְקַיֵּם "ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֶכֶר". וּנְזַכֶּה לְשֵׁנָה הַבֹּאֵה לְאֶכּוֹל מִן הַזֹּבְחִים וּמִן הַפְּסָחִים
בְּבֵית קִדְשֵׁינוּ וּתְפֹאֲרֵתֵנוּ בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן, בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
יְמִלּוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יצא לאור על ידי

מפעל חזוהר העולמי

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין

רבי שלום יהודה גראם שליט"א

ה' מנחם אב שנת תשע"ד

שנברא העולם עד סופו ואמר חזקיה אמר רבי
ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני
עלייה והן מועטין אם אלהן בני ובני מהן
אם מאה הם בני ובני מהן אם שנים הם בני
ובני הם.

מ"ה ע"ב). ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום
רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל
העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה
ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם
ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עזיזהו עמנו מיום

ספר

באר הזוהר

שאלות ותשובות

והוראה לרבים

Discuss coming to Israel, you and your father – what you saw and what you did

תספר על התקופה שבאתם לישראל – אתה ואביך – מה ראיתם ומה עשיתם?

עלינו לארץ בשנת תש"ו, אחרי הקמת המדינה גרנו בחיפה, אבא שלי עליו השלום בנה 5 בתי מדרשות, הראשון ברחוב יפו היו שם 400 מקומות ישיבה, והיו שני מנינים סך הכל 800 אנשים כל יום, ולא היה כבר מקום להתפלל, בנה על יד הרבכת עוד בית המדרש 170 מקומות ישיבה, וכן הלואה, הקים תלמוד תורה וישיבה קטנה, הציל אלפי ילדים ומשפחות שלא יצאו לתרבות רעה ולשמד. עזר לכל יהודי ויהודי במסירות נפש, הקים גמחיים לעזור לפלטים, אצלנו אכלו וישנו 70 ילדים, עם 3 סעודות בכל יום, ולמדו אצלנו ואחר כך שלח אותם לתלמודי תורה במקומות שונים, וכו'.

?Why you love every Jew and why every Jew is important to you

**שאלה: למה אתה אוהב כל יהודי ולמה כל יהודי חשוב לך?
תשובה: כך למדתי אצל סבא ואבא שלי עליהם השלום.**

?Talk about your books and spreading Yiddishkeit/

**שאלה: תספר על הספרים שלך ועל הפצת היהדות.
תשובה: נולדתי בהונגריה, עלינו לארץ ישראל בשנת תש"ו.
בשנת תשכ"ב הגר אבא שלי עליו השלום ולהבדיל בין חיים לחיים הילדים לברוקלין.**

לפני 49 שנה – התחלתי להקים ארגונים להצלת עם ישראל:

בשנת תשכ"ה, הקמתי ועד העולמי למען קדשת בית הכנסת, ונדפסו ספרים וקול קוראים.

בשנת תשכ"ו, ערכתי מלחמה גדולה נגד המוזות הפסולות, ונדפסו ספרים וקול קוראים.

בשנת תשכ"ו, ערכתי מערכה גדולה נגד סימילק שנעשה מחלב עכו"ם, ואחרי זמן יצרו לראשונה סימילק מחלב ישראל ונדפסו ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשכ"ז, הקמתי ארגון הצלה, ונדפס ספר, וקול קורא'ם.

בשנת תשכ"ז, ערכתי מערכה גדולה על שנכשלים באכילת תולעים בהכשר למתדרין מן המתדריין.

בשנת תשכ"ח, ערכתי מערכה גדולה על אוהרת זמן קריאת שמע ותפלה, ונדפסו ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשכ"ח, הקמתי ארגון ובית דין צדק לכשרות וטהרת המקואות, ונדפסו ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשכ"ט, יום הדפסתי והפצתי לראשונה החמשים "חק לישראל" שבועי וכל פרשת השבוע בנפרד, ונדפסו 54 פרשיות בודדות, ועשרה פרקים.

בשנים תשל"ב-ב"ב, ערכתי מלחמה כבדה על פשרות השחיטה, ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשל"ד, הקמתי ארגון ועד הפשרות התאחדות הקהלות, ונדפסו 39 ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשל"ד, הקמתי את הרעיון הדף היומי, ופרסמתי כל שבוע בעתוננים על הרעיון של לפוד דף היומי, ונדפס גם כן במדרייך לכשרות 2.

בשנת תשל"ה, ערכתי מלחמה גדולה למען קדשת השבת, ונדפסו ספרים וקול קורא'ם.

בשנים תשל"ט-ס"ג, ערכתי מלחמה כבדה על פשרות הנקור ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ם.

בשנים תשמ"א-ס"ד, ערכתי מלחמה כבדה על תקון ערובין בארצות הברית, ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ם.

בשנת תשמ"ז יצא לאור ספר הסכמות ומכתבים 1.296 מכתבים.

בשנת תשמ"ג שלחתי לארצנו הקדושה פמה מליוני ספרים ועוד 320

אלף דיסקים [בכל דיסק לערך 500 ספרים] וחלקו בחנם בכל הארץ, וְל־
150.000 חילים בצבא.

בשנת תשס"ד שלחו לארץ ישראל עוד 350.000 דיסקים של 7000 קבצי
ספרים בחנם.

בשנת תשס"ד, הקמתי מפעל עולמי ללמוד הלכה יומית מחבר ורמ"א,
ונדפסו ספרי שלחן ערוך מחבר ורמ"א, וקול קורא'ם, ומודעות בהרבה
עתונים.

בשנת תשס"ו - 2006 עליתי לארץ, הקמתי את "מפעל הזוהר העולמי",
ומאז אני פועל במסירות נפש, יומם ולילה, לזכות כל אחד מישראל בקריאה
יומית של דף הזוהר היומי, ובכך לממש בפעל את הבטחתם וצואתם של
מושה רבנו וחרשב"י וגדולי הצדיקים, שבזכות הזוהר, יצא עם ישראל מהגלות
ברחמים, והמשיח יבא.

הוצאתי לאור בספרים ובדיסקים, הכל בחנם,

ואנשים הכניסו לאתרים שלהם בכל העולם,

הספרים:

- 7 - "אין ליכט פון תורה" - 887 חלקים, ● "אכילת מצות בישראל" -
- חלקים, ● "אפית המצות" - 3 חלקים, ● קבץ ספרי ארץ ישראל - 26
- חלקים, ● "שמירת המצות בהלכתן" - 58 חלקים, ● קבץ ספרי בשורות
- 53 חלקים, ● "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות - 7 חלקים, ● קבץ
- ספרי שחיטה - 26 חלקים, ● קבץ ספרי נקור - 33 חלקים, ● קבץ ספרי
- שמירת שבת - 18 חלקים, ● קבץ ספרי מקנאות - 8 חלקים, ● "שמירת
- הברית" - 10 חלקים, ● "דברי תורה" על התורה - 7 חלקים, ● קבץ
- ספרי סת"ם - 22 חלקים, ● קבץ ספרי קדשת בית הכנסת - 17 חלקים,
- "מקדש מעט", "ואמר אמן", "ענית אמן בהלכתו", "יצחק לשיח", ועוד. ●
- "שכר וענש" - 6 חלקים, ● שכר וענש 354 חלקים, ● "אור הזוהר" - 5
- חלקים, ● אור הזוהר 354 חלקים, ● "זהר השבת" - 5 חלקים, ● "זהר חק
- לישראל" - 5 חלקים, [54 חלקים], ● "מאורות הזוהר" - 15 חלקים, ●
- "תקוני זהר" - 2 חלקים, ● "תקוני זהר" - 29 חלקים, ● "זהר היומי"
- 6 חלקים, ● "זהר היומי" - 12 חלקים, ● "זהר היומי" - 70 חלקים,

○ "זוהר היוזמי" - 45 חלקים, זוהר עם פרוש הפלם, ○ "זוהר תורה" - 54 חלקים, ○ "תקוני זוהר", ○ "אדרא רבה" ו"אדרא זוטא" עם עוד 6 ספרים, ○ "ספרא דמשכנא", ○ "ספרא דיצניעותא", ○ עלוני אור זוהר - 1000 עלונים, ○ זוהר המחלק ל960 חלקים [תתק"ס], ○ ולערך 3000 אלפים ספרים וחוברות על זוהר הקדוש, ○ פתח אליהו, ○ לערך 100,000, תקון מ"ג, ○ לערך חצי מליון, תקון מ"ח 600,000, ○ דפי זוהר לערך מליון, ○ והרבה ספרים תרגמו ונדפסו גם באנגלית.

הפעתי מליוני ספרי זוהר הדף היומי של הזוהר, ועוד, המחלק בתפוצה עצומה בבתי מדרשות וכנסיות, חנויות, קברי צדיקים, ארגונים גדולים, כגון ערוץ הדברות, בתי אב בכל רחבי הארץ ובחוצ לארץ. - הקמתי את "קול הרשב"י" "קול הזוהר" לשמיעה של הזוהר היומי, וארגנתי ביחד עם הצדיק הקדוש המקבל הרב אריה ברדה שיחיה לארץ ימים טובים לערך 15,000 שעורים ודרשותיו, ששומעים בכל העולם על ידי דיסקים ובאתרים. כיום אני גר בבית שמש, ולערך שלש שנים אני אומר דרשות מדי שבוע ברדיו 2000, ואני מעביר הרצאות בכל רחבי הארץ. - מפעל הזוהר העולמי נחל לכיש 24/8 בית שמש, טלפון: 0548436784 - לקבלת כל הספרים טלפון: 0527-651911.

נשאלתי ברדיו בארגנטינה

● איך הרבי יכל ללמד אתנו לעצור נשואי תערובת? ושניתחיל נשואי התערובת לחזר אחרת בכל העולם.

● אנחנו מבקשים מהרבי שתבנים והנכדים שלנו לא יתחתנו עם הגוים.

● היות והרבי הוציא כל כך הרבה ספרים על כל הענינים של היתדות, האם חשב הרבי פעם איך יכולים באופן מהיר לעצור את נשואי התערובת.

● איך הרבי יכל לעזור לנו כאן בארגנטינה לעצור את נשואי התערובת?

תשובה:

על שאלה זו שהיא השאלה הקשה ביותר, ולפי ראות עיני אין שום בן אדם בעולם שמצא תשובה על זה. אבל מהשם מצעדי גבר פוננו ודרבו יחפץ. פעם לפני 15 שנה הלכתי בשעה שלש בלילה לזרק בדיאר דברים נחוצים, דברי התעוררות ששלחתי לכל הרבנים בארצות הברית, וכשהבאתי הביתה, עכב אותי המנהל (שהוא יליד ישראל) של מלון פארק היוזי בבורו פארק שלייד ביתי, ואומר לי יש לי לדבר אתך דבר שבואב לי מאד, אולי אתה יכל לתת לי 5 דקות לשאל אותך השאלה הקשה. ענית לי לו אני מוכן! כי בין כך אני עוד לא הולך לישון, נכנסתי אתו למלון, ומתחיל לשאל:

רבי! פמה אנשים הרג היטלר ימח שמו? ענית לי, 6 מליון!

רבי! פמה אנשים הרגה מדינת ארצות הברית? (תמתי על שאלה זו, כי לא תכנתי

את פנת השואל.)

ענה לי כי ארצות הברית הרגה 12 מליון אנשים.

איך?

ענה לי כך: בשבאו היהודים לארצות הברית אחרי מלחמת העולם ה'ה' סכום מספר היהודים 6 מליון. פמה יהודים יש עכשו בארצות הברית?

ענית לי, 6 וחצי מליון!

תשמע - הוא אומר לי - מה שאני אסביר לך:

אחרי מלחמת העולם בשבאו לכאן כל סוגי האנשים כמו אפלקים, שחורים, לבנים ועוד, לכל מחנה, מאז ועד עתה, הכפל מספר האנשים.

לדגמא, האיטלקים היו אז 6 מליון, עכשו הם 18 מליון, והוא המצב עם האחרים, אולם היהודים היו אז 6 מליון ועכשו הם 6 מליון, למרות שבדרך הטבע היה מספרם של היהודים אמור להיות 18 מליון. (ובהוספת העבודה שאצל היהודים ישנם הרבה משפחות ברוכות ולדים, היה צריך המספר לעלות לכדי 50-40 מליון יהודים).

וכל אחד שותק ואף אחד לא אומר כלום!!!

אתה יודע רבי - ממשיך המנהל - שכל שעה 24 שעות ביום מתחתנים 6 יהודים עם גויות רחמנא לצלן, וכלם שותקים. אי אפשר לתאר גדל הכאב שצריך לכאב לכל אחד, אם היו היהודים כפי המספר הנכון שהיה צריך להיות היו לנו בישראל 40 מליון יהודים.

אני עונה לו, שצריכים לעשות פעולות גדולות ואסור לישן עד שנעצר את ההתבוללות הזאת.

ואמרתי אני אחשב בלי נדר ונחשב מה לעשות.

בלילה שהוא נדדה שנתתי, ולא הייתי מסגל לישן כלל, חשבתתי וחשבתתי עד שנכנסה מחשבה בראשי: היות ואין לנו מספיק אנשים שיוכלו להחזיר בתשובה את כל האנשים, יש לנו רק עצה אחת והיא העצה של החיד"א להדפיס בכתב את החבורים על יסודי היהדות כמו שבת, תפלין, מזוזות, טהרת המשפחה ועוד, ולשלח לכל יהודי בכל העולם, וכך ידעו כל עברי המצות עד שכלם יחזרו בתשובה ליהדות, כי אם אחד מקבל ספר ולומד בספר הזה ורואה השכר והענש ונזכר איך שסבא שלו הניח תפלין והיו לו מזוזות ועשה סדר בפסח, הדבר יעורר אותו עד שעל ידי זה יחזר לשרשו.

והתחלתי תקף ומיד לעשות החבורים הנחוצים כמו על שמירת שבת, תפלין, מזוזות, ציצית ועוד. עשיתי את זה באידיש ולשון הקדש ואחר כך תרגמו את זה לאנגלית.

בשומרתי את כל הספרים הנחוצים באנגלית, והייתי מוכן לשלח לכל מליוני היהודים בארצות הברית (ואחר כך לכל העולם כלל), הלכתי להכרת תכנה לשליחת דאר אלקטרוני גדולה, ובררתי אם ישנה האפשרות לחשיג

בשביילי מכל ארצות הברית כל שם יהודי שם המשפחה או שם הראשון כמו גרינברג, קליו, גריין וכדומה.

הסכימו, ואמרו שיכולים לסדר את כל הכתובות של היהודים בכל ארצות הברית.

ועתה הייתי בכר מוכן להדפיס ולשלח לכל היהודים בכל ארצות הברית והענב הוא רק הפסגה, זאת אומרת היו צריכים 3 צ'קים:

(1) צ'ק אחד, לבעל הדפוס, שידפיס שני מליון ספרים מכל ספרי.

(2) צ'ק שני לחברת תכנה לשליחת דאר אלקטרוני, שאמורה להכניס את הספרים למעטפה, להדביק את הכתובות ולשלח בדאר.

(3) צ'ק שלישי למשרד הדאר.

על כן נסעתי לאחים העשירים הגדולים בשישבו שבועה רחמנא לצלן לא עלינו אחרי פטירת אדם. לקחתי אתי את הרב שוויצר ממונסי ושלמתי לו את פרטים הטיסה, בשנסענו היו על המטוס 747 כל האנשים רק יהודים שנסעו אליו לנחם אותו, כי בלם קבלו ממנו כסף. אמרתי להרב שוויצר, הנה כל אלו האנשים נוסעים בעד כסף, ואנחנו נוסעים לומר לו תוכחה כדי להציל את כלל ישראל.

הגעתי לאחים העשירים ושוחחתי עם הגדול שבהם 20 דקות. אמרתי לו שאני עשיר מפלג יותר ממנו, והראיתי לו חשבון שאני שלחתי יותר מ-23 מליארד מלים תוכחה בעולם, והסברתי לו כל העניין הנזכר לעיל, והוספתי לו הספור מהרב מיכאל בר ויסמנדל שכתב ספר "מן המצר", וכותב שעבד בגרמניה עם אדולף איכמן ימח שמו וזכרו כדי להציל 40,000 יהודים, ואיכמן בקש דולר אחד לכל ראש יהודי, והרב ויסמנדל עבד קשה להשיג את הסכום הענקי הזה, וכתב שלשה מכתבים לשלשה רבנים, והמכתב השלישי פתח ביום פפור שחל בשבת, וכותב להרבנים אם אתם יכולים להשיג את הסכום הזה נוכל בכדי להציל ה-40,000 איש - טוב, ואם לא - דעו לכם שאתם חייבים על שהרגו אותם ולא הצילו אותם. סוף סוף הפסגה הגיע אחרי זמן הקצוב שהיה צריך לתת לאיכמן ימח שמו, וכבר לקחו את כל 40,000 האנשים לאושוויץ רחמנא לצלן.

ואמרתי לו שיעלה התחלה הזאת דולר אחד לכל כן אדם להציל אותו,

ואתה מחיב על פי ההלכה לעשות את זה. והוספתי לו שיעשה משרד מיוחד, ותברת תכנה לשליחת דאר אלקטרוני תכנים מעטפות בחבילות שאנשים ישלחו פסג למשרד שלו, ואולי גם פן ירויח מזה, והסכים. הוא הורה לי לשוחח על כך עם הגבאי צדקה שלו. דברתי עם הגבאי צדקה שלו והסברתי לו פל הענין, והנזכר לעיל הורה לי להתקשר אליו בעוד שבוע. עשיתי בבקשתו והתקשרתי אליו שבוע לאחר מכן, ואין עונה, נסיתי להתקשר אליו יותר מ-60 פעמים, עד שנזכחתי שאין בכונתו לענות לבקשתי, ולא אכפת לו מכל הענין.

חשבתי בלבי הלא החיד"א אומר שצריכים להוכיח את חברו בכתב, לכן כתבתי לאחים הנזכרים לעיל, ובמכתב הסברתי להם פל הענין, וכדי לקיים "הוכח תוכיח אפלו מאה פעמים" שלחתי אליהם 100 מכתבים, פל יום מכתב אחד, ולא ענו מאומה.

בעבור שנה בערך, התחיל הביליונר הכי גדול בעולם לירד מטה מטה, עד שנשאר כמעט בערום ובהסר כל.

כמו פן שלחתי את אותם מאה המכתבים לעוד 15 מיליונרים, וכלם, אחר שלא ענו אל המכתב, ירדו מנכסיהם רחמנא לצלן...

לכן יכולים לקחת מזה מוסר, שאם אנחנו רוצים שתהיה לנו הצלחה בפסג שלנו, אזי הדבר היחיד הוא שאנחנו צריכים לעשות אספה ולחשוב תחבולות איך להציל את היהודים, פל אחד מחיב וצריך לתקן קדם בעיר שלו, ואחר כך בכל העולם, כי פלנו ערבים אחד בעד השני - פל ישראל ערבים זה בזה.

אני מצדי מוכן לשתף ולהתיעץ אתכם, ויחדו לעשות הפעולות הנחוצות והחזקות כדי להציל את פל היהודים פאן בארגנטינה.

שאלה: (מהרדיו בארגנטינה)

איך ומה הרבי הושב בענין השלום בארץ ישראל?

תשובה: אם נעם באמת להחזיר פל יהודי בתשובה, אז בודאי שיהיה שלום, כמו שפתוב בתורה "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו", מפרשים הספרים הקדושים בשקול קול יעקב אז אין הידיים ידי עשו, וממילא אם נחזיר את היהודים ליחודות וכלם יעבדו את השם, אז יהיה הקול קול יעקב ואין הידיים

ידי עֲשׂוֹ שֶׁבִּנְי עֲשׂוֹ לֹא יוֹכְלוּ לְשַׁלֵּט עַל הַיְהוּדִים. וְאִז נִזְכָּה תַּכְרָף וּמִיד לְגַאֲלָה
הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

וְאִם תִּשְׁאַל לָמָּה אֵין שְׁלוֹם הַלָּא יִשְׁנֵם הַרְבֵּה יְהוּדִים וְחִבְרוֹת שְׁעוֹסְקִים
בַּחֲזָרָה בְּתַשׁוּבָה, הַתְּרוּץ הוּא:

(א) שֶׁכָּל יְהוּדֵי צְרִיף לַעֲסֹק בְּזֶה וְלֹא רַק בְּמֵה חִבְרוֹת,

(ב) צְרִיכִים לְדַעַת הַתְּכַסִּי מִלְחָמָה אִיף וּבְאִיזָה אַפֵּן, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵת זֶה
בְּאַפֵּן שְׁיִצְלִיחַ, כִּי כְּמוֹ בְּמִלְחָמָה יִשְׁנֵם הַרְבֵּה מִיַּי תְּכַסִּי מִלְחָמָה וַיֵּשׁ גַּם כֵּן
אוֹמוֹמָט שְׁעוֹשֶׂה חֵבֶל בְּאַפֵּן מְהִיר מְאֹד, כְּמוֹ כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת בְּעֵגְזָן הַזֶּה
שֶׁל הַחֲזָרָה הַיְהוּדִים בְּתַשׁוּבָה.

אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה אַבְרָהָם אֲבִינוּ, שֶׁהָיָה מְחֻזָּר אַחֲרֵי
בְּנֵי אָדָם לְהַכְנִיסֵם תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׁכִינָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוֹ
בַּחֲרוֹן וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה שֶׁהָיָה אַבְרָהָם מְגִיר אֲנָשִׁים וְשָׂרָה
מְגִירָת אֵת הַנָּשִׁים.

בֵּא וְרֵאזָה מַה הַרְמַב"ם בּוֹתֵב (הַלְכוֹת עֲבוּדָה זְרָה פָּרָק א' הַלְכָה ג'), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כִּיּוֹן
שֶׁהַכְּבִיר וְאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם אֵת בּוֹרְאוֹ... הַתְּחִיל לַעֲמֹד וּלְקַרְא בְּקוֹל גְּדוֹל לְכָל
הָעוֹלָם, וְלַהּוֹדִיעֵם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵלֹהִים אֶחָד לְכָל הָעוֹלָם וְלוֹ רֵאוּי לַעֲבֹד, וְהָיָה
מְחַלְּף וְקוֹרֵא וּמְקַבֵּץ הָעָם מֵעִיר לְעִיר וּמִמְּמֻלְכָה לְמִמְּמֻלְכָה עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאַרְצֵן
כְּנָעַן וְהוּא קוֹרֵא, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁהָיָה הָעָם
מִתְקַבְּצִין עָלָיו וְשׁוֹאֲלִין לוֹ עַל דְּבָרָיו, הָיָה מוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַעְתּוֹ
עַד שֶׁיִּחְזָרְהוּ לְדַרְוֹ הָאֲמִת, עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו אֲלָפִים וּרְבָבוֹת, וְהֵם אֲנָשִׁי
בֵּית אַבְרָהָם, וְשִׁתַּל בְּלָבָם הָעֵקֶר הַגְּדוֹל הַזֶּה, וְחִבְרָ בּוֹ סְפָרִים, וְהוֹדִיעוּ לְיִצְחָק
כְּנֹ, וַיֵּשֶׁב יִצְחָק מִלְּמַד וּמִזְהִיר, וַיִּצְחָק הוֹדִיעַ לְיַעֲקֹב, וּמְנַהֵג לְלַמֵּד, וַיֵּשֶׁב מִלְּמַד
וּמְחֻזֵּק כָּל הַנְּגָלוֹים עָלָיו, וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ לַמֵּד בְּנֵיו כָּלָם, וְהַבְּדִיל אֶחָד מִמֶּנָּה כְּדֵי
שֶׁלֹּא תִשְׁכַּח הַלְמוּד. וְהָיָה הַדְּבָר הוֹלֵף וּמִתְגַּבֵּר בְּכֵי יַעֲקֹב וּבְנָגְלוֹים עֲלֵיהֶם,
וְנַעֲשִׂית בְּעוֹלָם אִמָּה שֶׁהִיא יוֹדַעַת אֵת ה', עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וּמוֹכָא בְּמִדְרַשׁ וַיִּקְרָא רַבָּה פְּרָשָׁה ה' עַל פְּסוּק שֶׁהַ פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל, מַה
דְּרַבּוֹ שֶׁל שֵׁת, לֹקַח בְּאֶחָד מֵאֵיבָרָיו וְכָלָם מְרַגְּשִׁים, רַצָּה לֵאמֹר שֶׁדְּרַבּוֹ שֶׁל
הַשֵּׁה כָּל הָעֵדֶר מִתְחַבְּרִים בְּיַחַד, וּכְשֶׁאֶחָד לֹקַח בְּרַגְלוֹ וְהִיא עוֹמֶדֶת יַעֲמֶדוּ
כָּלָם, וְכֵן יִשְׂרָאֵל, אִם אֶחָד חוֹטֵא כָּלָם עֲרֵבִים בְּעֵדוֹ.

ואיתא במדרש שמות רבה (פרשה ב, ט), וזה לשונו: אמרו רבותינו, בשתייה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. בין שהגיע לחסית, נזדמנה לו ברכה של מים ועמד הגדי לשותות, בין שהגיע משה אצלו, אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, ענף אתה, הרפיכו על כתפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל. הוי: ומשה היה רועה. עד כאן לשונו.

והחפץ חיים זכר צדיק לברכה במקתבו על דבר מאכל בשר לחילים, האריך בענין הערבות, ובסוף דבריו הביא מה דאיתא במדרש רבה ויקרא, משל לאחד שהיה מהלך בספינה ונטל מקדח וקדח בספינה, אמרו אנשי הספינה מה אתה עושה, אמר להם הלא תהתי אני קודח, אמרו לו, ותלא אתה מציף עלינו את מי הים, אף כאן בעניננו, ישראל אחד הוטיא וכלם נענשים.

עוד פתב שם החפץ חיים, וזה לשונו, ויתכן שלעתיד לבא יתבעו לאחד על חלב ובשר חזיר, ויענה הלא נזהרתי בכשרות כל ימי ולא אכלתי משום חשש סירכא, ויענו לו הלא פלוני אכל והתביעה היא עליך גם כן, שערכת בעדו בעת קבלת התורה. והלא אמרו חכמינו זכרונם לברכה באבל, עני שאין לו מה לאכל מתר לו לעשות מלאכה בצנעא לאחר ג' ימים לאבלותו, אבל אמרו חכמים, תבא מארה לשכניו שהצריכוהו לכך (והינו שהיה להם לסיעו שלא יבא לידי כך). והתם הוא רק אסור דרבנן, והכא הוא חיוב מלקות על כל פניות וכזית, ואסור דאורייתא הוא אפלו על משהו.

עוד פתב שם: אנו אומרים באבינו מלפנו מהח והעבר פשעינו וחמאתינו מנגד עיניך, ואחר כך אנו אומרים אבינו מלפנו מהח ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו, ואיזה שטרי חוב חדשים, אלא הוא שטר חוב של ערבות, עין שם עוד באריכות. וכן פתב הצדיק הקדוש רבי הלל מקולומיע זכותו יגן עלינו בספרו משפיל אל דל.

ובפרשת קריאת שמע (ואתחנן ג, ה) פתיב ואהבת את ה' אלקיך וגו', ופרשו חכמינו זכרונם לברכה (יומא פו, א) שיהא שם שמים מתאהב על ידך (לחברך, רש"י). והוא כמו אוהבו הנאמן של המלך, שמשותקק לאהב את המלך על כל בני המדינה, שיהיו הכל נאמנים בעבודתם למלך באהבה ובכל שלום.

ועין בספר חרדים, תשב"ץ ורמב"ם, שמוכא שם גם כן בפרוש הכתוב ואהבת את ה' אלקיך, שידרש לאחרים דברי פבושין עד שיאהב אותו יתברך על בריותיו ויכניס בלבם אהבתו יתברך. וכמו איש נאמן האוהב את המלך, שהוא משתדל בכל כחו להכניע את האמות האחרות להכניסם תחת ממשלת מלכו.

ובספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת ה' פרק ו' כתב, וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעומה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכיות כל מי שמתקן לאלקים, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ואמר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינגעם ועליהם תבוא ברפת טוב וכולי, עין שם.

והחפץ חיים מסיב:

ולכן, אם לא נשים לב לקרב את אחינו בני ישראל בהנחת תפלין, שמירת שבת טהרת המשפחה וכיוצא בזה, הרי גודאי אשר מטעם ערכות הנה בבוא עת הפקדה יגיע לנו על זה ענש גדול חס ושלום, כאלו אנו בעצמנו לא הנהנו תפלין וחללנו את השבת חס ושלום. ולפי זה, אף האדם השלם יכל להיות אשר לעתיד לבא ידונו אותו על זה שלא הניח תפלין וכולי, וכאשר ישאל בתמיה, מנין לי האפורים הללו וחקף אני מהפשעים האלה, ישיבו לו: האם לא ידעת פי כל ישראל חברים וערבים זה לזה, ואתה עמדת מרחוק ולא ראית להושיעם בהנחת תפלין, שמירת שבת, טהרת המשפחה וכיוצא בזה, ועל כן בא וקבל דינך ביאתה לך.

מה שקרה בישראל לפני 40 שנה קורה עכשו פאן בארגנטינה ובכל העולם פלו.

אין חכם כבעל הנסיון. פשהייתי ילד קטן, בשנת תשי"ד-ט"ו, בשבאו לארצנו הקדושה אגיות מלאות יהודים שומרי תורה ומצוה באמת, ילדים עם פאות וכולי, מאות משפחות ביחד על האגיות "ציון" ו"שלום", והלכו כל הארגונים כמו "עלית הנער", "מזרחי", הקבוצים וארגוני המסיון והשמד למיניהם, שדרךם לחטף ילדי ישראל ולהכניסם לבתי התפלות שלהם, וחטפו את הילדים מאביהם ונתנו לאביהם מתנות יפות וכולי, ואבי זכרנו לברכה

תפס גם בן הרבה ילדים וכך הציל אלפים מילדי ישראל משמד. והיה יכל להציל מאות אלפים ילדים, רק שלא היה לו די ממוזן להחזיק את הילדים במטותה, בפא שלחן וכולי. והלך לכל הרבנים ובתי-הדינים ובקש מהם שיתנו הוראה, שכל משפחה חרדית תכנים לביתה שנים או שלשה ילדים מהעולים. והרבנים אמרו אז, שהיות והאנשים בארץ הקדש אין להם בעת מה לאכל, כי היה אז שנים של רעב ואין די לאכל להילדים שלהם עצמם, על בן אי אפשר לתן הוראה כזאת. ואבי זכרוננו לברכה טען שיקצצו מהאכל של הילדים שלהם קצת, כי הוא שעת השמד רחמנא לצלן כולי.

סוף דבר יצא מפל זה, שהלכו אז לשמד יותר ממיליון ילדי ישראל רחמנא לצלן, ואם היו מצילים אותם אז, היה לנו בעת עוד הרבה מליוני יהודים שוקרי תורה ומצוות בלי גזמא.

ואמרתי פעם לידידי – להבדיל בין חיים לחיים – הגאון הצדיק מווידיסלוב זכר צדיק לברכה, אחר שאמר דרשה הריפה נגד הציונים כולי, שהעבירו מליון ילדי ישראל לשמד – אמרתי לו אז, שאינו נכון, דהן אמת שהם העבירו את הילדים על הדת, אבל אנחנו היהודים החרדים אשמים בזה, ואנו נושאים את כל האחריות על זה. לאף אחד לא היה אכפת אז לקרב את ילדי ישראל הללו. אף אחד לא רצה להכניסם אליו. אני ראיתי כל זה בעיני שלי, והרבה בארץ ישראל יכולים להעיד על זה. ועל זה צריכים אנו לומר "אבל אשמים אנחנו" על אחינו ילדי ישראל הנזכרים לעיל, אשר ראינו צרת נפשם של הורי הילדים הנזכרים לעיל בהתחננם אלינו בדמעות שלישי על זה שאף אחד אינו עוזר להם להציל את ילדיהם ונפשם, ומענו שאם היו יודעים מה שקורה ב"ארץ הקדש", לא היו באים לשם כלל. ושאלו אותי: "הזאת היא ארצנו הקדושה, ארץ ישראל, אשר כל כך זמן השתוקקנו להגיע אליה"?

עוד ספרתי אז להגאון הצדיק מווידיסלוב, אשר כבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מסממר זכותו יגן עלינו היה אצלנו בבית פמה פעמים פשפא לבקר בארץ הקדש, ואבי זכר צדיק לברכה ספר לו, שאפשר להציל אלפי ילדי ישראל, ומה שגחויז הם רק בנינים היכן להשפין את הילדים ולתן להם מזון ולבוש, כי הם ילדים חרדים אמתיים, עם פאות וכולי. ואדוננו מורנו ורבנו מסממר עשה אז אספה עם פמה מהמנהלים שלו, וספר להם מה שאבי זכרוננו לברכה ספר לו, והחליטו לקנות ג' בנינים גדולים (שהיו אז באמצע הבניה, שעלו אז – בשנת תשט"ו – לסך מאה ושבעים אלף דולר, והבטיח

אָדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ זֵכֶר צַדִּיק לְבִרְכָה, שֶׁתִּכְפֹּף בְּשִׁיחֹזֵר לְאַרְצוֹת הַבְּרִית, וְשִׁלַּח הַכֶּסֶף, וְכֵן יוּכְלוּ לְהַצִּיל כְּמֹה אֲלָפִים יְלָדִים. אֲבָל בְּשִׂאדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ מִסִּמְכֹר חוֹזֵר לְאַרְצוֹת הַבְּרִית, הַחֲלִיטָה הַתְּנַהֲלָה פִּי אֵינִי לָהֶם דֵּי כֶסֶף לְנַהֵל אֶת הַמוּסְדוֹת שְׁלָהֶם בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, וְאִיךָ יוֹכִלִים הֵם לְשַׁלַּח כֶּסֶף כְּדֵי לְהַקִּים מוּסְדוֹת חֲדָשִׁים בְּאַרְץ הַקֹּדֶשׁ.

עֲבוֹדַת אֲבֵי זֵכֶר צַדִּיק לְבִרְכָה הִיְתָה, שֶׁהֲלֵךְ בְּעֲצֻמוֹ לְכָל מְקוֹם שֶׁהִגִּיעוּ לְשֵׁם הַיְהוּדִים הָעוֹלָם מֵרומַנְיָה וְהוֹנְגְרִיָה (יְלֵד חֵיפָה), וְדָרַשׁ שָׁם דְּרָשׁוֹת מְלַהֲבוֹת וְקָרַב אוֹתָם וְהַצִּיעַ לְהוֹרִים הַיְכָן לְשַׁלַּח אֶת הַיְלָדִים שְׁלָהֶם, וְחֹזֵק אוֹתָם בְּמִצְוֹת שְׁמִירַת שַׁבָּת, וְהַשִּׁיג עֲבוֹרָם כִּפְסוּי רֹאשׁ, צִיצִית, תְּפִלִּין, מְזוֹזוֹת וְאַרְגָּן עֲבוֹרָם טְהַרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְכוּלֵי.

זְכוּרְנִי הֵיטֵב אִיךָ שֶׁאֲבֵי זֵכֶר צַדִּיק לְבִרְכָה שְׁלַח אוֹתִי בֵּין הַזְּמַנִּים, בְּשִׁהִיְתִי בֶן י"ג שָׁנִים, לִילָךְ מִבֵּית לְבֵית וּלְעוֹרֵר אֶת הַיְהוּדִים לְקִיּוֹם הַמִּצְוֹת וְלִקְרֹאוֹת מִהֵם עוֹשִׂים, וְהָעוֹלָם הָאֵלּוּ בָּכּוּ מִמֶּשׁ לְפָנַי, שֶׁגָּנְבוּ מֵהֶם אֶת יְלָדֵיהֶם וּמְסָרוּ אוֹתָם לְקַבּוּצִים חֲלוֹנִים וְאֵינִי לָהֶם תְּלָמוּד-תּוֹרָה, בֵּית הַמְּדָרֶשׁ וּמְקוֹה וְכוּלֵי.

וְכִמוֹ כֵּן הוּא הַמִּצְבָּב כְּאֵן, בְּאַרְגָּנְטִינָה, שֶׁאֵינִי אִישׁ שֵׁם עַל לֵב עַל זֶה שְׁמֹאֲתִים אֲלֵךְ יְהוּדִים הוֹלְכִים לְטִמְיוֹן וּלְמִסְיוֹן רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְדֵי לְחַכְמָא.

וְאִסְפֵּר לְדַגְמָא, לְפָנַי עֲשָׂרִים שָׁנָה בָּאוּ אֵלַי בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית כְּמֹה מִיְהוּדֵי רוֹסְיָה, וְטַעֲנוּ, שֶׁאֵינִי לָהֶם הַיְכָן לְשַׁלַּח אֶת הַיְלָדִים שְׁלָהֶם, פִּי הִשִּׁיבוֹת שְׁלָנוּ מִבְּקָשִׁים מֵהֶם \$400 לְחֹדֶשׁ עֲבוֹר כָּל יֶלֶד. וְאִמְרַתִּי לָהֶם, שֶׁיִּמְסְרוּ אֶת הַיְלָדִים שְׁלָהֶם לְהַתְחַנֵּךְ בְּמוּסְדוֹת לּוֹבְבִיץ'. וְדַבַּרְתִּי אִזּוֹ עִם כְּמֹה עֲשִׂירִים גְּדוֹלָם, וְשִׂאֲלַתִּי אוֹתָם, לְמָה לֹא בּוֹנִים יְשִׁיבוֹת וּמוּסְדוֹת עֲבוֹר יְלָדֵי רוֹסְיָה שְׁאֲלָפִים וּרְבִיבוֹת מֵהֶם יוֹצֵאִים לֹא-עֲלִינוּ לְתַרְבוֹת רַעָה חֵם וְשְׁלוֹם, וְאִנְחֵנוּ נִצְטָרֵךְ לְתַן עַל זֶה דִּין וְחֶשְׁבוֹן כּוּלֵי. וְהַבְּטִיחוּ לִי לַעֲשׂוֹת דְּבָר, אֲבָל לָעַת עֲתָה לֹא רִאֲיִתִּי שֶׁיַּעֲשׂוּ כְּמוֹ שֶׁצִּרְיָךְ עַל פִּי תּוֹרָה, וְסוֹף סוֹף שֶׁנִּצְטָרֵךְ לְתַן עַל זֶה.

הַיְחִידִים כְּמַעַט שְׁפוֹעֵלִים כְּעֵנִין חֲנוּף יְלָדֵי רוֹסְיָה הֵם חֲסִידֵי לּוֹבְבִיץ'.

בְּאֲמִצֵּעַ אֲמִירַתִּי הַתּוֹרָה, בְּקִשְׁנִי הַמְּאָרֵחַ הַרֵב גּוֹמְנִיק שִׁיחִיהָ לְאַרְךָ יָמִים טוֹבִים אֲרַכֶּם, לְסַפֵּר אֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁהִיָּה לִי עִם - לְהַבְדִּיל בֵּין חַיִּים לְחַיִּים - כְּבוֹד קִדְשַׁת אָדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ מְלוֹבְבִיץ' זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ. וְלִהְיוֹת אֲשֶׁר "כָּל מִה שֶׁכָּעַל הַבֵּית אוֹמֵר לָךְ עֲשֵׂה", לְכֵן הַפְּסַקְתִּי בְּאֲמִצֵּעַ אֲמִירַתִּי הַתּוֹרָה, וּכְפָנַי קָצֵר הַזְּמַן סַפְרַתִּי רַק עֵנִין אֶחָד, כְּדִלְחֵלֵן.

הנה באשר כבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלופביץ' זכותו יגן עלינו יצא בקריאה אודות מבצעי-הקדש בענין תפלין, מזוזה, "בית מלא ספרים" ועוד, ועל ידי פעולותיו הקדושות עשה הרבה בעלי תשובה, נתעוררתי אז מאד מענין בעלי-תשובה, ונזכרתי במה שכתב בעל המאור ושמש בפרשתנו, וזה לשונו: שמעתי מהרב הקדוש האלקי אב בית דין קהלת קדש נשחיו זכר צדיק וקדוש לברכה, כי מפני זה יארע לבעלי תשובה שהזרין לקלוקלן, לפי שאינם נזהרין במאכלות אסורות, ואינם נזהרים לאכל בקדשה, ועל ידי כך הניצוצים המגלגלים בהמאכלים הם מושכים אותם אחרנית, עד כאן לשונו.

ישבתי אז לילה שלם וכתבתי לכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלופביץ' מכתב ארוך (בערך מ"ב עמודים), שהיות וכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו פועל הרבה ועושה הרבה בעלי תשובה ברוך ה', והיות ומובא במאור ושמש הנזכר לעיל שבעלי תשובה חוזרין לקלוקלן על ידי שאינם נזהרים במאכלות אסורות, וכן ידוע המכתב שכתב הרמב"ם לאנשי מדינה אחת (והעתקתי במכתבי לכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלופביץ'), שעל ידי שאכלו מאכלות אסורות נעשו כופרים רחמנא לצלן, שלא האמינו בכיאת הפשיה, וכן הארכתי בגדל מעלת מצות תפלין ומזוזה (עין ספרי מזוזה ישראל בהלכתהי שפן ירבה וכן יפריץ, ספורים נוראים על זה, מה שפיעני ראיתי כולי -

על פן הצעתי לכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלופביץ', שיצא ב"מבצע" חדש, שבעלי-התשובה יאכלו בכשרות. כמובן שלא כתבתי לו פרטים איך ומה לעשות, רק הצעתי שיעשה מבצע בשרות בדרך פלל. גם הצעתי שייסדרו בתיח ללמד שוחטים ובדקים, כי אין אומן בלא בלים, ואם אין שוחטים טובים, אזי אין בשרות. ולדאבוננו אין במעט שוחטים טובים שאפשר לסמוך עליהם פידוע כולי.

עברו כמה שבועות ולא קבלתי תשובה. התקשרתי עם לופביץ' ודברתי בטלפון עם הרב חודקוב ואמרתי לו שכתבתי מכתב ארוך לכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו זכותו יגן עלינו, ושאלתי האם הגיע מכתבי ליעדו.

וענה לי, שאכן מכתבי הגיע והרבי ראה את המכתב. על שאלתי למה לא קבלתי תשובה על מכתבי, ענה לי: התשובה למכתבך קבלת כבר בעתון "אלגמיינר זורנל". על תמיהתי מהי פונתו בזה, ספר לי, שזה עתה יצא כבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלובביץ' במבצע חדש בקשר עם "מבצע פשרות האכילה והשתיה", והוא, שכל מי שמקבל עליו להכשיר את המטבח שלו, הנה לובביץ' תשלם עבורו חצי ממחיר פלים חדשים, שיוכלו לקנות אותם בחצי ממחירים בהנות "G. & SONS". ולאמת דבריו אמר לי, שאני יכול לילך בעצמי לברר בהנות הנזכרת לעיל, אשר אנשים כבר קנו שם פלים בעד עשרות אלפי דולר (אשר מחצית המחיר משלמים מלובביץ'). הלכתי תכף ומיד ודברתי עם בעל הנות הנזכרת לעיל, ואשר לי את כל הנזכר לעיל. ועל הצעת השוחטים אמר לי הרב הודקוב, שאכן בישיבת תומכי תמימים לובביץ' המרפזית, ב"770", מתקים בכל שנה או שנתים פתה של שוחטים כולי.

בעבור זמן מה פתכתי לכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו מלובביץ' עוד מכתב, ותכנו היה, שראיתי שדברי היוצאים מן הלב נכנסו אל לבו כולי, וברוך ה' שרפנו יצא במבצע פשרות הפלים הנזכר לעיל, אך דא עקא, שפאשר מכניסים בכלים חדשים וכשרים, בשר שאינו פשר, אז הפלים נמרפים ביום אחד, והרי אי אפשר לקנות פלים חדשים בכל יום. ולהיות שלדאבוננו היום הרבנים נמכרים בעד בצע פסח פידוע והמכשולות עצומות

הוספות והערות

ובשכבך ובקומך" ועורר אז אדוני אבי מורי ורבי בענין המזונות הקטנות שרפן פסולות, שמכרו אז בארץ הקדש מזונות מןפסות רחמנא לצלן בעד חצי לירה (שאז היה זה לערך 15 סנט), ואמר אז אדוני אבי שהמזונה הזאת אינה שנה פלים וכולי.

והנה פעם געתי ששמשתי את הנזון הנזר, נזכרתי בדברי אדוני אבי מורי ורבי זכר צדיק לברכה, שאם המזונה בשרה יכולים ללכת לבד כולי. רצתי תכף לאפי תניה ובקשתי ממנה מזונה בשביל היהודי הנזון, והסרתי מן המשקוף את המזונה הישנה של הנזון, ומצאתי שם נזר קטן שמדפסות עליו עשרת הדברות, ושמתי במקומה מזונה חדשה בשרה, ולאחר כמה חדשים התחיל הנזון הזה ללכת לבד והיה בא כל יום לבית המדרש, והיה יכול כבר לקום "ובלכתך בדרך".

ג. שהעתיקתי שם ספור בענין מזונה מכבוד קדשת אדוננו מורנו ורבנו זכותו וגו' עלינו בלי שם פעל המעשה, כדי לעורר גם את אלה שאינם ידידי חב"ד, ודי להכימא.

ד. בהיותי בגיל 18 שנה הייתי הולך כמה פעמים (בשעות הצהריים בשנהילדים היו משחקים) לברר אדם זקן בן שבעים שנה שישב במטה הרבה שנים ולא יכל היה ללכת, ונתתי לו לאכל סעודת צהרים. פעם אחת שמעתי מאדוני אבי מורי ורבי זכרוננו לברכה שאמר בדרשה בענין תפלין ומזונה, שמי שיש לו מזונה בשרה נצול מפל פגעי הזמן, והרבה פעמים יכול להיות שרואים אנשים זקנים שהולכים עם מקלות, או שאינם יכולים להלך בגליהם בלל, ואם היה להם מזונות פשרות היו יכולים ללכת ולקום מהמטה לבד, בלי עזר של אנשים, כמו שכתוב בתורה "ובלכתך בדרך

מאד, על כן לדעתי אינן עצה אחרת רק שרפני לובביץ' (שאי אפשר לקנות אותם בכצע כסף) יסדרו שהיטה תחת השגחתם, ובמסירות נפש יכולים לסדר בשרות על צד היותר טוב.

בעבור זמן קצר טלפנו אלי – להבדיל בין חיים לחיים – הגאון הצדיק ר' זלמן שמעון דוורקין זכר צדיק לברכה והרב דב בר ליווי עליו השלום, וסדרו תקף שהיטה וכו', וקראו אותי שאבוא לראות את השחיטה וכו'. ופרסמתי אז, שבזמן שאצל שאר החסידים שחמו 1,200 עופות לשעה על ידי שוחט אחד, הנה בלובביץ' שוחטים רק 300 עופות לשעה (ועין בספרי אכילת בשר הלכה למעשה).

והנה הבאנו לעיל ממדרש (שמות רבה), וזה לשונו: משה לא בהנו הקדוש ברוך הוא אלא בצאן כולי, אמר הקדוש ברוך הוא יש לך רחמים לנהג צאנו של בשר ודם כף, חייך אתה תרעה צאני ישראל, עד כאן לשונו. וכמו:ן אפשר לומר על הרב גומניק, דלהיות שהוא מקדיש את זמנו לקרב צאן קדשים של הקדוש ברוך הוא, ובפרט ילדי ישראל הנדחים כולי, "שה פזורה ישראל", לכן ראוי הוא לאותה אצטלא של עשירות במציאת זהב ואבנים טובות ומרגליות, כדי שיוכל לנצל עוד ועוד את כספו וזהבו כדי להציל ולקרב עוד אלפים ורבבות מישראל לאבינו שבשמים, ולהקים עליה של תורה, ולעזר לכל אחד ואחד". וכל זה מפני שיש לו אהבת ישראל לכל אחד ואחד מישראל, וידוע דג' האהבות (אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל) חד הן, ומי שיש לו אהבת ישראל יש לו גם אהבת ה'.

עבודת אבי זכר צדיק לברכה היתה, שהלך בעצמו לכל מקום שהגיעו לשם היהודים העולים מרומניה והונגריה (ליד חיפה), ודרש שם דרשות מלהיבות וקרב אותם והציע להורים היכן לשלח את הילדים שלהם, וחזק אותם במצות שמירת שבת, והשיג עבורם כסוי ראש, ציצית, תפלין, מזוזות וארזן עבורם מהרת המשפחה וכו'.

וכורני היטב איך שאבי זכר צדיק לברכה שלח אותי בין הזמנים, בשתייתי בן י"א שנים, לילך מבית לבית ולעורר את היהודים לקיום המצות ולראות מה הם עושים, והעולים האלו בכו מפני לפני, שגנבו מהם את

ז. עין שער הפסקים להארצות"ל פרשת תצוה על הפסוק ובהעלת אהרן.

י. ראה זהר הקדוש פרשת ויצא (דף קכ"א), פרשת ויקהל (דף קכ"ה) ועין בכראשית רבה פרשה ט"ז.

ילדיהם ומסרו אותם לקבוצים חלונניים ואין להם תלמוד-תורה, בית המדרש ומקנה וכו'.

אבא שלי זכר צדיק לברכה היה יכול להציל לכל הפחות 10,000 ילדים, נעשה חשבון: הוא הציל מאות ילדים, אחד מהילדים זכה יש לו 11 ילדים, ואחרי 60 שנה יש לו 125 צאצאים, אם כל עשרת אלפים היו נצלים היו 40,000 ילדים, היו 1,250,000 מליון ורבע יהודים. ואם היה מציל 40,000 ילדים, היו 5,000,000 המשה מליון יהודים שומרי תורה ומצוות. מה שעם ישראל הפסיד פי הקבוצים קלקלו אותם שלא יביאו בכלל ילדים, או שמתחתנים עם גוים רחמנא לצלן, ואם היו מצילים 100,000 מאה אלף ילדים, 12,500,000 שנים עשר וחצי מליון יהודים בכלל לא היית שאלה של ערבים. ואם נניח רק חצי מזה גם מגיעים לששה מליון ורבע יהודים קדושים ומהורים שהיו יכולים להאיר את העולם.

עכשו נעשה חשבון עם ראשי הישיבות:

חשבוננו של עולם!

שאלה: כמה יהודים הרג היטלר ומה שמו? תשובה 7-6 מליון יהודים והוא עבר ובטל מן העולם.

שאלה: כמה יהודים הרג ראש הישיבה?

תשובה!!! צריכים לראות אם הפחורים מתחתנים כמו שכתוב בן שמונה עשרה לחפה, או לכל הפחות להתחיל לחפש שידוך, והאם מישחו שם על לב את דברי הגמרא שצריך להתאמץ שלא לעבר את גיל 20 או שלא אכפת להם בכלל והעקר שתהיה לו ישיבה גדולה עם הרבה בחורים, ומי שרוצה להתחתן ולקום דברי חכמינו זכרונם לברכה הקדושים, מאימים עליו שיוזרקו אותו מהישיבה, וצריך ללכת לישיבה אחרת. וכמה בחורים אין להם את האמץ לעשות זאת, ואם היו מתחתנים מקדם כמה ילדים היו להם, ואת כל זה מאבדים רחמנא לצלן, וכמה מהורים משתנגעים ונמצאים בסכנה, האם זוהי דרכה של תורה???

צדיק אחד עשה חשבון, לראש ישיבה של 500 בחורים שפבר ראש ישיבה 50 שנה, ויש לו לכל הפחות 24,000 תלמידים, צא וחשב אם כל בחור היה מתחתן בן 18 אז לכל בחור היו כבר 7 ילדים כפול $24,000 = 168,000$

יְלָדִים, שְׁגָם הֵם הָיוּ יְכוּלִים לְהַכִּיָּא כֹּל אֶחָד 7 יְלָדִים כְּפוּל 168.000 סָךְ הַכֹּל
הַנֶּעֱנֶה 1,176,000 כְּפוּל 7 = 8,232,000 וּמְנוּנו לְוֹמְדִים רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת אֲחֵרִים
וְנִזְצָרַת תַּחֲרוֹת לְמִי שֵׁישׁ יוֹתֵר בַּחֲוָרִים זְקֵנִים, אִז רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הַזֶּה לֹא
אֵת הָאֲחֵרִיּוֹת עַל כֹּל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שְׁלוֹמְדִים כְּמוֹנוּ!!!

עֲבָשׁוּ תַעֲשׂוּ הַשְּׁבוֹן עַל רֹאשׁ יְשִׁיבָה שֶׁל 1000 בַּחֲוָרִים = 16,464,000 -
וְכֵן תַּחֲשִׁיב הַלְּאָה: 3000 בַּחֲוָרִים 5000 בַּחֲוָרִים!!!

בּוֹאוּ נַעֲשֶׂה הַשְּׁבוֹן: יֵשׁ לָנוּ 60,000 אֲלָף בַּחֲוָרִים בְּשִׁלְשָׁה דוֹרוֹת, אִם לְכֹל
אֶחָד יֵשׁ 7 יְלָדִים, בְּשִׁשִּׁים שָׁנָה, מִוְּיַעִים 20,580,000. עֲשָׂרִים מִלְּיוֹן הַמִּישׁ
מֵאוֹת שְׁמוֹנִים אֲלָף, אֵיפֹה הָרֹאשׁ שְׁלָנוּ?

כִּמְהָ יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל הֵם הָרְגוּ בַתּוֹךְ 50 שָׁנָה???

וְכֹלֵם שׁוֹתְקִים עַל כֵּן, וְאִין פּוֹצֵה פֶּה וּמִצְפָּצֵף!!!

אֲנִי מֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁוֹאֵת הַתּוֹרָה לֹא תִהְיֶה מִחֻלְפָּת!!!

הֵאֵם אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁהָיָה תֵרֶם בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹא יִגְוֵרוּ רִנְקִים מֵעַל גֵּיל 20
שָׁנָה?

בְּמִקּוֹם שֵׁינְקִימוּ אֵת רִצּוֹן ה' וַיִּתְחַתְּנוּ מִקֶּדֶם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה וְאִז יִפְרוּ
וַיִּרְבוּ וַיִּשׂוּם אֲמָה וְלִשׁוֹן לֹא יוֹכְלוּ לָנוּ. בְּמִקּוֹם זֶה מְבֻזְבְּזִים אֵת הַזְּמַן, וּמוֹנְעִים
אֵת בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, כִּי כְּתוּב בַּחֲכִימוֹת זְכוּרָנָם לְבָרְכָה יְבָמוֹת (כ.ב.) דְּאָמַר רַב
אִפִּי אִין בֶּן דְּדוּד בָּא עַד שֵׁיכְלוּ כֹּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף שְׁנֵאמַר כִּי רוּחַ מְלַפְנֵי יַעֲמֹוּף
וְגו', עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוּ.

וְאֵלוּ הֵם נְשָׁמוֹת הַדְּשׁוֹת שְׁעֵתִידִים לְהֵיוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוּף אִין
כֵּן דְּדוּד בָּא עַד שֵׁיכְלוּ כֹּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף

וּבְזוּהַר בְּרֵאשִׁית (כח.) כְּאוֹתוֹ זְמַן יִזְכוּ יִשְׂרָאֵל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַת זִגְגוּ,
וְזֵהוּ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל לו') וְנִתְתִּי לְכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתָן בְּקִרְבְּכֶם, וְכְתוּב
(יואל ג') וְנִבְאֹו בְּנִיכֶם וּבְנִתֵיכֶם וְגו', וְאֵלוּ הֵם נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שְׁעֵתִידִים לְהֵיוֹת
עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוּף אִין כֵּן דְּדוּד בָּא עַד שֵׁיכְלוּ כֹּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף, וְאִז
הַחֲדָשׁוֹת יְבֹאוּ.

כְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבְרוּ עֲרַב רַב מִהָעוֹלָם, וְנֵאמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁעָה, כֹּל אֶחָד
כְּבַת זִגְגוּ, וַיְהִי שְׁנֵיחֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׂשׂוּ. שְׁתַּעֲבַר עֲרוּהָ

מהעולם, שאֵלֶּה הם שְׁגָרְמוּ גְלוּת, עַרְב רַב וְדַאי.

❖ וַיֵּשׁ עַרְב רַב שֶׁל שְׂדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֵּל מְעַרְבָּבִים בְּיִשְׂרָאֵל

וּבְזוּהַר בְּרֵאשִׁית (כט.) וְהָרִי כְּמָה הם עַרְב רַב רְעִים בְּהִמּוֹת וְחַיּוֹת, אֲבָל יֵשׁ עַרְב רַב מִצַּד שֶׁל הַנְּחָשׁ, וַיֵּשׁ עַרְב רַב מִצַּד שֶׁל אַמּוֹת עִבּוּ"ם שְׂדוּמִים לְחַיּוֹת וּבְהִמּוֹת הַשָּׂדֶה, וַיֵּשׁ עַרְב רַב מִצַּד שֶׁל מוֹזִיקִים, שֶׁנִּשְׁמָתָם שֶׁל רְשָׁעִים הם מוֹזִיקִים שֶׁל הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וַיֵּשׁ עַרְב רַב שֶׁל שְׂדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֵּל מְעַרְבָּבִים בְּיִשְׂרָאֵל, וְאִין בְּכֵלָם מְקַלֵּל פְּעֻמְלָק, שֶׁהוּא נָחַשׁ רַע אֵל אַחֵר. הוּא גִלּוּי לְכָל הָעֲרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבֵת זוּגוּ סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה, וְהַכֵּל סְמוּא"ל. וַיֵּשׁ סְמוּא"ל וַיֵּשׁ סְמוּא"ל, וְלֹא הַכֵּל שְׁוִים. אֲבָל אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנְּחָשׁ הוּא מְקַלֵּל עַל הַכֵּל. וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֵל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה. כַּאֲן רְמוֹ לוֹ שְׁעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִכְפּוֹת בּוֹ אֵיכָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (אֵיּוֹב א) אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָד. אִי"י כ"ה. וְלַעֲתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַעַר כָּל הַמִּינִים הָרָעִים מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִזְ שָׁב הַכֵּל לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.

❖ הָעַרְב רַב רְצוֹ לְפָגַם לְהַפְרִיד מִ"י מֵאֵלֶּה

כְּסִפְרָ לְקוּמֵי תוֹרָה (לְהַאֲרִידֵל) יִשְׁעִיהָ (אֵוֹת ס): כּוֹי אֵלֶּה כְּעַב תְּעוּפִינָה, כְּפִסּוּק זֶה נִרְמָז אִמֵּן יִהְיֶה שְׁמֵהּ רַבָּה, רְצָה לֹאמַר, שְׁשֵׁם י"ה נַעֲשֶׂה מִ"י, יִפְ"ה נַעֲשֶׂה נִי, וּבְחִינַת הוּאֹו שֶׁל הַשֵּׁם נַעֲשֶׂה אֵלֶּה, כִּי ו' פְּעֻמִּים ו' גִּימַטְרִיָּה אֵלֶּה, וְזֶה שְׁכַתּוֹב אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל כִּי כָּל בְּחִינַת וְאֵלֶּה שֶׁהוּא גִימַטְרִיָּה ו' פְּעֻמִּים ו' דו"ק] הוּא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הוֹעֵר אֲנָפִין, וְהָעַרְב רַב רְצוֹ לְפָגַם לְהַפְרִיד מִ"י מֵאֵלֶּה, שֶׁהִיא הַבְּחִינָה הַנּוֹפֶרֶת לְעִיל, וּכְשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ י"ה נִשְׁאָר אֵלֶם, וְלָזֶה נִקְרָא שֵׁם י"ה שְׁמוֹ הַגְּדוֹל כִּי הוּא בְּחִינַת נוֹן שְׁעָרֵי בֵּינָה, וְזֶה שְׁכַתּוֹב, סְלוֹ לְרַכֵּב בְּעַרְבוֹת בְּיָה שְׁמוֹ, כִּי עַרְבוֹת נִצַּח הוּד בַּה עַד הוּד אֶתְפִּשְׁטָה, וְהֵם נ' שְׁעָרֵי בֵּינָה הַנּוֹפֶרֶים לְעִיל, וְזֶה שְׁכַתּוֹב סְלוֹ לְרַכֵּב עַרְבוֹת כּוֹי הוּא יוֹד הִי שְׁמוֹ.

❖ אִם יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה אִפְשָׁר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה שִׁילּוֹדוֹ שֶׁשָּׂה בְּכָרֶס אֶחָד

הַקָּמֶן יִהְיֶה לְאֵלֶּף וְהַצֵּעִיר לְגוֹי עֲצוּם הִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה אִין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שִׁיְכַלּוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף וּפְרָשׁוּ נְשָׁמוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּגוֹף כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה עַל פְּסוּק, אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיַסְדֵי אֶרֶץ, מִלְּמַד שֶׁכָּל

הנשמות הנה תולין בנשמת אדם הראשון, והנה אם יזכו ישראל יהיה אפשר שהקדוש ברוך הוא יעשה שילדו ששה בכרם אחד, ואז אפשר להחישנה, ויהיה נקרא בעתה, שהרי נשלמו כל הנשמות שבגוף, וזה שכתוב, תקמן יהיה לאלה, ואחר כך, בעתה אחישנה, כי כבר נשלמו כל הנשמות שבגוף ואחישנה שהקמן יהיה לאלה, עד כאן לשונו.

❖ פי על ידה נחתם באדם ג' אותיות שד"י

בספר עין הדעת טוב פרשת בהקותי, וזה לשונו: כי זכות קדשת... בפסוק ונתתי גשמיכם בעתם לסבתו ישיג לכם דיש את בציר וכולי וזה במה שנודע פי שם שדי התום באדם שי"ן בהטם דל"ת בזרוע כפופה יו"ד באות ברית קדש... פי אז נאמר שם שד"י ואם לא נמצא חסר אות יו"ד ונשאך שד שהוא ענין השחתת הזרע שנוגדים משם שדים ומזיקים פנודע... אשר נמשלת ליו"ד פי על ידה נחתם באדם ג' אותיות שד"י כנזכר לעיל ונמצא פי המשיחית זרעו נקרא ש"ד לפעם הנזכר לעיל. ולפי שאין אדם בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואין להם תקנה כי אם על ידי הגלגול פנודע, וסוד הגלגול הוא בג' פעמים בסוד פעמים שלש עם גבר ואם בג' פעמים אינו נתקן, אין לו עוד תקנה כלל, ועליו נאמר ועל ארבעה לא אשיבנו. ואמנם בהיות... בקדשה יהיו הבנים קדושים, וכלם יתקנו בג' גלגולים ולא יאבדו חס ושלום, וזה אשר הכתיחם עתה ואכלתם ישן נושן כי החדש גלגול ראשון והישן גלגול שני והנושן שלישי, ולכן הזכרו ג' גלגולים אלו כאן אחר והפרתי אתכם וכולי שהוא ברפת הבנים והכתיחם שלא יאבדו נשמותיהן חס ושלום מפני הטאיהם כמו שכתוב, והקימתי את בריתי אתכם והודיעם איך יהיה זה, יאמר שהוא על ידי הגלגולים, ואכלתם ישן וכולי, פנודע פי לולא הגלגול רב הנשמות היו אובדות חס ושלום, וכיון שיתקנו כל הנשמות שבגוף, אז יבא המשיח כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, ואז יהיו נשמות חדשות בעולם, כנזכר בספר הזהר פרשת פקודי, וזה שכתוב, וישן מפני חדש תוציאוי פי הנשמות הישנות יצאו בעולם קדם ביאות החדשות כנזכר לעיל, וכיון שבג, יבא המשיח ויבנה בית המקדש, ונתתי משכני וכולי, ומאז ואילך לא תגעל עוד נפשי אתכם, כמו במקדש א' וב', ותמיד אתהלה בתוכם, ואני אהיה לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, עד כאן לשונו.

וכן יהיה אז, סוף הגאולה בשבועות
בספר שערי הלשם (חלק א' סימן כ' מעניני שבת מועד וחדש - תוספת שבת, אות יב) וזה
 לשוננו: והנה כל זה הוא יסוד ושרש לתקון העתיד, וכמו שאמר רבי יהושע.
 ראש השנה (דף י"א), בניסן נגאלו בניסן עתידין לגאול, כי התחלת הגאולה יהיה
 בניסן, ויתחיל אז תקון הזער ונוקביה ושלמותם, וימשך עד חג השבועות,
 שאז ישלם כל שלמות הזער ונוקביה, וכן יהיה אז סוף הגאולה בשבועות.
 כמו שכתב הגר"א בתקונים (דף ס"ב עמוד ג', דבור המתחיל, ובסבות). עין שם כל הענין
 בתקונים בארבה.

❖ אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף

והנה על זה הוא כל מצות הקרבת העומר וספירת העומר ושתיה הלחם
 לתקן את בנין הזער ונוקביה ושלמותם, לעת תקון העתיד. ונעשה כל זה
 עתה לאט לאט בכל שנה ושנה עד שישלם בזמן ביאת המשיח, והוא על פי
 מה שאמרנו בכמה מקומות מדברינו, כי כל הדורות בלם הם קומת פרוץ
 אחד כללי הנמשך ונשלם בביאת המשיח, ובסוד מה שאמרנו, יבמות (ס"ב).
 אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, וכל דור ודור הוא פרט אחד
 מהקומה הכללי, והוא נעשה ונתקן במשך זמנו על ידי התורה והמצוה
 והמאורות שבכל עת עד שישלם בלו בעת קץ הימיו, עד כאן לשוננו.

באו השבון: כמה יהודים הפסדנו בארץ ישראל, מפני שלא קרבנו אותם?
 סך הכל עלו 1,400,000 יהודים לארץ ישראל.

ערב מלחמת העצמאות האכלוסיה היהודית מנתה כ 650 אלף איש
 והאכלוסיה הערבית יותר ממליון.

במהלך המלחמה ברחו וגרשו יותר מ 700,000 ערבים למדינות ערב
 ולשטחי הגדה המערבית ועזה.

אחרי מלחמת העצמאות, בתוך גבולות הקו הירוק נותרו כ 160,000
 תושבים ערבים. הם הפכו מרב למיעוט.

האכלוסיה היהודית חוותה גדול מרשים, בסוף שנות ה 50 היא מגיעה לכ
 2,000,000 בשל עליה המונית מתקף "חוק השבות".

העליה המונית: עד שנות ה- 60 קולטת מדינת ישראל יותר ממליון
 עולים חדשים שהגיעו מעשרות ארצות ותרבויות, בעלי שפות שונות,
 מנהגים מגוונים ודפוסי חיים שונים.

מטרת הקליטה, לתת "מקלט בטוח" ליהודי העולם, לבסס את המדינה במדינת העם היהודי, מדינה דמוקרטית עם רב יהודי מוצק.

לפני מלחמת העולם ה' 2, יהודי ארופה נתפסו על ידי התנועה הציונית כ־ 90% מכלל יהדות התפוצות וכמקור עקרי לבסוס הבית היהודי. אך בשקמה המדינה המציאות השתנתה, רב יהודי ארופה נרצחו בשואה, חלקם חיו תחת שלטון קומוניסטי ולא הורשו להגר. כך שמו"שארית הפלטה". עלו כ־ 300,000 יהודים. לקראת מחצית שנות ה' 50 הגיעו עולים מרומניה, פולין והונגריה וכן יהודים מארצות האיסלאם (טבלת אומדן עליה בעמ' 199)

ספטמבר 1950, "על בנפי נשרים": בעליה זו עולים כ־ 50,000 יהודי תימן לאחר רצח השליט שנחשב למגן היהודים נשקפה סכנה לחייהם.

1950-1951 "מבצע עזרא ונחמיה": עולים כ־ 125,000 יהודי עירק מבצע הצלה.

העליה ממדינות צפון אפריקה: לוב ומרוקו זו נחשבת לעלית הצלה יהודי ארצות אלו סבלו מפרעות בעקבות החכרזה על הקמתה של מדינת ישראל. עד סוף שנות ה' 60 עלו יותר מ־ 1,400,000 עולים.

בשנים 1948-1952 עלו לישראל כ־ 330 אלף עולים מאירופה, ובהם נצולי שואה ממוחנות העקורים בגרמניה ובאוסטריה, ומעפילים שהשתחררו ממוחנות הפעצר בקפריסין, פולין יהודי בולגריה ומרבית יהודי יוגוסלביה.

כך הבל עלו 1,400,000 יהודים לארץ ישראל.

באו השבון: אם היו מקרבים את כל העולים כמו שצריך עם אהבת ישראל, נעשה השבון אם כל אחד יש לו רק 5 ילדים יוצא בשלשה דורות 175,000,000 מאה שבעים ותמשה מליון, איפה הם? מי אשם על זה?

הפתרון שילמדו זחר הקדוש ואז יקבלו יראת שמים טהורה וידעו ויבינו איפה הם חיים? ואז יזכו לעשות תשובה אמיתית מאתכה, ויזכו לגאול את הימים אשר עברו בחשך, ולגאול את הניצוצות הקדושות, לזכות לזכא לציון גואל

בספר שער הפסוקים להאריז"ל ספר ישעיה, (סימן נ"ט) כתוב:

ובא לציון גואל גו': אמרו רבותנו זכרונם לברכה אין בן דוד בא, שהוא

הגואל, עד שייכלו להתקן כל הנשמות שבגוף. ולכן ראשי תבות, גואל וילשבי פשע, הוא גוף, לרמוז, כי לא יבא בציון הגואל, עד שייכלו כל הנשמות שבגוף, ויתקנו, ויהיו שבי פשע.

הנהה אמר שמואל, נראה לענית דעתי, כי שבי פשע, ירמוז, להתחזיר ולצרף האותיות מפשע, הגורם לחסרון השפע מן העולם, לאותיות שפע.

גם ראשי תבות 'ביעקב נאם יהוה' ו'אני הוא בניו', לרמוז, כי הנה האדם המוציא שכבת זרע לבטלה, מוסר טפות זרעו שהם בניו, אל הקלפות החיצונים פנוע. וכאשר האדם שהוא חוזר בתשובה שלמה, אז חוזרות הנשמות ההם, אל אוצר הקדשה, הנקרא גוף. וכל זמן שאינם חוזרות, המשיח מתעכב. וזה שאמר הכתוב, ובא לציון גואל, כאשר ישובו מן הפשע, שהוא טפת זרע לבטלה שהם בניו, ויחזירו אל הגוף הנזכר, עד כאן לשונו.

הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום גוי: הנה אין בן דוד בא, עד שייכלו כל הנשמות שבגוף, כמו שאמרנו לעיל בפסוק "ובא לציון גואל". גם נודע, כי אם ישראל ישובו בתשובה, יבא מיד הגואל, כמו שאמר הכתוב, היום אם בקלו תשמעו (תהלים צ"ד, ו) ואם אין בן דוד בא עד שייכלו כל הנשמות, איך יתקיים זה וזה? לזה אמר הכתוב, הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום, ויולידו נשמות לאין מספר, ויכלו לצאת כל הנשמות, כיון שישבו בתשובה, כנזכר בפסוק שלפניו, שהוא, ועמו פלם צדיקים, והרי נתקינו שתייהם וכולי. ונמצא כי הגאולה באה בעתה, לפי שכבר יצאו כל הנשמות. והוא אחישנה, כי על ידי התשובה, אקדים זמן הגאולה, ואעשה גם גדול פדה, שהקטן יהיה לאלף, והרי הוא בעתה ואחישנה, עד כאן לשונו.

עוד אפשר לרמוז, הקטן יהיה לאלף, שאם יתחנן בעודו צעיר, יהיה לגוי עצום, ויזרו את ביאת המשיח, ואם יחשב שעדין קטן הוא בתורה, על זה מבטיחו הנביא שהקטן יהיה לאלף, מלשון אאלף בינה, [כלומר אלמד בינה] שלא רק שיזכה ללמד אלא גם יזכה ללמד לאחרים, ויהיה גדול בתורה בזכות למודו בטורה.

תהלים פ"ק נא (פסוק טו) "אלמדה פשעים דרכיה ותפאים אליה ישובו". ובתרגום יונתן בן עוזיאל, פ"ק: אאלף למודיא ארתהך ותיביא קדמך יתבוון, כלומר שעל ידי שמחזיר יהודים בתשובה מתקן את כל הטאיו, ולכן כל יהודי צריך לזרו את קרוביו שכניו וחבריו, שילמדו זהר הקדוש, ויזכו

לתקן הכל באתהבה.

❖ החפץ חיים היה שואל: מדוע לא לומדים זהר הקדוש בישיבות?

"הלמוד בזהר הקדוש מביא יראת שמים! "אמר רבנו. והיה מתפלא ואומר "מדוע לא הכניסו את למוד הזהר הקדוש בישיבות? הרי זה התיכת מוסר!" (מפי השמועה).

ומספר שפגש את הגאון הרש"ב זכר צדיק לברכה והתפלא על שפשוט אצלם שאין מנלחים הזקן בישיבתו, ואמר לו הרש"ב זאת מפני שלומדים פנימיות התורה בישיבה, וזה נותן יראת שמים. ואמר לו החפץ חיים זכותו יגן עלינו אמן "נו, אז צריך להכניס את למוד פנימיות התורה בישיבות!"

❖ ספרי החפץ חיים מלאים מהזהר הקדוש

דרבו לצטט מאות פעמים את הזהר הקדוש בספריו (במשנה ברורה, שמירת הלשון וכו'), ואף מביא מן ספרי המקובלים. ספריו מלאים וגדושים מן הקצה אל הקצה מספר הזהר הקדוש, ובהקדמת ספרו "לקוטי הלכות" אומר לעין בזהר הקדוש.

❖ כל יהודי צריך לפעל להציל את ישראל בכל דרך וצורה שיכל

אמר: אמרו חכמינו זכרונם לברכה כל ישראל ערכים זה לזה! כל אחד ואחד מחיב לפעל למען הצלת עם ישראל בכל תחום אפשרי.

הוראת החפץ חיים זכותו יגן עלינו אמן: יש ללמד זהר בכל יום לקרב את הגאולה

"ובמיוחד" אמר "יש ללמד בכל יום חצי שעה זהר הקדוש בכדי לקרב הגאולה". (מפי השמועה).

כל תלמידי הישיבות הליטאיות – הם תלמידי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זכותו יגן עלינו, שהוא תלמידו המובהק של אדונינו הגר"א, ובכתבי תלמידיהם המובהקים שרשמו בשמם והצדיק הקדוש רבי יוסף וונדל מסלנט זכותו יגן עלינו, רבו של רבי ישראל מסלנט זכותו יגן עלינו) כתוב הוראה מהגר"א: ללמד זהר בכל יום! וכן ספרו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין "נפש החיים" מלא מזהר הקדוש – למען יעסקו

בו כל בני הישיבות - ושב ורפא להם! - נשמע בקולו ונעשה רצונו. רק להקדיש למוד זהר הקדוש בכל יום - לגאלת השכינה הקדושה. - עין במאמר "אמונה ודעת" לבעל הפלם - דכאשר ישראל עסקין בפנימיות התורה, כמילא משפלים כל האמות!

זכרו הגאולה בפתח! מחכים לכל יהודי שילמד זהר הקדוש

וכן הפעשה מאחד שבא אצל הקדוש המקבל רבי מרדכי שרעבי זכותו וגז עלינו ואמר לו שאין לו חשק כלל ללמוד, והורה לו שיגרם הרבה זהר, וסופו שנעשה חכם גדול ובעל רוח הקדש.

כל אחד מחייב לפרסם העלון הזה כי "כל ישראל ערבים זה לזה" ויחלק את העלון בבית מדרשו, בעירו ובכל העולם!!! - מה פסק משה רבנו עליו השלום? - מי הם החולקים נגד משה רבנו עליו השלום? - מי הם המעכבים את הגאולה?

מי חיב על כל האמונות של כלל ישראל? - מי אשם על כל האלמונות והיתומים בשנים האלו? - איך יכולים לתקן את זה? - האם כל אחד יכול לתקן את זה?

כל אחד שיעשה לכבוד שמים לאקמא שכינתא מעפרא וילמד זהר הקדוש לכל הפחות דקה ביום, יתחבר עם רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום שייכל להגן על כל העולם פלו והבטיח שיעשה בו, וכן הבטיח אליהו הנביא שבלימוד ספר הזהר תבא הגאולה ברחמים, וכך יזכה להנצל מפצצת אטום, ומפולחמת גזגז ומגזגז, ויזכה לסבת הרשב"י תבת נח מגן הוא לכל החסים בו.

כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה, ומצוה שאין לה רודפים רדף אהריה לעשותה, שהמצוה מקטררת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מפל וכולי. (ספר חסידים אות ק"ח)

❖ תורת הרשב"י מאיר עד סוף הדורות

אתה יודע מה? גם אם לא שמעו לך, אבל אתה השתדלת לעורר שילמדו זהר הקדוש דקה ביום, גם תקבל את אותו שכר, ולא עוד, אלא שכל העוונות שלך ימחקו ופדברי מורנו רבי חיים ויטל שער הגלגלים, הגר"א משלי, ואהב ישראל פרשת קרח, נו! יש עוד מה לחשוב? האם תשוב בחבוק ידיים? הרי נהיית העשיר הכי גדול בעולם במצות מולטי זליונר!!! הרי אתה צריך לשיר ולרקד כל היום וכל הלילה כמו

בְּשִׁמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה, שְׁלֹא יִשְׁנֶה כָּל הַשָּׁבוּעַ מֵרַב שְׂמִיחָה (סִפְּה דָף נֵא ע"ב):
תְּנוּ רַבְּנָן מִי שְׁלֹא רָאָה שְׂמִיחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה לֹא רָאָה שְׂמִיחָה מִיָּמָיו.

הָרִי בְּוִדְאֵי תַתְּעוֹרֵר וְתַקַּח אֶת עֲצָמָךְ בְּיָדִים, כִּי אִין לָךְ עֲצָה טוֹבָה
מִזֶּה לְהִצְלִיחַ בַּחַיִּים, רַק אַל תִּשְׁכַּח שְׂצָרִיךְ לְכוּן עַל הַכֹּל, וְלִבְקָשׁ לְמַעֲנֵךְ
אֱלֹקִים חַיִּים, כְּלוֹמֵר, שְׁכַּל הַטּוֹבוֹת שְׂאֵתָה צָרִיךְ, זֶה לְכַבּוֹד הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה,
כְּדִי שְׂתוּכַל לְעַבֵּד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, וְתַתְּפַלֵּל לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמַיִם, לְפָדוּת אֶת
הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, וְלִגְאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, וְאִז תִּקְבַּל תְּפִלָּתְךָ בְּרָצוֹן וּבְאַהֲבָה.

עֲכָשׁוּ בְּוִדְאֵי תַשְׁלַח כָּל אִשָּׁה אֶת בְּעָלָהּ וּתְדַרְבֵּן אֶת בְּנֵיהָ. וְהִיא עֲצָמָה,
תְּנַצֵּל יָמִים וְשָׁבָתוֹת אֵלָיו, לְלָמוּד זוּהַר הַקְּדוּשׁ וְאַמִּירַת פְּתַח אֱלִיהֵו, וְאַמִּירַת
תִּיקוּנֵי זוּהַר וְאַדְרָא רַבָּא וְזוּטָא, שְׁהָרִי פֶסֶק הַרְמַב"ם, שְׂאִשָּׁה שְׁלֵמָדָה תוֹרָה
יֵשׁ לָהּ שֶׁכֶר, וְכִמוֹ שְׁכַתָּב הַכֵּן אִישׁ חַי שְׂאִשָּׁה גַם תְּגַיד פְּתַח אֱלִיהֵו. וְהַעִיד
עַל זְקֻנָתוֹ שְׁהֵיְתָה לוֹמְדַת זוּהַר וְח"י פְּרָקִי מִשְׁנֵיּוֹת. [עֲכָשׁוּ מְבִינִים אִיךְ זְכִינוּ
ל'כֵּן אִישׁ חַי הַקְּדוּשׁ].

(בַּמִּדְבָּר פָּרַק לֵב יוֹ- יח) "וְאַנְחֵנוּ נַחֲלִץ חַשִּׁים לְפָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר
אִם הִבִּיאֵנָם אֶל מְקוֹמָם... לֹא נָשׁוּב אֶל בְּתִינּוּ עַד הַתְּנַחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
נַחֲלָתוֹ". כְּמוֹ שְׁהִרְעִיא מְהִימָנָא [מִשָּׁה רַבְּנָן] מִצְוָה אוֹתָנוּ לְלָמוּד זוּהַר הַקְּדוּשׁ
דְּוִוְקָא, שְׁתוֹרַת הַרְשָׁב"י מְאִיר עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת, וְצָרִיךְ לְלָמוּד וְלֹא לְתַת מְנוּחָה
לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁיִגְאֻלָּנוּ (זוּהַר פְּנָחָם רִיט). כּוֹלְנוּ לְשַׁעוּרֵי תוֹרָה !!!
כּוֹלְנוּ חֲפִצֵי חַיִּים!!! כּוֹלְנוּ לוֹמְדִים זוּהַר הַקְּדוּשׁ!!!

תוֹרָתוֹ מְגֻן לָנוּ, הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ, הוּא יַמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוּ, אֲדוּנָנוּ בַּר
יִוְחָאֵי.

?Why you love every Jew and why every Jew is important to you

שְׂאֵלָה: לָמָּה אַתָּה אוֹהֵב כָּל יְהוּדֵי וְלָמָּה כָּל יְהוּדֵי חָשׁוּב לָךְ?

תַּשׁוּבָה: הִנֵּה אִיתָא בְּמַסְכַּת סְנֵהֲדָרִין (דָף צ"ט עמוד ב'): אָמַר רִישׁ לְקִישׁ כָּל
הַמְּלָמֵד אֶת בֶּן חֲבָרוֹ תוֹרָה מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלֹו עֲשָׂאוּ, שְׂנֵאָמַר (לָךְ לָךְ יב,
ה) וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרִן (דְּמַתְרַנְמִינֵן דְּשַׁעֲבִידוֹ לְאוּרִיתָא בְּהַרְו, וְקָרִי לְהוּ עֲשִׂיה, רִש"י כָּאן.
וּכְפָרוּשׁ רִש"י עַל הַפְּסוּק: שְׁחַכְנִיסֵן תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, אֲבָרְהֵם מְגִיר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשָׂרֵי מְגִירַת הַנְּשִׁים, וּמַעֲלָה
עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב כְּאֵלֹו עֲשָׂאוּם). רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר כְּאֵלֹו עֲשָׂאָן לְדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂנֵאָמַר
וְשְׂמַרְתֶּם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם. עַד כָּאן. וְצָרִיךְ בְּאוּר קֶצֶת

מה בא רבי אלעזר לחלק על דברי ריש לקיש.

וילבאר הענין נקדים דברי האלשיך הקדוש בתורת משה (פרשת נח) על הפסוק נח איש צדיק תמים היה בדרתיו. ומקשה האלשיך, שאם התורה הקדושה מעידה על נח שהיה איש צדיק, למה אין אנו נקראים בני נח, רק בני אברהם יצחק ויעקב.

ומתריץ באלשיך וזה תכן דבריו, דהטעם שאמר הקדוש ברוך הוא לנח לבנות את התבה ק"כ שנה היה כדי שבמשך השנים האלו ישאלו אותו האנשים מפני מה בונה בנין נאה גדול ומפאר כזה, ויענה להם שהקדוש ברוך הוא רוצה להביא מבול לעולם בגלל העברות של אנשי הדור, ועל ידי זה יוכל לעורר אותם לחזור בתשובה. אבל נח הצדיק לא פך עשה, רק כל יום בנה עוד קצת ועוד קצת, ולא הלך לומר דרשות ולצעק ברהובות: שמו שמים, השם יתברך מביא מבול לעולם, רק מה שפך עשה, אם באו אליו אנשים ושאלו אותו מה הוא בונה, ענה להם שהקדוש ברוך הוא מביא מבול לעולם בגלל הטאי בני אדם, וצחקו עליו.

אמנם אברהם אבינו לא פן היתה דרכו, אלא שהיה מחזר אחרי בני אדם להכניסם תחת כנפי השכינה, וכמו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה שהיה אברהם מגיר אנשים, ושרה מגירת את הנשים, ומשום הכי אנו נקראים בני אברהם יצחק ויעקב. עד כאן תכן דבריו.

וכתב הרמב"ם זכרונם לברכה בספר המורה (חלק ג' פרק כ"ט) בדבר מה שהיה

הוספות והערות

ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומנהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים עליו, ויעקב אבינו למד בניו כלם, והבדיל אחד ממנה כדי שלא תשכח הלמוד. והיה תדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אמה שהיא יודעת את ה' עד כאן לשונו.

ח. ומדיק על זה בספר ויואל משה בהקדמה (ע' י"ב), דדייק הרמב"ם בלשונו "וכן הדין לעשות לכבודו", כדי שלא נאמר שאברהם אבינו עליו השלום עשה זאת רק מפרת חסידות, אבל מצד הדין אין חייב למכר נפשו על זה, לכן דיק הרמב"ם שעשה זאת מפני ש"כן הדין לעשות לכבודו".

י. וראיתי ברמב"ם (הל' עבודה זרה פרק א' הלכה ג'), וזה לשונו: כיון שהפיר ואברהם אבינו עליו השלום את בוראו... התחיל לעמד ולקרא בקול גדול לכל העולם, ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבד, והיה מחלף וקורא ומקפיץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העקר הגדול הזה, וחקר בו

לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם עִם בְּנֵי דוֹרוֹ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁם בְּאֲמִצֵּעַ דְּבָרָיו:
 אֵין סִפְק אֲצִילִי שֶׁהוּא עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם בְּאֲשֶׁר חָלַק עַל דַּעַת בְּנֵי אָדָם בְּלִם, שְׁהִיו
 מְקַלְלִים וּמְגַנְזִים וּמְבִיִּים אוֹתוֹ הַתּוֹעִים הֵהֵם, וּכְאֲשֶׁר סָבַל הַכֵּל בַּעֲבוּר הַשָּׁם,
 וְכֵן הִדִּין לַעֲשׂוֹת לְכַבּוּדוֹ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וּבְאַגְרַת תִּימָן כּוֹתֵב הַרְמַב"ם שֶׁרָאָה בְּסִפְרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת
 הַקְּדֻמוֹנִים, אִיךָ שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ סָבַל בְּזִיוּנוֹת הַרְבֵּה, וְקַלְלוֹ אוֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם
 קַלְלוֹת נְמַרְצוֹת בְּשִׁבִיל שֶׁכִּפֵּר בַּעֲבוּדָה זָרָה, וְאַחַר כֵּן הַסּוּף הָיָה שֶׁחָלְקוּ לוֹ
 כְּבוֹד גָּדוֹל.

וּלְפִי הַנּוֹזֵר לְעִיל יְבֵאֵר הַמְּחַלְקֵת בְּגִמְרָא סְנֵהֲדָרִין (דף צ"ט ע"ב) הַנּוֹזֵרֶת
 לְעִיל בְּדְבָרֵינוּ (סְעִיף ד'), דְּרִישׁ לְקִישׁ סוֹכֵר דְּכָל הַמְּלַמֵּד אֶת בֶּן חֶבְרוֹ תוֹרָה
 מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (לך לך יב, ה) וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוֹ
 בְּחָרֹן, כִּי הוּא בְּגֵדֵר מִצְוָה גְּדוּלָה, כְּמֵאֲמַר הַגְּמָרָא (סְנֵהֲדָרִין ל"ז עמוד א') כֹּל
 הַמְּקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ קַיֵּם עוֹלָם מְלֵא, וּכְמִבְּאֵר
 בְּרִש"י שָׁם.¹

וּבֵּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּאֵלוֹ עֲשָׂאֵן לְדְבָרֵי תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת
 דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. הִינֵנּוּ, דְּלֹא רַק שֵׁנִישׁ בְּזֶה מִצְוָה שֶׁל הַצֵּלַת
 נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אִם הוּא מְחִיב עַל פִּי תוֹרָה לְלַמֵּד וּלְקַרֵּב אֶת חֶבְרוֹ לְקַדְשָׁהּ
 מִטַּעַם עֲרֻבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
 וְכֵמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹסֵפוֹת שָׁם, דְּלֶר"שׁ בֶּן יְהוּדָה קִבֵּל עָלָיו כֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 לְתַרְוִי"ג מִצְוֹת קִצ"ח רְבּוּא רְבּוּאוֹת וְח' אֲלָפִים רְבּוּאוֹת וְתִי"ג רְבּוּאוֹת וּשְׁבַע
 אֲלָפִים וּמֵאוֹת בְּרִיתוֹת לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֲלָף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשִּׁים וְחֲמִשׁ
 מֵאוֹת בְּשִׁבִיל עֲרֻבוֹתֵן אִם יַעֲבְרוּ עֲלֵיהֶן, וְלֶרַבִּי אֶלִּיבָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שֵׁשִׁים
 רְבּוּא פְּעֻמִּים וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְתַקְנֵה פְּעֻמִּים חֲשֵׁבּוֹן זֶה בְּרִיתוֹת קִבְלוּ עֲלֵיהֶן,
 עַד כָּאֵן. וּבְפֶרֶט שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת שֶׁל עֲרֻבוֹת נּוֹגַעַת לְעַנְיָן שֶׁאַחַד מוֹצִיא אֶת
 חֶבְרוֹ בְּכַמְּחָה מִצְוֹת, כְּתֻקִיעַת שׁוֹפָר, קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, בְּרִכַּת הַמּוֹזֵן וְעוֹד.

וְלִכֵּן, אִם לֹא נָשִׂים לֵב לְקַרֵּב אֶת אַחֲיֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַנְחָת תְּפִלִּין,
 שְׁמִירַת שֵׁבֶת טְהָרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, הָרִי בּוֹדָאֵי אֲשֶׁר מִטַּעַם עֲרֻבוֹת

1. וְיֵשׁ לְהַבִּיא סְמוּכִין לְזֶה מִפּוֹה שֶׁמּוֹצֵאתִי בְּמוֹ"ג
 (שֶׁהִבֵּאתִי לְעִיל סְעִיף ד'), שֶׁכְּתֹב שָׁם, וְזֶה
 לְשׁוֹנוֹ: וְכֵן הִדִּין לַעֲשׂוֹת, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.
 2. וְכֵמוֹ שֶׁנֶּשֶׁן ל' בְּאַרְבָּע בְּפֶרֶשִׁיּוֹת פִּינְחָם, דְּבָרִים
 וְעַקְב.

הנה בבוא עת הפקדה יגיע לנו על זה ענש גדול חס ושלום, כאלו אנו בעצמו לא הנחנו תפלין והללנו את השבת חס ושלום. ולפי זה, אף האדם השלם יכל להיות אשר לעתיד לבא ידונו אותו על זה שלא הניח תפלין וכולי, וכאשר ישאל בתמיה, מנין לי האסורים הללו וחקף אני מהפשעים האלה, ישיבו לו: האם לא ידעת פי כל ישראל חברים וערבים זה לזה, ואתה עמדת מרחוק ולא ראית להושיעם בהנחת תפלין, שמירת שבת, טהרת המשפחה וכיוצא בזה, ועל בן בא וקבל דינך ביאתה לה.

?Talk about your books and spreading Yiddishkeit

שאלה: תספר על הספרים שלך ועל הפצת היהדות.

תשובה: בראשית דברי ברצוני להודות לה' על רוב רחמי וחסדיו שזכה אותי רבות בזכוי הרבים. וברצוני לשתף אתכם בשלשה חסדים ולא להתנאות חלילה, אלא ללמוד וללמד איך כל אדם עם קצת רצון טוב יכול לפעול הרבה למען עם ישראל.

חסד ראשון לפני כ 45 שנה חבתי ואני ארגנו את חברת הצלה לתמוך ולהציל חיי נפש, כמאמר חז"ל כל המציל נפש אחת מישראל כאלו קים עולם מלא, ולמרות שלמדתי בכלל שעות רבות ביום ובלילה, הרמתי טלפונים להצלה ולפקוח נפש, גם אם זה היה על חשבון זמן שינה. וכך עסקנו בזה בערך שנה, ומגדל עמם הפונים הכנסנו עוד ועוד אגרכים שלמדו איך להציל נפשות ישראל, ומצאנו בס"ד תורם לאמבולנס הראשון שעלה אז בערך 140,000\$.

וכרוך ה' היום בלם רואים ומכירים את החברה הגדולה הזאת, ומה שהתפתח מזה שברוך השם יש ארגונים כאלה בכל העולם.

לפני שאמשיך לספר לכם על החסד השני ברצוני להראות לכם חידוש

עולמי היום התבנסנו כאן כדי, לחנוך את איחוד הדף היומי

של הש"ס עם דף היומי של הזוהר, וכזה רואים שאנו בסוף עידן הגאולה וימות המשיח, שהכל נעשה אחד, אנחנו מתאחדים, כל החכמות מתאחדות, מאחדים עליונים ותחתונים, נגלה ונסתר יחדיו, בסוד "ותלכנה שתיהן". וחקמת הפוד הופכת להיות נחלתו של כל יהודי.

כמו שאתם בלכם רואים ויודעים, שהמשג של "הדף היומי" הוא משג

שֶׁכֶּבֶשׂ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְעַד לִפְנֵי 40 שָׁנָה, בְּקִשִּׁי מִצְאָנוּ 3 בְּתֵי מְדַרְשׁוֹת
הַמְּלֻמְדִים דִּף הַיּוֹמִי, וְכִיּוֹם הִפְדֵּי לְהִיּוֹת בְּ"נַכְסֵי צִאֵן בְּרֻזֵל" וְ"אַבְנֵי פְּנֵה" בְּלִמּוּד
הַתּוֹרָה, שֶׁאֶפִּילוּ כָּל יְלָד יוֹדֵעַ עַל קִיּוּמוֹ, כְּאִלוּ הָיָה מֵאֵז וְעַד עוֹלָם.

הַמְּשֻׁגָּ שֶׁל "דִּף הַיּוֹמִי" שֶׁל הַסֵּפֶר הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ בִּיחַד עִם הַש"ס הוּא
רְעִיּוֹן גְּדוֹל! וּבְזִכְרוֹתָו נוֹכַל לְהַבִּיא אֶת הַמְּשִׁיחַ!! הֲאֵם אַתֶּם יוֹדְעִים לְמָה? כִּי
הוּא מְנַצֵּחַ אֶת הַיְצֵר הָרָע.

צָרִיךְ לְהַבִּין שֶׁיְצֵר הָרָע מִתְחַכֵּם מְאֹד מְאֹד, הוּא "הַנְּחָשׁ" בְּכִבוּדוֹ בְּעֶצְמוֹ,
וְהוּא קָיָם מֵאֵז וּמִתְמִיד.

אֲמַנָּם הוּא בָּא כְּדֵי שֶׁנוֹכַל לְמַמְשֵׁל אֶת זְכוֹת הַבְּחִירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֵם
גִּדְעֵי אִיךָ לְהַתְּמוּדָד מוֹלֵד בְּתַחֲבוּם, נְבִיא אֶת הַמְּשִׁיחַ, כִּי "מְשִׁיחַ" בְּגִימַטְרִיא
"נְחָשׁ".

וְלִמָּה סֵפֶר הַזוֹהַר מְנַצֵּחַ אֶת הַנְּחָשׁ?

כִּי הַלִּימוּד בַּסֵּפֶר הַזוֹהַר מִקְרֵב אֶת לִיבֵנוּ לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמִמִּילָא הַנְּחָשׁ
נוֹפֵל.

וְעַכְשֵׁי נַחֲזוֹר לְסַפֵּר לָכֵם אֶת הַחֲסֵד הַשְּׁנִי

לִפְנֵי 40 שָׁנָה הָיִיתִי חוֹלָה מְאֹד, הָרֹפֵא אָמַר לִי שֶׁנִּשְׁאַר לִי לְהִיּוֹת כֶּ-4
שָׁבוּעוֹת. אֲנִי וּמְשֻׁפְּחָתִי הָיִינוּ בְּהֶלֶם וּבְתִדְהָמָה, מִהַבְּשׂוֹרָה הַפְּרָה ל"ע.

אָמַר לִי גִיסִי, לִיסוּעַ לְמִיאָמִי, כִּי שָׁם יֵשׁ אֲוִיר טוֹב וְשָׁמֶשׁ, שֶׁתַּעֲזוֹר לְרַפֵּא
אֶת הַמְּחֻלָּה.

וְנִסְעֵנוּ בְּנֵי הַמְּשֻׁפְּחָה לְמִיאָמִי.

אֲנִי מְקַצֵּר מְאֹד בַּסֵּפֶר, אֲזֵי, הִלְכֵתִי לְלַמֵּד בְּתַרְבֵּה בְּתֵי מְדַרְשׁוֹת, וּבְכָל
בֵּית מְדַרְשׁ יִשְׁבְּתִי לְשִׁמּוּעַ מִפִּי הָרַב שֶׁעוֹר כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת הָרַב, וְהִנֵּה נִדְבָּן
לִי לְרֵאוֹת בְּאַחַד מִבְּתֵי הַמְּדַרְשׁוֹת שָׁם בְּמִיאָמִי אִיךָ אֶחָד מִרְבֵּנֵי הַמְּקוֹם מוֹסֵר
שֶׁעוֹר בְּ"מִשְׁנֵה בְּרוּרָה" לִפְנֵי כֶ-20 אֲנָשִׁים בְּנֵי שְׁשִׁים – שְׁמוֹנִים, וּבְמַתְקֵךְ
הַשְּׁעוֹר בְּאֶשֶׁר נִשְׂאֵל הָרַב עַל יְדֵי מְשֻׁפְּחָתִי הַשְּׁעוֹר שְׂאֵלוֹת פְּשׁוּמוֹת הָרַב לֹא
יָדַע מַה לְהַשִּׁיב לְשְׂאֵלוֹתֵיהֶם בְּאוֹמְרוֹ, "שְׂאֵלָה כְּזֹאת צָרִיךְ לְשְׂאוֹל אֶת הָרַב
מוֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִיין", וְכֵן אָרַע פְּעַם אַחַר פְּעַם, שֶׁדָּחָה אֶת הַשְּׂאֵלוֹת בְּתִשׁוּבָה
מְעִין זֶה, וְכֵן רָאִיתִי בְּעוֹד כְּמָה בְּתֵי מְדַרְשׁוֹת, שֶׁיִּשְׁנָם הָרַבֵּה רְבָנִים מְגִידֵי

שעור אשר אינם יודעים היטב את הלימוד. הפשתי עצה לדבר הזה, ובס"ד הבנתי שצריך ליסד שעורים בדרך היומי. ואז בכדי שיוכלו הרבנים להכין את השעורים, היה צורך שנפיץ קלטות על מסכתות הדרך היומי, ונפרסם לכל הרבנים שנתנו להזמין קלטות על מסכתות הש"ס, אותם כדי שנוכל לשלוח לכל מגידי השעור. לצורך כך בקשתי מכפפה תלמידי חכמים שיכינו שעורים ויקליטו אותם בסדר דף אחרי דף. החלטנו לקנות קלטות ומכונת להקליט את השעור, ואף הוכן מהסן מיוחד לשם כך.

והנה באותה העת ארע דבר פלא, באשר הזמנתי מונית לנסע הפיתה, ונזדמן לי נהג מונית סיני, ומתוך שיחה שנהלנו התברר שהוא עוסק ביבוא קלטות מסין לארה"ב. שאלתי, כמה עולה קלטה. והשיב הנהג, 12 סנט בלבד. בעוד שבדרך כלל עלות כל קלטה היא בערך 40 סנט. אמרתי לנהג הפיני, בוא אתי הורה ואביא לך קונה. ותכף נסענו לרכ אפלבויס, שביחד עבדנו על זה, וסיפרתי לו איך שה' הזמין לנו זאת, ובוודאי זו השגחה נפלאה, ומטל עלינו להתחיל בעבודה. נהג המונית הראה לו דגמא, ותכף הזמינו אצלו 5000 קלטות בפעם אחת.

העבודה התחילה. פרסמנו בעתון מודעות כל שבוע. וכן פרסמנו בקתי מדרשות, ובמדרין לכשרות, שיצא על ידינו. וכך נתוספו עוד רבנים שהשתתפו בהקלטת השעורים, עד שכל העולם התחילו ללמד דף היומי. ומארבעה יהודים שהתחילו לארגן שעורים בדרך היומי, נהיה מזה מאות ואלפים לומדי דף היומי. אז בוודאי מזמור לתודה לה' יתברך על הסוד הגדול שזיכני לזה. וכמוכן שברוך השם 4 שבועות שאמר הרופא נעלמו פלא היו.

מפה נלמד שאנחנו רק נתחיל ללמד ולהפיץ את הדרך היומי זהר על הש"ס והשם יתברך יעזר לנו שבקרוב מאד בכל העולם ככה ילמדו.

והחסד השלישי שאני רוצה לשתף אתכם בו, איך שבחסדי השם יתברך עלינו זכינו בשנים האחרונות לעסק בהפצת ספר הזוהר הקדוש, בכל שכבות העם, למרות ולחצים את "מפעל הזוהר העולמי" העוסק בהפצת הזוהר בארץ ובעולם, למרות כל כך הרבה מכשולים ומניעות אם בציווד שהתקלקל, אם בפיסורים וקשיים אשר לא יעלו על הדעת, ואחרי הרבה תפלות ובכיות וכמה פעמים סיומי שלש פעמים כל התחלים בתענית דבור זכיתי וכו"ה נפתח לנו השער, וזכינו גם להפיץ לחלק את כל ספר הזוהר הקדוש לתק"ם

חלקים במבאר במגלה עמוקות הפוד הנפלא בנה. ועכשיו ברצוני לשתם אתכם שבזכות הרשב"י הקדוש עליו השלום נתגלה מן השמים אור גדול, האיד, שבשש דקות אפשר לסים את כל הזוהר הקדוש, בתבורה קדושה של 960 איש, יחד כל שבמי ישראל, וכן נתגלה תקון היסוד בתבורת ששים איש בלמוד 96 דקות, בשעה וחצי ביחד. ובזה זוכים ל-921,000 אלק סיומי זוהר בעת אחת. ונאם 480 איש אז לומדים 12 דקות - ונאם יש 320 איש יצא 18 דקות לכל אחד. ונאם יש 240 איש יצא 24 דקות - ונאם יש 120 איש אז ב-48 דקות מסימים.

והזכות הזאת פה גדולה, שבשש דקות בלבד זוכים לעשות כל אחד 921,000 סיומי זוהר הקדוש, ונאם כל אחד הולך במקומו ומחלק בבית מדרשו, ובעוד כמה בתי בנסת ושיבות, ואומרים 40 יום, 6 דקות זוהר הקדוש, זאת אומרת כל יום יש לכל אחד 921,000 סיומי זוהר, רבותי זה יותר שנה מפל עבודה שאני עשיתי כל השנים גם הדף היומי, וגם חברת הצלה.

תתארו לכם יש כל כך הרבה אסונות, ולהצלה יש עבודה רח"ל פלי מנוחה בכל העולם פלו, השם ירחם, ובדאי בלם צועקים הצילו !!! אפא שבשמים, תשלח משיח, לא יכולים יותר לחפות, אבל לא יודעים מה התרופה לזה, ולמה המשיח מתעכב מלבא?

עושים הרבה שעורים בדף היומי, סיומי ש"ם, ועכשו ברוך השם הגדילו לעשות לסים את כל הש"ם בשנה אחת, וללמוד 24 שעות שלש ימים מעת לעת את כל הש"ם, אבל מה נעשה שלא קראו ולא למדו את דברי הרמח"ל בפנים שכתב את העצה שלו, ללמוד שלשה ימים רצוף בספר הזוהר וזה מה שימנע את האסונות, וכן כתב רבי חיים ויטאל וגם גדולי המקבלים צעקו את דברי הזוהר הקדוש ותקוני הזוהר תקון ל' שכל הצרות באות רק על ידי שלא לומדים תורת הפוד

ובתקון ל' בספר פפא מלך, וזה לשונו: כמה גדול חיוב על תלמידי חכמים ללמוד קבלה, וענשם כמה גדול אם אינם לומדים קבלה. וגורם ארץ גלותא, כי הם מעכבים הגאולה רחמנא לצלן. וממשיך: וי לון דגרימין עניותא וחרבא וביזה וחרג ואבדן בעלמא. אזי להם שגורמים עניות וחרב וביזה וחרג ואבדן בעולם. (תקוני זוהר תקון ל' דף ע"ג) -

Discuss the importance of learning (in general) and what should a

?Ba'al TeShuvah start with

שאלה א: תסביר על חשיבות של למוד התורה (בבבלי).

שאלה ב: במה בעל תשובה צריך להתחיל?

תשובה א: כתוב בספר ישמח מלשה (פרשת שמות) בשם ספר בית שמואל אחרון, לבאר מה שאמרו בגמרא (שבת דף ל"א עמוד א') מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמואל ואמר גירני על מנת שתלמדני כל התורה בלה בשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבנדו, אתא לקמיה דחלל גיריה, אמר ליה דעלך סני לחברך לא תעבד ואמר לו חלל מה שעליך שנאוי לא תעשה לחברך. זו היא כל התורה בלה, ואידך פירושא היא זיל גבור וישאר הלמודים זה פרוש הענין הזה וזה תלמוד עד כאן.

❖ **הגר טען לפני שמאי הזקן – שרוצה לקיים כל התרי"ג מצות ללא שיצטרף להתגלגל שוב.**

וכתב וזה לשונו: והנה לכאורה תמוה מאד על הגר, מה ראה לשמות זה לומר שילמדנו כל התורה בלה בשהוא עומד על רגל אחד, גם צריך באור האיד נכלל כל התורה בלה במצות ואהבת לרעה כמוך. ופרש דהנה איתא שכל אחד מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות, ואם לא זכה לקיים הכל, מכרח הוא שוב להתגלגל לזה העולם כדי לקיים כלם. וידוע גם כן דכל מצוה היא מכון כנגד אבר אחד שבגוף האדם, ומכל מצוה שהאדם מקיים נעשה מזה לבוש וחלוקה דרבנן ומלית נאה לעולם הבא כגון עדן, וחיית שיש רמ"ח אברים ושם"ה גידים באדם, על כן על ידי שמקיים כל התרי"ג מצות קונה ועושה לו חלוקה דרבנן לנשמתו בעולם הבא, ולכן מי שלא זכה בחייו לקיים כל התרי"ג מצות, מכרח הוא להתגלגל שנית לזה העולם ולקיים כראוי. ופרשו בזה הכתוב (תהלים י"ט) תורת ה' תמימה משיבת נפש, שצריך האדם לקיים כל מצות ה' בשלמות, שתהיה תמימה ולא יחסר ממנה כלום, דאם לא כן משיבת נפש, מכרח הוא שוב להתגלגל בזה העולם עד שישלימו שנית. ואת זה לא רצה הגר שיצטרף שנית להתגלגל בזה העולם, על כן בקש עצה ודרך שייכל לתקן כל התרי"ג מצות בפעם הזאת שהוא בעולם. והנה רגל הוא לשון פעם, כמו (במדבר כ"ב) שלש רגלים, ועל כן אמר גירני על מנת שתלמדני כל התורה בלה בשאני עומד על רגל אחת, שאוכל לקיים כל התורה בפעם הזאת שאני עומד בעולם הזה ולא אצטרף שוב להתגלגל.

שמאי דחפו באמת הבנין – כיון שלא שיה לקיים כל התורה על רגל

אחד בגלגול אחר.

הלל למדו על רגל אחר – על ידי התבללות בתוך כלל ישראל או על ידי למוד התורה שבכלל קיום כל המצוות

ולכן דחפו שמאי באמת הבנין, כי איך אפשר שאדם יקיים כל המצוות, הרי יש מצוות שנתנו רק לכהנים או ללוים וישראלים, ויש שאינם שייכים רק בזמן שבית המקדש קיים, ואיך יתכן שיקיים הכל בעולם הזה. אולם כש בא לפני הלל, נתן לו על זה ב' עצות, חדא, מה דעלך סני לחברך לא תעבד, כלומר דעל ידי שפולל עצמו עם כלל ישראל ביחד, ויש אהבה ואחדות בין איש לרעהו, על ידי זה נחשב המצוה שמקיים הוא כאלו גם חברו קימו, וכן מה שמקיים חברו נחשב כאלו הוא מקימו גם כן, עין שם. ואידך, העצה השנייה, זיל גמר, כלומר תלמד את כל התורה פלה, ומעלה עלך כאלו קימתי כל המצוות.

שאלה ב: במה בעל תשובה צריך להתחיל?

תשובה ב: מי הפתי שיפסיד את חייו בעולם הזה ובעולם הבא

ומדברי הזוהר תקדוש מבואר מי שלא רוצה ללמוד זוהר מחזיר עולם לתהו ובהו, ולא יכול לזכות לנשמה יתירה, ובפרט בשבת קודש חייב ללמוד זוהר הקדוש, ורק מי שלומד זוהר הוא זוכה לתוספת נשמה יתירה ותוספת קדושה, ואם נמנע, רחמנא לצלן מפסיד חכמתו וממונו וברכות מלמעלה, ואם כן מי הפתי שיפסיד את חייו בעולם הזה ובעולם הבא.

• התקבצו כל ישראל באחדות ובשמחה ללמוד הזוהר הקדוש ותקף תבוא הגאלה בכח התורה הקדושה

– על מחנה יראי השם להתאחד לכבוד השכינה ללמוד וללמד זוהר הקדוש, ויתקיים דברי הרשב"י עליו השלום בדא יפקון מן גלותא במהרה בימינו אמן. – ועל כן התקבצו כל ישראל באחדות ובשמחה ואהו באילן החיים ללמוד הזוהר הקדוש "בספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי", וכאשר ילמדו ויעסקו פלם בתורה תקף תבוא הגאלה בכח התורה הקדושה". ובזוהר רעיא מהימנא פרשת נשא (דף קכד, ב) אמרו: דבגיניה "וקראתם דרור בארץ", ובזכותיה יתקיים "ח' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר".

• הוא פנחש ערמומי מבין שפאשר בני ישראל ידבקו בתורתיו

שֶׁל הַרְשָׁבִי הוּא יִקְבַּל אֶת סוּפוֹ

וְכַאֵן עֲבוּדָתוֹ שֶׁל הַזְקֵן וְהַקְּסִיל, הַיִּצָּר הָרַע, הַמִּצָּר צְעָדֵינוּ וְשֵׁם כָּל פְּחוּתָיו לְכַל נִזְכָּה לְגֵאֲלָה הַשְּׁלֵמָה, הוּא מְכִין טַעֲנוֹתָיו בְּטוֹב טַעַם בְּדִי שְׁלֵא נִזְכָּה לְבִיאת הַמְּשִׁיחַ, וְהוּא בְּנִחַש עֲרֻמוֹמִי מְכִין שְׂכָאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִדְבְּקוּ בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל הַרְשָׁבִי הוּא יִקְבַּל אֶת סוּפוֹ, וְעַל כֵּן הוֹזַר וּמְכֹהֵיר, אֲסוּר לְלַמּוֹד זוֹהַר לְפָנָיו שְׂמֻסִּימִים ש"ס וּפּוֹסְקִים, קוֹדֵם יִמְלֵא בְּרָסוֹ בְּש"ס וּבְפּוֹסְקִים וְרַק אַחַר כֵּן יִפְנֶה לְלַמּוֹד פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה.

••• "תִּיקוֹן לְבַעַל תְּשׁוּבָה שְׁיֵאמַר חֲמוּשָׁה דְּפִין זוֹהַר אִו תִּיקוּנֵי זוֹהַר בְּכָל יוֹם".

כְּתוּב בְּסֵפֶר הַקְּנֵה הַקְּדוּשׁ אֲפֶשֶׁר לְאָדָם שְׁיִהְיֶה בְּקִי בְּש"ס וּפּוֹסְקִים וּבְאִוֹתוֹ זְמַן עִם הָאָרֶץ גְּמוּרִי! – בְּיַצֵּד?

בְּדִי לְלַמּוֹד ש"ס וּפּוֹסְקִים מְעִיד הַרְמַב"ם זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ בִּי 300 שָׁנוֹת לְמוֹד לֹא יִסְפִּיקוּ לְאָדָם, וְעַל זֶה נֵאמַר לֹא עֲלִידָה הַמְּלֶאכֶה לְגְמוּרִי! וְכִכֵּר עֲנֵה הַבַּבֵּא סְאֵלִי הַקְּדוּשׁ "קֹדֵם יִלְמַד קִבְּלָה זוֹהַר וְרַק אַז ש"ס וּפּוֹסְקִים" (בְּתִשְׁבֻּבָתוֹ לְרַב מְרַדְכֵי אֶלְיָהוּ זצ"ל), וְכֵן כְּתוּב הַגְּאוֹן הַקְּדוּשׁ מוּיִלְנָא "יִתְחִיל בְּסוּד קוֹדֵם, בִּי בְּלִי הַסוּד אִי אֲפֶשֶׁר לְדַעַת אֶת הַפְּשֻׁט" (סְדוּר הַגְּר"א). וְכֵן כְּתוּב רַבְּנֵנוּ

הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ נִקְרָא עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִגְמִילוֹת חֲסִידִים בְּאוֹפֵן חֵכִי נַעֲלָה וּמְקִיִּים וּמְצִיל אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו, וּמִתְקַשֵּׁר לְנִשְׁמַת הַרְשָׁבִי זי"ע, וְכִמוּ שֶׁכְּתוּב הַגְּאוֹן הַקְּדוּשׁ צָדִיק וְיִסוּד עוֹלָם אוֹר טַמִּיר וְנַעֲלָם, קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים הַמְּלוּבֵן, מֵרָא דְרוּזִין, מֵרֵן רַבִּינוּ יַעֲקֹב אַבְחַצִּירָא זְצוּק"ל זי"ע"א, בְּסִפְרוֹ דוֹרֵשׁ טוֹב (עֲמוּד ע"ב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: גְּדוּלָּה זְכוּת רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַי יוֹחָאֵי בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִכָּל הַצְּדִיקִים, ע"ל. וְכִמוּ שְׁאֵמְרוּ הוּ"ל" (סְכוּכָה דָּף מ"ה ע"ב). וְאֵמְרוּ חוּקִיָּה אֵמַר רַבִּי יִרְמִיָּה מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי יִכּוּל אֲנִי לְפַטּוֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו מִן הַדִּין מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתִי עַד עַתָּה וְאֵילְמָלִי אֲלִיעֶזֶר בְּנֵי עַמִּי מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד עַכְשָׁיו וְאֵילְמָלִי יוֹתֵם בֶּן עוֹזִיָּהוּ עֲמַנּוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד סוּפוֹ וְאֵמְרוּ חוּקִיָּה אֵמַר רַבִּי יִרְמִיָּה מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי רְאוּתִי בְּנֵי עֲלִיָּה וְהֵן מוֹעֲטִין אִם אֵלֶּף הֵן אֲנִי וּבְנֵי מַהֵן אִם מֵאָה הֵם אֲנִי וּבְנֵי מַהֵן אִם שְׁנַיִם הֵן אֲנִי וּבְנֵי הֵן.

יא. בְּסֵפֶר אוֹר תּוֹרָה – לִיקוּטִים: עוֹד מְבוֹאֵר בְּכַמְּהַ מְקוּמוֹת בְּדַבְרֵיהֶם, שְׁעִיקָר בִּיאַת מְשִׁיחַ הוּא כּוֹכֹת הַתּוֹרָה, כְּמוּ שְׁאֵמְרוּ בְּפֶרֶק קְמֵא דְכַבָּא בְּתֵרָא (ה, א) מֵאִי דְכְּתִיב, "גַּם כִּי יִתְנַו בְּגוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֶם וְיִחַלּוּ מַעֲטַי מִמֶּשֶׁא מֶלֶךְ שְׂרִים" (הוֹשַׁע ה, י), וְתִנְיָא כָּל פְּסוּק הוּזָה בְּלִשׁוֹן אֲרַמִּי נֵאמַר, אִי תִנּוּ, "עַתָּה כִּלְהוּ אֲקַבְּצֶם", וְאִם מַעֲטַי מִהֶם, "יִחַלּוּ מִמֶּשֶׁא מֶלֶךְ וְשְׂרִים". וְאֵמְרוּ שֵׁם מֵאִי דְכְּתִיב, "אֵף חוֹכֵב עַמִּים כָּל קְדוּשָׁיו בִּידִיד" (דְּבָרִים לָג, ג), אֲפֵלוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁאֵתָה מַחֲבָב עַמִּים, כָּל קְדוּשִׁים שְׁלָהֶם בִּידִיד הֵם כּוֹ, וְכִמוּ שְׁאֵמְרוּ כָּל הַנּוֹתֵן עֲלָיו עַל תּוֹרָה, מוֹעֲבִירִים מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת כּוֹ (אֲבוֹת פֶּרֶק יג מִשְׁנָה ה), כִּי בּוֹמֵן שְׁקוּלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כּוֹ, אִין הִידִים יָדִי עֵשׂו כּוֹ (בְּרֵאשִׁית רַבָּא פֶּרֶשָׁה סָה, טז), וּבְפֶרֶק חֶלֶק (צַח ב) שְׁאֵלוּ תְּלַמִּידֵי אֵת רַבִּי אֲלֵעֶזֶר, מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִנְצַל מִחַבְּלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, יַעֲסוּק בְּתוֹרָה וּבִגְמִילוֹת חֲסִידִים כּוֹ, ע"ל. וְכָל הַמּוֹכֵה אֶת הַרְבִּים בְּלִימוּד

חיים וויטל תקדוש תלמידו של האר"י תקדוש (תקדמה לעין החיים) כי קדם
 ילמד וזהר וקבלה פי גמרא בלי זהר וקבלה פֿעור המגשש בקיר. וכן פותב
 האר"י אשלה (תקדמה לפנים מסבירות), וכן הרשב"י תקדוש (תיקוני זהר תיקון מג), וכתב
 המהר"ן (שיחות הר"ן), אין הדבר נכון פי אלו ספרי חכמה, ותהפך הוא
 הנכון, פי חוכה בדורות האחרונים להתחזק וללמוד חכמה זאת (זהר וקבלה)
 וכן כתב מרן החיד"א זכותו יגן עלינו (מורה באצבע להחיד"א אות מ): "תיקון לבעל
 תשובה שיאמר המשה דפין זוהר או תיקוני זוהר בכל יום". כבר כתב החפץ
 חיים זכותו יגן עלינו שחוכה על הפחורים ללמוד זוהר פרשת השבוע כל
 שבת, וכן למד הנוצר הסד תקדוש זוהר עם ילדים בני 9 בנגד המינוח, וכן
 כתב הפן חי תקדוש זכותו יגן עלינו (תקדמה לספר בניהו): "קיימו וקבלו
 היהודים קהל עדת ישראל להתחזק בלמוד תקדוש של התיקונים והזהר יחיד
 ורבים מנער ועד זקן". – פותב רבנו האר"י תקדוש (ספר עין חיים, למחרתו תקדוש)
 וכן פותב הרמ"ק תקדוש זכותו יגן עלינו (פרדים רמונים) פי הנשמות בדור
 הזה, הן מבחינת הנשמות הנמוכות ביותר בכל הדורות (עקבתא דמשיחא), ועל
 פן אין לנשמות בדור הזה תיקון אמתי אלא על ידי אור הזהר בלבד, פי
 ידוע פי הכלים והאורות ירדו בסדר הפוך זה מזה, ולא באן המקום להאריך
 (זהר בעל הסלם, פתיחה להקמת הקבלה (כ"ד), שערי אורה ר' יוסף גיקטיליא
 זי"ע). – פתוב בגמרא על בית המקדש, אמרו כל דור שאינו נבנה בימיו,
 מעלין עליו פאילו הוא החריבו' (ירושלמי יומא א, ח). אם פן איך יבנה בית המקדש
 מחדש? עונה שלמה המלך זכותו יגן עלינו "בחכמה יבנה בית ובתבונה
 יתבונן; ובדעת חדרים ימלאו" (משלי כד, ג-ד). ופשוט הוא פי זהו בנגד הפירות
 חכמה בינה ודעת שפן רק בחכמה (למוד זוהר ופנימיות התורה) יבנה בית (הבית השלישי)
 הן ברוחניות והן בגשמיות. וידוע פי בית המקדש נבנה פלו על פי החכמה
 (פנימיות התורה והקבלה) אשר שלמה המלך למד היטב, ואשר נמסרה למשה רבנו
 מפי הגבורה על מנת להקים את המשכן. וכן ידע זאת דוד המלך זכותו יגן
 עלינו. אשר בנה את מערת המכפלה על פי אותה חכמה (פנימיות התורה והקבלה),
 ולא באן המקום להאריך.

❁ פדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק

בימים קשים אלו העוברים על כלל ישראל השם יצילנו ואין איש יודע
 מה יולד יום, ורבים שואלים ומבקשים עצה ותושיה בפה לעורר רחמי שמים
 ולבטל כל גזרות קשות ה' ישמרנו. בודאי צריכים להתחזק וללמוד בדברי

קדשו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן, המבטיח שבזכות הקריאה בספר הזוהר הקדוש נצא מן הגלות ברחמים, (אף לא הבנה כלל פדוע מדברי רבותינו), וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. ורואים מזה בעליל שרק בזכות הקריאה והלמוד בספר הזוהר הקדוש מבטח לנו שנזכה וננאל ברחמים בלא צרות ויפורים רחמנא לצלן.

❖ כל אדם מישראל יוכל לעסוק מידי יום ביומו בנגל

לכן, כל אחד ואחד צריך להשתדל מידי יום ללמוד ולקרא בזוהר הקדוש להצלחת כלל ישראל ולקרוב הגאולה, לכן החלטנו להדפיס קונטרסים המחלקים ל-54 שבתות השנה – כדי שכל אדם מישראל יוכל לעסוק מידי יום ביומו בנגל, ובשבת ילמד עם בני ביתו, הקטנים עם הגדולים, זקנים עם נערים. ומי שמעונין לעזור לקדש יהיה שתף לרשב"י זכותו יגן עלינו אמן.

❖ גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חברו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חברו. אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו. במשנה אבות (פרק ה) איתא: "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו". ובמאירי (יומא דף פז עמוד א): "וכל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו – שלא ירד הוא לגהינם ותלמידיו נוחלין גן עדן שנא' כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת". ובספר בלבן (סימן סז) כתב: "ואשרי הזוכה והמזכה את הרבים, וכל העולם לא נברא אלא בשבילו".

❖ אם בזכותך ילמד אפילו יהודי אחד תורת הזוהר הרי תזכה למיליוני שנות תורה

ואם ברצונך לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה..". ולקרוב הגאולה – הנך יכול לחלק ספר "ערפה של שעה", המעודד ומעורר ללמוד זוהר הקדוש בכל יום, ובפרט בשבת קודש וכיום טוב. – ואם בזכותך ילמד אפילו יהודי אחד תורת הזוהר הרי תזכה למיליוני שנות תורה, כי כל הלומד שעה זוהר הקדוש בשבת עולה לו למאה מליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, ומי שנתינו בהם שבעים שנה) תגיע ל- 640 מליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור למנין יהודים שילמדו בזוהר הקדוש תגיע

לסכום אנדי של מליארדי שנים תורה, (שנות תורה).

Discuss the 4 parts of the Torah revealed, hidden/secret, etc. and why is this all one. Can you study one without the other

שאלה: תסביר על 4 פנים של התורה: פשט, דרש, רמז, וסוד, ולמה כל זה בעצם אחד. האם אפשר ללמוד צד אחד ללא הפנים האחרים?

תשובה:

מי שאינו מאמין ולומד תורת הח"ן הוא בבחינת "מפריד אלוף לא יראה מאורות"

הרב משה זכותא פרשת קדושים (דף ע"ב) כתב: אפלו השיג ג' מעלות, פשט רמז דרוש, ולא רצה לדעת חכמת הסוד, אז ימנע אור התורה, דהינו י' משם הוי"ה, ויהיה הו"ה על הו"ה. פרוש הדברים, שאנחנו מחיבים לעשות בבחינת פ'ר'ד'ים, דהינו פ'שט ר'מז ד'רוש ס'וד, נגד ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא, ואם בן אפלו השיג כל הג', פשט, רמז, דרוש, נגד ג' אותיות הוי"ה, ולא השיג נגד סוד, דהינו י', הוא בסוד הו"ה על הו"ה.

על זה נראה פרוש הפסוק בתהלים "אל תהיו כסוס בפרד אין הבין במתג" וכו', בפר"ד דהינו בג' אותיות פ'ר'ד' בלא סוד, "אין הבין" עם האותיות הוא ע"א, גימטריה סו"ד עם הכולל, ואם בן "אין הבין" בלא סוד, הוא בפר"ד, ממש נפרד. ועין בתקונים ח' (דפוס קושטאנטינא דף קמט), וזה לשונו: ד' נכנסו לפרדים חד הציץ כו', הני תלת נכשלו הוא סוד פר"ד, הג' עלו בפ'ר'ד', ורבי עקיבא עאל בשלום ונפק בשלום, עין שם בארץ, עד כאן לשונו. (תפארת ישראל מהרב הקדוש מסאטמאנאב זכר צדיק וקדוש לברכה, פרשת קדושים)

חכם אחד מכר ספר הזוהר שלו, והלם לו בלילה שקורין אותו 'בהמ"ה' – 'בהמ"ה' ראשי תבות ב'ערת ה'קדש מ'ן ה'בית, והלך והחזיר הזוהר

ראיתי בספר בתיבת יד ישן, דחכם אחד הנה לו ספר הזוהר ומכרו. ובלילה הנה מצערין אותו וקורין אותו בהמה, וביום ספר החלום ואמר לו תלמיד חכם אחד, פי הוכיח אותו שמכר הזוהר וזוהו בהמ"ה, ראשי תבות ב'ערת ה'קדש מ'ן ה'בית, וכשמעו הלך והחזיר הזוהר, על כך כתוב בספר.

(דבש לפי להחיד"א וכותו וגו עלינו אמן, מערכת ב' – ד')

אינון דהוו קנימי בטורא דיסיני. ולומדי הזוהר הם אלו שעמדו בהר סיני

זוה לְשׁוֹן הַזוהַר בְּפִרְשַׁת בְּהַעֲלֵתָךְ (דף קנב):

חֲפִימִין עֲבָדֵי דְמִלְכָּא עֲלָאָה, [החכמים שהם עבדים של מלך העליון], **אֵינְוּן דְקִיּוּמוֹ בְּטוֹרָא דְסִינִי,** [אותם שעמדו על הר סיני], **לָא מְסַתְכְּלֵי אֲלָא בְּנִשְׁמַתָּא,** **דְאִיְהִי עֲקָרָא דְכִלְא אֹרִייתָא מִמֶּשׁ וְכוּ'** [אינם מסתכלים אלא בנשמת התורה שהיא עיקר כל התורה ממש, כלומר שיודעים שבסיפורים וגם בגופי התורה יש פנימיות, שהם רזי התורה והכוונות שצריך לכוון בכל מצוה ומצוה]. **עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.** [ונכתב בצדו, אמר מעתיק: משמע אותם שאינם לומדים סודות התורה, לא עמדו על הר סיני]. **וְלִזְמַנָּא דַּתִּי, זְמִינִין לְאַסְתְּכֵלָא בְּנִשְׁמַתָּא דְנִשְׁמַתָּא דְאֹרִייתָא.** [ולעתיד לבוא הם עתידיים להסתכל ולהתבונן בנשמה של הנשמה של התורה, כי אחר תחיית המתים עתיד הקדוש ברוך הוא לדרוש תורה חדשה בסודות נעלמים, מה שאי אפשר בזמן הזה לידע מהותה]. [הביאור מהפירוש מתוק מדבש].

וְכֹף פֶּתֶב הָרַב הַמְּקַבֵּל הָאֱלֹקִי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיחַ (יאודה משה [שועה פתיח] **זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּתָא, אֲשֶׁר הִרְשִׁב־י זי"ע הַתְּגִלָּה** [בחלום לרבי אברהם עדם זי"ע] **זָרְזוּ וּבִקְשׁוּ שְׂיֻדָּפִים אֶת סִפְרוֹ יוֹן הִרְקַח שְׁעַל הָאֲדָרוֹת הַקְּדוּשׁוֹת.** זוה לשונו: **וְנִרְאָה לִי בְּבֹאֹר פְּוִנְתּוֹ כִּי בְּתַחֲלָה כְּשִׁיצְאוֹ יִשְׂרָאֵל לְקִרְאֵת הָאֱלֹקִים הָיוּ מְתִיצְבִים בְּתַחֲתִית הָהָר וְאַחַר כֵּן נֶאֱמַר: "וַיִּרְא הָעַם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק," כִּי הָיוּ יֹרְאִים פֶּן תֹּאכְלֵם הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וַיְמוֹתוּ.** והיה מקצת מהעם שהיו ששים ושמהים לקראת השכינה ולא רצו לזוז ממקומם הראשון לעמד מרחוק אפילו אם ימותו ממש, ועליהם הוא מה שכתוב בזהר הנזכר "אינון דקיימו בטורא דסיני", כלומר ולא נעו ועמדו מרחוק אלא עמדו בטורא דסיני מתחלה ועד סוף, ולכן הם זוכים להכמת האמת. ואותן הנשמות אשר נעו עם העם ועמדו מרחוק, כן הם עושים גם עתה שנסים ועומדים מרחוק להכמת האמת, מיראתם פן תאכלם האש הגדולה הזאת.

הַרְבֵּה שׁוֹטִים שְׁבוֹרְחִים מִלְּמַד רִזִּין שֶׁל מֶרֶן הָאֲר"י וְסִפְר **הַזוהַר, אֲשֶׁר הֵם חִינּוֹ**

וְהַרְבֵּי מְקַאמְרָנָא אִמְר: יש הרבה שוטים שבורחים מללמוד רזין של מרן האר"י וספר הזוהר, אשר הם חיינו, ולו עמי שומע לי, בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר, היו שוקדים כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר ופתגי האר"י ז"ל, כלול עם חסידות של מרן הפעש"ט והיו מבטלים כל גזרות רעות... ולו עמי שומע לי, בדור הרע הזה שהמינות גובר, היו למדים עם תינוק בן תשע שנים ספר הזוהר ותיקונים ולהגות בה, והיה יראתו קודמת להכמתו ויתקיים.

וְכַתּוּב בְּזוֹהַר (בראשית כ"ח ע"ב):

וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר שְׂוִיצִיא שְׂכִינָה מִהַגְּלוּת.

בלשון הקודש: וְלִכֵּן מוֹשֶׁה לֹא מָת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבִגְלָלוֹ נֵאמַר בְּגִלוּת הָאֲחֵרוֹנָה וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר, אֲלֵא כֵּלָם כְּנִגְדּוֹ. וְכֵן נֵאמַר בְּעֻמּוּד הָאֲמִצְעִי וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר שְׂוִיצִיא שְׂכִינָה מִהַגְּלוּת. זֶהוּ שְׁכִתּוּב (שמות ב) וַיִּפֶן כַּה וְכַה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמוֹשֶׁה הוּא כְּדַמוּתוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁנֵּאמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ.

ובאר במקדש מלך: וּמִמִּשְׁיַד רַבִּי שְׁמֻעוֹן בַּר יוֹחָאי לְבָאֵר, שֶׁתְּבַחֲינָה שֶׁל מוֹשֶׁה רַבְּנּוֹ אֵינָה זֹזָה מִן הַשְּׂכִינָה בְּגִלוּת, וְעַל זֶה נֵאמַר בְּגִלוּת הָאֲחֵרוֹנָה, שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִצָּא תַלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂיַחֲיוּ עֵזֶר לְמוֹשֶׁה בְּגִלוּת, אֲלֵא כֵּלָם נְחֻשְׁבִים כְּאֵלוֹ הֵם כְּנִגְדּוֹ, לְפִי שְׂאִינָם עוֹסְקִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה, לְפִיֵּעַ לְתַקּוֹן הַשְּׂכִינָה. וְנֵאמַר בּוֹ, וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ, פְּרוּשׁ לֹא מִצָּא תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִי שְׂיַעֲזֹר לְזַעִיר אֲנָפִין, לְהוֹצִיא אֶת שְׂכִינָתוֹ מִן הַגְּלוּת.

וּבְזוֹהַר פְּרִשְׁתַּת בְּהַעֲלוֹתֶךָ (חלק ג דף קנ"ג), כְּתִב:

וְאֵינּוֹן עֶרֶב רַב רְשִׁיעִיא, וְכוּלֵי, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (זכריה יג ט) וְצִרְפָּתִים כְּצִרְפָּה אֶת הַכֶּסֶף, וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, אֵינּוֹן עֶרֶב רַב. וְהַמְשַׁכְּלִים יְבִינוּ (דניאל ט"ו) אֵינּוֹן מְאִרֵי קַבְלָה, [בְּאֹר: וְמָה שְׁכִתּוּב בְּדִנְיָאֵל וְהַמְשַׁכְּלִים יְבִינוּ, אֵל הֵם בְּעֵלֵי הַקַּבְלָה הַעוֹסְקִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְכֵן לּוֹמְדֵי הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ] דְּאֲתַמַּר בְּהוֹן (שם פסוק א) וְהַמְשַׁכְּלִים יְזַהֲרוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ. אֵלֵין אֵינּוֹן דְּקָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּזוֹהַר דָּא, דְּאֶקְרִי סֵפֶר הַזֹּהַר [בְּאֹר: אֵלוֹ הֵם שְׁעוֹסְקִים בְּאֹר הַזֶּה הַנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, הֵן הַלּוֹמְדִים בְּעֶצְמָם וּבּוֹדָאֵי הַמְזַכִּים לְאַחֲרִים שְׂיַלְמְדוּ], דְּאֵיהוּ כְּתִבַת נַח [בְּאֹר: שֶׁהַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ נִקְרָא תַבַּת נַח שְׂמַצִּיל מִכָּל הַפְּרַעַנִיּוֹת וְכִמוֹ שְׂבַתְבַּת נַח רַק מִי שֶׁהֵאֱמִין נִצַּל, כִּי רַק מִי שֶׁאֵמִין וְלִמַּד אֶת הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ יִנְצַל].

אומר רבי שמעון בר יוחאי: מי שלא למד תורת אמת שהם סודות התורה טוב לו שלא נברא

המקבל האלקי הצדיק הקדוש רבינו יעקב אבוחצירא זצוקלה"ה (בספרו נגזו חלקו דף קפ"ה) אומר בשם רבי שמעון בר יוחאי הקדוש: דְּמִי שֶׁלֹּא לָמַד תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁהֵם סוּדוֹת הַתּוֹרָה טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא דְּכֵלָא זֶה אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֱלֹהוּתוֹ וְיִתְבָּרַךְ, וַיֵּרָאֵתוּ וְאֶהְבְּתוּ, וְעַבְדוּתוֹ. וְהֵרַב פְּתִייה זי"ע אומר בשם רבי חיים

וויטאל זי"ע שכתב בתחילת שער המצוות: ואם לא עשה פן הרי חסר מצוה אחד של תלמוד תורה שהיא גדולה ושקולה בכל המצוות וצריך שיתגלגל עד שיטרח בד' בחינות של הפרד"ם הנזכר. עד כאן לשונו. ועוד אמר הרב יהודה פתייה זי"ע שעוד בשעת הלוייה כאשר בוכים עליו, יתכן שכבר חזר לעולם הזה בגלגול, השם ירחם.

❁ הוא פלו טעות ורמאות ואין לו חיים ולא חלק בחיים

ואמר הרבי מקאמארנא בספרו היכל הברכה: – בדור הזה האחרון, מי שאינו עוסק בספר הזהר ותקונים וכתבי מרן האר"י שהם חיים ממש לנפש, בלילה במקרא ובמשנה ובתלמוד ופוסקים, ידע נאמנה שכל תורתו שעוסק הוא משפח ולחיו, כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש, והוא פלו טעות ורמאות, ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם, להיות רב וראש גדול תדור ולהשתרר על הבריות, ואין לו חיים ולא חלק בחיים. וכדכתיב בתקוני זהר חדש: לית בנו מאן דיתער לגבה לרצות לה עם בעלה, צוחין בכל יומא וליליא באוריתא דבעל פה, בכמה קושיו, וצוחין פה ככלבין דאמרין הב הב, הב לן עיתרא הב לן יקרא, ולית מאן דישתדל לסלקא לשכינתא. וכו' ואי לא ישיג ארחות חיים אלא על ידי למוד הזהר וכתבי מרן הרב חיים ויטאל בלבד, עכ"ל. (היכל הברכה קומנה פרשת עקב ו', י"ט – אור הזוהר פרק י')

אין מי שישתדל בתורה להעלות פה השכינה מהגלות וליחד אותה עם בעלה, קול אמר קרא, לך ואמר להם שישתדלו בתורה כדי לחבר השכינה עם הקדוש ברוך הוא

❁ זוהר חדש – ספרא תנינא

פתח ואמר... ואמר לראשי הישיבה: קבלו אליכם את האבן הזו, שהרי השכינה בגלות, ואין בכם מי שיתעורר אליה לרצותה לבעלה, ולא עוד, אלא כמה בעלי מדרשות, שהם חברים אצלכם, צוחים בכל יום ולילה בתורה שבעל פה בכמה קשיות, וצוחים פה כמו כלבים שאומרים הב הב, כמו שהגיהנם צווח הב הב. זהו שכתוב (משלי ה) לעלקה שתי בנות הב הב. הב לנו עשר בעולם הזה, הב לנו עשר בעולם הבא. כמו שבארוה, למד תורה הרבה, ויתנו לך שכר הרבה. ואין מי שישתדל בתורה להעלות פה השכינה מהגלות וליחד אותה עם בעלה, משום שהם אטומי עינים וסתומי לב. ומשום זה יוצא קול בכל לילה, כשיורד הקדוש ברוך הוא לגן עדן, כשעולות הנשמות

לפניו, ואותו הקול אומר פסוק בפתוב (ישעיה ט) קול אומר קרא, לך ואומר להם שישתדלו בתורה כדי לחבר השכינה עם הקדוש ברוך הוא. כמו שדוד שאמר (תהלים קלב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה. והוא היה משתדל בתורה לחבר את האם, שנאמר בזה (משלי א) ואל תפוש תורת אמוך, עם בעלתה. שהרי השכינה מצד של החסד נקראת גמילות חסדים. ומצד הגבורה נקראת עקדה וקרבו, ומצד העמוד האמצעי נקראת תורה, ואין מי שיעיר אותה במדות הללו לבעלתה. זהו שפתוב (ישעיה נא) אין מנהל לה וגו'. ומשום זה הקול אומר (ישעיה ט) מה אקרא כל הבשר הציר. שלא משתדלים אלא לזבח בשר, ואלו הם עמי הארץ. ואלו שמשתדלים בגמילות חסד ובתורה, לא משתדלים אלא לעצמם, ובשבילם נאמר וכל חסדו כציץ השדה. וכל אלו שלא משתדלים בזה לשמה – רוח הקדש, שהיא השכינה, לא שורה עליהם. זהו שפתוב (תהלים עח) ויזכר כי בשר המות רוח הולך ולא ישוב.

ויש שלא משתדלים בתורה שבעל פה לשמה, ונאמר בהם (שמותא) וימררו את חייהם בעבדה קשה – זו קשיה. בחמר – זה קל וחמר. ובלבנים – בלבון ההלכות. שעליהם נאמר ותכן לבנים תתנו. בכל עבדה בשדה – זו ברייתא. את כל עבדתם – זו פסקה. אשר עבדו בהם בפרך – פרכה. פשהגיעו לעמקה של הלכה, נאמר בהם אין הלכה כפלוגי. ויש אחרים שמשתדלים בזה לשמה, שהם בעלי המגנים של בית המדרש, שנאמר בהם (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. כמו שבארוה בעלי המשנה, אין התורה מתקיימת אלא כמי שממית עצמו עליה.

ואין מיתה אלא עני, שבארוה בו פת בפלח תאכל. ועליהם נאמר (ישעיה כו) יחיו מתיה. אלו שנאמר בהם (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. שודאי בהם מתקיימת שכינה, ועתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם בו, כמו שבארוה, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר וגו'. נבלתי יקומו, אלו שנאמר בהם (משלי ל) אם נבלת בהתנשא. ואמרו בעלי המשנה, כל המנבל עצמו על התורה, לפוף מתנשא.

וכתב האור החיים הקדוש (פ' בחקתי כ"ז י"ב) דרך לימוד תורה לשמה מציל מהיצר, ועל תורה לשמה נאמר, תורה מגנא ומצלא.

ובספר "נפש החיים" (שער ד' פרק כ"ח) כתב בארוכה: שרק על ידי עסק התורה לשמה זוכה לקיים העולם. ואין לנו תורה לשמה יותר מלימוד הזוהר

הקדוש, (עיין אור הזוהר).

משה רבנו והרשב"י אומרים: כי הזוהר הקדוש הוא כמו תבת נח שאלו שילמדו ינצלו מחבלי משיח, והרמח"ל הקדוש אומר לנו: שרק בזה תלוי סוד הצלת עם ישראל בדור האחרון וגאולתו, בכח וסגלת למוד הזוהר הקדוש, וזה לשונו הקדוש: בריחת רבי שמעון בר יוחאי עשתה ענין התבה, וכלנו נכרח להתבה הזאת וננצל.

ובכך גלה לנו רבי שלום שרעבי הקדוש בשכבו על ערש דני סמוך לפטירתו, השאיר לנו מעין צוואה באשר אמר לבנו רבי הוסיא יצחק זכותו וגז עלינו אמן: "יודע אני שבזכות הזוהר הקדוש וכתבי הקבלה יצא עם ישראל לחרות, ובלמוד זה תלויים גאולתנו וביאת משיח צדקנו..." "ותורת הפוד מה היא עליה?" [ספר הרש"ש עמוד 158], מלותיו האחרונות של אותו צדיק וקדוש מרחפות בעולם, תובעות עלבונן, ומפצירות לקימן. "ותורת הפוד מה היא עליה?!"... והקול קורא במדבר פנו דרך לאלקינו. יקרו והקדישו מומנכם בכל יום לשם שמים, בשביל ישועת העם, ולהצלת הדור בלו – ברוחניות ובנשמיית.

❖ הערב רב שלא רוצים ללמוד זהר הקדוש ומחקו מהעולם הזה ומהעולם הבא

בזוהר בראשית (דף כח ע"ב): ובגלגלם גלו ישראל בגלות וגרשו משם. זהו שכתוב ויגרש את האדם. ואדם ישראל בודאי. ומשה בגלגלם גרש ממקומו ולא זכה להפנים לארץ ישראל, שבגלגלם עבר על מאמר הקדוש ברוך הוא והטא בפלע שהפה בו, ולא אמר לו אלא רק (כמדבר ב) ודברתם אל הפלע, והם גרמו. ועם כל זה, מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שהוא לא קבל אותם, ונתן בהם אות ברית אלא לכפות ערות אביו. והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם יד) ואעשה אתך לגוי גדול ועצום ממנו, ובגלגלם אמר (שמות לב) מי אשר הטא לי אמהנו מספרי, שהם מזרע עמלק שנאמר בו (דברים כח) תמחה את זכר עמלק, והם גרמו לשבר את שני הלוחות של התורה.

ובתיקוני הזוהר (תקונא עשרין, וחד ועשרין דף מט ע"א), וז"ל: ועוד אזל"א גרי"ש, השכינה אומרת לקדוש ברוך הוא, גרש האמה הזאת ואת בנה, אלו הערב רב, שגרשוני מהסתפח בנחלת יהו"ה, גרש אותם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שלא יהיה להם חלק עם ישראל. שופ"ר הול"ף, רבי"ע, שני"י גריש"ן,

שְׁלֹשְׁלֹת, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹטֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רַמ"ה, שֶׁהוּא מְאוֹתִים אַרְבַּעִים וּשְׁמוֹנֶה תְּבוּת שְׁיֵשׁ בְּקִרְיַאת שְׁמַע וְשֵׁשׁ תְּבוּת הִיחוד, וְכֵן, וַיִּדְקַר אֶת שְׁנֵיהֶם, זָכַר וַנִּקְבְּהוּ, זֶה סְמַא"ל וְנַחֲשׁ, וְרַבִּי"ע דְּמוֹת דְּזִמְהָ שֶׁל רַמ"ה.

שְׁנֵי גְרִישִׁין, גְּרַשׁ אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, שֶׁקָּרַח הַפּוֹסֵם לְתַשׁוּעָה וְכוּ', שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רִדְף אַחֲרֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתָם בְּשִׁלְשֻׁלֹת עַל צְוֹאֲרָם, וְאַחַר כֵּן הוֹרֵג אוֹתָם בְּרַמְחָ, שֶׁהוּא רַבִּי"ע. בְּרַאשׁוֹנָה גְּרַשׁ אוֹתָם, וְאַחַר כֵּן רִדְף אַחֲרֵיהֶם וְתַפֵּס אוֹתָם, וְאַחַר כֵּן הִרְג אוֹתָם.

וְרַבִּי"ע וְשְׁנֵי גְרִישִׁין וְשִׁלְשֻׁלֹת, הֵם תְּקִיעַ"ה שְׁבָרִים תְּרוּעָ"ה. שְׁבָרִים, שֶׁבַר תִּשְׁבַּר מִצְבוֹתֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֵם וַיִּבְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, בְּדִין עַל הַשְּׂכִינָה וַיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּבֹּא גַם הַשָּׁמַן בְּתוֹכָם, זֶה סְמַא"ל שֶׁבָּא לְקַטְרֵג עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָדוֹן אֶת הַשְּׂכִינָה, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ דִּין עַל הַשְּׂכִינָה וּבְנֵיהָ, כְּאֵלּוּ עוֹמְדִים עָלָיו. תְּרוּעָ"ה, כֵּן תְּרוּעָם בְּשִׁבְט בְּרוּל. תְּקִיעַ"ה, וְהוֹקַע אוֹתָם לִיהו"ה נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ, וְשׁוֹפָר הוּא קוֹל, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא קוֹל בְּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. תְּקִיעָה מִן חִמָּה, שְׁבָרִים מִחֶלֶב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְבָחָה וְגוֹמֵר, זֶהוּ זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. הַקוֹל בְּתְרוּעָה מְכַנְפֵי רֵאָה, וְכֵלָם נִכְלְלוּ בְּקִנְיָה וְרֵאָה, וְנַעֲשׂוּ קוֹל, וּבִפְהָ דְבוּר.

הַפְּתוּחַ הִיחִיד שֶׁלָּנוּ בְּכַדִּי לְהַנְצִיל מִהַעֲרֵב רַב, שֶׁכָּל בֶּן אָדָם יַחְקוֹק בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַשֵּׁם הוּא הַמְּלִיךְ וְרַק בְּעַלֵּי הַבְּפִחוֹן הַמִּשְׁלֵם בְּהַשֵּׁם, עִם לְמוּד הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ יִנְצְלוּ בְּתַבַּת נַח כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְשֵׁב"י שֶׁרַק אֵלּוּ שְׁלוֹמֵי זֶהר יִנְצְלוּ, וַיִּכְנְסוּ לְגַן עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים, וַיְדוּעַ שְׁפִיּוֹם שֶׁבַע הַפֶּלֶם זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ הַדְּפִים אֶת סִפְרוֹ הַרְאֵשׁוֹן עַל הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ נִפְסְקָה הַמְּלַחְמָה הַעוֹלָמִית. וְאֵלּוּ שְׁלֵא לֹמְדִים זֶהר, יִמְחַקוֹן מִהַעוֹלָם הַזֶּה וּמִהַעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם קָלַפְת עֲמֻלָּה (זֶהר בְּרַאשִׁית כֵּה, עֲמוּד א' וְעֲמוּד ב', וְהַקְּרָא). וְאָדָם צָרִיף לְהִיּוֹת בְּיִשׁוּב הַדַּעַת גַּם כֹּאֲשֶׁר מִיָּמִין רְעִידַת אֲדָמָה, וּמִשְׁמַאל נּוֹפְלִים טִילִים, יִשֵּׁב בְּשִׁמְחָה וּבְיִשׁוּב הַדַּעַת כְּלִי לְפַחַד פְּלֵל, וַיְהִי בְּמַחֲנוֹ שְׁלֵם בְּהַשֵּׁם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּגִמְרָא בְּרַכּוֹת (דף ס.), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הַהוּא תְּלַמִּידָא דְהוּהָ קָא אָזִיל בְּתַרְיָה דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי בְּשׁוּקָא דְצִיּוֹן, וְאוֹתוֹ הַתְּלַמִּיד שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ אַחֲרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי בְּשׁוּק שֶׁל צִיּוֹן חֲזוּיָה דְקָא מְפַחֵד, (רֵאָה אוֹתוֹ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהוּא מְפַחֵד) אָמַר לִיהַ חֲטָאָה אַתָּה, [אָמַר לוֹ אַתָּה חוֹטָא] דְכַתִּיב [שְׁכַתוּב] פְּחָדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, [כִּי שֶׁחוֹטָא יֵשׁ לוֹ פְּחָד, וְאֵלּוּ חֲבוּטָה בְּה' חֶסֶד יִסּוּבְכֶנּוּ, וְאִין לוֹ פְּלֵל מִמֶּה לְפַחֵד] אָמַר לִיהַ [אָמַר לוֹ] וְהַכְּתִיב אֲשֶׁרִי אָדָם מְפַחֵד תְּמִיד, [וְהִרִי כְּתוּב

בפסוק אשרי אדם מפחד תמיד, כלומר שמוטב לפחד! אמר ליה [אמר לו רבי ישמעאל] שהוא בדברי תורה פתיב, [הפסוק שנאמר אשרי אדם מפחד תמיד, זה נאמר על דברי תורה, שפוחד שפוא לא ידע טוב את התורה, ולכן חוזר על משנתו תמיד, וכן עושה השבון הנפש וחוזר בתשובה תמיד, כי פוחד שפוא יש בידו עברות, אבל, לפחד מהבריות, אין לפחד כלל, ורק מי שהוא בעל עברה מפחד, ועוד שנה עצמו עברה לפחד, אלא צריך לחזק במחוננו בקדוש ברוך הוא בלבד, ועין שער הכפוחן בספר חובות הקבנות] עד כאן לשונו.

וכל יהודי באשר הוא שם יתלהב ללמוד ולהגות בדברי התנא האלקי שאמר: "בני שנו מדותי" (גיטין ס"ז), ובזה תלויה כל הגאולה. ובזה תתקנים נבואת הרשב"י שבדור של משיח אפילו תינוקות של בית רבן ידעו סודות התורה, וכאשר דבקים בתורתו של הרשב"י ממשיכים את נשמתו ממש לדורנו זה והרשב"י יושב ושונה כנגדו, (אור החפח), על כן שמנו מפרה לנגד עינינו שלכל ישראל יהיה חלק בתורת הרשב"י הקדוש לבלתי ידח מפנו נדה, ובא לציון גואל.

?Can we study Kabbalah

שאלה ב: האם מתר לנו ללמוד קבלה?

תשובה:

כתב הפסא מלך (ת"ז ל), וזה לשונו: "כמה גדול חיוב על תלמידי חכמים ללמוד קבלה, וענשם כמה גדול אם אינם לומדים קבלה, וגורם ארץ גלותא, פי הם מעכבים הגאולה רחמנא לצלן... כי גדול כחה לקרב הגאולה". ובת"ז מ"ב (כ"ט), "כי למוד הזהר הקדוש בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכל שפן אם יזכה ללמוד ולהבין אפלו פרוש מאמר אחד, יעשה בו תקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלמוד הפשט שנה תמימה, ומבטח לו שהוא בן עולם הבא מבני היכלא דמלכא, ויהיה מרואי פני המלך היושבים ראשונה במלכותא דרקיעא. ואין נחת רוח להשם פעסק בנשמות התורה שהיא החכמה האמתית המקבלת פי מונה יודע רצונו יתברך בעבודתו ומצוותיו...". עכ"ל "בספרא דא יפוק מן גלותא ברחמי אמין".

למוד הזהר הקדוש חשוב יותר מהקרבנות הקרבנות בבית

המקדש

ומבטיח ה'רשב"י (זוהר שמות ז'), אשרי מי שינדמן בזמן התגלות המשיח, כי מי שיהיה באותו זמן באמונה ומי שיתן עזר וסיוע לשכינה הקדושה יזכה לאותו האור של שמחת המלך ברוך הוא שאז ישמח ה' במעשיו. והעוסק בזוהר הקדוש ובתורת האר"ל הקדוש ברוך הוא משתבח בו בפמליא שלו בכל יום ודיוקנו נרשם למעלה בין אהבי ואהובי המלך, ומכריזין לפניו "הווי זהירין בדיוקנא דפלוני" ואפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזרות יש לו רשות לבטלם. (סוד ה'). וספר זה עתיד היה להתגלות בימי מלכא משיחא לתן סעד לשכינה, והנה כל אותן שיזכו אליו יזכו לגאולה, כי עבודה זו המועטת בזמן ההוא היא יותר חשובה מכל אילי נביות בשתייה בית המקדש קיים (הסוד לאברהם, רבי אברהם אזולאי זכותו יגן עלינו אמן).

על ידי למוד זוהר באשמורת יצאו ישראל מהגלות שדומה ללילה

אם זכה ללמוד זוהר באשמורת כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות שדומה ללילה. (אור צדיקים ודרך סעדה לרבינו מאיר פאפיראש, סימן א' סעיף טו)

האדמור הזקן זכותו יגן עלינו אמן פוסק: בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזוהר

מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזוהר אף שאינו מבין, כי מה אכפת ליה שאינו מבין אפילו חכי הוא סגלה. (רבי שניאור זלמן מלאדי, אדמור הנקון בעל התניא), מאמרי האדמור הנקון הקצרים 1 דף תקעא)

בת קול יוצאת ומכרזת – עולו והתבנשו להילולא דבר יוחאי ואשרי הזוכה לשמוע בלבו הכרזת הבת קול, ובא להתחבר אל הרשב"י ורבי אלעזר בנו זיע"א, ללמד תורתם ולינוק שפע קדושה, לזכות ליראת שמים. ואמרו תלמידי חכמים, שבלי הזוהר הקדוש אי אפשר לזכות לזה, כמבאר בזוה"ק. ומי שזכה להתקרב לרשב"י ותורתו הקדושה, לשאף ולהתחבר אליו בכל עת ובכל רגע ובכל שעה, בכל האפשר, עד באן.

?What is the Zohar? Who wrote it and why was it written

שאלה: מה זה הזוהר? מי כתב אותו ולמה הוא נכתב?

תשובה:

1. הרשב"י למד עם בנו רבי אלעזר 18 שנה במערה, את סודות התורה מפי אליהו הנביא משה רבנו ונשמות הצדיקים, לאחר שיצא מהמערה, קבץ את גדולי התנאים ולמדם והעביר להם את הסודות שלמד, והתקבצו אתם ששים רבוא נשמות ישראל והיה יודע כמו משה רבנו את חדושי התורה שיחדשו נשמות הצדיקים (מורנו הרב חיים ויטל רמח"ל), והיה תלמידו הגדול רבי אבא בותב את הדברים בהעלם כדי שלא יוכנו למי שלא קבל רשות. אחרי שנזכר ונכתב ספר הזהר נגנו ונשמר לדור האחרון ונתגלה לפני לערך 600 שנה, פי עקרו מיעד לדור האחרון בעקבתא דמשיחא להציל אותנו מהערכ רב בדור המבול.

ישמחו השמים ויתגל הארץ בהגלות נגלות הזהר הקדוש בלשון הקדש, וכל הרואים אומרים ברקאי, והלומדים מברכים ברבת הנהנין, וכל קרי פי רב יוכל מעתה ללמד בנקל את הזהר הקדוש, ולהנות מזיו נעם פרושי רשב"י וחבריו ולהתחמם בשלהבת הקדשה הגנוזה בחבורם הקדוש, שהיה סתום וחתום בפני ההמון אשר לאו כל מוחא יוכל להשיגם. והנה עתה זכינו, בחסדי ה' יתברך ויתעלה אשר הגדיל עלינו לצלול למים אדירים, ולהאיר את כל ספר הזהר הקדוש, אשר כלו פנינים יקרות וים גדול ורחב ידיים, שם רמ"ז אין מספר, חיות הקדש שרפים ואופנים, וכל ישראל אחים חברים ופנסו לחבור הקדוש הזה "ורשות נתנה לאלו הנשמות שגורשו ממקומם לדבק בזה החבור" (תקוני זתר דף א' עמוד ב') לשאב מפעינות המוסר והחזיק שבוהר הקדוש ולחסות בצל כנפי השכינה הקדושה. ותפלת דוד המלך עליו השלום (תהלים פרק ל"ו פ' ה-יא) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיה יחסינו: ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם: פי עמך מקור חיים באורך נראה אור: משך חסדך לידעיך וצדקתך לישרי לב. תעמד לכל ההוגים בספר הקדוש הזה לעולמים, אבי"ר.

זהר הקדוש הוא אור הגאולה האחרונה: מן הפעין הזה ישקו כל העדרים בספר הזהר הקדוש אשר הוא "אור הגאולה האחרונה" (תקוני זתר דף א' עמוד ב') ואשר האיר פני תבל "בסוף הימים, בדור האחרון" (תקוני זתר דף ק"א עמוד ב'), כדי להטעים את ישראל "מאילן החיים" ואשר "על ידו יצאו מן הגלות" (זתר חלק ג', דף קכ"ד עמוד ב'). וכבר אמרו גדולי הפדמונים דבלמוד הזהר הקדוש אשר לשונו בלבד מסגלת לזכוה הנשמה, אף על פי שאינו יודע מה הוא אומר (אור צדיקים לר"מ פארפוש א', עמוד התפלה ט"ו, החיד"א, פלא יועץ, רבי חיים פלאנץ, וכוונתו וכן עלינו, עיד) כמשל הנכנס לחנות של בשם, אף על פי שלא לקח כלום, מפל מקום

ריח טוב קלמא עמו" (דנגל מהנה אפרים, לקומים דבור המתחיל ישקני). "וכל שפן אם יזפה ללמוד ולהבין פרוש מאמר אחד שיעשה תקון גדול למעלה אשר אי אפשר לשער! (כפסא מלך מ"ג ס'), ועוד כתב שם דלמוד שעה אחת בזהר הקדוש עולה לערף למוד שנה בשאר חלקי התורה הקדושה. ועל ידי שזכנו השם יתברך לפרסם לכל את הזהר הקדוש בלשון הקדש יתקים מאמר הכפסא מלך שיוזפה ללמוד ולהבין, ויעשה תקון גדול למעלה, אשר אי אפשר לשער!

מרגלית יקרה, אוצר קדוש ונעלה, העניק השם יתברך ברב חסדו לעמנו עם סגולה, והוא ספר הזהר הקדוש, שנתחבר בקדושה עליונה על ידי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן. ובזכות הקריאה והלמוד בספר הזהר הקדוש מבטח לנו שזנבה ונגאל ברחמים ללא צרות ויסורים רחמנא לצלן. דבר זה מבאר בספר הזהר הקדוש עצמו, כפי קדשו של משה רבנו עליו השלום "הרעיא מהימנא", אשר היה נגלה לרבי שמעון בר יוחאי ולחבריו במעמד מלא הוד, ומגלה להם סתרי תורה מיישיבה של מעלה.

וכך אומר משה רבנו עליו השלום לרשב"י זכותו יגן עלינו אמן בזהר הקדוש פרשת נשא, "בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי".

באור הדברים: בזכות החבור שלך, ספר הזהר הקדוש, יצאו בני ישראל מן הגלות ברחמים ללא צרות ויסורים וללא צער חבלי משיח!

ואף משמים הסכימו לך! בספר תקוני הזהר מבאר, שבשעה שאליהו הנביא זכור לטוב נגלה לרבי שמעון בר יוחאי ולחבריא קדישא שעמו, ולמד עמהם סתרי תורה בענין תקוני נשמות, יצאה בת קול משמים ואמרה להם: "כמה רב כחו וקדשתו של רבי שמעון בר יוחאי בעולם", ואחר כך הוסיפה ואמרה נבואה בזו הלשון: "וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך פד יתגלו לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגינה, וקראתם דרור בארץ".

באור הדברים: כמה בני אדם למטה יתפרנסון מזה החבור שלך כאשר יתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים, ובזכותו יתקים הפסוק 'וקראתם

ובאגדה אחת לעשות רצון אבינו שבשמים וללמד תורת הרשב"י עליו השלום - הזהר הקדוש, שעל ידו נצא מהגלות ברחמים.

יב. השמים אלו התלמידי חכמים, והארץ, אלו שאר העם כמבאר בספרי התמונים (נעם אלימלך ועוד), כאשר כל העם באהדות

דָּרוֹר בְּאַרְץ" – הַמְרָמוֹז עַל הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה.

וּכְאוּר לְעֵינַיִם בְּאוּרוֹ שֶׁל הַשָּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ, שֶׁפָּתַב עַל כָּף: "הִנֵּה מִבְּאֵר מִכָּאן שֶׁחֲבוּר הַזֶּהר הֵיחָ עֵתִיד לְהִיּוֹת גְּנוּז וְכוּ' עַד שֶׁיָּבֹא הַדָּרוֹר הַהַחְרוֹן בְּסוֹף הַיָּמִים, שְׂאֵז יִתְגַּלֶּה לְתַהַוּוֹנִים. וּבְזִכּוֹת הָעוֹסְקִים יָבֹא מְשִׁיחַ, כִּי אֵז תִּמְלֹא הָאָרֶץ דְּעָה בְּסִפְתּוֹ אֲשֶׁר זֶה תִּהְיֶה סִבָּה קְרוּבָה לְבִיאָתוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר וּבְגִינָה "וְשִׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ" וְכוּ', כִּדִּי שֶׁבְזִכּוֹת זֶה יִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשֵׁם שֶׁלֹּא נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים עַד שֶׁהֶצְרַף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַדְּשֵׁם בְּדָם הַפֶּסַח וּבְדָם הַמִּילָה, כִּן הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לֹא יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה עַד שֶׁיִּזְכּוּ לְתוֹסֶפֶת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְהוּא רְצוֹן הָאֵל יִתְבַּרַךְ, וְאֲשֶׁרֵי הַזִּוְכָה בָּהּ" (עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת מְאֻמֵּר רֵאשׁוֹן, שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית).

כְּמוֹ כֵן, בְּנוֹסֵף לַמַּעֲלָה הַנִּפְלְאָה שֶׁל קְרוּב הַגְּאֻלָּה בְּרַחֲמִים, מִסְגָּלִים הַלְמוּד וְהַקְּרִיאָה בְּסִפְר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ לְבַטֵּל כָּל גְּזוּרוֹת קְשׁוֹת וְלְהִיּוֹת כְּחוּמָה בְּצוּרָה מִפְּנֵי כָּל צָרָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

רַבֵּינוּ הַקְּדוֹשׁ הַרְמָח"ל, רַבְּנוּ מֹשֶׁה חַיִּים לוֹצְאָמוּ זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ אָמוֹן, בְּעַל הַ"מְסַלֵּת יִשְׂרָאֵל" וְעוֹד, תִּקַּן בִּישִׁיבָתוֹ סֵדֵר לְמוּד מִיַּחַד שֶׁל גִּירְסָא בְּסִפְר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ בְּמִשְׁמְרוֹת לֹלֵא הַפֶּסֶק כָּלֵל מַעַת לְעַת, וְקִבַּע דְּבַר זֶה פִּתְקָנָה הַרְאֵשׁוֹנָה בִּישִׁיבָתוֹ, וְכוּתַב עַל מַעֲלַת הַדְּבָר בְּאַגְרַת לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "זֹאת הָעֲצָה הַיְעוּצָה לְכָל קַהֲלוֹת קֹדֶשׁ לְהַנְצִיל מִרְשַׁת זוֹ טְמֵנוּ שׁוֹנְאֵיֵהֶם, וּבְדֹאֵי הֵיחָ לְהֵם לְפַקַח עַל זֹאת וְלֹא יִחְדְּלוּ, כִּי רַב הַדְּבָר וְעֲצוּם מְאֹד... וְעַתָּה אֵל יִשְׁלִיכוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַדְּבָר הַזֶּה אַחֲרֵי גּוֹם, כִּי אֲנִי אֶלְמֵלֵא נְתִישֶׁר חִילֵי הִיּוֹתִי קוֹבַע דְּבָר זֶה בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם, אֲכַל כְּבוֹד תּוֹרַתְכֶם יִקַּח אֵת הָעֲצָה הַזֹּאת וְיִהְיֶה לוֹ לְזִכּוֹת, כִּי אֵין כְּמוֹהָ לְמוֹכָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד בְּמִקּוֹמוֹ יִכּוֹל לְעֲשׂוֹתוֹ כִּי לֹא דְבַר קֶשֶׁה הוּא כָּלֵל".

וְיִי לָנוּ גְּדוֹל בְּהַרְמָח"ל זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ אָמוֹן אֲשֶׁר הֵיחָ בְּקִי עֲצוּם בְּכָל מַכְמֵי הַתּוֹרָה וְלֹא מְצָא עֲצָה לְבַטֵּל גְּזוּרוֹת מַעַם יִשְׂרָאֵל אֶלֵּא אֵת הָעֲצָה הַזֹּאת, לְמוּד בְּסִפְר הַזֶּהר בְּרַצְפָּה לֹלֵא הַפֶּסֶק, שֶׁבְּכַח הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל סִפְר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ לְבַטֵּל כָּל גְּזוּרוֹת וּלְקַרֵּב הַגְּאֻלָּה בְּרַחֲמִים.

עד כּמָּה הָיָה חֲכִיב לַמוּד תּוֹרַת הַסּוּד עַל תּלְמִידֵי הַבַּעַל שֶׁם טוֹב וּמְשִׁיכֵיו, יֵשׁ לְלַמֵּד מִמֶּה שֶׁהָרַב הַקְדוּשׁ מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יִצְחָק אֵיזִיק מוֹדִיטְשׁוֹב זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ אָמֵן, הַעִיד בְּעַצְמוֹ וְאָמַר, שֶׁלְּמֹד וְשָׁנָה הַפְּרִי עֵץ הַיָּיִם מֵאַחַ פְּעָמִים וְאַחַד.

וְעוֹד רַבִּים הַפְּלִיגוּ בְּמוֹעֲלַת הַלּוּמֹד מִסֵּפֶר הַזוּהַר, וְנִמְנָנָה.

מִמוֹעֲלוֹת הָעוֹסֵק בְּסֵפֶר הַזוּהַר בְּקִצְרָה:

- מְקָרַב גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים.
 - מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת קְשׁוֹת.
 - זוֹכֵה לְטַהַר וּלְקַדְּשׁ אֶת נְשָׁמְתוֹ שֶׁתֵּאִיר וְתִזְהַר בְּאוֹר נִפְלָא וּמְזַכְּקָה מִכָּל סִיג וּפְגָם עַד שֶׁמֶרְפָּאָה לְגַמְרֵי.
 - מְרַחֵק מֵעַצְמוֹ כָּל הַמְקַטְרָגִים וְיִצֵּר הָרַע.
 - יִשְׁמַר מִמְקָרִים רָעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
 - יִנְצֵל מִתְאַוּוֹת רָעוֹת וּמְמֻדוֹת רָעוֹת.
 - תֵּרִי הוּא כְּהוֹגֵה וּמְפָרֵשׁ אֶת הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ בְּכַחוֹ לַעֲשׂוֹת נְסִים.
 - יוֹזֵק לְחַזוֹת בְּנַעַם הַשֵּׁם.
 - נִצָּל מִטְּמֻמּוֹת הַלֵּב וְהוֹפֵךְ לֵב הָאֶבֶן לְלֵב מַאִיר וּמְבִיֵן.
 - זוֹכֵה לְהַבִּין אֶת לְמוּדוֹ וּמִתְקִים בְּיָדוֹ.
 - לְמוּד בְּסֵפֶר הַזוּהַר הַקְדוּשׁ לְעֵלְוֵי נְשָׁמֹת נְפֻטָרִים מְסַגֵּל בְּיוֹתֵר לְתַקֵּן נְשָׁמָתָם וּלְהַעֲלוֹתָם לְמְקוֹמָם הָעֲלִיּוֹן וּלְהַצִּילָם מִכָּל דֵּינִים.
 - "כְּדָאֵי הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְסַמְדָּה עֲלֵיו בְּשַׁעַת הַדִּחְקָה", שֶׁבְּזְכוּת שְׁלוֹמֵי הַיָּמִים בְּסַפְרֵי שֶׁל הַתַּנְאֵה הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ אָמֵן, נִשְׁעַבְּדָה בְּכָל הַנְּצַרְדָּה לָנוּ.
 - תַּבְּת "וּרְפָאֵתֵינוּ" עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא (703) כְּמִנְיַן שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי (703), כִּי בְּזְכוּתוֹ נִמְשַׁכֵּת רְפוּאָה לְאָדָם.
- וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׁפַּע שְׁפַע רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, רְאֵשֵׁי תַבּוֹת רִשְׁבֵי, שֶׁהָעוֹסֵק בְּתוֹרָתוֹ יוֹזֵק בְּסִיעָתָא דְשְׁמַיָא לְשַׁפַּע רַב רּוּחָנִי וְגַשְׁמִי.

10. Who was the Baal Sham Tov?

שאלה: מי היה הבעל שם טוב?

תשובה:

מופתיו וניסיו היו לשם דבר.

פעם אחת הלך הבעש"ט עם ר' אברהם מרדכי מפינמשוב למקווה בזמן החורף והקור הגדול. ועמד הבעש"ט במקווה איזה שעות עד שהתחיל הנר לטפטף ולכבות. העיר ר' אברהם לבעש"ט שמיד יחשיך. אמר לו הבעש"ט "אם כן, קח גליד קרח מן הגג והדלק. מי שאמר לשמן שידלק יאמר לקרח וידלוק" וסיפר שהיה דולק והולך על שהלך עימו לביתו אחר שעתיים, וכשבא לבית נשאר מעט מים בידו.

ופעם אחת הלך חוץ לעיר עם התלמידים ובא עת מנחה ואמרו התלמידים: איך מים לנמילת ידיים לתפילה, ולקח המטה והיכה על האדמה ונבקע מעיין מים והולך עד היום סמוך למעזיבון' ונקרא על שמו אפילו בין הגויים וידועים מימיו כמרפאי כל חולי". (נוצר חסד פרק ו')

רבי ישראל נולד ביום י"ח באלול שנת תנ"ח לר' אליעזר ושרה בעיר טלוסט. נשמתו של הבעש"ט ירדה לעולם כדי לעורר את עם ישראל ממצב של "עילפון" גשמי ורוחני בה היה שרוי לאחר "גזירות ת"ה ות"ט; ובדוגמת הסגולה לקרוא באוזנו של אדם שהתעלף את שמו, כך קראו לעם ישראל בשמו וירדה נשמתו של רבי ישראל לעולם.

ישראל, היה בן יחיד להוריו ובגיל חמש נתייתם מהם. לפני שנפטר אביו, אמר לו: "אל תירא משום דבר, רק מהקב"ה בעצמו". ו"אהוב בפנימיות לבבך כל יהודי". היה זה עבור הבעל שם טוב כצוואה והוא הפנים את המסר הזה וחי על פיו. תחילה שימש כעוזר למלמד הילדים, להוליך ולהביא את הילדים ל'חדר' והיה עושה זאת באהבה גדולה.

רבי ישראל מצא לו את חינוכו באופן עצמאי ביותר. רגיל היה להתבודד בין ההרים ובתוך היערות, ושם היה נפגש עם אחדים מבין חבורת הצדיקים הנסתרים שהיו לומדים אתו תורה. הם היו נוהגים לשוטט בערים בהן היו בני ישראל והיו מעודדים אותם, מפצירים בהם להיות נהנים מוגיע כפיהם ואף היו מסדרים להם מקומות עבודה שיוכלו למצוא פרנסתם בכבוד. עבודה

זו הייתה תחילת עבודת החסידות, – להבריא את העם מבחינה גשמית. בהיותו בן אחד עשרה הצטרף לקבוצת הצדיקים הנסתרים. לאחר מכן נעשה לשומר בית המדרש ובשעות הערב היה עוסק בעבודת השם.

המנהיג של הצדיקים הנסתרים בתקופה זו היה רבי אדם בעל שם, לפני פטירתו הודיעו לו בחלום למסור את ה'כתבים' שברשותו לישראל בן אליעזר מאקופ, הוא שלח את בנו לאתר את רבי ישראל, וביקש ממנו למסור לו את הכתבים כי שייכים לשורש נשמתו ואם יסכים ללמוד עמו מה טוב. אחרי חיפוש מוארך מצא את 'שומר בית המדרש' בשם ישראל שהיה אז בן ארבע עשרה שנה. ביקש ממנו בן ה'בעל שם' שילמד איתו, רבי ישראל הסכים ואמר בתנאי שיראה כאילו רבי ישראל הוא התלמיד, וכתוצאה מהלימוד, שידכו לו אשה מהעיר אקופ, אשתו זו נפטרה זמן קצר לאחר הנישואים.

בגיל שמונה עשרה מונה למנהיגם של הצדיקים הנסתרים.

ביום הולדתו העשרים ושש נתגלה אליו אחיה השילוני, ולמדו תורה במשך עשר שנים, בזמן זה גילה לו את המאור שבתורת הנגלה והקבלה כפי שנלמד בגן עדן. עד שביום הולדתו השלשים ושש הפציר בו רבו להתגלות.

חַתוּנָתוֹ

בשלב מסוים עזב הבעל שם טוב את הישוב אוקופ ועבר לגליל ברודי הסמוך לפודוליה. שם, נעשה 'מלמד' באחד החדרים ופגש עם רבי אפרים מברודי שהיה מנכבדי העיר ואביו של רבי אברהם גרשון מקיטוב. רבי אפרים הציע לבעל שם טוב את ביתו והם באו בקשרי השידוכין והבעל שם טוב רצה שזה יישאר בסוד. רק לאחר פטירתו של רבי אפרים, בא הבעל שם טוב לשאת את אשתו, אולם כבואו הסתיר את עצמו בלבשו בגדי איכר גסים. רבי אברהם גרשון ניסה לדחותו ולבסוף הבין שזה התנה של אהותו והם נישאו, אך הוא הרחיקו מסביבתו. הזוג הצעיר עבר לאחד הכפרים שבין קוטוב לקוטוב. ר' ישראל היה מבלה רוב זמנו בהתבודדות ביערות ובשדות. בהמשך עברו לכפר אחר. בשנת ת"צ עברו למלוסט שבגליציה והחל שוב לעסוק במלמדות וכל חייהם היו בדוחק כלכלי.

הַתְּגוּלוֹתוֹ

ביום י"ח באולול שנת תצ"ד, הבעל שם טוב היה אז בן שלושים ושש,

ציווה אותו אחיה השילוני להתגלות בעולם והוא התגלה לראשונה בעיר מלוסמט. לאחר מכן החל הבעל שם טוב לפרסם את שיטתו על ידי מסעות ונדודים. תחילה עסק בעיקר בפדיון שבויים, חיזוק התורה ויראת שמים והפצת פנימיות התורה. במסגרת נסיעותיו ביקר בהורדנקה, קיטוב, נמירוב, שריגרד שבגליציה ופודוליה, בפולנאה, שדה לבן, זמלב שבוהלין.

במהלך נסיעותיו נהג לרפא חולים על ידי רפואות וגם על ידי קמיעות. את קמיעותיו כתב הסופר רבי אלכסנדר זיסקינד ובהמשך, כשרבו הפניות, נעזר גם ברבי צבי סופר, שפרשיותיו היו יקרות ערך. לבסוף נשאר רק רבי צבי לסופרו היחיד.

בשנת ת"ק, עבר הבעל שם טוב לעיר מזיבוז', שם החלו להתרכז סביבו אלפי חסידים ומעריצים, ביניהם גדולי תורה רבים וצדיקים מפורסמים. הבעל שם טוב היה לומד עם תלמידיו שיעור בגמרא. השיעור היה הריף וגאוני ולמדו בו גם את הרמב"ם, הרי"ף הרא"ש ושאר מפרשים מה"ראשונים" שהשתייכו לגמרא הנלמדת. הבעל שם טוב היה מתרגם את המילים לאידיש.

באותה תקופה גם תכנן הבעל שם טוב לעלות לארץ ישראל, שתפסה מקום חשוב ומרכזי בתורתו, אולם תכניתו לא יצאה אל הפועל.

בראש השנה שנת תק"ז עשה הבעל שם טוב עליית נשמה והגיע עד להיכלו של מלך המשיח. שאל הבעל שם טוב את מלך המשיח: "אימתי קאתי מר" (= מתי בא אדון) ענה לו המשיח: "לכשיפוצו מעיינותיך הוצה", כשכוונתו על מעיינות תורת החסידות, אותה גילה הבעל שם טוב.

על הבעש"ט

המוגיד ממזריטש העיד על הבעל שם טוב ש"ידע בכל חודש ניסן איזה ממונים ממונים על העולם בכדי לדעת איך להתנהג עמם ועל ידם" ו"הוא ידע שיהת עופות ושיחות דקלים" [דרוש מקור]. רבי מנחם מענדל מויטבסק אמר שהכיר את הבעש"ט בימי ילדותו: "היה היה דבר ה' בידי הבעל השם טוב ויגזור אומר ויקם. אחד היה, ומהקדמונים לא קם כמוהו – אחריו לעפר מי יקום". אדמו"ר הזקן אמר, שהבעש"ט חיבב ביותר את היהודים הפשוטים. אדמו"ר הרשב"ב אמר, שהבעל שם טוב היה מסודר מאוד. אדמו"ר הריי"צ אמר שאין לשער את האהבת ישראל של הבעל שם טוב.

תורתו

תורתו ואימרותיו של הבעל שם טוב לא נרשמו על ידו, רק ליקוטים מהם מובאים בספרי תלמידיו. עיקר תורתו ודעותיו של הבעל שם טוב מובאים בספרי תלמידו המובהק, רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה. הספר צוואת הריב"ש מכיל גם מתורתו של הבעל שם טוב כפי שנכתב על ידי תלמידו, רבי ישעיה מיאנוב ולא על ידי הבעל שם טוב, כפי שמשמע לכאורה. מאוחר יותר, רוכזו ליקוטי התורות בספר כתר שם טוב וכיום נעשה ליקוט מקיף לפי נושאים בספר "בעל שם טוב" ב-2 כרכים גדולים. בתקופה מאוחרת יותר התגלו העתקים מכתבי הבעל שם טוב בגניזה החרסונית.

אוהל הבעל שם

טוב במז'יבוז'

בחג הפסח שנת תק"כ חלה הבעל שם טוב בקיבתו וזה מאוד החליש אותו וקולו כמעט שלא נשמע. בליל חג השבועות התאספו כל בני החבורה.

הבעל שם טוב אמר לפניהם תורה. בבקר שלח לקרוא לאנשי ה"חברא קדישא" והורה להם כיצד יתעסקו בקבורתו. לאחר מכן התחזק מעט והתפלל בעצמו לפני התיבה בביתו. לאחר התפילה, יצא תלמידו רבי נחמן מהרודנקא, כדי לשפוך תפילה על שלום רבו. אמר הבעש"ט: לחינם הוא מרעיש בתפילה. אם היה יכול להכנס באותו פתח שבו הייתי נכנס אנכי, היה פועל. לאחר מכן שמעוהו מלחש: "אני מוחל לך אותן שתי שעות. אל תענה אותי!". משבאו בני העיר לברכו בכרכת החג, אמר לפניהם דברי תורה. אחר שוב אמר דברי תורה לתלמידיו המקורבים "על עמוד שעולה מגן עדן תחתון לגן עדן עליון". אחר נפרד מבני העיר באומרו: "עד כאן גמלתי עמכם חסד ועכשיו תגמלו אתי חסד".

כוחותיו עזבוהו. הוא ציוה לתלמידיו לומר "ויחי נועם". משראה את

תלמידיו מצטערים, אמר: "אין אני דואג לעצמי. כי יודע אני בבירור שאצא מפתח זה ואכנס בפתח אחר". לאחר מכן שכב וישב כמה פעמים. אחר ציווה לכסותו בסדין וישכב פעם נוספת. הוא התחיל להזדעזע ולהרוד כמו שנהג בתפילת "שמונה עשרה" ואחר כך נח מעט. קולו לא נשמע עוד, רק שפתיו נשמעו מרחשות: אל תבואני רגל גאווה! אותה שעה נסתלק ובאותו רגע בדיוק עמדו שני השעונים שהיו בבית ופסקו מללכת. תלמידו רבי לייב קסלר סיפר שראה את יציאת הנשמה "כמו שלחבת מראה תכלת" והעיד "שבשעת יציאת נשמתו זרחו פניו כבקבלת שבת עם קבלת ה"נשמה היתירה".

בו' סיון תק"כ - יום רביעי ראשון להג השבועות, כשהוא בן ששים ואחת שנה, שמונה חדשים ושמונה עשרה יום נסתלק הבעש"ט לבית עולמו. ומנוחתו כבוד במזיבוז'.

ביום רביעי כ' בכסלו תקנ"ט, אמר על כך אדמו"ר הזקן, שהיה נכדו הרוחני: "ביום הרביעי נטלו המאורות", כלומר - שביום הרביעי נלקחו ונסתלקו המאורות.

עוד לימד הבעש"ט שקודם הגאולה הכללית, חייב אדם לגאול את עצמו. "הגאולה הפרטית" היא מן המצרים האישיים של כל אדם, צרותיו ופחדיו. אם ידע לזהות את הבורא בכל נקודות החושך של חייו - יגאל את עצמו ויתרום לגאולת הכלל. נאמר בשמו כי כל אדם צריך לבנות את "קומת משיח השייכת לנשמתו" [דרוש מקור].

באיגרת שכתב הבעש"ט לגיסו, רבי גרשון מקיטוב, הוא מספר על עליית נשמה שזכה לה בשנת ה'תק"ז (1747), ובה נכנס להיכלו של משיח. באיגרת נאמר: "ושאלתי את פי משיח אימתי קאתי מר? והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם לימודך בעולם, ויפוצו מעינותיך חוצה, מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך ואז יוכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה".

?Why study, read and scan the Zohar .11

שאלה: למה ללמוד, לקרוא, ולשנן את הזוהר?

תשובה: פי בָּזָה תִּלְוִי כָּל גְּאוּלְתֵינוּ וּפְדוּתֵנוּ נִפְשָנוּ, כמו שאמר מרן הרי"ח

הטוב ברוח קדשו לפני למעלה ממאה שנה – כי לעתיד הכל ילמדו בה (בחכמת האמת) כמו שלומדים תהלים.

ואמרו חז"ל (סנהדרין צו): דור שבן דוד בא, האמת תהא נעדרת, וביאר שם בספר בניהו בן יהוידע [למרח הר"ח הטוב זי"ע] וז"ל: והאמת נעדרת, כלומר חכמת האמת הוא חלק הסוד, תרבה, והעוסקים יהיו עדרים עדרים בלימוד הקבלה. אי נמי, עתה (בזמנו לפני למעלה ממאה שנה), יש אנשים פרטיים לומדים קבלה, כל אחד בקרן זוית בסתר, אבל לעתיד, הכל ילמדו בה כמו שלומדים תהלים, ותמצאם עדרים עדרים בבית המדרש. עכל"ק. וב"ה זכינו שרואים שנתקיימה נבואתו בדורנו ממש.

זאת ועוד נתקיים פסקו רבנו יוסף חיים, הבן איש חי, בהקדמת התקונים בניהו שכתב לכל ישראל, וז"ל: מִזְמַן אֲשֶׁר הִצִּיץ וְזָרַח אֹרֶן יְקָרוֹת שֶׁל שְׁנֵי מְאֹרוֹת הַגְּדֹלִים סֵפֶר הַתְּקוּנִים וְסֵפֶר הַזֹּהַר קִיְמוּ וְקָבְלוּ תִּיהוּדִים קָהָל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִיק בְּלִמּוּד הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַתְּקוּנִים וְהַזֹּהַר יַחֲדָם וְרַבִּים מְנַעַר וְעַד זְקֵן, וְהֵגֶם דְּאִין לְאֵל יָדָם לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין סוּד אֲמֵרוֹת טְהוּרוֹת שְׁבַפְפָּרִים הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֶּה אֵף עַל פִּי בֶן שׁוֹתִים בְּצַמָּא אֵת דְּבְרֵיהֶם וּמְתַלְהֵבִין בְּקִרְיָתָן מְאֹד מְאֹד.

12. Why was the Zohar written in Aramaic?

שאלה: למה הזוהר נכתב בלשון ארמית?

תשובה: מפני שזה היה הלשון שדברו בזמנם.

ועוד: דע לך כי בזמן הרב הקדוש ר" חיים ויטאל זי"ע היה קיים ספר זהר בלשון הקודש: והגאון הקדוש רבי חיים חזקיהו מדיני זי"ע, בעל ה"שדי חמד" (בהסכמתו לספר "זהר תורה") כותב: שמכל מקום אין ספק כי היה קיים בזמן הרב הקדוש רבי חיים ויטאל ספר זהר בלשון הקודש. שכן בפירושו על זהר בראשית (דף ל"ה ע"ב) הזכיר רבי חיים דברים מן הזהר תוך ציון מקורם: "זהר לשון הקודש".

בזוהר פרשת תרומה (דף קכ"ט ע"א וע"ב) מובא, ש"לשון הקודש – השכינה מתחברת בה", ואילו לשון ארמית היא לשון הסמרא אחרא: ובפרשת תרומה (זוהר"ה דף קכ"ט ע"א וע"ב) מובא, ש"לשון הקודש – השכינה מתחברת בה", ואילו לשון ארמית היא לשון הסמרא אחרא, ולכך תיקנו לומר קדיש כלשון

הסמטרא אחרא, כדי שבכך ישבר כח הסמטרא אחרא שמובן להם. (ועיין בן איש חי פרשת ויחי שנה ראשונה הלכות קדיש, מודע ניתקן קדיש בלשון תרגום ארמית). ויתכן שהגירסת הזוהר בארמית הוא משבר כוח הסמטרא אחרא כמו באמירת הקדיש, אך גם לימוד הזוהר בלשון הקודש גדול ומרומם הוא כמו שכתוב בזוהר הנ"ל, ש"לשון הקודש – השכינה מתחברת בה".

כָּל שִׁפְחָא אִם יִזְכָּה לְלַמֵּד וּלְהַבִּין אֶפְלוּ פְּרוּשׁ מֵאֲמַר אֶחָד, מִבְּטָח לֹא שְׁהוּא בְּן עוֹלָם הֵבֵא מִבְּנֵי הַיְכָלָא דְּמִלְכָּא, וְיִהְיֶה מֵרֹאשֵׁי פְּנֵי הַמְּלָךְ הַיְיִשְׁבִּים רֵאשׁוּנָה בְּמִלְכוּתָא דְּרִקְיָעָא

ועוד מעלה יתירה בלימוד הזוהר הקדוש בלשון הקודש, כי על ידי שלומד בלשון הקודש מבין מה שאומר ומעלתו עצומה ונפלאה, כמו שכתב הכסא

הוספות והערות

מה הפועם? משום שהוא גורם להרפות את הצד האחר ולהעבירו) להעלות את כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל.

לשון של הצד האחר הוא לשונו של הסמטרא אחרא: [בלשון הקודש] ואנו צריכים לומר אותה בלשון של הצד האחר ושהוא לשונו של הסמטרא אחרא (מפרשים) ולהשיב בכת הנזק: אמן יהא שמיה רבא מברך, כדי שישתבר כחו של הצד האחר, ויתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל. וכשנשבר בקדושה זו כחו של הצד האחר, הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו, ונזכר לבניו, ונזכר לשמו. ומשום שהקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו בקדושה הזו, אינה אלא בעשרה.

תרגום הוא לשון הסמטרא אחרא שנאחו ונכלל בו, לכן נשבר כוחו על ידי זה: [בלשון הקודש] ובלשון זו על פרחו של הצד האחר הוא נכפה, ונשבר כחו, ומתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא ושוכר מנעילים והותמות ושלשלאות הנזקות וקלפות רעות, ולפי שתרגום הוא לשון הסמטרא אחרא שנאחו ונכלל בו, לכן נשבר כוחו על ידי זה] ונזכר הקדוש ברוך הוא את שמו ואת בניו וזוכר הקב"ה את שמו המהולל בגוים ואת בניו שהם בגלות (ממ"ד). אשריהם העם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה לזכות בה לעולם הבא.

יד. השכינה מתחברת עם היהודי האומר בלשון הקודש: [בלשון הקודש] הקדושה שבפוף היא תרגום, כמו שבארגו, וזה אפלו יחיד ויכל לומר אותה, אותם דברי התרגום. אבל דברי לשון הקדש של הקדושה אינם אלא בעשרה, פי השכינה מתחברת עם לשון הקדש ומתחברת עם היהודי האומר בלשון הקודש (רמ"ק ורא"ג). ולכל קדושה שהשכינה באה, אין זה אלא בעשרה, שכתוב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. בני ישראל הם לשון הקדש ודאי שבני ישראל הם נקראים לשון הקדש ודאי (רמ"ק ורא"ג), ולא שאר עמים שיש להם לשון אחרת.

מעלת הקדיש היא, להעלות שבוהו יתברך למעלה, ולשבר כל הקלפות כולם: [בלשון הקודש] ואם תאמר, הרי הקדושה של הקדיש, שהיא תרגום, למה אינה ביהודי? בא וראה, קדושה זו אינה בשאר הקדושות שהם משלשים. אבל קדושה זו היא עולה בכל הצדדים, למעלה ולמטה ולכל צדדי האמונה, ושוכרת מנעילים והותמות של פרזל וקלפות רעות והותמות של פרזל והם הקלפות שהם במוציאה של פרזל בינינו לבין אבינו שבשמים, ומעלת הקדיש היא, להעלות שבוהו יתברך למעלה, ולשבר כל הקלפות כולם (ברך אמת-סלם) (וזהו השבח שמתעלה בו כבוד הקדוש ברוך הוא יותר משבח אחר. והתעלות זו יתרה מהכל,

מלך בתיקוני זוהר (תיקון ט"ב), וזה לשונו: "כי למוד הזהר הקדוש בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין אפלו פרוש מאמר אחד, יעשה בו תקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלמוד הפשט שנה תמימה, ומבטח לו שהוא בן עולם הבא מבני היכלא דמלכא, ויהיה מראי פני המלך היושבים ראשונה במלכותא דרקייעא. ואין נחת רוח להשם בעסק בנשמת התורה שהיא החכמה האמתית המקבלת כי מונה יודע רצונו יתברך בעבודתו ומצוותיו..." עכ"ל.

If someone tells you are not allowed to study the Zohar, 13

?how should you respond

שאלה: אם מישהו אומר לך שאסור ללמוד זוהר – איך צריך להגיב?

תשובה! להגיד לו שעוד לא נפטר מקליפת הערב רב שדבוקה בו קשה, והוא מהמשכילים שלא מאמינים בחז"ל הקדושים.

❖ מכתב שהתקבל ❖

מאת הגה"צ: הרב מנחם מנדל טובינאס

בן הגאון מוהר"ר שמואל אב"ד דק"ק שטפנשט

כ"ו תמוז התשס"ט, לכבוד המפעל הקדוש הזהר העולמי.

... אמרינן לפעלא טבא אישר, כבוד אדוני אבי הרב המבהק החסיד הקדוש הנה מזהיר הרבה השפם והערב על למוד הקדוש זהר בשנות השמד, בימי סטלין ותלמידיו שם רשעים ירקב, נהג בקדשו להקהיל קהלות ברבים ולדרש בפניהם דברי תורה, ומצטט להם מאמרי זהר לטהר נשמתם, היו נאספים הרבה יהודים בשבתות הקיץ וישבו כארבע, ארבע וחצי שעות רצופות, לפעמים נדירות הנה השמש רבי ישראל בן רבי טוביה עליו השלום מביא לרב בוס מים.

כשהיה מצטט מזהר הקדוש בעל פה, ובפנים היו מרגישים שהחשך מתגרש.

כמו כן נהג בקדשו להושיב על ידו ילדים בני חמש שש שישמעו ויסתכלו בפנים הספר הזהר הקדוש. הנה מצטט את הגאון הקדוש משרי מעלה רבי איזיק מקומרנא וצ"ל שאמר בקדשו: "לו עמי שומע

לִי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ וְגו', יְלָדִים בְּנֵי שֵׁשׁ יִלְמְדוּ זֶהר הַקְדוּשׁ וְיִכְנָס
בָּהֶם יִרְאֵת שָׁמַיִם. כְּמוֹ כֵן נִהְגַּ לְלַמֵּד רֵאשִׁית חֻכְמָה עִם קְטָנִים, הֲיֵה
אוֹמֵר שְׁמָה שְׁאוּמְרִים לֹא לְלַמֵּד יֶלֶד [זֶהר] מְקוּרוֹ מֵהַמְשַׁבְּלִים רַחֲמֵנָא
לְצֻלָּן.

הַרְבַּ מִנְחָם מִנְדַל טוֹבִיָּאס

בֶּן הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הַרְבַּ רַבִּי שְׁמוּאֵל אַב"ד דְּק"ק שְׁטֶפְנֶשְׁט

ותאמר לו מה שכתב בתיקון מ"ג מי שלא לומד זוהר לא שומעים השמע
ישראל והתפילות ולא יזכה לא לעולם הזה ולא לעולם הבא וימחק מהעולם,
(זוהר בראשית כ"ח ע"א וע"ב, זוהר שיר השירים) ורק אלו שלומדים זוהר יכנסו בתיבת נח
(זוהר, רמח"ל)

14. Since when in our history has it been permitted to learn the

?Zohar and why now

שאלה: מאיזה תקופה בהיסטוריה היה מותר ללמוד זוהר?

תשובה: מתחילת אלף השישי, לאחר שנגמרה הגזירה של "כל היום
דוה", זה האלף החמישי שהוא ספירת הוד שנתהפך מהוד לדוה. וכמו שכתב
המהר"ו זי"ע בהקדמתו לעין חיים, וראה מה שמבאר דבריו באריכות
בספר אילנא דחיי וזה לשונו:

תחילה נשוב לדברי הרב חיד"א בספרו 'שם הגדולים' (מערכת א אות
ריט), כמה שדן בטעם גילוי ספר הזוהר דוקא בדורות האחרונים ולא בדורות
הראשונים. זה לשונו שם: 'ואולם לימים ראשונים נסתם כל הזון, והחכמה
העמוקה חכמת האמת נסתרה והיא נתמחה - וראשי הדורות ידעי רבנן
איזה שרשים בכללות. וכבר אמרו בזוהר (פרשת ויחי - דף ריו ע"א) דאחרי רשב"י
לא נשאר כי אם מלא העומר מן למשמרת. דהגם שלא פסקה מישראל
חכמה זו... מכל מקום הכל היה למשמרת להצנעא בכללי כללות.

[אמר הכותב: במאמר הזוהר הנזכר לעיל בדברי החיד"א מבואר שמיום
שיצא רשב"י מהמערערה ניתנה לו רשות מן השמים לגלות סתרי תורה לזמן
מוגבל כדי להרבות תלמידים לצורך חיבור ספר הזוהר והתיקונים. אמנם ידע
רשב"י שאין התכלית בגילוי סודות אלו לצורך דורו, אלא כדי שיכתב ספר
הזוהר למען יהיה גנוז למשמרת לדור שבו יוכל בן-דוד לבא, ממש כצנצנת

מזן למשמרת.

זוהר ויחי - (דף ר"ז ע"א): בלשון הקודש: שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִן הַיּוֹם שֶׁעָלָה רַבִּי שְׁמֵעוֹן מִהַמְעָרָה, הַדְּבָרִים הִלְלוּ לֹא נִתְּפְפוּ מִן הַחֲבָרִים, וּבְסוּדוֹת עֲלִיזוֹנִים הָיוּ מִסְתַּבְּלִים - וּמִתְגַּלִּים מִבִּינֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּהַר סִינַי! אַחַר שְׁמַת כְּתוּב: "וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיִנֹת תְּהוֹם וְאַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם" (בראשית ח ב) - וְהָיוּ הַחֲבָרִים מְרַחֲשִׁים דְּבָרִים וְלֹא הָיוּ מִתְקַיְּמִים בָּהֶם!

- אָמַר - וְדַאי מִשְׁמַת רַבִּי שְׁמֵעוֹן הִחְכְּמָה הַסְתַּלְקָה מִן הָאָרֶץ! בָּא אֵל רַבִּי אַבָּא וְסִפֵּר לוֹ. הָרִים רַבִּי אַבָּא אֶת יָדָיו עַל רִאשׁוֹ וּבָכָה וְאָמַר - רַבִּי שְׁמֵעוֹן! רַחֵם שְׁמוֹחֲנוֹת מְמוֹנוּ מִן טוֹב כָּל יוֹם וְלֹקְטִים אוֹתוֹ, כְּכַתוּב: "הַמְּמַעֵיט אֶסֶף עֲשָׂרָה חֲמֹרִים" (במדבר י"א ל"ב)! וְעַכְשָׁיו הִרְחִים וְהִמָּן הַסְתַּלְקוּ, וְלֹא נִשְׁאָר מְמוֹנוּ בְּעוֹלָם פְּרָט לְמָה שְׁכַתוּב: "קַח צִנְצָנֹת אַחַת וְתֵן שְׁמָה מְלֵא הַעֲלוֹךְ מִן וְהִנֵּחַ אוֹתוֹ לְפָנַי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת" (שמות מ"ז ל"ג). וְאֵלּוּ בְּהַתְגַּלּוֹת לֹא כְּתוּב, אֵלָּא "לְמִשְׁמֶרֶת", לְהַצְנָעָה! עַכְשָׁו מִי יִכּוֹל לְגַלּוֹת סוּדוֹת, וּמִי יַדַּע אוֹתָם?!

וכדי להבין מדוע לאחר הסתלקות רשב"י נגזנו ספר הזוהר עד לדרא בתראה, ומדוע נסתתמו מעינות חכמת הקבלה לזמן ממושך כל כך, ממשיך הרב היד"א וכותב:

כי גזרה חכמתו יתברך שיהיו אלף שנים בגלות זה, כדכתיב: "נִתְּנָנִי שְׁמֵמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה" (איכה א יג) - והוא יומו של הקדוש ברוך הוא! וכן אמרו בזוהר ומדרש איכה וכמה דוכתי. וכל התנאים ואמוראים היו סמוך להורבן בתוך האלף שנים, שהרי רב אשי שסידר התלמוד היה בשנת שנ"ח (358) להורבן, ולכן לא הועיל כל קדושתם להביא משיח - כי גזרה עומדת!... ואפשר דבהיות גזירת החורבן אלף שנים וכל הקדושים היו בתוך האלף שנים, לא רצה הקדוש ברוך הוא שיגלה ספר הזוהר שיש בו כמה חומרות ועונשים - כרחם אב על בנים - כי באותו פרק היו שמדות ותוקף הצרות והיו ישראל בצער גדול. ואם היו מתגלים דברי הקדושים רשב"י וחבריו היה מקום לסטרא-אחרא לקטרג יותר על ישראל... אבל אחר שעבר אלף שנים מהחורבן בשנת ארבעת אלפים תתכ"ח (4828) - אז היה יכול לבוא משיח. ובעוונתינו הרבים אשתהויי אשתהי - וזה חטא נוסף לכלל ופרט על כל החטאים וחילול שמו חם ושלום וחילול תורתו... ולכן, סמוך לדורות שאחר אלף שנה מהחורבן נתגלה אור הזוהר להגין על ישראל - ושאם

נזכה להתעסק בסתרי תורה כדת מה לעשות, בזכות זה תפרה ישע ישועת ישראל! עד כאן לשון החיד"א בספרו 'שם הגדולים'.

הרי ראינו בעליל בדברי הרב חיד"א שהוא הבין ממה שאמרו בזוהר 'מן יומא דאסתליק רבי שמעון מן מערתא מלין (א"י) לא אתבסין מן חבריא, ורזין עלאין הוו מסתפלן ואתגליין מבינייהו באלו אתייהבו ההיא שענתא במורא דסיני' – שהיתה התעוררות זו כדי להכין תרופה למכת הגלות הארוכה. דלכן ניתנה רשות מן השמים לזמן מוגבל לגלות סתרי תורה – אבל רק לצורך כתיבת ספר הזוהר והתיקונים. ואכן כמו שמוכח מהזוהר, מיד לאחר ההתעוררות הזמנית שהיתה בדורו של רשב"י, מכל מקום 'מדשכיב רבי שמעון חקמתא אסתלקת מארעא' לתקופה של אלף שנים שנגזר עלינו להיות בגלות מרה זו. ובאלף שנים הללו היה הזוהר הקדוש למשמרת, וְלֹא אֲשַׁתָּאֵר בְּעֶלְמָא מִיְנִיָּה בַּר [ולא נשאר בעולם ממנו, מלבד מה שנשאר לדור האחרון שלפני המשיח] כְּמָה דְכָתִיב: [כמו שכתוב] "קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני יהוה למשמרת". ואלו באתגלייא לא פתיב, [ואלו בגלוי לא כתיב] אֶלָּא "למשמרת", לְאַצְנְעוּתָא' [אלא למשמרת להצניע אותן] – וזה עד תום האלף שנים הללו שנמנע משיח צדקינו מלבוא ולגאלינו. אמנם לאחר שכבר עברו אותם אלף שנים הללו ביאר הרב חיד"א: 'סמוך לדורות שאחר אלף שנה מהחורבן נתגלה אור הזוהר להגין על ישראל – ושם נזכה להתעסק בסתרי תורה כדת מה לעשות, בזכות זה תפרה ישע ישועת ישראל – אמן!'

לאור דברי החיד"א והזוהר הנזכרים לעיל למדנו שעל זה דייקא נאנח מהרה"ו אצלינו בהקדמתו באומרו: "אוי לנו פי פנה היום" – יום אחד של תקדוש פרנף הוא שהוא אלף שנים' (כלומר – כל אותם אלף שנים שנגזר עלינו להיות בגלות זו), וְגַם "נְטוּ צִלְי עֶרֶב" [הגיע זמן שהחמה עומדת בראש האילן] – שְׁהֵם חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּע שָׁנִים – יוֹתֵר מִחֲצֵי הַיּוֹם הַשְּׁנִי' (כלומר – והרי כבר היה יכול משיח לבוא כל הזמן הזה). אם כן הרי השמש כבר נוטה לשקוע גם ביום השני של הקדוש

הוספות והערות

ככל עולה שבעים עוקין ויורד. שר מדי עולה חמישים ושתים ויורד. ושר יון עולה מאה ושמנים עוקין ויורד. ואת שרו של אדום ראהו עולה ולא ראה יורד, ונבעת, אמר לו הקב"ה אם יגביה כנשר וכו' משם אורידך וכו'. ועל זה אמר עד אנה ירום וכו', עכ"ל.

טו. אמר המלקט: האלשיך הקדוש בספרו תורת משה (במדבר יד יא): ועל גלות אדום אמר עד אנה ירום וכו' והוא מאמרם ז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק לה, תנחומא ויצא ב, ויקרא רבה כט ב), כי יקב, הראה לו הקב"ה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. שר מלכות

ברוך הוא, ועדיין בן דוד לא בא!

גם בהמשך הקדמתו לקמן נגע מהרח"ו במהות גזירת האלף שנים הללו במה שביאר: 'שְׁכַבְר אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה פִּי זְמַן הַשְּׁבוּעָה הַיָּא עַד אֵלֶף שָׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה בְּבְרִיתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל בְּפִרְקֵי הַיְכָלוֹת עַל דְּנִיּאֵל, וְזֶה לְשׁוֹנָם: "וְאֵתִיבּוֹן בְּיַדִּיהָ עַד עֵדֶן וְעֵדֶינִן וּפְלַג עֵדֶן" (דניאל ז כה), וְאִיךָ הָרְאָהוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁר עוֹלָם וְהוּא שָׁרוּ שָׁל בְּבַל שְׁבָעִים עוֹקֵינֵי וְכוּ' עֵינֵן שָׁם. וַיְהִיָּה עַל כִּי יוֹם נָקַם בְּלָבוּ יִתְבַרַךְ, לִיבָא לַפּוּמָא לֹא גַלִּי:

וְכֵן בְּזוּהַר פְּרָשְׁתַּת וַיֵּרָא (דף ק"ז ע"א), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כָּל דָּא אָרִיכוּ זְמַנָּא יְתִיר מְכַמָּה דְּאִוְקְמִיהָ חֲבַרְיָא. דְּאִיהוּ יוֹמָא חַד גְּלוּתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְתִיר, דְכְּתִיב: "נִתְּנָנִי שׁוּמְמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה" – עַד כֵּאֵן לְשׁוֹן מַהֲרַח"ו לְקַמָּן. וּבְרוּר שְׁכוּוֹנַת הַזּוּהַר (שם בדף ק"ז ע"א) לַיּוֹם אַחַד שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – דְּאִיהוּ יוֹמָא חַד גְּלוּתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

ואף על פי שגם אנו נעמוד על דיוק דברי מהרח"ו במקומם הראוי בעזרת השם, מכל מקום העתקנו דבריו כדי לחזק מה שביארנו בעומק כונת מהרח"ו בבביארנו את דברי קודשו כאן. עיי"ש באריכות.

שאלה: למה מצוה עבשיו ללמוד זוהר?

תשובה: כי זה נעשה דוקא לימות המשיח, כתב הרמח"ל [ליקוטי כתבי הרמח"ל]

❖ טעם שבסוף הגלות אפילו תינוקות יאמרו קיצין:

טעם למה שאומרים בזוהר, שבסוף הגלות אפילו התינוקות יאמרו קיצין. סוד הענין הוא, שהז"א [שהזעיר אנפין] בגלות הוא בסוד קטנות, והס"א [והסמרא אחרא] יש לה אחיזה, ובסוף הגלות שצריך לסיים זה הדבר, התינוקות יגלו קצים, שבגילוי שלהם יתרחקו הס"א [הסמרא אחרא] שנתאחזה בז"א [בזעיר אנפין] בזמן קטנותו, ובוזה יתגדל במדרגתו במהרה בימינו אמן, עכ"ל.

משה רבנו מצוה אותנו ללמוד הרבה זוהר ולא לתת מנוחה להקב"ה עד שיגאלנו.

❖ לא לתת מנוחה לה' עד שיגאלנו

ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא מלשה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרשב"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ריט).

❖ ללמוד זוהר ותיקונים וחסידות

והלומד זקן, בסודות ורזין דאורייתא, רזין דעתיק יומין, זקן מלא רחמים, דומה לדיו בתוכה על ניר מחוק, שאינו נחקק כל כך במחו ומחשבתו ויכול לטעות בהם הרבה, כי נחקק הזור בותב ונמחק. וכן יש הרבה שוטים שבורחים מללמוד רזין של מרן האר"י וספר הזוהר אשר הם חיינו, ולו עמי שומע לי, בעקבות משיחא אשר הרע ותמינות גובר, היו שוקדין כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר ותיקונים כתבי מרן כלול עם חסידות וחקמות של מרן הרב רבי ישראל בעל שם זכר צדיק לברכה והיו מבטלין כל הגזרות רעות והיו ממשיכין שפע ואור על כל העולמות, בן השפעות פשטיות, בני חיי מזוני. (רבינו הקדוש יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ').

❖ בדור הזה שהמינות גובר צריכין ללמוד עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר ותיקונים

ולו עמי שומע לי בדור הזה שהמינות גובר היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר ותיקונים להגות בהם והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים. וכך היה רובש יראת שמים במקום חכמה היצונית. (רבינו הקדוש יצחק איזיק יחיאל ספרין מקומרנה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ').

❖ נערים קטנים ילמדו מסוד השם

רבי שמעון בן יוחאי בעצמו אמר, שנערים קטנים ילמדו מסוד השם. (אור

התפלה)

כל אחינו בית ישראל יקבעו למוד בספר הזוהר הקדוש יחד עשיר ואביון קמן וגדול שם הוא

הבה נקנה פי באפן כזה כל אחינו בית ישראל יקבעו למוד בספר הזוהר הקדוש יחד עשיר ואביון קמן וגדול שם הוא. (הקדמת הרבנים לזוהר דפוס גרדה)

כל ישראל מחיבים ללמוד בספר התורה של רשב"י, אחד גאון, אחד רב גדול, אחד חכם, אחד המון, אחד קטן שהגיע לחנוך

אשר על בן כל ישראל מחיבים ללמוד בספר התורה הזה של רשב"י, אחד גאון, אחד רב גדול, אחד חכם, אחד המון, אחד קטן שהגיע לחנוך, בעתים מזמנים ומכשרים אשר המה מסדרים דבר יום ביומו מראש הדש אלול עד מנחת יום הכפורים נחתם עת עקדת יצחק לקרב הגאולה ויהיו נצולים מפל פגעים רעים. (תקוני הוהר, פני הירק הקדמת המחבר)

מקטנים עד גדולים חיבים ללמוד זהר הקדוש

התורה נתנה ללמוד וללמוד בכדי שפלאם יודעים מקטנים עד גדולים דעת השם, וגם מצינו בהרבה ספרי מקבלים שמוזהרים על למוד החכמה זו שפלא אדם חיב ללמוד אותה. (רבי יצחק בן צבי אשכנזי, סהרת הקדוש, קמ"ז).

הלואי לא היו מקלין גדולי הדור בלמוד החכמה הקדושה – והלואי היו מלמדין דרך לתלמידיהם לעסק בחכמה הלזו

ואומר אני, הלואי שלא היו מקלין גדולי הדור בלמוד החכמה הקדושה והלואי היו מלמדין דרך לתלמידיהם לעסק בחכמה הלזו, אזי בודאי לא היה שום הרמת ראש לחכמות החיצוניות והיו כל החכמות נדחים מפניה כמו שנדחה החשך מפני האור. אך שעוונותינו גרמו שגם כפה וכמה מצדיקי הדור סגרו את דלתי החכמה בפני פרחי הכהנה ואמרו שלא ילמדו עד שיהיו בעלי מדרגה ורוח הקדש והנה עבור זה נשארו ערפלים מן החכמה הקדושה ונתגבר בעוונותינו הרבים השכחות החיצוניות הפסיל בחשך הולך ובמהרה בימינו "ויאמר אלקים יהי אור" ויאר לנו. (מורנו הרב צבי אלישף מדינב, מעין גנים, פרק א' אות ה').

מי יתן שיתחילו ללמוד עם הצאן קדושים בשחם עדין בני 9-10 שנים, ספר הזהר הקדוש, ויהיה בודאי הגאולה בקרוב בלי שום חבלי משיח

מי יתן והיה שיתחילו ללמוד עם הצאן קדושים בשחם עדין בקטנותם בן ט' וי' שנים ספר הזהר הקדוש... והיו בודאי הגאולה בקרוב בלי שום חבלי משיח. (ספר סגלות ישראל להגאון הצדיק רבי שבתאי ליפשיץ - מערכת זו אות ה').

ועל כן אי אפשר לתאר גודל הזכות שיש לכם צאן קדשים בלימוד

שמקרב הגאולה, ובפרט שמתחילים בכל בוקר את הלימוד בדרך זוהר הקדוש, בשעה זו אתם צאן קדשים, נוטלים את הזכות בידכם בלימוד הקדוש הזה.

סוד הגדול של מלחמת גוג ומגוג, הכל צפון בתורה, וכן עוד גלויים גדולים מרתקים על התגלות המשיח

כבר כתב הגר"א בספר "רוח אליהו" לספרא דצניעותא: כי כל מה שהיה הווה ויהיה עד עולם, הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל, וכל מה שאירע לו [לאדם] מיום היולדו עד סופו, וכל גלגוליו וכל פרטיו ופרטי פרטיו, וכו', הכל צפון וכתוב בתורה, וכל מה שיקרה לפני ביאת המשיח!

פצצת אטום גרעינית לישראל מפורש בתורה: אירן ישלח אטום גרעינית ל-ישראל, ארה"ב - אורניום, אדום מתחילה מלחמה. הצופן השלישי: הפתרון היחיד שלנו בכדי להינצל לפי הצופן, שכל בן אדם יחוקק בדעתו שהשם הוא המלך ורק בעלי הביטחון המושלם בהשם, עם לימוד הזוהר הקדוש ינצלו בתיבת נח כמו שכתב הרשב"י שרק אלו שלומדים זוהר ינצלו, [ויכנסו לגן עדן העליון זוהר שיה"ש] ואלו שלא לומדים זוהר, ימחקון מעולם הזה ועולם הבא, והם קליפת עמלק (זוהר, והגר"א). ואדם צריך להיות בישוב הדעת גם כאשר מימין רעידת אדמה, ומשמאל נופלים טילים, ישב בשמחה ובישוב הדעת בלי לפחד כלל, ויהיה בטחונו שלם בהשם. וידוע שרק ביום שבועל הסולם זי"ע הדפים את ספרו הראשון על הזוהר"ק נפסקה המלחמה העולמית.

וכל יהודי באשר הוא שם יתלהב ללמוד ולהגות בדברי התנא האלוקי אשר ביקש "בני שנו מידותי" (גיטין ס"ז), ובזה תלויה כל הגאולה. ובזה תתקיים נבואת הרשב"י שבדור של משיח אפילו תינוקות של בית רבן ידעו סודות התורה, וכאשר דבקים בתורתו של הרשב"י ממשכיכים את נשמתו ממש לדורינו זה והרשב"י יושב ושונה כנגדו, (אור החמה), על כן שמנו מטרה לנגד עינינו שלכל ישראל יהיה חלק בתורת הרשב"י הקדוש לבלתי ידח ממנו נידח, ובא לציון גואל.

15. What is Moshiaich?

שאלה: מה זה משיח?

תשובה: משיח זה נשמה קדושה שמתלבש בגוף של אחד הצדיקים הגדולים [יתכן מהצדיקים הנסתרים שלא נודע שמם] בדור הזה שיש לו ניצוץ ממש רבנו, וכן הוא מחומר גזע דוד בן ישי, ובגן עדן יש היכל של משיח שנקרא קן ציפור כמובא בזוהר פרשת בא בשלח בלק, כי תצא, ושם נמצא החלקים הגבוהים של נשמת משיח, וכאשר משמים יחלימו שהיגיע הזמן אז יתחברו החלקים ויתלבשו באותו צדיק שיזכה לכל הנרנח"י של משיח!

❖ **בזוהר פרשת בלק (דף קצ"ז ע"ב): וְאוֹתוֹ הֵיכַל נִקְרָא קֵן צִפּוֹר, וּמִשָּׁם מֵתַעֲטְרִים עֵטְרוֹת לְמֹשִׁיחַ לְעֵתִיד לְבֹא**

בלשון הקודש: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר, וְדָאֵי יָפֵה אַמְרֵתָּ וְיָפֵה הוּא, אֲכַל כֹּל זֶה בְּגַן עֵדֶן שְׁלַמְפָּה הוּא, וְכִמּוֹ שְׁאֻמְרֵתָּ הוּא וְכֹךָ זֶה וְדָאֵי. גַּם צִפּוֹר מְצֵאָה בֵּית – אֵלּוֹ רוּחוֹת קְדוּשׁוֹת שְׂוֹכּוֹ לְהַכְנִים וְלְצֵאת אַחַר כָּף, מִשּׁוּם שְׁמִשׁוּמְטוֹת וְנִרְאוֹת כְּמִרְאֵה צִפְּרִים, וְאֵלּוֹ רוּחוֹת מְצֵאָה בֵּית. וְדָאֵי שְׁלֵכַל אַחַת וְאַחַת יֵשׁ לְהֵן מְדוּרִים יְדוּעִים בְּפָנִים. וְעַם כֹּל זֶה, כֹּלֵם נְכוּיִם מַחֲפֵת חֲבָרִיהֶם. אֵלּוֹ שְׁיֵשׁ לְהֶם דְּרוֹר וְחֵרוֹת מַחֲפֵל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִרְאֵה לְהֶם הֵיכַל טְמִיר גְּנוּז אֶחָד שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זּוֹלְתָךְ, וְאוֹתוֹ הֵיכַל נִקְרָא קֵן צִפּוֹר, וּמִשָּׁם מֵתַעֲטְרִים עֵטְרוֹת לְמֹשִׁיחַ לְעֵתִיד לְבֹא. וּבְיָמִים רְשׁוּמִים, שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאוֹתָם הַצְּדִיקִים, וּמִרְאֵה לְהֶם הֵיכַל טְמִיר גְּנוּז שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְכִירִים אוֹתוֹ כֹּל הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם.

אֲשֶׁר שְׁתָּה אֶפְרָחִיָּה אֵת מִזְבְּחוֹתֶיךָ – אֵלּוֹ אוֹתָם צְדִיקִים שְׁנִתְקְנוּ בְּכַנִּים קְדוּשִׁים, שְׂוֹכּוֹ לְתוֹרָה שְׁכַכְתָּב וְלְתוֹרָה שְׁכַפֵּעַל פֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵלּוֹ נִקְרָאִים שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת. מֵתַעֲטְרִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, שְׁהָרִי זְכוֹת בְּנִיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה מְגַנָּה עֲלֵיהֶם, וּמֵעֲטְרִים אוֹתָם שָׁם. מִי הָרוּחַ שְׁזוֹכָה לְכֹל זֶה? זֶה שְׁשִׁתָּה אֶפְרָחִיָּה, לְלַמֵּד לְמִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגו'. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אָמַר דְּבַרְךָ, שְׁהָרִי כְּלֵי בּוֹשָׁה אֲנִי נִרְאָה שָׁם.

❖ **אֲשֶׁרִי מִי שִׁיְהִיָּה שָׁם וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁלֹא יְהִיָּה שָׁם, וְכֹל הָעוֹלָם יְהִיָּה בְּעֶרְפוּבִיָּה גְדוּלָּה**

בזוהר פרשת שמות (דף ה: ט"ז): בלשון הקודש:

... וְאוֹתוֹ יוֹם תִּתְעוֹרֵר בְּעִיר רוּמֵי רַבְתִּי שְׁלֵחֶכֶת אֵשׁ אַחַת, בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׁיִתְעוֹרֵר בְּכֹל הָעוֹלָם, וְיִשְׁרַף כְּפֹה מְגִדְלִים וְכְפֹה הֵיכְלוֹת, וְכְפֹה מְגִדְלִים

יפלו, וכמה גדולים ושרים יפלו באותו יום, וכלם יתכנסו עליה לרע, וכל בני העולם לא יוכלו (יחשבו) להנצל, מאותו יום ועד שנים עשר חדשים יתיעצו כל המלכים ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל, ויצליחו בהם, כמו שנתבאר אשרי מי שיהיה שם ואשרי מי שלא יהיה שם, וכל העולם יהיה בערבוביה גדולה.

❖ אברהם מימינו, יצחק משמאלו, יעקב לפניו. משה רועה הנאמן על כל אלו הצדיקים הולך ורוקד בתוך גן העדן

לסוף שנים עשר חדשים יקום שכט מישׂראל, זה מלך המשיח שיתעורר תוך גן העדן, וכל אותם הצדיקים יעטרו אותו שם, ויחגרו לו כלי זין באותיות רשומות של כלים של השם הקדוש. וקול יתפוצץ בענפי עצי הגן, קורא בחיל ואומר: התעוררו קדושים עליונים, קומו מלפני המשיח, הרי זמן שתתחבר אשה בבעלה, ובעלה רוצה לנקם לה נקמות בעולם ולהקימה, ולנער אותה מן העפר. אז יקומו כלם ויחגרו אותו כמו מקדם בכלי זינו. אברהם מימינו, יצחק משמאלו, יעקב לפניו. משה רועה הנאמן על כל אלו הצדיקים הולך ורוקד בתוך גן העדן.

❖ פיון שנתקן משיח על ידי צדיקי גן העדן, יכנס לאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר כמו מקדם

פיון שנתקן משיח על ידי צדיקי גן העדן, יכנס לאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר כמו מקדם, ורואה שם אותו דיוקן של הרבן בית המקדש, וכל הצדיקים שנהרגו בו, ואז נוטל משם (עשרה) לבושים, והם (נקראים) עשרה לבושי קנאות, ויגנו שם ארבעים יום שלא יתגלה כלל. לסוף ארבעים יום קול אחד יתעורר, ויקרא מתוך הכפא העליון, אותו ק"ן צפ"ר בפלך המשיח שנגנו בו, ואז מעלים אותו למעלה, והקדוש ברוך הוא רואה את מלך המשיח מתלבש בלבוש נקמה וחגור כלי קרב, נוטל אותו ומנשק אותו על ראשו. אז מזדעזעים שלש מאות ותשעים רקיעים, ורומז הקדוש ברוך הוא לרקיע אחד מאותם שהיו גנוזים מששת ימי בראשית, ומוציא מהיכל אחד שבאותו רקיע פתח חקוק אחד, מחקק בשמות הקדושים. באותה עטרה התעטר הקדוש ברוך הוא פשעברו ישראל את הים, לפל נקמות מכל מרפבות פרעה ופרשיו, ומעטר את מלך המשיח בה.

פיון שהתעטר והתתקן בכל התקונים הללו, נוטל אותו הקדוש ברוך הוא

וּמִנְשֵׁק אוֹתוֹ כְּמוֹ מִקְדָּם. מִי רָאָה מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת וּמִחֲנוֹת עֲלִיּוֹנִים שְׂפוֹכֵבִים אוֹתוֹ וְנוֹתְנִים לוֹ מִתְּנֹנוֹת וּמוֹתְרוֹת רַבּוֹת, וַיִּתְעַפֵּר מִכָּלָם. נִכְנָם לְשֵׁם לְהִיכֵל אֶחָד, וְרוֹאֵה כֹּל אוֹתָם מִלְּאֲכִים עֲלִיּוֹנִים שְׂנֵקְרָאִים אֲבֵלֵי צִיּוֹן, אוֹתָם שְׂכָבוּ עַל הָרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבּוֹכִים תָּמִיד, וְהֵם נוֹתְנִים לוֹ לְבוּשׁ אָדָם אֶחָד לַעֲשׂוֹת נְקֻמוֹת. אִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִּוְנֵי אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ קֵן צְפוּר, וּמִתְכַּפֶּה לְשֵׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּאוֹתוֹ קֵן צְפוּר, יֵרֵד מְעַטֵּר בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים מִמְּעֵלָה וּמִמַּטָּה, בְּפֶה מִחֲנוֹת קְדוּשִׁים סְכִיבּוֹ, וַיִּרְאוּ כֹּל הָעוֹלָם אוֹר אֶחָד תְּלוּי מִהַרְקִיעַ לְאַרְצֵי, וַיַּעֲמֵד שִׁבְעָה יָמִים, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם יִתְמַחוּ וַיִּבְהָלוּ, וְלֹא יִדְעוּ כֵּלָּל, פָּרַט לְאוֹתָם הַכְּמִים שְׂיֻדְעִים בְּפוֹדוֹת הַלָּלוּ, אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם.

וְכֹל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים יִתְיַצֵּב (יִתְעַטֵּר) בְּאַרְצֵי בְּאוֹתוֹ קֵן צְפוּר. בְּאִיזָה מְקוֹם? בְּדֶרֶךְ, זֶה קְבוּרַת רַחֵל שְׁעוֹמֶדֶת בְּפָרְשַׁת דְּרָכִים. וַיִּבְשֵׁר לָהּ וַיִּנְחַם אוֹתָהּ, וְאִזּוֹ תִּקְבַּל תִּנְחוּמִים, וְתִקּוּם וּתְנַשֵּׁק אוֹתוֹ. אַחַר כֵּךְ יִקּוּם אוֹתוֹ אוֹר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם, וְשׁוֹרָה בִּירְחֵהוּ עֵיר הָאֵילָנוֹת. בְּכָל עֵץ – זֶה יִרְחֹו. אוֹ עַל הָאֲרִיץ – זֶה יִרוּשָׁלַיִם. וַיְהִיָּה גִּוְנוֹ בְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל קֵן צְפוּר שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ.

❖ וַיִּשְׂרָה בְּאַרְצֵי הַגְּלִיל, שְׁשֵׁם הֵיְתָה רֵאשִׁית גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם יִתְגַּלָּה מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל קֵן צְפוּר

אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ וַיִּדְקַף אוֹתוֹ אוֹר בֵּין שְׁמַיִם וְאַרְצֵי, וַיִּשְׂרָה בְּאַרְצֵי הַגְּלִיל, שְׁשֵׁם הֵיְתָה רֵאשִׁית גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם יִתְגַּלָּה מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל קֵן צְפוּר, וְשָׁב לְמִקְוֵמוֹ. וְאוֹתוֹ יוֹם תִּדְעוּעוּע כֹּל הָאֲרִיץ כְּמוֹ מִקְדָּם מִסּוֹף הַשְּׁמַיִם עַד סוֹף הַשְּׁמַיִם, וְאִזּוֹ יִרְאוּ וַיִּדְעוּ כֹּל הָעוֹלָם שֶׁהָרֵי הַתְּגַלָּה מְלֻךְ הַמְּשִׁיחַ בְּאַרְצֵי הַגְּלִיל. וַיִּתְכַּנְּסוּ אֵלָיו כֹּל אֱלוֹ שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְהֵם מְעַטִּים בְּעוֹלָם. וּבְזִכּוֹת תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן יִתְחַזַּק כְּחוֹ לְהַתְגַּבֵּר, וְסוּד זֶה אֶפְרָחִים. וְאֵם לֹא יִמְצְאוּ אֱלוֹ, הָרֵי תִינוּקוֹת שְׂיֻשְׁבִים בְּתַקְפָּה אִמָּם וַיּוֹנְקִים, כְּמוֹ שְׂנַאָמֵר (ישעיה כח) גְּמוּלֵי מַחְלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדִּים. וְהִינּוּ אוֹ בִיּוֹצִים, שְׂבִשְׂבִיל אֵלָה שׁוֹרָה שְׂכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּגְלוֹת. שֶׁהָרֵי מְעַטִּים הַכְּמִים שְׂיִמְצְאוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהִינּוּ (דברים כב) וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל הַבִּיּוֹצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנָיִם, [שֶׁהָרֵי בּוֹ לֹא עוֹמֵד הַדְּבָר לְהוֹצִיא מִן הַגְּלוֹת אֵלָא כַּמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן, שְׂכִיוֹן שֶׁהֵם יִלְדִים וְתִינוּקוֹת, נוֹתְנִים תִּקְפָּה לְמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, אוֹ הָאֵמָה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, מִתְעוֹרֶרֶת לְגַבֵּי כְּעֵלָה] וַיִּתְעַכֵּב [כד] עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים אַחֲרֵים. אַחַר כֵּךְ יָבֹא בְּעֵלָה וַיִּקָּם אוֹתָהּ מִהָעֶפֶר, כְּמוֹ שְׂנַאָמֵר (עמוס ט) אֲקִים אֶת סִבַּת דָּוִד הַנְּפֻלָּת.

באותו יום מלך המשיח יתחיל ויכנס הגלות מסוף העולם ועד סוף העולם

באותו יום מלך המשיח יתחיל ויכנס הגלות מסוף העולם ועד סוף העולם, כמו שנאמר (דברים ל) אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו'. מאותו יום כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים, יעשה אותם לישראל, כמו שנאמר (מכה ו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אומר רבי שמעון, אלעזר בני, כל הדברים הללו תמצא בסוד של שלשים ושנים שבימים של השם הקדוש, ועד שהנסים הללו לא יתעוררו בעולם, לא ישתלם סוד השם הקדוש ולא תתעורר לאהבה, כמו שנאמר (שיר ב) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות. בצבאות - זה מלך המשיח (המשיח) שנקרא צבאות. או באילות השדה - שאר החילות והמחנות שלמטה. אם תעירו ואם תעוררו את האהבה - זה ימין של הקדוש ברוך הוא שנקרא אהבה. עד שתהפך - אותה ששוכבת לעפר, ויהיה רצון המלך בה. אשרי מי שיזכה לאותו דור. אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.

16. Why are Rabbi's telling Jews to move to Israel?

שאלה: למה היהודים צריכים לעלות לארץ ישראל?

תשובה:

א. הרמב"ן מנה את העליה לארץ ישראל כמצוות עשה, וגם אלה שלא מנו אותה כמצוות עשה, ראו את העלייה לארץ כיסוד גדול, ואת כיבושה ויישובה כמימוש של ברית אברהם אבינו.

סמוך לעלייתו של הרמב"ן לארץ ישראל, שהה הרמב"ן בראש השנה בעכו ודרש בה [כנראה בשנת ה"א כ"ט] את ה"דרשה לראש השנה", שבה הוסיף והרחיב בענין מעלת ארץ ישראל וקדושתה [דברים שנכתבו גם בפירושו על התורה בפרשת אחרי מות (ויקרא, יח, כח)] שהיא "נחלת ה'", ואינה נתונה תחת שלטון הכוכבים והמזלות. ומחמת קדושתה "ארץ ישראל אינה כשאר הארצות, אינה מקיימת עוברי עבירה", והיא "מקיאה" את עוברי העבירות היושבים בה. וסיים הרמב"ן: "ולפיכך אמרו בספרי, ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות, וזה מה שהוציאני מארצי ומלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי נפשתי את נחלתי, נעשתי כעורב על בני, אכזרי על בנותי,

להיות בחיק אמי", [ועי"ש בדבריו ובדברי הרשב"א כמה שכתבו ביאור דברי הגמ' בכתובות "הדר בחוץ לארץ, דומה כמי שאין לו אלו-ה"].

❖ דברי חז"ל בהפלגת מעלותיה של א"י:

"כל הדר בא"י שרוי בלא עוון"

• "אפילו שפחה כנענית שבא"י מובטח לה שהיא בת העולם הבא

• ביאור דברי חז"ל "כל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלו-ה"

הַרְמְבֵּ"ם בהלכות מלכים כתב, על ארץ ישראל, אף שלא מנה את ישוב הארץ כמצווה: "... אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ, וכן יוצא הוא לסחורה אבל לשכון בחוצה לארץ אסור אלא אם כן חזק שם הרעב... גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו. אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין שנאמר וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון, אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא..." (הלכות מלכים).

• בהלכות שבת הביא הַרְמְבֵּ"ם את דברי הגמרא בגיטין שהלוקח בית בארץ ישראל מן הגוי מותר לו לומר לגוי לכתוב לו שטר בשבת, שאמירה לגוי בשבת אסורה מדבריהם ומשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו בדבר זה [ועי' בדברי הריטב"א במסכת ראש השנה שכתב בטעם הלכה זו, מדוע התירו אמירה לנכרי משום מצות ישוב ארץ ישראל: "שאני ישוב ארץ ישראל שאינה מצוה לשעה אלא קיימת לעולם, והיא תועלת לכל ישראל, שלא תשקע הארץ הקדושה ביד ערלים"].

❖ שלחן ערוך אורח חיים הלכות שבת, סימן שו – באיזה

חפצים מותר לדבר בשבת, סעיף יא

(יא) מותר לקנות בית בארץ ישראל מן האיני יהודי בשבת וחותר ומעלה בערכאות. הגה: שלהם בכתב שלהם דאינו אסור רק מדרבנן ומשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו (אור זרוע):

• בהלכות סת"ם פסק הַרְמְבֵּ"ם את דברי הגמרא' במנחות שהשוכר בית בארץ ישראל חייב במצווה מיד משום ישוב ארץ ישראל, וכן פסק הבית יוסף

בשולחן ערוך הלכות מזוזה, ואין חולק עליו.

**שלחן ערוך יורה דעה הלכות מזוזה, סימן רפו – מקומות
החייבים במזוזה, סעיף כב**

(כב) השוכר בית בחוצה לארץ והדר בפונדק בארץ ישראל פטור ממזוזה שלשים יום. והשוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה מיד משום ישוב ארץ ישראל (והוא הדין לשואל בית דינו כשוכר) (בית יוסף בשם הרב רבינו מנוח וכו"מ בש"ס):

ומפורש אפוא, כי מצות ישוב א"י תקפה גם בזמנינו [ראה בשו"ת יחזה דעת שכתב כי מחמת כן דחו האחרונים את דברי המגילת אסתר "בשתי ידים"]. וכן עולה גם מדברי מרן השו"ע שפסק בהלכות עבדים ובהלכות שבת גם בזמן הזה דינים שיסודם במצות ישוב ארץ ישראל.

וראה בספר שדות בכסף יקנו רכישת בתים וקרקעות בא"י, מאת הר"ר אברהם פרי, ירושלם תשע"ב) סיכום שיטות האחרונים הסוברים שמצות ישוב א"י נוהגת בזמן הזה, לעומת הסוברים שמצות ישוב א"י אינה נוהגת בזמן הזה [וראה בדברי הגר"ע יוסף בשו"ת יחזה דעת שמאחר ויש מצוה בישוב א"י בזמן הזה, במידה ודר בא"י והוריו גרים בחו"ל ומבקשים שיצטרף אליהם, לא ישמע בקולם, כיון שאומרים לו לעבור על דברי תורה, ורשאי רק לצאת לחו"ל לראות את הוריו וישוב לאחר מכן לא"י].

**LIVING IN ERETZ ISRAEL IS THE EQUIVALENT OF ALL THE
MITZVOT OF THE TORAH**

(SIFRI, PARASHAT REE; TOSEFTA, AVODA ZARA 5:2)

**FORTUNATE HE WHO MERITS IN HIS LIFE TO FIX HIS
RESIDENCE IN ERETZ HA KODESH**

(ZOHAR HA KADDOSH III 72B)

**AND REMOVE FROM YOUR HEART THIS FALSE BELIEF
THAT A**

MAN HAS MORE BLESSINGS OUTSIDE THE LAND

(ALSHICH HA KADDOSH, KI TAVO 28:6)

- אמר הקדוש ברוך הוא: חביבה עלי כת קמנה בארץ ישראל, מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ (ירושלמי נדרים פ' ו).
- זרע הקודש עולה לארץ הקודש. (זוהר חלק ב' דף ע"ט עמוד ב').
- ארץ ישראל לא מנהיג לה שום רקיע ולא שום כה, רק הקדוש ברוך הוא בלבדו. (זוהר חלק ב' דף ר"ט עמוד א').
- אשרי חלקו מי שזוכה בחייו לקבוע דירתו בארץ הקודש (זוהר הקדוש חלק ג' דף ע"ב עמוד ב)
- מצות ישוב ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות התורה (ספרי, פרשת ראה)

**DWELLING IN ERETZ ISRAEL IS THE EQUIVALENT OF"
(ALL THE MITZVOT IN THE TORAH)" (SIFREI, PARASHAT REE**

שבח ארץ ישראל על פי זוהר הקדוש ומדרשי חז"ל

- 1 אמר הקדוש ברוך הוא: חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל, למה? שאני הוא שהתרתני אותה (תנחומא מסעי).
- 2 אמר הקדוש ברוך הוא למשה: הארץ חביבה עלי, וישראל חביבים עלי, אכנים את ישראל שהם חביבים עלי, לארץ שחביבה עלי (במדבר רבה כג).
- 3 אמר הקדוש ברוך הוא: חביבה עלי כת קמנה בארץ ישראל, מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ (ירושלמי נדרים פ' ו).
- 4 אין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל (ספרי עקב).
- 5 [תרגום הזוהר: מאותה נקודה אמצעית שבארץ ישראל נשתל כל העולם]. (זוהר חלק א' דף ע"ח עמוד א').
- 6 18 [תרגום הזוהר: ארץ ישראל היא באמצע העולם]. (זוהר חלק ב' דף קנ"ז עמוד א').
- 7 19 אמר רבי יוסי בן חלפתא לרבי ישמעאל בנו: אתה מבקש לראות את השכינה בעולם הזה, עסוק בתורה בארץ ישראל (מדרש שוחר טוב).
- 8 20 אמר רבי אושעיא: מהו דכתוב (זכריה יא, ז): "ואקח לי שתי מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חובלים", "נעם" אלו תלמידי חכמים

שבארץ ישראל שמנעימים זה לזה בהלכה, "חובלים" אלו תלמידי חכמים שבבבל שמהבלים זה את זה בהלכה (סנהדרין כה, א).

9 21 אמר ר' נחמיה: ארץ ישראל מכפרת על עונות מיתה. אמר רב זבדא: וכל צדיקים שמתו בחוצה לארץ מה אתה עושה להן? אלא הוי אומר: ארץ ישראל מכפרת על המיתה, אבל הצדיקים שבחוצה לארץ, עתיד הקדוש ברוך הוא לצוות למלאכי השרת, והם מביאין אותן במחילות לארץ ישראל, שם שתכפר להם, שנאמר: "ונטהרתם על אדמתכם" (מדרש משלי).

10 27 אמר ר' חסדא מאי דכתיב (ירמיה ג, יט) "ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי" למהארץ ישראל נמשלה לצבי? לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו, אף ארץ ישראל אינה מחזקת פירותיה. דבר אחר: מה צבי זה קל מכל החיות, אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל פירותיה (כתובות ק"ב, א; שמות רבה פרשה לב).

11 [תרגום הזוהר: במדות הרחמים הכתוב אצל המרגלים בפרשת שלח, לא נזכר מדת אמת, בשביל המרגלים שהנחינו עצמם בשקר]. (זוהר חלק ג' דף קס"א עמוד ב').

12 33 אפילו שיחת הולין של בני ארץ ישראל צריכה תלמוד (ויקרא רבה פרק לד).

13 34 אפילו צדיקים וחכמים בחוץ לארץ, ורועי צאן ובקר בארץ ישראל, אין מעברין את השנה אלא על ידי רועי צאן ובקר בארץ ישראל. אפילו נביאים בחוץ לארץ, והדיוטים בארץ ישראל, אין מעברין את השנה אלא על ידי הדיוטים שבארץ ישראל (פרקי דרבי אלעזר הג' פרק שמיני).

14 35 אפילו מי שיש לו זכות אבות, אינה עומדת לו בשעה שיצא מארץ ישראל לחוצה לארץ (בבא בתרא צא, א).

15 36 ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלקיך בה (דברים פרק י"א פסוק י"ב), רבי אומר: וכי אותה בלבד הוא דורש, והלא כל הארצות הוא דורש? כביכול אין דורש אלא אותה, ובשביל דרישה שהוא דורשה, דורש כל הארצות עמה. (ספרי חלק ב' פרק מ').

16 39 [זו הארץ נקראת ארץ החיים] (זוהר חלק ג' דף מ"ה עמוד ב').

17 42 ארץ הצבי הוה אתמשך לכל סטרין ולא אתידע כו'. [תרגום הזוהר: ארץ ישראל היתה מתפשטת לכל הצדדים כעור הצבי ולא נודע איך]. (זוהר חלק ב' דף קל"ו עמוד א').

18 43 [תרגום הזוהר: כל הארצות סובבים את ארץ ישראל]. (זוהר חלק ב' דף ל' עמוד ב').

19 44 [תרגום הזוהר: ארץ הקודש אמצע העולם ובאמצע ארץ הקודש היא ירושלים. אמצע ירושלים הוא בית קודש הקדשים]. (זוהר תרומה קנז).

20 47 ארץ ישראל היא חלקו יתברך, ולכן כל תפלה, ותלמוד תורה, ומצות, עולים דרך ישראל אל הקדש בלי שום תערובות, וזהו קדושת ארץ ישראל, ואף בחורבנה שקולה ישיבת ארץ ישראל ככל המצות. ועל ידי שבני הגולה הם סיבה שיהיה ישוב, ויוכל להתקיים בארץ ישראל, יש להם גם כן חלק בתורה ותפלות של ארץ ישראל (ספר דבש לפי להרב חיד"א ז"ל מ"א אות ח"ה).

21 48 ארץ ישראל נבראת תחלה, וכל העולם כולו נברא לבסוף. ארץ ישראל משקה אותה הקדוש ברוך הוא בעצמו, וכל העולם כולו על ידי שליח. ארץ ישראל שותה מי גשמים, וכל העולם כולו מתצמית. ארץ ישראל שותה תחלה, וכל העולם כולו לבסוף (תענית י, א).

22 53 "באר מים חיים" זו תורה של ארץ ישראל (ילקוט שמעוני שיר השירים).

23 55 בזמן שאדם בארץ ישראל, מלאכים משמרין אותו, ומזמי אתה למד? מיעקב (תנחומא וישלח אות ג).

24 66 ג' מנוחלי העולם הבא, אלו הן: הדר בארץ ישראל, והמגדל בניו לתלמוד תורה, והמבדיל על היין במוצאי שבת (פסחים קיג, א).

25 ג' מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנו אלא על ידי יסורין ואלו הן: תורה, וארץ ישראל, והעולם הבא (ברכות ה, א).

. 26

27 73 גילוי השכינה על הארץ כו' (בארץ ישראל). (זוהר חדש פרשת ויצא דף ל"ו עמוד א').

74 28 [תרגום הזוהר: בגליל עתיד מלך המשיח להתגלות]. (זוהר חלק ב' דף ר"ב עמוד א'. דף ט' עמוד א'. חלק א' דף קי"ט עמוד א').

76 29 [תרגום הזוהר: בשביל שהגליל נחרב לראשונה בארץ, לכך עתיד מלך המשיח להתגלות שם בראשונה]. (זוהר חלק ב' דף ז' עמוד ב'. דף ט' עמוד א'. דף ר"ב עמוד א').

77 30 [תרגום הזוהר: כשהקדוש ברוך הוא יהיה מתי ארץ ישראל, יקומו מחנות מחנות בארץ הגליל]. (זוהר חלק ב' דף י' עמוד א'. דף ר"ב עמוד א').

78 31 [תרגום הזוהר: כל ימי דוד נתקיימה הארץ בשבילו, וכשמת נתקיימה בזכותו]. (זוהר חלק א' דף קצ"ג עמוד ב').

79 32 [תרגום הזוהר: כשנכנסו ישראל לארץ לא היה שכיח בה דינים]. (זוהר חלק ג' דף ק"ח עמוד א').

80 33 דירה. כל הדר בארץ ישראל, דומה כמי שיש לו אלוה כו'. (זוהר חלק ב' דף ע"ט עמוד ב').

82 34 הקדוש ברוך הוא הפריש את ארץ ישראל תרומה מכל הארצות (תנא דבי אליהו זוטא פרק ב').

85 הקדוש ברוך הוא לבד שולט על ארץ ישראל

86 [תרגום הזוהר: הקדוש ברוך הוא שולט על הארץ הן לטוב והן לרע. לטוב, כי לא נתמסרה הארץ תחת ממונה אחר. ולרע, שלא ישמחו הסטרא אחרא לשלוט עליה]. (זוהר חלק א' דף ס"א עמוד א').

17. Talk about the possibilities of what might happen at the end of days – what is our role

תרחיב על נושא התרחישים האפשריים בקץ הימים.

מלחמת גוג ומגוג על פי ספר הזוהר הקדוש.

הזוהר המתורגם – ספר שמות–פרשת וארא (דף ל"א ע"ב)

וְעֵתִידִים בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל לְשַׁלֵּט בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה בְּשֵׁחִיא רִיקָה מִחֶבֶל זְמַן רַב, כְּמוֹ שֶׁחֲמִילָה שְׁלָחָם רִיקָה בְּלֵי שְׁלֵמוֹת, וְהֵם יַעֲבֹבוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹב

למקומם, עד שישתלם אותה זכות של בני ישמעאל.

ועתידים בני ישמעאל לעורר קרבות הזקים בעולם ולהתפנסות בני אדם עליהם, ויעוררו בהם קרב, אחד על תים, ואחד על תיבשה, ואחד סמוך לירושלים, וישלטו אלה באלה, וארץ הקדושה לא תמסר לבני אדם.

באותו זמן יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הרשעה, ויערף בה קרב שלשה חדשים, ויתפנסו שם עמים, ויפלו בידיהם, עד שיתפנסו כל בני אדם עליה מופי כל העולם, ואז יתעורר עליהם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה לד) כי זבח לה' בכצרה וגו'. אחר זה מה כתוב? לאחז בכנפות הארץ וגו'. ויכלה את בני ישמעאל ממנה, וישבר כל החילות-כחות שלמעלה, ולא ישאר כח למעלה על העם של העולם, אלא כח ישראל לבדו, זהו שכתוב (תהלים קכא) ה' צלף על יד ימינך.

משום שהשם הקדוש בימין, ותורה בימין, ועל זה בימין תלוי הכל, ושינינו שצריך לזקף את הימין על השמאל, כמו שפרשונה, שכתוב מימינו אש דת למו. ובזמן שיבא, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. ובאותו זמן כתוב, כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד. וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

18. Give a short class in the Zohar.

תעביר שיעור קצר על הזוהר.

מוסר השכל לאלו שעוסקים להחזיר בתשובה לעם ישראל, שאם ילמדו זוהר יחזירם בתשובה ויהיו צדיקים, ואם לא עושים כן, אז סימן שהם לבד עוד לא חזרו בתשובה, והם לא מזכים את הרבים רק מזיקי הרבים רח"ל, והם מראשי הערב רב שהזוה"ק אומר עליהם שימחקו מן העולם לפני ביאת המשיח ואין להם חלק לא בזה ולא בבא, ואל תשמעו תורה לא מפיהם ולא מפי כתבם, כי הם מרבני הערב רב זרע עמלק שדין רוחין וליילין שהרשב"א כתב עליהם שהם מזרע עמלק שדין רוחין וליילין (שו"ת הרשב"א סימן ת"ד, ספר הרו"ם, כתבי האר"ז"ל והם מזיקין את הבריות). וצריך לעזוב את הבית הנפנסת ולא לשמוע תורה מפיו. ראה מה שכתוב ה'פרי יצחק' על ספר יצירה: ה"ם מסית לבני האדם בכמה טענות מזיפות שלא יתעסקו בסודות התורה. וזה לשון הספר 'פרי יצחק' על ספר יצירה, (הקדמה) ה"ם שהוא עמלק בשהוא רואה שבני אדם רוצים לעסק גם בן בסודות התורה, אז הוא גורם כמה סבות ומניעות לאדם,

וְתַמִּיד הוּא מִסִּית לְבַנֵּי הָאָדָם בְּכַמְהָ טַעֲנוֹת מְזִיפּוֹת שְׁלֵא יִתְעַסְקוּ בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי כֵן יִהְיֶה לוֹ תְקוּמָה שְׁאִין נְמָחָה שְׁמוֹ. (ראה ספרי הערב רב י"ז חלקים, כח הוזהר ח' א-ה, זוהר התשובה). כמו שהעיד המקובל האלוקי ר"א אַזּוּלְאִי, (פר"א), שָׂרָק הֵם נִקְרָאִים עוֹבְדֵי ה' לְשֵׁם שְׁמַיִם, שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָם. וְזוֹכִים לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, וּמְרֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. הֵם בְּלִבְד זוֹכִים שֶׁתְּפִלּוֹתֵיהֶם נִשְׁמָעוֹת וּמִתְקַבְּלוֹת (ר"י אַבוּחֶצִירָא, "בְּנֵי הַשָּׂדֶה"). מִי שְׁעוֹסֵק בַּחֲכַמַת הָאֵמֶת הוּא נִקְרָא בֶן לַחֲקִב"ה כְּמִ"שׁ בְּסוֹף פ' בְּהַר (דף ק"א ע"ב) בְּרַעֲיָא מַהִימְנָא יַעו"ש. וַיְדוּעַ שְׁכַאֲשֶׁר לּוֹמְדִים זוֹהַר הַקְּדוּשׁ, נִשְׁמַת הַרְשָׁב"י הַקְּדוּשׁ בֵּא וְנִמְצָא בִּינֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַחֲסִד לְאַבְרָהָם בְּשֵׁם רַבִּי אַבְרָהָם גְּלַאנְטִי זי"ע, דְּכַבֵּל פַּעַם שְׁאֲנוֹ אוֹמְרִים בְּאִידְרָא "אֵיתְעַטֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן", מִיד מִתְעַטֵּר וּבֵא וַיּוֹשֵׁב בִּינֵינוּ.

יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים וְהַתְּהוֹרִים הַמָּה פְּלוּלִים כָּל שְׁשִׁים רַבּוֹא נְשָׁמוֹת בְּתוֹךְ סֵפֶר הַזוֹהַר, כְּדִכְתַּב רַבֵּינוּ הַקְּדוּשׁ הַרְמַח"ל זי"ע בְּאַגְרוֹתָיו. וְלִכֵּן כָּל אֶחָד יִמְטִין עֲצָמוֹ בְּסֵפֶר הַזוֹהַר הַק' בְּמִיחָד בְּדוּרְנוֹ דְּרָא בְּתַרְאָה [דוֹר אַחֲרוֹן]. וּבְזוֹהַר (זוהר חלק ג' דף קנ"ג) בְּרַעֲיָא מַהִימְנָא כְּתַב דְּהוּא "תִּיבַת נַח" שְׁמַצִּיל מִפְּנֵי הַמַּבּוּל הַנּוֹרָא. וְלִזְהָ תַקַּן הַרְמַח"ל זי"ע דִּיקְבְּצוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְלַמּוֹד זוֹהַר"ק וּבְזֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַגְּזֵרוֹת – וַיִּצְמַחוּ הַיְשׁוּעוֹת בְּצַמִּיחַת קַרְן דְּוֹד בְּמַהְרָה. (וַעֲיִן בְּסֵפֶר זְכוֹתָא דְרַשְׁב"י).

מִשָּׁה רַבֵּינוּ צוּעַק וּמְכַרְיוֹ ; עֵתָה בְּאַרְךָ הַגְּלוּת צָרִיךְ רוּפָא חָכֵם, וּמִיֵּהוּ הַרוּפָא הַחָכֵם? "הַרְשָׁב"י זי"ע", וּמְצִינָה אוֹתָנוּ הַרְעִיָא מַהִימְנָא לְלַמּוֹד זוֹהַר הַקְּדוּשׁ דְּוּוּקָא, שְׁתוֹרַת הַרְשָׁב"י מְאִיר עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת, וְצָרִיךְ לְלַמּוֹד וְלֹא לְתַתּ מְנוּחָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שִׁינְאָלְנוּ (זוהר פְּנִימָה רִישׁ).

אַנָּא חוּסוּ עַל הַשְׁכִּינָה הַקְּדוּשָׁה הַנִּמְצָאָה בְּגְלוּת, וְהַקְּדִישׁוֹ דְּקָה אַחַת אַחֲרֵי כָּל תְּפִלָּה, וְלַמּוֹדוֹ זוֹהַר הַקְּדוּשׁ בְּצַבּוֹר, לַעֲשׂוֹת נְחֵת רוּחַ לַחֲקִב"ה, וְכֵן עִם יִשְׂרָאֵל יִנְצְלוּ מִכָּל הַצָּרוֹת בְּלַמּוֹדוֹ זוֹהַר הַקְּדוּשׁ דְּקָה אַחַת עִם הַצַּבּוֹר, וְכֵן, כָּל עִם יִשְׂרָאֵל יִפְנְסוּ בְּתַבַּת נַח, וַיִּנְצְלוּ מִמְּלַחְמַת גּוֹג וּמְגוֹג, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַזוֹהַר, כָּל רַבִּי חַיִּים וַיִּטְאַל, וְהַרְמַח"ל זי"ע, וַעֲיִ"ע אֹר הַזוֹהַר. דַּע שְׁמִי שְׁנִשְׁמַתוֹ מְהוֹרָה וְנֹכַח, מְשִׁתַּקֵּק לְלַמּוֹד הַקְּדוּשׁ הַזֶּה (רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיּא). הַמְּשִׁיחַ בְּשִׁיבוֹא יֹאמֵר עַל כָּל הַזּוֹכִים לְלַמּוֹד זוֹהַר הַקְּדוּשׁ: "בְּזִכְרוֹתָ הַגְּעִיתִי, לָךְ יֵשׁ חֵלֶק בְּגֵאֻלַת הָעָם!", (סוֹד ה').

Why say Petach Elyahu, Tikkunei 43 and other Tikkunei. 19

?each day – can I say it in my language of English, French, Spanish

למה לומר פתח אליהו, תיקון מג, ועוד תיקונים כל יום?

פתח אליהו הנביא הוא סגולה גדולה מאוד וכן תיקון מג מה, כך מובא בכתבי האריז"ל בהרבה מקומות וסגולתן

א. על ידי אמירתה זוכים לכל הפרכות והשפעות טובות ישועות ורפואות.
ב. השכר הגדול בעלמא הדין ובעלמא דאתי. ג. זמני עת רצון לאמרה. ד. כאשר כל ישראל יאמרו "פתח אליהו" נזכה שיבא אליהו ויבשר את ביאת הגואל.

שאלה: האם מותר לומר אותם בשפת האם שלי – אנגלית, צרפתית, או ספרדית?

תשובה: מותר להגיד בכל לשון!

ללמוד תורה ב"שבעים לשון"

הואיל משה באר את התורה הזאת (דברים א,ה)

על ראש-חודש שבט מספרת התורה, שבשנת הארבעים ליציאת מצרים, ביום הזה (ראש-חודש שבט) "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר". מסבירים חז"ל: "בשבעים לשון פירשה להם". כלומר, משה ביאר ביום הזה את התורה בשבעים הלשונות של הגויים.

דבר זה אינו מובן: לשם-מה נזקק משה לפרש לישראל את התורה בשבעים לשון? אם חשש שמקצתם אינם מבינים לשון-הקודש, מדוע המתין ארבעים שנה ולא תרגם את התורה מיד לאחר מעמד הר-סיני? וכי מפני חשש כזה נאלצו כל בני-ישראל לשמוע את פירוש כל התורה בשבעים לשון, בשעה שרובם ככולם לא הבינו כלל את הלשונות האלה?!

מה נחשב 'תורה'?

העניין יובן בהקדמת דברי הרמב"ן בדבר מעלת לשון-הקודש: "דברי התורה והנבואות וכל דברי קדושה, כולם בלשון ההוא נאמרו... הוא הלשון שהקב"ה... מדבר בו". על-פי זה, לימוד התורה היה יכול להיות רק בלשון-הקודש ולא בשום שפה אחרת.

היו יכולות להיות לכך כמה וכמה השלכות הלכתיות. יש כמה הלכות

החלות על דיבור בדברי-תורה. למשל, קודם שמדברים דברי תורה יש צורך לברך 'ברכת התורה', ואילו על הרהור בדברי תורה אין מברכים ברכה. לו לימוד התורה היה היה אפשרי רק בלשון-הקודש, הרי מי שהיה לומד תורה בשפות אחרות לא היה יכול לברך 'ברכת התורה'.

כוחו של משה

זו הייתה פעולתו של משה רבנו. על-ידי שהוא פירש את התורה בשבעים לשון, הל שם 'תורה' גם על דברי תורה שיהודים לומדים בכל שפה ולשון. אמנם אין זה "הלשון שהקב"ה מדבר בו", ובכל-זאת הל על לימוד זה הגדר של דברי תורה, והאדם מוציא מפיו 'דברי תורה' לכל דבר ועניין.

הענקת תוקף זה לדברי התורה בכל שפה ולשון הייתה צריכה להיעשות על-ידי משה רבנו דווקא. כל ענייני התורה נמסרו לבני-ישראל על-ידי משה – "משה קיבל תורה מסיני", ועד שאמרו חז"ל: "כל מה שתלמיד ותיק עתיד להדש, הכול נאמר למשה מסיני". לכן גם החלת שם 'תורה' על דברי תורה הנאמרים בכל לשון יכולה הייתה לבוא רק על-ידי משה.

להפיץ גם ב'חוצה'

דבר זה קשור במיוחד לחידוש שהל בדורות האחרונים, שמעיינות החסידות – ספרי חסידות ומאמרי חסידות – תורגמו ל'שבעים לשון', כדי שפנימיות התורה תגיע ל'חוצה' ממש, גם למי שאינם מסוגלים להבין לא רק לשון-הקודש אלא לשון יהודית בכלל.

ומכאן אנו למדים הוראה, בעומדנו בראש-חודש שבט (שבו "הואיל משה באר את התורה הזאת" בשבעים לשון) – שכל אחד ואחת מאיתנו צריכים ללכת בדרך זו – לעסוק בהפצת התורה בכלל, ובהפצת פנימיות התורה במיוחד, גם למי שנמצאים ב'חוצה'. ועל-ידי כך נזכה לביאת משיח-צדקנו, שיוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלמה במהרה בימינו ממש. (מאת הרבי מליובאוויטש, מתוך גליון שיחת השבוע, מעובד על-פי לקוטי שיחות כרך לו, עמ' 38)

Why should I say this and where can I find it in my language .20

?on line

למה לומר את זה – ואיפה אפשר למצוא את זה באינטרנט?

/www.ha-zohar.info

www.ha-zohar.net

Why live in Israel – the importance of living here and the .21 .connection between Israel and the Jew

למה לחיות בישראל – למה חשוב לחיות כאן ומה הקשר בין ארץ
ישראל ויהודים?

הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א הורה לפרסם!!! שישים ריבוא =
גאולה

בספר הזוהר מוזכר כי בהתקבצות של שישים ריבוא מבני ישראל זהו
זמן שבו יכול להגיע הגאולה, כך הורה מרן הגר"ח קניבסקי לפרסם.

בישיבה עם מרן הגר"ח נפתח ספר הזוהר שם הציג הגר"ח כי כינוס של
שישים ריבוא מבני ישראל זהו הזדמנות להתחלת גאולה. מרן הגר"ח הורה
לפרסם את העניין בציבור ולהתכונן בהתאם.

בספר 'קול התור' שחיבר רבי הלל ריבלין על פי תורת הגר"א, מקושר
מספר זה לגאולה: אם יהיה אפשר להעביר לארץ ישראל שישים ריבוא
בפעם אחת, צריכים לעשות זאת מיד, כי מספר זה של שישים ריבוא כחו
גדול ושלם להכריע את הס"מ בשערי ירושלים. [קול התור, א", ט"ו], גם
הרב עקיבא יוסף שלזינגר מביא רעיון דומה, וכותב בספרו 'ברית עולם',
שאם יהיו בארץ ישראל 600,000 יהודים, יתנו האומות ליהודים לשלום
בארץ.

Discuss Tzedakah .22

תרחיב על הנושא: צדקה.

גודל מצוות צדקה

1. שקולה ככל המדות (ירושלמי פאה).
2. גדולה מקרבנות (ילקוט הושע).
3. וזה אחד מג' עמודי העולם (אבות פרק א').
4. כפרת עונות (אבות דרבי נתן פרק א').
5. מציל ממותה (משלי יא, ויורה דעה תחלת הלכות צדקה).

6. מסוגל לאריכות ימים (ראש השנה דף יח).
7. ולבנים (בבא בתרא דף ט').
8. ושיהיו בניו תלמידי חכמים, צדיקים, עשירים (בבא בתרא דף ט').
9. וזכותו לכל הדורות אחריו (ירושלמי פאה).
10. ניצול מחבלי משיח (סנהדרין דף צח).
11. ומדינה של גיהנם (תנא דבי אליהו זוטא פרק א').
12. זוכה לימות המשיח ועולם הבא (תנא דבי אליהו זוטא פרק א').
13. אוכל פירות בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא (פאה פרק א').
14. יצרו מסור בידו (עבודה זרה דף ה').
15. תפלתו נשמעת (מדרש שוחר טוב פרק כ"ה).
16. יצרו מסור בידו (עבודה זרה דף ה').
17. זוכה להיות במחיצת השי"ת (עירובין דף פו).
18. ממשיך חסד לכל העולם (ירושלמי סנהדרין פרק י"ז).
19. כל המוטבים מאתו ימליצו בעדו לזכותו ביום הדין (מעיל צדקה).
20. זוכה להיות במחיצת הת"ח וצדיקים שהחיה אותם (פסחים דף נג).
21. חושבים לאדם כל ההטבות שיתגלגלו מזה להמוטב ולב"ב ולכל התלויים בו ולכל זרעם עד סוף כל הדורות (פסחים דף נג) ועל פי זה יכול להיות שעל ידי פעולה טוב הקטנה יחשב לו שהחי כמה מאות נפשות, וכל תורה ומעשים טובים שלהם כאלו הוא עשאה, ואין לזה שיעור וערך, ובפרט בהחיות תלמיד חכם וירא שמים (אהבת חסד).
22. לזכות למעלה עליונה על ידי עסק התורה ועבודת התפלה לאו כל מוחא סביל דא, אבל בעסק החסד כל אחד מי שהוא יכול לזכות להיות על ידי זה מבני עליה ממש, וכמו שמצינו בחז"ל כמה עובדות מאנשים פשוטים שהגדילו לעשות חסד וזכו על ידי זה להיות במדרגת הצדיקים הגדולים בגן עדן, ויותר מזה בילקוט וזה לשונו: אפילו רשעים שאין בידם אלא זכות של צדקה לבדה בזכותה זוכים שמקבלים פני השכינה (חסד לאברהם סימן א, אתו א' ועיין

בספר תולדות קונטרס אחרון שבעל הקונטרס אחרון העיד על הגה"ק מהרצ"ה מליסקא זצ"ל שזכה למדריגותיו על ידי מצות צדקה, ועיין בספר טיול בפרדס על אגרת הטיול דף א' שבעל הקול אריה זצ"ל היה דרכו תמיד ללכת לאסוף מעות עבור עניים ואלמנות, ותלמידי חכמים, עיין שם).

23. גם עני יכול להתדבק במדת הצדקה, כגון להיות מעשה אחרים לעשות צדקה וחסד בכל כחו, וגמילות חסדים שבגופו, והכנסת אורחים בלינה ושימוש וכיוצא (חסד לאברהם סימן א' ד').

מעשה נורא בענין צדקה

סיפור נורא מובא בספה"ק היכל הברכה פרשת ואתחנן (על פסוק הטיבו כל אשר דברו), מהרה"ק הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע, וז"ל: "וסיפר לי מורי חמי הצדיק המפורסם מוהר"ר אברהם מרדכי מפנימשוב ששמע מאיש אלקים קדוש מוהר"ר ר' זוסיא מאניפאלי שסיפר לו איך בענינותו היה שמש בעיר אוסטראה והיה דרכו להתענות שנים ושלושה ימים, ואחר כך היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית שיתן לו על לחם להשיב נפשו. ופעם אחד אמר בלבו שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש לחם אלא יבטח באלקיו באמונה שלימה שלא יחסר מזונו, ופעם אחד התענה שלשה ימים כדרכו ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם והלך והתענה עד שהיה קרוב למות ולא היה מי שיתן לו שום דבר, והיה רעש גדול למעלה ולא היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה המצוה הגדולה לקיים נפש קדוש כזה. כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה אף שהיו שם אנשים כשרים הרבה לא היו ראויים למצוה זאת שישלח לו השם יתברך דורון כזה כמבואר בזוהר הקדוש (ויקהל דף קצ"ח ע"א), וברא לו השם יתברך שני דדין בפיו, אחד הוציא דבש ואחד הוציא חלב, ושלושה חדשים היה ניזון מזה הדבש וחלב שהיה יונק מן הדדין שבפיו, ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד ואמר לו זוסיא קח לך ששה גראשין וקנה לך לחם אזי ברגע נפסק זה הדבש וחלב, כך סיפר הצדיק בפיו למורי וחמי", עכ"ל בספר היכל הברכה.

העצה לזכות ליתן לעני הגון:

ועל כן צריכים להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכה לעזור לעני תלמיד חכם הגון, ולא חס ושלום לעזור לרבני ועסקני הערב רב שנלחמים נגד הקדוש ברוך הוא, ואז תהיה הצדקה חשובה לפני הקדוש ברוך הוא.

THE MITZVAH OF TZEDDACA IN SHORT

It is considered equal to all other good traits (Yerushalmi –
(Pea

(It is greater than the sacrifices (Yalkut Hoshea –

It is one of the 3 pillars upon which the world stands (Pirke –
(Avot

(It atones for our sins (Avot de rabbi Natan –

(It saves from death (Mishle 11 –

It is a segulah for length of days –

It leads to having righteous sons who will have an easy life –

The merit of the one who performs it lasts for all generations –
(Yerushalmi Pea

It saves from the birth pangs of the arrival of Mashiach –
(Sanhedrin 98

It saves from the judgments of Gehinomm (Tanna debe –
(Eliyahu Zuta Alef

It protects him when he comes in judgment before the Holy –
(One Blessed be he (Meil Tzeddaka

All good actions originated from his act of kindness are –
accredited to him, for if he sustains the soul of a Torah scholar,
(then he has a portion in all his Torah from then on (Ahavat Chessed

Not everyone merits great levels in Torah, but he who wants –
to merit great levels in Kindness, has all the opportunity in the
world to do it, as it says: “even evildoers whose only merit is the
Tzeddaka they have done, they will receive the Shechina (Chessed
(Le Abraham Siman Alef

The poor also have ample opportunity to do Kindness to –

others for it is not exclusively with money that kindness is done.

((Chessed Le Abraham Siman Alef

IF WE GIVE LESS THAN A FIFTH TO CHARITY WE
TRANSGRESS A FEW NEGATIVE COMMANDMENTS EVERY
DAY

For the sake of Hashem, give a fifth of all earnings to Tzeddaka.”
Do not give less, as I have already warned you, because that causes
the transgression of several positive and negative mitzvot every
.“minute! It also implies a rejection of the Holy Torah, G-d forbid

Iggeret ha Gra

THE MAIN ASPECT OF KINDNESS
IS THROUGH SPEECH

The main part of kindness is through speech, for if a person gave
his friend all the good gifts in the world, and he did it with anger
showing on his face, is as if he had given his friend nothing at all

Avot de Rabbi Natan Perek 13

THE BEST KIND OF KINDNESS IS THE ONE DONE LESHEM
[SHAMAIM [WITH NO ULTERIOR MOTIVES

A person has to be careful not to boast about the acts of kindness
that he performs for the best kind of kindness is the one that is done
Leshem shamaim [Without ulterior motives]. This is why you see that
many people who perform acts of kindness with selfish motivations,
increase continually in the amount of kindness that they do, much
more so than the people who are G-d fearing, because the Yetzer hara
[The Satan] does not oppose them and does not withhold them from
acts of kindness, for their Tzeddaka is done with ulterior motives

Chessed le Abraham Siman Beit, Hei

THE COMMANDMENT TO GIVE TZEDDAKA

It is a positive commandment to give charity, as the Torah states,
 "Open your hand generously, and extend to [your needy brother] any
 .(credit he needs to take care of his wants" (Deuteronomy 15:8

Mishne Torah Matanot la Aniyim 7:1

GREATER IS HE WHO GIVES TZEDDAKA IN SECRET THEN
 MOSHE RABBENU

When one gives charity, he must give it secretly, so that he not...
 shame the poor man who receives it, viz. (Deuteronomy 15:8): "But
 open, open your hand to him" – Open your hand "between Yourself
 and him," so that your other hand not be aware of it, [i.e., do it secretly]
 .so that the poor man not be ashamed

And our sages of blessed memory have said (Bava Bathra 9b): If
 one gives charity in secret, the Holy One Blessed be He "forces off"
 from him and the members of his family the angel of death, which
 is called "wrath," viz. (Proverbs 21:14): "A gift in secret quells
 wrath." Concerning this, our sages of blessed memory have said:
 Greater is he who gives charity in secret than Moses our teacher.
 For in respect to Moses our teacher it is written (Deuteronomy
 9:19): "Because I feared the wrath and the fury," whereas in respect to
 one who gives charity in secret it is written (Proverbs 21:14): "A gift in
 secret quells wrath, and emolument in the bosom, great fury. And our
 sages of blessed memory have said (Sifrei, Re'eh 15:10): "Give shall you
 give to him" – "Give shall you give," even a hundred times; "to him"
 – between you and him [i.e., in secret] – whence they said (Shekalim
 5:6): There was a "compartment of the discrete" in [the Temple] in
 Jerusalem. In it, the fearers of sin would deposit charity in secret, and
 the poor, fallen from their estate, would provide themselves there
 .from in secret

Sefer maalat ha midot

: Reishit Chochmah Perek HaDinin, p. 257a

He who is proper and fears sin should involve himself in the needs of Israel... He should share their burden and suffer with them in times of trouble. He who acts in this manner sustains the world, as it is written, Through justice the king establishes the land (Mishley 29:4). On the other hand, he who refrains from sharing their burden and repairing their breaches, acting as if he was terumah separated from the dough, destroys the world, as it is written, But a man set aside (ish terumot) destroys it (ibid

The story is told of Rabbi Abahu: When he was about to leave this world, the Sages of Israel entered and found him weeping. They said to him: "Why are you crying? All of your life you toiled in Torah. You taught so many disciples. Moreover, you even had a special quality: you did not engage in legal disputes." He replied: "That is exactly why I am crying, for I did not share the burden of Israel. Thus, I epitomized the verse: But a man set aside destroys it" (Midrash (Tanchuma. Mishpatim 2

If a person says: "This coin is donated to charity so that my

“son shall live,” he is completely righteous

(Talmud Pesachim 8a–b)

Rabbi Mordechai Benett ZTK”L explains: The Talmud chooses its words carefully. It does not say that, "A person who gives charity so that his son should live is completely righteous," rather it states, "If a person says: "This coin is donated to charity so that my son shall

“live,” he is completely righteous

This refers to a person who is giving alms to an indigent without any interest in his own personal benefit. However, in order to make the poor man feel good, the donor says, "Please, do me a favor and take this money from me because I need the merit of the mitzvah of tzedakah so that my dangerously ill son should live or so that I should have some virtue that will get me a portion in the World to

Come.” The person who goes to such lengths, to make the pauper feel
 .that he is giving rather than receiving, truly is completely righteous

(The RAMA writes in the Shulchan Aruch (Yore Deah 249:13

A person should never glorify himself with the Tzeddaka that he
 gives. And if he does, not only does he forfeit all the reward for the
 Mitzvah, but he will be punished as well for glorifying himself

THERE IS A GREAT DIFFERENCE BETWEEN THE ONE WHO
 GIVES TZEDDAKA SO THAT HIS SON SHALL LIVE, TO THE
 .ONE WHO GIVES TZEDDAKA TO GLORIFY HIMSELF

THE FIRST PERSON GIVES BECAUSE HE BELIEVES IN
 HASHEM AND THE MITZVOT OF THE TORAH AND THEREFORE
 HE HOPES THAT THROUGH THE MERIT OF TZEDDAKA HIS
 .SON SHALL BE CURED AND LIVE

HOWEVER THE PERSON WHO GLORIFIES HIMSELF
 THROUGH THE TZEDDAKA THAT HE GIVES, HE SHOWS THAT
 HIS INTENTION IS TO GAIN HONOR, HE DOESN'T CARE FOR
 THE MITZVAH IN ITSELF AND HE DOESN'T SHOW THAT HE
 BELIEVES IN HASHEM FOR IF HE DID: WHY DOES HE HAVE
 TO PUBLICIZE THE MITZVAH? ISN'T HASHEM AWARE OF
 THIS PERSON'S ACTIONS? THE TZEDDAKA THAT HE GIVES IS
 ONLY A TOOL HE USES TO GAIN HONOR AND RECOGNITION
 BUT THE FIRST PERSON GIVES TZEDDAKA IN ORDER
 TO FIND FAVOR IN THE EYES OF HASHEM, AND HE IS NOT
 WORRIED AND DOESN'T CARE TO FIND FAVOR IN THE EYES
 OF OTHER PEOPLE

SEFER EMUNAT HA ARETZ

ONE HAS TO BE MORE CAREFUL ON THE MITZVAH OF
 TZEDDAKA MORE SO THAN ANY OTHER MITZVAH

It is our duty to be more scrupulous in the performance of the

באר הזוהר

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים להצלת הכלל ישראל
ביסודי הדת בכל העולם כולו, ובפרט ב-ספר אור הזוהר
וכמנין רב"י שמעון ב"ן יוחאי 770

תעמוד לנו ולכל ישראל, להתברך ממעון הברכות, מתוך
שפע ברכה מרובה והצלחה ברוחניות ובגשמיות,
ותכרענה את העולם כולו לכף זכות,

ויהי"ר שבזכות זיכוי הרבים שאין לשער גודל שכרה בזה
ובבא, תעמוד לנו, (כמובא מהמקובל הקדוש והנורא רבי
אלעזר שמואל ׳ן סיניור זי"ע ר"ת בפסוק ואלה
המשפטים אשר תשים לפנים וזל"ק: ו'חייב אדם לזכות
ה'רבים. ה'שכר מ'רובה [או ה'מזכה מ'זבחה] שיוליד
פ'רי ט'וב י'ראה מ'זרעו וכדאיתא בזוהר פ' תרומה
דזוכה לראות בנים לבניו) א'זרך ש'נים ר'בים ת'פילתו
ש'זמע יי" מ'הרה, ל'עולם פ'רנסתו נ'כונה י'מלא ה'
מ'שאלותיו, עכ"ל), ויהי אלוקיו עמו להגדיל תורה
ולהאדירה, וחיילים יגבר ברוב חיל וכה, חילי' לאורייתא,
וגם עד זקנה ושיבה בבריות גופא ונהורא מעליא, כזקני
ת"ח שכל זמן שמזקינים דעתם מתוספת עלי-הם. ונזכה
במהרה להרמת קרן התורה וישראל, ולהקביל פני משיח
צדקינו במהרה בימינו אמן.

באר הזוהר

תיקוני טעות הדפוס

היות והספר 'שו"ת באר הזוהר' האורגינלי נמחק מהמחשב, על כן לא יכלנו להכניס תיקונים כמו נקודות ופסיקים והוספות, וכדי שלא לעכב הדפוס השארנו הרבה מקומות בלי ניקוד ופיסוק והוספות, והדפסנו כמו שהוא, ובכמה מקומות נחוצים כתבנו כאן תיקוני טעות.

תיקוני טעות:

דף 12 שורה ד"ה ראה, שי"ע צ"ל זי"ע

דף 21 שורה ד"ה בשנת תשכ"ט, תיבת יום נמחק

דף 35 שורה ד"ה וכמו, צ"ל וכמו כן

דף 51 שורה ד"ה חלקים, לשתם צ"ל לשתף

Be'er Hazohar

**Questions and answers and
instruction for the masses, from
which all the flocks will be
watered, and guidance for those
who bring merit to many and
who help them return to the
Jewish path, who show them
the way to follow and the acts
they should do.**

**Published by Mifal Hazohar
Haolami
Rechov Yehuda 50 Bat Yam
Phone: 0548436784**

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזנות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Be'er Hazohar

B''H

Be'er Hazohar

Questions and answers and instruction for the masses, from which all the flocks will be watered, and guidance for those who bring merit to many and who help them return to the Jewish path, who show them the way to follow and the acts they should do.

**Published by Mifal Hazohar Haolami
Rechov Yehuda 50 Bat Yam
Phone: 0548436784**

At the Gate

Blessed be the Holy One of Israel Who protects and safeguards Bnei Yisrael, His holy children. "*Portions have fallen to us in beautiful places.*" (Psalms 16:6) Our divinely appointed inheritance is exceedingly good. Scholars from our circle frequently receive reactions from our friends, like to say, " You have found yourself a hiding place inside of Noah's ark, under the wings of the Holy Shechinah with the Torah of Rebbe Shimon bar Yochi (*the Rashbi*)." Servants of Hashem are we in learning the Holy Zohar, and characteristic of the twelve tribes, bound together in a spirit of boundless love and joy. Our unity is steadfast and complete, for we share a common vision of raising the Holy Shechinah from her falling place in the earth.

Be'er Hazohar

Now at this time we are taking on the responsibility for publishing a set of "*Shaelot v'Teshuvot*" –halachic guide in the format of Questions and Answers, which is called "*Baer ha'Zohar*," or "Companion to the Zohar." In this groundbreaking work, our goal is to provide strengthening and merit for *Klal Yisrael*, all members of the Jewish nation. With G-d's help, each person will benefit in their own way, drawing added blessing from their service of the King of Kings. The rich text of the Zohar contains the saturated content of many many books. Many will find an inner light to guide them in their paths, together with a practical guide in day-to-day living. The new light of Zohar (which is always "new") spreading through the communities of Israel certainly will bestow untold joy and great merit for all involved in this holy work. Sanctifying Israel with the secrets of the Torah should with G-d's help make us all worthy of the Hidden Light promised to the Tzaddikim, from Shabbat to Shabbat, festival to festival, within the *Dalet Amot* of the halacha.

The book "*Be'er Hazohar*" was inspired by innumerable calls from the public to the Admor of Holmin, Rabbi Shalom Yehuda Gross Shlit"a, from all aspects of "*zicuey ha'Rabim*" the merit of the community. Throughout his many years devoted to the merit of the masses, the Admor drew questions and answers from Israel and the Diaspora. Saving merit was provided to the Jewish nation through the merit of learning the Zohar ha'Kadosh.

A point of interest from the Admor's life is that during his decades in America he founded the organization known as "*Chevra Hatzalah*," which literally means

Be'er Hazohar

"Brotherhood for Rescue." Chevra Hatzalah provides rescue for the sick and injured in the physical realm, through ambulances for urgent need of medical assistance. After this period of his life, the Admor fought many battles with a spirit of fiery desperation and *mesirat nefesh* (putting his life on the line) in respect of Jewish ritual slaughter and kashrut in America, even undergoing threats upon his life. Finally many years later the Admor devoted his work to "*Hatzalah*" in the spiritual dimension for Klal Yisrael through publishing worldwide the learning of Zohar.

The Admor frequently has been asked what prompted him—a respected Talmid Chacham in "*nigleh*," the revealed Torah, including Mishna, gemara, Torah commentaries, halachic teshuvot, etc.—to concentrate his energies forthwith to dissemination of the Zohar. The Admor explains that the seemingly endless learning of *Shas*, *gemara* and *poskim* he had followed all his life, with all the halachic questions he had poskened on, were worth next to nothing compared to the most miniscule learning of the Zohar. Even if the Zohar was read without understanding that conclusion stands, and all the more so if the Zohar was learned with understanding.

This new insight that fell upon him relating to learning of the Zohar shook him to the core and gave him no peace. Are we really all blind, the children of Israel, the holy nation? How much exile, tribulations and blood-letting are we able to suffer? Within us we possess all the wherewithal needed to arrive at the promised redemption. And we sleep!!! How can we remedy the anomaly that we hold the key to the redemption, but we take no advantage

from it? We have left it on the bottom of the sea floor, and we are reluctant to retrieve it from there.

There is a proverb that goes: "One shepherd alone is sufficient to lead a convoy of a hundred blindmen." Rebbe Shimon bar Yochai is the faithful shepherd with a "good eye." But just how can we be willing to take the step to follow after him?

QUESTION: "What is the difference between the learning of Zohar and the learning of the balance of *Torah Baal Peh*, the oral law?"

ANSWER: "The difference is the difference between Heaven and Earth. Or alternatively, it is the difference between learning of the physical dimension, and learning of something essentially spiritual. An illustration could be the difference between the animal world and the world of human beings, who are characterized in the Torah as "a speaking being."

So what then is this special and miraculous quality possessed by the Zohar that makes its learning so many thousands of thousands of times more valuable than one *daf* (leaf) of gemara? A wise Torah scholar has his eyes in his head. For him, Torah is a business in the real sense of the word, for it is the service of the King of Kings. Now, if a business is able to generate "milliards" from the service of Hashem, why would the businessman rationally choose to earn just a few shekels? Why would one choose to travel on a long journey by just horse and cart to a desired location when he has access to a jet aircraft?

In view of us being the final generation before the redemption, is it not then fitting that we should concentrate our energies on the Torah of the generation of

Be'er Hazohar

the redemption? That Torah is the Zohar. As its name denotes, the "Zohar" is most radiant and sublime of all the Torah of Israel. This special quality enables the Zohar to receive and reflect the face of Moshiach. This unique quality is the saving merit and power of Rebbe Shimon bar Yochai.

To a non-observant Jew, the Zohar is an express train so-to-speak to teshuva, in the merit of the saving power of the Rashbi and the Zohar ha'Kadosh. In potential, the Zohar surpasses what could never be achieved within a lifetime of other Torah learning.

All his life the Admor has been a zealot for Hashem following the example of Pinchas. He has fought great wars to uphold the learning of Zohar against "*misnagdim*" (opponents of Chassidut and/ or Zohar in this sense), the rabbis of the Erev Rav. The real war being fought on a daily basis by the nation of Israel is not in Gaza, or a pogrom by Palestinian sympathizers in France. The real war is for the Jewish nation to break the shackles of her long exile and achieve the promised redemption with *Rachamim* (mercy) through the righteous Son of David. This war can only be fought and won in the merit of the Zohar. The Zohar is the key to the redemption. The Zohar is the divinely appointed power of Rebbe Shimon bar Yochai, without any substitute. "*Ha'Refuah kodem ha'Machalah.*" The healing is sent before the sickness. Why then should anyone choose not to attach themselves to the remedy sent from Heaven? The Zohar! Why should we fight with sticks and stones when we possess in our own hands a veritable spiritual atomic bomb?

Be'er Hazohar

According to the Zohar, all the wars, calamities, blood-letting and personal tragedies—from the entire spectrum of enemies of the Jewish people—are entirely due to the disregard for and censure against learning of Zohar. As a result of this "*chilul Hashem*"—desecration of the Divine Name against the Zohar, the power of the gentile nations (the *Sitra Achra*) is strengthened from within. The powers of "the external side" in the world correspondingly are strengthened—this being the enemies of the Jewish people. Like Rabbi Chaim Volozhin wrote in his book, "*Nefesh Ha'Chaim*," Nebuchadnezzar essentially destroyed the Jewish Temple not for his own reasons, but as a direct result of the sins of Israel leading to a strengthening of the forces of impurity in the nations. Accordingly, the Jewish nation brought the *churban*, destruction of their Temple upon themselves.

In their institutions, the rabbis of the Erev Rav *prevent*—and certainly do not actively provide for Zohar learning. They are the head of the arrow mortally damaging the nation of Israel. On the authority of Tikun 43 of the Zohar, the Tefilla of Shema Yisrael is not heard in Heaven when learning of Zohar is censured.

The nation of Israel is the source, the pipeline for abundance in the world. Accordingly, blocking of the pipeline causes the supply of abundance to be blocked from reaching the world. The result is the whole world is up in arms against us—and tragically not without cause!

There is a key for the redemption—but we do not want to take advantage of it! In place of the divinely appointed remedy, the people into whose hands the remedy was placed seek to hide the key under the pretense of not

Be'er Hazohar

knowing how to use it. The truth is one only needs to hold the key in their hands (even reading the Zohar without understanding it), to be enabled to see how it can be used. The Shechinah cries and screams, Rachel crying for her children.

Discuss coming to Israel, you and your father – what you saw and what you did.

We immigrated to Israel in the year 1946. After the establishment of the State of Israel we lived in Haifa. My father, may he rest in peace, built five *basei midrash*. The first, on Rechov Yafo, had 400 seats, and there were two minyanim there – a total of 800 people prayed there every day. And when there was no room for any more congregants, he built another *beis midrash* near the train, with 170 seats, and so forth. He established a Talmud Torah and a *yeshiva ketana*, thereby saving thousands of children and their families from adopting corrupt ways and converting. He assisted every Jew and Jewish with great dedication, establishing *gemachim* to help the refugees. Seventy children ate and slept at our house, received three meals a day, and learned with us. Later my father sent them to Talmud Torah schools in different locations, etc.

Why do you love every Jew and why every Jew is important to you?

I learned this from my grandfather and father, may they rest in peace.

Be'er Hazohar

Talk about your books and spreading Yiddishkeit.

I was born in Hungary, and we immigrated to Israel in 1946. **In the year 1962**, my father, may he rest in peace, and all the children, may they enjoy long lives, moved to Brooklyn.

Forty-nine years ago I started **establishing organizations** to save the Jewish nation:

In 1965 I established The International Committee for the Sanctity of the Beit Knesset, and printed books and "Kol Koreis" [rabbinical proclamation leaflets/posters].

In 1966 I waged a great battle against defective mezuzot, and printed books and "Kol Koreis".

In 1966 I lead an extensive campaign against Similac formula, that was produced from *chalav Akum*, and after a period the first batch of Similac with *chalav Yisrael* was produced. On this subject I also printed books and "Kol Koreis".

In 1967 I established the Hatzalah organization, and printed a book and "Kol Koreis".

In 1967 I lead an extensive campaign against the presence of worms in food authorized as strictly *Mehadrin*.

Be'er Hazohar

In 1968 I lead an extensive campaign to educate people about the importance of reading *Kiryat Shema* and praying on time, and printed books and "Kol Koreis".

In 1968 I established an organization and Beis Din Tzedek to ensure the kashrut and purity of the mikvahs, and printed books and "Kol Koreis".

In 1969 I took initiative, and printed and distributed for the first time ever the *Chumash* divided into weekly "*Chok l'Yisrael*" study texts [each parsha was printed separately] - 54 individual parsha booklets were printed, as well as ten volumes.

In the years 1972 - 2002 I waged a forceful battle to improve the kashrut of *shechita*, and hundreds of books and "Kol Koreis" were printed.

In 1974 I established the organization, "The Communities Association Kashrut Committee", and 39 books and "Kol Koreis" were printed.

In 1974 I initiated the idea of Daf Hayomi, and advertized the idea of studying a Daf Hayomi in the newspapers every week. Also, Kashrut Guide #2 was printed.

In 1975 I waged a great battle for the sanctity of Shabbat, and books and "Kol Koreis" were printed.

Be'er Hazohar

From 1979 to 2003 I waged a great battle to ensure the kashrut of *nikur*, and printed hundreds of books and "Kol Koreis".

From 1981 to 2004 I waged a great battle to ensure the proper observance of *irubin* in the United States, and printed hundreds of books and "Kol Koreis".

In 1986, a book of *haskamot* and 1,296 letters was published.

In 2003 I sent to our Holy Land several million books and 320 thousand discs [about 500 books were included in each disc], and they were distributed free of charge all over Israel, and to 150,000 soldiers.

In 2004 another 320,000 discs were sent to Israel, containing 7,000 free files of books.

In 2004 I established the International *Halacha Yomit Mechaber* and *Ramah* Study Project, and books of questions and answers by the *Mechaber* and *Ramah*, and "Kol Koreis", and advertisements in many papers were printed.

In 2006 I immigrated to Israel, and established the International Zohar Project - "*Hamifal Hazohar Ha'olami*". Ever since then I have been working with total devotion, day and night, to ensure that every Jew

Be'er Hazohar

will merit reading a page of the Zohar Daf Hayomi every day, and therefore actively fulfill the promise and legacy of Moshe Rabbeinu and Rabbi Shimon Bar Yochai, and the great tzaddikim: that in the merit of the Zohar Yisrael will be emancipated from the Exile with mercy, and Mashiach will arrive.

I published books and discs, all distributed free of charge, and people from all over the world logged into our internet site. The books included: "*In Licht Fun Torah*" – 887 parts, "*Achilat Matzot b'Yisrael*" – 7 parts, "*Afiyat Hamatzot*" – 3 parts, a collection of books about Eretz Yisrael – 26 parts, "*Shmirat Hamitzvot k'Halacha*" – 58 parts, a collection of books on kashrut – 53 parts, "*Nefesh Yishayahu*" about forbidden foods – 7 parts, a collection of books on *shechita* – 26 parts, a collection of books on *nikur* – 33 parts, a collection of books of Shabbos observance – 18 parts, a collection of books about mikvah – 8 parts, "*Shmirat Habrit*" – 10 parts, "*Divrei Torah*" on the Torah – 7 parts, a collection of books about *stam* – 22 parts, a collection of books about the sanctity of the beis kneset – 17 parts, "*Mikdash Me'at*", "*V'amru Amen*", "*Aniyat Amen k'Halacha*", "*Yitzchak l'Soach*", and more. "*Sachar v'Onesh*" – 6 parts, "*Ohr Hazohar*" – 5 parts, "*Zohar HaShabbat*" – 5 parts, "*Zohar Chok l'Yisrael*" – 5 parts, "*Meorot Hazohar*" – 15 parts, "*Tikkunei Zohar*" - 2 parts, "*Tikkunei Zohar*" - 29 parts, "*Zohar HaYomi*" – 6 parts, "*Zohar HaYomi*" – 12 parts, "*Zohar HaYomi*" – 70 parts, "*Zohar HaYomi*" – 45 parts, Zohar with

Be'er Hazohar

commentary by Hasulam, "*Zohar Torah*" – 54 parts, "*Tikkunei Hazohar*", "*Aderet Rabbah*", and "*Aderet Zuta*" with another six books, "*Sifra d'Mashicha*", "*Sifra D'Tzniuta*", "*Ohr Hazohar*" leaflets – 1000 leaflets, and approximately 3,000 books and pamphlets on the Holy Zohar, *P'Tach Eliyahu* – about 100,000 copies, Tikun 43 – about half a million copies, Tikun 48 – about 600,000 copies, Zohar pages – about one million, and many books have been translated into English and printed.

I have distributed millions of books of the Zohar, the Daf Hayomi of the Zohar, and more, reaching a huge number of *batei midrash*, *batei kneset*, stores, *kivrei tzaddikim*, large organizations (such as *Arutz Hidabroot*), and private homes all over Israel and abroad. I set up "*Kol Harashbi*" and "*Kol Hazohar*" in order to be able to listen to the Zohar Hayomi, and I arranged together with the holy tzaddik and Kabbalist Rabbi Arye Barda shlita, about 15,000 Torah lectures and lessons, which are heard all over the world on discs and internet sites. Today I live in Beit Shemesh, for the past three years or so I have been giving a weekly radio drasha, and I also give lectures all over Israel.

Mifal Hazohar Ha'olami

Nachal Lachish 24/8

Beit Shemesh

Tel: 054-8436784

Be'er Hazohar

My father's role, blessed be his righteous memory, was that he used to go himself to every place where Jews arrived from Romania and Hungary (near Haifa) and he gave rousing speeches, and drew them close to Yiddishkeit. He suggested to parents where to send their children to school, strengthened them in their Shabbos observance, acquired for them head coverings, tzitzis, teffilin and mezuzot, and organized taharas hamishpacha etc.

I remember well how my father, of blessed memory, sent me during *Bein Hazmanim*, when I was only 13, to go from house to house and awaken Jews to mitzvot, and to see what they were doing. These newcomers actually cried to me that their children were stolen from them and handed over to secular

Kibbutzim, and that they had no Talmud Torah, synagogues, or mikvah etc .

My father, blessed be his righteous memory, could have saved at least 10,000 children, according to the following calculation: He saved hundreds of children, and one of the children had 11 children of his own, and after 60 years went by, there were already 125 descendants. If he could have saved all 10,000, then there would be today 1,250,000 descendants from those Jewish children. And if he would have saved 40,000, there would be today 5,000,000 Torah observant Jews descended from them. The Jewish

nation lost out because the Kibbutzim corrupted them, and some didn't have children of their own at all, or married non-Jews, may Hashem have mercy. If 100,000 children had been saved, there would be 12,500,000 Jews today, and the Arabs wouldn't be an issue at all. And even if only half that number had been saved, there would be now six and a quarter million pure and holy Jews who could have illuminated the world.

Now we will make a calculation of the Roshei Yeshivot:

A global accounting!

Question: How many Jews did Hitler - may his name be obliterated - kill? Answer: 6 -7 million Jews, and he is gone and forgotten from the world.

Question: How many Jews did the Rosh Yeshiva kill?

Answer!!!

We must see if the young men are getting married according to what is written - "eighteen to the *chupah*", or at least they should begin *shidduchim* by then. And has anyone taken note of the words of the Gemara, that one should make an effort not to go past age 20? Or do they not care at all, as long as they have big yeshivas with lots of single students? And whoever wants to get married and fulfill the commandments of

Be'er Hazohar

the holy sages, blessed be their memories, is threatened with being thrown out of the yeshiva, and told he will have to go to a different yeshiva. And there are very few young men who have the courage to do this. If they would get married earlier, they would have more children, and all of this is lost, may Hashem help us. And how many parents are losing their minds, and in a state of danger? Is this the way of the Torah???

There was once a tzaddik who made a calculation for a rosh yeshiva of 500 students. The rosh yeshiva had held his position for 50 years, so at least 24,000 students had been under his supervision. The calculation showed that if each student had married at age 18, then each student would have seven children. Multiplied by 24,000 that equals 168,000 children. And theoretically, each of them could then have seven children, multiplied by 168,000 - and then we reach 1,176,000. Multiply that by seven, we get 8,232,000 children. But other heads of yeshivas learn from him - not to encourage marriage at age 18 - and there is a contest regarding who has the oldest students. And this rosh yeshiva must take responsibility for all the others who learn from his ways!!!

Now do the same calculation for a rosh yeshiva with 1,000 students. You get to 16,464,000. And

keep calculating - for 3,000 students, for 5,000 students!!!

Now let's calculate: We have 60,000 yeshiva students in three generations, and if each one of them has 7 children, then in 60 years we reach 20,580,000 descendents. Twenty million, five hundred and eighty thousand. We need to wake up!

How many Jewish children have they killed in 50 years???

And they all remain silent about it, and nobody says a word!!!

I fully believe that the Torah is not meant to be changed!!!

Do you know that there was once a *cherem* in Jerusalem forbidding single men over age twenty from living in the city?

If people fulfilled Hashem's wishes and married early, as it is written in the Torah, and would then go on to have children, no nation could overpower us. But instead, people waste time, and prevent the arrival of the Mashiach. For the sages wrote in Yabamot (62): The son of David (i.e. Moshiach) will not come until all souls are brought forth from [the spiritual entity called] "Guf" ("treasury of souls" in the heavens above). As it is said, "For the spirit that unwraps itself is from Me, etc.

And these are the new souls that will be among Israel, as the verse alludes:

The Son of David will not come before all souls are brought forth from "Guf"

And in Zohar Bereishit (28): At that time each and every person will merit a wife, as it is written (Yechezkel 36) "And I will give you a new heart, and a new spirit will I put within you." And it is written (Yoel 3) "and your sons and daughters shall prophesy, etc." And these are the new souls that will be among Israel, as the verse alludes: "The Son of David will not come before all souls are brought forth from 'Guf'", and then the new ones will come.

And at that time the Erev Rav will be obliterated from the world, and about Moshe and Israel - each one with his partner - it is written: "And they were both naked, Adam and his woman and they were not ashamed", because the nakedness will have passed from the world. Because they are the ones who caused the Exile, the Erev Rav indeed.

And there is Erev Rav in the form of demons and spirits and Lillith, and they are all intermingled with Israel.

And in Zohar Bereishit (29): How terrible the Erev Rav is, in the form of beasts and animals. But there is also Erev Rav in the form of a snake, and there is Erev Rav in the form of idol worshipers – which resemble wild

animals, and there is Erev Rav in the form of truly malicious spirits [*mazikim*] in the world – with the souls of the evildoers as the most malicious of all, and there is Erev Rav of ghosts, and spirits and *Lilith*. And they are all intermingled among Israel. But none are more cursed than Amalek, for he is the worst snake of all. He is the epitome of all forms of nakedness and illicit relationships in the world. He is a murderer, and his wife is the deadly poison, idolatry, and it is all Samael [the angel of death]. There is Samael, and then there is even worse than Samael – they are not all equal. But the snake aspect curses all. And the Lord God called to man, and He said to him, "Where are you?" – "*Ayecha?*" This alludes to the future destruction of the Beit Hamikdash and the fact that we will weep and recite Lamentations – "*Eicha*". As it is written (*Eicha* 1): "Oh, how it remains lonely." And in the future the Holy One, blessed be He, will eliminate all the evil entities from the world, as it is written (Yishayahu 25): "He has concealed death forever." And then everything will be as it should be again, as it is written (Zecharia 14): "On that day Hashem will be one and His name will be one."

The Erev Rav wanted to cause damage and separate "ג'י" from "אלה"

In the book *Likutei Torah* (by the Arizal), on Yeshayau (50): "Who are these that fly like a cloud?" – "*Mi eleh k'et ta'ufna*" – This verse alludes to *Amen y'hei shlama*

raba min-sh'maya, meaning that the name "yud – hey" becomes "mem – hey"...And the Erev Rav wanted to damage and separate "mem-hey" from "eleh", and when the letters "yud" and "hey" are taken from the words "mi eleh", all that remains is "elem" – mute. And the name "yud – hey" is known as his Great Name, in the sense of "nun" (50) gates of wisdom, as it is written: "praise Him Who rides in *Aravot* by His name Yah, and rejoice before Him." Because *Aravot* symbolizes "nun-hey" ["*netzach hod*"], and *bina* extends to *hod*, and they are the 50 gates of *bina* mentioned above, thus it is written "praise Him Who rides in *Aravot* by His name Yah."

If Israel is meritorious, it will be possible that the Holy One, blessed be He will cause women to give birth to six babies at once. "The smallest shall become a thousand and the least a mighty nation." As our rabbis, blessed be their memories wrote: **The Son of David will not come before all souls are brought forth from "Guf"**. And as the rabbis wrote about the verse: "Where were you when I founded the earth?", teaches us that all souls are connected to the soul of Adam, and therefore **If Israel is meritorious, it will be possible that the Holy One, blessed be He will cause women to give birth to six babies at once**. And then it will be possible to hasten the Redemption, and it will happen in its time, for all the souls in the "Guf" will be complete. As it is written, "The smallest shall become a thousand", and

afterwards, "in its time I will hasten it. Because since all the souls in the "Guf" are complete I will hasten to make sure that the smallest shall become a thousand, etc.

For through it three letters of Shaddai are stamped on man

In the book *Etz Hada'at Tov*, on parshat *B'Chukotai*, it is written: Through the merit of holiness...in the verse "I will give your rains in their time", for the purpose of, "Your threshing will last until the vintage, etc.", we thus learn that the name "*Shadai*" is stamped upon a person: "*shin*" on his nose, "*daled*" on his bent arm, and "*yud*" on the holy brit...For it then says there the name "*shadai*", and if it is not there, and the letter "*yud*" is missing, that all that is left is "*Shed*", which comes about through the wasting of seed, which leads to the creation of demons and evil spirits...which are likened to "*yud*", for through it the three letters of "*Shadai*" are stamped upon a person, as mentioned above. And **one who wastes seed is called "*Shed*"**, according to what is explained above. And since "there is no righteous man on earth who does good and sins not", and there is no way to atone for this other than in this reincarnation, and the secret of the reincarnation is that it occurs three times. And if after three reincarnations he is not repaired, there is no further chance for repair.

As it is written, "for four, I will not return them". And yet since...in holiness, the sons will be holy, and

everyone will repair in three *gilgulim* [reincarnations], and will not be lost, Heaven forbid. And the fact that Hashem promised: "You will eat very old [produce], and you will clear out the old from before the new" – is interpreted to mean, "the new" is the first *gilgul*, "the old" is the second *gilgul*, and "very old" is the third *gilgul*. Therefore these three *gilgulim* are mentioned here after "and I will make you fruitful" etc, which is the blessing for sons, and they are promised that their souls will not be forsaken, Heaven forbid, **on account of their sins, as it is written, "And I will establish My covenant between Me and between you", and He informs them who this will come to pass, He says it will be through *gilgulim*. "You will eat very old etc. It is known that if not for *gilgulim*, most souls would be lost, Heaven forbid, and because all the souls in the "Guf" will be repaired, then the Mashiach will come. As our sages wrote, "and then there will be new souls in the world", as is written in Sefer Hazohar, *parshat Pikudei*: "and old before new bring out because the old souls came into the world before the coming of the new ones, and therefore, the Mashiach will come and build the Beit Hamikdash." - "And I will place My dwelling in your midst...". And from then on, "My Spirit will not reject you", as was the case with the first and second Beit Mikdash. "And I will always walk among you, and I will be your G-d, and you will be my People."**

And the Final Redemption will occur during Shavuot

In the book *Sha'ar Haleshem* (part 1, section 20, on the subject of Shabbat, holidays, and the new month – extending Shabbat, clause 12), it is written: "And all of this is the basis and root for the future Tikkun", as Rabbi Yehoshua wrote, *Masechet Rosh Hashana* (11). **"In the month of Nissan our ancestors were redeemed from Egypt. In the month of Nissan we are going to be redeemed."** Because the commencement of the Redemption will be in Nissan, and the Tikun of the male and female and their completion will begin then, and that will continue until the Shavuot holiday. And then the male and female will be complete, and **thus the end of the Exile will be during Shavuot.** As the Gra wrote in *Tikunim* (page 62, column 3, on Sukkot). [See the entire section at length on *Tikunim*.]

The Son of David will not come before all souls are brought forth from "Guf"

And on the same subject, all the mitzvot of *Hakravat Haomer* and *Sefirat Haomer*, and the two breads, to repair male and female, and lead to their complete formation, at the time of repairing the future. And everything is being done at a very slow pace, year by year, until it is all completed at the time of the Mashiach's arrival. And this is according to what we have said in a few places in this essay – that all the generations share one common *Komat Partzuf* [Divine

visage], which is formed and completed during the coming of the Mashiach. And what was said in *Yevamot* (62): **The Son of David will not come before all souls are brought forth from "Guf"**. Each and every generation is one part of the general *Koma*, which is constantly being created and repaired during the course of time through Torah and Mitzvot, and the events that occur over time, until it is totally complete at the End of Days.

Let us make a calculation: How many Jews were lost in Eretz Yisrael, due to the fact that we did not draw them near?

A total of 1,400,000 Jews immigrated to Israel.

On the eve of the War of Independence, the Jewish population totaled about 650,000, and the Arab population was more than one million.

During the war, more than 700,000 Arabs were exiled or escaped to Arab countries, to the West Bank, and to Gaza.

After the War of Independence, within the borders of the Green Line remained 160,000 Arab residents. They were transformed from a majority to a minority.

The Jewish population experienced impressive growth, and at the end of the 1950's had reached nearly 2,000,000 due to massive immigration in response to the "Law of Return".

Until the 1960's the Jewish State absorbed more than one million new immigrants, who arrived from dozens

of different countries and cultures, who spoke different languages, and who had a wide variety of customs and life styles.

The goal of absorption was to provide a "safe haven" for the Jews of the world, to establish the country as a homeland for the Jewish nation, and as a democratic country with a solid Jewish majority.

Before World War II, European Jews were perceived by the Zionist movement as about 90% of Diaspora Jewry, and as the major source of future residents of the Jewish homeland. But when the State was established, circumstances had changed, as most of the European Jews had been murdered in the Holocaust, and many of those who survived lived under Communist rule and could not emigrate. Thus from the *Sh'erit ha-Pletah* [the surviving remnants of European Jewry], only 300,000 Jews immigrated to Israel. Towards the middle of the 1950's, immigrants arrived from Romania, Poland, and Hungary, along with Jews from Islamic countries (*Tavlat Omdan Aliya*, page 199).

In September 1950 - "On Eagles' Wings": During this immigration operation, about 50,000 Yemenite Jews were brought to Israel, after a leader who protected the Jews was murdered, and it was believed that they were in imminent danger.

1950 - 1951 "Ezra and Nechemia Operation": About 125,000 Jews were brought to Israel from Iraq in a rescue mission.

Immigration from North Africa: Libya and Morocco. This was another rescue mission, as the Jews in those

Be'er Hazohar

countries suffered from pogroms after the proclamation of the establishment of the State of Israel. By the end of the 1960's more than 1,400,000 North African Jews had immigrated.

From 1948 - 1952 a total of about 330,000 Jews immigrated from Europe, including Holocaust survivors from the DP camps in Germany and Austria, and illegal immigrants released from the detention camps in Cyprus, as well as Bulgarian Jews and most of the Yugoslavian Jews.

A total of 1,400,000 Jews immigrated to Eretz Yisrael.

Let's make a calculation: If we had drawn all of those immigrants close to the Torah with love, and if each of them had only five children, then in the course of three generations there would be 175,000,000 Torah observant Jews today in Israel.

And where are they? Who is to blame for this?

The solution is for them to study the holy Zohar, and then they will gain pure *Yirat Shamayim*, and will come to understand where they are living. And then they will make true repentance, out of love, and will merit redemption from the days they passed in the dark, and they will redeem the holy sparks, and merit "the Redeemer shall come unto Zion".

In the book "*Sha'ar Haposkim*" by the Arizal, on Yeshayahu (59) it is written: "And the Redeemer Shall Come unto Zion, etc: Our Sages wrote that the son of

David will not come, and he is the Redeemer, until all the souls can be repaired in the 'Guf'. Therefore, the first letters of the words '*goel u'lashevi pasha*' [And a redeemer shall come to Zion, and to those who repent] spell 'Guf, which alludes to the fact that the redeemer will not come until all the souls are brought forth from the 'Guf', and are repaired, and repent.

In my humble opinion, the commentary Amar Shmuel hints that "*shevi pasha*" means to return and add the letters in "pasha" - "פּשַׁע", which cause a lack of abundance "שפּע" in the world, and change them to "shefa" - "שפּע".

Also, the first letters of the words "*b'Yaakov na'am Hashem v'ani*" - "Yaakov, says Hashem, and me" - בְּיָאֵקֹב נְאֻם יְהוָה וְאֲנִי - which alludes to the fact that when man ejects "*shichvat zera le'batala*" (wasteful seminal emissions), he transfers the drops of semen, which are like his sons, to the *klipot chitzoniyot* [external shells]. And when that man fully repents, then those souls are returned to the holy treasury, called "Guf". And during all the time that they are not returned, the Mashiach is delayed. And that is the meaning of the phrase, "the Redeemer shall come unto Zion" - when they revert from sinning, which is the drop of seminal emission which are his sons, they will be returned to the "Guf".

"The smallest shall become a thousand and the least a mighty nation." And therefore: "The Son of David will not come before all souls are brought forth from 'Guf'", as we said above with regard to the verse "the

Redeemer shall come unto Zion". So it is also known that if Israel fully repents, the Redeemer will immediately come. As it is written, "today, if you hearken to my voice" (Tehillim, 95:7). And if the son of David does not come until all the souls are expended, how can these verses be fulfilled? Therefore it is written, "The smallest shall become a thousand and the least a mighty nation", and they will give birth to an innumerable amount of souls, and all the souls will be able to be born, since they will have repented. As is hinted at in the verse before that one: "And your people, all of them righteous, shall inherit the land forever...", and both verses will be fulfilled. And the Redemption will come in its time, since all of the souls have already been brought forth. And "I will hasten it" through repentance, I will advance the time of the Redemption, and will cause a great miracle, turning the smallest into a thousand, thereby hastening the time. This phrase - "The smallest shall become a thousand" - also alludes to the idea that if a person marries while he is still young, he will turn into a great nation, and will hasten the Mashiach's coming. And if he thinks he is still "small" in Torah, the prophet promises him that he will become like "a thousand". Thus the prophet promises, "The smallest shall become a thousand", from the term "A'alef bina" - אַאֲלֵף בִּינָה. [That is to say, I will teach wisdom.] Meaning you will not only merit to study, but you will merit to teach others, and you will be great in Torah in the merit of learning in purity.

Be'er Hazohar

In Tehillim, chapter 51 (verse 15), it is written: "I will teach transgressors Your ways, and sinners will return to You." And in the Targum Yonatan Uziel he interprets the verse: By causing other Jews to repent, one repairs all his transgressions, and therefore every Jew must urge his friends, neighbors, and relatives to study the holy Zohar, and thereby merit to repair everything with love.

The Chafetz Chaim would ask: Why isn't the Holy Zohar being studied in the yeshivas?

"Studying the Holy Zohar brings fear of Heaven!" said Rabbeinu. And was surprised, and would ask, "Why hasn't the study of the Holy Zohar been integrated in the yeshivas? **For it's a big dose of Mussar!**" (transmitted orally).

And it is told that he met the Gaon the Rashab, blessed be his memory, and was astonished that nobody shaved his beard in the yeshiva. And the Rashab told him it was because they learned the inner aspects of the Torah in the yeshiva, and that it gave them *Yiras Shamayim*. And the Chafetz Chaim, may his memory protect us, said to him, **"Well then, we must introduce the study of the inner aspects of the Torah in all the yeshivas!"**

Every Jew should take action to save Yisrael in every way possible

Be'er Hazohar

He said: Our sages said that all of Israel is responsible for each other! Each and every one of us must act to save the Jewish nation in every possible facet of life.

The Chafetz Chaim, may his memory protect us, has instructed: The Zohar should be studied every day in order to hasten the Redemption.

"And especially," he said, "one should study the Holy Zohar for half an hour every day in order to hasten the Redemption." (transmitted orally)

The Chafetz Chaim's books are full of the Holy Zohar

It was his practice to quote the Zohar in his books, hundreds of times (in the Mishna Brura, Shmirat Halashon, etc.), and even quoted the books of Kabalists. His books are overflowing from end to end with references from the Holy Zohar, and in the introduction to "**Likutei Halachot**" he says to study the Holy Zohar.

All of the Litvish yeshiva students – the students of the gaon Rabbi Chaim of Volozhin, may his merit protect us, who was a paramount student of our master the GRA, and in the writings of their top students they wrote in their names [the holy tzaddik, Rabbi Yosef Zundel of Salant, may his merit protect us, the rabbi of Rabbi Yisrael Salant, may his merit protect us] – received a written instruction from the GRA: "**Study**

Be'er Hazohar

Zohar every day!" And the book *Nefesh Hachaim* by the gaon Rabbi Chaim of Volozhin is full of references from the Holy Zohar – so that all the yeshiva students would occupy themselves with it – so that they should "return and be healed"! - - We will listen to his voice and fulfill his request. Only to dedicate daily study of the Zohar – to the Redemption of the Holy Shechina. – See the essay "Emunah v'Daat" by Baal Hasulam – about how when Israel is occupied with the inner aspects of the Torah, the other nations are shamed!

Remember, we are on the threshold of the Redemption! We are waiting for every Jew to study the Holy Zohar.

There is a story about a man who appeared before the holy Kabbalist Rabbi Mordechai Sharabi, may his merit protect us, and related that he had no desire at all to study. The rabbi instructed him to read a lot of Zohar, and in the end the man became a great scholar and achieved Ruach Hakodesh.

Everyone must publicize this leaflet, because all of Israel is responsible for each other". And distribute the leaflet in his Beis Midrash in his city, and all over the world!!! – What did Moshe Rabbeinu, may he rest in peace, rule? Who goes against Moshe Rabbeinu, may he rest in peace? Who is delaying the Redemption? Who is to blame for all the disasters befalling the Nation of Israel? – Who is to blame for all the widows and orphans over the

Be'er Hazohar

years? - How can we fix all this? - Can anyone fix all this?

Everyone who for the sake of Heaven raises the Shechina from the dust, and studies Zohar for at least one minute a day, will be connected with Rabbi Shimon Bar Yochai, may he rest in peace, who can protect the entire world and promised he will do so. And he promised Eliyahu Hanavi that through study of the book of Zohar the Redemption will come with mercy, and will therefore spare us from the atomic bomb, and the war of Gog and Magog, and will merit the Sukka of Rabbi Shimon Bar Yochai, and Noah's ark will protect all who seek shelter in it.

Every mitzva that has no one to perform it, and no one to request it
 - **you must seek it out.**

Because it is like a met mitzvah, an abandoned corpse with no one
 else present to bury it.

And if there is a mitzvah with no one to pursue it. **Chase it and
 fulfill it,**

for this mitzva is testifying against me and saying how terrible I am
 for ignoring it all, etc.

(Sefer Chasidim, 105)

Rashbi's Torah is a light until the end of generations

Do you know what? Even if nobody listens to you, but you try to influence others to study the Zohar for one minute a day, you will receive the same reward. And even more, all of your transgressions will be negated [according to the great Kabbalist Rabbi Chaim Vital in *Sha'ar Hagilgulim*, the Gra on *Mishlei*, and *Ohev Yisrael* – parshat Korach]. And so! Is there anything left to think? Will you sit there with folded arms? For you have become the richest man in the world in mitzvot – a multi-zillionaire!!! You should be singing and dancing every day and every night, like during the *Simchat Beis HaSho'evah*, when nobody slept all week because they were so happy (*Masechet Sukka*, 51b): **He who has not seen the rejoicing at the place of the water-drawing has never seen rejoicing in his life.**

You will surely arise and collect yourselves, because you have no better piece of advice than this one – to succeed in life. Just don't forget to have in mind, **to request for yourself the Living G-d.** That is to say, all the favors you need, in honor of the holy Shechina, in order to serve Hashem with joy, and pray for the honor of Heaven, to redeem the holy Shechina, to for the complete Redemption, and then your prayers will be welcomed and received with love.

Now I am sure that every woman will send her husband and encourage her son. And she herself will take advantage of these days and Shabbats to learn the Holy Zohar and recite *P'tach Eliyahu*, and recite *Tikunei*

Be'er Hazohar

Zohar and *Idra Raba* and *Zuta*. For the Rambam ruled that a woman who learns Torah earns a reward. And as the Ben Ish Chai wrote, women should also recite *P'tach Eliyahu*. And he wrote that his grandmother learned Zohar and 18 chapters of *Mishnayot* [and now we understand how we merited the holy Ben Ish Chai]. And in Bamidbar, 32:17-18: "We will then arm ourselves quickly [and go] before the children of Israel until we have brought them to their place... We shall not return to our homes until each of the children of Israel has taken possession of his inheritance." Since the faithful shepherd [Moshe Rabbeinu] commanded us to study the Holy Zohar, and as the Torah of the Rashbi illuminates us until the end of generations, we need to study and not give rest to the Holy One blessed be He until He redeems us (*Zohar Pinchas* 219). We must all attend Torah classes!!! We all desire life!!! We will all study the Holy Zohar!!!

His Torah is a shield for us, it lights our eyes. He will [beseech G-d] our our behalf; our master Bar Yochai.

Question: Why do you love every Jew and why every Jew is important to you?

Answer: In *Masechet Sanhedrin* (99b) it is written: Resh Lakish said: He who teaches Torah to his neighbor's son is regarded by Scripture as though he had fashioned him, as it is written [*Lech Lecha* 12:5] "and the souls which they had made in Haran." (The

translation interprets that they began their servitude to the Torah in Haran, and calls them "doers" - Rashi comments. And on the *parsha* Rashi comments: whom he had brought under the wings of the Shechinah. Abraham would convert the men, and Sarah would convert the women, and Scripture ascribes to them [a merit] as if they had made them.)

R. Elazar said: As though he himself had created the words of the Torah, as it is written, "Keep therefore the words of this covenant, and make them." It is necessary to study why R. Elazar contradicted Resh Lakish's words.

And to clarify this issue, we will begin with the words of the holy Alshich, in *Torat Moshe (parshat Noach)*: "Noah was a righteous man he was perfect in his generations." The Alshich asks, if the holy Torah testifies that Noah was a righteous man, why aren't we referred to as the "sons of Noah", instead of the "sons of Avraham, Yitzchak, and Yaakov"?

The Alshich answers his own question: The reason that the Holy One, blessed be He, told Noah to build the ark for 120 years was so that over the course of those years people would ask him why he was building such a large, grand, beautiful structure. And he was supposed to answer them that the Holy One, blessed be He, was going to bring a flood upon the world because of the sins of the people of that generation. And the people would then wake up and repent. But Noah the righteous man didn't do that at all. Every day he built a little bit more, but he didn't give speeches or go out shouting in the streets: "Dear Heaven! Hashem is bringing a flood to the world!" But what he did do, if

people approached him and asked him what he was building, was answer them that Hashem was bringing a flood upon the world because of people's sins, and they would laugh at him.

Avraham conducted himself differently. He used to go out and solicit people, convincing them to come under the wing of the Shechina, as it is written: "and the souls they had acquired in Haran". And our Sages wrote that Avraham converted the men, while Sarah converted the women, and therefore we are called the "sons of Avraham¹, Yitzchak, and Yaakov".

And the Rambam, blessed be his memory, wrote in *Sefer Hamoreh* (part 3, verse 29) about Avraham's interaction with the people of his generation: "I have

¹ And I saw in the Rambam (halacha 77, chapter 1, halacha 3): Since he [Avraham Avinu, may he rest in peace] knew his Creator...he began to stand and cry out in a loud voice for the whole world to hear, informing everyone that there was one G-d whom they should serve. He would walk around calling out, gathering people, from city to city and from kingdom to kingdom, until he reached the land of Canaan. And there, too, he called out. As it is written: "and he called there in the name of the Lord, the God of the world." And because the people congregated around him and asked him to speak, he would explain to each one according to his level of understanding until he brought them back to the path of truth. Thousands and tens of thousands became associated with Avraham, and they were members of his household, and he implanted in their hearts this main belief, and he wrote books. And he passed his knowledge on to his son Yitzchak, who then sat and taught and instructed. And Yitzchak passed his knowledge on to Yaakov, and appointed him to teach. And Yaakov sat and taught and supported all those who attached themselves to him. And Yaakov Avinu taught all of his sons, and he appointed one to be in charge, so that the teachings would not be forgotten. And the movement grew and became stronger among Yaakov's sons and their disciples, and a nation that knew Hashem was established in the world.

no doubt that when he, blessed be his memory, challenged the beliefs of all the other people, they must have cursed, and criticized, and insulted him – those people who were lost. And he suffered it all for Hashem's sake, and it is the law to take action in His honor."²

In the *Igeret Teiman*, the Rambam writes that he saw written in ancient books of *Akum*, that Avraham Avinu suffered great humiliation, and they cursed him in many different harsh curses because he renounced idol worship. But in the end he was accorded great honor. And it is brought in Midrash *Vayikra Rabbah* chap. 5, on the verse “a wandering lamb Israel” – **“the same way that when a lamb is hurt in one of his limbs and all feel it”** i.e. through the lamb the entire flock joins together, and when one is hurt in his leg and stands in place – they all stop and stand, **“so is the case with Israel, if one commits a sin – all are affected.”**

In Midrash *Shemot Rabbah* (2:2): Our sages wrote that when Moshe was tending Yitro's flock in the desert, a lamb ran off, and Moshe followed it, until it found

²In the introduction to the book "*V'Yoel Moshe*", it is explained that the Rambam is precise in his choice of words: **"it is the law to take action in His honor"**, so that we shouldn't say that Avraham Avinu did what he did just because he possessed the trait of saintliness. According to the law, he had no obligation to make self-sacrifices for what he did. Therefore the Rambam was precise in saying that he did it because "it is the **law** to take action in His honor".

shelter in Chasit³. There it found water and stopped to drink. When Moshe approached the lamb, he said: "I did not know that you ran away because you were thirsty. Now you must be tired." So he put the lamb on his shoulder and walked back with it. **The Holy One then said: because you showed such compassion tending the flock of another person, as you live, you shall become the shepherd of Israel, the flock that is Mine.** Thus it is written: "Now Moshe was tending the flock."

And the Chafetz Chaim, blessed be his righteous memory, in his letter on kosher food for soldiers, wrote at length on the topic of mutual responsibility. And at the end he quoted a passage from Midrash *Vayikra Rabbah* – a story about a man on a boat, who picks up a drill and begins to drill a hole in the boat. And people on the boat ask him, "What are you doing?" And he answered, "I am drilling my own space, below me." And they said, "But you are flooding us all with sea water!" And so it is with regard to the subject at hand: **If one Jew sins, all are punished.**⁴

³In *Matanot Kehuna*, a commentary on this passage, it states: It seems that this is the name of a place, but I searched and was not able to find the name of this place in any other text. And Rabbi Zeev Wolf Einhorn writes in his commentary: it is a type of plant.

⁴ He also wrote there: It may be that in the future one will be accused of consuming *chelev*, and pork meat. And he will answer, "I have been careful about observing the laws of kashrut my whole life, and I never ate anything that was questionable with regard to *sircha*." And he will be told, "Well, so-an-so ate forbidden foods, but you are also to blame, for you became his guarantor when you received the Torah." Our sages, blessed be their memories, said that a poverty stricken mourner who has nothing to eat may

And in the text of *Kriyat Shema* (*V'Etchana* 6:5), it is written, "And you shall love the Lord, your God, etc." Our sages wrote (*Masechet Yoma*, 86a) **"that the Name of Heaven be beloved because of you"** (beloved to your friend – Rashi). He is like a loyal subject who loves his king, who desires to cause everyone in the country to love the king, so that everyone will serve the king with devotion, with love, and wholeheartedly. And see in "*Sefer Charidim*", *Tashbatz*, and Rambam, the verse "And you shall love the Lord, your God" is also interpreted – that one should preach to others⁵ with words of persuasion until they love Hashem more

do work in private after the first three days of his mourning period. But our sages said that a curse should come upon his neighbors who made it necessary for him to do this (that is to say, that they should have assisted him so that he didn't have to work). Then, it is only a transgression of *d'rabanan*, but here he deserves *malkot* on each and every *k'zait*, and an *isur d'oraita* is even on a small amount.

And it is also written there: We say in Avinu Malkeinu, "erase and cancel our transgressions and iniquity from before Your eyes", and afterwards we say, "Our father and King, renounce with your abundant compassion all our debts". This does not refer to new monetary debts, but rather to our "debts of guarantee". See there the commentary at length. The holy tzaddik Rabbi Hillel of Kolomaya, may his merit protect us, wrote this in his work "*Maskil El Dal*".

⁵ And in the holy book "*Chovot Ha'levavot*", "Gate of Love for Hashem", chapter 6, it is written: If one rectifies only himself, he will have a small merit. But if one rectifies himself and many other people, he will have his merit multiplied according to the merits of all the people who he rectified to G-d, as our sages said: "Whoever brings merit to the masses will not come to any sin", and they said: "Moshe was righteous and caused the multitude to become righteous, the merit of the multitudes is attributed to him, as written (*Devarim* 33) 'he performed the righteousness of G-d and His judgments with Israel', and (*Mishlei* 24): "But to them that rebuke shall be delight, and a good blessing shall come upon them"

than all of Creation, and their hearts fill with love for Hashem, blessed be His name. And like the loyal subject who loves his king, one should make every effort to vanquish the other nations and bring them under his king's rule.

And according to the above, we can explain the argument in *Masechet Sanhedrin* (99b), as mentioned before, Resh Lakish said: "He who teaches Torah to his neighbor's son is regarded by Scripture as though he had fashioned him", as it is written (*Lech Lecha* 12:5), and the souls which they had made in Haran. For this is in the framework of a great mitzvah, as it says in *Masechet Sanhedrin* (37a) "Whoever sustains a single soul of Israel, merit is ascribed to him as though he had sustained an entire world."⁶

"And R' Elazar said, 'As though he himself had created the words of the Torah', as it is written, 'Keep therefore the words of this covenant, and make them.'" That is to say, that this is not only a mitzvah of sustaining a soul of Israel, because he is **obligated according to the Torah**⁷ to study and draw his friend close to holiness, due to the issue of mutual responsibility (his status as a "guarantor"). As it is written, "And you shall observe the words of this covenant and fulfill them." And as it is written in the Tosfot there, "R. Shimon bar Yehuda says that each Jew accepted upon himself 613 mitzvot, 1,980,000

⁶ This is discussed at length in the *parshiyot Pinchas*, *Devarim*, and *Eikev*.

⁷ This can be proved according to what I found in *Moreh Nevuchim* (as mentioned above), as it is written there: **the law requires one to do it.**

squared, and 8,000 squared and 413 squared and 7,200 covenants, for 603,550 as a guarantee if they transgress them. And Rabi, in the opinion of Rabbi Shimon, 600,000 twice, and 3,555 twice, as a calculation of the covenants they accepted upon themselves.

And this mitzvah of "*ervut*" – mutual responsibility – pertains to the instance of one person absolving another of his obligation to fulfill a number of mitzvot, such a blowing the shofar, reading the Megilla, reciting Birkat Hamazon, and others.

Therefore, if we are not careful to draw our brethren close to the commandments of laying tefillin, observing Shabbat, keeping the family purity laws, etc., then when the time comes to make an accounting we will surely be severely punished, Heaven forbid, on the basis of "*ervut*" – mutual responsibility. As if we ourselves failed to lay Tefillin or transgressed the Shabbat, Heaven forbid.

And according to that, even a person who is faultless may be judged in the future for failing to lay Tefillin, etc, and when he asks in wonder – "Where did these sins come from? For I have never transgressed in these areas!" He will be answered, "Didn't you know that all Israel are connected to and responsible for one another? And you stood on the side and didn't think to save them by helping them lay Tefillin, or observe Shabbat, or keep the family purity laws, etc.?"

Therefore, come and receive the punishment you deserve."

Question: Talk about your books, and spreading the word about Judaism.

Answer: I would like to begin by first of all thanking Hashem for his great mercy and compassion, for enabling me to bring merit to the many. And I would like to share with you three acts of kindness – not to brag, Heaven forbid, but to learn and teach how every person, with good intentions, can take action and have a great influence on the nation of Israel.

The first act of kindness took place 45 years ago. My friend and I set up a Hatzala organization to sustain and save human lives. As our Sages wrote, "Whoever saves a life, it is considered as if he saved an entire world." And even though I was studying many hours every day and night in Kollel, I began making phone calls for the sake of saving people in danger, even if it meant I lost sleep. We worked on the project for about a year, and due to the incredible amount of calls we received we began recruiting more and more *avrechim* who knew first aid. And we found, baruch Hashem a person who donated the first ambulance, which cost approximately \$140,000 dollars.

And baruch Hashem today everyone knows about and is familiar with this huge organization, and similar organizations have been established as a result all over the world.

Before I continue and tell you about the second act of kindness, I would like to show you a worldwide *chidush* [holds up a book]. Today we have gathered here to mark the commencement of the unification of the Shas Daf Yomi with the Zohar Daf Yomi. And thus we see that we are near the end of the era of the Redemption and the Mashiach. Everything is becoming one, we are coming together. All of the wisdoms are uniting. The upper and lower words are merging, the revealed and the hidden together, as alluded to in "the two went..." [Ruth 1:19]. And the Secret Torah is becoming the heritage of every Jew.

As you all see and know, the concept of the "Daf Hayomi" is a concept that has taken hold all over the world, and until 40 years ago, you could hardly find three *batei midrash* that were teaching the Daf Hayomi. Today it has become an "indispensible commodity" and a "cornerstone" for Torah study. Even children know about its existence, as though it has been around since the beginning of time.

The concept of "Daf Hayomi", for the holy Zohar together with the Shas is a magnificent idea! And in its merit we will be able to bring the Mashiach!! Do you know why? Because it overpowers the evil inclination. [show the book]

You must understand that the evil inclination is very, very sneaky. It is the "snake" himself, and he has always existed.

He is here so that we can actualize our freedom of choice in this world, and if we know how to conduct ourselves opposite his cunning, we can bring the Mashiach, because the numerical value of "Mashiach" is "*nachash*".

**And why does the Zohar overpower the snake?
Because studying the Zohar draws our hearts closer to Hashem, praised be His name, and that causes the snake to falter.**

And now I will get back to telling you about the second act of kindness.

About 40 years ago I was extremely ill. The doctor said I had four weeks to live. My family and I were taken by surprise, and were in total shock after hearing the terrible news.

My brother-in-law told me to travel to Miami, because there was sun and good air there which would help cure my illness.

My family and I all went to Miami.

To make a long story short, I went to study in many *batei midrash*. And in each of the *batei midrash* I sat to listened to the rabbi give a lesson - in honor to demonstrate my respect to the rabbi. **And in one of the *batei midrash* in Miami, I had the opportunity to see one of the rabbis give a lesson on "*Mishna Berura*" to about 20 attendees who were between sixty and eighty years old. And during the lesson, when the participants asked the rabbi simple**

questions, the rabbi didn't know what to answer. He told them, "That question must be presented to Rabbi Moshe Feinstein." It thus happened time and time again that he avoided their questions. And I saw this happen in a few *batei midrash* - there were many rabbis giving lessons who were not well learned in the material they were teaching. I looked for a solution to this problem, and with *siyata dishmaya*, I understood that lessons on the Daf Hayomi needed to be established. And in order to enable the rabbis to prepare their lessons, it was necessary to distribute cassettes on the tractates of the Daf Hayomi, and make it known to all the rabbis that it was possible to order the cassettes on the Shas tractates, with the ultimate goal of sending the cassettes to all the *magidei shiur*. To that end, I asked a few Torah scholars to prepare lessons for each page in order, and record them. We decided to buy cassettes and tape recorders in order to record the lessons, and even prepared a special storage room for that purpose.

During that period, something amazing happened. When I called a cab to get home one day, a Chinese driver picked me up. In the course of a conversation I had with him during the ride, I found out that he imported cassette tapes from China to the United States. I asked him how much a cassette cost, and he told me only twelve cents. At that time, a cassette tape usually cost about 40 cents. I told the Chinese driver to come with me,

and I would arrange a buyer for him. We immediately drove to see Rabbi Applebaum, who I worked with at the time, and I told him how Hashem had sent me this driver, and that it was surely a wonderful sign of Divine intervention, and that we should get immediately to work. The taxi driver showed the rabbi a sample, and we immediately ordered 5,000 cassettes.

The work began. We put ads in the papers every week. And we advertised in the *batei midrash*, and in the kosher guide we published. And in that manner we gradually gathered more and more rabbis who participated in recording the lessons – until the whole world began to learn the Daf Hayomi. And from forty Jews who started organizing lessons on the Daf Hayomi, there are now hundreds of thousands of people studying the Daf Hayomi. So surely we should sing songs of thanksgiving to Hashem, blessed be His name, for the great kindnesses we have merited. And of course, baruch Hashem, after the four weeks given to me by the doctor to live passed, it was as if I had never been ill at all.

From this we can learn that if we just start to study and distribute the Daf Hayomi Zohar on the Shas, Hashem will help us, and in a very short time the whole world will be studying it as well.

The third act of kindness that I want to share with you is as follows: With Hashem's great compassion we

Be'er Hazohar

have been able in the last few years to work on distributing books of the holy Zohar among all sectors of society. We have been able to **establish the "Mifal Hazohar Haolami" - "The International Zohar project" which is active in distributing the Zohar in Israel and around the world.** Despite numerous obstacles, equipment that malfunctioned, and all sorts of incomprehensible difficulties and hardships – after many prayers and beseeching the Heavens, and after completing the entire Tehillim three times in a row with a *ta'anit dibbur* on several different occasions, baruch Hashem the gates finally opened for us. And we have been able to distribute every section of the holy Zohar in 960 pamphlets - As the great secret of this is explained the work "*Megaleh Amukot*". And now I would like to share with you that in the merit of the holy Rashbi, may he rest in peace, a great light has been revealed from Heaven: in six minutes it is possible to complete the entire holy Zohar, in a holy group of 960 participants, together will all the tribes of Israel. And thereby *Tikun hayesod* is revealed. In a group of 60 participants studying for 96 minutes – an hour and a half together – we can complete the Zohar 921,000 times simultaneously. [And if there are 480 people, then they should learn for 12 minutes – and if there are 320 people, it comes out to 18 minutes per participant. And if there are 240 people, it comes out to 24 minutes – and if there are 120, then it is possible to complete the Zohar in 48 minutes.]

Be'er Hazohar

This merit is so great, that in just six minutes each of us can achieve 921,000 siyumei Zohar. And if each one in his place distributes the pamphlets in his *Beit Midrash*, and in a few other *batei kneset* and yeshivas in his community, and they are read for 40 days, just six minutes of the holy Zohar – that means that every day, each person will merit 921,000 siyumei Zohar. Gentlemen, that is more valuable than all the work that I did over the years for the Daf Hayomi and for the Hatzala organization.

Think about the many tragedies taking place, and about how much work there is for the rescue teams, may Hashem have mercy, who work without rest all over the world. **Surely everyone is shouting, "Father in Heaven!! Save us!!! Send the Mashiach! We can't wait any longer."** We know what the remedy for that is, so why is the Mashiach delaying his arrival?

We arrange for many lectures on the Daf Hayomi, and *siyumei* Shas, and now baruch Hashem we have been able to complete the entire Shas in one year. And to learn for three days, for twenty-four hours a day - from time to time - and also complete the entire Shas. But what can we do about the fact that the Ramchal inside was not read or studied. He wrote to study the Zohar for three consecutive days, and that is what will prevent the tragedies. And Rabbi Chaim Vital wrote, and the great

Kabbalists proclaimed, the words of the holy Zohar and the Tikkunei Hazohar – Tikkun 30 – that all of the tragedies that befall us only occur because we have not studied the secret Torah.

In Tikkun 30 of "*Kisei HaMelech*": **How great is the obligation of every Talmid Chacham to study the Kabbalah and how great is their punishment if they do not study the Kabbalah and thereby cause the exile to be lengthened, for they delay the Redemption, may Hashem have mercy upon us...for the power of speeding the Redemption is very great. Woe to them who cause poverty and war and plunder and killing and loss in this world.** (Tikkunei Zohar, Tikkun 30, page 73).

Question:

Discuss the importance of learning (in general).

Answer:

It is written in the book *Yismach Moshe* (parshat Shemot), in the name of the last book *Beit Shmuel*, to study the commentary on *Masechet Shabbat* (page 31a) – It happened that a certain non-Jew came before Shammai and said to him, "I will convert to Judaism, on condition that you **teach me the whole Torah while I stand on one leg.**" Shammai chased him away with the builder's tool that was in his hand. He came before Hillel and said to him, "Convert me." Hillel said to him, "What is hateful to

you, do not to your neighbor: that is the whole Torah; the rest is commentary; go and learn it.”

The non-Jew stated to Shammai that he wished to observe all 613 commandments without having to come back again in a reincarnation. And our sages wrote: This request of the convert seems very strange. Why did he need to make such a silly request, asking to be taught the entire Torah while standing on one leg? We must also ask how can the whole Torah be summarized by the verse "What is hateful to you, do not do to your neighbor." And here it explains that every member of the nation must fulfill all 613 commandments. And if someone doesn't merit to fulfill them all, then he will have to come back to this world again in order to fulfill them. And it is also known that every mitzvah applies to a different limb or organ of the human body, and each time a person fulfills a mitzvah, it creates for that part of his body a spiritual article of clothing – "rabbinical garb", and an attractive tallit for the World to Come in Gan Eden. And since a person has 248 limbs and 365 sinews, when he fulfills all 613 mitzvot he prepares a complete rabbinical cloak for his soul in the next world. Therefore, one who did not merit during his lifetime to fulfill all 613 mitzvot will be obligated to come back to this world a second time, and fulfill them appropriately. And a commentary on the verse, "The law of the Lord is perfect, restoring the soul" (Tehillim 19), explains that a person must fulfill every one of Hashem's mitzvot with completeness, in a perfect manner, so that nothing is lacking. And with regard to

"restoring the soul", the commentary explains that he will be forced to be reincarnated in this world for a second time. Therefore, the non-Jew asked for advice regarding how he could ensure the repair of 613 mitzvot during his present existence in the world. For the word "leg" is related to "occasion", as in (Bamidbar, 22) "these three times". Therefore the non-Jew said, "Convert me so that you can teach me the entire Torah while I am standing on one leg – so that I can fulfill all the mitzvot in the Torah this time that I am in the world, so that I won't have to be reincarnated."

Shammai pushed him away with the builder's cubit – because it wasn't possible to fulfill all the mitzvot in the Torah "on one leg" – at one time, in this carnation.

Hillel taught him "on one leg" – by including himself among the general population of Israel, or by studying Torah, which itself includes all of the mitzvot.

Therefore, Shammai pushed him away with the builder's tool, because no person is able to fulfill all of the mitzvot. For there are certain mitzvot that only apply to Cohenim, Leviim, or Yisrael. And there are those which cannot be fulfilled when the Beit Hamikdash is not standing. So how could anyone fulfill all the mitzvot in this world?

But when he approached Hillel, Hillel gave him two pieces of advice. One – What is hateful to you, do not do to your neighbor. That is to say, that by affiliating yourself with the nation of Israel, with love and unity between man and his neighbor, then when one person fulfills a mitzvah it is as if his neighbor has also fulfilled it. And whatever

his neighbor fulfills, it is as if he has also fulfilled it. And the second piece of advice was: go and learn it. That is to say, study the entire Torah, and it will be as though you have fulfilled all the mitzvot.

Question:

What should a repentant study first?

Answer:

Who is the fool who would lose his life in this world and in the World to Come?

In the holy Zohar it is explained that **whoever does not want to learn Zohar reverts the world to a state of chaos, and cannot receive an additional soul**, and one must study the holy Zohar particularly on the holy Shabbat. **And only those who study the holy Zohar will merit an additional soul, and the added holiness. And if he abstains, may Hashem have mercy, he loses his wisdom and wealth and blessings from above. And if that is so, who is the fool who would lose his life in this world and in the world to come?**

All the Jews should unite with joy to study the holy Zohar, and the Redemption will arrive right away, through the power of the holy Torah.

The assemblage of those who fear Hashem must unite in honor of the Shechina to learn and to teach the holy Zohar, and then the words of the Rashbi, may he rest in peace, will be fulfilled: Hashem will take us out of exile speedily

in our days, Amen. – Therefore, all of Israel should come together in joy and unity, and grasp hold to the tree of life and study the holy Zohar, "with this book...will be redeemed from exile with mercy". And when everyone studies and occupies themselves with Torah, the Redemption will follow immediately through the power of the holy Torah.⁸ And in Zohar *Raaya Mehemna*, *parshat*

⁸ In the book *Or Torah* – anthology: Their words are explained in several places, that **the Torah is the main merit behind the Mashiach's arrival**. As it is written in *Baba Batra* (8a), "...now I will gather them, and they will be free from the burden of the king and the princes." (Hoshea 8:10). This verse is written slightly differently in Aramaic, and is to be expounded thus: If they all study, "I will gather them", and if only a few of them study, "they [those few] shall be free from the burden of king and princes." And they said there "Indeed, You showed love for peoples; all his holy ones are in Your hand" (Devarim 33:3) – even at the hour that you love other nations, all of their holy ones will be in your hands..." **As the sages said, "One who accepts upon himself the yoke of Torah is exempt from the yoke of government duties and the yoke of worldly cares..."** (Avot 3:5). And, **"When the voice of Jacob will be heard...Esau's hands will be powerless** (Bereishit Rabba, 65:16). And in Sanhedrin (98b), **"R. Eleazar's disciples asked him: 'What must a man do to be spared the pangs of the Messiah?' He answered, 'Let him engage in study and acts of kindness...'"** And anyone who causes the masses to be meritorious through study of the holy Zohar, will be considered as if he has occupied himself with Torah and acts of kindness, in the most exalted manner. As if he has saved an entire world, and connects with Rashbi's soul, may his merit protect us. And as the *gaon*, the holy *tzaddik*, the cornerstone of the world, the hidden and concealed light, the holy of holies, well versed in miracles, discoverer of secrets, **Maran Yaakov Abuchatzzeira**, blessed be his righteous and holy memory, may his merit protect us, wrote in his book *Doresh Tov* (page72): **The merit of Rabbi Shimon Bar Yochai in the Upper World is greater than all the other tzaddikim**. And as our sages said (*Masechet Sukkah* 45b): "Hezekiah further stated in the name of R. Yirmiya who said it in the name of R. Simeon ben Yochai, I am able to exempt the whole world from judgment

Naso (page 124b) it is written: First must come to pass, "proclaim freedom throughout the land", and in that merit "Hashem guided them alone, and there was no alien deity with Him" will be fulfilled.

He is like a sneaky snake, that understands that when Bnei Yisrael affix themselves to Rashbi, it will be the end of him. And this is the work of the old tricky one, the Evil Inclination, who narrows our range of movement, and puts all his efforts into ensuring we don't merit the complete Redemption. He prepares his arguments well, so that we will not merit the Mashiach's arrival. And as a cunning snake, he understands that when we affix ourselves to Rashbi, it will be the end of him. Therefore, he repeatedly proclaims – "It is forbidden to study the Zohar before completing the Shas and *poskim*. First one must fill himself with Shas and *poskim*, and only afterwards may he direct his attention to studying the inner dimension of the Torah."

"The Tikkun for the Baal Teshuvah is to recite

from the day that I was born until now, and were Eliezer, my son, to be with me [we could exempt it] from the day of the creation of the world to the present time, and were Yotam the son of Uziah with us, [we could exempt it] from the creation of the world to its final end. Hezekiah further stated in the name of R. Jeremiah who said it in the name of R. Simeon b. Yohai, I have seen the sons of heaven and they are but few. If there be a thousand, I and my son are among them; if a hundred, I and my son are among them; and if only two, they are I and my son.

five pages of the Zohar or the Tikkunei Zohar every day"

Question:

It is written in the book *Hakaneh Hakadosh* that a person can be proficient in Shas and the *poskim*, and at the same time be a total ignoramus. How can that be?

Answer:

The Rambam, may his merit protect us, says that 300 years of learning are not enough in order for a person to study Shas and *poskim*, and with regard to that it is written, "It is not incumbent upon you to finish the task!". And the holy Baba Sali responded, "First one should study Kabbalah and Zohar, and only afterwards Shas and *poskim*" (in a response to Rabbi Mordechai Eliyahu, blessed be his righteous memory). And the holy Gaon of Vilna wrote, "a person should learn the *Sod* first, for if he does not understand the *Sod*, then he will not truly understand the *Pshat*." (siddur haGra) And the holy Rabbeinu Chaim Vital wrote (Tikkunei Zohar, Tikun 43), and Maharar wrote (Sichot Haran) "It is not true that these are books of Wisdom – just the opposite is true, because the last generations have the obligation to possess and study this wisdom" (Zohar and Kabbalah). And Maran the Chida, may his merit protect us (*Moreh b'Etzba*, by the Chida, section 40) wrote: "The Tikkun for the *Baal Teshuvah* is to say five pages of the Zohar or the Tikkunei Zohar every day." The Chafetz Chaim, may his merit protect us, wrote that yeshiva students must learn the Zohar for the *parshat shavua* every Shabbat. And the holy

Be'er Hazohar

Notzer Chesed would study Zohar with nine-year-old boys, as protection against heresy! And the holy Ben Ish Chai, may his merit protect us, wrote (in the introduction to *Sefer Benayahu*): "...the Jews, the congregation of Yisrael, accepted and practiced the holy study of the Holy Zohar and the Tikkunim, alone or in multitudes, young and old." Rabbeinu the holy Ari (*Sefer Etz Chaim*, by the holy Rabbi Chaim Vital) wrote, and the holy Ramak, may his merit protect us, also wrote (*Pardes Rimonim*), the souls in the this generation are the lowest souls of all generations (*Ikveta d'Meshicha*). Therefore the souls in this generation have no real means of being repaired, other than by light of the Zohar. For it is known that the *kelim* [sacred vessels] and the lights descended in the opposite order, though here is not the place to expound on this topic. (*Zohar Ba'al Hasulam*, *Peticha L'chochmat Hakabbalah* [24], *Sha'arei Orah* by Rabbi Yosef Gikatilla, may his merit protect us). It is written about the Beit Hamikdash in the Talmud, "Any generation in which the Beis Hamikdash is not rebuilt is considered as if they had destroyed it." (Yerushalmi Talmud, Yoma 1:5). If that is so, how can we rebuild the Mikdash? King Shlomo, may his merit protect us, answers: "A house is built with wisdom, and it is established with understanding. With knowledge, the rooms are filled..." (Mishlei 24, 3-4). And it is plain to see that this verse refers to the sefirot of *Chochma*, *Bina*, and *Da'at*, since only with "chochma" – "wisdom" (the study of the Zohar and the inner essence of the Torah) can the "house" (the third Beit Mikdash) be built – both spiritually and physically. And it is known that the entire Beit Mikdash is constructed with *chochma* (the inner essence of

the Torah and the Kabbalah) which King Shlomo learned well, and which was transmitted to Moshe Rabbeinu from the Mouth of the Almighty in order to build the Mishkan. And King David, may his merit protect us, also knew that, for he built the Cave of the Patriarchs using that same wisdom (the internal essence of the Torah and the Kabbalah), and here is not the place to expound.

Rabbi Shimon is a great enough authority to be relied on in a case of emergency.

In these difficult times experienced by the nation in general - may Hashem save us - nobody knows what the morrow will bring, and many seek advice and wisdom in order to arouse Heavenly mercy and revoke all the harsh decrees, may Hashem protect us. We certainly must strengthen ourselves and study the worlds of the holy, divine Tanna, Rabbi Shimon Bar Yochai, may his merit protect us, amen. He promised that in the merit of reading the holy book of Zohar we will be emancipated from the Exile with mercy (even with no understanding at all, as our sages state). Rabbi Shimon is a great enough authority to be relied on in a case of emergency. And it is quite apparent that only through the merit of reading and studying the holy book of Zohar, it is promised that we will enjoy the Redemption with mercy, without troubles and suffering, may Hashem have mercy.

Every Jew can easily occupy himself with it every single day

Therefore, everyone needs to try to study and read the holy Zohar every single day, for the success of the Jewish nation and the hastening of the Redemption. And therefore we have decided to print pamphlets divided according to 54 Shabbats each year – so that every individual in Israel can occupy himself with the Zohar without effort. And on Shabbat he should learn with his family members, the young and the old, the elderly and the youth. And whoever is interested in helping achieve that goal is a partner with Rabbi Shimon Bar Yochai, may his memory protect us, amen.

One who brings merit to the masses and rebukes his friend – on condition that the friend listens – will be rewarded for all that good that friend does for generations to come.

The Gra, in his commentary on Mishle (12, 14), explains how great the merit is of one who inspires the masses and encourages his friend to repent. If the friend listens, the individual is rewarded for every good deed the friend does, for generations. And even if he doesn't listen, the individual is credited with all the good the friend ever did, and the friend takes the

individual's portion of Hell upon himself. In Avot (chapter 5) it is written: "One who causes the community to be meritorious, no sin will come by his hand." The Talmudic commentary (Yoma 87a) says: "whoever causes a community to do good, no sin will come through him'. Why? Lest he be in Gehinnom [Hell], and his disciples in Gan Eden [Paradise], as it is said: For You will not abandon my soul to the nether world, neither will You allow your pious one to see the pit." And in the book Kolbo (section 67) it is written: "Happy are they who cause the community to be meritorious, and the entire world was created for his sake."

If in your merit even one Jew studies the Zohar, you will earn millions of years of Torah.

And if you wish to merit eternal worlds – "no eye has ever seen..." – and to hasten the Redemption, you can distribute the booklet "Erka Shel Sha'ah", which inspires and encourages daily study of the holy Zohar, and particularly on the holy Shabbat and Yom Tov. – And if in your merit even one Jew studies the book of Zohar, then you will earn millions of years of Torah, for whenever one studies the holy Zohar for one hour on Shabbat, it is as if he studied Torah for one hundred million years. And if you multiply that by the number of all the Shabbats and holidays in a year,

times all the years of his life [The days of our years are seventy years], you will get to 640 million years of Torah. And if in your merit someone organizes a lesson for a quorum of Jews, so that they can study Zohar, you will reach the fantastic number of a billion years of Torah.

Question:

Discuss the 4 parts of the Torah revealed, hidden/secret, etc. and why this is all one. Can you study one without the other?

Answer:

Anyone who does not believe and study the hidden Torah is like

"if one is cut off no light will be seen"

Rabbi Moshe Zechuta, wrote on parshat Kedushim (page 72): Even if he achieved three perspectives, pshat, remez, and drash, but did not want to learn the wisdom of sod, then he is inhibiting the light of the Torah. That is to say, the "yud" from the name "yud-hey-vav-hey" – changing it to "hey-vuv-hey". The explanation behind this is that we are obligated to study the entire "Pardes" – that is to say Pshat, Remez, Drash, and Sod, corresponding to the four letters of Hashem's name. And if we only achieve the first three – pshat, remez, and drash – corresponding to three letters of Hashem's name, then we will not

have sod – corresponding to the yud – which is the secret of hey-vav-hey on hey-vav-hey.

This is related to commentary on a verse in Tehillim: "Be not like a horse, like a mule that does not discern the bit", etc. "like a mule" – "k'pered" – that is to say with the three letters that spell mule – pey, resh, and daled, without samech – sod, "he does not discern" – "ain hevin". And the numerical value of the letters in the word "discern", according to a certain calculation, equals the value of the letters in the word "secret" – "sod". And one who lacks the secret, is alluded to in the word "pered" (mule), with has the same root as "nifrad" (separate). And see Tikun 8 (Konstantina Printers, page 149): Four entered the "Pardes", one gazed etc., and three failed, which is the secret of "pered". The three ascended with "pered" – pey, resh, daled. And Rabbi Akiva entered in peace and departed in peace. See there at length.

(Tiferet Yisrael, by the holy Rabbi of Satanav, blessed be his righteous and holy memory, on parshat Kedoshim)

A scholar once sold his book of Zohar, and dreamed that night that an animal – "behema" 'בְּהֵמָה' was reading it.

The letters that spell the word for "be'hema" are the first letters in the words "b'arta h'kodesh min habayit", "you removed the holiness from the house", and he went and took back the Zohar

I saw in a book ancient handwriting, relating that a scholar once owned a book of Zohar and sold it. That night he dreamt he was being tormented and called a beast. The next day he related his dream, and a wise Torah scholar told him that when he sold his Zohar it was "beastly" – as the letters spelling the word "beast" are the first letters in the words "b'arta h'kodesh min habayit". And when he heard this he went and brought back the Zohar. And that is what was written in the book.

(Davash Lifi, by the Chida, may his merit protect us amen, sections 2 – 4)

Those who study the Zohar are those who stood at Har Sinai

The Zohar in Parshat B'ha'alotcha (page 142) says: the really wise, the servants of the most high King, those who stood on Mount Sinai, gaze only on the soul of the Torah, which is the root principle. That is to say, they know that in the stories and in the body of the Torah there is an inner essence, with Torah secrets and intentions which must be concentrated upon when observing each and every mitzvah.

And in the margins, the publisher wrote: From this we can infer that those who did not learn the secrets of the Torah, did not stand at Har Sinai. And in the future, they will look and examine the soul of souls of the Torah. Because after the resurrection of the dead, the Holy One, blessed be He, will teach a new Torah with

mysterious secrets. Things that cannot be understood at all in this time.

(explanation from the commentary Matok M'dvash).

And the Divine Kabbalist, gaon and tzaddik, Rabbi Yehuda Ptaya (Yehuda ben Moshe Yeshua Ptaya), blessed be his righteous memory, to whom the Rashbi, may his merit protect us, revealed himself [in a dream to Rabbi Avraham Adas, may his merit protect us], urged us to quickly print the book "Yayin Harekach" on the holy Idrot. He writes: It seems to me, as I clarify his intention, that when Yisrael first went out towards Hashem, they stood at the bottom of the mountain. And then it says, "and the people saw and trembled; so they stood from afar." Because there were afraid of being burnt by the huge fire and dying. But some of the people were happy and joyful to meet the Shechina, and didn't want to move from their original places, to stand farther away – even at the risk of death. And about those people it is written in the Zohar, that is to say, they did not move to stand far away, but instead remained at Mount Sinai from beginning to end. And they therefore merited acquiring true wisdom. And those souls that moved with the nation, and stood far away - they behave that same way in our times. The run away, and stand at a distance from the true wisdom, out of fear that they will be burned by that great fire.

There are many fools who run away from learning the secrets of the Torah from Maran the Ari and the book of Zohar which are our life.

And the Rebbe of Kamarnov said: There are many fools who run away from learning the secrets of the Torah from Maran the Ari, and the book of Zohar, which are our life. And would give that my people listened to me in these times of the footsteps of Mashiach when the evil and heresy increase, they would devote their lives to studying the Zohar and the writings of the Ari, blessed be his memory, together with the Torah of the Baal Shem Tov. and in this way they would annul all evil decrees...And would that my people listened to me, in this terrible generation when heresy is rampant, they would have studied the book of Zohar with the nine-year-old children, and read the Tikkunim, and the children's fear of God would have preceded their wisdom, and then the wisdom would have prevailed.

And it is written in the Zohar (*Bereishit* 28b):

And man ["adam"] did not find a helpmate to free the Shechina from Exile.

Therefore, Moshe did not die, and he was called "Adam", and because of him it is said that in the last exile "Adam did not find a helpmate", but rather that everyone was against him. And it is written in the middle column: And man ["adam"] did not find a

helpmate to free the Shechina from Exile. And it is written (Shemot 2): "He turned this way and that way, and he saw that there was no man." And Moshe resembled him exactly, as it is said about him, "did not find a helpmate".

And the Mikdash Melech comments: And Rabbi Shimon Bar Yochai continues to explain, that the essence of Moshe Rabbeinu does not move from the Shechina in exile, and this is described as the Last Exile. The Holy One, blessed be He, did not find any Torah scholars to be helpmates for Moshe in the exile. Instead, they are all considered to be against him. Since none of them occupy themselves with the secrets of the Torah, or help to repair the Shechina. And it is said about him, that the man did not find a helpmate for himself. That means: The Holy One, blessed be He, did not find anyone to help even minimally, to emancipate the Shechina from Exile.

And in Zohar, parshat Be'ha'alotcha (part 3, page 153), it is written, "These are the evil Erev Rav, etc., as it is written (Zecharia 13:9): "and I will refine them as one refines silver", and convict the evil ones, those Erev Rav. And the wise will understand" (Daniel 12) those accomplished in the Kabbalah [explanation: When it is written in Daniel, "the wise will understand", that refer the Kabbalists who occupy themselves with the secrets of the Torah, and also those who study the holy Zohar. And it is said of them (ibid, verse 3): And the wise will shine like the brightness of

Be'er Hazohar

the sky. Those are the ones who occupy themselves with this light called the Book of Zohar. They teach themselves and certainly merit others to learn.] As with Noah's ark [explanation: The holy Zohar is called Noah's ark, because it saves people from calamity. And just as with Noah's ark, whoever had faith was saved, thus it will be the case that only people who believe in and study the holy Zohar will be saved.]

Rabbi Shimon Bar Yochai said: If one does not study the Torah of Truth, which are the secrets of the Torah, it would be better if he had never been born.

The Divine kabbalist, the holy tzaddik, Rabbi Yaakov Abuchatzera, blessed be his righteous and holy memory, may his merit protect us, said in the name of the holy Rabbi Shimon Bar Yochai (in his book Ginzei Hamelech, page 185): The holy Rabbi Shimon Bar Yochai wrote that regarding one who did not learn Torat HaEmet – it would be better if he had never been born. For without this a man can never understand his blessed Creator, and will not be able to fear, love, or serve Him. And Rabbi Ptaya, may his merit protect us, said in the name of Rabbi Chaim Vital, may his merit protect us, who wrote in the beginning of "The Gate of Commandments": And if he didn't do so, he is lacking one of the mitzvot of Torah study, which is as great and weighty as all the

other mitzvot, and he must make come back in additional reincarnations until he makes the effort to learn all four levels of the Pardes. And Rabbi Yehuda Ptaya, may his merit protect us, also said that during the hour of such a person's funeral, while people are crying for him, it may be that he has already returned to this world in a reincarnation, may Hashem have mercy.

He is all delusion and deception, and he has no life, or any part of life

And the Rebbe of Komarno wrote in his book Heichal Habracha: "In the last generation, whoever does not occupy himself with the book of Zohar and the Tikkunim, and the writings of our teacher the Ari - which truly nourish our souls, which are a mixture of the Tanach, the Mishna and Talmud and the commentaries – that person should know in good faith that all his Torah is just lip service. Like Doeg, he has no interest in life or understanding of the souls of others, and he is all delusion and deception. He only occupies himself with the Torah in order to make a name for himself, and to be a rabbi or a big leader, and to reign over the masses. And he has neither life, nor any part in life. As it is written in the Tikkunei Zohar Chadash: There is no one to arouse Her and make her desirable to Her Beloved. Furthermore, how many scholars are there who study the Oral law day and night, analyzing its difficulties, and scream like

dogs, "Give me, give me!" just like in Hell where all scream "Give, give!". As it is written (Mishlei 30): The grave has two daughters, who say "Give" and "Give." There is no one who studies for the sake of elevating the Shechina from Her exile. And certainly the only way to achieve substance in life is by learning Zohar and the writings of our rabbi and teacher, Rabbi Chaim Vital. (Heichal Habracha, Komarno, parshat Eikev 7, 19 – Ohr Hazohar chapter 10).

There is no one who studies for the sake of elevating the Shechina from Her exile and unifying Her with Her Beloved. A voice says "Call" – go and tell them to strive in Torah study, in order to unify the Shechina with the Holy One, blessed be He.

Zohar Chadash – Sifra Tanina

He began...And he said to the heads of the heavenly academies: "Accept this stone, for it represents the Shechina in exile, and there is no one to arouse Her and make Her desirable to Her Beloved. And not only that, but several scholars who give sermons, who are your associates, scream out the Oral Torah day and night, with a few challenging questions. And they scream out like dogs, "Give me, give me!" just like in Hell where all scream "Give, give!". As it is written (Mishlei 30): The grave has two daughters, who say "Give" and "Give." Give us wealth in this world, and give us wealth in the World to Come as well. This is

what our sages teach, "If you study much Torah, a great reward will be given to you." There is no one who studies for the sake of elevating the Shechina from Her exile and unifying her with Her Beloved. It is as if everyone is blind and close-hearted. Because of this, a voice calls out every night when the Holy One descends to the Garden of Eden, and the souls ascend before him. As the verse says (Yeshayahu 40), "A voice says 'Call!'. Go and tell them to strive in Torah study, in order to unify the Shechina with the Holy One, blessed be He. As David said (Tehillim 132): "I shall not give sleep to my eyes nor slumber to my pupils until I find a place for the Lord." And he tried to connect the "mother" in the Torah, as it is written (Mishlei 1): "do not forsake the instruction of your mother: with Her Beloved. For the Shechinah, with the aspect of chessed, is called gemilot chasadim. And with the aspect of might is called akeida and korban. And with the aspect of the middle pillar is called Torah. And there is nobody to arouse these traits within her, before her Beloved. As it is written (Yeshayahu 51): "she has no guide". And that is why the voice says (Yeshayahu 40): "What shall I call? 'All flesh is grass'". Those who make no effort other than to sacrifice meat are called ignorant. And those who try to engage in acts of kindness and Torah study, are not making the effort for anyone but themselves. And for them it is written, "and all its kindness is like the blossom of the field." And all of those who don't strive for the sake of

Heaven – then ruach Hakodesh, which is the Shechina, will not rest upon them. As it is written (Tehillim 78): "He remembers that they are flesh, a spirit that goes away and does not return."

And there are those who do not strive to study the Oral Torah for the sake of Heaven, and it is said about them (Shemota): "And they embittered their lives with hard [kasha] labor" – that is a question – kushiya. "with clay [cheimar]" – that is "kal v'chomer" – "all the more so". "and with bricks [levanim]" – that is "libun halchot" – "clarifying the laws". As it is said about them, "Nevertheless, the [same] number of bricks you must give." "with all kinds of labor in the fields" – that is a Braita. "all their work" – this is a ruling. "That they worked with them with back breaking labor [parech]" – that is "pircha" – a scholarly difficulty. When they reach the depth of a ruling, it is said of them, "there is no law like so-and-so's". And there are others who strive to study for the sake of Heaven, and they bear the shields of the Beit Hamikdash. As it is said about them (Bamidbar 19): "if a man dies in a tent". And the commentators in the Mishna wrote, "The words of Torah are firmly held by one who kills himself for it."

And there is no death other than poverty, as this is explained "Bread with salt you shall eat". And it is said about them (Yeshayahu 26) "May your dead

live." Regarding those it is said (Bamidbar 19): "If a man dies in a tent". The Shechina will surely be present among them. And in the future the Holy One, blessed be He will sustain them. As is explained: "Whoever fulfills the Torah in poverty, will ultimately fulfill it in wealth..." "My corpses shall rise." This is said about those mentioned in Mishlei (Mishlei 30): "If you have been put to shame, you will be in your ascendancy" And the commentators in the Mishna said, Anyone who shames himself with the Torah, will in the end be arrogant.

And the holy Or Hachaim (parshat B'chukotai 26:12), wrote that studying the Torah for the sake of Heaven protects one from the Evil Inclination, and it is said about Torah for the sake of Heaven, "Torah protects and rescues".

And in the book "Nefesh Hachaim" (Shaar 4, chapter 25) it is written at length: Only by occupying oneself with the Torah for the sake of Heaven, will one merit to sustain the world. And there is no Torah for the sake of Heaven more than study of the Holy Zohar. (see Or Hazohar).

Moshe Rabbeinu and Rashbi say: The holy Zohar is like Noah's ark, in that those who study it will be saved from the birth pangs of Mashiach. And the holy Ramchal tells us: Only in this can be found the secret of salvation for the nation of Israel, in the last generation and its Redemption – in the power of the

segulah of studying the holy Zohar. And it is written: Rabbi Shimon Bar Yochai's escape brought forth the essence of the ark, and we will all escape to that ark and be saved.

And the Rashash Hakadosh, on his death bed, left us a last will and testament when he said to his son Rabbi Chezkiya Yitzchak, may his merit protect us, amen: "I know that in the merit of the holy Zohar and the kabbalistic writings, the Jewish nation will be emancipated. And our Redemption and the arrival of our righteous Mashiach are dependent upon this learning." ... "And what will become of the Secret Torah?" [Sefer Harashash, page 158]. The last words of that righteous and holy man linger in this world, claiming past insult, and demanding to be fulfilled. "And what will become of the Secret Torah?!"...And the voice calls out in the desert, "Make way for our G-d". Find and dedicate some time every day for the sake of Heaven, for the nation's salvation, and for the success of the entire generation – in both the spiritual and material realms.

The Erev Rav who don't want anyone to study the holy Zohar will be eradicated from this world and from the World to Come.

In Zohar Bereishit (page 28, column 2): And because of them Israel was sent into Exile, and was expelled

from there. As it is written, "...and He drove the man out". And "the man" is certainly the nation of Israel. And because of them Moshe was exiled from his place, and didn't merit entering the Land of Israel. And because of them he acted contrary to the holy One, blessed be He's instructions, and sinned when he hit the rock, after Hashem told him to nothing more than (Bamidbar 20) "speak to the rock", and they caused it to happen. But with all that, And the Holy One Blessed be He considers a good intention like the act itself – for Moshe did not accept them, but gave them a sign whereby they covered their father's nakedness. And the Holy One Blessed be He said to him (ibid, 14): "I will make you into a nation, greater and stronger than they." And because of them He said (Shemot 32): "Whoever has sinned against Me, him I will erase from My book!" For they are from the seed of Amalek, as it is said (Devarim 25): You shall erase the memory of Amalek. And they caused that the two tablets of the Torah were broken.

And in Tikkunei Zohar (Tikun 20, Tikun 21 – page 49, column 1) it is written:

And azla g'rish: The Shechina says to the Holy One, blessed be He, "drive out that handmaid and her son". They are the Erev Rav, who have barred me from joining the legacy of Hashem. Banish them from this world, and from the next world, so they will not have a place with the nation of Israel. Shofar holech, raviya,

Be'er Hazohar

sh'nei grishin, shalsholet: At that time the Holy One, blessed be He, will take ramach [248] words that are in Kriyat Shema, and six letters on Hayichud, and he will penetrate the two of them – male and female, that is Samal and snake, and Ravia is a similar figure of ramach.

Sh'nei grishin, the Holy One, blessed be He banished them from the heavens and earth. At that time, "A horse is a false hope, etc.", the Holy One, blessed be He will pursue them, and seize them by the chains on their necks. And afterwards He will kill them with ramach, which is Ravia. First He banished them, and then he chased them, then caught them, and afterwards killed them.

V'ravia u'shnei grishin v'shalsholet, that are t'kiya, sh'varim, teruah. Sh'varim: Smash and shatter their gravestone, those of whom it is said, "and the angels of God came to stand beside the Lord, in judgement over the Shechina and Israel. As it is said about him, and the Adversary, too, came among them. That is Samal, who comes to testify against the nation of Israel and judge the Shechina. And since he requests judgment for the Shechina and her sons, it is as if they are standing before him. Teruah: "You shall break them with an iron rod." T'kiya: "...hang them before the Lord, facing the sun". And a shofar is a voice, from which comes forth the sound of t'kiya, sh'varim, teruah. T'kiya from the brain, sh'varim from the heart, as it is written: a broken and crushed and

defeated heart. "The sacrifices of God are a broken spirit." The voice of Teruah from the lobes of the lung, and they are all contained in the trachea and lung, and they were formed into a voice, and speech in the mouth.

The only solution for saving ourselves from the Erev Rav, is that every person must engrave in his mind that Hashem is the king, and only people with complete faith in Hashem, who study the holy Zohar, will be saved in Noah's ark. As Rashbi wrote, "only those who study Zohar will be saved" [and will enter the upper Gan Eden]. And it is known that on the day that the Baal Hasulam, may his merit protect us, published his first book on the holy Zohar, the World War ended. And those who don't study Zohar will be obliterated from this world and the World to Come, and they are the shells - *kli*pa of Amalek. (*Zohar Bereishit* 28, columns 1 and 2, and the Gra). And a person must maintain control of his mind, even if there is an earthquake to his right and rockets falling to his left. He should sit happily, with peace of mind, without any fear at all. And he must maintain complete faith in Hashem. As it is written in Masechet Brachot (60): A certain disciple was once following R. Ishmael son of R. Jose in the market place of Zion. R. Ishmael noticed that he looked afraid, and said to him: You are a sinner, because it is written: The sinners in Zion are afraid [while those who trust in Hashem will be encompassed with kindness, and will have nothing to fear at all]. He

replied: But it is written: Happy is the man that is always in fear. [that is to say – it is good to be afraid!] He [R. Ishmael] replied: That verse refers to words of Torah. [meaning, a person who fears he will not know his Torah well, and therefore constantly reviews his studies, and makes accounts of his conduct, and continuously repents. Because he is afraid that he has committed a transgression. But with regard to other people, he has no fear at all. And only someone who is a sinner is afraid, even as it is a sin to have fear! Instead, he should increase his trust in the Holy One, blessed be He exclusively. See "Gate of Trust" in *Chovot Halevavot*].

And every Jew, wherever he may be, should be enthusiastic about learning and reading the words of the Divine Tanna, who said: **"My sons, learn my rules."** [*Masechet Gitin* 67]. And the entire Redemption is dependent upon this. And in that, Rashbi's prophecy will be fulfilled: that in the generation of the Mashiach, even young children will know the secrets of the Torah. And when we adhere to the Rashbi's Torah we perpetuate his soul in our generations. And then Rashbi sits and studies among us (*Or Hachama*). Therefore, we have set the goal of making sure that every member of the nation shares a part of the holy Rashbi's Torah, and is not banished or cast out from Hashem, And a Redeemer shall come to Zion.

Question:

Are we permitted to study Kabbalah?

Answer:

It is written in the book *Kisei Hamelech (Tikkunei Zohar 30)*: **How great is the obligation of every Talmid Chacham to study the Kabbalah and how great is their punishment if they do not study the Kabbalah, and thereby cause the exile to be lengthened, for they delay the Redemption, may Hashem have mercy upon us...for the power of speeding the Redemption is very great. And in Tikkunei Zohar 43 it is written, "Studying the language of the Holy Zohar builds worlds, and if one merits learning and understanding the interpretation of even one phrase, he can in one hour repair Above what could not be repaired in the study of *pshat* for an entire year. And he will be assured a portion in the World to Come, among those who enter the King's Chamber, and he will among those who gaze upon the King's face and who sit at the front of the Heavenly Kingdom. And nothing gives more pleasure to Hashem than one who occupies himself with the soul of the Torah, which is the true and accepted wisdom, for one can discover in it Hashem's desire regarding serving Him and fulfilling the commandments..."**With this book we will be emancipated from Exile with mercy amen"

Studying Zohar is more important than offering *korbanot* in Beit Hamikdash

And Rashbi promises (*Zohar Shemot 7*): "Happy is he who will be present at that time when the Mashiach is

Be'er Hazohar

revealed. This is because one who has faith at that time, and who assists and helps the holy Shechina, will be rewarded with that light of the King's joy. And then Hashem will take joy in all his actions." And regarding one who occupies himself with the holy Zohar and the Torah of the Arizal, the Holy One, blessed be He, will praise him in his entourage every day. And his likeness will be recorded Above, among those who love and who are loved by the King. And it will be proclaimed before him, "Take care of so-and-so's likeness". And even if the Holy One, blessed be He invokes harsh decrees, he will be permitted to revoke them. (*Sod 5*). And this book was destined to be revealed during the days of Melech HaMashiach, to support the Shechina. **And thus, all those who merit engaging in this task will merit the Redemption, because this work requires very little time, and in this period is more important than all the rams of Nabit when the Beit Hamikdash was still standing.** (*Chesed l'Avraham*, Rabbi Avraham Azulai, may his merits protect us, amen).

By studying Zohar on watch, Israel will be emancipated from the Exile, which resembles night

If he is meritorious to wake before dawn, he should then study the book of Zohar, for in its merit the Jews will come out of Exile, which resembles the night.

(Ohr Hatzaddikim and Derech Seuda, by Rabbeinu Meir Papirash, section 1, clause 15)

The Admor HaZaken, may his merit protect us, amen, ruled:

Big businessmen should mainly study Zohar

A person who is a **big businessman should mainly study Zohar**, even if he doesn't understand, because what does he care if he doesn't understand, if it is such a segulah?

(Rabbi Shneur Zalman of Ladi, the Admor HaZaken (Baal HaTanya), *Ma'amrei HaAdmor HaZaken, Haketzarim* 1, page 571)

A Bat Kol is heard proclaiming – "**Come and gather together for Bar Yochai's *hilula*.**" And happy is he who merits hearing the Bat Kol's announcement, and who comes to join Rashbi and his son Rabbi Eliezer, may their merits protect us, amen. To study their Torah and absorb the abundance of holiness, to achieve *Yirat Shamayim*. And scholars said that without the holy Zohar this cannot be achieved, as explained in the holy Zohar. And one who merits proximity to Rashbi and his holy Torah can take in his teachings and connect to him at all times, at every moment, every hour, as much as possible.

Question:

What is the Zohar? Who wrote it and why was it written?

Answer:

Rashbi studied with his son Elazar - for thirteen years in a cave - the secrets of the Torah from the mouths of Eliyahu the prophet and Moshe Rabbienu, and from the souls of tzaddikim. After he emerged from the cave, he assembled

the greatest Tanaim, and taught them and passed on to them the secrets he had learned. And a total of 600,000 Jewish souls congregated around them, and he knew as well as Moshe Rabbeinu the Torah insights that the souls of the tzaddikim (Rabbi Chaim Vital and Rabbi Moshe Chaim Luzzatto) would one day reveal. And his top student, Rabbi Aba, wrote these secrets with missing letters so that those without permission would not understand the text. After it was complete, and the book of Zohar was written, this work was hidden away and saved for the last generation. It was discovered about 600 years ago, because most of what is written applies to the last generation – "the footsteps of the Maschiach" – to save us from the Erev Rav in the generation of the Flood.

"The heavens will rejoice and the earth will exult"⁹ in revealing the secrets of the holy Zohar in Hebrew. And everyone who sees says "daylight!". And those who study bless *Birkat HaNehenin*. **And anyone who learns extensively can from now on learn the holy Zohar with ease, and enjoy the pleasant radiance of the Rashbi and his friends' commentaries, and warm himself by the holy hidden flame of their holy work,** which is closed and sealed before the masses, since they do not have the mental ability to understand it. And now we have

⁹ The heavens are the Torah scholars, and the earth is the rest of the nation, as explained in ancient works (Noam Elimelech, and others). When the entire nation is united as one group, to fulfill the will of our Father in heaven, and to study the Rashbi's Torah, may he rest in peace – the holy Zohar – in that way we will be released from Exile with mercy.

Be'er Hazohar

merited, that with Hashem's compassion, may his Name be glorified and elevated – He has seen fit to enable us to delve into deep waters. And to illuminate the entire book of the holy Zohar, which is all precious pearls, and a large and vast sea. There, "Secrets" are innumerable, the holy *Chayot, Seraphim, and Ophanim*. **And all of Israel, brothers and friends, will delve into this holy work: "and permission was given to those souls that had been exiled from their places, to adhere to this work"** (*Tikkunei Zohar* page 1, column 2). **To draw forth from the wellsprings of Mussar and the the strength of the holy Zohar, and to take shelter in the shade of the holy Shechina's wings.** And David Hamelech, may he rest in peace, prayed (Tehillim 36, 8-11): "How precious is Your kindness, O God, and the sons of man will take refuge in the shadow of Your wings. They will be sated from the fat of Your house, and with the stream of Your delights You give them to drink. For with You is the source of life; in Your light we will see light. Extend Your kindness to those who know You, and Your charity to the upright of heart." May the Holy One, blessed be He, forever stand by all those who research this holy book, amen may it be His will.

The holy Zohar is the light of the Final Redemption: All the flocks will be watered from this spring, the book of the holy Zohar, which is the "**light of the Final Redemption**" (*Tikkunei Zohar*, page one, column 2), and which will illuminate the faces of the world "at the End of

Days, in the last generation" (*Tikkunei Zohar*, page 111, column 2). **So that Israel will taste from the "Tree of Life", and will "thereby leave the exile with mercy".** (Zohar part 3, page 124, column 2). And the ancient sages already said that one's soul will be refined by simply reading the text of the holy Zohar, even if he doesn't know what he is saying (*Or Tzaddikim* - by Rabbi Moshe Paraposh, *Amud Hatefila* 16 - by the Chida, *Pele Yoetz* - by Rabbi Chaim Palagi, may their merits protect us, and more). This is similar to when one enters a perfume store. Even if he buys nothing, the good scents will be attached to him when he leaves the store. (*Degel Mechane Efraim, Likutim, "Yashkeni"*). **"And all the more so, if one merits learning and understanding the interpretation of even one phrase, it is impossible to fathom what a great Tikkun he has made Above!"** (*Kisei Hamelech*, 43, 60). **And it is also written there that studying the holy Zohar for one hour is like studying the rest of the holy Torah for an entire year.¹⁰ And through Hashem**

¹⁰ How can we merit, in a short time and with minimal effort, a speedy Redemption? Rabbi Chaim Vital and *Kisei Hamelech* write: By studying the Kabbalah for one hour, he can repair Above what could not be repaired in the study of *pshat* for an entire year. And the *Kaf Hachaim* ruled (clause 155): That even if one engages in only rote learning of the holy Zohar, it will be considered as if he had studied Kabbalah. And our rabbi and teacher the Ben Ish Chai, blessed be his righteous memory, said: "The Kabbalists, blessed be their memories, wrote that any action related to Torah which is performed on Shabbat is worth one thousand times more than the same Torah-related action performed on a week day." And in *Orchot Tzaddikim* it says that the worth of every mitzvah and instance of Torah study is multiplied by 1,000 if it is done with joy. Therefore, one hour of studying the holy Zohar on Shabbat is worth one thousand years of studying the

giving us merit to publish the holy Zohar in Hebrew, available for everyone, the words of *Kisei Hamelech* will be fulfilled. Everyone can study and understand, and a Tikkun will be made Above, great beyond imagination!

A precious gem, a holy and exalted treasure Hashem, blessed be His name, has given us, with His infinite compassion, to our nation, the Chosen people. And that is the book, the holy Zohar, which was written with supreme holiness by the divine Tanah, Rabbi Shimon Bar Yochai, may his merit protect us, amen/ And in the merit of reading and studying the book of the holy Zohar, it is promised that we will be redeemed with mercy, without any tragedies or suffering, may Hashem have mercy. This is mentioned in the book of the holy Zohar itself, quoting the holy Moshe Rabbeinu, may he rest in peace, "the loyal shepherd". Rabbi Shimon Bar Yochai revealed himself to him and his friends in a majestic event, and taught them the secrets of the Torah from the Higher Yeshiva.

revealed Torah. And if it is studied with joy, it is worth one million hours of Torah. We therefore understand from the words of our rabbis, that when a Jew studies "the holy Zohar" on the holy Shabbat, and with joy, one hour of study is worth one million years of study (study of *pshat* on a weekday).

The weak one shall say, "I am mighty.": Make the calculation yourself: if 10,000 Torah scholars study for 10 hours a day, we have one million years of Torah study. And when one simple Jew or even a young boy studies the holy Zohar for just one hour on Shabbat, it is also worth one million years of Torah study. And thus the words of the prophet Yoel will be fulfilled (4:10): "The weak one shall say, 'I am mighty.'" And every Jew can achieve this and bring the Mashiach with mercy.

Be'er Hazohar

And Moshe Rabbeinu, may he rest in peace, said to Rashbi, may his merit protect us, amen, in the holy Zohar, *parshat Naso*: “With this work, the book of Zohar, they will come out of the exile with mercy.”

An explanation of that verse is as follows: in the merit of your work, the holy Zohar, Bnei Yisrael will be emancipated from the Exile without any tragedies or suffering, and without the birth pangs of Mashiach!

And even in the Heavens this was agreed upon! In the book *Tikkunei Hazohar* it is explained, that at the hour when Eliyahu the prophet, *zachor l'tov*, revealed himself to Rabbi Shimon bar Yochai and his holy disciples, and learned with them the secrets of the Torah related to repairing souls, a Bat Kol from the Heavens said to them, "How great is Rabbi Shimon bar Yochai's holiness in this world." And afterwards added a prophecy, "So many people below will benefit from your work, as it is revealed below in the last generation at the End of days. And in its merit, the verse will be fulfilled: "And proclaim freedom throughout the land" – which hints at the complete Redemption.

And the explanation of the Shlah Hakadosh is like a light to our eyes. He wrote: "It can be explained from here that in the future the work of the Zohar will be hidden, until the last generation in the End of Day. And then it will be revealed to those below on Earth. And in the merit of those who occupy themselves with it, the Mashiach will come, and then the Land will be filled with knowledge about it, and there will be cause for him to come. As it

Be'er Hazohar

was said about that, "and you shall return, each man to his property", etc. So that in merit of this Israel will be redeemed. Just as Israel was not redeemed from Egypt until the Holy One, blessed be He, sanctified them with the blood of Pesach and the blood of milah, thus the future Redemption will not take place until they merit this extra measure of sanctity. And that is the desire of the Lord, blessed be His name, and happy is the one who merits this." (*Esara Ma'amarot, Ma'amar Rishon, Shnei Luchot Habrit*)

In addition, aside from the wonderful aspect of hastening the Redemption with mercy, studying and reading the book of the holy Zohar has the power of revoking harsh decrees, and serving as a fortified wall obstructing every trouble, may Hashem have mercy.

Our holy rabbi the Ramchal, Rabbeinu Moshe Chaim Luzzato, blessed be his righteous and holy memory, may his merit protect us, author of *Mesilat Yesharim*, and others, implemented in his yeshiva a special learning schedule. The students read by rote the book of the holy Zohar in shifts, without stopping at all between shifts. This was part of the yeshiva's first set of rules. And he wrote about the benefit of this practice in a letter to the scholars of Israel at the time: "This is advice for all the holy congregations, to save themselves from the nets set by our enemies. And they should certainly monitor this, and not become lax, because it is a very great and powerful thing...and now the scholars of Israel should not

Be'er Hazohar

toss this advice behind their backs, and if I had the strength, I would be enforcing this everywhere. But instead, you will heed this advice with your honorable Torah study, and it will stand in your merit. For there is nothing more beneficial to all of Israel. For each person in his place can do this, and it is not a difficult task at all."

And who is greater than the Ramchal, may his merit protect us, amen, who was an expert in all hidden aspects of the Torah? He never found any means of revoking decrees on Israel other than studying the holy Zohar continuously, without stopping. For the book of the holy Zohar has the lofty, holy power to revoke all decrees and hasten the Redemption with mercy.

The students and followers of the Baal Shem Tov loved learning the Secret Torah. And we can learn from what the holy rabbi and teacher, Rabbi Yitzchak Isaac of Zidichov, may his merit protect us, amen, who testified about himself, saying that he studied and read *Pri Etz Chaim* one hundred and one times.

And many others emphasized the benefits of studying the book of Zohar, as listed below:

A concise list of benefits gained by one who occupies himself with the book of Zohar

- ◆ hastens the Redemption of Israel with mercy
- ◆ revokes harsh decrees
- ◆ merits purifying and sanctifying his soul, which will be illuminated and shine with the wonderful light, which

Be'er Hazohar

refines it of every limitation and defect, until it is completely repaired

- ◆ distances from himself all denouncers and the Evil Inclination
- ◆ earns protection for tragic occurrences in this world and in the Next World
- ◆ will be saved from evil desires and evil character traits
- ◆ will be like one who researches and analyzes Hashem, who has in His power to invoke miracles
- ◆ will merit "to see the pleasantness of the Lord"
- ◆ will be saved from dulling of the heart, and a heart of stone will be transformed into a shining, understanding heart
- ◆ will merit to understand his studies, and live by them
- ◆ by studying the book of the holy Zohar for the elevation of the deceased, he will be repair their souls and cause their ascent to their upper places, and thereby save them from all forms of judgment.
- ◆ "Rabbi Shimon is worthy enough to rely on in a time of difficulty". In the merit of those who study the divine Tannah's book, the book of Rabbi Shimon Bar Yochai, may his merit protect us, amen, we will be saved in every way needed.
- ◆ The numerical value of the letters that spell "וּרְפָאתָיו" [and his healing] equals 703, which is the same value of

the Hebrew letters which spell Shimon bar Yochai (703), since in his merit men are healed.

V'al yeday zeh yushpa shefa rav b'chol ha'olamot – [through this, there will be abundant (spiritual) flow spread through all the worlds...] – the first letters in the words of this phrase spell Rashbi. And one who occupies himself with Rashbi's Torah will merit Divine intervention in achieving great spiritual and material abundance.

Question:

Who was the Baal Shem Tov?

Answer:

His wonders and miracles were known in every household

Once the Baal Shem Tov went with Reb Avraham Mordechai of Pintchov to the mikvah during the winter, when it was freezing outside. The Baal Shem Tov stood in the mikvah for several hours, until the candle burnt down and was about to go out. Rabbi Avraham mentioned to the Baal Shem Tov that it was about to get dark. The Baal Shem Tov told him, "If that is so, take an icicle from the roof and light it. He who says oil burns, says that ice burns." And Rabbi Avraham related that the icicle burnt and continue to burn for two more hours, when he finally accompanied the Baal Shem Tov home. And when they reached the house, there remained only a bit of water in his hand.

On another occasion, the Baal Shem Tov traveled outside of the city with his students, and when the time came to daven Mincha he told them: "There is no water with which to wash our hands for prayer." He took a stick and hit the ground with it, and a freshwater spring burst forth from the earth. That spring still exists today near Medzhybizh and is named after him, even by the non-Jews. For it is known, since his time, that the spring has healing properties." (*Notzer Chessed*, chapter 6)

Rabbi Yisrael was born on the 18th of Elul, 5498 [1698], to Reb Eliezer and Sarah, in the town of Tloste.

The Baal Shem Tov's soul descended to this world in order to awaken the nation of Israel from its "dazed" material and spiritual state it was in, after the "1648-49 massacres" [Chmielnicki pogroms in the Ukraine]; just as it is common to say a person's name into his ear if he faints, so the nation of Israel called out its own name, and Rabbi Yisrael's soul descended to this world.

Rabbi Yisrael was his parents' only son, and at age five was orphaned of both of them. Before his father died, he told little Yisrael, "Fear nothing, aside from the Holy One, blessed be He." And, "Love every Jew from the depths of your heart." This was like a last will and testament for the Baal Shem Tov, and he internalized this message and lived his life according to it. At first he worked as a teacher's assistant, bringing the boys to the *cheider* and walking them home again. He fulfilled this duty with much love.

Rabbi Yisrael was primarily responsible for his own education. He was accustomed to secluding himself in the mountains and forests, where he would meet with certain members of a secret group of righteous individuals, and learn Torah. They used to wander among the towns where Jews lived, encouraging and urging the Jews to work at manual labor and farming, in order to better support themselves. They even found jobs for people, enabling them to earn a respectable living. This was the beginning of the Chassidic movement – to improve the financial plight of the nation.

Rabbi Yisrael first joined a group of *tzaddikim nistarim* when he was only eleven years old. Later he worked as a guard for a Beit Midrash, and in the evenings he engaged in serving Hashem.

The leader of the *tzaddikim nistarim* during that period was Rabbi Adam Ba'al Shem. Before his death, he was told in a dream that he must give the "writings" in his possession to Yisrael, the son of Eliezer from Okup. He sent his son to find this Reb Yisrael, and asked his son to give him the writings – because they belonged to the source of his soul. And if he agreed to study with him, all the better. After an extensive search, he found the "beit midrash guard" name Yisrael, who was only fourteen years old. The "Ba'al Shem's" son asked him to teach him, and Rabbi Yisrael agreed, on condition that it would appear as if Rabbi Yisrael was actually the student. As a result of this learning partnership, a match was made for

Rabbi Yisrael with a woman from Okup. This woman died soon after their marriage.

At age eighteen he was appointed as the leader of the *tzaddikim nistarim*

On his twenty-sixth birthday, the biblical prophet Achiyah Hashiloni appeared to him, and taught him Torah for ten years. During this time, he revealed to him the glory of the revealed Torah and the Kabbalah, as he learned it in Gan Eden. Finally, on his thirty-sixth birthday, Rabbi Yisrael's teacher implored upon him to reveal himself.

His Wedding

At some point the Baal Shem Tov left his home in Okop and moved to the town of Brody, next to Podolia. There, he became a teacher on one of the *cheiders* and met Rabbi Ephraim of Brody, who was a highly respected member of the town, and the father of Rabbi Avraham Gershon of Kitov. Rabbi Ephraim offered to Rabbi Yisrael his daughter for a wife, and the two signed a document regarding the match – but the Baal Shem Tov wanted it to remain a secret. Only after Rabbi Ephraim's death, did the Baal Shem Tov finally come to ask for the girl's hand in marriage. But he hid his true identity, and presented himself in the ragged clothing of a poor farmer. Rabbi Avraham Gershon tried to send him away, but finally understood that the coarse man standing before him was his sister's intended. The two married, but Rabbi Gershon was so ashamed of his new brother-in-law that he didn't

want him anywhere near him. The young couple moved to one of the villages between Kitov and Kosov. Rabbi Yisrael spent most of his time in seclusion in the forests and fields. Later they moved to yet another village. In the year 5530 [1730] they couple moved to Tloste in Galicia, where he once again worked as a teacher. During their entire married life, Rabbi Yisrael and his wife lived in poverty.

His revelation

On the 18th of Elul, 5534 [1734], when the Baal Shem Tov turned 36, Achiyah Hashiloni instructed him to reveal himself in the world, and he first revealed himself in the town of Tolste. Afterwards, the Baal Shem Tov's ideology became widely known due to his travels and wandering. At first he mainly occupied himself with the redemption of captives, strengthening people in their Torah observance and fear of Heaven, and spreading teachings about the inner essence of the Torah. In the framework of his travels he passed through Horodenka, Kitov, Nemirov, Shargorod in Galicia and Poldolia, in Polnoy, in Polnaa, Biała Cerkiew ["White Field"], Lavan, Zaslov in Volhynia.

And in the course of his travels he was accustomed to healing sick people with medical remedies, as well as with holy amulets. A scribe named Rabbi Alexander Ziskind wrote the amulets, and later, when the number of requests for them increased, he also had help from Rabbi Tzvi Sofer – whose parchments were extremely valuable.

Eventually, Rabbi Tzvi Sofer continued as the Baal Shem Tov's sole scribe.

In the year 5540 [1740] the Baal Shem Tov moved to the town of Medzhybizh, where thousands of chassidim and admirers began to congregate around him. Among them were many great Torah scholars and famous *tzaddikim*. The Baal Shem Tov would give a lesson in Gemara to his students. The lesson would be on a very high level, very complex, and they also learned the commentaries of the Rambam, the Rif, the Rosh, and other commentators from among the Rishonim – who wrote about the particular Gemara being studied. The Baal Shem Tov would translate the words of the Gemara into Yiddish.

During that period the Baal Shem Tov also planned on immigrating to the Land of Israel, which held an important and central place in his teachings, But his plans never came to fruition.

On Rosh Hashana, in the year 5507 the Baal Shem Tov's soul ascended to the Heavens and reached the chambers of the Mashiach. The Baal Shem Tov asked the Mashiach: "When will the Master come?" The Mashiach answered him, "When your wellsprings burst forth". His intention was to the wellsprings of the teachings of Chassidut, as discovered by the Baal Shem Tov.

About the Baal Shem Tov

The Maggid of Mezritch said about the Baal Shem Tov that "he knew every year in the month of Nisan who would be in charge in the world, in order to know how to

behave with them", and "he knew the language of birds and the language of trees". Rabbi Menachem Mendel of Vitebsk, who as a child knew the Baal Shem Tov, said about him, "The Baal Shem Tov bore Hashem's word, and whatever he decreed came to pass. He was unique, and there has been nobody like him since the ancient sages – 'the last on earth, He will endure'". The Admor Hazaken said that the Baal Shem Tov particularly loved the simple Jews. The Admor RaShab said that the Baal Shem Tov was very organized. The Admor Rayatz said that it is impossible to comprehend how much love the Baal Shem Tov had for the nation of Israel.

His Torah

The Baal Shem Tov's Torah and teachings were never recorded by him personally; only anthologies of his teachings were published by his students. His main thoughts and teachings were published in the books of his top student, Rabbi Yaakov Yosef HaKohen of Polnoye. The book "*Tzava'at Harivash*" includes the Baal Shem Tov's teachings as written down by his student, Rabbi Yeshaya of Yanov, and not by the Baal Shem Tov himself, as the title of the work might lead the reader to believe.

Baal Shem Tov's gravesite in Medzhybizh

During the Pesach holiday in 5520 [1760] the Baal Shem Tov suffered from an abdominal illness which severely weakened him, and his voice was hardly audible. On the Eve of Chag Hashavuot, all of the members of his group gathered around him. The Baal Shem Tov spoke words of Torah to them. In the morning he summoned people from the "*chevra kadisha*" and instructed them regarding how to conduct his burial. Afterwards he regained some of his strength, and prayed by himself before the ark in his home. After the prayers, his student Rabbi Nachman of Horodenka left to pray for the wellbeing of his rabbi. The Baal Shem Tov said: "He is praying noisily for nothing. If he could enter the same opening that I could enter, he

would be effective." Afterwards he could be heard whispering, "I forgive you for those two hours. Don't torture me!" When the townspeople came to wish him a happy holiday, he spoke words of Torah before them. Then he spoke words of Torah to his students and close family members again, about "a pillar that ascends from the lower Gan Eden to the upper Gan Eden". Then he took leave of the townspeople, saying, "Until now I have treated you with *chesed* (loving kindness). Now you must treat me with *chesed*."

His strength waned. He instructed his students to recite "Vayehi noam". When he saw how upset his students were, he said, "I am not worried about myself. Because I know for sure that I will leave through this doorway, and enter another." Afterwards, he lay down and sat back up several times. After that, he instructed them to cover him with a sheet, and he lay down once more. He began to shake and tremble as he did when praying the "*Shemona Esre*", and then he rested a bit. His voice was no longer heard, but his lips whispered: "Let the foot of haughtiness not come with me!" That hour he died, and exactly at that moment the two clocks in the house stopped working. His student, Rabbi Leib Kesler, related that he saw his soul depart "like a blue flame", and testified, "that at the moment his soul left his body, his face shone as it did during the welcoming of the Shabbat, when receiving the "*neshama yetera*" – "additional soul".

On the 6th of Sivan, 5520 [May 22, 1760] – Wednesday, the first day of Chag Shavuot, when he was sixty-one years, eight months, and eighteen days old, the Baal Shem Tov passed away. He was buried in Medzhybizh.

On Wednesday, the 20th of Kislev, 5559 [November 29, 1798], the Admor Hazaken, who was his spiritual grandchild, said about that, "On Wednesday the lights were taken from us", that is to say – that on Wednesday, the lights were taken and were gone.

The Baal Shem Tov also taught that before the general Redemption, a man must first redeem himself. "The individual redemption" is one of the personal challenges, troubles, and fears of every person. If a person can see the Creator at all the dark junctions of his life, he will redeem himself and contribute to the general Redemption. It is said in his name that every individual must build up "to a level of Mashiach that is fitting for his own soul". (*Keter Shem Tov*, additions, 179)

In a letter the Baal Shem Tov wrote to his brother-in-law, Rabbi Gershon of Kitov, he describes the ascent of his soul, which occurred in the year 1747, when he entered the chamber of the Maschiach. In the letter he write, "I asked the Mashiach: 'When will the Master come?', and he answered: 'By this you shall know: In the time when your teaching will become public and revealed in the world, and your wellsprings will burst forth to the farthest

Be'er Hazohar

extremes, that which I have taught you and you have comprehended, and they also shall be able to perform unifications and elevations as you, and then all of the *kelipot* will cease to exist, and there shall be a time of good will and salvation."

כל השנה הלכות בכל יום מבטח לו שהיו בן עולם הבא

שולחן ערוך

mp3
14 שעות

70 נח

אורייתא

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

חלק א'
אורח חיים

מפי הרב אריה ברדה
קריינות רדיופונית
עריכה: רוני אהרן הרמן

לצפייה: YouTube
ב"אריה ברדה"

מומרחן רבי יוסף קארו ה"בית יוסף"
מרא דארעא דישראל

כל הדעות שמורות. אין להעתיק. ניתן להשיג את הדיסק: בטל. 054-4577956 או באתר: WWW.ARTEBERDA.CO.IL